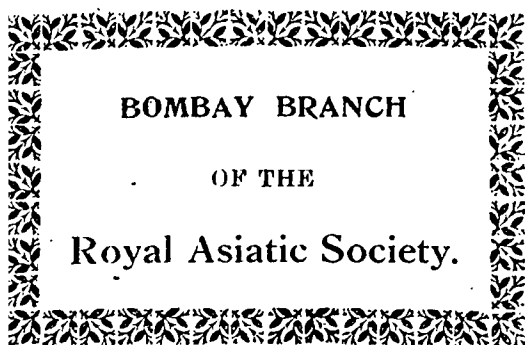

00094240

Ulrich.
des Flutten.

EPISTOLARUM
OBSCURORUM
VIRORUM

AD

64240
ac

DOM. M. ORTUINUM

GRATIUM,

VOLUMINA OMNIA

*tam multis Libris, conglutinata, quod unus
Linguis Cocus per decem annos, oves, hoves,
aves, grues, passeris, anseres, &c. coquere, vel
Linguis fumosus Calefactor centum magna hy-
pocausta per viginti annos ab eis calefacere
posset.*

Accesserunt huic Editioni

tractatus rarissimi.

TOMUS PRIMUS

cum figuris aeneis.

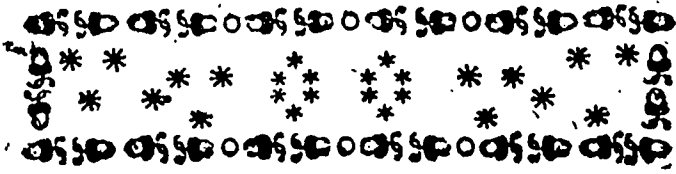
FRANCOFURTI.

Sumptibus Jo. August Raspe.

MDCCCXVII.

00094240

PRÆFATIO NOVA.

CUM utile duco, tum perquam
necessarium, ut in fronte
conspiciatur a lectoribus, qui fi-
nis novæ hujus Epistolarum ob-
scuro virorum editionis sit.
Has epistolas quis ignoret? In
summa laude sunt & esse omni-
no debent. Suo joco ita constru-
ctæ & compositæ sunt, ut nullius
strigent assiduam lectionem atque
* indu.

PRÆFATIO NOVA.

liorem reddita ac frequens exercitatio secundum regulas in stilo formando sicut statuæ mercuriales sunt. Ad auctores classicos, ut ajunt, sive ad ætatem auream, ut Julius Cæsar, atque omnium classicorum princeps Cicero, quidem non pertinent; constat enim, Ciceronis ætate eloquentiam romanam fuisse perfectiorem. Sed quid ad rem? Ad animi recreationem solummodo exoptata erit lectio voluminum, quæ hic produnt. Altera pars priora continet volumina; altera tertium, a multis quoque receptum volumen, una cum adpendice dat lectoribus, qui institutum sibi commendatum habeant, sibi que persuadeant, eruditos

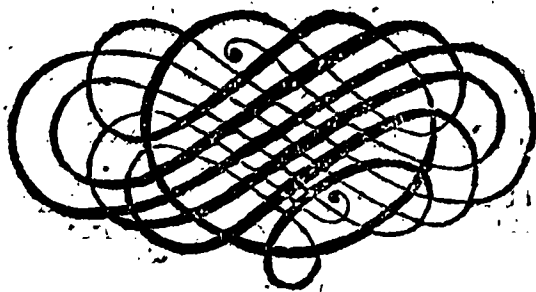
PRÆFATIO NOVA.

Œtos homines sæpe solere vires ex una alterave epistola dijudicare. Adpendices quidem non ad has epistolas pertinent, sed tantum in quibusdam exemplaribus inveniuntur. Attamen lectoribus omnia damus, quæ invenimus. Præterea imagines scriptorum ornant hanc editionem præ cæteris, quibus hic ornatus caret. Ulricus de Hutten antecedit, ut fax sequentibus, quia ei maxima litterarum pars adscribitur, in quibus elaborata barbaries & solæcismi ad cochinnos faciendum inveniuntur. Medici corpus ægrotantium purgant medicamentis, gulæ inamcenis, ut melius ad victum salubriorem sumendum præparetur.

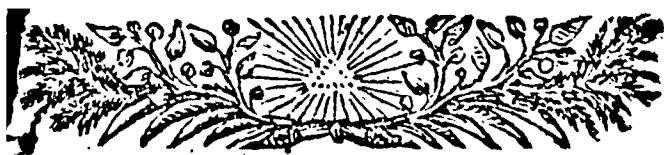
PRÆFATIO NOVA.

tur. Et lectores harum epistolarum a nugis expurgatiores progredi possunt ad scriptores aurei ævi. Faciatis lectores, quomodo lubet.

Francofurti ad Mœnum. Iphis
Calendis Augusti. MDCCCLVI.

THOMAS

THOMAS LANGSCHNEIDERIUS,

*Baccalarius Theologiae Formatus, quondam
indignus, S. D. superexcellenti, necnon scien-
tificissimo Viro Domino Ortuno Gratio Dauen-
riensi, Poëtae, Oratori, & Philosopho,
necnon Theologo, & plus si vellet.*

QUONIAM (ut dicit Aristoteles) du-
bitare de singulis non est inutile, &
quia legitur in Eccles. Proposui in
animo meo, quærere & investigare de omni-
bus quæ sunt sub sole. Igitur ego proposui
mihi movere unam quæstionem, in qua du-
bium habeo ad dominationem vestram. Sed
prius protestor per Deos sanctos, quod non
volo tentare dominationem seu venerabilita-
tem vestram, sed ego cupio cordialiter & af-
fectuosè, quòd instruatis me super dubium
Iud. Quia scriptum est in Evangelio, Noli
tentare Dominum Deum tuum, quia, ut di-
cit Salomon, A Deo est omnis sapientia, sed
vos dedistis mihi omnem scientiam, quam
ego habeo, & omnis scientia bona est origo
sapientiæ: ergo vos estis mihi quodammodo
Dei, quia dedistis mihi initium sapientiæ,
A loquen-

loquendo Poëticè. Est autem illa quæstio
 introducta: Dudum fuit hic prandium Ai-
 stotelis, & Doctores, Licentiati, necnon Ma-
 gistri fuerunt in magna lætitia, & ego fui etiam
 ibi, & bibimus pro primo ferculo tres haustus
 de maluatico, & pro prima vice imposuimus
 semellas recentes, & fecimus offam, & de-
 inde habuimus sex fercula de carnibus & gal-
 linis, & caponibus, & unum de piscibus: &
 procedendo de uno ferculo in aliud, semper
 bibimus vinum Kotzborgense, Rhenense, &
 cerevisiam Embeccensem, necnon Thurgen-
 sem, & Neuburgensem. Et Magistri fuerunt
 benè contenti, & dixerunt, quòd D. Magistri
 novelli benè expediverunt se, & cum magno
 honore. Tunc Magistri hilarificati in cepe-
 runt loqui artificialiter de magnis quæstioni-
 bus: Et unus quæsit, utrum dicendum Ma-
 gister nostrandus, vel noster Magistrandus,
 pro persona apta nata ad fiendum Doctor in
 Theologia, sicut pro nunc est in Colonia ma-
 lissius pater, Frater Theodoricus de Gane
 Ordinis Carmelitarum, venerandissimus L
 gatus almæ Universitatis Coloniensis, pro-
 dentissimus Artista, Philosophus, Argume-
 tator, & Theologus supereminens. Et statim
 respondit Magister Vuarmsemel, Lansmar-
 nus meus, qui est Scotista subtilissimus, &
 Magister 18. annorum, & fuit tempore suo
 pro gardu Magisterii bis rejicitus, & ter im-
 peditus, & tamen stetit ulterius quoad fa-
 pron

promotus pro honore Universitatis, & intelligit benè facta sua, & habet multos discipulos, parvos & magnos, senes cum junioribus, & cum magna maturitate dixit, & tenuit, quòd dicendum est noster Magistrandus, quòd sit un dictio: quia magistrare significat Magistrum facere, & baccalauriare Baccalaurium facere, & doctorare Doctorem facere, & hinc veniunt isti termini Magistrandus, Baccalauriandus, & Doctrinandus. Sed quòd Doctores in sacra Theologia non dicuntur Doctores, sed propter humilitatem & etiam sanctitatem, & propter differentiam nominantur seu appellantur Magistri nostri, quia stant in fide catholica in loco Domini nostri Jesu Christi, qui est fons vitæ, sed Christus fuit nostrorum omnium Magister. Ergo ipsi appellantur Magistri nostri, quòd habent nos instruere in via veritatis, & Deus est veritas, quapropter meritò vocantur Magistri nostri, quia omnes nos scilicet Christiani, debemus & tenemur audire prædicationem eorum, & nullus debet dicere contra eos, ex quò sunt omnium nostrorum Magistri. Sed nostras, trates, non est in usu, & neque legitur in vocabulario. Ex quo, neque in Catholicon, neque in Breviloquio, neque in Gemma gemmarum, qui tamen habet multos terminos. Ergo debemus dicere, noster Magistrandus, & non Magister nostrandus. Tunc Magister Andreas Delitsch, qui est multum subtilis, &

pro parte est Poëta, & pro parte est Artista, Medicus & Jurista: & jam legit ordinatè Ovidium in Metamorphosis, & exponit omnes fabulas allegorice & literaliter, & ego sui auditor ejus, quia exponit multum fundamentaliter, & etiam legit in domo sua Quintilianum & Juvenum, & ipse tenuit oppositum Magistro Vuarmsemel, & dixit, quod debemus dicere Magister nostrandus. Quia sicut est differentia inter Magister noster, & noster Magister, ita etiam est differentia inter Magister nostrandus, & noster Magistrandus. Quia Magister noster dicitur Doctor in Theologia, & est una dictio, sed noster Magister sunt duæ dictiones, & sumitur pro unoquoque Magistro in quacunq; scientia liberali, seu mechanica manuali, seu capitali, & non obstat quòd nostro, tras, trare, non est in usu, quia possumus fingere nova vocabula, & ipse allegavit super hoc Horatium. Tunc Magistri multum admiraverunt subtilitatem: & unus portavit ei unum cantharum cerevisiæ Neuburgensis. Et ipse dixit, ego volo expectare, sed parcatis mihi, & tetigit birretum, & risit hilariter, & portavit Magister Vuarmsemel, & dixit: Ecce Domine Magister, ne putetis quòd sum inimicus vester, & bibit in uno anhelitu, & Magister Vuarmsemel respondit ei fortiter pro honore Slesitarum. Et Magistri omnes fuerunt læti: & postea fuit pullatum ad vespas. Quapropter

O B S C U R. V I R O R.

ter rogo excellentiam vestram, quod velitis mihi exponere mentem vestram, quia vos estis multum profundus: & ego dixi prout, Magister Ortuinus debet mihi benè scribere veritatem, quia fuit Præceptor meus in Daventria, quando fui tertiarius. Etiam debetis me certificare, quomodo stat in guerra inter vos & Doctorem Joannem Reuchlin, quia intellexi, quod iste Ribaldus (quamvis sit Doctor & Jurista) nondum vult revocare verba sua. Et mittatis etiam adhuc semel mihi librum Magistri nostri Arnoldi de Turingaris, quem articulatim composuit, quia est multum subtilis, & tractat de multis profunditatibus in Theologia. Valete: & non habeatis pro malo, quòd scribo vobis ita socialiter, quia vos dixistis mihi olim quòd amatis me sicut frater, & vultis me promovere in omnibus, etiamsi debeatis mihi concedere magnam pecuniam. Datum in Lyptzick.

*Magister Joannes Pellifex, S. D. Magister
Ortuino Gratio.*

SALUTEM amicabilem & servitutem incredibilem, Venerabile Domine Magister, quia ut dicit Aristoteles in prædicamentis, de singulis dubitare non est inutile. Quapropter est una res quæ facit mihi magnam conscientiam. Nuper fui in missa Francosfordiensi, tunc ivi cum uno Baccalaurio per plateam ad forum, & obviaverunt nobis duo viri, qui

EPISTOLÆ

apparuerunt satis honesti, quantum ad aspectum, & habuerunt nigras tunicas, & magna caputia cum liripipiis suis. Et Dii sunt testes mei, quòd putavit quòd sint duo Magistri nostri, & feci ipsis reverentiam deponendo birretum. Tunc ille Bacculaurius stimulavit me, & dixit, amore Dei quid facieis? Isti sunt Judæi, & vos deponitis birretum vestrum ante eos. Tunc ego ita fui perterritus, ut si videssem unum diabolum. Et dixi, Domine Bacculaurie, parcat mihi Dominus Deus, quia feci ignoranter. Sed quid putatis, utrum sit magnum peccatum? Et primò dixit, quod videtur sibi quòd est peccatum mortale, quia comprehenditur sub idolatria, & est contra primum præceptum ex decem præceptis, quòd est: Unum crede Deum; Quia quando aliquis facit honorem Judæo, vel Pagano, quasi esset Christianus, tunc facit contra Christianitatem, & apparet essemet Judæus, vel Paganus, & tunc Judæi & Pagani dicunt: Ecce nos sumus de via meliori, quia Christiani faciunt nobis reverentiam, & nisi essemus de via meliori, non facerent nobis reverentiam. Et sic fortificantur in sua fide, & despiciunt Fidem Christianam, & non permittunt se baptizare. Tunc ego respondi: Est bene verum, quando aliquis facit scienter, sed ego feci cum ignorantia, & ignorantia excusat peccatum, quia si scivissem quòd fuissent Judæi, & fecissem eis honorem, tunc fuisset dignus

dignus ad comburendum, quia esset hæresis. Sed neque verbo, neque opere, sicut scit Deus, aliquid novi, quia putavi quòd essent Magistri nostri. Tunc ipse dixit: quòd tamen est adhuc peccatum, & dixit: Ego etiam semel ivi per Ecclesiam, ubi stat unus Judæus ligneus ante Salvatorem, & habet malleum in manu, & ego putavi quòd est sanctus Petrus, & haberet clavem in manu, & flexi genua, & deposui birretum: Tunc vidi quòd est Judæus, & etiam pœnituit me. Tamen in confessione, cum confitebar in monasterio Prædicatorum, dixit mihi confessor meus, quòd est peccatum mortale, quia debemus respicere, & dixit, quòd non posset me absolvere, nisi haberet potestatem Episcopalem, quia esset casus Episcopalis. Et dixit, quòd si libenter fecissem, & non ignoranter, tunc fuisset Papalis: & sic fui absolutus, quia habuit potestatem Episcopalem. Et per Deos ego credo, quòd si vultis salvare conscientiam vestram, oportet facere confessionem Officiali Confistorii. Et ignorantia non potest excusare illud peccatum, quia deberetis respicere: & Judæi habent unum giliuum circumum ante in pallio, quem deberetis vidisse, sicut & ego vidi. Ergo est ignorantia crassa, & non valet ad absolutionem peccati. Sic pro tunc dixit mihi ille Baccularius. Sed quia vos estis profundus Theologus, rogo vos devotè nec non humiliter, quatenus dignemini mihi solvere

prædictam quæstionem, & scribere an est peccatum mortale an veniale, simplex casus an Episcopalis, an Papalis. Et etiam scribatis mihi an videtur vobis, quòd cives in Francofordia rectè faciunt, quòd habent illam consuetudinem, quòd permittunt Judæos incedere in habitu Magistrorum nostrorum. Mihi videtur quòd non est rectum, & est magnum scandalum quòd non est differentia inter Judæos & Magistros nostros, etiam est una derisio sacrosanctæ Theologiæ. Et serenissimus Dominus Imperator nullo modo deberet pati, quòd unus Judæus, qui est sicut canis, & est inimicus Christi, debet incedere sicut Doctor sacre Theologiæ. Etiam mitto vobis unum dictamen Magistri Bernhardini Plumilegi, vulgariter Federleser, quod misit mihi ex Vuittenburck. Vos enim novistis eum; quia fuit olim vester constans in Daventria, & dixit mihi quòd fecistis ei bonam societatem, & ipse adhuc est bonus socius, & commendat vos laudabiliter, & sic valet in nomine Domini. Datum Lyptzick.

*M. Bernhardus Plumilegus, M. Ortuino
Gratio, S. D. P.*

Mus miser est antro qui solum clauditur uno. Sic etiam possum dicere de me, cum supportatione venerabilis vir, quia essem pauper, si haberem tantum unum amicum, & quando ille unus superdaret me, tunc non habe-

haberem alium, qui me tractaret amicabiliter.
 Sicut nunc quidam Poeta hic, qui vocatur
 Georgius Siburus, & est unus ex Poetis se-
 cularibus, & legit publicè in Poetria, & est
 aliàs bonus socius. Sed sicut vos scitis isti
 Poetæ quando non sunt etiam Theologi si-
 cut vos, semper volunt reprehendere alios,
 & parvipendunt Theologos. Et semel in
 una zecha in domo sua, quando bibimus ce-
 revisiam Turgensem, & sedimus usque ad
 tertiam horam, & ego fui modicum ebrius,
 quia illa cerevisia ascendit mihi in caput, tunc
 fuit ibi unus qui aliàs non stetit benè mecum,
 & ego apportavi ei unum medium cantha-
 rum, & ipse accepit. Sed postea non voluit
 mihi simile facere. Et ter cavisavi eum, &
 non voluit mihi respondere, & sedit cum si-
 lentio, & nihil dixit. Tunc ego cogitavi:
 Ecce iste aliàs spernit te, & est superbus, &
 semper vult te confundere. Et fui commo-
 dus in ira mea, & accepi cantharum, & per-
 cussi ei ad caput. Tunc ille Poeta fuit iratus
 super me, & dixit quòd fecissem rùmorem in
 domo sua, & dixit, deberem exire de domo
 sua in nomine diaboli. Tunc ego respondi:
 Quid tunc est, si estis inimicus meus, ego
 benè habui ita malos inimicos, sicut vos estis,
 & tamen mansi præ eis. Quid tunc est, etiam
 si estis Poeta, ego habeo etiam Poetas qui
 sunt amici mei, & sunt benè ita boni sicut
 vos, ego benè merdarem in vestram Poe-
 triam.

triam. Quid creditis? putatis quòd ego sum stultus, vel quòd sum natus super arborem sicut poma? Tunc vocavit me asinum, & dixit quòd ego nunquam vidi unum Poetam. Et ego dixi, tumet es asinus in cute tua, ego vidi benè plures Poetas quàm tu: & dixi de vobis & de Magistro nostro Sotphi in bursa Kneck, qui composuit glosam notabilem, & de Domino Rutgero Licentiate Theologiæ in bursa Montis, & sic exivi domum suam, & adhuc sumus inimici. Quapropter rogo vos valde cordialiter, quatenus velletis mihi semel scribere unum dictamen, tunc ego volo huic Poetæ & aliis ostendere, & volo gloriari, quòd estis amicus meus, & estis benè melior Poeta quam ille. Et præcipuè scribere mihi quid faciat D. Joan. Pfefferkorn, an adhuc habeat inimicitiam cum Doctore Reuchlin, & an vos adhuc defenditis eum, sicut fecistis, & mittite mihi unam novitatem. Valete in Christo.

*M. Joannes Cantrifusoris Magistro Ortui-
no Gratio.*

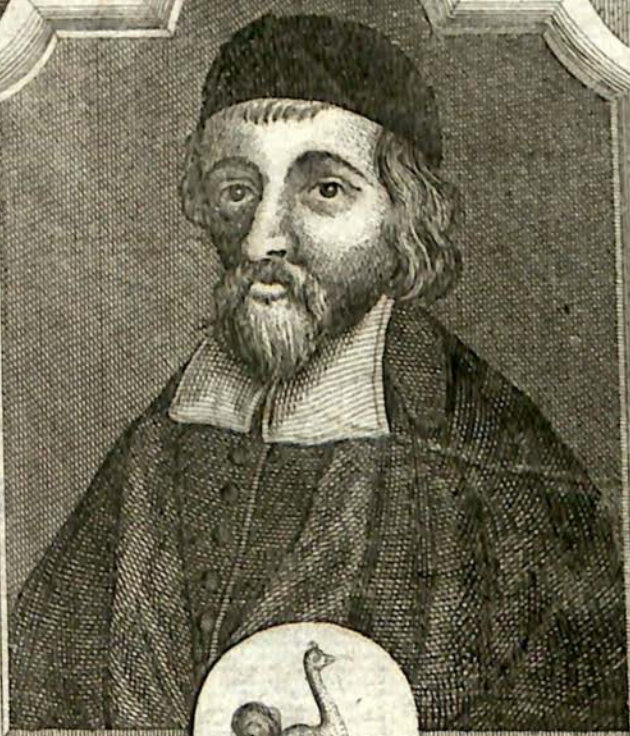
SALUTEM cordialem. Venerabilis Domine Magister, quoniam quidem sæpè tractavimus tales levitates ad invicem. Et quia non est cura vobis, si aliquis dixerit vobis unam fantasiam, sicut ego nunc intendo, propterea non timui, quod tollatis in malam partem, quod scribam vobis nunc unam cavil-

-cavillationem, Quia vos etiam facitis taliter, & vos ridebitis, ego scio, quia est mirabile factum. Fuit hic nuper quidam de Ordine Prædicatorum, & fuit satis profundus in Theologia, & fuit Speculativus, & habuit etiam multos fautores, ipse vocatur D. Georgius, & primum fuit Hallis, deinde venit huc, & prædicavit benè per dimidium annum, in sermone suo reprehendens omnes homines, etiam Principem & suos vasallos, Sed in collatione fuit socialis & lætæ mentis, & bibit cum sociis ad dimidios & ad totos, Sed semper quando de sero bibit nobiscum, tunc de mane prædicavit de nobis, dicens: Ita sedent Magistri in hac Universitate cum suis sociis, per totam noctem bibentes, ludentes, & tractantes levitatem. Et ipsi deberent eos de talibus emendare, tunc ipsi incipiunt; sæpe fecit mihi verecundiam, Et fui iratus super eum, & cogitavi quomodo possem me vindicare, & non potui imaginare quomodo facerem. Et semel dixit mihi unus, quomodo ne nocte iret ille Prædicator ad unam mulierem, & supponeret eam, & dormiret cum ea. Et ego audiens talia, semel accepi aliquos socios qui stant in Collegio, & circa horam decimam ivimus ad illam domum, & per vim intravimus, Tunc ille monachus volens fugere, non habuit tempus ut tolleret vestimenta sua, & saltavit nudus ex fenestra, & ego risi itaque statim

tim perminxiffem me, & clamavi: Domine Prædicator, tollatis pontificalia vestra: & focii exterius projecerunt eum in mendam & aquam. Sed ego compefcui eos, & dixi quòd haberent discretionem, veruntamen audivi eos, quòd omnes fuperpofuimus illam mulierem. Et ita vindicavi me de illo monacho, & poftea id non amplius prædicavit de me. Sed non debetis alijs dicere, propterea quòd fratres prædicatores nunc funt pro vobis contra Doctorem Reuchlin, & defendunt Ecclefiam & Fidem Catholicam, contra illos Poetas feculares: ego vellem quòd ifte monachus fuiffet de alio ordine, quia ille ordo eft valde mirificus inter omnes. Vos etiam debetis mihi aliquid reftibile fignificare, & non irafcimini mihi. Valete. Ex Wittenberg.

Joannes Strausfederius Ortuino Gratio.

SALUTEM maximam & multas bonas notes, ficut funt ftellæ in cælo & pifces in mari, & debetis fcire quod ego fum fanus, & etiam mater mea, & vellem libenter etiam taliter audire de vobis, quia ego cogito quotidie ad minus femel de veftra dominatione. Sed cum licentia, audite unum magnum miraculum, quòd fecit hic unus nobiliffa, diabolus confundat eum in æternum, quia scandalizavit Dominum Magiftrum noftrum. Petrum Meyer in menfa, ubi fuerunt multi Domini & nobiliffæ, & non habuit unam guttam vere-

StrausFelderus.

verecundiæ, sed fuit ita prætenſus quòd ego
 miror. Ipſe dixit: Ecce Joannes Reuchlin
 eſt doctior quàm vos, & dedit ei unum knip.
 Tunc Magiſter noſter Petrus dixit: Ego mitte-
 rem ſolvere collum meum, an hoc eſt verum.
 Sancta Maria, Doctor Reuchlin eſt in Theo-
 logia ſicut unus puer, & unus puer plus ſcit in
 Theologia quàm Doctor Reuchlin. Sancta
 Maria, credatis mihi, quòd ego habeo experi-
 entiam. Tamen ipſe nihil ſcit in libris ſenten-
 tiarum. Sancta Maria, iſta materia eſt ſubtilis, &
 homines non poſſunt ita capere. ſicut Gram-
 maticam & Poetriam. Ego vellem etiam bene
 Poeta eſſe, & ſcirem etiam componere metra,
 quia audivi in Lyptzick Sulpitium, de quanti-
 tatibus ſyllabarum. Sed quid eſt? Ipſe debe-
 ret mihi proponere unam quæſtionem in
 Theologia, & deberet arguere pro & con-
 tra. Et ipſe probavit per multas rationes,
 quòd nemo ſcit perfectè Theologiam, niſi
 per Spiritum ſanctum, & Spiritus ſanctus in-
 fundit illam artem. Et Poetria eſt cibus dia-
 boli, ſicut dicit Hieronymus in ſuo Episto-
 lari. Tunc ille bufo dixit, quòd non eſt ve-
 rum, & quòd Doctor Reuchlin etiam habet
 Spiritum ſanctum, & quòd eſt ſufficiens in
 Theologia, quia composuit unum librum ſa-
 tis Theologicalem, & nescio quomodo vo-
 catur, & nominavit Magiſtrum noſtrum Pe-
 trum unam beſtiam. Et dixit quòd Magiſter
 noſter Hochſtrat eſt frater caſearius, & com-
 men-

mensales riserunt: sed ego dixi, quòd est scandalum, quòd unus simplex socius debet esse ita irreverentialis coram uno Magistro nostro. Et Doctor Petrus fuit ita iratus, quòd surrexit de mensa, & allegavit Evangelium, dicens: Samaritanus es, & diabolum habes. Et ego dixi: Capias tibi hoc; & fui valde gavisus, quòd ita realiter expedivit illum trifatorem. Vos debetis procedere in factis vestris, & debetis defendere Theologiam, sicut fecistis antea, & non debetis aliquem respicere, sive sit nobilis, sive rusticus, quia vos estis sufficiens. Si scirem ita facere carmina, sicut vos, ego non curarem unum Principem, etiam si vellet me interficere. Sed aliàs sum inimicus Juristarum, quia vadunt in rubeis caligis, & in mardaris scubis, & non faciunt debitam reverentiam Magistris, & Magistris nostris. Ego etiam peto vos humiliter, necnon affectualiter, quatenus significaveritis mihi, quomodo stat in Parrhisià cum speculo oculari. Deus tribuat quòd alma mater Universitas Parrhisi, velit tenere nobiscum, & comburere illum hæreticum librum, quia habet multa scandala, sicut scripsit Magister noster Tungarus. Ego audivi quòd Magister noster Sorphi, in bursa Kneck, qui composuit glosam notabilem super quatuor partes Alexandri, est mortuus: sed spero quòd non est verum; quia fuit excellens vir & fuit profundus Grammaticus, & fuit bene

mēk

melior quàm isti novi Grammatici Poetales. Salutare etiam dignemini mihi Magistrum Remigium, qui fuit olim Præceptor meus singularissimus, & sæpe dedit mihi bonas vexas, quando dixit mihi. Tu es sicut auca, & non vis studere, quòd fias magnus argumentator. Et ego dixi: Eximie Domine Magister noster, ego volo me emendare in posterum, tunc aliquando dimisit me aliquando dedit mihi bonam disciplinam, & pro tunc ego fui ita discretus, quòd libenter accepi correctiones pro negligentis meis. Sed nihil amplius habeo vobis scribere, præter quod velitis vivere centum annos, & valete in requie. Datum Moguntia.

Nicolaus Caprimulgius Bacculaurius, Magistro Ortuino Gratio.

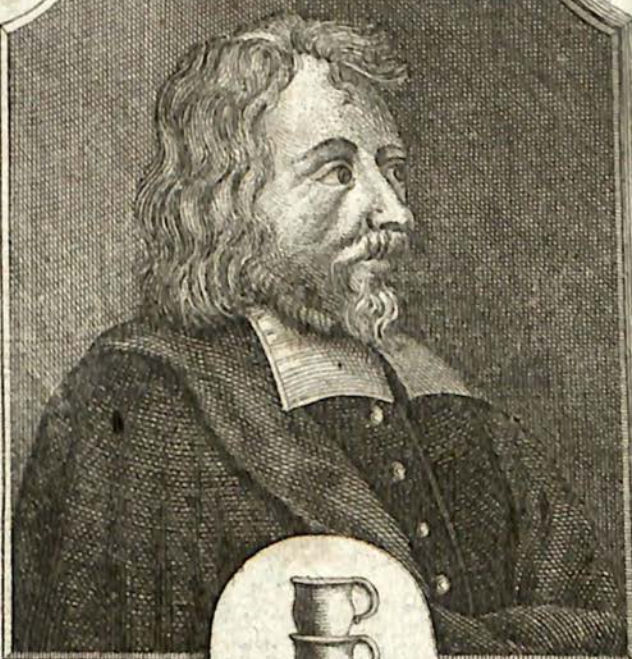
SALUTEM plurimam cum magna reverentia erga vestram dignitatem, sicut debeo scribens ad vestram magistralitatem, Venerabilis Domine Magister, sciatis quòd est una notabilis quæstio, quam peto seu rogo determinari à vestra magistralitate. Est hic unus Græcus, qui resumat Grammaticam Urbani, & quando scribit Græcum, tunc semper ponit titellos superius. Quapropter ego dixi nuper, tamen Magister Ortuinus Daventriæ etiam præticavit Grammaticam Græcam, & etiam est sufficiens ita benè sicut ille, & nunquam scripsit ita titellos, & ego credo, quod

ita

ira bene intelligit facta sua, sicut ille, & ad huc posset corrigere istum Græcum, sed non voluerunt credere, & socii mei ac constantes petiverunt, quod vellem scribere ad dominationem vestram, quod notificaretis mihi, quomodo est, an debemus ponere titellos, an non. Si non debemus ponere, tunc, per Deos, realiter volumus vexare illum Græcum, & volumus facere, quod debet paucos auditores habere. Ego benè vidi de vobis Coloniae, in domo Henrici Quentel, quando fuistis Corrector, & debuistis corrigere Græcum tunc abscidistis omnes titellos, qui fuerunt supra literis, & dixistis: Quid debent illæ stultitiæ? Et ita jam consideravi, quod vos habetis aliquam rationem, alias non fecissetis. Vos estis mirabilis homo, & Deus dedit vobis magnam gratiam, quod scitis aliquid in omni scibili. Quapropter debetis etiam laudare Dominum Deum in vestris matris, & beatam virginem, & omnes sanctos Dei. Sed non habueritis mihi pro molestia, quod impedio vestram dominationem cum istis quæstionibus, quia facio talia causa informationis. Valete. Ex Lyptzick.

*M. Petrus Hæfenmusius M. Ortuino
Gratio.*

SALUTEM innumerabilem. Venerabilis Domine Magister, si haberem pecunias & substantiam magnam, tunc vellem dare vobis

Petrus Hasenmusius
de Hasenburg.

is unam notabilem propinam, credatis mi-
 firmiter: quòd solvatis mihi istam quæ-
 tionem, quam propono. Sed quia pronunc-
 non habeo boves & oves, universa insuper
 & pecora campi, sed sum pauper, propterea
 non possum vobis appreciare pro vèstra do-
 ctina, sed promitto vobis, quod postquam
 beneficiatus, sicut jam insteti pro una
 vicaria, tunc volo semel unum honorem
 specialem facere vobis. Et scribatis mihi, an
 est necessarium ad æternam salutem, quod
 scholares discunt Grammaticam ex Poëtis
 singularibus, sicut est Virgilius, Tullius, Pli-
 nius, & alii? Videtur mihi, quod non est bo-
 nus modus studendi. Quia, ut scribit Ari-
 stoteles primo Metaphysicæ, Multa menti-
 untur Poetæ, sed qui mentiuntur, peccant,
 & qui fundant studium suum super menda-
 cipiis, fundant illud super peccatis. Et quic-
 quid fundatum est super peccatis, non est
 firmum, sed est contra Deum: quia Deus est
 inimicus peccatis. Sed in Poetria sunt men-
 dacia; & ergo qui incipiunt suam doctrinam
 in Poetria, non possunt proficere in bonita-
 te: quia mala radix habet super se malam her-
 bam; & mala arbor profert malum fructum,
 secundum Evangelium, ubi dicit Salvator
 Non est arbor bona quæ facit fructum ma-
 lum. Etiam benè adhuc memoro illam do-
 ctinam, quam dedit mihi semel Magister
 oster de Geltersheym in bursa montis, quan-

do fui suus discipulus & volui audire Salustium, & dixit: Quare vis audire Salustium tu discipule? Tunc ego respondi, quod Magister Joannes de Vratislavia dixit, quod discimus bona dictamina facere ex talibus Poetis. Tunc ipse dixit, est fantasia; sed tu debes bene advertere in partibus Alexandri, & Epistolis Caroli, quæ practicantur in aula Grammaticorum: ego nunquam audivi Salustium, & tamen scio dictamina facere metricè & prosaicè. Et sic Magister noster Valentinus fecit, quod ego nunquam studui in Poetria. Et isti humanistæ nunc vexant me cum suo novo Latino, & annihilant illos veteres libros, Alexandrum, Remigium, Joannem de Garlandria, Cornutum, Composita verborum, Epistolare Magistri Pauli Nivis, & dicunt ita magna mendacia, quod ego facio crucem pro me, quando audio: sicut nuper unus dixit, quod est in quadam provincia una aqua, quæ habet arenam auream, & vocatur Tagus, & ergo fistulavi occulte, quia non est possibile: ego scio benè quod etiam estis Poeta; sed non scio, unde habetis illam artem. Ipsi dicunt, quod quando vultis, tunc facitis plura metra in una hora: sed credo, quod intellectus vester est ita illuminatus, per gratiam Spiritus sancti desuper, quod scitis illa & alia, quia semper fuistis bonus Theologus, & reprehenditis illos Gentiles. Libenter vellem vobis scribere unam novitatem, si sc

Scirem: sed non audiui aliquid, quam quod
 fratres ac Domini de Ordine Prædicatorum
 habent hic magnas indulgentias, & absolvunt
 à pœna & culpa, quando aliquis est confes-
 sus & contritus, & habent super hoc literas
 Papales. Etiam scribite mihi aliquid, quia
 ego sum vester tanquam famulus. Valete.
 Ex Nurenberga.

Franciscus Genselinus, M. Ortuino Gratio,

SALUTEM, quam mille talenta non pos-
 sunt æquivalere in sua gravitate. Venera-
 bilis Domine Magister, scitote, quod hic est
 magnus sermo de vobis, & Theologi valde
 laudant vos, quòd non respexistis aliquem,
 & scripsistis pro defensione fidei contra Do-
 ctorem Reuchlin. Sed aliqui focii, qui non
 habent intelligentiam, & etiam Juristæ qui
 non sunt illuminati in Fide Christiana, sper-
 nunt vos, & loquuntur multa contra vos, sed
 non possunt prævalere, quia Facultas Theol.
 tenet vobiscum. Et nuper quando venerunt
 huc isti libri, qui vocantur Acta Parrhisien-
 sium, tunc ferè omnes Magistri emerunt, &
 gavisi sunt maximè: ego pro tunc etiam emi,
 & misi ad Heydelbergam, ut ibi viderent. Et
 credo, quòd ubi viderunt, tunc pœnituit Hey-
 delbergenses, quòd non etiam concluderunt
 cum alma Universitate Coloniensi contra Do-
 ctorem Reuchlin: & propterea audio, quòd
 Universitas Coloniensis facit unum statutum,

*Ut sciunt Fratres Carmelita
Et alii qui vocantur Jacobite.*

Ego miror, quomodo potestis speculari talia: vos estis valde artificialis in compositionibus vestris, & habetis magnam dulcedinem; ita quòd semper rideo præ lætitia, quando lego aliquid quod vos composuistis, & opto semper quod velitis diu vivere, quod laus vestra crescat; sicut fecit usque huc, quia vestra scripta sunt valde utilia. Deus vos conservet & vivificet vos, & non tradat vos in manus inimicorum vestrorum: & sicut dicit Psalmista, tribuat vobis Dominus secundum cor vestrum, & omne consilium vestrum confirmet. Et vos etiam scribatis mihi de factis vestris, quia libenter audio & video quid facitis seu agitis: & sic valete. Ex Friburga.

*Magister Conradus de Zuicavia S. D.
Magistro Ortuino Gratio.*

QUIA legitur Ecclesiast. undecimo: Lætare juvenis in adolescentia tua. Quapropter ego nunc sum lætæ mentis, & debetis scire, quòd bene succedit mihi in amore, & habeo multum supponere. Quia dicit Ezechiel; Nunc fornicabitur in fornicatione sua. Et quare non deberem aliquando purgare renes? Tamen non sum Angelus, sed homo, & omnis homo errat: Vos etiam aliquando supponitis, quamvis estis Theologus: quia non potestis semper solus dormire, secundum illud

Ecclesiast. quarto: Si dormierint duo simul
 fovebuntur mutuo; unus autem quomodo
 calefiet? Quando scribitis mihi quid facit ve-
 stra amasia? Nuper dixit mihi unus, quod,
 quando ipse fuit Coloniae, tunc fuistis in rixa
 cum ipsa, & percussistis eam, quia fortassis non
 fecit secundum opinionem vestram: & ego
 miror, quare potestis ita pulchram mulierem
 percutere, ego flerem si viderem: potius de-
 betis dicere, quod non faciat amplius, tunc
 ipsa emendaret se, & de nocte esset vobis ami-
 cabilior: Tamen quando legistis nobis Ovi-
 dium, dixistis nobis, quod nullo modo debe-
 mus percutere mulieres, & allegastis ad hoc
 sacram scripturam: Ego sum contentus, quod
 amica mea est hilaris & non irascitur mecum,
 quando venio ad eam, tunc etiam facio talia,
 & sumus in lætitia, & bibimus cerevisiam &
 vinum, quia vinum lætificat cor hominis: sed
 tristitia exsiccat ossa. Aliquando sum iratus
 super eam, tunc dat mihi osculum, & fit pax:
 & postea dicit: Domine Magister, estote læ-
 tæ mentis: Nuper volui ire ad eam, tunc vi-
 di exire quendam juvenem mercatorem, qui
 habuit apertas caligas, & sudavit in fronte, &
 credidissem quod supposuisset eam: & fui
 quodam modo iratus, sed ipsa juravit, quod
 non terigisset eam ille mercator, sed voluisset
 ei vendere linteum ad faciendas camisias.
 Tunc ego dixi, est bonum, sed quando etiam
 datis mihi unam camisiam? Tunc rogavit me
 quomodo

Quod deberem ei concedere duos florenos,
 quod posset solvere, illum linum, tunc etiam
 vellet mihi dare unam camisiam? & pro tunc
 non habui pecuniam, sed petii unum socium,
 qui concessit mihi, & dedi ei. Ego ludo,
 quod aliquis semper est lætus, & medici di-
 cunt etiam quod sanum est, quando aliquis
 est lætus. Quidam Magister noster hic sem-
 per irascitur, & nunquam est lætus, & pro-
 pterea semper est infirmus: ipse semper re-
 prehendit me, & dicit, quod non debeo ama-
 re mulieres, quia sunt diaboli, & perdificant
 homines, & sunt immundæ, & nulla mulier
 est pura: & quando aliquis est cum muliere,
 tunc est sicut cum diabolo: quia permittunt
 nulli requiem. Tunc ego dixi, parcatis mihi
 Domine Magister noster, vestra mater etiam
 fuit mulier, & abivi. Ipse etiam nuper præ-
 dicavit, quod Sacerdotes nullo modo debent
 habere concubinas secum, & dixit, quod
 Episcopi peccant mortaliter, quando accipi-
 unt decimam lactis, & permittunt ancillas esse
 cum Presbyteris, quia deberent eas totaliter
 expellere. Sed sit a, vel b, nos debemus esse ali-
 quando læti, & etiam possumus dormire cum
 mulieribus, quando nemo videt: postea ta-
 men facimus confessionem, & Deus est mi-
 sericors, & debemus sperare veniam. Ego
 mitto vobis hic quædam scripta pro defensione
 Alexandri Galli, Grammatici antiqui & suf-
 ficientis: quamvis Poetæ Moderni volunt

eum reprehendere, sed non sciunt quid loquantur, quia Alexander est optimus, ut olim dixistis mihi, quando stetimus Daventriæ. Quidam Magister hic dedit mihi: sed nescio, ubi accepit. Ego vellem quod faceretis imprimere: tunc maximè faceretis iratos illos Poetas. Quia ille auctor realiter vexat eos: sed est ita Poetaliter compositum, quod ille, qui composuit, est etiam bonus Poeta: sed cum hoc est Theologus, & non tenet cum secularibus Poetis, sicut est Doctor Reuchlin, Buschius & alii. Statim quando fuit mihi data illa materia, tunc dixi, quod vellem vobis mittere, quod legeretis. Si habetis aliquid novum, tunc etiam mittatis mihi. Valete in charitate non ficta. Ex Lyptzick.

Joannes Arnoldi S. D. P. M. Ortuino Gratio.

QUONIAM quidem igitur vos concupiscitis semper habere unam novitatem, secundum quod dicit Aristoteles: Omnes homines natura scire desiderant. Quare igitur ego Joannes Arnoldi vester discipulus & humilis subditus, mitto dominationi seu honorabilitati vestræ hic unum libellum, quem composuit quidam Ribaldus, & scandalizavit Dominum Joannem Pfefferkorn in Colonia, virum præculdubio integerrimum, & ego fui valde iratus, sed non potui prohibere, quod non imprimeret, quia iste socius habet hic multos fautores, etiam nobiles, & vadunt armati

mati sicut bufones, cum longis gladiis in pla-
 s. Sed tamen ego dixi, quod non est re-
 ctum, quia debitis notare, quod isti Poetæ
 seculares adhuc facient multas guerras cum
 suis metris: si Magistri nostri non habebunt
 advertentiam, & non citabunt eos per Ma-
 gistrum Jacobum Hochstratem ad Curiam Ro-
 manam. Et ego timeo quod erit unum ma-
 gnum disturbium in Fide Catholica. Rogo
 igitur vos, quod velitis componere unum li-
 brum contra istum scandalizatorem, & rea-
 liter vexare eum, tunc postea non erit ita
 audax, quod velit stimulare Magistros nostros,
 quia ipse est simplex socius, & neque est pro-
 motus, neque qualificatus in Jure vel Arti-
 bus, quamvis stetit in Bononia, ubi etiam
 sunt multi Poetæ seculares, non zelosi & in
 fide illuminati. Ipse nuper sedit in mensa,
 & dixit quod Magistri nostri in Colonia &
 Parrhisia faciunt injuriam Doctori Reuchlin:
 & ego tenui ei oppositum. Tunc vexavit
 me multis malis verbis & scandalosis, quod
 fui ita iratus, quod surrexi de mensa, & pro-
 stestavi coram omnes de injuriis, & non quod
 potui comedere unam buccellam. Vos de-
 bitis mihi dare consilium in supra dicta causa,
 quia etiam pro parte estis Jurista. Ego com-
 pilavi aliqua metra, quæ mitto vobis hic.

Choriambicum, Hexametrum, Sapphicum,
 Jambicum, Asclepiadicum, Hendecasylla-
 bium, Elegiacum, Dicolon, Distrophum.

*Qui est bonus Catholicus, debet sentire cum
Parrhisiensibus;*

*Quia illud gymnasium, est mater omnium
Universitatum.*

*Deinde Colonia sancta, quæ est in Fide Chri-
stiana tanta,*

*Quod nullus debet contradicere, vel merito
pœnam luere,*

*Sicut Reuchlin Doctor, qui est speculi ocula-
ris auctor*

*Quem Magister noster Tungarus, probavit
quod est hæreticus,*

*Necnon Magister de alta platea, qui fecit
comburere ejus dictamina.*

Si habërem unam argumentum, ego vel-
lem componere unum librum contra istum
truvatorem, & probare quod de facto est
excommunicatus. Non habeo plus tempus
ad scribendum, quia oportet me ire ad lectio-
nem, quia unus Magister legit replicationes
super veterem artem, valde subtiliter com-
positas, & ego audio eas pro completionẽ.
Valete supra omnes socios & amicos meos,
qui sunt hic & ubique, & in omnibus lo-
cis honestis.

*Cornelius Fenestricis, S. P. D. Or-
tuino Gratio.*

SALUTES tot, quot habet coelum stellas,
& mare arenas, venerande Domine Ma-
gister: ego habeo hic multas rixas & guerras
à ma-

malis viris, qui præsumunt esse docti, & nomen non didicerunt logicam, quæ est scientia scientiarum. Ego legi nuper unam Missam ad Prædicatores, de Spiritu sancto, quod Deus velit mihi dare suam gratiam, & bonam memoriam in syllogismis, ad disputandum cum illis, qui sciunt tantum latinisare, & dictamina componere. Etiam imposui unam collectam in illa Missa, pro Magistro nostro Jacobo de Hochstrat, & Magistro nostro Arnolde de Tungaris, summo rege in bursa Laurentii, quod possunt in disputatione Theologica ad metam redargutionis ducere quendam Doctorem in Jure, qui vocatur Joannes Reuchlin, etiam est Poeta secularis & præsumptuosus, & tenet oppositum contra Universitates, pro Judæis. Et facit propositiones scandalosas & offensivas piarum aurium, & probavit Joannes Pfefferkorn, & Magister noster Tungarus, sed non est fundatus in Theologia speculativa, nec qualificatus in Aristotele, aut Petro Hispano. Ideo Magistri nostri in Parrhisia damnaverunt ad ignem vel reclamationem. Ego vidi litteram & sigillum Domini Decani sacrosanctæ Facultatis Theologicæ Parrhisienf. Unus Magistrorum nostrorum valde profundus in sacra Theologia, & illuminatus in fide, qui est membrum quatuor Universitatum, & qui habet plus quam centum scribentes super libros sententiarum, in quibus se fundat; dixit ma-
nife

nifestè, quod prædictus Doctor Joann. Reuchlin non potest evadere, & quod etiam Papa non audeat dare sententiam contra talem solennissimam Universitatem, quia ipse non est Theologus, & beatum Thomam contra Gentiles non intelligit, quamvis dicunt, quod est doctus, videlicet in Poesi. Ostendit mihi Magister noster, qui est Plebanus ad sanctum Martinum, Epistolam, in qua illa Universitas sorori suæ Universitati Coloniensi, valde amicabiliter promittit auxilium suum realiter cum effectu, & tamen isti latinifatores præsumunt tenere oppositum. Ego sedi nuper Moguntiae in coronæ hospicio, ubi tribulaverunt me valde indiscrete duo trufatores, vocaverunt Magistros nostros, in Parthisia et Colonia, fantasticos, & stultos, & dixerunt quod ipsorum libri super sententias essent fantasie: similiter processus, copulata, reparationes omnium burfarum, dixerunt, quod essent vanitates. Tunc fui ita iratus, quod non scivi respondere, cum hoc etiam vexaverunt me, quod feci passagium ad Treverim, ad videndum Tunicum Domini, quia dixerunt, quod fortassis non esset tunica Domini, & probaverunt sic per cornutum syllogismum: Quicquid est lacertum, non debet ostendi pro tunica Domini: sed illa est talis, ergo &c. Tunc ego concessi majorem, sed negavi minorem. Tunc probaverunt sic: B. Hiero, dicit: Vetusto Oriens

Oriens collisus errore, tunicam Domini inutililem desuper contextam totum minutatim descripsit per frustra. Et ego respondi, quod S. Hieronymus non est de stylo Evangelii, nec immodicitè ex Apostolis: & sic surrexi de mensa, & reliqui illos trufatores. Vos debetis scire, quod tam irreverentialiter loquuntur de Magistris nostris, & Doctoribus illuminatis in fide; quod certè de facto possunt esse excommunicati à Papa. Si scirent Curtisani, ipsi citarent eos ad Curiam Romanam, & impetrarent eorum beneficia; vel saltem tribularent eos cum expensis. Quis unquam audivit, quod simplices focii in nulla Facultate promoti vel qualificati, deberent vexare tam eximios viros, in omni profecto scibili profundissimos, ut sunt Magistri nostri? sed ipsi superbiunt propter sua metra. Ego etiam scio facere metra & distamina, quia legi etiam novum Latinum idioma M. Laurentii Corvini, & Grammatici Brassicani, & Valerium Maximum, & alios Poetas. Et compilavi nuper in via eundo unum dictamen metricum contra istos, hoc modo:

*Sunt Moguntiae in publica Corona,
In qua nuper dormivi in propria persona,
Duo indiscreti bufones
In Magistros nostros irreverentialis nebulones,*

Qui audent reprehendere magistros in Theologia:

Quamvis ipsi non sunt promoti in Philosophia,

*Nec sciunt in scholis formaliter disputare,
Et ex una conclusione multa corollaria formare.*

*Ut docet fundamentaliter Doctor subtilis,
Qui contemnit eum est multum vilis.*

Ut concludunt quodlibeta Doctoris irrefragabilis,

Qui est in scientiis non expugnabilis:

*Et non sciunt quid est Doctor Seraphicus,
Sine quo nullus fit bonus Physicus:*

*Et qui veraciter scribit Doctor sanctus,
In Aristotele & Porphyrio tantus:*

*Quia solus exponit quinque universalia,
Quæ dicuntur etiam quinque prædicabilia.*

U quam breve continuat libros prædicamentales:

Et sumit Aristotelis sententias morales.

Quæ omnia non intelligunt Poætæ:

Ideo loquuntur ita indiscretè.

Ut isti duo præsumptuosi trufatores,

Qui vocant Magistros nostros osores,

*Sed Magister noster de Hochstrat debet eos
Citare,*

*Tunc non amplius audebunt illuminatos
vexare.*

Valete & salutate mihi cum magna reverentia Dominos meos M. nostrum Arnöldum de

Tun

Tungaris, & M. nostrum Remigium, & M.
 bstrum Valentinum de Geltersheym, & Do-
 minum Jacobum de Ganda, Ordinis Præ-
 dicatorum, Poetam subtilissimum, & alios.

*M. Hildebrandus Mammaceus, S. D. M.
 Ortuino.*

AMICISSIME Domine Ortuine: non pos-
 sum jam scribere eleganter Epistolam se-
 cundum præcepta, quæ scribuntur in modo
 Epistolandi: quia hoc tempus non permit-
 tit: sed oportet breviter & statim manifestare
 paucis verbis quid est, quòd habeo expedire
 casum unum vobiscum, qui est mirabilis, &
 est talis res. Vos debetis intelligere, quòd
 hic est terribilis fama, & omnes dicunt quòd
 in Curia Romana causa Magistrorum nostro-
 rum malè stat, quia dicunt quòd Papa vult
 attentizare sententiam, quæ ante annum lata
 est in Spira, pro Doctore Reuchlin: quando
 audivi, tunc ita timui, quòd non potui ali-
 quod verbum dicere, & fui sicut mutus, &
 per duas noctes non dormivi: Quia amici
 Reuchlin gaudent, & vadunt ubique seminan-
 tes istam famam: & ego non crederem, nisi vi-
 dissem unam literam unius Magistri nostri de
 Ordine Prædicatorum, in qua scripsit cum
 magna tristitia illam novitatem. Et cum hoc
 scripsit, quòd Papa permisit, quod Speculum
 oculare debet in Curia Romana imprimi, &
 mercatores debent vendere, & omnis homo
 debet

debet legere. Et magister noster Hochstratus voluit exire Curiam Romanam, & voluit jurare paupertatem, tunc iudices non voluerunt eum dimittere: Sed dixerunt, quod debet expectare finem, & quod non potest jurare paupertatem, quia intravit urbem Romanam cum tribus equis, & in Curia Romana habuit commensales, & exposuit magnas pecunias, & propinavit Cardinalibus, & Episcopis, & Auditoribus Consistorii multa munera; & propterea non debet jurare paupertatem. O sancta Maria, quid volumus nunc facere? Si Theologia ita spernitur, quod unus Jurista debet prævalere omnes Theologos? Ego credo quod Papa non est bonus Christianus, qui si esset bonus Christianus, tunc esset impossibile, quod non teneret cum Theologis. Sed etiam si Papa dat sententiam contra Theologos, tunc videtur, quod debet fieri appellatio ad Concilium: quia Concilium est supra Papam, & in Concilio Theologi habent prævalentiam super alias Facultates. Tunc spero, quod Dominus dabit benignitatem, & respiciet famulos suos Theologos, & non permittet, quod inimicus noster supergaudeat nos, & dabit nobis gratiam Spiritus sancti, quod non possumus sperare fallimonia istorum hæreticorum. Quidam Jurista nuper dixit hic, quod est fatatum, quod Ordo Prædicatorum debet præire, & quod ex illo ordine debent venire maxima scandala
in si

In fidem Christi, sicut non audita sunt prius
 dixit ubi legit illam prophetiam. Sed absit
 quod hoc sit verum: Quia ille ordo est utilis,
 & si ille ordo non esset, tunc nescio quomo-
 do staret Theologia, quia semper Prædicator-
 res sunt profundiores in Theologia, quam
 Minores vel Augustinenses, & tenent viam
 Doctoris sancti, qui tamen nunquam erravit.
 Et ipsi etiam habuerunt multos sanctos in suo
 ordine, & sunt audaces in disputatione con-
 tra hæreticos. Ego miror quare Magister no-
 ster Jacobus de Hochstrate non potest jurare
 paupertatem, tamen est in Ordine Mendi-
 cantium, qui manifestè sunt pauperes. Si
 non timerem excommunicationem, ego vel-
 lem dicere quod Papa erraret ibi: & non cre-
 do, quod hoc est verum, quod ipse exposuit
 sic pecunias, & dedit propinas, quia est vir
 valde zelosus: & credo quod isti Juristæ &
 alii fingunt talia, & Doctor Reuchlin scit ipsis
 ita blandire, quia etiam audivi quod multæ
 Civitates, & multi Principes, ac Domini scri-
 pserunt pro eo. Et est ratio, quia non sunt
 in Theologia instructi, & non intelligunt fa-
 ctum, alias permetterent istum hæreticum
 habere diabolum, quia est contra fidem, etiam-
 si totus mundus diceret contrarium. Vos
 debetis ista statim manifestare Magistris no-
 stris in Colonia, quod sciunt capere consi-
 lium. Et valete in Christo. Datum in Tu-
 ringa;

M. Conradus de Zuicavia, S. D. M.

Ortuino. Gratio.

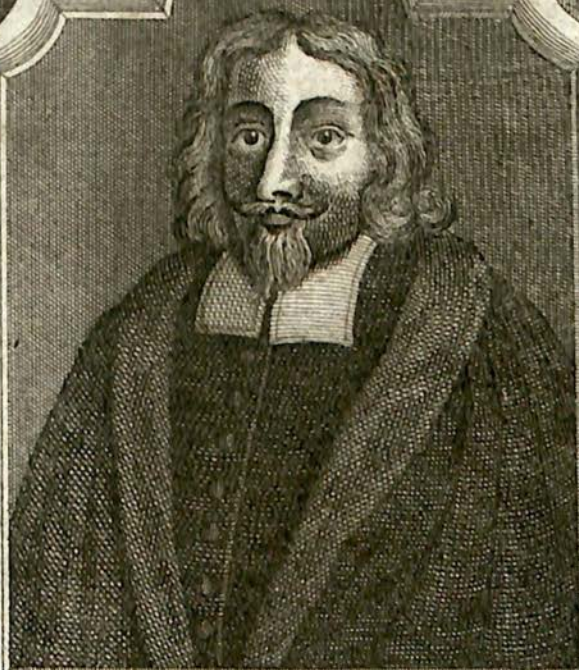
Sicut scripsistis mihi, quod non amplius curatis illas levitates, & non amplius vultis amare mulieris, vel supponere, nisi in mense semel, aut bis ego miror quod talia scribitis, tamen ego scio contrarium. Est hic unus socius, qui nuper venit ex Colonia, & benè est vobis notus, & fuit etiam semper ibi vobiscum. Ipse dicit, quod supponitis uxorem Joannis Pfefferkorn, & dixit mihi veraciter, & juravit, & ego credo etiam: quia vos estis valde amicabile, & etiam scitis dare bona verba. Et cum hoc scitis perfectè artem amandi ex Ovidio. Etiam dixit mihi quidam mercator, quod dicunt Coloniae, quod Magister noster Arnoldus de Tungaris etiam supponit eam. Sed hoc non est verum, quia ego scio veraciter, quod ipse adhuc est virgo, & quod nunquam tetigit unam mulierem: sed etiam si fecisset, vel faceret, sicut non credo, tamen non esset propterea ita malus, quia humanum est errare. Vos multum scribitis mihi de isto peccato, quod non est majus peccatum in mundo, & allegatis multas scripturas. Ego scio benè quod non est bonum, sed tamen etiam in sacra scriptura reperitur, quod aliqui sic peccaverunt, & tamen fuerunt salvati. Sic Samson, qui dormivit cum una moretrice, & tamen postea Spiritus Domini irruit in eum. Et possum contra vos argue re

arguere sic: Quisquis non est malevolus, recipit Spiritum sanctum: sed Samson non est malevolus: Ergo recipit Spiritum sanctum. Majorem probo, quia scriptum est: In malevolam animam non introibit Spiritus sapientiae: Sed Spiritus sanctus est Spiritus sapientiae; ergo. Minor patet, quia si illud peccatum fornicationis esset ita malum, tunc Spiritus Domini non irruisset in Samson, sicut patet in libro Judicum. Etiam legitur de Salomone, quod habuit trecentas Reginas, & concubinarum non fuit numerus; & ipse fuit maximus fornicatur usque ad mortem suam, & tamen Doctores communiter concludunt, quod est salvatus. Quid nunc videtur vobis? Ego non sum fortior quam Samson, & non sum sapientior Salomone, & ergo oportet aliquando habere unum latitiam. Quia, ut dicunt Medici, hoc valet contra melancholiam. Ah! quid dicitis de istis feriosis patribus? tamen dicit Ecclesiastes: Et deprehendi nihil esse melius, quam lætari hominem in opere suo. Quapropter ego dico cum Salome ad amicam meam: Vulnerasti cor meum soror mea, sponsa mea, vulnerasti cor meum in uno crine colli tui: Quam pulchræ sunt mammæ tuæ, soror mea, sponsa mea: Pulchriora sunt ubera tua vino, &c. Per Deos, valde jucundum est amare mulieres, secundum illud carmen Samuelis Boetæ: Disce, bone Clerice, virgines amare,

quia sciunt dulcia oscula præstare, juventutem floridam tuam conservare. Quia amor est charitas, & Deus est charitas: ergo amor non malares: Solvatis mihi illud argumentum, Etiam dicit Salomon: Si dederit homo omnem substantiam domus suæ pro dilectione, quasi nihil despiciet eam: Sed permittamus ista, & veniamus ad alia. Rogastis me, quòd deberem vobis nova significare: ergo sciatis, quòd jam incarnis privio fuit hic magna lætitia. Et fuit hastiludium, & Princeps met equitavit in foro, & habuit pulchrum andallum desuper, & in quo fuit picta una mulier cum magno ornatu, & juxta ipsam sedit quidam juvenis in crispis crinibus, qui organizavit ei, secundum Psalmistam: Juvenes & virgines, senes cum junioribus laudent nomen Domini. Et quando Princeps venit in civitatem, tunc Universitas intronifavit eum cum magna processione, & cives braxaverunt multam cerevisiam, & propinaverunt dulcia cibaria, & benè dapiverunt Principem & omnes Curiales, & postea choriaverunt, & ego steti in uno conspicello, quòd potui videre. Non scio plura, quàm quòd opto vobis omnia bona: & valete in nomine Domini. Ex Lyptzick.

*M. Joannes Krabacius, S. D. M. Ortuino
Gratio.*

EXCELLENS Vir: secundum quod fui ante duos annos vobiscum in Colonia, &
vos

Johannes Krabaciu,

vos dixistis mihi, quòd semper deberem vobis scribere ubicunque essem, sic jam notifico vobis, quòd audivi de morte unius excellentissimi Theologi, qui vocatur Magister noster Heckman de Franconia, qui fuit unus principalis vir, & tempore meo fuit ibi Rector, & fuit inimicus omnium Poetarum secularium, & fuit vir zelosus, & libenter celebravit Missas: & quando tenuit Rectoratum Vjennæ, tunc servavit supposita in magno rigore; & fuit laudabilis. Semel venit unus socius ex Moravia, quando ego fui Viennæ, qui debet esse Poeta, & scripsit etiam metra, & voluit legere artem metrificandi, & non fuit intitulatus. Tunc ipse Magister noster Heckman prohibuit ei, & ipse fuit ita prætextus, quòd non voluit curare mandatum ejus. Tunc Rector prohibuit suppositis, quòd non deberent visitare ejus lectionem. Tunc ille Ribaldus accessit Rectorem, & dixit ei multa superba dicta, & tibisavit eum. Tunc ipse misit pro famulis civitatis, & voluit eum incarcerare, quia fuit magnum scandalum, quòd simplex socius deberet tibisare unum Rectorem Universitatis, qui est Magister noster, & cum hoc ego audio, quòd ille socius neque est Baccalarius, neque Magister, nec est aliquo modo qualificatus seu graduatus, & incessit sicut bellator, vel qui vult ambulare ad bellum, & habuit pileum & longum cultum in latere. Sed per Deos ipse fuisset

incarceratus, si non habuisset notos in civitate. Ego doleo maximè si est verum, quod ille vir est defunctus, quia fecit mihi multa bona, quando fui Viennæ: & propterea feci ei Epitaphium tale:

*Qui jacet in tumultis, fuit inimicus Poetis,
Et voluit eos expellere, quando voluerunt
hic praticare:*

*Sicut nuper unus socius, qui non fuit inti-
tulatus,*

*Veniens ex Moravia, & docens facere metra:
Quem voluit incarcerare, propter suum ti-
bisare:*

*Sed quia nunc est mortuus, in Vienna se-
pultus:*

Dicatis his vel ter pro eo, Pater noster.

Fuit hic nuncius, qui portavit nova, quæ sunt mala, si sunt vera, quod causa vestra non bene stat in Curia Romana, sed ego non credo: quia isti nuncii dicunt etiam multa mendacia, Poetæ benè murmurant hic contra vos, & dicunt, quod volunt defendere Doctorem Reuchlin cum suis carminibus, sed quia vos etiam estis Poeta, quando vultis credo, quod benè manebitis præ ipsis. Tamen debetis mihi scribere quomodo stat negocium, si tunc possum adjuvare vos, tunc habebitis me fidelem socium & adiutorem. Valet. Ex Nurenberga.

Guilhelmus Scherschleiferius, S. D. M. Ortuino Gratio.

VALDE miror, venerabilis vir, quare mihi non scribitis, & tamen scribitis aliis, qui non scribunt vobis ita sæpe, sicut ego scribo vobis mihi. Sed estis inimicus meus, quod non vultis amplius scribere; tunc scribatis mihi tamen, quare non vultis amplius scribere, ut sciam quare non scribitis, cum ego semper scribo vobis, sicut etiam nunc scribo vobis; quamvis scio quod non eritis mihi rescribere. Verumtamen oro vos præcordialiter, quod velitis mihi tamen scribere, & quando semel scripsistis mihi, tunc ego volo vobis decies scribere, quia libenter scribo amicis meis, & volo me exercitare in scribendo, ita ut possum elegantè dictamina & epistolas scribere: ego non possum cogitare quid est in causa, quod non scribitis mihi. Et conquestus sum nuper, quando hic fuerunt aliqui Colonenses, & interrogavi: Quid facit tamen Magister Ortuinus, quod non scribit mihi? Ipse non scripsit mihi in duobus annis; dicat tamen ei, quod scribat mihi, quia libentius vellem suas literas legere, quàm mel comedere, & ipse fuit olim amicus principalis. Et interrogavi etiam, quomodo transit vobis in illa lite cum Doctore Reuchlin. Tunc dixerunt, quod ille Jurista scit vos circumdare cum sua arte. Tunc optavi quod Dominus Deus velit dare vobis suam gratiam, quod eritis vi-

stor. Si vultis mihi scribere, tunc etiam debetis mihi de illo scribere, quia vellem libenter scire. Isti Juristæ vadunt hic, & dicunt: Doctor Reuchlin habet bonum negotium, & Theologi in Colonia fecerunt ei injuriam. Et per Deos, ego timeo, quod Ecclesia potest in scandalum venire, si ille liber, Speculum oculare; non comburitur, quia habet multas propositiones irreverentiales, & contra Fidem Catholicam. Et si non cogitur ille Jurista ad revocationem, tunc alii etiam tentabunt sic scribere in Theologia, quamvis non sciunt, & neque studuerunt in via Thomæ, neque in via Alberti, neque Scoti; & etiam non sunt illuminati in fide per gratiam Spiritus sancti. Quia unusquisque debet manere in facultate sua, & non debet mittere falcem in messem alterius; quia futor est futor, & sartor est sartor, & faber est faber. Et non staret bene, si unus sartor vellet facere calceos vel stamulta. Vos debetis audacter defendere vos, & sacram Theologiam, & ego orabo Deum pro vobis, quod velit vobis tribuere gratiam suam, & illuminare vestrum intellectum, sicut fecit antiquis patribus, ne diabolus prævaleat cum suis servitoribus contra justitiam. Sed scribite mihi tamen propter Deum, quomodo statis vos, facitis mihi magnam angustiam, & non indigetis. Sed pro nunc commendo vos Domino Deo. Valete in Christo. Datum Francofordiæ.

Mat-

*Mattheus Mellilambius, S. D. M. Or-
tuino Gratio.*

QUONIAM quidem semper fui amicus ve-
stræ dominationis, & procuravi vestrum
bonum: ergo nunc volo vos in vestris adver-
sitatibus gavissare, & volo in vestra fortuna
esse lætus, & in infortunio tristis: quia vos
estis amicus meus, & cum amicis debemus
esse læti, quando lætantur, & contristari
quando tristantur; ut scribit Tullius, quam-
vis est Gentilis & Poeta. Igitur manifesto vo-
bis, quod hic habetis unum inimicum valde
malitiosum, qui dicit multa vituperia contra
dominationem vestram: & præsupponit mul-
ta, extollens se in superbia sua, & dicit co-
ram omnibus quod estis spurius, & mater
vestra est meretrix, & pater vester Presbyter,
tunc ego steti pro vobis, & dixi: D. Baccu-
laurie, vel qualiter estis qualificatus, vos estis
adhuc juvenis, & non deberetis vituperare
Magistros. Quia, ut scriptum habetur in
Evangelio: Non est discipulus supra Magi-
strum. Sed vos estis adhuc discipulus, & Do-
minus Ortuinus est Magister octo vel decem
annorum, & ergo non estis sufficiens ad vitu-
perandum unum Magistrum, vel virum in tali
dignitate constitutum, alias etiam invenie-
tis aliquem, qui vituperabit eos, etiamsi esse-
tis adhuc ita superbus: vos debetis habere
verecundiam, & non facere talia. Tunc
ipse dixit ego loquor veritatem, & scio pro-
bare

bare dicta mea, & non volo vos respicere, quia Ortuinus est spurius: & quidam Lansmannus suus dixit mihi pro vero, quod novit ejus parentes: & etiam ego volo scribere hoc Doctori Reuchlin, quia adhuc non scit. Sed quare velletis me vituperare, vos nihil scitis de me. Tunc ego dixi: Ecce Domini focii, iste prætendit se esse sanctum, quia dicit quod non potest vituperari, & quod nihil mali fecit, sicut ille Phariseus, qui dixit quod jejunaret bis in Sabbato. Tunc ipse fuit iratus, & dixit: Ego non dico quod non peccavi, quia hoc esset contra Palmistam, qui dicit: Omnis homo mendax, & exponit glosa, id est, peccator. Sed dixi, quod non debetis seu potestis me vituperare, quantum ad generationem de patre & matre. Sed Ortuinus est spurius, & non est legitimus; ergo est vituperabilis, & ego volo eum vituperare in æternum. Tunc ego dixi, non faciatis: quia Dominus Ortuinus est excellens vir, & potest se defendere. Ipse vero dixit adhuc plura scandala de matre vestra, quod Sacerdotes & Monachi, & Equestres & Rustici in campo & in stabulo, & alibi supposuerunt eam. Et ego habui ita magnam verecundiam, quod non creditis: sed non possum vos defendere, quia non vidi patrem vestrum & matrem: quamvis credo firmiter, quod sunt honesti & probi. Sed scribatis mihi quomodo est, tunc ego volo seminare vestram

vestram laudem hic. Etiam dixi sibi; vos non debetis talia dicere, quia ponamus casum, quod Magister Ortuinus sit spurius, tamen fortassis est legitimatus, tunc non est amplius spurius quia summus Pontifex habet potestatem ligandi & solvendi, & potest unum spurium facere legitimum, & è contrà. Sed ego volo probare ex Evangelio, quod estis dignus vituperare. Quia scriptum est, quia mensura mensuraveritis, eadem mensurabitur & vobis: sed vos mensuratis mensura vituperationis, ergo etiam sic debet mensurari vobis. Etiam probo per aliud: quia dicitur à D. nostro Jesu Christo: Nolite judicare, ne judicemini: sed vos judicatis alios, & vituperatis eos: ergo etiam debetis judicari & vituperari. Tunc ipse dixit, quod mea argumenta sunt frascaria, & non habent effectum: & fuit ita contumax, quod dixit: Etiam si Papa fecisset unum filium extra matrimonium, & postea legitimaret eum, quod tamen coram Deo non esset legitimus, sed ipse vellet eum tenere pro spurio. Ego credo quod diabolus est in istis Ribaldis, quod ita vituperant vos. Quapropter scribatis mihi quod possum vestrum honorem defendere: quia esset scandalum, quod Doctor Reuchlin sciret de vobis, quod essetis spurius: sed dato quod sitis: tamen ille non potest sufficienter probare, & si videtur vobis bonum, volumus eum citare ad Curiam Romanam, & cogere quod

quod debet facere revocationem: sicut sciunt Juristæ concludere & possumus eum facere irregularem: & per Procuratorem possumus tribulare eum, & accipere eius beneficia, si incurrerit irregularitatem, quia habet unum Canonicatum hic Moguntiae, & unam Parrochiam alibi: & non habeatis mihi pro malo, quod scribam vobis quid audiui, quia puto optime. Et valere in Domino Deo, qui custodiat omnes vias vestras. Dat. Maguntiae.

M. Joannes Hipp. S. D. M. Ortuino Gratio.

LÆTAMINI in Domino, & exultate iusti, & gloriamini omnes recti corde, Ps. 31. Sed ne habeatis molestiam, dicentes: quid putat iste cum sua allegatione? Debetis legere unam novitatem cum lætitia, quia hilarabit vestram dominationem mirabiliter, & volo scribere cum brevibus verbis. Fuit hic unus Poeta, qui vocatur Joannes Esticampianus, & ipse fuit satis prætensus, & parvipendit sæpe Magistros artium: & annihilavit eos in sua lectione, & dixit quod non sufficientes, & quod unus Poeta valet decem Magistros: & quod Poetæ in processione deberent præcedere Magistros & Licentiatos. Et ipse legit Plinium, & alios Poetas, & dixit, quod Magistri artium non sunt Magistri in septem artibus liberalibus, sed potius in septem peccatis mortalibus, & non habent bonum fundamentum, quia non didicerunt Poetiam,

triam, sed tantum sciunt Petrum Hispanum, & parva logicalia: & habuit multos auditores & domicellos, & dixit, quod nihil est cum Scotistis & Thomistis, & emisit blasphemias contra Doctorem sanctum. Tunc Magistri expectaverunt suum tempus, ut vindicarent se cum adiutorio Dei, & Deus voluit, quod ipse semel fecit unam orationem, & scandalizavit Magistros, Doctores, & Licentiatos, & Baccalarios: & laudavit suam facultatem, & vituperavit sacram Theologiam. Et fuit magna verecundia inter Dominos de facultate. Et collegerunt Magistri Doctores concilium, & dixerunt: Quid facimus? quia hic homo multa mira facit: si dimittimus eum sic, omnes credent quod est doctior nobis, ne forte veniant Moderni, & dicant quod sunt de meliori via quam Antiqui, & vilificabitur nostra Universitas, & fiet scandalum. Et dixit Magister Andreas Delitsch, qui est etiam alias bonus Poeta, quod videtur sibi, quod Esticampianus est in Universitate tanquam quinta rota in curru, quia impedit alias facultates, quod suppositi non possunt bene in eis qualificari. Et alii Magistri iuraverunt, quod est ita: & summa summarum, ipsi concluderunt, quod vellent relegare vel excludere istum Poetam, etiamsi deberent in perpetuum habere inimicitiam. Et citaverunt eum ad Rectorem, & monuerunt eum in valvis Ecclesiae, & ipse comparuit, & ha-

buit

buit unum Juristam secum, & præcendit se defendere, & habuit etiam alios socios qui steterunt cum eo. Et Magistri dixerunt, quod deberent abire, quia alias essent perjuri, quia starent contra Universitatem. Et Magistri fuerunt fortes in bello, & permanserunt constantes, & juraverunt quod vellent nemini parcere, propter justitiam, & aliquid Juristæ & Curiales rogaverunt pro eo: Et Domini Magistri dixerunt, quod non est possibile, quia habent statuta, & secundum statuta debet relegari. Et quod est mirabile, etiam Princeps petivit pro eo, & nihil juvit: quia dixerunt ad Ducem, quod oportet servare statuta Universitatis, quia statuta in Universitate, sunt sicut ligatura in libro: quia si ligatura non esset, tunc volia caderent hinc inde: & si statua non essent, tunc non esset ordo in Universitate, & supposita starent in discordia, & fierent confusum chaos: ergo deberet procurare bonum Universitatis, sicut fecisset pater suus. Tunc Princeps permisit sibi persuadere, & dixit, quod non potest facere contra Universitatem, & quod expetit plus quod unus relegatur, quam quod tota Universitas patitur scandalum: & Domini Magisteri fuerunt optime contenti, & dixerunt: Domine Princeps, Deo gratias de bona Justitia. Et Rector affixit unum mandatum in valvis Ecclesiæ, quod Esticampianus est relegatus ad decem annos: & auditores sui fecerunt multa verba, & di-

xerunt quod Domini de concilio fecerunt injuriam Esticampiano, sed ipsi Domini dixerunt quod non vellent dare unum obulum pro eo: & aliqui domicelli dixerunt, quod Esticampianus vellet istam injuriam vindicare & vellet citare Universitatem ad Curiam Romanam. Tunc Magistri riserunt, & dixerunt: Ha quid vellet facere iste Ribaldus? Et debetis scire, quod nunc est magna concordia in Universitate. Et Magister Delitsch legit in arte humanitatis. Et similiter Magister Rötburgensis, qui composuit unum librum bene in triplo ita magnum, sicut est Virgilius in omnibus suis operibus: Et posuit multa bona in illo libro, etiam pro defensione S. Matris Ecclesie, & de laudibus Sanctorum. Et commendavit nostram Universitatem principaliter, & sacram Theologiam, & facultatem Artistarum, & reprehendit illos Poetas seculares & gentiles. Et Domini Magistri dicunt, quod sua metra sunt ita bona sicut metra Virgilii, & non habent aliqua vitia, quia ipse perfecte scit artem metrificandi, & ante viginti annos fuit bonus metrista. Quapropter Domini de concilio permiserunt, quod ipse debet istum librum publice legere pro Terentio, quia est magis necessarius quam Terentius, & habet bonam Christianitatem in se, & non tractat de meretricibus & bufonibus, sicut Terentius, Vos debetis hæc nova manifestare in vestra Uni-
ver-

veritate, tunc fortassis etiam fiet sic Buschio, sicut factum est Esticampiano. Quando mittitis mihi vestrum librum contra Reuchlin, vos dicitis multa, & nihil est. Et scripsistis mihi, quod vultis mihi veraciter mittere, & non facitis. Deus parcat vobis quod non diligitis me, sicut & ego diligo vos, quia estis mihi sicut cor meum. Sed adhuc mittatis mihi, quia desiderio desideravi hoc Pascha manducare vobiscum, id est, istum librum legere. Et scribite mihi novitates, & semel componite unum dictamen vel aliqua metra de me, si sum dignus. Et valete in Christo Domino Deo nostro, per omnia secula seculorum, Amen.

*M. Petrus Negelinus, S. D. M. Magistro
Ortuino.*

QUAMVIS valde timeo esse ita audax, quod debeo vobis ostendere unum dictam à me compositum, quia vos estis valde artificialis in compositione metrorum & dictaminorum: Sed ego sum sicut pusillus, & sicut dicit Hieremias: A, a, a, Domine nescio loqui, quia puer sum ego; Namque ego nondum habeo bonum fundamentum, & non sum perfecte instructus in arte Poetrica & Rhetorica. Attamen quia dixistis olim quod deberem vobis componere omni modo unum carmen, & mittere ad vos, tunc vellestis mihi illud emendare, & ostendero, ubi sunt

vicia.

vitia. Tunc ego cogitavi nuper: Ecce iste
 est præceptor tuus, & bene putat tecum, &
 tu deberes ei obedire. Ipse etiam potest te
 promovere in his, & in omnibus: & tu po-
 teris crescere in doctum virum, si vult Do-
 minus Deus, & potest tibi bene succedere in
 tuis negotiis. Quia legitur in i. libro Regum:
 Plus valet obediencia quàm victima. Qua-
 propter mitto vobis hic unum Poema per
 me compilatum in laudem sancti Petri, & u-
 nus componista, qui est bonus Musicus in
 cantum choralis & figurali, composuit mihi
 quatuor voces super illud. Et ego feci ma-
 gnam diligentiam, quod potui ita rigmizare,
 sicut est rigmizatum: quia illa carmina sonant
 melius, sicut partes Alexandri sunt compila-
 tæ, Sed nescio an habent vitia. Vos debetis
 illa scandere secundum artem metrificandi,
 & emendare. Carmen novum M. Petri Ne-
 gelini, in laudem S. Petri incipit.

*Quia tibi Dominus dedit cum istis clavibus
 Potestatem maximam: nec non specialem
 gratiam*

*Super omnes sanctos: quia tu es privilegiatus
 Quod solvis est solutum, in terris & per
 cælum,*

*Et quicquid hic ligaveris, ligatum est in cælis.
 Ergo te oramus, nec non devotè supplicamus,
 Ut ores pro nostris peccatis, propter hono-
 rem Universitatis.*

Ipsi dicunt quod Doctor Reuchlin, qui Hebraicè vocatur Joannes Capnion, acquisivi unam sententiam pro se in Spira; sed Magistri nostri de Ordine Prædicatorum dicunt, quod non nocet: quia ille Episcopus non habet intelligentiam in sacra Theologia. Et Magister noster Hochstratus est in Curia Romana, & bene visus apud Dominum Apostolicum. Et etiam habet sufficientiam in pecuniis, & in aliis. Ego vellem dare quatuor grossos, quod scirem veritatem, vos debetis mihi scribere. Sancte Deus, quid est, quod non mittitis mihi semel unam literam? Tamen ego habeo libenter, quando scribitis mihi. Valet, & dignemini mihi salutare Magistrum nostrum Valentinum de Geltersheym, & Magistrum nostrum Arnoldum de Tungaris in bursa Laurentii, & Magistrum nostrum Remigium, & Dominum Rutgerum, in bursa montis Licentiatum, & propediem Magistrum nostrandum, necnon Dominum Joannem Pufferkorn, virum zelosum, & alios qui sunt bene qualificati in Theologia, & in Artibus, & valetè in nomine Domini. Datum Treveris.

*Stephanus Calvastrus Baccalarius, M. Oratorum
tuino Gratio.*

SALUTEM cum humilitate erga vestram majoritatem Venerabilis Domine Magister: Venit huc unus socius, qui protulit certa carmina, & dixit quod vos comperissetis illa, & int

intimastis in Colonia. Tunc unus Poeta hic, qui habet magnam laudem, sed non est bene Christianus, vidit illa, & dixit, quod non sunt bona, & quod habent multa vitia. Et ego dixi, si Magister Ortuinus composuit, tunc non habent vitia, hoc est certum, & volui impignorare tunicam meam, quod si illa metra haberent vitia, tunc vos non composuissetis: sed si vos composuissetis, tunc non haberent vitia: & mitto vobis ista carmina, quod videatis, an vos fluxistis illa, & scribatis mihi. Et est illud carmen scriptum in morte Magistri nostri Sorphi, in bursa Kneck, qui olim composuit glosam notabilem, & nunc, proh dolor, est mortuus. Requiescat in pace. Et est sic initiatum.

Hic obiit unum solennissimum suppositum, per Spiritum Sanctum Universitati natum.

Qui rexit in bursa Kneck

Do macht er die copulat von fot zu drect.

O si potuisset diutius vivere,

Et plus in glosa notabili scribere:

Tunc adjuvasset hanc Universitatem,

Et docuisset scolares bonam latinitem:

Sed nunc postquam decessit,

Et Alexandrum nondum satis expressit:

Universitas luget suum membrum,

Tanquam unam lucernam vel candelabrum

Quod longè latèque luxit,

Per doctrinam, quæ ab eo fluxit.

*Nemo tam bene scripsit constructiones,
 Et confundebat Poetas illos bufones,
 Qui non recte discunt Grammaticam,
 Per logicam scientiarum scientiam,
 Et in fide non sunt illuminati,
 Ideo à sancta Ecclesia alienati,
 Et si non volunt recte opinari,
 Tunc debent per Hochstratum concremari:
 Qui Joannem Keuchlin jam citavit,
 Et in iudicio mirabiliter tractavit:
 Sed tu audi Deus omnipotens
 Quòd ergo oro supplex ac flens.
 Da mortuo membro favorem sempiternum,
 Et mitte Poetas ad infernum.*

Mihi videtur quòd est optimum carmen,
 sed non scio quomodo debeo scandere, quia
 est mirabile genus, & ego tantum scio scan-
 dere hexametra. Non debetis pati, quòd ali-
 quis reprehendit vestra carmina: & igitur
 scribatis mihi, tunc ego volo vos defendere
 usque ad duellum. Et valete: Ex Monasterio
 in Westphalia.

Joannes Lucibularius, M. Ortuino Gratio.

SALUTES quas nemo potest numerare. Ve-
 nerabilis Domine Magister: secundum
 quod promisistis mihi prius, quod velletis
 mihi esse adiutorium, quandocumque habe-
 rem necessitatem, & velletis me promovere
 præ omnibus aliis, & dixistis quòd audaciter
 debe-

deberem vos invocare, tunc velletis mihi sup-
 petiare sicut fratri, & non velletis me dere-
 linquere in angustiis meis. Sic nunc rogo vos,
 pro amore Dei, quia est valde necesse, quod
 velletis mihi subvenire, quia potestis benè,
 Rector hic licentiavit unum collaboratorem,
 & vult habere unum alium: quapropter ve-
 litis pro me scribere literas promotoriales,
 quod velit seu dignetur me acceptare. Quia
 jam non habeo amplius de pecunia, quia ex-
 posui omnia, & etiam emi libros & calceos.
 Vos benè novistis me, quod sum sufficiens,
 de gratia Dei, quia quando vos fuistis Da-
 ventriæ, tunc ego fui secundarius: & postea
 in Colonia steti per annum, ita quod com-
 plevi pro gradu Baccalarius, & fuisset pro-
 motus circa festum Michaelis, si habuissem
 pecuniam. Etiam scio scholarib. resumere
 exercitum puerorum, vel opus minus secun-
 dæ partis; & scio artem scandendi, ut vos
 docuistis me; & Petrum Hispanum in omni-
 bus tractatibus, & parvulum Philosophiæ na-
 turalis; Etiam sum Cantor, & scio Musicam,
 choralem & figuralem, & cum his habeo vo-
 cem bassam, & possum cantare unam notam
 infra Gammaut. Sed non scribo vobis talia
 jactanter, & ideo parcatis mihi, & sic com-
 mendo vos omnipotenti: Valet. Ex
 Suollis.

M. Conradus de Zuicavia, S. D. M. Ortum
Gratio.

SICUT enimvero scripsistis mihi nuper de vestra amasia, quomodo amatis eam intimè, & etiam ipsa amat vos, & mittit vobis ferra & facelitas, & zona, & talia, & non accipit pecuniam à vobis, sicut meretrices. Et quando vir ejus est extra domum, tunc acceditis eam, & ipsa est benè contenta: & nuper dixistis mihi, quod pro una vice ter supposuistis eam, & semel stando retro januam in introitu, postquam cantastis: Attollite portas Principes vestras. Et postea vir ejus venit, & vos fugistis posterius per hortum. Sic etiam nunc volo vobis scribere, quomodo succedit mihi cum mea amasia. Ipsa est valde excellens mulier, & est dives, & venit mirabiliter, quod ego acquisivi notitiam cum ea, quia quidam domicellus, qui fuit notus Pontifici, promovit me. Et ego statim incepti eam valde amare, ita quod non scivi aliquid facere in die, & de nocte non potui dormire. Sed quando dormivi, tunc clamavi in lecto: Dorothea, Dorethea, Dorothea: ita quod focii qui stant in bursa, audiverunt, & surrexerunt, & dixerunt mihi: Domine Magister, quid vultis, quod sic clamatis? Si vultis confessionem facere, tunc volumus afferre Sacerdotem, quia putaverunt quod essem in articulo mortis, & invocarem sanctam Dorotheam cum aliis sanctis, & ego erubescui valè.

Sed

Sed quando veni ad illam amasiam, tunc semper fui ita perterritus, quod non potui eam aspicere, & fui rubicundus. Tunc ipsa dixit: Ah Domine Magister, quare estis ita verecundus? & saepe interrogavit me rationem: & ego dixi, quod non audeo dicere. Sed ipsa voluit scire, & non voluit me dimittere, nisi vellem dicere ei: & dixit, quod non vellet irasci super me, etiamsi dicerem unam magnam nequitiam. Tunc semel fui audax, & revelavi ei secreta mea. Quia vos dixistis mihi olim, quando legistis Ovidium de arte amandi, quod amatores debent esse valde audaces, sicut bellatores, alias nihil est cum ipsis. Et dixi ei: Domina mea reverenda, parcatis mihi propter Deum, & propter honorem omnem vestrum, ego amo vos, & elegi vos praeter filios hominum, quia vos estis pulchra inter mulieres, & macula non est in vobis: Quia vos estis speciosissima, sicut est una in toto mundo. Tunc ipsa risit, & dixit: Per Deos, vos scitis amicabiliter loqui, si ego vellem credere. Et postea saepe veni in domum ejus, & bibi cum ea. Et quando fuit in Ecclesia, tunc steti ita, quod potui aspicere eam, & ipsa etiam aspexit me, quasi vellet me trans videre. Et nuper rogavi eam valde, quod vellet me habere commendatum. Tunc dixit quod non amarem eam, & ego juravi, quod amarem eam sicut propriam matrem, & vellem omnia facere ad servitium ejus,

etiam si solveret mihi vitam. Tunc respondit illa pulchra amasia inea: Ego benè volo videre an est ita, & fecit unam crucem ad domum suam cum creta; & dixit: Si amatis me, tunc semper de fero, quando est tenebrosum, debetis osculare illam crucem propter me. Et ego feci taliter per multos dies. Tunc semel venit unus, & permerdavit mihi crucem, & ego osculando maculavi os, & dentes, & nasum: & fui valde iratus super eam. Sed ipsa juravit ad sancta sanctorum, quòd non fecisset, & ego credo, quia per Deos, alias est honesta. Et imaginavi mihi unum socium, qui debet fecisse: & si possum perscrutare, dico vobis, quòd debet habere retributionem suam. Sed jam habet amicabiliores gestus erga me, quàm antea: & spero quòd supponam eam. Dudum aliquis dixit ei, quòd sum Poeta: & ipsa dixit, ego audivi, quòd estis bonus Poeta, ergo debetis mihi semel scribere unum carmen, & ego feci illud, & cantavi de fero in platea, quòd ipsa audivit: & postea exposui ei teutonicè: & est hoc:

O alma Venus amoris inventrix & dominatrix:

Quare tuus filius est inimicus meus;

O pulchra Dorothea, quam ego elegi amicam:

Fac mihi etiam sic, qualiter ego tibi:

*Pulehrior es tu inter omnes hujus urbis
puellas:*

Splendes sicut stella, & rides sicut rosa.

Ipsa

• Ipsa dixit, quòd vult per suam vitam ser-
 vare illud propter me. Vos debetis mihi dare
 consilium, quomodo debeo me regere, &
 quomodo debeo facere, quòd amat me. Et
 parcatis mihi quòd fui ita grossus scribendo
 ad dominationem vestram: quia est consue-
 tudo mea, quòd sum socialis cum amicis meis,
 Valetè in nomine Benedicti. Ex Lyptzick.

*Gerhardus Schirruglius, M. Ortuino
 Gratio.*

• SALUTEM dixi variam, per Domini nostri
 gloriam, qui resurrexit à mortuis, & nunc
 sedet in cœlis. Honorande vir, notifico vobis
 quod non sum libenter hic, & poenitet me
 quod non mansi Colonix apud vos, ubi po-
 tui melius proficere: & vos potuissetis me fa-
 cere bonum logicum, & etiam pro parte Poe-
 tam. Et in Colonia sunt homines devoti, &
 libenter visitant Ecclesias, et in dominica va-
 dunt ad sermonem, et non est tanta super-
 bia sicut hic. Supposita non faciunt reveren-
 tiam Magistris, & Magistri non habent ad-
 verentiam ad supposita, & mittunt eos ire, quo-
 modo volunt, & non portant caputia: &
 quando sunt in Zechis ad vinum, tunc ju-
 rant per Deum, & blasphemant, & faciunt
 multa scandala. Sicut nuper unus dixit,
 quod non credit, quod tunica Domini Tre-
 veris esset tunica Domini, sed una antiqua
 & periculosa vestis: & non credit etiam, quod
 D 5 crinis

crinis beatæ Virginis est adhuc in mundo. Et unus alter dixit, quod possibile est, quod tres Reges in Colonia, sunt tres rustici ex Westphalia: & quod gladius & clipeus Michaelis non sunt ad sanctum Michaelem: etiam dixit: quod vellet merdare super indulgentias Fratrum Prædicatorum, quia ipsi essent bufones, & deciperent mulieres & rusticos. Tunc ego dixi: Ad ignem, ad ignem cum isto hæretico: & ipse derisit me. Ego vero dixi: Tu Ribalde, tu deberes talia dicere, quod M. noster Hochstratus in Colonia audiret, qui est inquisitor hæreticæ pravitatis. Tunc dixit: Hochstratus est una execrabilis & maledicta bestia, & maledixit ei; & dixit: Joannes Reuchlin est probus vir, & Theologi sunt Diaboli, & injuste judicaverunt, quando combusserunt suum librum, qui vocatur Speculum oculare. Tunc ego respondi: Noli dicere hoc, quia scriptum habetur in Ecclesiast. cap. 3. Non judices contra judicem, quia, secundum quod justum est, judicat. Tu vides, quod Universitas Parrhisiensis, ubi sunt Theologi profundissimi & zelosi, & qui non possunt errare, etiam judicaverunt ita, sicut Colonenses: quare ergo vis esse contra totam Ecclesiam? Tunc ipse dixit, quod Parrhisienses essent iniquissimi judices, & quod acceperunt pecuniam à fratribus de Ordine Prædicatorum, quam portavit ipsis (ut ille nequam mentitur) zelosus

Soffus vir, & Theologus scientificiffimus D.
 Theodoricus de Ganda, Legatus Universi-
 tatis Coloniensis: & adhuc dixit, quod ista
 non est Ecclesia Dei, sed est illa, de qua di-
 cit Psal. Odivi Ecclesiam malignantium, &
 cum impiis non sedebo. Et culpavit Magi-
 stros nostros in Parrhisia in omnibus actibus
 suis, & dixit quod Universitas Parrhisiensis
 esset mater omnis stultitiæ, quæ haberet ibi
 originem, & venisset in Almaniam & Italiam
 & quod illa schola seminasset undique super-
 stitionem & vanitatem: & frequenter omnes,
 qui student in Parrhisia, habent mala capita,
 & sunt quasi fatui. Et dixit quod Thalmut
 non est ab Ecclesia damnatus. Tunc sedit
 ibi Magister noster Petrus Meyer, Plebanus
 in Francofordia, & dixit: Ibi ego volo osten-
 dere, quod iste socius non est bonus Chri-
 stianus, & non sentit recte cum Ecclesia.
 Sancta Maria, vos socii vultis multum loqui
 de Theologia, & non scitis. Quia etiam
 Reuchlin ignorat, ubi scriptum est, quod
 Thalmut est prohibitus. Tunc ille socius
 quæsit, ubi est scriptum? Et dixit Magister
 noster Petrus, quod legitur in Fortalitio fidei.
 Respondit ille trufator, quod Fortalitium fi-
 dei est merdosus liber, & non valet, & quod
 nemo allegat istum librum, nisi stultus & fa-
 tuus. Et ego fui perterritus, quia valde iratus
 fuit Magister noster Petrus, ita quod tremue-
 runt ei manus: & ego timui, quod noceret

ei, & dixi ei: Domine eximie, estote patiens, quia qui patiens est, multa gubernatur sapientia. Proverb. 13. Permittatis istum, quod porribit sicut pulvis a faci venti. Ipse dicit multa, & tamen nihil scit. Et sicut scribitur in Ecclesiastico: Stultus verba multiplicat, ita ipse etiam facit. Tunc ipse, proh dolor, incepit multa dicere de Ordine Prædicatorum, quomodo isti probi fratres fecerunt unam nequitiam in Berna, quod ego non credo per vitam meam, & quomodo fuerunt combusti, & quò ipsi semel imposuerunt venenum in Sacramento Eucharistiæ, & sic interfecerunt unum Imperatorem: & dixit, quod oportet istum ordinem delere, alias fient multa scandala in fide, quia omnis malitià est in illo ordine: & alia multa dixit. Ergo debetis aperte scire, quod vellem libenter redire ad Coloniam, quia quid debeo facere cum talibus maledictis hominibus? Veniat mors super illos, & descendant ad infernum viventes, ut inquit Psalmista, quia sunt filii Diaboli. Si videtur vobis, tunc prius volo accipere gradum: si non, tunc volo abire statim. Ergo debetis mihi citò scribere mentem vestram, secundum illam volo me regere, & cum hoc commendo vos Domino Deo; Valete. Ex Maguntia.

*Joannes Vickelphius Humilis sacræ Theologiæ
Professor, S. D. M. Ortuino Gratio, Poe-
tæ & Theologo, &c.*

QUONIAM quidem olim fuistis discipulus
meus in Daventria, & ego amavi pro
tunc vos ante omnes Scholares, quia habui-
stis bonum ingenium, & fuistis valde disci-
plinatus juvenis: quapropter nunc etiam vo-
lo vobis dare consilium, ubicunque possum.
Sed vos debetis etiam bono animo accipere,
quia Deus est scrutator cordium, & scit, quod
ego loquor vobis ex dilectione, & pro salute
animæ vestræ. Fuerunt hic aliqui Colonien-
ses, qui dixerunt, quod habetis Coloniam
unam mulierem, quæ est sæpe apud vos, &
vos apud ipsam, & dicunt veraciter, quod
habetis actum cum ipsa: & ego dolui valde
cum magno terrore, quando audivi, quia est
magnum scandalum, si verum est, quia estis
graduatus, & pro tempore ascendetis etiam
ad altiora, scilicet ad gradus in sacræ Theo-
logia: & quando talia audiuntur de vobis,
tunc dant malum exemplum junioribus, qui
pejorantur exinde. Vos tamen bene legi-
stis in Ecclesiastico: Propter speciem mu-
lieris multi perierunt, & ex hac concupiscen-
tia quasi ignis ardescit. Et in Eccles. Averte
faciem tuam à muliere compta, & ne circum-
spicias speciem alienam. Et ibidem: Virgi-
nem ne conspicias, ne forte scandalizeris
in decore illius. Vos scitis etiam, quod ma-
ximum

ximum peccatum est fornicatio. Sed cur hoc audio, quod illa mulier est legitima, & habet virum. Propter Deum dimittatis eam, & respiciatis famam vestram: est scandalum, quod homines debent dicere quod Theologus est adulter, quia alias habetis satis bonam famam; omnes dicunt, quod estis bene qualificatus, sicut etiam ego scio. Vos deberetis quotidie semel habere unam devotam recordationem Passionis Dominicæ: quia illud est magnum remedium contra tentationes diaboli, & stimulum carnis: & petere in orationibus vestris, quod Dominus velit vos custodire à malis cogitationibus. Ego credo quod talia legistis in Poetis secularibus, & peioratis vos inde: & ergo vellem quod dimitteretis illos Poetas, quia scitis quod sanctus Hieronymus fuit percussus ab Angelo, quia legit in libro Poetarum: & Daventriæ sæpe dixi etiam vobis, quod non deberetis fieri Poeta vel Jurista: quia isti sunt male affectionati in fide, & habent quasi omnes malam dispositionem in moribus. Et de illis loquitur Psalmista: Odisti omnes observandes vanitatem supervacue. Etiam de alio volo scribere vobis. Ipsi dicunt, quod vos scripsistis contra Joannem Reuchlin in causa fidei, & est bonum, quia vultis lucrari super talentum vestrum, quod tradidit vobis Deus. Sed dicitur hic, quod Joannes Pfferkorn, quem etiam defenditis vos, est malus

n.

requam, & non est factus Christianus amore
 ideï: sed propterea quod Judæi voluerunt
 eum suspendere propter suas nequitias, quia
 dicunt quod est fur & proditor, & sic fuit
 baptizatus: & omnes dicunt, quod occulte
 est malus Christianus, & non manebit in fide,
 ergo debetis videre quid facitis. Jam com-
 bufferunt in Hallis unum baptizatum Judæ-
 um, qui etiam vocatur Joannes Pfefferkorn,
 & fecit multa mala. Ego timeo, si quod ille
 faciet semel talia, tunc vos male staretis. Sed
 nihilominus debetis defendere Theologiam:
 & accipite in bonam partem, quod fraterne
 consului vobis: & valete in bona prosperita-
 te. Datum Madeburck.

*Paulus Daubengelius S. P. D. M. Ortuino
 Gratio.*

ECCE, si ego sum mendax, sicut nuper di-
 xistis, quod promitterem vobis semper,
 quod vellem vobis scribere, & tamen non
 scriberem vobis. Jam volo probare quod te-
 neo vobis fidem: quia vir maturus & rectus ni-
 hil debet promittere, quod non vult servare:
 & esset magna inconstantia de me, si non ser-
 varem vobis promissa, & essem fallax. Vos
 debetis similiter scribere mihi, tunc sæpe vo-
 lumus ad invicem mittere seu dirigere Epi-
 stolas. Et jam debetis scire, quod Doctor
 Reuchlin' permisit imprimere unum librum,
 qui

qui intitulus est, Defensio: in quo scandalizat valde dedecorose, & vocat vos asinum, & verecundatus sum valde, legens illum librum, quamvis non legi eum per totum, quia projecit ante parietem, quando vidi quod est ita malignosus contra Theologos & Artistas: vos potestis eum legere, si vultis, quia mitto hic eum vobis: mihi videtur quod autor ille cum suo libro debet comburi, quia est maxime scandalosum, quod aliquis debet talem librum compilare. Nuper fui in Equiritia, & volui emere equum, in quo vellem equitare ad Viennam, tunc vidi illum librum venalem, & ego cogitavi mecum quod necesse est, quod vos videbitis illum, ut possitis ei respondere ad suam perversitatem, quia si possem facere vobis majora servitia, non vellem tardari, quia habetis me humilem servitorem & fautorem vestrum. Sciatis quod adhuc habeo malos oculos: sed venit huc quidam Alchimista, qui dicit quod scit medicare oculis, etiamsi homo esset totaliter cæcus in illa infirmitate, & aliàs habet bonam experientiam, quia ambulavit per Italiam, & Franciam, & multas provincias. Et sicut scitis, omnis Alchimista & Medicus aut Saponista, quamvis jam est depauperatus aliquantulum. Vos quærivistis etiam, quomodo succedit mihi aliàs. Gratias vobis quod quæritis ita, sed debetis scire quod adhuc bene sum, de Gratia Dei: & in ista vindemia detorulavi multum vinum,

inum, & in frumentis habeo bonam sufficientiam. Sed de novitatib. scitote, quod serenissimus Dominus Imperator mittit. magnam populum in Lombardiam contra Venetianos, & vult eos corrigere pro superbia sua. Ego vidi benè duo millia cum sex banis, & habuerunt pro dimidio cuspides, & pro dimidio pixides seu bombardas, & fuerunt satis terribiles, & habuerunt scissas caligas, & fecerunt multa damna rusticis & villanis, & homines dixerunt, quod vellent quod omnes interficerentur: sed ego opto quod redibunt cum sanitate. Mittatis mihi cum isto nuncio formalitates & distinctiones Scoti, quas composuit Brulifer, & etiam clipeum Thomistarum in litera Aldi, si potestis reperire. Etiam vellem libenter videre modum metricandi, quem vos composuistis. Et emite mihi Boetium in omnibus suis operibus, & præcipuè de disciplina Scholarium, & de consolatione Philosophica, cum commento Doctoris sancti & cum hoc valete, & habeatis me commendatum. Ex Augusta.

*M. Philippus Sculptoris, S. D. M. Ortuino
Gratio.*

SICUT scripsi vobis sæpe, ego habeo molestiam, quod ista Ribaldria, scilicet facultas Poetarum, fit communis, & augetur per omnes provincias & regiones, tempore meo fuit tantum unus Poeta, qui vocatus fuit Samuel.

muel. Et nunc solum in ista civitate sunt bene
 viginti, & vexant nos omnes, qui tenemus
 cum antiquis. Ego nuper realiter expedi
 vi unum, qui dixit; quod Scholaris non signifi
 cat personam qui vadit ad scholas discendi
 causa: & dixi: Asine, vis tu corrigere Do
 ctorem sanctum, qui ponit istam dictionem?
 Postea scripsit ipse unam invektivam ad me,
 & posuit multa opprobriosa dicta, & dixit,
 quod non sum Grammaticus bonus, quia non
 rectè exposui ista vocabula, quando practi
 cavi in prima parte Alexandri, & in libro de
 modis significandi. Et volo vobis scribere
 formaliter illos terminos, quod debetis vi
 dere, quod rectè exposui secundum omnes
 vocabularios, & ad hoc possum allegare au
 thenticos autores, etiam in Theologia: Et
 primo dixi: Seria aliquando significat ollam,
 & tunc dicitur a Syria, quia in tali provincia
 primo facta est: etiam potest dici à seriis,
 quia est utilis & necessaria; vel à serie, id est,
 ordine fit. Item Patricii dicuntur patres Se
 natorum. Item currus dicitur à currendo,
 quia per eum currunt interiora ad extra.
 Item jus juris significat justitiam; sed jus ju
 ris significat prodium, unde versus: Jus juris
 mando, jus juris in agmine pando. Item Lu
 tar significat pecuniam, quæ colligitur ex lu
 cro vel ex sylva. Item Mantellus significat
 pallium, & inde venit diminutivum manticu
 lus. Mæchanicus, id est adulterinus, hinc di
 cuntur

dantur Artes Mæchanicæ, id est, adulterinæ,
 respectu Liberalium, quæ sunt veræ artes.
 Item Monforium est quicquid ad mensuram
 pertinet. Item Polyhistor dicitur, qui scit
 multas historias: inde venit Polyistoria, id
 est, pluralitas historiarum: Polysemus dici-
 tur, qui habet plures sensus. Ista & similia di-
 cunt non esse vera, & scandalizavit me cor-
 ram scholarib. meis. Tunc ego dixi, quod
 sufficiat ad æternam salutem, quod aliquis est
 simplex Grammaticus, & saltem scit expri-
 mere mentis conceptum. Tunc respondit,
 quod neque sum simplex neque duplex Gram-
 maticus, & nihil scio. Tunc fui lætatus, quia
 jam volo citare eum ad privilegia Universitatis
 Viennensis, ubi debet respondere mihi; quia
 ibi sum promotus de gratia Dei in Magistrum;
 & si sui sufficiens toti Universitati, etiam volo
 sufficiens esse uni Poetæ, quia Universitas est
 plus quam Poeta. Et credatis mihi, ego non vel-
 lem istam injuriam dare pro viginti florenis.
 Dicitur hic, quod omnes Poetæ volunt stare
 cum Doctore Reuchlin contra Theologos, &
 quod unus jam composuit unum librum, qui
 vocatur Triumphus Capnionis, & continet
 multa scandala, etiam de vobis. Utinam omnes
 Poetæ essent ibi, ubi piper crescit, quod di-
 mitterent nos in pace; quia timendum est,
 quod Facultas Artistica peribit propter illos
 Poetas; quia ipsi dicunt, quod Artistæ sedu-
 cunt juvenes, & accipiunt ab eis pecuniam,

& faciunt eos Baccalaurios & Magistros, etiamsi nihil sciunt. Et jam fecerunt, quod scholares non amplius volunt promovere in artibus, sed omnes volunt esse Poetae. Ego habeo unum amicum, qui est bonus juvenis, & habet optimum ingenium, & parentes sui miserunt eum ad Ingelstad, & ego dedi ei literas promotoriales ad quendam Magistrum, qui bene est qualificatus in artibus, & nunc tendit procedere ad gradum Doctoratus in Theologia. Tunc ipse juvenis recessit ab illo Magistro, & venit ad Philomusum Poetam, & audit lectiones ejus. Et sic misereor illius juvenis, secundum quod scriptum est Proverb. 19. Fœneratur Domino, qui miseretur pauperis, quia si mansisset usque ad hoc tempus apud illum Magistrum, tunc jam esset Baccalaurius. Sed sic nihil est, etiam si studet decem annos in Poetria. Ego scio quod etiam habetis multas vexas ab istis Poetis secularibus, quamvis enim vos estis etiam Poeta, tamen non estis talis Poeta; sed vos tenetis cum Ecclesia: & cum hoc estis bene fundatus in Theologia, & quando copulatis carmina, tunc non sunt de vanitatibus, sed de laudibus sanctorum. Libentissime vellem scire, quomodo stare negotium illum cum Doctore Rouchlin: si possum in hoc utiles esse vobis, tunc significate mihi, & simul scribatis mihi omnia; & valete,

Auto.

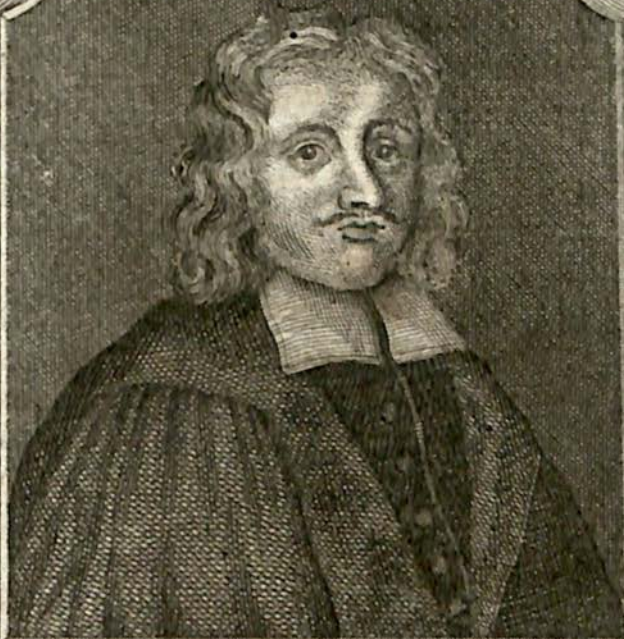
Antonius Rubenstadius M. Ortuino Gratio.

SALUTEM ex cordiali affectu amicabiliter
 optat. Venerabilis Domine Magister: scia-
 tis, quod pro nunc non habeo tempus ad scri-
 bendum, de aliis rebus non valde necessariis,
 sed tantum respondeatis mihi ad unam quæ-
 stionem, quam sic propono: Utrum Doctor
 in Jure teneatur facere reverentiam Magistro
 nostro, qui non incedit in habitu. Est autem
 habitus Magistrorum nostrorum, sicut scitis,
 Caputium magnum cum liripipio. Est hic
 unus Doctor, qui est promotus in utroque
 jure, & habet inimicitiam cum Magistro no-
 stro Petro Meyer, plebano: Et nuper obvia-
 vit sibi in platea, quando Magister noster Pe-
 trus non ivit in habitu, tunc ille Jurista non
 fecit ei reverentiam: & postea fuit dictum,
 quod non benè fecisset, quia etiamsi esset ini-
 micus ejus, tamen deberet ei facere reveren-
 tiam propter honorem sacræ Theologiæ.
 Quia deberet esse inimicus personæ, & non
 scientiæ: quia Magistri sunt in loco Aposto-
 lorum, de quibus scriptum est: Quam spe-
 ciosi pedes Evangelizantium bona, prædican-
 tium pacem. Quapropter si speciosi sunt pe-
 des eorum, quantò magis capita & manus
 debent esse speciosa? Et videtur quod omnis
 homo, etiam Principes, debent honorem &
 reverentiam facere Theologis & Magistris
 nostris. Tunc ille Jurista respondit, & præ-
 cisè in contrarium allegavit suas leges & mul-
 tas

tas scripturas, quia scriptum est. Qualem te invenio, talem te judico: sed nemo tenetur facere ei reverentiam, qui non incedit qualiter debet, etiamsi esset Princeps. Et quando Presbyter reperitur in aliquo indecenti opere, & non est vestitus sicut Sacerdos esse debet, sed habitu seculari, tunc Judex secularis potest eum habere & tractare pro homine seculari; & afficere eum pœna corporali, non obstantibus privilegiis Clericorum. Sic dixit ille Jurista. Sed vos debetis mihi significare mentem vestram, & si non scitis per vosmetipsum, tunc habetis consulere Juristas & Theologos in Universitate Coloniensi, quod sciam veritatem, quia Deus est veritas; & qui amat veritatem, amat etiam Deum. Similiter debetis notificare mihi, quomodo procedit in vestra lite contra Doctorem Reuchlin: ego audio quod ipse est depauperatus propter magnas expensas, & valde lætor, quia spero quod Theologi erunt victores, & vos etiam. Valete in nomine Domini. Datum Francofordiæ.

Joannes Stahlerius S. D. M. Ortuino Gratio.

SICUT semper cupivistis à me habere novitates, jam est tempus, quod debeo & possum vobis nova scribere, quamvis doleo, quia non sunt bona. Sciatis quod Fratres de Ordine Prædicatorum habuerunt hic indulgentias, quas impetraverunt in Curia Romæ,
na

Johannes Stablerus.

ita magnis expensis, & collegerunt etiam fa-
 tis magnam pecuniam: Tunc de nocte ve-
 nit quidam fur in Ecclesiam, & accepit plus
 quam trecentos florenos, & furatus est eos,
 & isti fratres zelosi, & in fide Christiana val-
 de benè affectionati, tristes fuerunt, & con-
 queruntur de illo fure. Sed cives miserunt
 undique, & non possunt reperire eum, quia
 aufugit; & habet secum pecuniam. Et est
 magna nequitia, quòd hoc debet fieri in in-
 dulgentiis Papalibus, & in loco sacro, ipse
 est excommunicatus, sit ubi sit. Homines
 qui sunt absoluti, & dederunt pecuniam suam
 ad illam cistam, nunc putant quòd non sunt
 absoluti, sed nihil est: ipsi sunt ita benè abso-
 luti, ut si fratres Prædicatores haberent ad-
 huc pecuniam suam. Etiam sciatis, quòd isti,
 qui sunt ex parte Doctoris Reuchlin, vadunt
 hic, & faciunt multos rumores, quia dicunt
 quòd Fratres Prædicatores propterea im-
 petrant illas indulgentias in Curia Romana,
 quòd cum illa pecunia volunt vexare ip-
 sum Doctorem, & tribulare eum in causa
 fidei. Et quòd homines non debent eis
 dare aliquid in quocunque statu fuerint,
 sive basso, sive Ecclesiastico, sive mundano.
 Nuper fui Moguntiae in actu illo, quem ce-
 lebraverunt Magistri nostri contra Reuchlin:
 tunc est ibi quidam Prædicator in summo,
 qui est Magister noster, promotus in Hey-
 delberga, & vocatur Bartholomæus Zehen-

der, latinè Decimarius: ille publicavit in ambone, quòd homines deberent convenire ad sequentem, & videre quomodo Speculum oculare combureretur, quia ipse putabat, quòd non esset possibile, quòd Doctor Reuchlin posset invenire unam fallaciam, quòd illud non fieret: tunc unus socius qui est ibi; & dicunt quòd est Poeta, circumivit; & feminavit pessimos sermones contra prædictum Magistrum nostrum, & quando obviamus ei, tunc aspexit eum aspectu draconico & venenoso. Et dixit publicè: Iste Prædicator non est dignus, quòd debet sedere in mensa, ubi sedent probi viri, quia possum probare quòd est nequam & pultronus, quia in ambone in Ecclesiâ vestra coram omni populo mentitus est contra famam unius excellentis viri, & dixit illa, quæ non sunt facta, & prætenditur dici, ex invidia tribulant istum bonum Doctorem, & appellant eum bestiam & canem, & dixit quòd nullus Phariseus unquam fuisset ita nequitiosus & invidus, & venit talis sermo ad prædictum Magistrum, & ipse excusavit se sufficienter, ut mihi videtur: quia dixit quòd quamvis non combustus est illæ liber, tamen fortassis comburetur in posterum: & allegavit Scripturam Sacram in multis passibus, quia non est mendacium, quando aliquis dicit aliquid pro fide Catholica. Et dixit quòd balini, & Officiales Episcopi Moguntinenses impediverunt illum factum contra

cōtra omnem æquitatem. Sed homines deberent videre, quid post hæc contingeret, quia ipse vellet esse Propheta, quod ille liber combureretur, etiamsi Imperator & Rex Franciæ, & omnes Principes & Duces starent pro Doctore Reuchlin. Talia volui vobis significare, ut essetis cavifatus; & rogo vos quòd velitis esse diligens in negotiis vestris, ne incurratis scandalum, & sic valete. Datum in Miltenberg.

*Frater Conradus Dollenköpfus, M. Ortwinæ
Gratio.*

SALUTEM & devotionem humillimam cum orationibus quotidianis apud Dominum nostrum Jesum Christum, Venerabilis vir: non habeatis molestiam, quòd scribo vobis de negotiis meis, cum vos bene habetis majora pro agendo: sed dixistis mihi olim, quòd deberem vobis semper scribere, quomodo studerem, & non deberem cessare in studendo, sed deberem procedere, quia haberem bonum ingenium, & possem cum adjutorio Dei bene proficere, si met vellem. Ergo debetis scire, quòd ego pro nunc contuli me ad studium Heydelbergense, & studeo in Theologia: Sed cum hoc audio quotidie unam lectionem in Poetria, in qua incepi proficere notabiliter de gratia Dei, & jam scio mentere nus omnes fabulas Ovidii in Metamorphoseos, & scio eas exponere quadru-

drupliciter, scilicet: naturaliter, literaliter, historialiter, & spiritualiter, quod non sciunt isti Poetæ seculares. Et nuper interrogavi unum ex illis, unde dicitur Mavors? tunc dixit mihi unam sententiam quæ non fuit vera: sed etiam correxi eam, & dixi, quod Mavors dicitur quasi mares vorans: & ipse fuit confusus. Tunc dixi, quid significatur per novem Musas allegorice? tunc etiam ignoravit: & ego dixi quod novem Musæ significant septem choros Angelorum. Tertio dixi, unde dicitur Mercurius? sed quando non scivit, tunc dixi ei, quod Mercurius dicitur quasi mercatorum curius, quia est Deus mercatorum & habet curam pro eis. Ita videtis quod isti Poetæ nunc studet tantum in sua arte literaliter; & non intelligunt allegorias & expositiones spirituales, quia sunt homines carnales; & ut scribit Apostolus 1 Corinth. 2. Animalis homo non percipit ea quæ sunt Spiritus Dei. Sed possētis dicere: unde habetis istam subtilitatem? Respondeo, quod nuper acquisivi unum librum, quem scripsit quidam Magister noster Anglicus, de ordine nostro, & habet nomen Thomas de Walleis, & compositus est ille liber super librum Metamorphoseos Ovidii, exponens omnes fabulas allegorice & spiritualiter. Et est ita profundus in Theologia, quod non creditis. Certissimum est quod Spiritus sanctus infudit huic viro talem doctrinam. Quia
 scribit

scribit ibi concordantias inter Sacram Scri-
pturam, & Fabulas Poetales. Sicut potestis
notare existis, quæ jam ponam. De Phitō-
ne serpente, quem interfecit Apollo, scri-
bit Psal. Draco iste quem formasti ad illu-
dendum ei. Et iterum: Super aspidem &
basiliscum ambulabis. De Saturno qui sem-
per ponitur homo senex, & pater Deorum,
comedens filios suos, scribitur ab Exechiele
Comedent patres filios in medio tui. Dia-
na significat beatissimam Virginem Mariam,
ambulans cum multis virginibus hinc inde.
Et ergo de ea scribitur in Psal. Adducentur
virgines post eam. Et alibi: Trahe me post
te, curremus in odore unguentorum tuorum.
Item de Jove quando defloravit Calistonem
virginem, & reversus est ad cœlum, scribi-
tur Matth. 12. Revertar ad domum meam,
unde exivi. Item de Aglauro pedissequa,
quam Mercurius vertit in lapidem, illa lapidi-
ficatio tangitur Job. 42. Cor ejus indurabi-
tur ut lapis. Item quomodo Jupiter suppo-
suit Europam virginem, etiam habetur in Sa-
cra Scriptura, quod ego ignoravi prius, quia
sic dixit ad eam: Audi filia, & vide, & incli-
na aurem tuam, quia concupivit Rex spe-
ciem tuam. Item Cadmus quærens sororem
suam, gerit personam Christi, qui, quærit
suam sororem, id est, animam humanam: &
ædificat civitatem, id est, Ecclesiam. De A-
etæone vero qui vidit Dianam nudam, pro-
pheti-

phetizavit Ezechiel c. 16. dicens: Eras nuda & confusione plena, & transivi per te, & vidi te. Et non est frustra in Poetis scriptum; quod Bacchus est bis genitus, quia per hoc significatur Christus, qui etiam est bis genitus, uno modo ante secula, & alia vice humaniter & carnaliter. Et Semele qui nutrit Bacchum, significat beatam Virginem; cui dicitur Exod. 2. Accipe puerum istum, & nutri mihi, & ego dabo tibi mercedem tuam. Item fabula de Piramo & Thisbe sic exponitur allegorice & spiritualiter: Piramus significat filium Dei, & Thisbe significat animam humanam, quam amat Christus, & de qua scribitur in Evangelio: Tuam ipsius animam pertransibit gladius, Lucæ 2. Sic Thisbe interfecit se gladio amasii sui. Item de Vulcano qui ejicitur de cœlo, & efficitur claudus, scribitur in Psalmis: Expulsi sunt, nec potuerunt stare. Hæc & talia multa didici ex illo libro. Vos videretis mirabilia, si essetis mecum. Et ista est via, qua debemus studere Poetiam. Sed parcatis mihi quod prætendo quasi docere vestram dominationem: quia vos scitis melius quam ego, sed feci in bona opinione. Ego disposui hic, aliquis in Tubinga debet me certificare, quicquid agit Doctor Rauchlin, ita quod possim vos cavisare. Sed jam nihil scio, alias vellem vobis notificare. Sed jam valete in charitate non ficta. Datum Heydelbergæ.

M. Til-

*M. Tilmannus Lumplin. S. D. M. Ottavio-
Grutio.*

STULTISSIMUS sum virorum, & sapientia non est inecum: non didici sapientiam, & non novi sapientiam sanctorum. Prov. 30. Ergo non debetis me spernere, quod prætendo vobis dare consilium in factis vestris: quia ego facio talia ex bono animo, & volo cavere vos secundum quod ego intelligo; & modicum volo corrigere vos, quia vexatio dat intellectum. Et scriptum est in Eccles. c. 13. Qui tetigerit picem, inquinabitur ab ea. Sic etiam fit vobis, quia vultis habere quod sum amicus vester: propterea oportet etiam pro bono accipere vexationes à me. Ego percepi seu intellexi, quod vos tacetis in causa Joan. Reuchlin, & non respondetis ei contra suas scandalizationes, & iratus sum valde, quia amo vos, & scriptum est. Quem diligo, corrogo. Nam quare incepistis ei respondere, si non vultis continuare? An non estis sufficiens. Vos estis per Deos, & præsertim in Facultate Theologica estis melior; & ergo debetis ei respondere, & defendere famam vestram, & prædicare fidem Christianam, contra quam scribit ille hæreticus. Et non debetis aliquem respicere, quia dicit Salomon in Eccles. 13. Noli esse humilis in sapientia, ne humiliatus in stultitiam seducaris. Neque debetis timere potentiam Juristarum, quod faciant vobis periculum corporis

poris, quia debetis talia pati pro fide & veritate. Unde Christus dicit in Evangelio Matth. 16. Qui voluerit animam suam salvam facere, perdet eam. Et si timetis, quod non potestis eum vincere, tunc non creditis Evangelio, quia ista est causa fidei. Et scriptum est in Evangelio, quod nihil est impossibile homini, qui credit, quia ponitur Matth. 18. Si habueritis fidem sicut granum sinapis, dicetis monti huic, transi hinc, & transibit, & nihil erit impossibile vobis. Sed non est possibile, quod Doctor Reuchlin potest verum scribere, qui non habet fidem integre, quia defendit Judæos, qui sunt hostes fidei, & est contra opiniones Doctorum, & cum hoc est peccator, sicut scribit Magister Joannes Pfefferkorn in suo libro, qui dicitur Sturmglock. Sed peccatores non debent aliquid habere agere in Scriptura Sacra, quia scribitur Psal. 49. Peccator autem, dixit Deus, quare tu enarras justitias meas, & assumis testamentum meum per os tuum? Quapropter ego hortor vos, & rogo pectoraliter quatenus velitis audacter defendere vos, quod homines possunt laudabiliter dicere de vobis, quod defendistis Ecclesiam & famam vestram. Nec debetis respicere aliquem, etiam si Papa vellet prohibere, quia Ecclesia est super Papam. Et debetis me habere excusatum, quod moneo vos, quia vos amo,

&

& tū scis Domine quod amo te. Valēte in fortitudine corporis & animi.

Profundissimo necnon Illuminatissimo Magistro Ortuino Gratio, Theologo, Poeta, & Oratori in Colonia, Domino ac Præceptori suo obſervandiſſimo, Joannes Schnarholtzius, mox Licentiatus, humillima commendatione ad mandata.

CORDIALISSIME, necnon profundissime M. Ortuine: Ego Joannes Schnarholtzius, mox licentiandus in Theologia, in alma Universitate Tubingem; vellem libenter loqui cum vestra dignitate, sed timeo, quod etsi irreverentialitas, quia vos estis ita doctus, & tam magnæ reputationis in Colonia, quod nullus debet ad vestram dignitatem accedere, qui prius non bene prævidit se, quia scriptum est: Amice, quomodo huc intrasti, non habens vestem nuptialem? Sed vos estis humilis, & scitis vos humiliare: secundum quod dicit Scriptura: Qui se humiliat, exaltabitur, & qui se exaltat, humiliabitur. Ideo volo deponere pudorem, & cum dominatione vestra audacter loqui, sed tamen, quæ decet, reverentiâ. Ego audi vi nuper prædicare hic à quodam Magistro de Parrhisia in magna audientia, in festo ascensionis Domini, qui præmisit tale thema: Ascendit Deus cum jubilatione: & fecit unum bonum sermonem, quem omnes laudaverunt audientes,

&

& fleverunt, meliorantes se ex illa prædicatione. Ipse in secunda parte suæ collationis induxit duas conclusiones valde magistrales & subtiles. Prima fuit, quando Dominus ascendit in altum cum elevatis manibus: tunc Apostoli & beata Virgo steterunt, & clamaverunt cum tanta jubilatione usque ad raucitatem, ut impleretur prophetia, quæ dicit: Clamaverunt, & raucæ factæ sunt voces eorum. Et probavit quod iste clamor fuit læticialis, & necessarius in fide Catholica, teste Dominus, dicente in Evangelio: Amen, amen, dico vobis, si isti tacebunt, lapides clamabunt. Ipsi clamaverunt omnes charitative cum magno zelo. Præcipue tamen beatus Petrus, qui habebat unam tubalem vocem, ut testatur David: Iste pauper clamavit. Ipsa beata Virgo non clamavit, sed Deum laudavit in corde suo, quia novit bene, quod ista omnia deberent fieri, sicut ei prædixit Angelus. Et quando Apostoli ita unanimiter cum jubilatione & devotione clamaverunt: Venit unus Angelus de cœlo, & dixit eis: Viri Galilæi, quid hic statis & clamatis, & aspicitis in cœlum? Hic Jesus, qui assumptus est in cœlum, sic veniet, quemadmodum vidistis eum. Et hoc factum est, ut impleretur Scriptura, quæ dicit: Clamaverunt justî, & Dominus exaudivit eos. Secundo conclusio exitit magistralior, & talis in sua forma: Filius hominis voluit habere suam passionem, sepulturam, resurrectionem

In Hierusalem, quæ est in centro terræ, quod omnes regiones scirent de ejus resurrectione, & quod nullus Gentilis posset se excusare cum sua hæresi, & dicere: Ego nescivi quod Dominus resurrexit à mortuis. Quoniam ergo quod est in medio, omnes videre possunt, qui sunt circa medium, & quod nullus incredulus haberet unum parvum refugium excusationis, in illo loco ubi Dominus ascendit, est in centro, & in medio terræ, ac ibi pendet una campana quam omnis mundus audit, & quando ipsa pulsatur, tunc dat horribilem sonum de extremo judicio, & de ascensione Domini. Et quando pulsatur, etiam surdi audiunt. Deduxitque multa corollaria ex illa conclusione, quam didicit in Parrhisia. Sed quando cessavit prædicare, tunc quidam Magister de Erphordia voluit eum reprehendere, sed stetit cum confusione. Vos debitis mihi ostendere libros, ubi ista materia habetur, & volo emere. Datum ex Basilea, apud beatum Rhenanum, qui est vester amicus.

Bartholomeo Colpio Baccalaureo Theologie Summo, Ordinis Carmelitarum, Vuillbrodus Niceti Ordinis, Wilhelmitarum Cursor in Theologia, autoritate reverendissimi Generalis in Ordine sese commendat cum salute.

QUOT in mari sunt guttæ, & quot in Colonia sanctæ Beguttæ, quot pilos habent

afinorum cutes, tot & plures tibi mitto salutes. Venerabilis Domine Carmelita Colpe: ego scio quòd estis de optimo ordine, & habetis multas indulgentias à Sedè Apostolica, & quòd nullus ordo vestro ordine potest prevalere, quia potestis varios casus absolvere in confessione, quando videlicet confitentes sunt contriti & compuncti, & volunt communicare ideo volo à dominatione vestra interrogare unam quæstionem Theologicalem, quam vos benè potestis determinare, quia estis unus bonus artista, & scitis benè prædicare, & habetis unum bonum zelum, & estis conscientiosus, & cum hoc audio, quòd habetis unam magnam liberariam in vestro conventu, in qua sunt multi libri in Sacra Scriptura, in Philosophia, & in Loica, etiam Petro Hispano. Necnon quidam processus magistrales de Colonia, de bursa Laurentii, ubi regit actu Magister noster Tungarus, vir valde zelosus ac profundus in Theologia speculativa, & illuminatus in fide Catholica. Quamvis quidam Doctor in Jure vult eum vexare, sed non est formalis in disputando, nec qualificatus in libris sententiarum, ideo non curant eum Magistri nostri. Necnon præcipuè audio, quòd in prædicta liberaria, ubi cursores in Theologia habent suum studiorium, est ligatus in ferrea catena unus liber valde notabilis, qui dicitur Conbibilationes, quia etiam continet auctoritates

in

in Theologia, & prima principia Sacræ Scripturæ, quem vobis legavit unus Magister noster de Parrhisia in mortis articulo, quando fecit confessionem & revelavit quædam secreta in Bonaventurâ, & mandavit, quòd nemo deberet in eo legere, qui non esset de vestro ordine, & in hoc Papa dedit quasdam indulgentias & catenas, apud quem librum jacet Henricus de Hassia & Vernertus, & omnes alii Doctores super libris sententiarum, in quibus omnibus vos estis fundatus, & scitis defendere omnem viam in disputando Antiquorum, Modernorum, Scotistarum, Albertistarum, & etiam illorum qui sunt de bursa Kneck in Colonia, ubi habent proprium processum. Ideo rogo vos cordialiter & charitative, quòd non velitis gravare in mea petitione: sed mihi dare unum bonum consilium in mea quæstione secundum vestrum posse, & allegare quid Domini Doctores determinant disputativè & conclusivè. Est autem quæstio ista talis in sui forma: Utrum Lohardi & Beguttæ in Colonia sunt seculares vel spirituales personæ, utrum teneantur facere professionem? Et an possint accipere mulieres & virós. Ego diu studui in Sacra Scriptura, in Discipulo, & in Fasciculo temporum, necnon in aliis libris authenticis Sacræ Scripturæ, sed non potui invenire. Sic etiam quidam Sacerdos in Fulda, qui multum studuit in dictis libris, sed non invenit

in registro vel in libris, ipse est de genealogia Domini Pastoris ibidem, qui est Poeta, quia scit benè latinisare, dictaminaque componere, quia ego sum plebanus ratione monasterii: & habeo multos communicantes, & etiam tales personas, de quibus jam facio quæstionem. Superintendens noster dicit manifestè, quòd ipse non potest conscientiam suam salvare in decisione talis quæstionis: quamvis haberet disputata multorum Doctorum de Parrhisia & Colonia, quæ complevit usque ad Licentiaturam, & respondit materialiter & formaliter pro completionem: si vos non potestis determinare illam materiam, debetis interrogare Magistrum Ortuinum, ille docebit vos omnia. Nam vocatur Gratius, propter gratiam divinam in se, quæ nihil ignorat. Compilavi unum carmen heroicum, de prædicto libro: vos debetis legere & corrigere, & facere unum punctum, ubi sum superfluous, vel diminutius, & audite quomodo placet Magistro Ortuino: Ego volo mittere imprimere. Et sic incipit:

Nemo debet esse tam stultus,

Et in tanta præsumptuositate sepultus:

Quod velit fieri illuminatus in Sacra Scriptura,

Et formaliter deducere corollaria ex Bonaventura:

Qui non didicit mentetenus combibilationes,

Quas

*Quas magistri nostri resumunt per omnes
 regiones:
 Prasertim in Parrhisia, quæ est mater omni-
 um Universitatum,
 Et in Colonia ubi nuper magistraliter est
 probatum:
 Per Magistros nostros in Theologicali dispu-
 tatione,
 In qua determinaverunt omnia seraphica
 probatione,
 Quod multo melius est scire istas combibi-
 lationes
 Quæ plurima tractant per irrefragabiles
 rationes:
 Quam mentetenus scire Hieronymum &
 Augustinum,
 Qui tantum scribunt bonum latinum:
 Quia combibilationes sunt optima mate-
 ria,
 Ceu disputant Magistri nostri per omnia
 monasteria:
 Ipsæ concludunt per conclusiones magistra-
 les,
 Qui sunt in divinis ipsi termini essentia-
 les:
 Et tractant etiam prima principia Theologi-
 calia,
 Et alia multa, qua sunt valde magistralia.*

OF O SD

M. Ortuino Gratio Viro inenarrabilium doctrinarum, Magistro Gingolfusling percussoris, mille millium salutes dicit in charitate non ficta.

GLORIOSISSIME Magister: Ego amo vos pectoraliter ex intimo zelo, quia vos estis meus singularissimus in Daventria, & quicquid vos stimulat, in conscientia vestra, hoc me magis stimulat & quod me stimulat, scio quod vos etiam stimulat, & vester stimulus semper fuit etiam stimulus meus, & nemo vos unquam stimulavit, qui me non durius stimulavit, atque cor meum totiens patitur stimolos, quotiens aliquis vos stimulat. Credatis mihi in bona fide, quando Hermannus Buschius stimulavit vos in suo Proemio, amplius me stimulavit quam vos, & cogitavi quomodo possum istum indiscretum rixatorem re stimulare, qui etiam tam præsumptuosæ superbiæ est, quod audet stimulare Magistros nostros de Parrhisia & Colonia, & ipse tamen non est promotus. Quamvis socii ejus dicunt, quod ipse est promotus in Baccalaurium Juris, in Lyptzick; sed ego non credo, quia etiam stimulat Magistros in Lyptzick, videlicet magnum Canem & minorem Canem, & alios multos, qui eum possunt multò minus stimulare, quam ipse illos stimulat: Verum ipsi neminem volunt stimulare propter suam mortalitatem, & propter doctrinam Apostoli, dicentis: Nolite calcitrare

trare contra stimulos. Verum enim vero, vos debetis eum re stimulare, quia habetis unum bonum ingenium, & estis inventivus, & scitis in una hora multa metra facere stimulative; scitis etiam eum stimulare in omnibus suis factis & dictis. Ego compilavi unum dictamen contra eum, ipsumque magistraliter poeticeque stimulo: non potest evadere stimulum meum: Si vult restimulare, tunc volo iterum fortius stimulare. Datum raptim, ex Argentina, apud Matthiam Schuchstulium.

Mammotrectus Buntmantelus in septem artibus Magister, M. Ortuino Gratio, Philosopho, Oratori, Poetae, Juristae, Theologo, & sic sine statu, Salutem dicit cordialissimam.

CONSCIENTIOSISSIME Domine M. Ortuine: credatis mihi firmiter, quod vos estis cor meum, ex quo audivi multa à dignitate vestra in Poesi in Colonia, in qua vos excellentis omnes in illa arte, & estis multo melior Poeta quam Buschius vel Cæsarius, & scitis etiam Plinium legere, & Grammaticam Græcam. Ex illa confidentia volo reverentiæ vestræ quædam manifestare sub fide confessionis. Venerabilis Domine Magister: ego amo hic unam virginem, filiam campanatoris, Margaretam cum nomine, qua sed nuper in latere vestro, videlicet quando plebanus noster dominationem vestram invita-

vit ad convivalitatem, & tractavit vos reverentialiter, quando bibimus, & fuimus lætæ mentis, quando ille etiam propinavit vobis bonos haustus: Ego amo eam in tanto amore, quod non sum mecum: credatis mihi firmiter, quod neque comedo, neque dormio præ eas. Et homines dicunt ad me: Domine Magister, quare ita pallefcitis? amore Dei relinquite libros vestros, vos nimium studetis, debetis aliquando solatium quærere & zechare: vos estis adhuc unus juvenis vir, bene potestis adhuc proficere ad Doctorem, & fieri Magister noster: estis etiam fundamentalis & bonus scholaris, & jam quasi valetis unum Doctorem, sed ego sum timidus, & non possum dicere meam infirmitatem. Ego lego Ovidium de remedio amoris, quem Coloniae glosavi à vestra dignitate cum multis notabilibus & moralitatibus in margine; verum non juvat, quia iste amor quotidie fit major. Nuper chorisavi cum ea ter in chorea serotinali in domo stulteti: tunc fistulator fistulavit cantilenam de Pastore de nova civitate, & statim omnes chorifatores amplexabantur suas virgines, sicut mos est: & ego etiam meam valde amicabilem compressi ad pectus meum, cum suis mamillis, necnon tetigi fortiter manus ejus tunc ipsa risit, & dixit: In anima mea, Domine Magister, estis delectabilis vir, & habetis molliores manus quam alii, non debetis Sacerdos fieri, sed uxorem accipere, & in-

spexit

spexit me delectabiliter, quòd ego credo, quòd me etiam occultè amat. Verum oculi ejus cor meum sic læserunt, sicut una sagitta pertransisset, & statim ivi domum cum famulo meo, & possui me ad lectum. Tunc mater mea flevit, quia timuit quòd haberem pestilentiam, ac cucurrit cum urina mea ad Doctorem Brunellum, clamans: Domine Doctor, rogo vos propter Deum, juvate filium meum, volo vobis dare ad propinam tuam bonam camisiam, quia promisi quòd debet Sacerdos fieri. Tunc Medicus vidit urinam, & dixit: ille patiens pro parte est cholericus, & pro parte flegmaticus, ipse habet timere de magno tumore circa renes, propter inflationes ac tormenta ventricularia, ex mala digestionem: debet fumere medicinam extractivam: est una herba, quæ videlicet dicitur Gyni, nascens in locis humidis, habens gravem odorem, sicut docet herbarius: illius herbæ partes inferiores debetis conterere, & cum suo succo facere unum longum emplastrum, & ei ponere ad totum ventrem suum hora consueta, & debet jacere super ventrem suum benè ad unam horam multum sudando: sic sine dubio cessabunt illa tormenta ventricularia, cum suis inflationibus, quia non est alia medicina tam efficax ad istam infirmitatem, sicut illa, ut est probatum in multis patientibus. Verum certè bonum est, ut ipse prius accipiat unam purgationem de albo

græco cum succo raphani ana drachmas iij. & benè erit. Tunc mater venit, & dedit mihi talem purgationem contra voluntatem meam, & habui in illa nocte quinque sedes magnas, atque nihil dormivi, semperque cogitavi, quomodo illam in chorea compressi cum suis mammillis ad pectus meum, ac quomodo illa me aspexit. Precor vos propter omnem bonitatem, quàm in vobis habetis, quòd velitis mihi dare unum experimentum de amore, ex vestro parvo libro, in quo stat scriptum, probatum est, quem semel ostendisti; Ecce ex illo libro possum facere, quòd omnis mulier me amat; & nisi faciatis D. Magister, tunc ego moriar, & mater mea præ dolore etiam morietur. Ex Heydelbergo.

Magister Ortuinus Gratius, Magistro Mammetrecto, profundissimo amico, in primo gradu amicitiarum S. D.

Ex quo dicit Scriptura: amat Dominus gradientes simpliciter, ideò laudo dominationem vestram subtilissime Domine Magister, quòd scribitis mihi tam simpliciter conceptum mentis vestræ, oratoriè tamen, sicut estis bene stitatus in latinisando. Ego volo vobis etiam simpliciter scribere Rhetoricaliter, & non Poeticaliter. Domine Magister amicabilissime, vos manifestatis mihi de amore vestro; ego miror, quòd non estis prudentior, quàm quòd vultis amare virgines: dico

dico vobis, quòd male facitis, & habetis pro-
 positum peccaminosum, quòd vos posset du-
 cere ad infernum. Ego cogitavi quòd estis
 discretus, & non curatis istas levitates, quæ
 semper habent malum excitum, Ast dabo
 vobis concilium meum quod petitis: ex quo
 dicit Scriptura: Qui petit, accipit. Debetis
 primò relinquere illas vanas cogitationes de
 vestra Margareta, quas diabolus vobis sug-
 gerit, qui est pater omnis peccati, teste Ri-
 chardo super 4. Et quodocunque de ea co-
 gitatis, facite crucem ante vos, necnon orate
 unum Pater noster, cum illo versu in Psalte-
 rio: Stet diabolus à dextris ejus. Etiam sem-
 per comedite sal benedictum, in die Domi-
 nico, & spargite vos cum aqua sancta, quod
 consecravit stationarius sancti Ruperti, & sic
 potestis effugere illum diabolum, qui vobis
 suggerit illum magnum amorem de vestra
 Margareta, quæ non est ita pulchra ut puta-
 tis. Ipsa habet unam verrucam in fronte, ac
 magna rubeaque crura, grossas nigrasque ma-
 nus, sibi que olet os suum propter malos den-
 tes; necnon etiam habet spissum culum se-
 cundum commune Proverbium; Ars Mar-
 garetæ est miserabile retre. Sed vos estis cæ-
 cus ex illo diabolico amore, quòd non vide-
 tis ejus vitia. Ipsa multum bibit & comedit,
 ac bis nuper bombifavit, quando sedit apud
 me in mensa, & dixit quòd fecit cum scamno.
 Ego habui in Colonia pulchriorem vestra
 Mar-

Margareta, & tamen dereliqui eam. Postquam accepit virum, sæpe vocavit me per unam antiquam vetulam, quando vir ejus fuit absens, sed non veni præter semel, sed tunc fui ebrius. Ego hortor quòd bis jejunetis in Sabbato, & potest faciatis confessionem uni Magistro nostro, Ordinis Prædicatorum, qui posset vos benè instituere. Et quando fecistis confessionem, tunc debetis orare de factò Christophoro, quòd velit vos portare in humeris suis, ne iterum recidivetis, ac mergatis vos in mare amplum & spaciosum, in quo sunt reptilia, quorum non est numerus, id est, peccata infinita, sicut exponit Compiler, ac postea orate, ne cadetis in tentationem. Surgite etiam mane, lavate manus vestras, ornatè crines, & nolite esse accidiosus: Scriptura enim dicit: Deus, Deus meus, ad te de luce vigilo. Etiam vitate loca secreta, nos scimus quòd loca & tempora sæpe inducunt homines ad peccandum, & maximè ad luxuriandum. Verùm quòd vultis à me habere unum experimentum probatum de amore, sciatis quòd ego non possum salvare conscientiam meam. Quando glosavi vobis hic Ovidium de arte amandi, dixi vobis quòd nemo deberet facere per artem Nigromantiam, quòd mulieres se amant. Et quicumque contraiverit, ipse est excommunicatus de facto, & exquisitores hæreticæ pravitatis possent eum citare, atque in ignem damnare.

Ego

Ego dixi vobis etiam unum exemplum, quòd debetis notare, videlicet hoc. Unus Baccalarius Lypsenſis amavit unam virginem Catharinam Piſtoris, & jaſtavit ipſam cum pommo Nigromantico, & ipſa pomum accepit, & poſuit ad pectus ſuum inter mamillas, & ſtatim incepit iſtum Baccalarium furialiter amare, ſic, quòd quando fuit in Eccleſia, ſemper inſpexit iſtum Baccalarium. Et quando debuit orare Pater noſter, qui eſ in cœlis, oravit, Baccalaurie ubi eſ? Etiam in domo, quando pater vel mater clamavit ſibi, reſpondit: Baccalaurie quid vultis? Et ipſi non intellexerunt, donec quidem Magiſter noſter prætergrediens domum ejus ſalutavit iſtam virginem, dicens: Domina Catharina: Bonum ſero; proficiat vobis: vos habetis unum pulchrum crinale. Et reſpondit illa virgo, Catharina: Deo gratias, bone Baccalaurie, vultus ſpecum bibere de optima cereviſia? porrigens ſibi cantharum. Verum ille Magiſter noſter fuit iratus, accusavit ipſam apud matrem ſuam, ſic: Domina Piſtoriſſa, corrigite filiam veſtram; ipſa eſt valde indiſcreta; ſcandalizavit noſtram Univerſitatem: nani vocavit me Baccalarium, & ſum Magiſter noſter: Amen, amen, dico vobis, quòd perpetravit peccatum mortale: abſtulit mihi honorem meum, & peccatum non dimittitur, niſi ablatum reſtituatur. Alios Magiſtros noſtros nominavit etiam Baccalarios: ego credo

do quod amat unum Baccalaurium, habete advertentiam. Tunc mater ejus accepit unum lignum, percutiens ipsam ad caput & dorsum suum, quod perminxit sese, inclusitque ipsam in cubile per dimidium annum, & dedit ei panem & aquam comedere. Interea temporis Baccalaurius processit, & celebravit primitias, posteaque rexit unam parochiam in Saxonia Padorau: quod cum ipsa audivit, saltavit ex alta fenestra, & fregit quasi dextrum brachium, & fugit in Saxoniam ad istum Baccalaurium, cum quo adhuc est hodierna die, & habet cum eo quatuor pueros. Vos verò bene scitis, quod hoc est scandalum in Ecclesia. Ergo igitur debetis cavere ab illa arte Nigromantica, ex qua veniunt multa mala. Verum potestis benè uti medicina, quam vobis dominus Doctor Brunellus docuit de Gyni: est bona medicina, ego probavi eam sæpe contra tormenta ventricalia. Valet cum matre vestra. Ex Colonia à domo Domini Joannis Pfefferkorn.

Lyra Buntschumacherius, Ordinis Prædicatorum, Theol. Guillermo Hackineto, qui est Theologorum Theologissimus, salutem dicit.

Vos scripsistis mihi ex Anglia de Londino unam longam literam, pulchrè latinisatam; in qua petivistis, quod deberem vobis scribere unam novitatem, sive bonam, sive malam

malam, quia estis naturaliter inclinatus ad audiendum nova, sicut faciunt omnes, qui sunt de complexione sanguinea, & audiunt libenter canticenas musicales, ac in mensa sunt lætæ mentis. Ego fui valde lætatus, quando accepi vestram literam, sicut qui invenit unam prætiosam margaritam, & ostendi eam Dominis meis Joanni Grocino & Linacro, dicens: Videte Domini mei, videte nonne iste Magister noster est formalis in latinifando, & componendo dictamina, & arte epistolandi? Et juraverunt, quod non possunt similes epistolas componere in arte latinitatibus, quamvis sint Poetæ Græci & Latini. Et extulerunt vos super omnes qui sunt in Anglia, Francia, Germania, & omni natione, quæ sub cælo est. Ideo non esset mirum, quod vos estis Generalis in vestro Ordine, & quod Rex in Gallia diligit vos, non enim habetis similem in latinifando, disputando, & prædicando, ac scitis Regem cum Regina optime informare in confessione. Etiam isti duo Poetæ laudaverunt vos, quod habetis artem Rhetoricalem: verum fuit ibi unus juvenis socius, qui intitulavit se Richardum Crocum: ille præsumpsit contra vos, quod non scribatis secundum regulas artis Rhetorialis, verum fuit valde confusus, quando debuit probare. Ipse nunc stat in Lyptzick, & discit logicam Petri Hispani, credo quod postea erit cautiior. Sed accedo ad novitates:

res: Schuvizenses & Lansknehti fecerunt unam magnam guerram inter se, interficientes se ad multa millia: est timendum, quod nullus illorum venit in cœlum: quia faciunt propter pecuniam, & unus Christianus non debet interficere alium. — Sed vos ista non curatis, sunt enim leves personæ, & sequuntur rixas ex proposito. Alia novitas est peior, Deus det, quod non sunt vera. Scribunt de Roma, quod Speculum Joannis Reuchlin est de novo translatus, de materna lingua in Latinum, ex mandato Domini Papæ, & quod plus quam in ducentis locis aliter sonat in latinitate, quam transtulerunt Magistri nostri, & Dominus Joannes Pfefferkorn in Colonia ac dicunt pro certo, quod Romæ publice legitur, & Imprimitur cum Judæorum Talmut. Et hoc inferunt, quod Magistri nostri sunt falsarii & infames, quod male transtulerunt, etiam quod sunt asini, non intelligentes Latinum, vel Teutonicum: ac sicut combusserunt istum librum apud sanctum Andream in Colonia, sic etiam debent comburere sententiam suam & sentimentum Parrhisiense, vel ipsimet debent esse heretici. Ego possem sanguinem flere, adeo doleo. Quis vult amplius in Theologia studere, & Magistris nostris exhibere condebitam reverentiam? qui talia audit, omnes credent, quod Doctor Reuchlin est profundior quam Magistri nostri, quod est impossibile. Cum hoc

hoc etiam scribunt, quod post tres menses debet venire finalis sententia contra Magistros nostros. Nec non quod Papa mandabit sub pœna latissimæ censuræ, quod Fratres Ordinis Prædicatorum debent, propter suam protervitatem, portare unum album brillum, sive pectuspicillum in sua nigra cappa in dorso, ad perpetuam memoriam, & sandalum, quod fecerunt injuriam Speculo oculari Domini Joannis Reuchlin, sicut jam etiam debent pati unum scandalum in celebratione missali, propter indoxicationem alicujus Imperatoris. Ego non spero, quod Papa erit tam stultus quod faciet. Si faciet, volumus per universum nostrum ordinem, contra ipsum legere istum Psalmum: Deus laudem. Cæterum Patres & Magistri nostri nunc cogitant, quomodo possunt obviare isto malo. Ipsi volunt a Sede Apostolica impetrare latissimas intulgentias, & maximam pecuniam colligere in Germania & Gallia, per quam possunt resistere illi fautori Judæorum, donec moriatur, quia est senex. Et volunt eum omnino damnare. Valete, & date consilium vestrum secundum vestrum posse, & promovete bonum Ordinis.

*Eitelnarxabianus Pesseneck Ordinis Wilhelmit
 Curfor in Theologia, Magistro Ortuno Gra-
 tio S. D. numerosissimam.*

A NATURA sumus proclivi ad malum, ut legimus in Autenticis. Ideo inter homines audimus semper plura mala quam bona. Ego disputavi nuper in Vuornatia cum duobus Judæis, & probavi quod ipsorum Lex per Christum esset cassata, atque quod expectatio ipsorum de Messia esset una mera frastra, & phantasia, ac super hoc allegavi D. Joannem Pfefferkorn in Colonia. Illi vero riserunt, dixeruntque: Vester Joannes Pfefferkorn in Colonia, est unus pessimus trufator, nihil scit in Hebræo: ipse factus est Christianus, ut suam nequitiam occultaret. Quando fuit adhuc Judæus in Moravia, percussit unam mulierem in faciem, quod non potuit videre in bancis, ubi mutantur floreni, & accepit plus quam ducentos florenos, aufugiens. Et in alio loco, propter suum furtum, fuit ibi erectum patibulum, nescio quomodo fuit liberatus: nos vidimus patibulum, & multi Christiani viderunt, etiam aliqui nobilitæ, quos possumus vobis nominare: propterea non debetis mihi allegare istum furem. Tunc ego fui iratus, & respondi: Mentimini in collum vestrum vos pessimi Judæi, nisi haberetis privilegium, ego vellem vos crinifare & in sterco projicere. Vos dicitis talia ex odio in D. Joannem Pfefferkorn. Ipse est bonus & zelo

Zelofus Christianus, ficut est aliquis in Colonia: ego habeo experientia, quia multum confitetur ad Prædicatores cum uxore sua: audit libenter Miffas, & quando Sacerdos elevat Euchariftiam, tunc afpicit devotarie, & non videt in terram, ficut fibi objiciunt fui Invidi, nifi quando expuit: fed hoc facit pro eo, quia est multum flegmaticus, & mane comedit medicinam pectoralem. Putatis quòd Magiftri noftri in Colonia, & Burgimagiftri funt ftulci, qui fecerunt eum hospitalarium majoris hospitalis, necnon menfuratorem falis, quod certe nequaquam feciffent, nifi efferet bonus Catholicus. Dico vobis, quod volo omnia talia fibi nunciare, quod potefte defendere honorem fuum, & vos realiter vexare, fcribendo de veftra confeffione. Verum dicitis, quod est gratiabilis apud Magiftros noftros, & Burgimagiftros, propter fuam formofam uxorem. Hoc non eft verum: nam Burgimagiftri habent met pulchras uxores; & Magiftri noftri non curant mulieres, & nunquam eft auditum, quod aliquis Magifter nofter fuiffet adulter. Ipfà vero eft ita honefta matrona, ficut eft una in Colonia: vellet libentius unum oculum, quam bonam famam perdere. Et ego fæpe audivi ab ea, quod audivit frequenter à fuà matre, quod viri præputiati faciunt foeminis majorem voluptatem, quam non præputiati: eam ob caufam dicit, quando fuus maritus moritur,

& ipsa alium accipiet, ille debet etiam nullam cutem habere in membro. Ergo non est credendum, quod amat Burgimagistros, quia Burgimagistri non fuerunt Judæi, nec sunt circumcisi, sicut Dominus Joannes Pfeifferkorn: propterea relinquite ipsum in pace: alias scribet contra vos unum tractatum, quem intitulabit, Die Stürmglock, ut fecit contra Reuchlin. Vos debetis istam literam ostendere Domino Joanni Pfeifferkorn, ut se defendat realiter contra tales Judæos, & Hermannum Buschium, quoniam ipse est amicus meus singularissimus, & mutuavit mihi decem florenos, quando fuit promotus Baccalarius formatus in Theologia. Datum ex Verona Agrippina ubi Buschius & ejus socius comederunt de pingui Gallina.

*Lupoldus Federfufius, mox licentiandus, M.
Ortuino. Gratio tot salutes dicit, quot
auca comedunt gramina,*

DOMINE M. Ortuine: Est in Erphordia in quodlibetis mota una quæstio multum subtilis, in duabus facultatibus Theologica & Physicali. Quidam dicunt, quando Judæus fit Christianus, pro tunc renascitur sibi præputium, quæ est cutis præcisa de membro virili in nativitate, per legem Judæorum, & illi sunt de via Theologorum, & habent præ se magistrales rationes, de quibus est una, quod alias Judæi facti Christiani, in extremo
judicio.

iudicio putarentur esse Judæi, si essent nudi
 in ipsorum membro vitili, & sic ipsis fieret
 injuria. Sed Deus nemini vult facere inju-
 riam: ergo &c. Alia ratio tenet ex aucto-
 ritate Psalmistæ, qui dicit: Et abscondit me in
 die malorum, & protexit me in abscondito.
 Dicit in die malorum, id est, in extremo
 iudicio, in valle Josaphat, quando oportet
 reddere rationem omnium malorum. Alias
 rationes relinquo propter brevitate: ex quo
 in Erphordia sumus moderni, & moderni
 semper gaudent brevitate, ut scitis. Etiam
 pro eo quod ego habeo malam memoriam,
 non possum multa mentetenus scire allegan-
 do, prout faciunt Domini Juristæ. Sed alii
 volunt, quod illa opinio non potest subsiste-
 re, & habent pro se Plautum, qui dicit in sua
 Poetria, quod facta infecta fieri nequeunt. Ex
 hoc dicto probant, si aliquam partem corpo-
 ris Judæus amisit in sua Judaitate, non recu-
 perat illam in Christiani religiositate. Et cum
 hoc arguunt, quod ipsorum argumenta non
 concludunt formaliter, aliàs ex prima ratio-
 ne sequeretur, quod illi Christiani, qui per-
 diderunt propter suam luxuriam partem u-
 nam è suo membro, ut sæpe contingit in se-
 cularibus & spiritualibus personis, etiam cre-
 derentur in extremo iudicio esse Judæi: sed
 hoc asserere est hæreticum, & Magistri no-
 stri hæreticæ pravitatis inquisitores nequa-
 quam concedunt, quia ipsi aliquando etiam
 sunt

sunt defectuosi in ista parte, sed hoc non contingit ipsis ex meretricibus, sed quando in balneis se non prævident. Idcirco precor dominationem vestram humiliter & devotarè, quod velitis vestra decisione determinare rei veritatem, & interrogare uxorem D. Joann. Pfefferkorn, ex quo cum ea benè stas, & illa non verecundatur dicere vobis, quæcunque vultis, propter illam amicabilem conversationem, quam habetis cum viro suo. Et ego etiam audio, quòd estis ejus confessor; propterea potestis eam compellere sub pœnia sanctæ obedientiæ. Dicatis: Domina mi, nolite verecundari, ego scio, quòd estis honesta persona, sicut est una in Colonia, non peto inhonestum à vobis, sed ut manifestetis mihi rei veritatem: utrum maritus vester habet præputium, vel non, dicatis audacter sine verecundia, amore Dei, quid tacetis? Verum ego nolo vos docere, vos melius scitis quomodo debetis vos habere cum mulieribus, quam ego. Datum raptim, Ex Erphurdia, ex Dracone.

*Pardormannus Fornacificis, Licentiatuſ, M.
Ortuino Gratio, salutem salutarissimam dicit.*

NUPER scripsistis ad me de Colonia, & reprehendistis me, quòd ego non scriberem ad vos, ex quo dixistis præ aliis, libenter legistis meas literas, quòd habent bonum
filium,

stium, necnon procedunt rectè secundum artem epistolandi, quam audivi à vestra præstantia in Colònia: ego scriberem vobis, non habeo semper inventionem & materiam, ut nunc habeo. Vos debetis notare, quòd jam hic celebratur quodlibetum; & Magistri, Dòctoresque expediunt se artificialiter cum magna doctrina in determinandis, solvendis, proponendis quæstionibus, argumentis, problematibus in omniscibili. Et cum hoc Poetæ & Oratores apparent valde artificiosi ac scientiosi, inter quos est unus notabilis & magistralis in illa arte, præ cæteris, qui facit sibi magnum titulum, quando intimat lectiões suas, & dicit quod est Poeta Poetarum, & quod præter eum non est alius Poetã. Ipse scripsit quendam tractatum metricè, quem notabiliter intitulavit, ego sum oblitus nomen, credo quod est de ira & colericus: in quo tractatu stimulat Magistros multos, & alios Poetas, qui se impediverunt legere in Universitate, propter suam luxuriosam artem. Verum Magistri dicunt sibi in faciem, quod non est tam bonus Poeta sicut gloriatur, & tenent sibi multum in oppositum, & probant per vos, videlicet quod estis multò profundior in arte Poeticali, cum hoc ostendunt, quod non est benè fundatus in quantitate syllabarum, prout determinat Magister de villa Dei, in tertia sui, quam iste videtur non sufficienter legisse, atque deducuntur contra

ipsum intentum suum multipliciter. Primo per nomen vestrum, & hoc dupliciter. Primo sic: Ecce iste vult profundior esse Poeta, quam Magister Ortuinus, & tamen nomen suum non patitur. Profecto Magister Ortuinus dicitur Gratus a supernali gratia, quæ vocatur Gratia gratis data, quia aliàs non poteritis scribere tam profunda dictamina Poeticalia, sine illa gratia gratis data vobis per Spiritum sanctum, qui ubi vult spirat, & vos etiam impetraſtis per humilitatem vestram: Deus enim resistit superbis, & humilibus dat gratiam. Qui vestram Poetiam legunt & intelligunt, negotium fatentur in consciencia sua, quod non habetis parem, & mirantur quod iste est sic infusus & inverecundus, quod vult esse super vos: quoniam unus puer posset intelligere, quod illum excellitis, sicut Laborinthus Cornotum excellit. Ipsi volunt colligere dictamina vestra, & curare imprimere, quæ in variis tractatibus hinc inde scripsistis, videlicet in tractatu Magistri nostri de Tungaris, summi Regentis in bursa Laurentij, in tractatu de scandalosis propositionibus Joannis Reuchlin, in sentimento Parrhisien, in multis tractatibus Domini Joann. Pfefferkorn, qui fuit olim Judæus, & nunc est optimus Christianus. Ipsi timent quod aliàs pereat vestra Poetia, & dicunt, quod esset unum maximum scandalum illius temporis, & peccatum mortale, si periret per negligentiam,

tiam, & non imprimeretur. Orant etiam Do-
 mini Magistri, quod dignemini sibi mittere
 apologiam vestram contra Joann. Reuchlin,
 in qua realiter tribulatis illum præensum Do-
 ctorem, quod audet oppositum tenere con-
 tra quatuor Universitates: volunt exscribe-
 re, & vobis remittere. De isto modo pro-
 bandi sunt Magister Joann. Kirchberg, ami-
 cus meus singularissimus, mecum promotus,
 Magister Joann. Hungen, amicus meus affe-
 ctualissimus, Magister Jacob. de Noremb-
 erga, Magister Jodocus Vuytzhaym, & alii
 multi Magistri, amici mei dignissimi & fauto-
 res vestri imperterriti. Verum enimvero,
 ergo alii opponunt se, & dicunt, quod iste
 modus probandi est quidem subtilis, & con-
 cludit magistraliter: sed non sit de mente ve-
 stra, quia hoc sonaret multum superbè, si vos
 diceretis: Ecce Domini mei, ego vocor Gra-
 tius à supernali gratia, quam mihi dedit Deus
 in Poetria, & in omni scibili: & hoc idem re-
 pugnet humilitati vestræ, per quam habetis
 illam gratiam, & esset oppositum in adjecto.
 Nam gratia supernalis & superbia non patiun-
 tur se in eodem subjecto. Porro gratia su-
 pernalis est virtus, & superbia vitium, quæ se
 non compatiuntur, propter hoc, quod u-
 num contrariorum natum est expellere reli-
 quum, ut caliditas expellit frigiditatem: Ma-
 gister noster & Poeta secundum Petrum Hi-
 spanum in prædicamentis, qui disputat, quod

virtus contrariatur vitio. Ergo est alia ratio multò melior, propter quam vocatur Gracius, videlicet à Grachis Romanis, deposita una litera propter malam sonantiam; de quibus legitur in historiis Romanorum, quod fuerunt valde notabiles Poetæ & Oratores isti Gracchi, & quod Roma illo tempore pares non habuit, qui fuerunt tam subtiles & profundi, sicut illi in Poesi & in Rhetorica. Et legitur, quod fuerunt de molli & suavi voce, non tubali & grossa, sed dulci, sicut una fistula, ad quam fistulam ipsi etiam aliquando inceperunt rhetorizare in principio sui dictaminis: propterea populus audivit eos cum magna affectualitate, & dedit eis primam laudem præ cæteris in illa arte. Ab istis igitur Grachis nominatus est magister Ortuinus: Porrò nemo est sibi par in Poesi, & in dulcore vocis. Et illos omnes sic præcellit, sicut illi Grachi Romanorum Poetas omnes præcellabant. Ergo ideo igitur debet tacere, & se humiliare ille Poeta hic in Wittenburga, aliàs est profundus, sed respectu vestri est unus puer. Illam viam probandi tenent amici mei cordialissimi Eobanus Hessus, Magister Henricus Urbanus, Ritus Eurius, Magister Georgius Spalatinus, Ulricus Hutenus, & istis primis Doctor Ludovicus Mistotheus, Dominus & amicus meus, & defensor vester. Vos debetis mihi scribere, qui sunt de via meliori; ac informare rei veritatem.

Nicolaus Luminator.

tem. Et volo unam Missam pro vobis legere apud prædicatores, quod debetis vincere Doctorem Reuchlin, qui vocavit vos hæreticum immeritò, quod scripsistis in vestra Poetria: Flet Jovis alma parens. Valetè in maxima valetudine; Ex Witenbergo, ex arce apud Magistrum Spalatinum, qui vobis mittit tot salutes, quot cantatur Halleluia infra Pascha & Penthecostes, iterum valere, & ridete semper.

Nicolaus Luminatoris, Do. Magistro Ortuino, tot salutes mittit, quot in uno anno nascuntur culices & pulices,

SCIENTIFICÆ Præceptor, Magister Ortuine; Ego significo vobis plures grates, quàm habeo crinis in corpore meo, quod dedistis mihi consilium, quod deberem ambulare ad Coloniam, pro studio ad bursam Laurentii, Pater meus fuit optime contentus, & dedit mihi decem florenos, & emit mihi unam magnam cappam cum liripipio nigri coloris, in primo die, quando veni ad Universitatem, & deposui becanium in prædicta bursa; tunc didici unum notabile, quod non vellem carere pro decem albis. Quidam Poeta Hermannus Buschius venit ad istam bursam, cum negotio ad unum Regentem collateralem. Tunc ille Magister dedit sibi manum suam, & excepit eum reverentialiter, dicens: Unde mihi hoc, quod mater Domini venit ad me? Et

Et Buschius respondit: Si Dominus noster non habuit pulchriorem matrem, quam ego sum, certe ipsa non fuit multum pulchra, & non intellexit illam subtilem rhetoricalem allegoriam, quam ille Regens bursalis prætendit in suo sermone. Ego spero quod volo adhuc multa in hac alma Universitate discere, tam utilia, sicut hoc notabile est. Hodie enim processum bursæ, cras debeo arguere in disputatione bursali, de illa materia, utrum materia prima sit ens in actu, vel potentia. Colonix, ex bursâ Laurentii.

Herbordus Misladerius, M. Ortuino incomparabili in doctrina, Præceptoris suo sulfissimo, Salutem dicit, quam nemo dinumerare poterit.

ILLUMINATISSIMÉ Magister: Quando discessi à vestra dominatione ad Suollis ante duos annos, promisistis mihi ad manum meam, quod velitis mihi frequenter scribere, & mihi modum dare dictandi in vestris dictaminibus: ast non facitis, & mihi non scribitis, sive vivitis, sive non vivitis, non tamen scribitis, ut scio quid est, quomodo vel qualiter est. Sancte Deus, quomodo me sollicitatis: rogo vos propter Deum, & sanctum Georgium, liberate me ex mea cura, quia timeo quod caput vobis dolet, vel quod habetis infirmitatem in ventre, & estis laxus, sicut olim fuistis quando permerdastis cali-

gās vestras in plateis, & non sensistis, donec una mulier dixit: Domine Magister, ubi sedistis in merdis: ecce tunica & pantofoli vestri sunt maculata: tunc ivistis in domum Domini Joan. Pfefferkorn, & mulier ejus dedit vobis alia vestimenta. Vos debetis comedere ova dura, & castaneas in fornace assatas, ne non habas coctas aspersas cum papavere, ut fit in Westphalia patria vestra. Mihi somniavit de vobis, quod habetis gravem tussim, & multum de phlegmate: comedite zucarum, & pisas contusas mixtas cum serpillo, & allio contrito: ac ponite unum assatum capre ad umbilicum vestram, & per sex dies debetis abstinere à mulieribus: tegite caput & lumbos vestros bene, & sanabitis: vel sumite receptum, quod uxor Domini Joan. Pfefferkorn sæpe languentibus dederat, quod est probatum sæpe. Ex Suollis.

Vilipatius de Antwerpia, Baccalaurius, M. Ortuino Gratio, amico suo singularissimo salutem dicit maximam.

VENIT ad me unus Religiosus, Ordinis Prædicatorum, discipulus Magistri nostri Jacobi de Hochstrat, hæreticæ pravitatis exquisitoris, & salutavit me. Et statim interrogavi: Quid facit amicus meus singularissimus M. Ortuinus Gratio, à quo multa didici in Logica & Poesi? Et respondit, quod estis infirmus: tunc cecidi in terram ante pedes

pedes ejus præ terrore. Ipse me percutit cum aqua frigida, & crinifavit me apud pudenda, & vix suscitavit. Tunc dixi: O quam me terruistis, quæ ejus infirmitas? Et ait, quod dextra vestra mammilla est inflata, ac dolorosa infirmitate vos vexat, & impedit à studio, sic cœpi iterum mentem, dicens: Ha non est aliud: ego possum bene sanare istam infirmitatem, habeo artem per experientiam. Verum Domine Magister audite primum, unde venit ista infirmitas? Tunc subjugavi remedium: Quando mulieres male pudorosæ vident unum pulchrum virum, sicut vos estis, videlicet qui habet giluos crines, brunellos oculos vel gravos, os rubeum, magnum nasum, & est bene corporatus, tunc volunt eum habere. Sed quando ille est bene moratus, qualificatusque in mente sicut vos, & non curat ipsarum levitates & fallacias, tunc fugiunt ad artes Magicas, & in nocte sedent super unam scobem, equitantes super istam scobem ad pulchrum istum virum, quem amant, facientes negotium suum cum eo, quando dormit, & nihil sentit nisi somnitum. Aliquæ fiunt cattæ vel aves, & sugunt sanguinem ejus per mammillas, & faciunt suum amicum aliquando sic infirmum, quod vix valet cum baculo ambulare. Ego credo quod diabolus docuit ipsas illam artem: Verum enimvero, sic debemus ipsis obviare, sicut legi in liberaria Magistro

strorum in Rochstochio, in antiquissimo libro
 & postea probavi, & est verum. In die do-
 minico debemus sumere sal benedictum, &
 cum eo super linguam facere unam crucem,
 & comedere ex mandato Scripturæ: Vos
 estis sal terræ, id est, comeditis: postea fa-
 cere unam crucem in pectore, & unam in
 dorso: similiter ponere in utramque aurem
 semper cum cruce, cavendo ne cadat exin-
 de. Ac postea orate talem orationem devo-
 tam: Domine Jesu Christe, & vos quatuor
 Evangelistæ, custodite me à malis meretrici-
 bus, & ab ipsis in cantatricibus, ne exsugant
 meum cruorem, & faciant gravem dolorem
 in meis mamillis: quæso resistite illis, dabo
 vobis offertorium, unum pulchrum asperio-
 rium: & eritis liberatus. Si iterum veniunt,
 tunc exsugunt suum sanguinem, & fiunt met
 infirmæ. Cæterum quomodo stat res cum
 Doctore Reuchlin? Magistri dicunt hic, quod
 vos vicit: ego non credo, quod posset vin-
 cere Magistros nostros. Et multo magis
 miror, quod non scribitis unum dictamen
 contra ipsùm. Valet super æternaliter, &
 salute Dominum Joannem Pfefferkorn cum
 sua uxore: dicatis quod ego opto sibi plures
 bonas noctes, quam Astronomi habent
 minutas. Ex Francofordia apud
 Oderam.

Antonius N. Medicinæ quasi Doctor, id est, Licentiatus: statim autem promotus, spectabili Viro M. Ortuino Gratio, Præceptori suo multum venerando, S. dicit.

PRÆCEPTOR singularissime, secundum quod scripsistis mihi nuper, quod debet vobis scribere novalia, scitis quod ego nuperrimè veni ex Heydelberga ad Strasburg, volens emere quædam materialia, quibus utimur in nostris medicinalibus, ut scitis credo: quia etiam est consuetudo apud vestros Medicos, ut si non habent in suis apotecis, tunc solent purgere in aliam civitatem, ut possunt emere ad practicationem suam, sed stent illa. Cum itaque venissem illuc, venit ad me unus bonus amicus, qui est mihi multum favorabilis, & quem vos bene cognoscitis, quia fuit diu etiam Coloniae sub virga vestra: ille mihi dixit tunc de uno, qui erat dictus Erasmus Roterodamus, mihi prius incognitus, qui esset homo valde doctus in omni scibili, omnique doctrinarum genere, & dixit, quod esset jam in Strasburg; ego nolui credere, & adhuc non credo, quia videtur mihi impossibile, quod unus homo parvus, ut ipse est, tam multa deberet scire. Rogavi ergo illum, qui mihi talia dixit, valde plurimum, ut vellet me tamen ducere ad eum, ut possem eum videre. Habui etiam mecum tunc unum Rapiarium, quod intitulavi, *Vade mecum in medicina,*

ut soleo semper habere, quando ambulo
 trans campis ad visitandos Patientes, vel ad
 materialia emenda: in hoc habeo etiam varias
 quæstiones, quæ sunt valde subtiles in arte
 medicinali. Ex illo Rapiario, enucleavi mihi
 unam quæstionem cum suis notabilibus & ar-
 gumentis pro & contra, cum quibus volui ar-
 matus venire ~~contra~~ illum quem dicebant tam
 scientiosum, ut possem tamen experientiam
 facere, an etiam aliquid sciat in medicina vel
 non. Cum igitur dixissem hoc animo meo,
 instituit collationem optimam, & invitavit
 Theologos speculativos, Juristam splendidis-
 simos, & me quasi unum ex medicinarum
 practicatoribus, licet indignus: nempe cum
 sedissent, tunc diu tacuerunt, neque aliquis
 ex nobis voluit incipere præ pudore. Tunc
 ego stimulavi meum proximum Confesso-
 rem, quod mihi, ad salvos Deos, ex abrupto
 occurrit in memoriam. Conticuere omnes,
 intentique ora tenebant: quem versum ad-
 huc habeo in recenti consideratione, quia
 vos cum exposuistis Vergilium in Æneidis,
 tunc pinxi ad illum versum, ut facerem mihi
 locationem in libro meo, secundum quod
 iussistis nos, unum virum qui habet claustrum
 in ore: sic ergo jam optime venit ad propo-
 situm, cum ille scientificus etiam sit Poeta,
 ut ipsi dicunt: Quippe cum sic taceremus
 invicem, ipsemet incepit magno præludio
 sermonisare: ego vero non intellexi, vel non

H

sum

sum ex legitimo thoro natus, unicum verbum, quia habet tam parvam vocem: puto autem quod fuit ex Theologia, & hoc fecit, ut possit attrahere illum Magistrum nostrum, virum maxime profundum in Theologia, qui nobiscum sedebat in collatione. Quin imo cum finivisset illud praludium, tunc incepit Magister noster disputare subtilissime de ente & essentia, quod non opus est jam repetere, quia bene pertractatis illam materiam. Illo finito ipse respondit paucis verbis: tunc iterum omnes tacuerunt. Tunc ergo hospes noster, qui est bonus humanista, incipit quædam dicere ex Poetria, ubi laudavit valde Cæsarem Julium in suis scriptis, & etiam factis. Profecto cum hoc audivissem, erat mihi bene adjuvatum, quia multa legi, & audiui in Poesi à vobis dum fui in Colonia, & dixi: Quoniam quidem igitur incepistis loqui de Poetria, non potui me longius occultare, & dico simpliciter, quod non credo Cæsarem scripsisse illa commentaria, & volo dictum meum roborare hoc argumento, quod sic sonat: Quicumque habet negotium in armis & continuis laboribus, ille non potest Latinum discere. Sed sic est quod Cæsar semper fuit in bellis ex maximis laboribus, ergo non potuit esse doctus, vel Latinum dicere. Revera puto igitur non aliter quàm quod Suetonius scripsit ista illa Commentaria, quia nunquam vidi aliquem, qui magis haberet con-

consimiliorum filium Cæsari, quàm Suetonius. Postquam ita dixissem, & multa alia verba, quæ hic causa brevitatis omitto, quia ut scitis ex antiquo dicitur: Gaudent brevitate moderni: Tunc risit erasimus, & nihil respondit, quia cum tam subtili argumentatione superavi. Et sic imposuimus finem collationi, & nolui questionem meam in medicina proponere, quia scivi quod ipse non sciret: cum non sciret mihi solvere illud argumentum in Poesi, & ipse tamen esset Poeta: & dico per Deum, quod non est tam multum, ut dicunt de eo, non scit plus quàm alius homo, in Poesi bene concedo, quod scit pulchrum Latinum dicere. Sed quid est, in anno multa possumus talia discere, sed in speculativis scientiis, ut est Theologia & Medicinâ multo aliter faciendum est, si quis velit eas discere, quamvis ipse etiam vult esse Theologus. Sed bone Præceptor qualis Theologus? nempe simplex, quia laborat tantum circa verba, & non gustat res ipsas interiores: sicut (volo facere optimam comparisonem) si aliquis velit comedere nucem & comedere superiorem partem, & nucleum nunquam attingeret: sic etiam est cum illis secundum meum obtusum intellectum. Sed multò aliter intelligitis, quàm ego, quia audio quod jam etiam vultis accipere ornamenta doctoralia in Theologia; ad quod Deus & sancta Genetrix velint vos promovere.

Sed tamen hoc dico pro me, ne fiam longior quàm proposui, quod velim plus acquirere mea arte (si saltem Deus concederet mihi, ut haberem multos ægrotos) in una septimana, quàm Erasmus vel alius Poeta in uno anno. Et hoc sufficiat pro nunc, & habeant sibi hoc, quia per Deum jam maximè fui iratus: alia vice volo vobis plura novalia scribere. Vivite & valete quàm diu unus Phœnix vivere potest, quod dent vobis omnes sancti Dei, & me diligite, sicut adhuc semper fecistis. Datum in Heydelberga.

Gallus Limitextoris, Gundelfingensis, Cantor inter bonos socios, S. D. Magistro Ortuino Gratia, Præceptori suo plurivariam dilecto.

REVERENDE Domine Magister, quia scrip-
plistis mihi ad Eberbûrck valde solatio-
sam literam, in qua consolastis me, quia au-
divistis me esse infirmum: propterea habeo
vobis grates sempiternas. Sed in illa epistola
scripsistis, vobis fuisse mirum, quare fuisssem
factus infirmus; cùm non habeo magnos la-
bores, ut etiam nec alii habent, qui dicuntur
sinè labore, id est, dominorum servi. Ha, ha,
ha; oportet me ridere, vel simi spurius, quod
quæris ex tam simplici mente: non scitis
quod hoc est in Dei voluntate, quod potest
unum facere infirmum, quando vult, & ite-
rum sanare, quândo sibi placet: si semper de-
bet venire infirmitas ex labore, tunc mihi
non

non est bonum, licet vos dicatis me non multum laborare. Quippe cum fui nuper in Heydelberga apud bonos socios, tunc maxime semper cogebam laborare cum collo, bibendo scilicet vinum, quod non mirum fuisset, quod traxissem collum meum ab inde, & vos non putatis esse illum laborem? Sed sufficiat hæc responsio ad illam partem: postea sequitur in vestra litera, quod debeam vobis dispondere unum libellum, in quo stet aliquid pulchrum pro juvenibus, quod possitis resumere. Cum igitur fuistis mihi semper amabilis, propter disciplinas vestras varias, quas scitis mentetenus, non potui me servare, ut non mitterem vobis unam epistolam ex pulchro libello, qui inscriptus est, Epistolare Magistrorum Lypsenium, quem dictaverunt Magistri dispositissimi in alma Universitate Lypseni: & hoc propterea feci, si placet vobis illa prima litera, tunc volo mittere totum librum: quia non libenter permitto à me: est ergo ista epistola talis in principio.

*Magister Curio Regens Veterimus in bursa
Henrici Lipsig, S. D. Matthiæ Falkenbergensi,
ex antiqua familia Nobilistæ, ante quin-
quaginta annos, & adhuc suo
socio indivisibili.*

QUONIAM quidem cum sit jam longum tempus, ut non fuimus simul apud invicem, bonum esse puto, vobis semel velle scri-

berè, ut antiqua amicitia non destruat, quia
 audi à multis, vos adhuc vivere, & vos benè
 habere, atque sitis adhuc in bona pòssibilitate,
 sicut fuistis adhuc juvenis, quod ego per
 Deum sanctum cum maxima hilaritate audi.
 Sed parcat mihi bonus Deus quod tam ro-
 bustè juravi. Utinam Deus & Sancta Maria
 semel velint permittere, ut hac possitis equi-
 tare: quia audio vos jam non sic libenter
 equitare sicut fecistis, quando fuistis mecum
 in Erphordia, & in cæteris partibus Saxonix,
 quando ego sæpius admiratus sum vestram
 hilaritatem, cum equitastis in equo. Ego val-
 de timui, quando audiVi Vuormacienses ha-
 bere litigium cum quodam nobilista, ne vos
 etiam essetis cum illo, quia una antiqua fami-
 lia, sicut vos estis, est libenter apud aliam:
 semper in juventute cum illis libenter fuistis
 zechando & equitando, in quo ego vos sæpe
 taxavi. Sed tamen cum adhuc omnia bona
 sunt, volumus referre Deo Jesu meritas gra-
 tes, quod tam diu mansimus sani. Miror val-
 de, quod mihi nunquam scripsistis, cum ta-
 men habetis multos nuncios ad Liptzig, &
 bene scivistis quod hic semper habitavi. Ego
 non possum esse tam piger, ut vos estis, qua-
 re etiam scribo vobis, & semper scribo liben-
 ter, & scio quod in illis annis, quibus non si-
 mul invicem non vidimus, scripsi plus quam
 viginti literas ad doctos viros, meos æquales.
 Sed transeat ille error cum cæteris. Domine
 nobi-

nobilista, ego velim quòd nuper fuissetis hîc, quando serenissimus Princeps Saxoniae habuit suas nuptias cum pulcherrima chorificatione, ubi fuerunt multi nobilistæ. Ego fui in illis nuptiis missus cum Rectore nostro Lypseni, ut solet fieri, ubi propinavimus magnam Cratem, & multos florenos intra, & mansimus ibi per duos dies, & fuimus valde læti, & hilariter nos refecimus, unus ad alterum bibendo. Ego habui mecum unum famulum, qui habuit duas ollas, & ille benè scivit ubi ego sedèrem in mensa & posuit illas ollas infra scamam meam, tunc habuimus vinum de meliori: scitis benè quòd est illud: est enim dulcissimè dulce, quòd ego tam libenter bibo, ut mihi fiat rotundum caput inde, & post prandium soleo tunc chorifare: tunc accepi & implevi de meliori, & iterum posui infra mensam: hoc autem feci quòd aliquid haberemus bibere in via. Postea inter alia multa fercula habuimus bonum galrinum, cum multis gallinis & bonis rebus: tunc accepi aliam ollam, & implevi cum tota gallina, etiam hoc feci, ut magnificus Dominus Rector, & ego, haberemus aliquid comedere in via. Illo sic habito, dixi ad unum nobilistam: Domine nobilista, vocate mihi servum meum, habeo sibi aliquid dicere: cum ille fecisset, & servus venit, dixi: famule, veni, leva mihi cultellum, quòd cecidit mihi infra mensam (sed tamen ego libenter misi cadere).

re) & sic repsit infra mensam, & accepit cuttellum & olles infra vestem, & sic distillavit, quod nullus unquam vidit. O sancta Dorothea, si tunc affuissetis nobiscum in via, quando perreximus ad Lyptzig iterum, quam jucunditer voluissimus vitam habuisse? ego comedi etiam ad duos dies postea de illis reliquiis, quia non potuimus totum comedere in via: propterea autem vobis hoc scripsi, quia scio quod vos etiam sæpè distillatis per filtrum & per saccum, tunc præsertim cum fuistis adhuc mecum, ubi ego didici à vobis, & est in bona fide optima ars: ego non vellem carere centum aureis. Dixit mihi nuperimè unus, quod habetis pulchrum hortum in vestra patria, in quo habetis multos fructus & piras, & pomas, & botras: & cum estis in hospicio vestro, quia non habetis propriam mensam in domo, tunc habetis magnum carnirum, in quem distillatis & simellas & assatas aves, & carnes, & ita pulchrè facitis distillationem, ut nemo vidit, quod ego miror: sed credo, hoc habetis ex longo usu: usus enim facit artem, ut dicit Philosophus nono Physicorum. Audio etiam quod habetis vobiscum unam amasiam, quæ non videt benè cum uno oculo: ego miror profecto, quod adhuc potestis esse in nocte unus vir, & estis tam senex: &, quod mihi maxime mirum est, audiui quod res vestra stetit una statione ad sex hebdomadas, quod non potui-

potuistis flectere, & vos dixistis, quod esset ex infirmitate. O dio, si etiam haberem talem infirmitatem, quàm bonus socius tunc velim esse. Sed credite mihi, non possum amplius, sicut scivi in juventure, percussit extra domum meam Coccam ante quatuor hebdomadas, tam diu est, quod nihil magis potui. Est adhuc unum, quod volo vos petere, antequam faciam conclusionem, si habetis aliquem puerum vel consanguineum, vel si scitis bonum amicum, qui habet & debet studens fieri, tunc mittite huc ad Liptzig ad me, nos habemus multos doctos Magistros apud nos, & habemus bonum comedere in bursa nostra, & quotidie septem fercula bis, mane & sero, scilicet primum dicitur Semper, id est Teutonicè *Grütz*. Secundum, Continùè *ein Supp*. Tertium Quotidie, id est, *muss*. Quartum Frequenter, id est, *mager fleisch*. Quintum Rarò, id est, *gebratens*. Sextum Nunquam, ist est, *Refs*. Septimum Aliquando, id est, *äpfel un birn*. Et cum hoc habemus bonam Potationem, quæ dicitur Conventum. Ecce videte, non est satis? Illum ordinem semper servamus per totum annum, & laudatur ab omnibus. Sed tamen in habitationibus nostris, extraordinariè non habemus multa comedere, quod etiam non esset bonum, aliàs enim suppositi nostri non studerent. Quare ergo scripsi ad habitationes omnium illos duos versus;

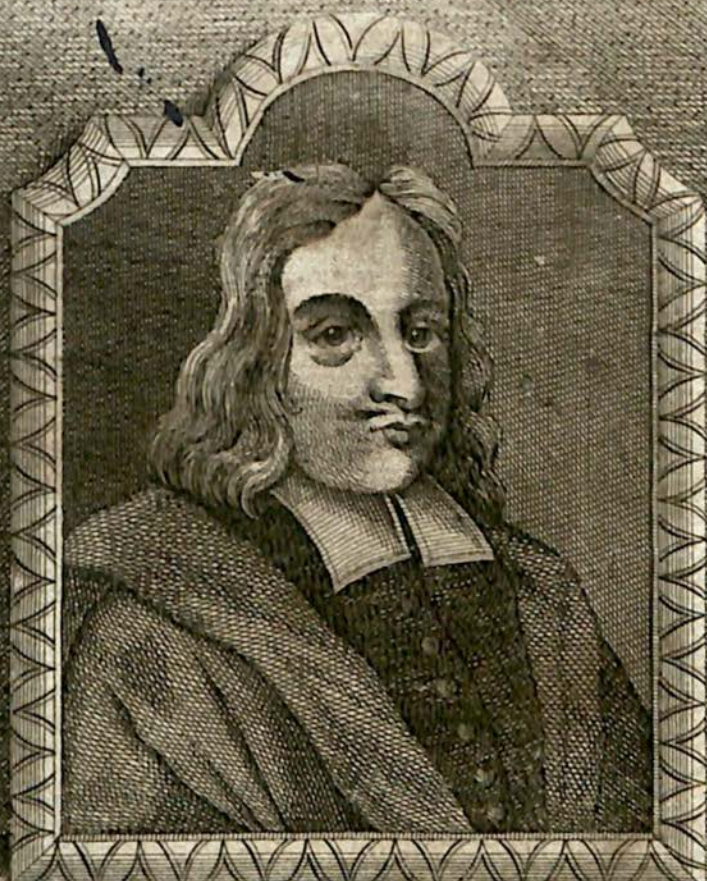
Regula bursalis est omni tempore talis.

Prandia fer tecum, si vis comedere mecum,
Sed hoc sit satis, videtis quod etiam sum Poeta, ne videar superfluus. Datum raptim ex Lyptzick, sub blâvio cœlo: & valete cum amasia vestra lætius, quàm apis in thymo vel piscis in undis. Valete adhuc Smiel. Nunc videte Domine Magister Ortuine, si placet vobis illa epistola, tunc volo vobis mittere totum librum plenum, quæ sunt valde bonæ, secundum meum debile ingenium: aliq̄ nihil magis possum vobis jam scribere. Valete in eo qui cuncta creavit. Datum in Eberburck, ubi velim quod essetis mecum, vel diabolus confundat me. Sexta feria infra Pascha & Penthecoste.

*Arnoldus de Thungaris, Magister noster in
sacra pagina, S. D. M. Ortuino
Gratio.*

VENERABILIS Domine Magister, ego vexor jam supra vexationem: nunc intelligo illud dicterium Poetarum esse verum: Nullum dânnum solum, & hoc volo sic probare. Ego jam sum infirmus, & supra illam infirmitatem venit mihi alia vaxatio maxima, quæ est talis. Currunt quotidie ad me homines, & etiam scribunt ad me ex diversis provinciis, ut notus sum in omnibus regionibus propter libellum quem feci contra defensorium Joan. Reuchlin, ut scitis. Illi homines

THE
BAY
P. 122.

Arnoldus. de.
Thungaris.

mites dicunt et scribunt eos mirari, quòd
 permitimus Joan. Pfefferkorn, tinctum Ju-
 dæum, accipere nostrorum causa laborem
 scribendi, ut defendat se et nos omnes con-
 tra Reuchlin, & defendat fidem nostram:
 sic quod ipse habeat nomen, & nos tamen
 scripta omnia fecerimus, quæ emisit suo nomi-
 ne, ut tunc verum est, in confessione hoc dixi.
 Dixerunt etiam, quòd jam compilasset no-
 vum librum, quem intitulavit in latino Defen-
 sorium Joan. Reuchlin, in quo enarrat totum
 factum, à principio usque ad finem quem libel-
 lum theutonisavit etiam: cum ego audivissem,
 dixi quod non esset verum simpliciter, quia
 ego nihil scirem de hac re, & si fecit tunc per
 Deum scandalum est, quod me non fecit cer-
 tum: & tamen prius semper me consultavit.
 Credo quod ipse jam non recordatur mei,
 cum sum infirmus: si me interrogasset, tunc
 dixissem uno modo satis fuisse, quia scio quod
 scribendo nihil acquiremus: nam Reuchlin
 semper restimulat quod habet diabolum. Si
 ergo ita est, tunc peto diligenter, ut non faciat,
 quia vos potestis impedire, tanquam Corre-
 ctor suorum librorum. Secundo audivi etiam,
 quod non tam vehementer dolui, vos lardasse
 ancillam (cum honestate dico) Quentels im-
 pressoris & fecisse sibi unum puerum, atque
 ut verum sit, tunc ipse dedit sibi veniam, & non
 vult pati amplius in domo, & jam est in propria
 domo, & facit antiquas tunicas novas. Peto
 vos

vos propter maximam charitatem, quam habuimus semper alternatim, ut velicis mihi hoc scribere, an sit vel non, quia ego libenter vellem eam diu supposuisse, sed tamen non volui facere, quia timebam quod esset adhuc virgo. Si autem ita sit, quod vos fecistis, tunc si potestis pati, volumus ad unam dicam lardare, ego hodie & vos cras, quia digniora sunt priora, ego Doctor & vos Magister dico tamen hoc sine contemptione, sicque volumus hoc in secreto servare, atque eam nutrire cum puero expensis mutuis, & scio quod ipsa libenter erit contenta, atque etiam scio, si diu lardassem eam, non esset mihi infirmitas illa: spero tamen quod volo renes purgare, ut fiam sanus. Et cum hoc valete, si non fuisset debilis transitionis, tunc met ivissem ad vos, & non rescripsissem: sed tamen vos debetis mihi rescribere. Datum raptim, ex bursa nostra Montis.

Joannes Currificus Ambachensis Ortuino Gratio Daventriensi Salutis plurimum.

QUONIAM quidem mihi nuper scripsistis, quomodo mihi succederet in Heydelberga, & quod etiam vobis rescriberem, quomodo placerent mihi Doctores & Magistri. Sciatis ergo primo, quod quam primum veni ad Heydelbergam, fiebam cocus in bursa, ubi habeo mensam gratis, & etiam aliquas pecunias pro mercede, & possum proficere

re

re & complere ad gradum Magisterii. Sic etiam fecit pauper Henricus, qui non habuit libros, neque papyrum, sed omnia scripsit ad pellicium suum. Ita etiam nutrit se Plautus, qui portavit saccos ad molendinam sicut asinus, & tamen postea evasit in doctissimum autorem, quia postea scripsit metra & profas. Præterea ut sciatis, qui sunt hic viri docti, volo vobis prius recitare de dignioribus, & deinde successive de aliis, quia ut dicit Philosophus, primo Physicorum, Oportet ex universalibus ad singularia procedere. Et Porphyrius etiam descendit à genere generalissimo ad speciem specialissimam, ubi jubet Plato quiescere. Et a dignioribus debet fieri denominatio ut dicit gentilis Magister in secundo de anima. Inter omnes Doctores Theologiæ, est unus hic, qui est Prædicator nobiscum, & habet tubalem vocem, licet parvus sit: illum audiunt homines libenter prædicare, & tenent aliquid de eo, quod per Deum, ipse est doctus, & doctus in superlativo, dico vobis, & multi homines intrant ejus prædicationes, quia ipse est delectabilis & lacerat bonos bœssos in ambone sive cancellis. Ego audi vi semel ab eo, ex libris Posteriorum de quæstione, quia est, quid est, si est, & propter quod est, & omnia scivit in theutonico dicere. Præterea semel prædicavit de virginitate, & dixit quod virgines, quæ amiserunt suam virginitatem, solent dicere

cere, quòd sit eis per vim factum. Tunc ipse dixit: Bene veneritis per vim. Ego quæro, si unis haberet nudum gladium in una manu, & vaginam in alia, & ipse semper moveret vaginam, nonne est ita quod ipse non posset gladium intra fingulare? sic etiam est in virginibus. Præterea semel in novo anno, quando unicuique statu dedit novum annum, tunc dedit studentibus in tribus Bursis (quia hic sunt moderni & antiqui) modernis dedit Saturnum, & ita exposuit: Saturnus est frigidus Planeta, & ille bene convenit modernis, quia ipsi sunt frigidi artiftæ, quia non servant sanctum Thomam & copulata & Reparationes secundum processum burse montis in Colonia. Sed Thomistis dedit pro novo anno unum puerum qui dormivit apud Jovem, & vocatur Ganymedes. Ille quadrat realists, quia Ganymedes propinat Jovi vinum, & cerevisiam, & dulcem potum de lacertio, quam historiam pulcherrime interpretavit Torren- tinus in primo libro Æneidos. Sic etiam reales infundunt eis artes, & scientias, & multa arguitur, & multa alia delectabilia, ut unus posset mirare. Ego credo quod jacuit multas noctes, & non dormivit quando illa ita subtiliter & pulcherrime specularit. Sed sunt multi, qui dicunt, quod sit frascariâ, quod ipse prædicat, & vocant eum Quacu- lator, & Joannes cum destructo capite, &

auca

aucta caput, ex illa ratione, quia ipse steterit
 semel male in disputatione, tunc expeditur
 eum ita realiter, sicut unus in centum
 annis expeditus est. Et unus expectavit eum
 ante lecturium, & detraxit suum baretum ab-
 inde (sed non propter honorem, sed sicut
 fecerunt Judæi, quando coronaverunt Chri-
 stum, & fleebant genua) & dixit: Domi-
 ne Doctor, cum supportatione, Deus be-
 nedicat vobis balneum. Tunc ipse dixit:
 Deo gratias, Domine Baccalaurie, & non di-
 xit amplius, & abiit: unus dixit mihi, quod
 oculi ejus steterunt sibi plenum aqua, & cre-
 didit quod ploravit postea. Et quando ego
 audivi tales vexationes, tunc toluit mihi in
 ventre, & si ego scivissem quis ille leccator
 fuisset, ego percussissem me cum eo, et si
 deberent mihi caput cum una pila abinde
 trusisse. Sed ipse habet adhuc unum disci-
 pulum, ille est mihi unus doctus vir, & qua-
 si plus quam doctus, & etiam quasi plus do-
 ctus quam suus Præceptor, nisi quod ipse est
 simplex Baccalaurius in Biblia: ipse cum pau-
 culis, imo paucissimis temporibus præteritis,
 intimavit bene viginti quæstiones & sophis-
 mata, & semper contra moternos, videlicet
 Utrum Deus sit in prædicamento, U. essen-
 tia & existentia sint distinctæ, U. rollatio-
 nes à suo fundamento sint distinctæ, & U.
 decem prædicamenta sint realiter distin-
 cta. Huius quot respondentes, ego non vidi
 in

in vita mea plus respondentem in lectorio, & ipse etiam defendit sua dicta, & imposuit honorem, quia unus simplex Magister haberet cum uno sufficientiam: ego miravi quare Decanus admisit, ego credo quod fuit insanus propter caniculares, quia est contra statuta. Et quando disputatio fuit, ex tunc ego in laudem ipsius metrificavi illa carmina ex tempore, quia ego pro parte sum humanista;

Hic est unus doctus Magister

Qui intimavit bis vel ter

An esse essentiae.

Distinguat ab esse existentiae.

Et de rollationibus

Et de predicamentorum distinctionibus.

Et utrum Deus in firmamento,

Sit in aliquo predicamento

Quod nemo fecit ante eum.

Per omnia secula seculorum.

Sed de hoc sufficienter. Nunc de Poetis volo aliquid dicere vel scribere: & sic est hic unus, qui facit Valerium Maximum, sed ipse non placet mihi in media parte tam bene, sicut vos mihi placuistis, quando vos fecistis Coloniam Valerium Maximum, quia ille hic procedit simpliciter: vos autem quando legistis ibi de neglecta Religione, de Somniis, & Auspiciis, tunc allegastis Sacram Scripturam, videlicet Cathenam auream, quae vocatur Continuum beati Thomae, Durandum & alios sublimatos in Theologia, & iussistis quod.

quòd benè notaremus illa puncta ex sacra pagina, & pingeremus ibi unam manum, & disceremus mentetenus. Sciatis etiam, quod hìc non intrant tam multa supposita, sicut Colonia, quia Coloniæ studentes possunt esse, sicut hìc sunt scutones, & ibi aliqui studentes scutant etiam parthecas, quod non volunt hìc concedere, quia oportet hìc quòd omnes habeant mensam in bursa, & sint in matricula Universitatis: & quamvis hìc sunt pauci, tamen sunt audaces, & benè tam audaces, sicut illi multi in Colonia, quia ipsi scalaverunt nuperrimè unum Regentem in bursa, qui stetit ante cameram, & audivit quod luserunt interius: tunc unus voluit exire, & invenit eum ibi, & projecit eum per gradus. Præterea etiam sunt audaces, quia percutiunt se hìc cum Reutris, sicut faciunt Colonia cum Doleatoribus, & incedunt more Reutorum cum productis gladiis, & chordis & spadis, etiam cum plumbatis, ubi habent cordulam, ut possunt jactare, & iterum ad se trahere. Nuper semel Reuteri secaverunt hìc unum domicellus per scabiem, quod cecidit ad terram: sed cito surrexit, & defendit se realiter, & percussit & secavit eos omnes, quod habuerunt sanctum Valentinum, & omnes currebant fugiens. Adhuc unum est quod debetis scire. Vos debetis interrogare Doctorem Arnoldum de Tungaris, qui non est minimus in Theologia, an etiam sit peccatum

tum ludere in taxillis pro indulgentiis. Ego scio aliquos socios, qui sunt ribaldi, qui per-
luserunt omnes indulgentias, quas dedit eis Jacob de alta platea, quando ipse terminavit causam Reuchlin Magistri, quia tres fuerunt ibi, & etiam dixerunt, quod illæ indulgentiæ non essent hominibus proficiæ. Si est peccatum, sicut credo, & non est possibile quod non sit peccatum, ego nosco illos bene, tunc ego volo hoc Prædicatoribus dicere, qui erunt eos rectè confundere, & ego etiam volo eis met in propria persona (ego sum bene tam audax) ad panem eorum ponere. Nihil est jam amplius ad scribendum, nisi salute mihi ancillam Quantels, quia jam est in puerperio, & valetè pancreaticè, athleticè, pugillicè, bellè, & magnificè, prout dicit Erasmus in parabolis. Datum Heydelberg.

*Wendelinus Pannitonforis, Baccalarius &
Cantor in Strashurg, Magistro Ortuino
Gratio, S. D. P.*

Vos culpatis me in superiori litera, quod atramentum esset mihi balsamus, & calamus & papyrus aurea, eò quod ego vobis ita raro scriberem. Ego volo nunc deinceps semper vobis scribere, & maxime quia vos fuistis Præceptor meus in Daventria, in quinto loco, & quia etiam estis vittrinus meus, quare ego teneor vobis scribere. Sed quia jam nullas novitates habeo, volo vobis alia
scribe-

scribere: sed ego scio quod illa non delectabunt vos, qui vos estis bonus super latere Prædicatorum. Nuper semel sedimus in symposio: tunc sedit ibi unus, qui loquebatur tam mirabile latinum, quod ego non omnia verba intellexi, sed aliqua verba bene, & inter cætera dixi, quod vellet unum tractatum componere, qui deberet exire ad proximam missam Francofordensem, qui deberet in titulari Cathalogus Prævaricatorum, hoc est, Prædicatorum, quia vellet scribere omnes eorum nequitias, quas fecerunt, quia jam essent inter omnes ordines nequitiosissimi. In primis, quomodo contigisset in Berna, quod Prior & Superiores introduxerunt meretrices ad claustrum, & quomodo fecerunt novum sanctum Franciscum, & quomodo beata Virgo, & cæteræ Sanctæ apparuissent illi Nolhardo, & etiã, quomodo Monachi: voluerunt postea illi Nolhardo venenum dare in corpore Christi, & quod hæc omnia essent nequitie & fantasie, quod ipsi Monachi fecerunt, & quomodo deinde essent combusti. Deinde voluit componere, quomodo semel unus Prædicator supponit Moguntie in Ecclesia ante altare unam meretricem, & quando deinde aliæ meretrices fuerunt iratæ super illam, tunc nuntupabant eam: Monachus meretrix, ecclesia meretrix, & altare Meretrix: & hoc audierunt homines, & cognoscunt etiã adhuc illam meretricem

tricem, & vult etiam componere, quomodo unus Prædicator voluit uno modo, Moguntia in hospicio ad Coronam, ancillam lardare, quando Prædicatores de Augsburg habuerunt suas indulgentias ibi, quia iacuerunt in illo hospicio, & ancilla voluit lectum facere, & unus Monachus vidit eam, & concurrat ei post, & projecit eam ad terram, & voluit ante: tunc ancilla clamavit, & homines, venerunt ei in auxilium, aliàs oportuisset quod illa ancilla, servasset ei unum ex. Et voluit componere, quomodo hîc in Straßberg in claustrum Prædicatorum fuissent Monachi, qui duxissent mulieres ad cellas eorum per ripam quæ fluit apud claustrum eorum, & ralerunt eis crines abinde, & illæ mulieres iverunt longe pro Monachis, & iverunt ad forum, & emebant pisces à viris suis, qui erant piscatores, & postea fuerunt traditæ, & taliter Prædicatores fecerunt semel nequitiam bacchantibus: & quando semel unus Prædicator ivit spaciatum cum Monacha, tunc iverunt apud scholas, & scholares trahebant illos duos Monachos ad scholam, & correxerunt eos audacter: & quando Monacham correxerunt, viderunt quod habuit vulvam; tunc omnes riserunt & dimiserunt eos in pace, tota civitas fiebat deinde plena de illa re. Tunc ego fui per Deum valde iratus, quando talia dixit, & dixi ad eum: Vos non deberetis talia dicere, posito casu quod essent vera, tamen ad
huc

huc non deberetis dicere: quia posset bene contingere, quod omnes occiderentur in una hora, sicut Templarii, si homines illas nequitas omnes scirent. Tunc dixit: Ego scio adhuc tot, quod non possem ad viginti arcus papyri scribere. Tunc ego dixi: Quare vultis de omnibus Prædicatoribus scribere, non tamen fecerunt omnes. Si illi in Maguntia & in Augspurg, & in Strasberg sunt nequios, tunc alii sunt forte probi. Tunc ille dixit: Quomodo confundis me, ego credo quod tu sis filius Prædicatoris, vel fuisti met Prædicatores: nuncupa mihi unum claustrum, ubi sunt probi Prædicatores. Tunc ego dixi: quid fecerunt illi in Francofurt? Tunc dixit ille: Nescit hoc? illi habent Principalem apud eos, qui vocatur Vuigandus: ille est caput omnium nequitiarum, & ipse incepit illam hæresem in Berna, & fecit unum libellum de Vuesalio, & illum postea in Heydelberga revocavit, cassavit, extirpavit & annullavit: & fecit etiam deinde unum alium, qui vocatur die Sturmglock, & ipse non fuit ita audax, quod scriberet suum nomen: sed misit Joann. Pfefferkorn suum nomen scribere, ut daret sibi medium lucrum, tunc vellet esse contentus, quia bene scivit quod Joann. Pfefferkorn esset talis homo, qui neminem curaret, etiam suam famam non curaret, quando nisi lucraret pecunias, sicuti faciunt omnes Judæi. Et quando vidi, quod eorum

erant plus quam meorum, tunc ego abivi, sed fui valde iratus; quod ipse non fuit solus: ego vellem diabolum posuisse. Valete. Datum ex Strasberg, Feria quarta post Festum S. Bernhardi, Anno M. D. XVI.

Jacobus de alta platea, Septenarum & liberalium, necnon ingenuarum Artium, & sacratissime Theologie Professor humilissimus, necnon in aliquibus partibus in Germania hereticorum Magister, id est Corrector Ortuino Gratio Daventriensi, in Colonia vitam trabens, Salutem in Domino nostro Jesu Christo.

NUNQUAM fuit tam grata ruricolis dulcissima pluvia tempore longæ siccitatis, neque sol post longas nebulas, quam mihi fuit litera vestra, quam ad me huc Romam misistis. Quando ego eam legi; tunc fui ita gaudibundus, quod libenter flevissem, quia mihi videbatur quod jam essem in Colonia, in domo vestra, quando bibimus semper unam vel duas quartas vinum, vel cerevisiæ, & lusimus in asserere, ita lætus fui. Sed vos vultis quod iterum ita faciam sicut vos, hoc est, quod ego etiam scriberem, quid faciam hic in Roma tam longè, & quomodo mihi succedat, quod volo libentissimè facere. Sciat is ergo, quod ego adhuc sum sanus, divina spiratione. Sed tamen quamvis sum sanus adhuc, tamen non sum libenter hic in Roma, quia illa causa, propter quam ego sum hic, est

est mihi nunc adversa: ego vellem quod nunquam incepissem eam: omnes derident me, & vexant me, & noscunt hîc Reuchlin melius, quàm in Almania, & multi Cardinales & Episcopi, & Prælati, & Curtisani amant eum. Si non incepissem, tunc essem adhuc in Colonia, & comederem & biberem benè, ego habeo hic aliquando vix siccum panem. Ego credo etiam quod malè jam procedat in Almaniâ, quia ego sum absens: omnes jam scribunt libros in Theologia secundum suum libitum: ipsi dicunt, quod Erasmus Roterodamus composuit multos tractatus in Theologia: ego non credo quod faciat omnia rectè. Ipse etiam prius in uno parvo tractatu vexavit Theologos, & jam scribit Theologicè, est mihi mirum. Si ego venio ad Almaniam, & lego suos codiculos, & invenio unum parvissimum punctum, ubi erravit, vel ubi ego non intelligo, ipse debet videre, quod ego volo sibi supercitem. Ipse scripsit etiam Græcè, quod non deberet facere, quia nos sumus Latini & non Græci. Si vult scribere quod nemo intelligat, quare non scribit etiam Italicum, Bohemicum, & Hungaricum? & sic nemo intelligeret eum: faciat se conformem nobis Theologis in nomine centum diabolorum, & scribat per utrum & contra, & arguitur, & replica, & per conclusiones, sicut fecerunt omnes Theologi; sic etiam nos legeremus. Ego non possum vobis jam omnia scribere,

neque meam paupertatem, quam hic habeo, dicere. Illi Curtifani, quando vident me, tunc nuncupant me apostata, & dicunt quod ego cucurri ex ordine, & sic etiam faciunt Doctori Petro Meyer, plebano in Francofordia, quia vexant eum ita benè sicut me, quia ipse favet mihi. Sed tamen ipse habet melius quam ego, quia ipse habet bonum officium quia est Capellanus super Dei agro, quod est per Deos bonum officium, licet Curtifani dicunt, quod sit vilissimum inter omnia officia quæ in Roma possunt esse. Sed hoc nihil nocet, ipsi dicunt hoc ex invidia, ipse tamen habet panem suum de hoc, & nutrit se taliter qualiter, donec ipse suam causam contra Francofordienses ad finem duçat. Omni die quasi vivimus ipse & ego spatiatum in Campo flore, & expectamus teutonicos, ita libenter videmus teutonicos. Tunc veniunt illi curtifani, & monstrant cum digitis super nos, & rident nos, & dicunt: Vide, ibi vadunt duo, qui volunt Reuchlin comedere? comedunt ipsi eum, tunc etiam merdant eum iterum: & habemus tantas vexationes, quod deberet lapidem commovere. Tunc dicit plebanus, sancta Maria, quid nocet: nos volumus hoc propter Deum pati, quia multa passus est pro nobis, & nos etiam sumus Theologi, qui debent esse humiles & spreti in hoc mundo, & ita facit me iterum læte mentis, & cogito, dicunt quid volunt, ipsi tamen non habent

bent omnia quæ volunt, si essemus in patria, & unus faceret nobis ita, tunc sciremus etiam ei aliquid dicere vel facere, quis ego vellem leuem causam quærere contra ipsum. Nuperrimè etiam ivimus uno modo speciatum, tunc duo vel tres iiverunt ante nos, & nos post eos, tunc ego inveni unam cedulam, ego credo quod unus eorum misit eam libenter cadere, ut nos inveniremus, & illa continet illa metra:

EPITHAPHIA HOCHSTRATI.

IRA, furor, rabies, dolus, inclementia livor,
 Dum cadit Hochstratus, non cecidere simul
 Hæc ille insipido posuit plantaria vulgo
 Ingenii dotes & monumenta sui

ALIUD.

Crescite ab hoc taxi, crescant acõnita sepulchro,
 Ausus erat, sub eo qui jacet, omne nefas.

ALIUD.

Elete mali, gaudete boni, mors una duorum
 In medio veniens abstulit his, dedit his.

ALIUD.

Hic jacet Hochstratus viventem ferre parique.

Quem potuerè mali, non potuerè boni:
 Ipse quoque excedens vita indignatus, ab illa,

Mæstus ob hoc, quod non plus nocuisset, erat.

I 5

Ego

Ego & plebanus, quando invenimus illam cedula, tunc ivimus ad domum, & jacuimus plus quam octo aut quatuordecim dies supra & non potuimus intelligere: mihi viderur, quod me attingant illa metra, qui stat Hochstratus interius: sed ego etiam cogito, quod non attingant me ante: quia ego non vocor ita in Latino, sed vocor Jacobus de alta platea, vel in teutonico Jacob Hoch. Quare ego mitto illam literam ad vos, quod vos velitis eam interpretare, an velit me, vel alium. Si vult me (quod ego non credo, quia ego adhuc non sum mortuus) tunc volo inquisitionem facere, & quando ego habeo eum, tunc volo sibi unum balneum præparare, quod non debet ridere, ego benè possum. Ego habeo hic unum bonum fautorem, qui est lansmannus meus, & ille est Statfirus Cardinalis sancti Eusebii: ille debet benè præparare, quod veniat ad carcerem, & quod ibi comedat panem & aquam, & habere pestilentiam. Quare facite diligentiam, & scribite mihi mentem vestram, ut sim certioratus. Ego etiam audivi quod Joann. Pfefferkorn esset iterum Judæus, quod ego non credo, quia etiam dixerunt ante duos vel tres annos, quod esset combustus Margravio in Hallis, sed etiam non fuit verum de eo, sed de alio, qui etiam sic vocabatur, fuit benè verum. Ego non credo quod fiat Mammalucca, quia ipse scribit contra Judæos, & esset etiam

etiam omnibus Doctoribus Theologiæ in Colonia, & omnibus Prædicatoribus dedecus, quia ipse fuit cum eis benè ante: dicant quicquid velint, ego per Deos non credo. Et sic valete. Datum Romæ, in hospitio ad Campanam in Campoflore, vicesima prima Augusti.

Epistola cujusdam Devoti & imperterriti Fratris, sancti & impolluti Ordinis, hoc est, divi Augustini, de malis novitatibus, nuper in Colmaria, factis divina ira super nos prochi bone Deus.

HUMILIS Frater. Joan. Tolletanus, reverendo Patri, Fratri Richardo Kalberstadenfi, Domino verè devoto, S. P. D. Non possum tibi non sine magno cruciatu animo meo dolore, clam habere, charissime Frater, de his quæ nobis & nostri sancti ordinis, hinc in civitate noviter successerunt, & astiterunt. Quia est apud nos in Convento unus Frater, quem tu met novisti, spectabilis vir, utilis Monasterio, & toto ordini honorabilis, quia habet tubalem vocem in choro, & scit benè ludere in organis. Ipse nuper loquebatur, & peroravit unam bonam fautricem ordinis formosam, olim quando fuit, sed nunc apostatavit à nobis, & facta est mala bestia, & dixit tam multum, quod ipsa ad noctem venit ad illum ad Monasterium, & ad tres noctes

noctes ibi mansit. Et venerunt ad eam duo vel tres Fratres, & fuerunt omnes læta mente, & leviter sensati cum ea, & fecerunt omnes, ut in festo Codri, fortiter & viriliter rem, ita quod benè contenta fuit. Et quando dies factus quod ipsa debuit ad domum ire, tunc ipse dixit: Veni, ego volo te exterius mittere, jam videt te nemo. Ipsa dixit: Da mihi antea meum solarium pro te, & alios omnes. Et dixit ipse, ego non possum pro alios dare. Et fuit hoc die plenum officium in choro, & ipse fuit officiator, tunc oportuit eum ad chorum ire, ad incipiendum & concludendum horas, & statim ad eam revenit in Dalmatica, & in albjs, & fuit ei amicabile in pectore inter mammillas, & in gremio egregiè lusit, & ita quod se nihil mali ad illam providit. Tunc custos pulsavit ad chorum, & ipse cucurrit in albis sine bracha, ad interessendum divinis. Et quando revenit, tunc illa mala bestia foras vias iverat, & portavit secum bonam superindusiam tunicam cum cucullo, de bono nigro panno. Et quando ad domum venit, tunc statim percudit in partes, & non timuit incurrere in pœnam excommunicationis, quod vestimentum consecratum destruxit. Verè ibi impletum est illud: Diviserunt sibi vestimenta mea. Et sunt quidam zelosi Fratres, qui dicunt, quod illa mala bestia debet invenisse in tyripipiolo cucullo quatuor decim coronatos, quod
(heu

(heu proch dolor!) semper damnosum esset, sed unus credit, & secundus non credit. Tunc quando ille bonus Frater vidit quod injuriatus & damnificatus fuit, ivit ad Pedellum cursorem civitatis (novi Latinistæ vocant viatorem! & dixit ad eum: chare vade ad illam, & dic quod det mihi mēam cucullam. Pedellus dixit: ego nolo ire quando tu dicis, sed quando Magistratus dicit, ego volo ire. Tunc Frater non bene consideratus, ex bono zelo quem habuit, quod Magistratus esset fautor Ordinis, ivit ad Magistratum, & fecit suam querelam. Tunc Magistratus fecit actionem, & misit pro ea, & quando venit, Magistratus interrogavit eam, quare huic suam cucullam deportasti? Tunc ipsa stetit, & sine verecundia omnia manifestè dixit, & quomodo ad tres noctes in Monasterio fuit, & quomodo secum viriliter fecerunt, & non dederunt sibi solarium. Tunc Magistratus noluit boni Fratri facere suam cucullam rehabere, sed dixit ad eum: Vos multa incipitis, certè non semper vobis sic pertransibit. Vade tu in nomine centorum diabolorum, & mane in tuo Monasterio, & dedit ei refutatorios, & sic bonus Frater verecundatus & confusus fuit. Et illudabant ei, & postquam illussissent ei, imposuerunt nobis crucem magnam, quod sub magna pœna non debemus exterius Monasterium ire super plateas. Sed reverendus Pa-
ter,

ter, Frater Prior non fuit domi, quando hæc pertransierunt: sed quando de via revenit, ipse misit omnem rem pertingere ad reverendum Patrem Provinciale, gratiosum Dominum nostrum (ipse ille doctus vir illuminatus, lux mundi, qui super duas disputationes strenuè se habuit contra hæreticos, & superdisputavit eos omnes, sed noluerunt ei credere ipsi infideles.) Tunc reverendus Pater Provincialis statim venit in civitatem, & certè fuit ipse & Prior malè contentus super illum Fratrem, quod sic inconsideratè ivit ad Magistratum: melius fuisset, quod sibi emissemus novam cucullam de optimo panno, sed feci ex bono zelo. Et statim Provincialis ivit ad Magistratum & Senatores, & rogavit eos, ubi nobis iterum licentiam darent, ut possumus de monasterio ire super plateas, sed nihil potuit impetrare, quia dixerunt omnes, totus consilatus: hoc parvum est, quod non debemus amplius exire, ipsi volunt nobis adhuc unum factorem dare (ipsi vocaverunt curatorem) qui debet Monasterio omnia percipere & exponere, & nobis solummodo necessaria dare. Certè si hoc esse erit, tunc habet finem circa libertatem Ecclesiasticam, nihil est amplius, diabolus maneat in Monasterio (O Frater mi) vivi pervenimus illuc. Quis hunc aliquando potuit sperare dolorem? quod nostri optimi fautores nobis sic decedunt. Et certè reverendus Pater Prior est valde contrista-

tristatus, & fuit aliquibus diebus præ tristitia infirmus: sed hodie est octava, quod de mane post tertiam digestionem, unum malum sudorem habuit & postmodum surrexit, & ivit ad opus naturæ, & cacavit valde malè nimis, non spissè, sed tenuiter, & factum est melius circa illum. Sed habet bonam expectantiam ab una faultrice Ordinis, quæ benè scit illi coquere bona juscula, & moniales crepitus, & hujusmodi. Charissime Frater, si laici nostri Domini erunt, omnes deridebunt: quia jam fecerunt unum proverbium de nobis, & acceperunt illi de uno antiquo, quod dicitur de uno Plebano, qui libenter comedit bonum caseum, & quando in sancta nocte fuit in ludo Paschali, tunc sua bona faultrix sibi bonum caseum furavit, & quando revenit de ludo, & non invenit caseum, & clamavit: Per Deos sanctos, meretrix furavit caseum. Sic jam quando nos de muris expicimus ad plateas, salatii gratia, ipsi convertunt proverbium, non simpliciter, sed per contrapositionem, & clamant: Audite per Deos sanctos, meretrix furavit cuculam. Pie Frater, sic oportet nos habere multas & magnas vexationes & tribulationes sub istis laicis, propter Ordinem nostrum. Et verè jam in nobis implentur illæ Scripturæ: Servi dominati sunt nostri, non fuit qui redimeret de manu eorum. Senes defecerunt de portis, juvenes de choro psallentium, defecit

gaudium cordis nostri, versus est in luctum chorus noster. Charissime Frater, ora pro nobis Deum, ut liberet nos à malis laicis. Sed quicquid feceris, bone Frater, vide ut hanc literam illi mali Ribaldi, Poetæ singulares; non sciant, & non intelligant, quia aliàs erunt scripturi de nobis. Vale pangraticè, charissime p̄e Frater. Datum Monasterio nostro, in octavo mensis Majus, in anno M. D. XXXVII.

Si quis vult hoc epistolum cum elegantijs meliorare, ille bene potest: sed debet textum, historiæ mittere integrum manere, quia est veritas, & non potest aliquis tam mala scribere, multum pejus nobis transivit.

Hæc litera missa fuit ex Brabantia, uno devoto Fratri in Maguntia, de aliquibus malis, & inchristianis novitatibus scripta.

DIALOGUS NOVUS

ET

MIRE FESTIVUS,

Ex quorundam Virorum salibus cribratus,
non minus eruditionis, quàm macaronicè
complectens.

EPIGRAMMA I. A. B. ad Lectorem.

*Aspice quàm lepidis salibus liber arteque
docta.*

*Detegit hic mentem facta, refertque vi-
rum,*

*Quæis lingue gerris mos est maledicere mu-
sis,*

*Musis quique movent bella cruenta sacris;
Moreque Democriti risum dabis ipse solu-
tum,*

Et leges optatos, lector amice, sonos.

*Interlocutores, M. Ortuinus, M. Lupoldus,
M. Gingolphus, Erasmus, Reuchlin,
Iaber. Stapulensis.*

MAGISTER ORTUINUS.

SALVEAT tota Societas. M. Lupol. Salu-
tem maximam, & multas bonas noctes,
sicut sunt stellæ in cælo, & pisces in mari.
K Mag.

Mag. Ging. Dominus det vobis tot salutes, quot sunt alleluja inter Pascha & Pentecostes.

Mag. Ortuin. Quoniam, quoniam, quoniam quidem homines semper volunt scire aliquas novitates, ergo ideo igitur Mag. Lupolde, Doctor illuminatissime, dicatis nobis, si placeat, si vos noscitis aliquid novi.

Mag. Lup. Certe zelosissime Magister noster Ortuino, ego nihil audivi novi.

Mag. Ortuin. Et vos viscerosissime Magister noster Gingolphe?

Mag. Gingol. Certe nec ego etiam M. noster Ortuine, nisi unam novitatem, sed ego credo quod vos bene scitis.

Mag. Ort. De quo est illa novitas?

M. Ging. De quibusdam Ribaldis, qui non sciunt nisi facere guerras & disturbia in tota Ecclesia, diabolus possit eos importare per terras & per maria.

M. Ort. Ha, ego bene scio de quibus vos vultis dicere.

M. Ging. Et de quibus Magister noster?

M. Ortui. De illo grosso infami Erasco, fautore Reuch.

M. Ging. De facto vos bene dicitis Magister noster.

M. Ortui. Per Deum sanctum, vel per omnes Deos loquendo, bene esset factum, si illuminatissima Theologiae Facultas avisaret, quid oportet facere de illis rabientibus trufatoribus.

M. Lup. Videtur eis, quoniam ipsi sciunt modicum latinizare, quod nemo est dignus eos aspicere, neque solvere corrigiam calciamenti eorum.

M. Ging. Ipsi faciunt mirandi dicendo grossa verba.

verba. M. Ort. Ipsi vadunt per plateas ar-
 mati, sicut buffones. Mag. Lup. Vadunt per
 vicos inflati, sicut pavones. M. Ging. Ipsi
 aspiciunt se de utroque latere. Sed visceros-
 sissime Magister noster, creditis quod ipsi sci-
 unt aliquid de Biblia? Mag. Ortuin. Sancta
 Maria, bene scio quod non. Mag. Lup. Si
 daretur una positio, vel de præmiis sancto-
 rum, vel utrum Deus sciat omnes pulices, &
 omnes pediculos, qui creantur quotidie Par-
 thisiis, creditis quod ipsi possent arguere pro
 & contra? M. Gingol. Ipsi facerent suas fe-
 bres quaternas. M. Ortuin. Itaque possunt
 eos importare. M. Lupold. Certè parcat mi-
 hi altissimus, si ego pecco, sed ego vellem
 quod isti omnes latinizatores essent in pro-
 fundo inferni, unde nunquam possent reve-
 nire. Magister Gingolphus. Sancta Maria,
 etiam Magistri nostri de Parthisiis, qui sapi-
 unt arguere tam artificialiter, & qui sunt
 adeo illuminati & zelosi, & renominati
 per omnes angulos terræ, faciunt malè
 quod non confundunt istos zizaniatores.
 Magister Ortuin. Jesus Maria, non oportet,
 nisi facere unam parvam, parvam quæstio-
 nem contra istum latinizatorem Erasmum,
 quod ipse esset statim ad metam non loqui.
 Mag. Lup. Creditis quod ipsi sciunt aliquid
 fundamentaliter? Mag. Gingol. Fundamen-
 taliter? Jesus Maria, in bona veritate, ego
 K 2 aude

auderem benè ponere caput meum, quod
 ipsi non sciunt suos terminos, neque suas
 summulas, & quomodo possent ipsi respon-
 dere? Mag. Ort. Creditis quod sciant syl-
 logismos? Mag. Lupold. Creditis quod ipsi
 sciant elenchos? Magist. Gingol. Creditis
 quod ipsi sciant prædicamenta, prædicabi-
 lia? M. Ortuin. Creditis quod ipsi unquam
 viderunt aliquid de Ethicis? Mag. Lupold.
 Et de Physica? Mag. Ging. Et de sphaera?
 Mag. Ort. Et de coelo & mundo? Mag.
 Lup. Ita da, ipsi fecerunt suas febres qua-
 ternas. Mag. Ging. Quæ possunt eis reli-
 gare venas zelosissime Magister noster Or-
 tuine, ego possum habere tot pediculos,
 quot carnifices occidunt post Pascha vitulos,
 si ipsi sciunt de hoc unum vocabulum. Or-
 tuinus. Ipsi derident nos, quia nos non di-
 cimus grossa verba, sicut ipsi faciunt. Mag.
 Lupold. Ho, Jesus Maria, nos loquimur
 melius secundum Ciceronem, quam ipsi fa-
 ciunt. Cicero non habebat nisi verba intel-
 ligibilia. Sed isti credunt se fecisse unum
 magnum miraculum, si ipsi dixerunt unum
 grossum vocabulum. Mag. Ging. In bona
 veritate Dei, Magister noster: Ego vidi duos
 Theologos multum artificiales in Daventria,
 quorum unus erat Magister noster, alter
 dicebatur esse Magister nostrandus, & ipsi
 ambo sciebant benè tot, sicut faciunt isti
 bufo.

buffones. Sed tamen non volebant allegare ista grossa vocabula, quia Cicero non amabat ea. Magister Ortuin. Ipsi non volunt esse auditi. Mag. Lupold. Ipsi sunt foli de sua parte. Mag. Gingol. Juristæ, Legistæ, Apothecarii, Advocati, Domini de Parlamento, omnes Clerici villagiorum, loquuntur sicut nos. Sed isti habent suum latinum per se. Mag. Ortuin. Deus est testis, quòd ego credo, si aliquis interrogaret eos quomodo declinatur Musa, quòd ipsi non possent dicere. Magist. Lupold. Et tamen ipsi faciunt de magnis clericis. Magister Ging. Ita da, & volunt corrigete Magnificat. M. Ortuin. Nunc iste latinizator Erasmus dicit, quod nostra Biblia nihil valet. M. Lupold. Et Reuchlin etiam similiter. Mag. Ging. Et Faber etiam, qui sult dicere, quod sunt tres Mariæ Magdalenæ. Mag. Ortuin. Et quod oportet dicere in missa: Et in terra pax hominibus bona voluntas. Magister Lupold. Sancta Maria, ego nescio magis quam Bibliam habebimus. Mag. Gingol. Etiam Papa bene est fatuus, quod non excommunicat istos grossos buffones. Magist. Ortuin. Et de parte diaboli, ipsi non facerent tot disturbia in populo. Mag. Lupold. Sanctus Hieronymus non erat ita magnus clericus, sicut ipsi sunt? Mag. Ging. Et sanctus Ambrosius, sanctus Augustinus, & alii omnes

zelosissimi Doctores non sciebant ipsi bene tot, sicut isti Ribaldi? Magist. Ortuin. Ipsi deberent interponere suis. Mag. Lupold. Non bene indigemus de suo Græco. Mag. Gingolph. Videtur eis, quia sciunt dicere to, tou, logos, monstros, legoim, taff, hagiotos, quod ipsi sciunt plus quam Deus. Mag. Ortuin. Magister noster Lupolde, creditis quod Deus curat multum de isto Græco? Magist. Lupold. Certe non, Magister noster Ortuine, ego credo quod Deus non curat multum. Mag. Gingol. Quia nemo intelligit eos, volunt vobis facere credere miranda. Mag. Ortuin. In conscientia, vos videbitis quod nisi illuminatissimi Doctores de Parrhisiis, mittant unum ambasiatam ad Papam ad excommunicandum eos quod ipsi faciunt omnes hæreticos. Mag. Lupold. In bona veritate Magister noster, quando ego considero de prope scandalizationes quas ipsi faciunt, ego non possum aliquid dicere, nisi quod ego credo, quod Antichristus bene cito veniet. Mag. Ging. Helas. Certe erit magna pietas. Magist. Ortuin. Timeo ne sint multi male informati. Mag. Lupold. Et ego, ne sint multi damnati. Mag. Ging. Sed creditis quod ipsi curant? Mag. Ort. Per diem, ego credo quod videtur eis quod non est Deus. Mag. Lupold. Ego nescio, nunquid est de mundo? Sed omnes non
quæ-

quærent modo, nisi vanitates. Mag. Gingolph. Etiam vos videtis, quomodo capit nobis Magister noster. Mag. Ortuin. Modo populus est comestus usque ad ossa. Mag. Lupold. Modo non sunt nisi decimæ in Ecclesia. M. Gingolph. Timeo ne sit vindicta divina. M. Ortuin. Si essent boni Prædicatores, qui remonstrarent populos, non regnarent tantum ista peccata. Mag. Lup. Ego credo quod si vos vivatis multum, quod vos videbitis multa nova. Magister Gingolph. Quando ego eram clericus novellus in Daventria, nos non habebamus nisi bona compilata. Magist. Ortuin. Deus habeat animam Magistri Jacobi de platea, sed ipse dabat nobis bona reportata. Mag. Lupold. Parcat altissimus Magister Boquillon de longa Ripa, sed ipse dabat optima vocabulorum significata. Mag. Gingolph. Ho Jesus, bona interrogamenta, quæ dabat nobis pro quæstionibus Magister Rupold. de bassa fossa. Magist. Ortuin. Nos sciebamus cordetenus nostra argumenta. M. Lupold. Nos quærebamus in quæstionibus, quid est doctrinale? doctrinale & doctrinabile quomodo differunt? Quot sunt necessaria in domo Dei? Quid est clericus? Quid est scientia? Sed jam omnia ista sunt derelicta. Mag. Ging. Habebamus bonos auctores septem actores, Gracismum de Garlandria, & scribebamus

omnia de manu propria. M. Ortuin. Etiam nos habebamus bona fundamenta. Magist. Lupold. Modò non est amplius quæstio de viâ patrum nostrorum. Magist. Gingolph. Modò, antequam unus puer sciat mungere suam nasum, oportet quod ponatur ad Græcum. Magist. Ortuin. Modò pro faciendo conclusionem nihil valent omnia. Magister Lupold. Si illi boni patres, qui erant nostri præceptores, venirent modo, sancta Maria, quid dicerent, si viderent omnia sic mutata? Magist. Gingolph. Sed quid dicerent de nostra Biblia, quæ est modo sic renovata? Mag. Ortuin. Sed quid dicerent de beata Magdalena, quæ est modo sic triplicata? Reuch. Erasme, Erasme, surge quæso, & expergiscere. Erasmus. Quid surgam, & expergiscar? Reuch. Ut rideas & irrideas, surge inquam, satis lætabere si surrexeris. Eras. Quis est qui me vocat? Reuch. Tuus in bonis literis collega Reuchlin. Eras. Amici precibus aliquid est condonandum. Surgat igitur, ut quid me velis accipiam. Reuchlin. Vis rem audire ridiculam, & tibi fortè voluptati futuram? Eras. Volo hercle, modo nihil sit fraudis. Reuch. Nihil hercle fraudis, aperta omnia. Eras. Age ergo, dic uno verbo quid istuc est quod me velis? Reuch. Arrige aliquantisper aures. Eras. Faxo quod dixisti, quid inde futurum? Reuch.

Reuch. Si unquam riseris, ridebis statim maximè. Erasmus. Quando quæso? Reuch. Ubi primum audieris quosdam, qui se Magistros nostros appellitant, rugosæ frontis veteranos. Eras. Ubi nam sunt? Reuch. Viden' præ tuis oculis istos stolidos? Erasmus. Video, video. Reuchlin. Sta ergo, & quiesce, ut audias quod risum tibi moveat. Eras. Taceo. Mag. Ortuin. Per bonam fidem, ut ego ad meum primum thema revertam, Magistri nostri, totus mundus est multum malus. Magist. Lupold. Certe Magister noster Ortuine, Doctores forte sunt causa, quia ipsi non clamant satis altè contra peccata. Mag. Gingolph. Si non essemus boni, sicut debemus, permitteremus quod iste ribaldus Erasmus sic rideret de nostra Biblia? Mag. Ortuin. Permitteremus quod iste textualis Faber sic triplicaret de una Magdalena? Magister Lupold. Permitteremus quod iste latinizator Reuch. truffaret se de nostra Theologia? Erasmus. Dii boni, quid istuc est quod audio? Reuchlin. Quod audisti nihil est. Erasmus. Nihil est? Reuchlin. Non medius fidius (Jupiter) si celerius paulo sarrexisses, crepuisses risu, ut ego suspicor. Erasmus. Crepuissem risu? Reuchlin. Ita me Dii ament. Eras. Cur (inquam) risu? Reuch. Vix enim tibi temperasses, si istorum palliotenus Philosophorum nugas &

deliramenta à principio intellexisses. Eras. Ain' vero? Reuch. Aio hercle vero. Tot effutiverunt importunas loquacitates, ut ipsi quoque Heraclito risum fuscitaturos dixisses. Erasmus. Agé ergo & rem paucis apéri, ut hùc unà redeamus. Reuchlin. Tot ineptiis aures meas obtuderunt, ut undè primum sim exorsurus, non videam satis. Erasmus. Quod animo primum occurrit, istud est quod volo. Reuchlin. Vis ergo dicam, damnant omnes omne genus literas. Erasmus. Omnes verò? Reuch. Omnes verò. Eras. Et bonas? Reuch. Bonas tantum. Eras. Quid de malis? Reuchlin. Illud est quod omnium probant maximè. Erasmus. Nul- lamne probant disciplinam? Reuchlin. Rem solum probant unam. Erasmus. Quid in- quam? Reuchlin. Quæ nullum omnino ha- beat ornamentum, barbariem. Eras. Ho, ho. Quid de Græcis literis? Reuchlin. Ju- piter, est quod ridere satis nequeat. Eras. Quia non norunt fortasse. Reuchlin. Non norunt. Quomodo nossent: congrui non sunt. Eras. Congrui? Reuch. Nec certe, quod multò magis mirabere, elementarii. Eras. Nihil ne habent latini sermonis? Reuch. Quem habent, latinissimum dicunt, & Cice- ronis stylo penè conformem. Eras. Et ita est? Reuch. Quid? Agrestes, vetulæ, idiotæ- que rustici comptius multò loquerenter & purius.

purius. Eras. Trahis me in admirationem.
 Reuch. Nec certe immerito. Eras. Non
 sunt tamen fabulæ? Reuch. Non, non. Eras.
 Quam artem profiterentur ipsi? Reuch. Ne-
 scio, suspicor tamen Theologorum nomen
 sibi vindicare. Eras. Sunt Theologi? Reuch.
 Tales saltem videre voluunt. Eras. Quales
 ergo tibi videntur? Reuch. Quæstionarii.
 Eras. Quid summe laudant? Reuch. Nihil, ni-
 si quod est vituperandum maxime. Omnes
 in primis carpunt audacule, seque solos opi-
 nantur, qui Deum prædicare, de virtute lo-
 qui, & sacris moribus verba facere debeant.
 Eras. Vitam fortè Philosophicam degunt, ac
 divitiis præferunt paupertatem. Reuch.
 Paupertatem Jupiter? Nullum est hominum
 genus quod palatiorum pavimenta frequen-
 tius terat, quam isti. Eras. Aspernantur
 beneficia, & animarum curas? Reuch. Asper-
 nantur Deus bone, imo vero per dies & per
 noctes insequuntur. Eras. Quoniam ergo
 mirabile est adeo huiusmodi hominum ge-
 nus, libet adire propius, ut aliquando eorun-
 dem mores, & vivendi ritum cognoscam.
 Proinde mi Reuchlin, si modo hoc tibi non
 est onerosum, videamus quid agant id genus
 Sophistæ. Reuch. Placet eamus. Eras. Sed
 priusquam eamus illuc, parumper me doceas
 quibus ego verbis eosdem simi salutaturus,
 aut quo alloquuturus sermone. Reuch. Vo-
 lunt

lunt. in primis se Magister noster appellari.
 Erasmi. Quid si id ego non dixerō? Reuch,
 irascantur, & colloquio suo indignum te
 iudicabunt. Eras. Nomen ut remipiscar.
 Reuch. Vocantur Magister noster Ort. de
 Daventria. Magister noster Lupold. & Magi-
 ster noster Gingol. Eras. Salvēte Magister no-
 ster Ortuine, Magister noster Lupolde, Ma-
 gister noster Gingolphe. M. Ort. He sal-
 vēte verē. M. Lup. Verē bona dies vobis.
 Mag. Gingol. Bona salus, bona salus. M.
 Ortuin. De ubi venitis vos duo? Erasmi. Ro-
 ma. Mag. Lupol. Et de quid faciendo?
 Reuch. Illuc ieramus videndi Pontificis gra-
 tia. Mag. Ging. Pro quo faciendo voleba-
 tis videre Papam? Erasmi. Volebamus, ut
 faceret nobis potestatem corrigendorum,
 quæ in Bibliis passim leguntur erratorum.
 M. Ort. He benedixite Deus, vultis dicere
 quod nostra Biblia nihil valet? Reuch. Non
 hercle, sunt tamen permulta quæ censoria
 indigent nota. Mag. Gingol. Et qua nota,
 per vestram fidem? Erasmus. Corrupta est
 Græci sermonis translatio. M. Gingol. Corru-
 pta? Et sanctus Hieronymus non valebat ipse
 bene sicut vos? Reuch. Indigni sumus, qui
 Hieronymi vestigia deosculemur. M. Ortuin.
 Quare ergo vultis eum corrigere? Eras. Cor-
 rigere Jupiter? imo vero, quam dedit ipse,
 translationem restituere. M. Lup. Per bonam
 veritatem, ecce bonum restituere! hoc ergo
 quod

quod nos cantamus quotidie in Ecclesia, non est bonum? & si non est bonum, per consequens, de post multis annis erravit Ecclesia? Reuch. Ecclesiam errasse non dicimus. Magister Ging. Quid ergo vultis dicere? Eras. Multa posse melius dici, quam prius dicta sunt. M. Ortuin. Sed per vestram fidem, qui estis vos? dicatis nobis parum vestrum nomen, si placet vobis. Reuchlin. Sumus illi, quos norunt omnes, Reuchlin & Erasmus. M. Lupol. Ho Jesus Maria, caput facit mihi malum, quando ego audio loqui de vobis. M. Ging. Quis diabolus aducit vos hic? ego eram benè hebrei qui erant zizaniatores. Erasmus. Acrus irascimini, quàm par sit. Magister Ortuin. Irascimur? per Deos, si essem Papa, vos & omnes qui simulant vobis essetis, excommunicati, antequàm esset unus mensis. Reuch. Cur ita, quæso? Magister Lup. Nonne est bona ratio? vos facitis nunc omnes hæreticos. Eras. Quam hæresim disseminavimus? M. Ging. Tot, quòd ego non possum dicere. M. Ortuinus. Interpone tuis de partè diaboli, interpone tuis latinizator Eras. & te similiter grosse infamis Reuchlin. Reuch. Nunquid etiam rerum nostrarum satagimus? Magister Lupoldus. Vos facitis vestras febres: utrum pertinet ad vos corrigere magnificat? Eras. Quid ama-
bo

bo illic correximus? multa dicitis, nihil
 probatis. M. Gingol. Si unusquisque inter-
 pōneret suis, omnia melius irent quàm non
 faciunt. Reuch. Nonne etiam quod nostrum
 interest facimus? Mag. Ortum. Non per
 diem sanctam. Eras. Docete ergo nos quid
 nostra referat, ut consilio vestro prudentio-
 res facti, resipiscamus. M. Lupol. Curate
 de vestro latino, facite metra, facite magnas
 orationes, facite imprimere libros de modo
 latinizandi. Reuch. Nihil de Deo? M. Gin-
 gol. Non, de parte diaboli non, quia non per-
 tinet ad vos. Eras. Ad quos igitur spectat?
 M. Ort. Ad illuminatissimos & zelosissimos
 Magistros nostros, qui sciunt arguere pro &
 contra. Reuch. Jupiter, quid istuc est Eras-
 me? putant isti nebulones eloquentia eo esse
 fato, ut eidem conjungi nequeat sacrarum
 literarum cognitio? M. Lupol. Videte ad-
 huc, quomodo ipsi sunt boni Christiani, quo-
 niam veniunt adhuc loqui de Jove. Erasmus.
 Audi imperitiam. Reuch. Rude & agreste vul-
 gus. Eras. Cervices cerebro vacuæ. Reuch.
 Quam bene idiotis imponunt. Eras. Vix cer-
 te digni mihi videntur qui elementarii dici de-
 beant. Reuchlin. Hercle sunt indoctiores Phi-
 lonide. M. Ging. Ho, quod ipsi sunt magni
 domini, quia dicunt grossa verba, & non
 intelligibilia. Erasmus. Obscuris verbis uti-
 mur? Mag. Ort. Omnes bene vident. M.
 Lu-

Lupold. Non est unus solus, qui possit intelligere hoc quod vos dicitis. Reuch. Non ex his, qui sunt vestri pecoris Arcadici? M. Gingol. Vide adhuc : Arcadici; Quid hoc significat? ipsi volunt facere divinare. Eras- mus. Nescitis quid sit Arcadia? multos illic habetis fratres. Magist. Ortuin. Non habemus vestras febres, & quomodo nos sumus de Colonia. Reuchlin. Erasme, nos deliramus, verba nostra non capiunt. M. Lupol. Sed per vestram fidem dicatis mihi, quid indigemus de vestra latinitate? Erasmi. Nos vero, quid vestros curamus barbarismos? M. Ging. Barba? Reuch. Solæcismos, si mavultis. M. Ortuin. Adhuc melius, ipsi non volunt esse intellecti. Reuch. Vadamus Erasme, tu vides, surdis loquimur, isti Magistri nostri nihil dignum laude existimant, nisi quod meram barbariem redoleat. Erasmi. Eamus, saltem Fabrum Stapulensem quæsituri, ut nos adjuvet. M. Lup. Adducatis, adducatis nobis modicum vestrum Fabrum, & quod veniat ad defendendum suas tres Marias. Magist. Gingol. Fabricaverunt super dorsum meum peccatores, sed nos fabricavimus super suas spatulas. Reuch. Verbis temperare nequeo, neque tamen respondere audeo; ne ex stultis insanos faciam. Eras. Hos missos faciamus, tantisper donec subsidio nobis adfuerit doctissimus ille Faber. Reuch.

Reuch. Heus tu Philofophe Faber, falve. Faber. Salvos vos efle opto. Quonam pacto res veftra agitur? Eraſ. Bene ſane, modo valeas. Fab. Equidem valeo, modo bene ſit vobis. Quæ cauſa vos huc advexit viri doctiſſimi? Reuch. Audi, & paucis intelliges. Inter ambulandum reperimus, nescio quos palliotenus Theologos & Magiſtros noſtros, qui nos probris affecerunt infinitis, & intolerandis. Faber. Quare affecerunt? Eraſmus. Damnant quæ ſcribimus, & nos velut hæreticos explodunt. Faber. Utinam optimus eorum eſſet alterutri veſtrum comparandus. Reuchlin. Dicunt præterea non intereſſe quicquam de Deo loqui. Faber. Quid ergo volunt faciatis? Eraſ. Nescio, niſi ut de diabolo tantum verba faciamus. Faber. Mirabile hominum genus, qui ſibi ſapientes haberi volunt, & tamen ſunt omnium ſtultiſſimi. Reuch. Sed audi Faber, hoc nihil eſt, te perinde ac nos exſibilant. Faber. Exſibilant, Deus bone, quamobrem? Eraſ. Hæreticum te prædicant. Faber. Cur ita? Reuch. Quia dixeris legendum: & in terra pax, hominibus bona voluntas? Faber. Cum eorum pace dixerim, ego ita, in Eccleſiis legendum non præcipio, ſed moneo tantum hunc ſermonis Græci habere ſenſum. Vos qui utramque noſtis linguam, iudices eſtote. Eraſ. Neuter noſtrum diffitetur, quin
rectiſ-

rectissime dixeris. Faber. Nihilne aliud culpant? Reuch. Culpant etiam tuas Magdalenas & hæreseos loco damnant. Faber. Quomodo culpant? Eras. In publicis concionibus, audiente populo te proscribunt, impium vocant, & ut hæreticum flammis devotent. Faber. Deus bone, qui prædicant non esse detrahendum. Si scriptis deliquerim, quare scriptis non confutant? Reuch. Scriptis etiam confutare conatus est, nescio qui auriculatus & cucullatus Frater de grandis valle; qui ut doctrinam tuam eloquentiam habere conjunctam videretur, studuit, quantum potuit, sermonem suum phalerare. Faber. De quem adhibuit cultum? Eras. Universam Apologiam pinxit perbellè. Faber. Quibus coloribus, Rhetoricis? Reuch. Barbarissimis & solæcisimis, ita ut prima quoque oratio authoris ineptiam satis arguat, illic infinitis penè te afficiunt probris. Propterea oratum te venimus, ut ad expugnandos hujusmodi nebulones nobiscum arma capessas. Faber. Ego eorum verba nihil facio; neque mihi curæ est respondere. Eras. Impune ergo tibi detrahent? Faber. Mordeant ut volunt, respondere non decrevi, & vos ipsi, si verbis meis & consilio velitis acquiescere, relinquetis eos in sua lèquacitate, neque vanas hujusmodi curabitis injurias. Scitis scriptum esse: Mihi vindictam, & ego retribuam. Reuch.

lin. Certe Erasme, ut paucis dicam, Optime mihi videtur consulere Faber doctissimus, propterea si me audis, eos missos faciemus. Crepent, increpent, clament, reciant, nihil ad nos. Si tacuerimus, invidia rumpentur. Erasmus. Placet quod mones. Redeamus ergo ad pristina studia, neque ineptis cujusquam sermonibus ab opere bono desistamus. Auditores interim valete.

Pro nunc volumus in fine certificare studiosos de commento seu lectura multum valde subtili, viri cujusdam spectabilis Magistri nostri Schlunzi in Universitate Erfurdiensi, quam compilabit super hoc egregium opus.

ILLUSTRIS significat nobilis, gloriosus & generosus, & dicitur, quasi intus habent lucem.

Familia, proprie dicitur illa turba hominum quæ est in domo alicujus, sicut servi & ancillæ: & venit à nomine femur, sicut ponit vocabularius Gemma gemmarum.

Alumnus, dicitur à verbo alumnio, as, are, quod significat pascere & nutrire, & hinc venit alumnus, quod significat eum qui alit, & eum qui alitur, id est, passivè & activè. Et possumus etiam dicere alumnifare, id est, alumnus facere.

Erd-

Erdſurdia, eſt una ſolemnis civitas in Thu-
ringia, & habet Univerſitatem, quæ meo
tempore fuit in flore. Et fuerunt multa
ſuppoſita ibi, & etiam nobiliſtæ. Et Magi-
ſtri, qui fuerunt regentes in burſis, non per-
miſerunt legere in Pœſi, & aliis fantaſiſt
ſed fuerunt diligentes in Ariſtotele, & fue-
runt moderni & reales, & ſciverunt forti-
ter diſputare contra antiquos & noviales.

Baſilea, dicitur à Baſiliſco, quia olim ſibi
fuit inventus Baſiliſcus. Vel à Bâſile quod-
dam Rege, qui percuffit ibi unum gigantem,
ita quod rogavit eum propter Deum, quod
vellat ceſſare, & tunc ille Rex ædificavit ibi
civitatem: & dicunt, quod ille gigas adhuc
eſt pictus Baſileæ in una turri, ad perpetu-
am memoriam.

Ars, dicitur a Græco artos, id eſt, panis
quia omnes qui ſciunt artem aliquam, poſ-
ſunt acquirere panem, & victum, & amictum.
Vel dicitur ab arcu, quia ſicut in arcu poſ-
ſumus vulnerare corpus alicujus, ſic etiam
per artem percutimus mentem alicujus pa-
raloſando eam, præcipue per loicam. Vel
dicitur ab arx, quia ſicut arx eſt in altitudi-
ne, ſic etiam ars eſt ſuper ignorantiam. Vel
dicitur ab artus, iſt eſt, articulus; quia ſicut
corpus movetur particulariter in ſuis articu-
lis, ſic etiam animus hominis per artes mo-
vetur in ſuis ſenſualitatibus.

Zelofus, est pulchrum vocabulum, & maxime Theologicale; quando Theologi volunt dicere, quòd aliquis est bonus Christianus, & habet bonam conscientiam, tunc dicunt; iste homo est zelofus. Et dicitur à zelus, quòd idem significat quòd fervor, qui jacet sicut ignis in corde alicujus qui amat fidem. Et zelofi ita sunt significati per illum fervorem, vellent libenter facere aliquid bonum, etiamsi deberent mori.

Status, dicitur à stando, quia quando aliquis est dives, vel habet unam bonam præbendam vel dignitatem, tunc dicimus, iste bene stat: sed quando nihil habet, & est nulla in dignitate, tunc dicitur, male stat.

Finit se opus egregium, magna diligentia à spectabilibus Magistris nostris compilatum, & jam melius quam ante impressum in Utopia, in impressoria Claudii Sutoris cum stella tenebrosa. Anno quo supra: cavissimum etiam est, ut in aliis, ne quis audeat post nos impressare per decennium.

Finis I. Voluminis.

ALTE

ALTERUM VOLUMEN
EPISTOLARUM
OBSCURORVM VIRORVM,

Ad M. Ortwinum Gratium,

Nil præter lusum continentes & jocum, in
arrogantes sciolos, plerumque famæ bono-
rum virorum obtreçtatores, & saniores
doctrinæ contaminatores.

AD LECTOREM.

*Risum Heraclitæ est, vasti ridero parati
Arida mutarunt pectora Stoicidæ.
Da mihi tristem animum, ferales objice luctus.
Dispeream nisi mox omnia risus erunt,
Exerce pulmonem.*

JOANNES LABIA DEI GRATIA,

*Prothonotarius Apostolicus, venerabili Viro
Magistro Ortuino Gratio Davenriensi, ut
fratri charissimo, salutis centum millia se-
stertia, secundum novam Grammaticam.*

ACCEPERIM nudiustertius, honorando
Vir; unum librum, quem dominatio
vestra miserit mihi ex Colonia. Et fuit
vel est talis liber intitulatus, Epistolæ Ob-
scurorum virorum. Sancte Deus; quo-
modo lætatus sum in corde meo, quando
vidi illum librum, quia habet multa pulchra
in se, metricè vel prosaice compilata. Et
fuit mihi magnum gaudium in dulci júbilo,
quia vidi quod habetis multos socios Poetas,
& Rhetoricos, & Theologos, qui scribunt
vobis, & sunt amici vestri contra Joannem
Reuchlin. Habuimus heri collationem, &
fuerunt mecum aliqui Curtisani periti, &
habentes bonam practicam, & ego posui il-
lum librum ad mensam, & postquam lege-
runt hincinde, tunc movi unum dubium,
dicens: Domini mei, quid videtur vobis?
Quare tamen Magister Ortuinus intitulavit
L 4 istum

istum librum Epistolæ Obscurorum Virorum? appellans amicos suos, & cohærentes, obscuros viros? Tunc respondit unus Sacerdos, qui est Monasteriensis, & est bonus Jurista, quod obscuritas multipliciter capitur, ut in l. Ita. fidei. ff. de Jur. Fisci. respons. pri. in finē. Et dixit, quod potest esse nomen proprium alicujus progeniei. Quia scribitur, quod Diocletianus, & alii quidam Reges, fuerunt nati obscuris parentibus. Tunc ego tetigi eum, & dixi: Cum licentia Domine, nihil ad propositum: Et consequenter interrogavi unum Theologum notabilem, qui bibit nobiscum, ipse est de Ordine Carmelitarum, & natus ex Brabantia, & dixit cum magna gravitate: Eximie vir, Domine Prothonotarie: quoniam, ut dicit Aristot. de singulis dubitare non est inutile, ergo eximietas vestra assignavit mihi unam questionem. Quare Magister Ortuinus faciens imprimere novum Epistolare, intulavit illud, Epistolæ Obscurorum Virorum? Cum venia istorum Dominorum dico opinionem meam. Quare Magister Ortuinus, qui est vir valde profundus & speculativus, mysticè appellavit amicos suos obscuros viros, quia semel legi unam auctoritatem, quod veritas latet in obscuris. Et ergo dicit Job: Qui revelat profunda tenebris. Item Michæ septimo legitur: Cum sedero in tenebris, Dominus lux mea est. Et iterum Job. 28.

Trahitur autem sapientia de occultis. Quapropter Virgilius dixit: Obscuris vera in obscuris, sicut ego audiui ab aliis. Et datur intelligi, quod Magister Ortuinus, & sui amici sunt tales, quod inquirunt secreta scripturarum, & veritatem, & iustitiam, & sapientiam, quæ non potest intelligi ab omnibus, nisi ab his qui sunt illuminati à Domino. Unde Regum 138. Quia tenebræ non obscurabuntur à te, & nox sicut dies illuminabitur. Sicut tenebræ ejus, ita & lumen ejus. Postquam alia dixit prædictus Religiosus, omnes respererunt me, si essem contentus. Ego autem cogitavi desuper. Tunc fuit ibi Bernhardus Gelfi, Magister Parrhisiensis, qui est juvenis: sed audio quod habet bonum ingenium, & valde studet, & bene proficit in artibus, & etiam in Theologia habet bonum fundamentum. Ipse more solito movens caput hinc inde, & videns, austeriter dixit: Scitote Domini mei, quod est magna rationabilis causa: Magister Ortuinus fecit hoc propter humilitatem. Quoniam sicut potestis scire, quamvis etiam non potestis scire, sed præsumendum est quod scitis, quomodo ante tres annos Joann. Reuchlin faciens imprimere Epistolæ amicorum suorum, intulavit illud Epistolæ Clarorum Virorum. Quod considerans Magister Ortuinus, & multum desuper pensitans, dixit ad semetipsum: Ecce Reuchlin credit quod nemo habet amicos

nisi ipse. Quid vult facere, si ego ostendo quod habeo etiam amicos, & bene digniores quam ipse, & scientes facere carmina, & dictaminas meliores quam sui amici? Et ergo in despectum ipsius dedit ad imprimendum istas Epistolas, intitulando eas, Epistolæ Obscurorum Virorum. Sicut dicit Psalmista; Misit tenebras, & obscuravit. Sed ipse fecit hoc humiliter, minorando & humiliando se, ut queat dicere cum Psalmista; Domine non est exaltatum cor meum, neque elati sunt oculi mei. Igitur Dominus Deus videns humilitatem suam, olim dabit ei gratiam, quod faciet magna opera, & etiam intitulabit ea cum magnis titulis. Unde Job; Et rursum post tenebras spero lucum. Non intelligendo, quod istud Epistolare amicorum Magistri Ortuini, non est artificialiter compositum; qua amici Joann. Reuch. in vita sua nunquam componerent melius, etiamsi deberent perdere capita sua. Sed propterea dixi, quia adhuc tamen excellentiora habent post se. Et favente Deo, spero quod videbimus magnalia. Quia Magister Ortuinus non curat de pomposis titulis, & ergo sic dicit; Dominus illuminatio mea est, & salus mea, quem timebo. Quia scit quod minorando se, majorabitur olim. Nam dicit Scriptura; Qui exaltat humiliabitur. Et legitur Ecclesiastici 20. Est propter ploriam minoratio, & est qui ab humilitate levabit caput. Hæc pro-

prophetizata sunt per Prophetam Naim dilectum: Et inimicos ejus persequuntur tenebrae, Tunc ego non volens, quod deberent fieri inimici, vel quod unus eorum deberet mihi irasci, si dicerem tu, vel tu subtilior es, allegavit Horatium in uno passu, qui dicit: Et adhuc sub iudice lis est, Scribens enim scribam Mag. Ortuin. quod dicat mihi rationem, Et ergo parcatis mihi, quod feci vobis molestiam, Et sic non contenderunt amplius, quamvis Mag. Bernhardus, diceret, quod vellet disputare ad ignem, quod haec est opinio vestra, Ergo Domine Ortuine, rogo vos amicabiliter, quatenus velitis mihi respondere, quid tamen habuistis ita vos intitulando illud epistolare, Epistolae Obscuro-rum Virorum? Et sic valeatis sane, & cum honore, Datum in Curia Romana,

Joannes Grapp. Magistro Ortuino.

SALUTEM cordialem, cum multa dilectione optat semper, & commendat se tanquam humilem servitorem, Frater & Praeceptor dilecte. Quia nuper scripsistis mihi, quod debeo vobis semel unum dictamen seu epistolam, vel carmen metricum scribere, quod potestis videre, quid didici à vobis Coloniae & Daventriae, in despectum Joannis Reuchlini, & Reuchlinistarum, qui sunt inimici vestri, Sciatís quod feci diligentiam, & mitto vobis hic unam Epistolam carminalem

nalem seu metrosam, sicut sunt Epistolæ Ovidii, quia scio quòd libenter legitis metra quàm prosaica, sed debetis emendare, quia non est discipulus super Magistrum; & debetis scandere, quia non sum adhuc bene visitatus in tali arte.

Epistola Joannis Grapp. novelli Poetæ carninalis ad Præceptorem suum Mag.

Ortuinum Gratium.

MITTIT Epistolio salutem Grappus in isto,
Sicut decet juvenem, qui amat suum
Præceptorem.

*Si non bene sonant, veluti vestra quoque
tonant.*

Nec sumus omnes pares pares magistri sive Scholares.

Alius est Phisicus, alius Medicusque peritus.

Sicut vòs etiam, qui vix habebitis parem.

*Ubi Curtisani vexant se sicut Beani,
Sicut nuper aliquis, cum quo est mihi magna lis.*

*Sed vos in studiis, caretis illis fantasias,
Ne isti seculares, qui sunt vestri tribulatores,*

*Scilicet Poetis, & legisluis Furistis,
Contra vos faciant, & heretica carmina scribant,*

*Et schola Francorum, quæ combussit illum
librum.*

Sed

*Sed volo dimittere ista scandala in sacra
fide.*

*Doctor Philosophis in subtilitatibus istis.
Nec non servitium Magistro Ortuino benig-
num.*

*Ergo Ortui, meos velitis haud spernere ver-
sils:*

*Carmina scripta quidem: quia non omnes
valent idem.*

*Unus novit Logicam, alius didicit Poetricam:
Alter habet gratiam, in cunctis rebus mi-
randam,*

*In Colonia tota & hic quoque Romae in rotis,
Unus alium citantes pro beneficiis litigantes,
Pro una vicaria, nec potest fieri concordia*

*In sacra Scriptura, ubi est vobis magna
cura.*

*Reuchlin cum auxilio, nec non populo isto
maligno,*

*Qui ita vos tentant, sua nec dictamina pro-
bant.*

*Ut facit & Tungarus, & Christicola Pe-
percornus.*

*Speculum oculare dictum, & per vos forti-
ter victum.*

*Vobis & Hochstrato, qui est major quam
Plato.*

*Ergo vos valete, necnon bonam noctem ha-
bete.*

Deo gratias.

Par-

Parcatis mihi, si sint vicia in istis carminibus, quia humanum est errare, secundum Philosophum, & debetis etiam aliquid novum ad me scribere. Datum in urbe Roma, ubi sunt mirabilia poma: quæ rustici ibi vendunt, & per libram bene pendunt: Sicut ego vidi, & per experientiam didici. Amen.

M. Stephanus Komedelantis, M. Ortuino

Gratio salutem.

CELERITER; non iacto præambulo, habet dominatio vestra scire, quomodo noviter venit huc unus Doct. Theologiæ, qui vocatur Murner: ipse est de Ordine S. Francisci, & est Superiorista, & præsupponit ira multa, quod non creditis. Dicunt quod facit cartas, & qui ludunt in illis cartis, discunt Grammaticam & Logicam. Et composuit unum ludum scaci, in quo trahuntur quantitates syllabarum. Et præendit scire Hebraicum, & componit versus in Teutonico. Et dixit mihi unus, quod talis Doctor in omnibus artibus sciat aliquid. Tunc ego audiens, dixi, in omnibus aliquid, in toto nihil. Et steterunt ibi aliqui, qui riserunt. Est autem ille Doctor magnus amicus Joan. Reuch. Diabolus confundat eum. Ego timeo, quod faciet hic cum Canonicis & aliis Clericis, quod erunt pro Reuchlin. Dixit nuper multis audientibus, quod unus puer potest cognoscere stultitiam, & fantasias, & malitias
Theo.

Theologorum Colonienſium, & ſuorum co-
 hærentiam. Et juravit ad ſancta ſanctorum,
 quod niſi Papa habeat advertentiam, & cor-
 rigit eos de illa perverſitate, quod erit ſchis-
 ma in Eccleſia & Fide Chriſtiana. Quia ſi
 Papa permittit illos facere talia, nemo poſtea
 ſtudebit, & nemo cogitabit fieri doctus. Et
 ſuper hoc dixit, quod Reuchlin uno die plus
 poteſt prodeſſe Eccleſiæ Dei, quàm iſti ini-
 mici ejus in centum annis. Et dixit, ſi ſunt
 boni aut recti viri, vel habent juſtam cauſam
 contra Reuchlin, quare non agunt per ſe?
 Quare per baptizatum Judæum volunt ex-
 pedire negotia ſua? Et faciunt libros ſcan-
 dalizativos contra illum bonum Doctorem,
 & adſcribunt eos huic trifatori? Si eſſet pe-
 jor & maledictior homo per totam Alma-
 niam, ipſi etiam ſociaſſent ſibi eum. Sed non
 eſt mirum: Quia ſchlimſchlem. quærit ſibi
 ſimilem. Tunc ego non potui amplius ta-
 cere, ſed dixi: Domine Doctore, parcatis
 mihi, Joannes Pfefferkorn eſt vir honeſtus,
 & eſt fidelis ſollicitator Cæſar. Majeſtatis,
 & eſt natus de tribu Nephtalim. Et ſcitis
 quod eſt una antiqua progenies. Et ipſe po-
 ſſet gloriari quod eſt nobilis, quamvis non
 facit propter humilitatem. Tunc reſpondit
 Doctore ille: Accipiatis coclear, & guſtate,
 quid dixiſtis. Tunc dixi: Creditis, quod
 non etiam vidi homines? Ego ſum Magiſter
 Parrhiſienſis, & Colonix ſtudi in Theolo-
 gia

gia bene duos annos. Domine Doctor, non sitis superbus, antequam cognoscitis homines? Respondit Doctor Murner, quod non scivit quod fui Magister, & dixit: De honestate Joann: Pfefferkorn non multum audiui, sed quod de eo audiui, bene possum dicere, quod nisi Judæi voluissent eum mortificare propter maleficia sua, ipse nunquam fuisset factus Christianus. Et dixit quod quidam Judæus dixit sibi: Ecce, illud quod non valet apud Judæos, bonum est apud Christianos. Nos volumus ad mortem judicare istum malefactorem: Vos Christiani habetis eum in honore, quasi homo probus & doctus, cum tamen videtis propter quid est factus Christianus. Ibi ego respondi: Domine Doctor, audiat modicum. Judæi faciunt injuriam Joanni Pfefferkorn, quia nunquam furavit aliquid, neque malè fecit, etiam quando fuit Judæus, sicut est pie credendum. Et quod hoc sit verum, debetur scire, quomodo duo Judæi semel voluerunt ei imponere infamiam furci, sed ex invidia duntaxat & execrabili malitia. Tunc ipse citavit eos ad Cameram Imperialem, & dederunt sibi 30. florènos pro expensis, quod fuit contentus. Etiam Joannes Pfefferkorn natus est bona progenie. Sed quando fuit Judæus, fuit sicut alii Judæi. Quia ut communiter dicitur: Qui est inter lupos, oportet ululare cum lupis. Nunc autem comedit carnes de porca,

&

& facit sicut bonus Christianus. Tunc respondit D. Murner: Comedit Pfefferkorn etiam farcimina? Respondi ego: Non vidi eum comedere, sed præsupponitur, si comedit porcas, quod etiam comedit illa quæ fiunt de porcis. Dixit ipse: bene excusastis Joann. Pfefferkorn, & interrogavit, si etiam adhuc habet ambas aures? Respondi quod quando ego adhuc fui Coloniae habuit, & credo quod etiam jam habet, & habebit in æternum. Tunc dixit: Quid tenetis de Joan. Reuchlin. Dixi quod non novi eum, sed scio bene quod Theologi & Ecclesia communiter habent eum pro hæretico, quare criminavit Joan. Pfefferkorn, & alios præstantissimos viros, nullis eorum præcedentibus demeritis. Tunc risit & dixit: Per Deum vos bene facitis, quia defenditis Joan. Pfefferkorn, & alios præstantissimos viros. Tunc dixi: Audiatis adhuc plus: Ille Pfefferkorn est valde utilis in Ecclesia Dei, quia obtulit Deo 12. animas, ut ipsemet ingenuè fateatur. Respondit Doctor Murner: Ubi obtulit Deo illas animas? In sylva Bohæmica, quia fortasse ibi cum aliis latronibus interfecit homines, quorum animæ pervenerunt ad Deum. Respondi: Nullo modo, sed convertendo eos ad Fidem Christianam. Tunc ipse dixit: Quomodo tunc scitis quod tales animæ pervenerunt ad Deum? Respondi: quod piè præsumendum est. Respondit

Murner: Quid ergo nunc facit Pfefferkorn? Dixi quod fortasse vadit ad Ecclesiam, audiendo Missas & Sermones, & defendendo se contra Joannem Reuchlin, expectat diem extremi iudicii. Respondit ille: Erit tunc Pfefferkorn ita diu in vita? Tunc dixi, quod sic, quoad animam, sed non quoad corpus. Dixit Doctor Murner: Bene est: Pfefferkorn dignus est habere talem defensorem, & dimisit me, & omnes qui fuerunt ibi, riserunt, dicentes: Per Deum Domine Stephane, vos audacter respondistis ei. Tunc dixi: Ego volo omnia verba scribere Magistro Ortuino, sicut videris quod nunc facio, & rescribite etiam, ego sum vobis ad mandata. Datum Treveris.

Magister Joannes Pileatoris, Salutem dicit.

Magistro Ortuino Gratio.

QUIA scriptum est in Evangelio: Quamensura mensuraveritis, eadem mensurabitur & vobis. Igitur ego similiter non deberem vobis scribere, sicut & vos non scribitis mihi. Et tamen scio quod magnam importantiam habetis, quod scribam vobis novalis ex urbe Roma, videlicet quomodo stat in causa Magistri nostri Jacobi de Hochstrate, viri proculdubio zelosi, qui defendit Fidem Catholicam contra illos Juristas & Poetas seculares, qui non habent Deum pro oculis suis, sicut Theologi in Colonia & Parthisia, qui combusserunt Speculum oculare Joan.

Joan. Reuchlin. Sed ego deberem vobis facere, sicut vos facitis mihi, & non deberem vobis scribere unam guttam: sed tamen non faciam, & adhuc semel volo indulgere vobis, ita tamen, quod scribatis mihi statim. Et debetis scire, qualiter isti Juristæ & adversarii cum adiutorio Diaboli, qui est hostis Fidei Christianæ, per suas blanditias, sicut pie creditur, acquisiverunt multos fautores, & præcipue Curtisanos, qui sunt de partibus superioribus, & non habent bonam conscientiam, & inferunt magnas injurias prædicto Magistro nostro, vexantes eum sicut heanum, & dicentes, quod ipsemet est hæreticus. Et quod Theologi in Colonia sunt abufones. Sancte Deus, quid debemus dicere? Non est magnum miraculum, quod sacra Theologia debet scandalizari, & haberi pro una Frascharia, & Theologi qui sunt sicut Apostoli Dei, debent sperni quasi essent stulti. Credatis mihi firmiter, quod Fides Catholica, habebit magnum malum exinde, & ego timeo quod erit una confusio in Ecclesia Dei. Etiam dicunt, quod Dominus Apostolicus est pro parte Joan. Reuchlin, quia ipse etiam est Poeta & favet Juristis. Sed tamen spero, quod sua sanctissimitas illuminabitur per gratiam Spiritus Sancti, & non stabit malam sententiam, quod velit Dominus Deus, qui regnat in terris & per coelos,

& sua mater Virgo Maria, quæ liberet nos
ab ista Poetria. Datum Roma.

Frater Joannes de Werdea, M. Ortuino Gratio.

HUMILES & devotas orationes cum nu-
merosa salute. Venerabilis vir: Vos
scribitis mihi quod audivistis quod causa ve-
stra malè stat, & Joann. Reuchl. acquisivit
unam inhibitionem Apostolicam, & scribitur
mihi, quod timetis valde ne habeat victo-
riam contra Theologicos & sanctissimum
ordinem nostrum, & postea scandalizabitur
Ecclesia Dei. O modicæ fidei, vultis esse ita
perterritus, quod vultis statim desperare?
Tamen olim quando fui vobiscum in Da-
ventria, non fuistis ita timax, sed habuistis
magnam audaciam. Quia scio adhuc benè,
quomodè semel percussistis illos duos bea-
nos, venientes ad vos cum longis cultris, &
vos non habuistis unum armum, seu defen-
diculum. Et tamen percussistis eos cum ad-
jutorio Dei, realiter cum affectu, ita quod
unus præ timore perminxit se. Et viderunt
multi homines, & dixerunt: Per Deum, iste
Ortuinus habet magnum cor. Vos debetis
scire quod hic in Curia Romana non est, si-
cut vos putatis, sed unus una vice lucratur,
& alia vice perdit. Et licet aliquis habet
aliquando duas vel tres sententias pro se, ta-
men adhuc potest perdere litem. Sed po-
testis dicere: Papa permittit, quod Speculum

oculare debet vendi, legi, & imprimi. Quid tunc est? Si permittit, ergo non potest prohibere? Non sequitur: quia sanctissimus habet potestatem ligandi & solvendi, & non debet corrigi, quia habet plenariam potestatem, hic & ubique, sicut scitis ex Evangelio. Quia mirabiliter estis solidatus in Sacra Scriptura. Sed ego volo allegare Jus Canonicum. Primo, quod Papa obtinet Principatum totius Orbis, 9. quæst. 4. cap. Cuncta per Mundum. Et potest deponere Imperatorem solus, etiã sine Concilio, ut dicit glossa in Cap. ad Apostolicã, de sententia & Re. Jud. Et habetur 2. quæst. 6. de Cætero. Et Papa non est sub lege, sed ipse est lex animata in terris: ut habetur in glossa super cap. 11. de offi. Jud. dele. Et si Papa est lex, potest facere quod vult, & neminem respicere. Et quamvis semel dixit ita, tamen postea potest dicere non. Et debetis habere bonam confidentiam: quia nuper audiui hic ex uno Auditore Rotæ, qui est vir notabilis, & habet magnam experientiam, quod non est possibile, quod Papa potest sententiam dare contra vos, quia habetis optimam causam, & est causa Fidei. Ergo estote fortes in bello: quia licet isti fantasæ dicunt vobis de illa inhibitione, nihil debetis dare supra, quia non habet effectum. Sed ego spero, quod statim volo vobis scribere bonas novitates: Quia Dominus Magister no-

ster Jacobus de Hochstrate facit magnam diligentiam. Et nuper habuit convivium, & invitavit multos Curtifanos antiquos, bene experimentales, & unum Scriptorem Apostolicam, qui est bene visus apud Sanctissimum, & aliquos Auditores Rotæ. Et dedit eis comedere perdice, & fasianos, & lepores, & pisces recentes, & optimum vinum Corsicum, necnon Græcum, & dixerunt omnes, quod tractavit eos cum summa reverentia, & dixerunt: Per Deum, iste est notabilis Theologus. Volumus esse pro parte ipsius: & sic habet bonam sperantiam. Sed oportet concludere, quia nuncius non vult expectare. Valeatis, & salutetis mihi omnes Magistros nostros, & Magistros, & Joannem Pfefferkörn. Datum Romæ.

*Magister Cornelius Storati • M. Ortuino
salutem plu.*

SECUNDUM postulata vestra, quæ misistis mihi in urbem, quando adhuc fui Curia Romanæ, quod debeo vobis articulatiter significare, quomodo stat negotium in causa Fidei inter vos, & alios Theologos, & Joannem Reuchlin. Advertatis rogo: Ego ita celeriter abivi, quod non potui scribere unum verbum. Et proposui mihi, quod ego volo vobis scribere ex Poetria, & ego nunc facio. Ergo sciatis quod quando ego fui Romæ, tunc non bene stetit; valde doleo. Nam
Ma-

Magister noster Jacobus de Hochstrate est in magna paupertate. Non habetis verecundiam vos Theologi, quod non mittitis ei pecuniam? Vos vultis expedire magnalia, & non vultis exponere pecuniam. Credatis quod est faciendum. Quando ille Magister noster intravit Romam cum duobus vel tribus equis, habens pecuniam in Banco, & dat propinas, tunc Curtisanī valde honoraverunt ipsum. Et dixit unus ad alium: Quis est iste? Respondit alius: Ipse est unus Doctor de Almania, ita notabilis sicut est possibile, & est Speculativus & argumentifex singularis, quod non habet similem. Ipse habet hic causam Fidei contra unum Juristam secularem. Tunc Curtisanī laudaverunt eum, & sæpe dixerunt mihi: Domine Corneli, commendate me huic notabili Theologo, pro tunc habuit fautores, & causa sua bene stetit. Nunc autem derelinquitis eum, non mittens ei satis de pecunia. Ego semel fui in Camera ipsius, tunc vidi ibi jacere cappam suam, & vidi quod fuit plena pediculorum. Et ipse videns quod ego vidi, allegavit Scripturam, dicens: Animalia tua habitabunt in ea. Parasiti in dulcedine tua pauperi Deus. Et iterum dixit: Tabescere me fecit zelus meus. Ego autem excommiseratione flevi. Debetis ergo esse pro eo, quod tamen Fratres Prædicatores mittant ei pecuniam. Si dicant quod non habent, tunc di-

catis quòd accipiant de illa quam collegerunt ex indulgentiis. Quia est causa Fidei, & quæ impetrantur illa causa, impetrantur pro Fide Christiana. Valete. Datum Augustæ.

Frater Albertus Acuficis, M. Ortuino Gratio.

HONORABILIS Vir: Nuper venit huc una litera à dominatione vestra, mihi destinata. Et cum lætitia aperui, quia cognovi sigillum vestrum, & legi: & intelligo quòd D. vestra cupit scire, quomodo tamen homines loquantur hîc de causa Fidei, inter vos Theologos & Joannem Reuchlin. Volo vobis scribere, sed non debetis mihi dare pro malo, quia non sunt pro parte vestra. Omnes dicunt, quod Theologi faciunt Joan. Reuchlin, sicut Scribæ & Pharisæi fecerunt Christo, & quod ipse semper fuit probus vir, & fuit in Concilio duorum Imperatorum. Et sua Juristria juvavit multas Civitates & Principes, & omnes invenerunt eum probum & fidelem. Et quod Theologi invident gloriæ ipsius, & voluerunt declarare eum hæreticum, per devia & nullitates. Quando talia audio, tunc teneo oppositum: sed scitis bene, quod multi canes superlarrant unum. Dixerunt nuper duo Magistri venientes ex Colonia, & unus ex eis est nobilitatus, quod omnes qui agunt contra Reuchlin, sunt communiter spurii, vel infames, vel bufones: quod fuit mihi magna verecundia. Sed ip-
forum

forum unus audacter dixit, quod omnes circumstantes audierunt: Domini, ut intelligatis qualis sit ista causa contra Joan. Reuchlin, illa causa habuit principium à Joan. Pfefferkorn, qui est similis re & nomine, & omnibus modis huic Joan. Pfefferkorn, qui fuit hic cum forcipibus calidis laceratus. Quia etiam est Judæus baptizatus, & etiam propter nequitias quas fecit, dereliquit fidem suam. Et si deberet hic sedere inturri, & spiculator deberet cum interrogare quid fecit, ipse deberet non minus confideri, quam ille alius. Ipse instigavit Theol. Coloniae, & ipsi etiam instigaverunt eum, & voluerunt libros Judæorum per totam Almaniam comburere. Et hoc fecerunt propterea, quod Judæi deberent venire ad Theologos & præfatum Pfefferkorn, cum magna pecunia, occulte dicentes: Permittatis mihi libros meos: ecce hic habetis quadraginta aureos. Et aliqui Judæi dedissent libenter centum, aliqui mille. Tunc venit Reuchlin, & impedivit illud propositum, irati sunt super eum, & scribunt libros, & scandalizare volunt eum, & dicunt quod est hæreticus. Etiam scribunt aliquos libros in Latino, & intitulant eos nomine Joan. Pfefferkorn, cum tamen ipse non scit Alphabetum in Latino. Sed igitur faciunt, quia sciunt quod nemo respondebit ei, quia nemo cum isto malefactore vult se permaculare. Ergo videbitis, quod si essent viri Theologi, aut probi

viri, ipsimet facerent facta sua, & non vela-
 rent & occultarent se cum isto trufatore.
 Fecerunt etiam alios libros, quorum aliqui
 sunt intitulati nomine Arnoldi de Tungaris,
 qui inventus & falsarius, ita quod nunquam
 potest negare, & nunquam potest excusare;
 quod non est falsarius, quia manifestum est
 per totam Almania, quomodo falsificavit
 scripta Joan. Reuchlin. Alius Scriptor Theo-
 logorum est Magister Ortuinus, qui est filius
 Presbyteri, qui etiam est concubiniarius, &
 deprehensus in adulterio. Deinde habent
 alium, de quo bene audivistis, Doctorem
 Vigandum Vuir, Ordinis Prædicatorum, qui
 similiter est infamis. Ipse composuit librum;
 quod beata Virgo est concepta in peccato
 originali, & fecerat inagnam seditionem cum
 prædicationibus suis. Et ergo fuit coactus
 revocare verba & scripta sua publicè Hey-
 delbergæ, quod egomet audivi & vidi. Sic
 potestis scire, quales sunt inimici Joan. Reuch-
 lin. Quando audivi talia, tunc dixi; Do-
 mine mi, non debetis talia dicere coram po-
 pulo, etsi essent vera. Quia scandalizatur
 per hoc totus Ordo, & homines accipiunt
 malum exemplum. Respondit ille. Etiam
 vos non debetis ista fecisse contra Reuchlin,
 quem etiam voluistis scandalizare. Ergo ipse
 non potest se purgare sine vestro scandalo.
 Per Deum, Magister Ortuine, ego vellem
 quod haberet finem ista causa, quia est nobis
 mul-

Matheus Finck a.
Finckenherd.

Multum incommodosa. Homines amplius non volunt nobis eleemosynas dare, ego ivi septimana proxima pro caseis, & per decem dies non plures quam 15. collegi. Quia dicunt omnes: Vade ad Joannem Reuchlin, & dic quod det tibi caseos. Dominus Deus tribuat bonum finem. Et sic valeatis in Domino. Datum Hallis in Saxonia.

*Mattheus Finck Baccularius, M. Oruino.
Gratio.*

INENARRABILES salutes, & amores ineffabiles, honorabilis Vir: Quoniam quidem sufficienter scitur, quomodo isto hinc in urbe Romæ, & sum in Copistria, & de gratia Dei habeo bonum servitium, ergo non est necesse, quod scribo vobis de eo, quia etiam non libenter legitis productas literas. Sed secundum hoc, quod promisi vobis scriberé novitates ex urbe Romæ ad minus semel in mense, & quandocunque irent Cursores vel Postæ, tunc vellem certificare vos, quomodo stat hinc in bellis, & in aliis, & de Rege Franciæ, & de Imperatore, propterea potestis cogitare: Ecce iste est superbus, quia habet bonam stantiam Romæ, & propterea non curat mihi scribere, & est oblitus quod fui præceptor suus, & docui eum in Poesi, & in Artibus, & cum hoc etiam in Græcismo, ita quod pro parte est bonus Græcus. Dico quod non, & Diabolus auferat me, si non habeo

habeo vos in memoria, & in orationibus meis erga Deum. Quia dicit Gregorius, quod ingratitude est radix omnium vitiorum, ergo qui peccat in ingratitude, peccat in omnibus peccatis. Sed si ego non scriberem vobis per superbiam, tunc essem vobis ingratus, qui fecistis mihi talia bona. Sed habeo rationabiles causas, quod non direxi literas ad dominationem vestram. Quia pro magna parte fui infirmus, & nescio quid fuit mihi: Medicus dicit quod habeo aliquid in stomacho, & non scio digerere: Etiam nudiustertius sumpsi unam purgationem, & salva reverentia coram dominatione vestra, ego merdavi unam merdam ita tenuem, quod aliquis posset sorbere cum cocleari: & cum hoc exivit una petia alba, benè ita magna sicut pirum. Et dixit Medicus: illa est materia indigesta, & causat febrem. Sed pro nunc scio iterum benè comedere; quia habeo bonum appetitum, laudetur Deus. Et si maneo sanus, tunc semper volo scribere vobis. Et pro ista vice debetis scire, quod Sanctissimus adhuc est Florentiæ, & Curtisani hic male dicunt ei, quod non venit, quia non possunt expedire negotio sua; sed ego dico quod debent habere patientiam, & non debent ei maledicere, alias sunt excommunicati, & allego eis Jura supra hoc, quia vado hinc ad Sapientiam, & studeo. Jam feci magnum profectum.

secundum in utroque Jure, in uno ita bene, sicut in alio: sed dicunt aliqui quod oculi dolent Sanctissimo, ergo non potest ambulare per aerem. Debetis etiam scire, quod Rex Franciæ revertit in Franciam; vult portare magis populum ad bellandum contra Imperatorem. Et Hispani volunt auxiliare Imperatori, & habetis scire quod erit magna guerra. Quapropter debemus dicere in orationibus nostris; Da pacem Domine in diebus nostris: quia non est bonum, quod est guerra in istis locis, pro Curtisanis. Si esset pax, tunc semel deberetis mihi scribere de vacantia unius beneficii, sive est curatum, sive non curatum, sive de jure patronatus, sive aliter. Quia ego nunc habeo bonam experientiam, & vellem bene impetrare aliquid. Et si habetis unam litem, tunc ego volo sollicitare vobis hæc, etiam de causa cum Joanne Reuchlin. Debetis scire quod Magister noster Jacobus de Hochstrate collegit adhuc alios articulos in Speculo oculari: & sunt ita bene hæreticales sicut alii. Et ipse jam est Florentiæ cum Curia, & diligenter sollicitat. Non debetis dubitare, quod non habebitis victoriam. Scribatis mihi similiter nova, & valeatis cum gloria. Datum Romæ.

*Magister Philippus Schlauraff, M. Ortuius -
Gratio.*

SALUTEM sesquipedalem, venerabilis Ma-
gister: sciatis quod accepi literam ve-
stram valde poeticaliter scriptam, sicut est
consuetudo vestra. Et scripsistis: Datum
in Colonia, quando habuimus bona convi-
via: & viximus in hilaritate: & non cu-
ravimus de gravitate. Et consideravi quod
fuissem bene vinificatus, id est, vino re-
pletus, dicendo poetaliter, & credo quod
fuissem ebrius, quando scripsistis illud dicta-
men. Et scribitis mihi quod debeo vobis
mittere illud Carmen, quod compilavi de
ambulatione mea hinc inde per Almani-
am: quando visitavi Universitates: habens
mandatum à Theologis, quod debui se-
minare favorem eorum contra Joan. Reuch-
lin, & quomodo fui ibi tribulatus à Poetis,
qui sunt hinc inde. Faciam utique, sed vos
iterum debetis mihi aliquid mittere de ve-
stris operibus. Et dedi huic nuncio, quod
portaret vobis. Etiam sciatis, quæ composui
rithmice non attendens quantitates: videtur
mihi quod sonat melius sic: Etiam ego non
didici illam Poetriam, nec curo. Valete ex
Bruneck in Flandria.

OBSCUR. VIRO R. 191

Carmen Rithmicale Magistri Philippi Schlau-
hoff, quod compilavit & comportavit, quando
fuit Cursor in Theologia, & ambulavit
per totam Alamaniam superiorem.

Christe Deus omnipotens, in quem sperat
omne Ens.

Qui est Deus Deorum, per omnia secula
seculorum:

Tu velis mihi esse propitius, quando tribu-
lat me inimicus.

Mitte unum diabolum, qui ducat ad patibu-
lum.

Poetus & Juristas: qui dederunt mihi vexas:
Præsertim in Saxonia; ubi fui studens in
loica;

Quam docuit me Sibutus, qui est in medi-
cina imbutus.

Et libet antiquam vetulam, quæ vendit
bonam cerevisiam.

Tunc est ibi unus Poeta, qui vocatur Bal-
thusar de Facha.

Qui me tribulavit, quod mihi valde dolera-
vit.

Tunc Philippus Engentinus, qui non est
vexator minus.

Incepit unam guerram, tunc quesivi aliam
terram,

Et cogitavi bonam rem, ut ad Rostoch irem:
Ubi Hermannus Buschius mortificavit unum
carminibus,

Tunc

Tunc audiui in via, quòd viget ibi pestilentia.
 Et ivi ad Gribswaldiam, quæ habet modicam
 companiam.

Et sic abiivi mox, quamvis fuit statim nox.
 Et veni ad Franckfordiam, quæ jacet apud
 Oderam:

Ibi Hermannus Trebellius cum suis Poemati-
 bus,

Multum me infamavit, & audacter blas-
 phemavit.

Nec non duo Osthenii, qui sunt hujus dis-
 cipuli,

Quis multis cognominibus vexabant me in
 civibus:

Do heifs mich die gantze Statt das Col-
 nisch Copulat.

Ita quòd ambulavi in Austriam, ad meam
 malam fortunam.

Quia Collimitius (veniat ei sanctus Antho-
 nius.)

Fuit ibi Rector, & meus inimicator,
 Vocans me traditorem, & volens ponere
 ad carcerem,

Nisi fecisset Hekman. Sed Joachimus Va-
 dian

Novum infortunium, propter Pepercornunt,
 M. cum ibi incepit, quia eum vilipendit

In sua defensione: quamvis cum magna ra-
 tione.

Tunc dixi quòd sum innocens, & rogavi eum
 flens,

Quod

Quod vellet me dimittere: tunc dixit eis
racitè

Rector Bursæ liliæ, quod retineret me cum vi
 Et dixit Cuspinianus, quem amat Rex Ma-
ximilianus,

Quod Magistri in artibus sunt Doctores in
peccatis mortalibus.

Tunc incepti inde transire, & ad Ingolstadt
venire:

Hic Philomusus habitat, & contra Thelo-
gos metrificat.

Tunc timens ejus furiam, transivi ad Nur-
bergam,

Ubi quidam Pirckheymmer, qui non est Mas-
gister,

Fecit mihi instantiam: sed audivi ibi clam,
 Quod cum multis sociis, in partibus diver-
sis,

Magna in conjuratione, vellet stare pro
Capnione,

Et contra nos Theologos facere multos libros.
 Et fuit mihi dictum, quod noviter unum
librum

Scrispsit de usura, quam admittit Theologia:
 Sicut Bononiæ est disputatum, & per Ma-
stros nostros probatum.

Sic ivi post unum mensem ad Universita-
tem Lipsensem,

Ubi Richardus Crocus, qui dicitur esse Angli-
cus,

Vidit me per viam, & dixit: illam bestiam.
 N Ego

Ego novi Colonie. Respondi, noli dicere,
 Quia ego non sum. Tunc dixit ad suum
 socium:

Iste pro Theologis est proditor Capnionis,
 Et est magnus pultronus, quod dixi Magi-
 stris in artibus,
 Qui juraverunt invicem, accipere ei lectio-
 nem.

Ita quod in posterum non amplius haberet
 stipendium.

Venit Mosellanus: dicens, ille Beanus
 Deberet ad patibulum suspendi per suum
 collum.

Et fui licentiatas, & ad Erfordiam inter-
 tionatus.

Ubi Aperbachius me incepit tribulare acrius,
 Et Eobanus Hessus, qui nunquam fuit fessus,
 Querere in plateis, ut percuterent me cum
 pugnis:

Et multum terribiliter vexavit me bis vel
 ter,

Et dixit ad studentes: frangatis ei dentes,
 Quia Theologicus Reuchlin est inimicus.

Tunc dixit Crocus Rubianus: unde venit
 iste Beanus,

Qui non est nobis notus. Dixi, quod sum
 promodus.

Respondit, eatis utique, tunc volui revertere
 Statim ad Coloniam, vadens per Buchoniam.
 Sed dixit quidam socius, quod Mutianus
 ruffus

Esset

Esset in itinere, & posset me percutere.
Tunc ivi. per Campaniam, & veni iterum
in Misniam.

Quod fuit ibi subito dictum. Esticampiano,
Qui misit suos discipulos, qui traxerunt me
cum crinibus.

Et dixit Spalatinus, qui est ejus vicinus,
Quia etiam ex parte sua darent mihi ver-
bera,

Ergo satis percussus, veni ad quoddam Ne-
mus,

Ibi quidam diabolus, vel certe malus Angelus
Sturnum ad me protavit, qui uli cognovit,
Dedit mihi alapam. Tunc ivi ad Franconiam,
Ubi est fluvius Mœnus, ibi Ulricus Huttenus
Juravit levatis digitis, quod vellet me per-
cutere virgis,

Si vellem ibi stare: Tunc cogitavi meum
salutare,

Vadens hinc in Sæviâ, ad civitatem Au-
gustam.

Ibi Conradus Beutinger, cui non placet Bru-
lifer,

Noluit me permittere, quod possem hic quies-
cere.

Tunc præterivi Studgardiam, quia habet ibi
stantiam.

Reuchlin ille hæreticus, qui fuit mihi su-
spectus.

Tunc ad Tubingam abii, hic sedent multi
socii,

Qui novos libros faciunt, & Theologos bi-
 lipendunt.
 Quorum est vilissimus Philippus Melanct-
 tonius,
 Sicut ego cognovi: & igitur Deo vovi,
 Si viderem illum mortuum, quod irem ad
 sanctum Jacobum,
 Fuit & Bebelius, & Joannes Brassicanus,
 Et Paulus Vereander, die schworen alle
 mit einander,
 Quod vellent me percutere, si non vellent
 recedere.
 Sed quidam hic Theologus, cum nomine
 Franciscus,
 Sua cavifatione portavit me ex illa regione.
 Tunc cogitavi ire, & ab illis Poetis venire:
 Et ivi ad unam patriam, quam dicunt Ar-
 gentinam:
 Ibi in media via facta est una rebaldria,
 Quia Nicolaus Gerbelius, cum suis disputa-
 tionibus,
 Confundit me in populo: quod fieri in ma-
 gno scandalo.
 Venit Sebastianus Brant, der nam mich
 ben der hand.
 Dicens mihi sequere, nos volumus navigare
 Ab hinc in Narragoniam, propter tuam stul-
 titiam,
 Et fuit ibi Schurerius, qui est pinguis socius.
 Ipse me derisit, & dixit: Herr ir muslet mit

Bis ins Schlauraffen land, do seind ir vast
wol besant.

Collegi meam tunicam, & cepi inde fugam,
Pergens ad Sletstadium: cum vidi Wimphe-
lingium,

Qui habet unum pellicum, quod est benè im-
pinguatum.

Necnon Jacobum Spiegel, qui dixit: woher
du daubengigel.

Respondi, quod ex Suevia. Tunc dixit quod
sum bestia.

Et ego fui iratus: tunc dixit mihi Kirberus,
Quod irem ad Athenas; & discerem Græ-
cās literas.

Et fuit etiam Sapidus cum multis suis scho-
laribus,

Dans mihi disciplinam: Tunc invocavi cœ-
lorum Reginam.

Tunc exclamavit Störckius, voluimus hunc
de gradibus.

Respondit ei Phrygio: parcamus sacerdotio.
Venit Beatus Rhenanus; querens an sum
Almanus.

Respondi, sum ex Flandria: tunc statim
duo verbera

Accepi super capite, quod vix potui audire.
Et ivi hinc ad Hagenaw; do wurden mir
die augeu blaw.

Per te Wolffgange Angst, Gott gib das du
hangst.

Quia me cum baculo percusseras in oculo,
N 3 Accur-

Accurrit autem Setzerius, qui vix est Bho-
culaurius,

Cum uno magno volumine, percutiens me in
latere,

Quod non habui spiritum: tunc oravi illum
socium,

Quod facerem confessionem: quia haberem
contritionem,

Sed ego in noctis medio surrexi de cubiculo:

Et ivi ad Eriburgiam, querens misericor-
diam.

Sed ibi multi nobiles armati & horribiles
Reuchlin defenderunt, & mihi mortem mi-
naverunt.

Nec non unus vetulus, qui vocatur Zasius
Ille antiquus Jurista, quaesivit an sum Sco-
tista?

Respondi: Doct̄or sanctus est mihi autor
sunt̄mus.

Tunc fecit me risibilem, quod habui pudor-
rem.

Et statim quidam Amerbach: spricht ich
wil ein anders machen,

Bud langet mir die pritschen her, so wil
ich in ein newes lern.

Sic fui hinc fugatus: quia sum ad miseriam
natus,

Et veni Basileam, ubi vidi quendam,

Qui Erasmus dicitur, & multum honoratur.

Tunc dixi cum licentia: dicat vestra excel-
lentia,

Si estis Magister nostrandus, vel statim qualifcandus?

*Respondit ipse utique: tunc sivi eum stare.
Sed in domo Frobenii sunt multi pravi hæretici.*

*Nec non Glarianus, qui imposuit mihi manus
Percutiens in dorsum, & projiciens deorsum.*

Et dixi, per tuam lauream fac mecum misericordiam.

*Tunc ivi ad naviculam, abiens Wormaciam,
Ubi in hospitio cum Theobaldo Medico*

*Fuit mihi lis: quia, de Theologis,
Dicebat multa scandala. Tunc dicebam cum modestiâ:*

Vos estis homo stolidus, & statim unus Casus

Stetit mihi in capite: & sic recessi cum vulnere

*Usque ad Moguntiam, ubi mihi gratiam
Fecit Prædicator Bartholo decimator.*

Dans mihi hospitium, & jurans per Deum vivum.

Si vivissem ad Coronam, quod accepissem vexationem bonam.

*Quia ibi commensales sunt valde nequitiales.
Nicolaus Carbachiuss, qui legens pro scholaribus,*

Exponit Titum Livium, tunc reperi Hutichium,

Qui ex antiquo odio percussit me cum scamno.

*Quia feci unum bombum, tunc dedit mihi
pugnum*

*Doctor Conrad Weydman: ich sprach, wie
sol ich das verstahn.*

*Tunc trusit me Joan. Königstajn, quod ce-
cidi de gradibus.*

*Et sic post hoc periculum contuli me ad Rhe-
num,*

*Ubi cum ambulavi. visus est mihi in navi
Doctor Thomas Murner, Ordinis Minorum
Frater,*

*Qui dixit: nisi parcerem, propter meam di-
gnitatem,*

*Statim coram omnibus jaceres hic in fluctibus.
Respondi quare hoc? Tunc dixit: schweig
du holtzbock.*

*Es leyc mir noch im sinn, quod fecisti Do-
ctor Reuchlin.*

*Sic ivi ad Coloniam, & inveni bonam com-
pamiam.*

*Quamvis mihi Buschius cum suis auditori-
bus,*

*Et Joannes Cesarius, qui legit ibi Plinius,
Facerent instantius, quia non curavi bas.*

*Sed steri cum Theologis, & vixi in letitiis.
Rud gab nit ein har, auff den Graven von
newen Ar.*

*Quamvis sit Poeticus, quia Pepercornus
In suis dictaminibus dicit de nobilibus,*

*Qui quamvis sunt clari, non possunt excu-
sari,*

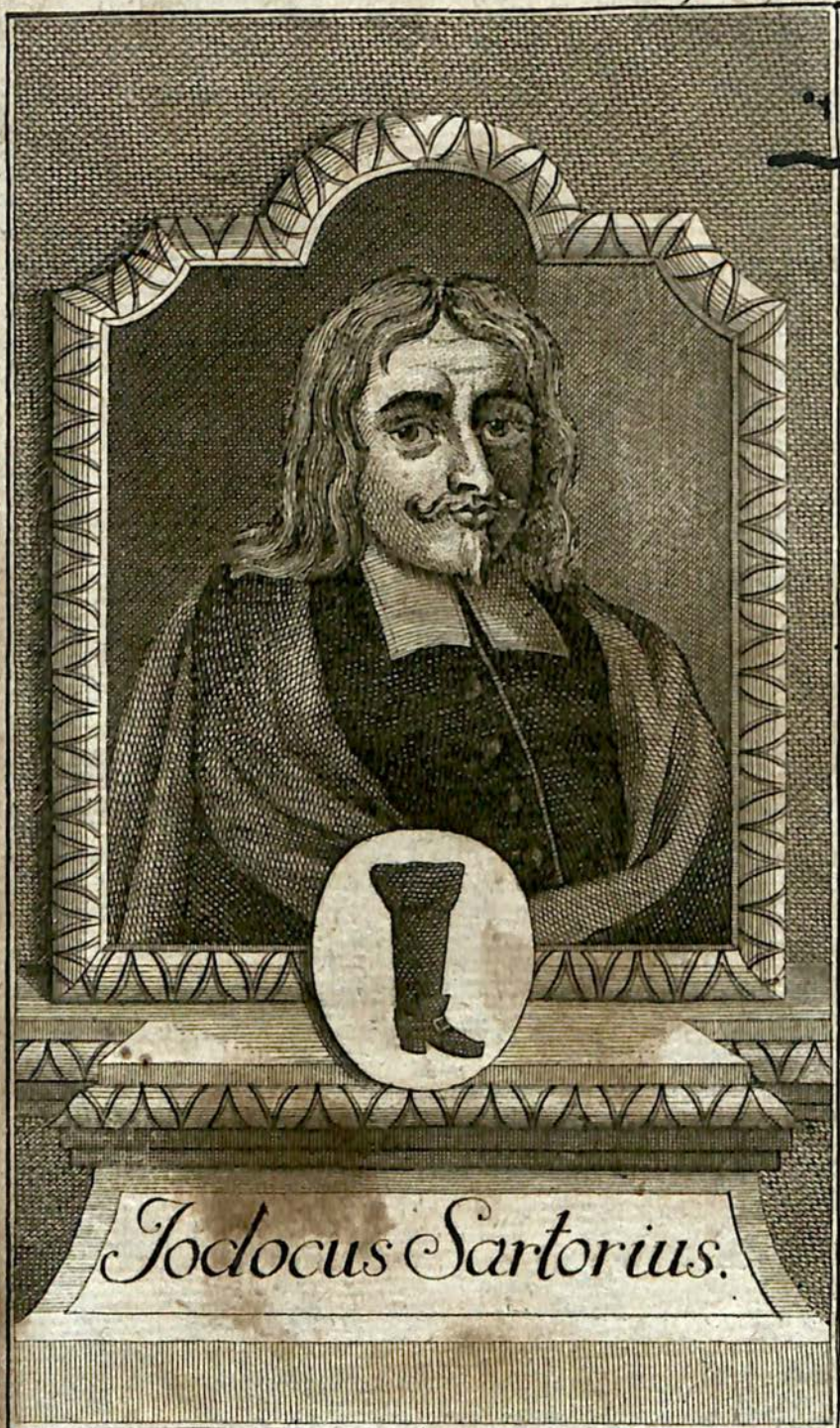
Et

*Et debent sibi solvere, pro sua obscuritate.
Et sic est finis, propter honorem Universi-
tatis.*

*Magister noster Bartholomæus Kuckuck, Ma-
gistro Ortuino.*

SALUTES innumerabiles, cum summa ve-
neratione à parte ante, Venerabilis Ma-
gister non facto præambulo, aut multo cir-
cuitu verborum habetis scire, sicut nuper
scripsistis mihi, quod deberem vobis notifi-
care, qualiter negotium in causa fidei stat hîc.
Sciatis quod benè stat, sed nondum exivit
sententia diffinitiva. Et est hîc unus Jurista,
qui vocatur Martinus Gronigen, Doctor Se-
nensis, ut ipse dicit, satis prætensus & super-
bus. Ipse debet latinisare Speculum oculare,
& est valde præsumptuosus, quia cupit vi-
deri. Aliqui laudant eum, & quæsi nuper
ex eis, quid pius scit, quàm alius? Tunc
dixerunt, quod habet bonam notitiam in
Græco. Et sic videtis, quod non est cu-
randum de eo, quod Græcum non est de
essentia Sacræ Scripturæ. Et credo quod
non scit unum punctum in libris Senten-
tiarum, nec ipse possit mihi formare unum
Syllogismum in Baroco aut Celarent, quia
non est logicus. Ipse nuper vocavit me
asinum. Et dixi ei, si es ita audax, tunc
disputa mecum, & tibi favi eum audacter,
& tacuit. Tunc ulterius vexando eum,

dixi: Ego arguo quod tu sis asinus. Primo sic: Quicquid portat onera, est asinus: Tu portas onera; ergo es asinus. Minorem probo, quia tu portas istum librum. Et fuit verum, quia ipse portavit unum librum, quem dedit Jacob Questenberg ad studendum intus contra M. nostrum Jacobum de Hochstrate. Tunc non fuit ita prudens; quod negaret mihi Majorem, quia non potuissem probare; sed scio quod nihil scit in logica. Dixi ergo ad eum: Domine Doctor, vos vultis vos intromittere in negotio Theologorum, quod non est in facultate vestra: ego suaderem vobis quod dimitteretis, quia vos non intelligitis materiam istam; alias potestis venire ad damnum. Quia Theologi non volunt, quod Juristæ debent tractare causas fidei. Et statim ille iratus, dixit: Ego non solum intelligo istam materiam, sed etiam video quod tu es una maledicta bestia. Tunc fui etiam commotus, & surrexi, & fuit inter nos magna rixa in die illa. Dixit tunc mihi Magister noster Petrus Meyer, Plebanus Francofordiensis: Eamus ad hospitium pro comedere, quia est tempus ad prandium, permittatis stare illum bonum virum, qui non intelligit facta sua, ipse adhuc deberet ire ad scholas desuper. Sed debetis scire Magister Ortuine, quod volumus pulcherrimè vindicare istam injuriam. Ipse est studens Coloniensis, & stetit in Bursa montis, quod
ego

Jodocus Sartorius.

ego pro certo scio: ergo faciatis, quòd Universitas citat eum: tunc volumus eum declarare perjurum, quia est immatriculatus in matricula Universitatis: & fecit juramentum, quòd vult procurare bonum Universitatis, sed nunc stat cum Joanne Reuchlin contra Universitatem? & rogo quod velitis hoc statim facere, & mittatis mihi librum Joannis P. qui intitulum: Defensio Joannis Pépercorni, contra famosas. Ego vidi nuper unum socium portare huc, & vellem ita libenter habere, quòd cor dolet mihi inde: quia talis liber habet multas propositiones subtiles. Dominus Deus noster in æterna gloria, det vobis salutem & pacem, Amen.

Jodocus Sartoris' M. Ortuino Gratia.

SALUTEM sempiternam, & novum annum cum bona fortuna, sicut est in mundo, & plus, si est possibile, opto vestræ dominationi, quæ debet scire, quod adhuc benè succedit mihi, de gratia Dei, qui tribuit mihi misericordiam suam, & sicut dicit Psal. Exaudivit Dominus deprecationem meam. Dominus orationem suscepit, quia oro quotidie pro peccatis meis, & peto quod Dominus noster Jesus Christus velit mihi custodire animam & corpus, sed tamen magis animam: quia corpus est pulvis, & sicut dicit Sacra Scriptura: Pulvis es, & in pulverem revertaris. Etiam spero, quod non malè succedit vobis:

vobis: quia quando unus habet istam gratiam à Deo, quod semper pœnitet de peccatis suis, & orat devotè orationes suas, etsi non sæpe jejunat, tamen Dominus Deus non vult quod male succedit ei. Ego scio quod habetis bonam conscientiam, & semper estis in studio, volens procurare bonum Ecclesiæ. Quia scio benè quomodo nuper scripsistis unum librum contra quendam hæreticum Joann. Reuch. & fuit ita magistraliter compilatus, quod habui admirationem exinde, & dixi ad unum Cursorem de Ordine Prædicatorum, qui circumportavit talem librum. Ego credo quod iste homo habet duo capita, quod potest ita scientificè prædicare unam rem: sed intellexi etiam ab illo Cursore, quod scribitis commentum super librum Mag. Arnoldi de Tungaris, quem articulatim composuit de propositionib. hæreticab. Speculi ocularis. Mittatis mihi, quando est perfectum tale commentum: quia scio quod proculdubio erit mirabile, exponens omnia argumenta & notabilia, & propositiones, & conclusiones, & corolaria, quæ pauci bene intelligunt, quia ille Magister noster est nominis subtilis in Scriptis suis, sicut communiter Albertistæ in via sua. Sed non debetis mihi pro malo habere quod laudo Albertistas, cum vos estis Thomista, quia non est magna differentia, & multum concordant in aliquibus. Sed Doctor sanctus est profundior, & hoc habet

ex

ex speciali inspiratione Spiritus Sancti: quapropter etiam dicitur Doctor sanctus, quamvis Reuchlin non vocat eum sic in suis scripturis, & propterea est hæreticus, & maneat in nomine diaboli. Ego nuper fui iratus super unum Juristam, qui defendit eum, & scripsi unum carmen metricum contra eum. Etenim soleo poeticare etiam, quando sum solus, ex arte metrificandi Bebelii, quæ est multum subtilis.

Est autem hoc Carmen.

A Stripotenti Dei mater venerabilis Christi,
 Da precibus famuli aures benignas tui:
 Qui te orat Maria pro sancta Theologia,
 Contra quam scribit Reuchlin Jurista malus:
 Non clarificatus, nec desuper illuminatus,
 Qualiter esse debet, qui vult placere tibi.
 Ergo tuum natum memento habere rogatum,
 Ut subvenire velit huic facultati sue.

Et est Elegiacum, & scanditur sicut primum metrum in Boetio, incipiens: Carmina quæ quondam studio &c. Sed nuncius non dixit mihi, quod vult ita cito recedere, aliàs volui vobis misisse plura mètra, quæ scripsi pro defensione Ecclesiæ & Fidei. Ergo cogitate, quod mittatis mihi tale commentum a vobis practicum, tunc iterum volo vobis aliquid novi mittere. Valetè raptim faulstim zelose. Datum Olmuntz in Moravia.

Ma-

*Magister Guilielmus Lamp. Artium Magister,
M. Ortuino Gratio salutem.*

REVERENDE vir, secundum quod dixistis & mandastis mihi, quod statim quando venio ad Romam; debeo vobis scribere, quomodo transivit mihi in via per omnia; & quomodo sto: quoad sanitatem corporis, sciatis quod de gratia Dei adhuc sum sanus, & vellem etiam de vobis libenter audire, quod estis sanus: sed spero, si vult Dominus Deus, quod estis sanus, & facio vobis notum, qualiter statim quando veni ad Maguntiam in hospitium Coronæ; tunc inveni ibi quosdam viros, qui loquebantur de causa fidei, & erant pro Doctore Reuch. & quando viderunt quod ego sum Colonienfis, adhuc magis loquebantur, & fecerunt mihi in despectum, & laudaverunt Joan. Reuch. & parvipenderunt M. nostros in Colonia, & dixerunt quod essent vespertiones, quæ nihil habent agere in luce, sed volant in tenebris, tractant obscuritates. Tunc ego dixi: Audiatur pars altera: & allegavi flores legum; & ipsi inceperunt me irritare multis malis verbis, duod dixi, quid mihi cum Reuchlin? Permittatis me comedere pro pecunia meâ. Et potestis dicere: D. Wilhelme, vos debuissetis perseverasse, & audacter respondisse ipsis. Sciatis quod non est faciendum in isto loco, & audiui quod nuper unus in isto hospicio fuit percussus cum
uno

uno scamno, quod defendit M. nostrum
 Jacob. de Hochstrate, quia isti focii, qui va-
 tunt ibi ad mensam, sunt valde terribiles,
 & habent gladios & spados, & unus ex eis est
 comes, & est longus vir, & habet albos cri-
 nes. Ipsi dicunt, quod accipit cum manibus
 suis unum virum armatum, & jactat eum ad
 terram, & habet gladium ita longum, sicut
 gigas. Quando vidi eum, tunc tacui, & per-
 misi eos loqui: sed cogitavi, quod vellem
 vobis scribere; sed pro tunc non statim ha-
 bui nuncium. Sed quando veni ad Vuor-
 maciam, intravimus ad unum hospitium, ubi
 sunt multi Doctores, qui sunt in Judicio
 Cameræ: ibi dicebant mirabilia contra Theo-
 logos, & audivi quod citaverunt Joann. Pfef-
 fer. propter Sturmglock, & dixit unus: Vos
 videbitis quod adhuc in paucis annis aufe-
 rentur isti M. nostri, & non erunt amplius:
 Tunc dixi: Quis tunc prædicabit vobis, &
 docebit in Fide Catholica? Respondit ille:
 Hoc facient docti Theologi, qui intelligunt
 Scripturas, sicut Erasmus Roterodamus, Pau-
 lus Ricius, Joan. Reuchlin & alii. Tunc ta-
 cui, & cogitavi mecum: Stultus stulta lo-
 quitur: & sedit unus in mensa, nomine
 Theobald. Fettich, qui pro nunc est Do-
 ctor Medicinæ, & cognovi eum, quia olim
 stetit Coloniae in Bursa montis, ipse multo
 plura dixit quam alii, & dixit ei: Vos de-
 betis recordare, quod fecistis juramentum
 Re-

Rectori & Universitati Coloniensi: respondi, quod merdaret super nos omnes. Sed transeant illa. Postea quando exivimus Vuor-
 maciam, venerunt quidam viri terribiles in
 equis habentes balistas cum telis & volentes
 nos sagittare, tunc socius meus clamavit,
 Jesus, Jesus: & ego habens bonum cor, dixi
 quod non debet ita clamare, & dixi ad illos
 viros: Domini gratiosi, nolite sagittare nos,
 quia non sumus induti cum armis, & non
 sumus inimici vestri, sed sumus Clerici, &
 tendimus Romam pro beneficiis. Tunc
 unus dixit: Quid ego curo beneficia? Detis
 mihi pecuniam, & sociis meis, quod habe-
 mus bibalis, vel diabolus debet vos confun-
 dere. Tunc si volumus venire de ipsis,
 oportet quod dedimus ipsis duos florenos.
 Et ego dixi occultè: Bibite quod diabolus
 benedicat vobis. Et postea socius meus di-
 xit: quid vobis videtur, volumus illos cita-
 re ad Curiam Romanam? Tunc dixi, quod
 non est possibile, quia non scimus nomina
 ipsorum. Deinde per multam merdam ivi-
 mus ad Augustam, & valde pluit. Et ita
 etiam ninxit, quod non potuimus aperire
 oculos nostros, tunc dixit socius: O diabo-
 le, quomodo friget me, si essem adhuc Co-
 loniæ, ego non vellem ire ad Curiam Roma-
 nam: & ego risi. In hospicio autem erat una
 pulchra virgo, & de nocte fecerunt choream,
 & socius meus chorisavit eam, & dixi ei
 quod

quod non deberet facere, quia est Magister, & non deberet exercere istas levitates: sed ipse non curavit, & dixit mihi: Si illa virgo vellet mecum dormire per unam noctem, ego vellem de merda ejus comedere unam libram, & non potui amplius audire, sed allegavi Ecclesiasten, id est: Vanitas vanitatum, & omnia vanitas, & ivi dormitum. De mane venimus ad Lanszperg, ubi socius meus supposuit ancillam hospitis per noctem. Et de mane, quando exivimus hospitium, tunc equus suus claudicavit. Et dixi, supponatis cras amplius ancillas, sed unus faber juvavit ei. Et postea ivimus ad Schongaw, ubi emimus pulchra specula. Deinde ivimus versus Ispruck, tunc fuit ita mala via, quod equi non potuerunt ire, & fuit ita profunda merda, quod transivit equis ad ventres superius. Et sic post multas tribulationes venimus Isprucken, ubi fuit Dominus Imperator, ejus Vasalli, & Curiales & Satrapæ, & Milites, & Armigeri, habentes vestes sericas, & catenas aureas in collibus suis. Et aliqui fuerunt terribiles cum barbis & birretis scissis militariter. Et nimui comedere in hospitio, quia audivi unum dicentem, si esset Imperator, ipse vellet suspendere omnes Curtisanos, quia vadunt Roman, & dicunt nequitias. Ibi etiam recipiunt se invicem pro beneficiis, & venant alias beneficiatos in Almania, & faciunt quod

quod pecunia venit ad Romam de Almanis. Et sic vidi, quod isti Curiales non curant Deum, neque homines, & ergo peribunt sicut pulvis a facie venti. Postea transivimus per unum montem, qui fuit plenus nive, & est ita altus, quod credo quod transit ad medium cœli, & fuit ita magnum frigus super illum montem, quod putavi habere febrem, & cogitavi de stufa mea Coloniae. Dixit autem socius meus: O si haberem pelliculam meum: tunc dixi ei: Vos semper queritis de frigiditate, quando estis in campo, & quando venitis ad hospitium, tunc vultis superponere, non scitis quod coitus etiam infrigidat? Respondit ipse, quod non videtur sibi quod infrigidat, sed calefacit. Et debetis scire Magister Ortuine, quod in vita mea non vidi unum hominem ita luxuriosum, semper quando intravimus unum hospitium, tunc primum verbum fuit ad famulum hospitis: O famule, non habemus aliquid pro genibus? Dactilus meus stat mihi ita durè, ego scio quod vellem cum eo nuces supra percutere. Deinde venimus ad Tridentum, & parcat mihi Dominus, & vos etiam non habeatis mihi pro malo, quod scribo vobis veritatem: quia ibi etiam semel purgavi renes, vadens occultè ad prostibulum, sed postea de nocte oravi horas de beata Virgine pro peccato illo. Fuerunt ibi multæ gentes, venientes ire ad Veronam, & facere ibi mirabilia,

Na, & dicebantur nobis grandia, quomodo Imperator velit captivare Venetiam, & vidimus Bombardas & alia multa, qualia non vidi in vita mea. Et una Sabbatorum venimus ad Veronam, illa est pulchra civitas, habens muros, castra & fortalitia & vidimus ibi domum Ditheri de Bern, ubi ipse habitavit, & ibi superavit & mortificavit multos gigantes, qui bellaverunt cum ipso: postea volentes procedere, diu non potuimus propter metum Venetianorum quia dicebatur quod essent in campo, & fuit verum: Quia postea apud Mantuam audivimus eos bombardare, quia jacebant ante Brixiam. Et dixit socius meus: hic natus fuit Virgilius: Respondi, quid curo illum paganum? Nos volumus ire ad Carmelitas, & videre Baptistam Mantuanum, qui in duplo est melior quam Virgilius, sicut ego audivi bene decies ab Ortuino, & dixi ei: quomodo semel reprehendistis Donatum, quando dicit: doctissimus Poetarum fuit Virgilius, vel optimus plebis, & dixistis: sed esset Donatus hic, ego vellem ei in faciem dicere, quod mentitur: quia Baptista Mantuanus est super Virgilium. Et quando venimus ad Claustrum Carmelitarum, dicebatur nobis quod Baptista Mantuanus est mortuus: tunc dixi: Requiescat in pace. Deinde venimus ad Bononiam, ubi fuit Sanctissimus, & etiam Rex Franciæ. Ibi audivimus Missam Papalem, & accepimus multas indulgentias pro omnibus peccatis, tam

venialibus quàm mortalibus, & fecimus confessionem. Tunc fuit ibi Reverendus Pater, Frater Jacobus de Hochstrate, Magister notus, & Inquisitor hæreticæ pravitatis, & ego videns eum, dixi: O Pater Reverende, quid excellentia vestra facit hîc? ego putavi quod estis Romæ: tunc dedi ei literas vestras, & literas Magistri nostri Arnoldi de Tungaris: tunc respondit mihi, quòd vult impetrare per Regem Franciæ, quòd Reuchlin debet declarari hæreticus, & Speculum oculare debet comburi. Interrogavi autem eum: Intelligit tunc etiam Rex istam materiam? Respondit: Licet ipse non intelligit per se, tamen Theologi in Parrhisia Instruxerunt eum. Et Confessor suus Wihelmus Parvi, qui est vir zelosus, dixit ei in confessione, quòd non vult eum absolvere, nisi vult facere cum Papa, quòd Reuchlin declarabitur hæreticus: & gavissus sum valde, & dixi: Det Dominus Deus, quòd fiat secundum verba vestra. Et inveni ibi multos Curtisanos mihi notos, & invitavi eos ad hospitium. Deinde ivimus ad Florentiam, quæ est ita pulchra civitas, sicut est in mundo. Et postea Senam, ubi est Universitas, sed sunt pauci Theologi. Postea sunt parvæ civitates, & una vocatus Monte flascon: ibi bibimus optimum vinum; quale non bibi in vita mea: & interrogavi hospitem, quomodo vocatur illud vinum? Respondit quòd est lachryma Christi: tunc dixit.

Dixit socius meus: Utinam Christus vellet etiam flere in patria nostra. Et sic bibimus bonam positionem, & post duos dies intravimus Romam. Laudetur Deus, qui liberavit nos de multistribulationibus quæ sunt in tota via: nec non in mala Scarparia. Sed nunc in Curia non intellexi aliqua nova, nisi quod vidi hinc unum animal bene ita magnum; sicut quatuor equi, & habet rostrum ita longum, sicut ergo: & est mirabilis creatura. Quando vidi, tunc dixi: Mirabilis Deus in operibus suis. Ego vellem dare unum florenum, quod videre deberetis illam bestiam: sed credo per Deum, quod satis bene expedivi me scribendo. Vos similiter faciatis, alias nunquam vobis scribam. Et valete saniter. Datum raptim Romanæ Curia.

*Thomas Klorbius humiliter Theologie Doctor,
M. Ortuino Gratio.*

QUIA scriptum est, Vexatio dat intellectum: ergo non debetis mihi habere pro malo, quod modicum teneo vobis oppositum, cum ego facio in bonam partem. Vos nuper scripsistis in uno dictamine, de uno Magistro nostro: quod est valde doctus, & est Doctor multorum annorum, & est profundus Scotista: & est valde cursivus in libris sententiarum: etiam scit mentetenus totum librum Doctoris sancti de Ente & Es-

O²

sentia

sentia; & Fortalitium fidei est ei sicut Pater noster, & per artem memorativam impressit sibi formalitates Scoti, sicut ceram, & ultimo scribitis, quod est membrum decem Universitatum. Parcatis mihi, vos estis incongruus: quia unum membrum non potest habere plura corpora: sed per contrarium, unum corpus bene habet plura membra: quia corpus humanum habet Caput, pedes, manus, brachia, ventrem, priapum, vel vulvam si est mulier; & est membrum hominis: & caput est membrum hominis &c. Et totum corpus hominis habet sub se illa membra: & illa membra subsunt huic corpori sicut species suo generi. Sed nullum istorum membrorum habet sub se plura corpora: sed si velitis dicere quod talis Magister noster est corpus decem Universitatum, iterum ego vellem reprehendere vos. Quia ibi putaret aliquis, quod decem Universitates essent membra illius Magistri, & quod ipse constaret ex decem Universitatibus, quod posito fuerit scandalum illis decem Universitatibus, & ipsæ minorarentur exinde: cum unus homo (quia etiam Magistri nostri, sicut scitis, sunt homines) diceretur esse dignior tot Universitatibus: quod est casus impossibilis. Quia etiam Doctor sanctus non est plus quam decem Universitates. Quomodo ergo velimus emendare, quod dicimus recte? Advertatis, quia est quæstio multum difficilis.

Et

Et quamvis pertinet ad Grammaticalia, tamen etiam plures Magistri nostri non sciunt. Ille ergo qui est immatriculatus in decem Universitatibus, etiam ad tempus studuit in eis: audiens lectiones, & servans statuta: facto etiam & servato juramento, exhibens honorem Magistris & Doctoribus, potest dicere: Ego sum membra decem Universitatum, & non membrum. Et non est oratio incongrua, quamvis sit ibi disconvenientia in numero. Quia fit ibi appositio, sicut in Virgilio: Formosum pastor Coridon ardebat Alexim, Delicias Domini. Quia ibi etiam Alexis, qui est solum unus rusticus, dicitur esse deliciae per appositionem. Et credatis mihi, quod est una subtilitas valde notabilis. Ego didici quando steti Lovaniae, & nondum fui Baccalarius, quando haec materia fuit disputata per quatuor dies. Non habeatis pro indignatione: quia ex bono scripsi vobis, & valete. Datum Confluentiae.

Magister Otho Hermelin, M. Ortuino Gratjo.

SALUTIS maximam copiam, venerabilis Magister; dominatio vestra magnam gratiam fecit mihi, mittendo illum notabilem librum Joan. Pfefferkorn qui intitulatur, Defensio Joann. Pfefferkorn contra famosas. Ego non possum admirari satis, quod sic notabiliter & excellenter ille vir reprehendit Joann. Reuchlin & dixi quando legi: viste

Reuchlin deberet libenter esse mortuus. Sed plebanus quidam ex nostris, bonus Reuchlinista, semper opponit mihi, arguens à majori ad minus, & heri ante vesperras, quando ivi secum spaciatum, hæc verba exiverunt ab ore suo: Si Theologi non obtinuerunt contra Joan. Reuchlin in Almania, multo minus obtinebunt in curia Romana, quia in Italia sunt doctissimi viri, & statim intelligent stultitiam & vanitatem Theologorum, quia Romæ non curantur tales Frascariæ. Et etiam dixit: Quale signum est hoc? quod Theologi non audent nominibus propriis scribere contra Joannem Reuchlin & cohærentes, sed subordinant unum Bufonem, qui neque honorem, neque bona habet perdere, & huic adscribunt libros? Tunc respondi ego: Pfefferkorn quidem composuit materiam, sed Magister Ortuinus postea latinisavit. Dixit plebanus: Benè scio quod Ortuinus composuit hoc latinum, quia statim cognovi stilum suum, etiam scio quod ipse Ortuinus est de bona progenie, scilicet Sacerdotali, sed dicatis mihi unum. Vos habetis fateri, quod Pfefferkorn non scit Alphabetum Latinum: Et si non scit Alphabetum, multo minus scit legere: Et si non scit legere, multo minus scit intelligere: Et si non scit intelligere, multo minus scribere & componere: Et si non scit legere, neque intelligere, neque scribere, multo minus scit disputare de istis quæ-

stio-

tionibus, quas nemo potest sapere, nisi sic
 profundissimus literatus. Quomodo ergo est
 possibile, quod ipse composuit hanc mate-
 riam, vel latinè, vel theutonice, vel hebraicè?
 Respondi quod videtur mihi, quod Pfeffer-
 korn habet ita illuminatum intellectum: &
 ita sæpe audivit istam materiam, quod adju-
 vante Deo, & ex instinctu Spiritus Sancti,
 benè potest disputare desuper. Et causa illa
 est ita facilis, quod Reuchlin posset vinci in
 ea etiam, per uxorem Pfefferkorni. Dixit
 plebanus: Verum est hoc: quia credo quod
 uxorem Joannis Pfefferkorn non vincerent
 quinque juvenes quadrati rustici ex West-
 phalia: multo minus Joan Reuchlin, qui est
 senex & debilis, & per consequens, impo-
 tens poterit eam vincere. Sed miror quod
 sanctissimus Dominus Papa, & etiam Impera-
 tor noster, permittunt tanta scandala fieri
 per istum Judaicum Bufonem, quod debet
 stare in loco sacro, & prædicare populo, &
 dare benedictionem, & facere talia, quæ si
 faceret unus laicus, qui fuisset semper Chri-
 stianus, tamen nihil boni deberemus suspi-
 cari de eo, multo minus de Judæo baptiza-
 to, qui non debet probari, quod fuerit bo-
 nus Christianus, nisi post mortem. Et si non
 deberent hoc pati, multo minus deberent
 pati, quod ipse intrömitteret se in disputatio-
 nes doctissimorum virorum, & scandalizaret
 honestissimos viros. Ipse deberet suspendi

cum libris & scandalis suis, sicut diu merui
 Respondi, quod prædicatio Joannis Pfeffer-
 korn non fuit Pontificalis, sed fuit laicalis, &
 simplex instructio: sed de libris ejus manife-
 stum est, quod ipse defendit se contra Joan-
 nem Reuchlin, qui parvipendit eum. Et in
 Speculo suo manuali corrigit injustitiam Joan-
 nis Reuchlin. Et quod sit bonus Christianus,
 præsumitur ex hoc, quod si non semper ma-
 neret bonus Christianus, ipse non esset ita
 iratus super Judæos, & faceret eis tanta mala.
 Dixit plebanus: Scribere seu componere li-
 bros est una magna res, & non competit nisi
 magnis & doctis viris, qui sunt altissimè gra-
 duati, multò minus Joanni Pfefferkorn, qui
 est idiota. Et ergo Theologi Colonienſes
 nunquam debuissent prætere, quod vel-
 lent hominibus persuadere, quod Pfeffer-
 korn componit talia. Sed si ego essem Im-
 perator, ego vellem Pfefferkorn & Hoch-
 strate suspendere ad unum patibulum. Re-
 spondi: quid fecit Magister noster Jacobus
 de Hochstrate? tamen est bonus Imperialis,
 quod ego volo probare per Epistolam suam
 ad Imperatorem, in qua sic scribit: Valeat,
 & in æternum gaudeat Cæsarea Majestas,
 quam Deus optimus maximusque suæ Eccle-
 siæ conservare dignetur per millia tempora
 felicem. Dixit plebanus: ego vidi decem
 malefactores mortificari, & nullus fuit ita di-
 gnus mortis, sicut Hochstrate, qui tam bo-
 num

Num & innocentem virum sic injustè tribu-
 lat, & adhuc petit etiam adiutorium à Rege
 Franciæ, qui est publicus inimicus Imperii,
 contra Joannem Reuchlin; quod est crimen
 læsæ majestatis, & super hoc Romæ læmen-
 tavit. Respondi quod Hochstrate facit talia
 zelo fidei, & fides major est quam Impera-
 tor, & Theologi non curant superioritatem
 secularem. Tunc plebanus abcessit, dicens:
 O innocentissime Reuchlin, debes tu sic tra-
 ctari à pessimis & nequitiosissimis tribulatori-
 bus? Deus te conservet, sed si ulla est iusti-
 tia, tu non potest superari in ista causa. Ergo
 possum dicere: zelabunt gentes, & nihil ad-
 versum te poterunt. Respondi occultè
 Fiant dies ejus pauci, & Episcopatum ejus
 accipiat alter. Per Deum Domine Ortuine,
 nos habemus multas tribulationes. Vellem
 quod ista causa esset expedita: & ergo scri-
 batis mihi tamen quomodo stat in Curia Ro-
 mana, & valeatis per tot annos quos vixit
 Mathusalem. Datum Vratislaviæ.

Magister Petrus Steynhart, M. Ortuino Gratio:

MULTUM vellem vobis scribere, Domine
 Ortuino, de novitatibus, hic inde &
 bellis & guerris, & etiam causa Joh. Reuch-
 lin. Sed jam sum ita iratus, quod non possum
 sedere præ ira, & ergo non possum scribere
 talia, quia cor palpat mihi, quasi unus percu-
 teret cum pugno, quia est hic unus Alma-
 nus

nus de partibus Misnensium, & ipse promissit
 mihi dare unum vocabularium Juris: nunc
 non vult dare, sed non juvat. Et video quod
 prætendit me vexare. Sed quia scitis quod
 omnè promissum cadit in debitum, propte-
 rea feci eum citare. Tunc hodie scripsit mihi
 unam literam vituperativam, & scandalificavit
 me quasi Bufonem: ergo sum ita iratus, quod
 nescio quid debeo facere. Sed volo ire ad
 Gubernatorem, & impetrare unum manda-
 tum de capiendo, quia iste socius est mihi
 suspectus de fuga. Et quando non mittit
 mihi statim librum, tunc afferam famulos Pa-
 riselli ad captivandum eum, & mittere in Pre-
 sunam, & si tunc habebit unam Strapecor-
 dam vel duas, capiat sibi: Quia volo eum
 docere, quomodo debet unum circumdu-
 cere, & non tenere promissum: & credatis
 mihi firmiter, quod volo rectificare illum so-
 cium, vel est damnum quod vivo, quia oportet
 me habere talem librum. Quia jam pono
 studium meum in ordine, & emi libros in Ju-
 re, & in aliis, vadens quotidie quatuor horas
 ad sapientiam, audiendo instituta, & infor-
 tiatum, & etiam in Jure Canonico, & Regu-
 las Cancellariæ, & inveni hic unum librum
 multum practicum, & est excellens, & ex eo
 disco multa: ego credo quod in Almania
 non habetis eum, ipse est mirabilis, & est valde
 declarativus, & intitulatur, Casus longi super
 institutis, & practicat pulcherrimas materias,

& ita profundè declarat instituta, quod sæpe dividit unum paragraphum in decem partes, & procedit per modum Dialogi, & etiam quantum ad latinitatem valde elegans. Non possum vobis scribere quantum est utile habere talem librum, sed non debetis dicere Juristis in Colonia, quia sunt fautores Joanni Reuchlin, quia si haberent illum librum magis subtiliter possent prædicare. Ego benè scio quod non habetis libentèr quod studeo in Jure, quia sæpe dixistis mihi, quod debeo studere in Theologia, quæ beatificat, & est de majori merito, quàm illa Jura, quæ faciunt curvum rectum & rectum curvum. Et allegastis mihi Richardum in uno passu, atamen dico quod oportet me facere: quia scientia Juris est de pane lucrando. Unde verus: Dat Galenus opes ut sanctio Justiniani: Ex aliis paleas, ex istis collige grana. Et scitis benè quod aliàs sum pauper, & mater mea scripsit mihi, quod debeo cogitare ad habendum victum & amictum. Quia amplius non vult mittere mihi pecuniam, & sic est per Deum. Sed jam iterum cogito de isto, scio qui fecit me iratum. Valetè cordialiter. Datum Romæ.

Magister Joan. Pileatoris, M. Ortuino Gratio.

SALUTES vobis plures;
 Quam sunt in Polonia fures,
 In Bohemia heretici,

In

In terra Suetensium rustici:
In Italia scorpiones,
In Hispania let. es;
In Ungaria pediculi;
In Parrhisia articuli:
In Saxoniam, videlicet,
Et in Venetia Mercatores:
Et Romæ Curtisani:
In Almania Capellani:
In Frisia Caballi;
In terra Francie Vasalli:
Pisces in Marchia,
Sues, in Pomerania:
Oves in terræ Angliæ,
Boves in regno Daciæ:
Meretrices in Bambergæ,
Artifices in Nurmbergæ:
In Praga Judei,
Coloniæ Pharisei:
Clerici in Herbipoli,
Naves in Neapoli:
Busto ducis acufices,
Francofordiæ Pellifices;
Nobiles in Franconia,
Nautæ in Selandiâ:
Sodomitici Florentiæ.
Ex Ordine Prædicatorum indulgentiæ:
Textores Augustæ,
Per æstatem locustæ:
Columbæ in Vuetteravia,
Caules in Bavaria:

Halecés in Flandria,
Sacci in Thuringia

Id est infinitas salutis vobis opto, venerabiliis M. quia estis mihi ita charus, sicut est possibile in charitate non ficta. Sed possētis dicere, quod unguentam dilectionem, quia non creditis quod est ita cordialis; ita non volo multum scribere de illa. Unde versus: Latus propria sordet in ore. Teutonice, *Eigen lob stincst gern*. Sed in signum dilectionis mitto vobis hic duo munera; scilicet unum Pater Noster factum de cornu Busli, & tetigit sepulchrum Sanctorum Petri & Pauli, & multas alias reliquias Romæ. Et cum hoc feci, tres missas superius legi. Et dicunt quod valet contra latrones & omnes interfectoriales nequitias, quando aliquis orat Rosarium in eo. Secundo mitto vobis unam rem, quæ est ligata in panniculo, & habet virtutes contra serpentes, quia vidi experimentum, & quancumque (Deus custodiat) mordet vos unus serpens, tunc non nocet vobis, ego dedi unum Carlinum pro. Fuit hic unus in Campo flore, qui facit mirabilia per virtutem sancti Pauli, & habuit multum de serpentibus terribiliter formatis, ita quod est mirabile ad videndum. Ipse tangit eos, & non nocet ei: sed quando mordet unum alium, tunc ipse liberat eum per talem virtutem, dans homini illam materiam sic ligatam, & dicunt quod est de
illa

illa progenie, cui sanctus Paulus concessit talem virtutem. Quia quando sanctus Paulus ambulavit in terris, tunc semel fuit hospitatus ab uno viro, qui tractavit eum cum summa reverentia, & faciens ei bonam companiam, præbendô comedere & bibere, & bona lectisternia, & de mane quæsit eum: O bone Domine non habeatis mihi pro malo: ego video quòd estis, unus magnus vir, & habetis specialem gratiam à Deo, & non dubio quòd estis sanctus, quia heri vidi vos facere miracula: rogo dicatis mihi, qui estis? Respondit ei sanctus Paulus: Ego sum Paulus Christi Apostolus: tunc ille vir cecidit in genua sua, dicens: O sancte Paule, parcatis mihi, quia nescivi quis estis: & ergo rogo, velitis Deum orare pro peccatis meis, & velitis mihi dare pro valedictione unam specialem gratiam propter Deum: Dixit ei sanctus Paulus: Fides tua salvum te fecit, & dedit ei talem gratiam, & omnibus successoribus suis, quod possunt sanare homines qui sunt veneficati à serpentibus. Et iste vir qui dedit mihi hoc, est de tali progenie, sicut multoties probavi: ergo accipiat pro bono, & scribite mihi novalia de guerris: & mittatis me scire, an ille Jurista Joannes Reuchlin composuit adhuc alia contra vos, quia possibile est quòd fecit propter suam audaciam, quamvis nullis vestris præcedentibus demeritis. Sed spero quòd etiam bene

Nè confundetis eum: quia hic Dominus Magister noster Hochstrate dixit mihi, quòd causa sua benè stat, & quòd debeo hoc vobis scribere. Valetè, Romæ datum.

Fridericus Glantz, M. Ortuino Gratio.

SALUTIS cumulum honorabilis vir, si non scitis prius, tunc volo vobis certificare nova, quod fui hic in guerra cum quodam Cantore, qui putat se esse magnum Dominum, sed est adhuc ita benè pauper socius, sicut ego & alii. Nos bibimus in simul, & ipse dixit quod portasset mihi unum totum cantharum cerevisiæ: & ego dixi quod non, & ita me Deus juvet, quod non vidi quod bibit. Tunc dixi: Domine Cantor, ego non vidi quod bibistis: si vidissem, tunc libenter vellem respondere vobis, quia adhuc sum imperterritus contra unum cantharum cerevisiæ. Tunc juravit quod portasset mihi, & dixit quod debeo bibere. Respondi: Portate mihi unum; & faciam vobis æquum: tunc dixit quod portasset mihi, & ergo essem ei satisfacere obstrictus. Respondi quod non vidi, & posito casu quod vidissem, tamen non tenerer ei; & de nullo jure potest me cogere ad bibendum, quando non volo. Dixit ille: imò possum vos cogere. Respondi: ubi hoc legistis? dixit in l. vinum. ff. Si certum petatur. Respondi, vos allegatis mihi Jura, ego non sum Jurista, sed volo vobis in-

terrogare desuper. Et sic solvi zecham & recessi, & dixit ipse quod nunquam in vita sua vellet mihi portare aliquid. Respondi; dimittatis. Sic est factum Magister Ortuine. Vos etiam per contrarium scribite mihi novalia, & valete tam diu, donec unus passer ponderat centum libras. Datum Monasterii.

Fr. Simon. Worst Sacrae Theologiae Doctor, M. Ortuino Gratio salutem.

POSTQUAM venit huc defensio Joannis Pfefferkorn contra famosas, quam composuit in Latino, semper omni die audivimus hic nova; unus dicit sic, alius sic; unus est pro eo, alius pro Reuchlin; unus defendit eum, alius culpatur; & est magnum certamen, & volunt invicem percutere se. Si deberem vobis scribere omnes guerras quæ sunt de hoc libro, olimpiæ me tempus sit defecurum, sed transeuntur, dicam pauca: Simpliciter plures dicunt, & communiter seculares, Magistri & Presbyteri, & Fratres de Ordine Minorum, quod non est possibile quod Pfefferkorn composuit istum librum, quia nunquam didicit unum verbum latinum. Respondeo quod hæc objectio nihil valet, licet magnos etiam viros in hunc usque diem pervertit, & malè. Quia Joan. Pfefferkorn, qui secum fert calamare & atramentarium, ea potest annotare, quæ audit, vel in sermonibus publicis, vel in conventiculis, vel quan-
do

Quo Studentes & Fratres Prædicatores veniunt in domum suam, vel quando ipse vadit ad balneum. Sancte Deus, quot prædicationes intra duodecim annos audivit? Quot admonitiones? quot sanctorum patrum auctoritates? quas ipse, vel per seipsum retinere, aut uxori suæ dicere potuit, vel ad patrietem scribere, vel ad tabulam suam ponere? & dixi ei nuper, quod Joan. Pfefferkorn de seipso proficetur (citra jactantiam tamen) quod omnia illa quæ in Biblia vel in sacris Evangeliiis habentur, per seipsum allegare potest ad omne propositum, sive malum, sive bonum, Judaicè sive Almanicè, & etiam scit mentetenus omnia Evangelia, quæ per totum annum exponuntur, & potest ea recitare ad unguem, quod non possunt facere isti Juristæ & Poëtæ: etiam habet filium nomine Laurentium, ingenuum profecto adolescentem, qui studuit ita quod est pallidus: sed ego miror quod permittit eum studere in illis diabolicis Poëtis, ipse recolligit patri suo sententias Oratorum & Poetarum, tum ex suo, tum Præceptorum suorum ore, ad omnem materiam, & omne propositum, & scit allegare Hugonem: & ipse Joan. Pfefferkorn intelligit multa ex tam ingenuo adolescente, ita ut quæ ipse indoctus facere non potest, filius ejus perficiet. Doleant igitur omnes, qui falsè circumtulerunt, quod ipse non composuit suos libros, sed Doct. & M.

in Colo. componunt eos. Erubescat quoque, & in æternum ingemiscat Joan. Reuch. qui etiam dixit, quod Joan. Pfefferkorn non composuit suum manuale speculum, de quo sæpe apud Doctos fuit contentio: quia tres viri dederunt ei illas autoritates, quas ibi allegavit: tunc unus dixit, qui sunt isti viri? Respondi quod nescio: sed credo quod sunt isti tres viri, qui apparuerunt Abraam, ut legitur in Genesi. Et quando dico talia, tunc subsannant me, vexantes sicut scutones. Ego vellem quod diabolus percuteret eos plaga magna, sicut scribitur in libro Job, quem pronunc in Monasterio nostro legimus ad mensam. Dicatis Joanni Pfefferkorn, quod habeat patientiam: quia spero quod semel Dominus Deus faciet miraculum, & salutate eum nomine meo. Etiam debetis mihi salutare uxorem ejus, sicut benè scitis: sed occultè, & valeatis. Datum raptim, non valde speculativè. Antverpiæ.

Conradus Unckebugck, M. Ortuino Gratio.

NONNE mirabile est, venerabilis Domine Magister, quod parentes mei non mittunt mihi pecuniam, & tamen sciunt quod non habeo unum obulum, & scripsi eis benè viginti literas. Si non volunt mittere mihi pecuniam, tunc per Deum ego volo aliter facere, & credatis mihi quod nuper habui in voluntate, quod volui me obligare sub pœnis

nis Camerae accommodando duos florenos Rhenenses aut tres, & redire in patriam, & dicere eis opinionem meam ita grosse, quod deberent tangere. Diabole, credunt quod sum natus super arborem, vel debeo comedere foenum sicut animal? Diabolus auferat me, si habui unum Carlinum in sex mensibus? & semper nihil comedo, nisi salatum, & caepe, & alium, & aliquando unum mensestrum de fabis, vel herbis, vel spinaciam more Italico. Ego bene scio quod Fratres mei in patria comedunt pisces, & aves, & bona fercula, & non cogitant super me: sed ego non volo diutius pati, & debetis ipsis dicere: tunc ego etiam volo diligenter hic instare apud Dominum meum, quod promovebit negotium vestrum, sicut scripsistis mihi. Et rogo vos, quando parentes mei dabunt pecuniam, quod velitis mihi mittere. Et cum hoc mittatis mihi unum frustrum de creta: quia in tota Roma non habent bonam cretam, etiamsi velitis dare unum florenum pro ea: sed sicut scitis, quod oportet habere cretam, quia sum logicus? & quando volo facere syllogismum, tunc non habeo stramentum super. Etiam est fastidiosum facere cum atramento: & mittatis mihi ligas teutonicas ad ligandum caligas: quia faciunt ita malas ligas in Italia, quod est mirabile. Mitto vobis hic unam Veronicam, quae tetigit capita sanctorum Pe-

tri & Pauli, & multas alias reliquias: & mitto vobis unum Agnus Dei, & debetis mihi salutare Dominum Valentinum de Geltersheim, Magistrum nostrum colendissimum: per Deum, ego nunquam ita potuissem discere logicam, si non stetissem in Bursa sua: quia ipse est valde declarativus, & supposita cito capiunt, quando ipse legit. Valete plurime cum sanitate mentis & corporis. Datum Romanæ Curie.

Magister Marquardus Fotzenbut, M. Ortuino Gratio.

SALUTEM cum servitute amicabili, venerabilis Domine Magister, sicut scribitis mihi quod debeo notificare vobis de Magistro nostro Jacobo de Hochstrate: Scitote quod Juristæ faciunt ei magnam instantiam; sed sicut ego audivi, diabolus confundat eos: Quia multi Cardinales sunt pro vobis, & præcipue Cardinales S. Crucis, qui debet fieri Papa, quando ille Papa moritur, & audivi quod dixit: Ego volo defendere illum notabilem Theologum Jacobum de alta platea contra Reuchlin, etsi omnes Juristæ in toto mundo starent pro eo, sicut etiam fecit, cum contra semel articulos habuit Petrum Ravenatensem, qui etiam fuerunt multum hæreticales, & debetis pro certo habere Domine Ortuine, quod ille Cardinalis adhuc confundet omnes Juristas, quia est bonus pro Theologis; & est

Est etiam bonus pro Rege Franciæ, & Universitate Parrhisiensi. Antiquus Rex Franciæ voluit ipsum facere Papam. Etiam alias habetis bonam causam cum hoc. Magister noster Jacobus dedit ante octo dies unam pinguem propinam vini Referendario cuiusdam Cardinalis, quem non volo nominare, qui debet eum promovere apud reverendissimum, sicut bene scit. Fuit hic rumor, quod Episcopus Colon. est mortuus, & Comes de nova Aquila est electus in novum Episcopum. Si est verum, tunc volo dicere quod Canonici Colonienses sunt magni stulti: quia Poeta & Episcopus proprie sunt duo contradictoria, etiam non esset bonum pro causa fidei: quia talis Comes est magnus fautor Joannis Reuchlin. Quia dixit mihi quidam Curtianus, quod quando ex Colonia ivit ad Italiam, tunc ipsi dedit ei unam Epistolam, quam portavit Joan. Reuchlin, & audivit ab aliis quod habet societatem cum multis Poetis & novis Theologis, sicut est Eras. Roter. Quando ego fui in Herbipoli, tunc fuit unus Poeta, qui vocatur Ulricus Hutenus, qui semper ridet & vexat Theologos & Magistros Artium: ipse dixit in mensa, in uno hospitio ad quendam alium nobilitarem, quod in illo die scripsit unam literam ad illum Comitem: tunc respondit ille nobilitaris, quid tamen scribitis ad invicem? Respondit ille: quod debet facere magnam diligentiam in

causa fidei: & debet laborare pro Reuchlin^o contra Theologos, ne comburant Speculum oculare, & quod multum commendavit ei Joan. Reuchlin tanquam patrem suum: & ego tacui, ne notaret quod sum fautor vester. Et propterea dico vobis, quod non est bonum, si iste debet esse Episcopus: sed spero quod non est verum. Ergo scribatis mihi veritatem, & vasete à planta pedis usque ad verticem capitis, sicut dicit Esaias. Datum in urbe Roma.

Joannes Hölckot, M. Ortuino Gratia.

AMICABILITATEM pro salute excellens vir: accepi literam vestram quam compilastis in Colonia, & notetis quod talis litera fuit compilata in die S. Margaretæ, & ego accepi eam in die S. Bartholomæi, & quando accepi eam, tunc dixi: O diabole, ista litera est diu scripta, & Dominus Ortuinus irascabitur mihi, & potest dicere: Quoniam iste est superbus, & non respondet mihi. Ergo peto venerabilitatem vestram, quod habeatis me excusatum, & non debetis dubitare quod non est ita. Quia vos putatis quod fui adhuc in Cassel, & hospes meus, quando accepit eam, misit mihi postea ad Margburg. Et sic transiit multum tempus, quia astu sum in Margburg, & resumo duos juvenes domicellos: quando ergo vultis mihi literas mittere, debetis eas destinare
huc,

Nunc, & intellexi à vobis, quod componitis seu practicatis unum notabilem librum, quem vultis intitulare Defensio Joan. Pfefferkorn contra famosas, & vultis eum dare ad impresuram, & scribitis quod non vultis ponere nomen vestrum, & cogitatis quod est melius intitulare cum nomine Joan. Pfefferk. quia Pfefferkorn non curat talia, & non timet Joannem Reuchlin & suos coherentes, si vellent aliquid componere contra eum. Sed volo vobis unum aliud dicere, quid si Reuchlin diceret? Ecce Pfefferkorn non scit Latinum ergo non potest compilare talia: sed Theologi in Colonia, & Ortuinus, qui est Poeta eorum, componunt tales scandalizationes, & postea dicunt Pfefferkorn scripsit, nos non scripsimus. Ergo vellem quod considerabitis bene ante factum, si velletis postea negare quod scripsistis, tunc Reuchlin posset cognoscere vestrum stylum, & probare quod vos composuistis, & sic incurretis scandalum: & pardonate mihi, quod scribo ex amore. Valet. Datum Margburg.

*Jodocus Klynge Baccalarius; M. Ortuino
Gratio.*

VENERABILIS vir, quamvis sum remotus à vobis corporaliter, tamen habetis scire quod quoad mentem semper sum vobis propinquus cogitando de sodalitate nostra, quanti

habuimus in invicem, cum stetimus Daventriæ. Ergo nuper ille Beanus veniens huc, & portans mihi illud vestrum dictamen, dixit quod dixistis ei: O ille Jodocus pro nunc est in patria, & habet bonos dies & non curat pro me. Ego respondeo quod nihil est: Quia non sum de talibus, & adhuc bene scio quomodo semper Daventriæ scripsistis ad parietem: Qui procul est oculis, procul est a limine cordis. Et per Deum, heri quando fuimus in coena, & habuimus de illis piscibus de patria mea, qui vocantur Amæ, quia pater meus portavit, mihi tunc optavi vos, & dixi: O si Magister Ortuinus deberet esse præsens, & comedere de talibus piscibus, tunc cor deberet mihi lætari. Respondit pater meus: Quis est ille Ortuinus? Tunc dixi ei, quod est socius meus antiquus, & fuistis mecum Daventriæ, & quando ego fui secum domi, vos fuistis primarius: & postea in Universitate Coloniensi fuistis depositor meus, quando deposui Beanium, qui vos venistis unum annum ante me ad Coloniam, & postea steti vobis cum usque ad gradum Bacculaureatus: tunc vos accepistis Magisterium: sed ego promotus in Bacculaurium, de gratia Dei recessi ad Universitatem Wittenbergensem; tunc fui scholi rega hinc inde, & sic non vidi vos, & dixi ei multa de vobis. Et dixi ei, quomodo semel feci vos ridere, quando allegavi vobis illud metrum: Veni Spandaw
aggere,

aggere, tunc inspexerunt me Amæ; & dixi vobis, quomodo Beani in Spandaw composuerunt tale metrum de teutonico in latinum, quia teutonicum sic sonat: *Ich sam gen Spandaw opp den dam, Dar sogen micf die Plotzen an.* Et pro tunc dixistis mihi, quod prius nescivistis, quod ille piscis scilicet *Plotzen*, latine vocatur Amæ: & allegavi tale metrum, & vos risistis intime, & consequenter dixi vobis, qualiter ille piscis est in magna copia apud nos: & unus, qui est ita longus sicut brachium meum, vix solvit unum grossum: & dixistis: O Deus, si essemus ibi, & ergo heri optavi quod essetis mecum. Dixit autem Pater meus: credis quod etiam non habet pisces Colonia? Dixi ei quod pisces Coloniae sunt in caro foro: Sed scripsistis mihi quod negotium vestrum non bene stat, & malè procedit vobis in urbe Roma, & quod fautores Joannis Reuchlin faciunt vobis magnas instantias. Debetis mihi credere, quod ita doleo de vobis, sicut essetis mater mea: sed spero quod Dominus Deus dabit benignitatem, & terra nostra dabit fructum suum. Id est, vos Colonienses, Theologi, postquam combussistis libros hæreticales, fructificabitis in Ecclesia Dei, prædicando, arguendo, disputando novas materias, scribendo, & talia faciendo. Sic faciat filius Dei Christus, qui sit vobis clemens & propitius. Amen. Datæ Berlin in Marchia, ubi sunt bona piscalia.

*M. Bertholdus Hackstro, M. Ortuino
Gratio.*

DILECTIONEM fraternalem loco salutis, honorabilis vir: secundum quod reliqui vobiscum quod volo vobis notificare singula & scribere quomodo sto, scire debetis quod nunc fui per duos menses in urbe Roma, & non possum habere Patronum. Unus Auditor Romæ voluit me suscipere, tunc fui lætus, & dixi: Benè est Domine, sed magnificentia vestra velit mihi dicere quid debeo facere. Respondit quod debeat esse in stabulo, & unum mulum servare in ordine, dando ei comedere & bibere, & strigilando & mundificando. Et quando ipse vult equitare, quod sit paratus, & habeat frenum & sellum, & omnia. Et postea debeo currere cum eo ad audientiam, & iterum ad domum. Ego dixi quod non est pro me, quia sum Magister Artium Colon. & non possum talia facere. Respondit ipse: Si non vis facere, tuum damnum: & sic credo, quod volo iterum ad patriam. Deberem strigilare mulum, & purgare stabulum, ego potius vellem quod diabolus auferret illum mulum cum stabulo. Etiam credo quod esset contra statuta Universitatis nostræ: quia Magister debet se tenere sicut Magister, & esset magnum scandalum Universitatis, quod Magister Coloniensis deberet facere talia. Ergo volo redire in patriam propter ho-

honorem Universitatis, etiam alias non placet mihi Romæ, quia Copistæ & Curtifani sunt ita superbi, quod non creditis. Unus heri dixit mihi, quod velit merdare super unum Magistrum Colonienf. Respondi, quod deberet merdare ad patibulum. Tunc dixit, quod ipse est Magister, scilicet Curix, & unus Magister Curix prævstet M. Artium de Almania. Respondi quod non est possibile; & dixi, tu velles esse ita bonus sicut ego, cum tamen non stetistis in examine sicut ego, ubi quinque Magistri rigoroſe examinaverunt me, & ergo es Magister bullatus, tunc incepit disputare mecum; dicens: Quid est Magister? Respondi: est persona qualificata, promotâ & graduata in septem artibus liberalibus, præcedente examine magistrali, privilegiata, quod potest portare annulum aureum & sericum sub cappa, habens se ad suos Discipulos, sicut Rex ad suum populum. Et Magister dicitur quatuor modis: Uno modo à magis & ter, quia Magister ter magis debet scire, quam simplex persona. Secundo dicitur a magis & terreo, quia Magister debet esse terribilis in conspectu suorum discipulorum. Tertio a magis & therom, id est status, quia Magister in suo statu debet esse major, quam sui discipuli. Quarto à magis & sedere, quia Magister debet esse major in sua sede, quam aliquis suorum discipulorum. Tunc ille interrogavit, quis

quis est author? Respondi, quod legi in Vademecum. Statim ipse voluit repræhendere illum librum; & dixit quod non est authenticus. Respondi, tu vis repræhendere illos antiquos, & tamen tu non scis melius. Ego neminem vidi Colonix repræhendere talem librum. Non habes verecundiam? & cum indignatione magna recessi ab eo. Et ergo notetis quod volo redire in Almaniã, quia ibi Magistri sunt Domini & merito. Probe per Evangelium: quia Christus etiam vocavit se Magistrum, & non Doctorem, dicens: Vos vocatis me Magister & Dominus, & benè dicitis, sum etenim. Sed non possum plus scribere, quia pro nunc non habeo amplius papyrum, & est longum ad Campum flore. Valet. Datum in Romana Curia.

Magister Philippus Mesue, M. Orduino Gratio.

HUMILEM subjectionem loco salutis venerabilis Magister. Quandoquidem promisi vobis omnia scribere, quæ audio & video in causa vestra, quæ merito vocatur, causa fidei, quia universaliter concernit Fidem Christianam. Ergo sciatis, quod primo, quando veni huc, tunc Magister dixerunt mihi: Quid novi, quid novi, Magister Philippe, quid novi de Colonia? Respondi, quod nihil novi scio, nisi quod noviter Do-
mini

Mini Theologi, & Inquisitor hæreticæ pravi-
 tatis de Ordine Prædicatorum, combusse-
 runt unum librum hæreticalem, qui inticu-
 latur Speculum oculare Joan. Reuchlin. Re-
 spondit Magister Ecbertus de Harlem, qui
 est vir doctus & probus, & debetis mihi cre-
 dere, quod non est partialis. Ipse dixit:
 Bene audivimus hic, quod combusserunt il-
 lum librum; sed etiam audivimus, quod
 non debite & justo modo processerunt in
 illa causa, & commiserunt maximum scan-
 dalum, quia nos hic etiam vidimus talem
 librum, & non videtur nobis quod hæreti-
 ca pravitas inest. Sed quod est majus, Theo-
 logi dederunt sententiam, quando causa
 pendebat in Curia Romana, & Sanctissimus
 commisit illam duobus Cardinalibus, & man-
 davit silentium ex utraque parte, illo non
 obstante, Theologi Colonenses combusse-
 runt librum. Tunc dixi, quod fecerunt hæc
 propter Parrhisienses, & alias quatuor Uni-
 versitates, quæ sunt contra Reuchlin. Respon-
 dit Magister Ecbertus: Etiam si decem Uni-
 versitates essent contra illum Doctorem, ta-
 men debuerunt esse obedientes Summo Pon-
 tifici, tanquam Capiti Ecclesiæ. Respondi,
 quod præsumitur quod tot Universitates
 non errant. Respondit ipse, quod talis præ-
 sumptio non valet, & ergo credatis mihi,
 quod istud negotium habebit malum finem.
 Tunc non volui amplius respondere, sed
 dixi:

dixi: sit a, vel b, ego non curo. Ergo Dōmine Ortuine notifico vobis talia, quod velitis esse cautus, quia timeno quod Sententiā erit contra vos, quia Papa est iratus, & si etiam Romæ perditis litem, tunc diabolus tenebit candelam. Rostochiensēs sunt magni inimici Parrhisiensium: Parrhisiensēs habent unum statutum, quod non accipiunt ad facultatem suam Magist. Rostochiensēs, sed vos forte scitis quid debetis facere. Commendo me vobis. Datum Rostock.

Magister Adolphus Klingesor, M. Ortuino Gratio,

SALUTIS tantum sit M. Ortuino, quantum non potest in hac litera stare, & nuncius non potest portare, & nemo potest dicere, & nemo potest scribere. Et cum hoc etiam vellem, quod essetis lætus, & non cruciaretis vos sic in causa fidei. Ego nunquam suadeo vobis, quod debetis esse ita tristis, sed permittatis vobis requiem. Ipsi etiam multa dicunt mihi hęc, quia sum Colonienfis: sed ego rideo, quasi non curans aliquando etiam respondeo ipsis, vexans eos iterum. Sicut nuper quando unus (qui etiam stetit Colonix ante decem annos) dixit mihi, quod non credit quod Pfefferkorn adhuc est bonus Christianus: quia dixit, quod vidit eum ante unum annum, & adhuc ferebat sicut alius Judæus, & tamen dicunt communiter, quod

quod quando Judæi baptizantur non amplius foetent: ergo credit quod Pfefferkorn habet adhuc nequam post aures. Et quando Theologi credent quod est optimus Christianus, tunc iterum erit Judæus, & fides non est ei danda, quia omnes homines habent malam suspicionem de Judæis baptizatis. Tunc dixi: Sancte Deus, vultis arguere ex suspicionibus? homines credunt quod Judæi baptizati sunt mali Christiani, ergo Pfefferkorn est malus Christianus? Non sequitur: ego etiam possum suspicari quod Magister noster Arnoldus de Tungaris esset Sodomita, sed tamen non esset verum, quod Colonix omnes tenent quod est purus virgo. Sed respondeo vobis ad illud obiectum: Vos dicitis quod Pfefferkorn foetet. Posito casu quod est verum, sicut non credo, neque unquam intellexi, dico quod est alia causa hujus foetoris. Quia Joan. Pfefferkorn, quando fuit Judæus, fuit macellarius, & macellarii communiter etiam foetent: tunc omnes qui audierunt, dixerunt quod est bona ratio. Sic etiam rogo vos, quod non velitis nimis triftari in illa causa, quia spiritus triftis exiceat ossa. Valet. Datum Francofordix ad Oderam.

35 0 50

Q

Hen-

Henricus Schaffsmulius M. Ortuino Gratior

S. P. D.

CUM priusquam ambularem ad Curiam, dixistis mihi quod sæpe debeo vobis scribere, & aliquando debeo dirigere aliquas quæstiones Theologicales ad vos, tunc vultis mihi eas solvere melius, quàm Curtifani Romæ: ergo nunc quæro dominationem vestram quid tenetis de eo, quando unus in die Veneris, id est, feria sexta, vel aliàs quando est jejanium, comedit ovum, & est pul- lus intus, quia nuper in Campo flore sedi- mus in uno hospicio, & fecimus collationem, & comedimus ova, & ego aperiens ovum, vidi quod juvenis pullus est in eo: ostendi socio meo, tunc ipse dixit: Comedatis citò antequàm hospes videt, quia quando videt, tunc oportet ei dare unum Carlinum vel Ju- lium pro gallina, quia est hîc consuetudo, quod quando hospes ponit aliquid ad tabu- lam, tunc oportet solvere, quia non volunt recipere. Et si videt quod juvenis gallina est in ovo, ipse dicit: Solvatis mihi etiam galli- nam, quia computat parvam, sicut magnam. Et ego statim bibi ovum, & simul illum pul- lum intus, & postea cogitavi quod fuit dies Veneris, & dixi socio meo, vos fecistis quod feci peccatum mortale, comedendo carnes in feriis sextis. Et dixit ipse, quod non est peccatum mortale, imò non est peccatum veniale, quia ille pullaster non reputatur ali-
ter

ter quàm ovum, donec est natus: & dixit mihi, quòd est sicut de caseis, in quibus aliquando sunt vermes, & in cerasis, & in pisib. & fabis recentibus, sed tamen comeduntur in sextis feriis, & etiam in vigiliis Apostolorum. Hospites autem ita sunt pultroni, quòd dicunt quòd sunt carnes, ut habeant plus pecuniam: tunc ego abivi, & cogitavi desuper. Et per Deum, Magister Ortuine, ego sum multum turbatus, & nescio quo debeo me regere. Si vellem libenter consilium quærere ab uno Curtiano, tunc scio quòd non habent bonas concientias: videtur mihi quòd istæ juvenes gallinæ in ovis sunt carnes, quia materia est jam formata & figurata in membra & corpore animalis, & habet animam vitalem: aliud est de vermibus in caseis & aliis, quia vermes reputantur pro piscibus, sicut ego audivi ab uno Medico qui est valde bonus Phisicus. Ergo rogo vos multum cordialiter, quatenus velitis mihi respondere ad propositam quæstionem. Quia si tenetis quòd est peccatum mortale, tunc volo hîc acquirere unam absolutionem, antequam vado ad Almanniam. Etiam debetis scire quòd Magister noster Jacobus de Hochstrate acquisivit mille florenos ex Banco, & credo quòd lucrabit causam, & diabolus confundet illum Joannem Reuchlin & alios Poetas & Juristas, quia volunt esse contra Ecclesiam Dei, id est, contra Theologos, in quibus est

fundata Ecclesia, ut Christus dixit: Tu es Petrus & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam. Et sic commendo vos Domino Deo. Valete. Datum in urbe Romana.

Wilhelmus Storch Magistro Ortuino Gratia salutem P. D.

QUID est quod multum scribitis mihi de vobis, & tamen non repræsentatis mihi semel illum librum, quem scripsistis contra Joan. Reuchlin. Et scribitis mihi quod habuistis bonum ingenium, quando composuistis illum librum, & creditis quod talis liber erit multum notabilis, ita quod unus impressor voluit vobis dare viginti florenos, quod mitteretis eum imprimere; & scribitis mihi, quod vultis mihi mittere copiam, quod debeo ostendere hinc Curtisanis & Copistis, & vexare eos. Quia non vult credere, quod in Almania sunt etiam ita bene Poetæ, sicut in Italia. Et esset bonum, quod mitteretis mihi eum. Sed non facitis, & tamen semper scribitis quod vultis facere. Et ego rogo vos, quod velitis mihi mittere illud dictamen seu librum. Quia volo hinc vexare aliquos copistas, qui credunt quod nemo scit aliquid quàm ipsi. Etiam reprehendunt hinc carmina mea, quando aliqua scribo, dicentes quod non sunt bene compilata. Videatis tamen

tamen si est verum, quia hinc mitto vobis unum, quod composui nuper, quando Magister noster Hochstrate advenit, & posui ad Pasquillum in honorem illius Doctoris. Quia est vir singularis, & defendit Fidem Catholicam contra multos hæreticos. Et est tale carmen.

Carmen Magistri Wilhelmi Storch, Daventriensis, quod composuit ad Intronisationem R. Patris Fra. Jacobi de Hochstrate, Ordinis Prædicatorum Magistri nostri, & Inquisitoris hæreticæ pravitatis.

Notum sic hic omnibus, parvis necnon senibus:

Qualiter unus Magister noster, qui est doctus excellenter,

Et vocatur Jacobus de Hochstrate, quod est suum proprium nomen,

Est in hac civitate: & vadit cum magna gravitate.

Sed venit ex Almanie partibus, ubi collegit multos caseos

In magna quantitate, & in una Universitate Tandem fugit graduatus, & in Theologia

qualificatus. Quia ibi subtiliter disputavit, & multos syllogismos formavit

In Baroco & Celarent, ita ut omnes admirarent.

Quod videntes ibi Theologi, qui sunt in fide
zelosi,

Fecerunt eum Inquisitorem contra hereti-
cam pravitatem,

Sed posset aliquis quærere: quid vult talis
hic facere?

Advertatis diligenter, quia dico vobis li-
benter.

Est ibidem in Almania unus Doctor in Ju-
ristria,

Qui Joannes Reuchlin vocatur; ille per hunc
Magistrum nostrum citatur

Ad Romanam Curiam: Quia scripsit unam
materiam,

Quæ non est Theologica, sed videtur esse
hereticalis:

Quia habet multas propositiones in fide scan-
dalizativas:

Et debet notum esse vobis, quod ille liber fa-
vet Judæis;

Et propterea est suspectus. Ergo nuper ab
illo Inquisitore perlectus,

Fuit ad ignem damnatus, & autor ad revo-
cationem vocatus.

Etiã sciatis istum librum, Speculum ocu-
lare dictum.

Sed ille Magister noster jam venit ad Ro-
manam Curiam,

Ad perficiendum illud negotium, quia Theo-
logi non permisissent ei ocium:

Donec

Donec huc veniret, & faceret quod ille Jurista periret.

Ergo debetis eum honorare, atque reverenter salutare,

Quando est vobis obvius, quia est valde disputativus,

Et quantum ad primas intentiones, paucos habet similes.

Ipsi dicunt quod non est rectè compositum seu comportatum in pedibus suis, & ego dixi: Quid ego curo pedes? Ego tamen non sum Poeta secularis, sed Theologicalis, & non curo nec habeo respectum ad ista puerilia, sed tantum curo sententias. Quapropter Domine Ortuine, debetis mihi omnimodò respondere ad hoc dictamen, & debetis literas ponere in Bancum. Etiam volo vobis nova scribere, quod quidam homines, qui vocantur Hispani, vadunt ad Lombardiam, & dicunt quod Imperator vult expellere Regem Franciæ, quod non esset bonum pro Magistro nostro de Hochstrate, quia ipse per Regem Franciæ sollicitat negotium suum apud Sanctissimum: & Christianissimum Rex multum petit pro eo, propter honorem Universitatis Parrhisiensis, quæ scandalizaretur ex hoc, si Speculum oculare non comburetur. Sed jam nihil magis scio. Valete in gaudio. Datum Romæ.

*Magister Bernhardus Gelss, unus ex minimis,
M. Ortuino Gratio salutem.*

VENERABILIS seu præstans vir, quamvis non habeo noticiam vestri quoad personam, tamen quoad famam novi vos. Et jam dudum est, quod intellexi de causa vestra, quæ vocatur causa fidei, contra Joan. Reuchlin, & habeo mecum totum processum, & disputo quotidie cum Curtisanis & Copistis, qui defendunt Joann. Reuchlin: & quando iste Cursor præsentium lator dixit mihi, quod vult ire ad Almanniam, & per Coloniam habet facere iter, dixi tunc; per Deum sanctum, ego volo contrahere noticiam cum Mag. Ortuino, & scribere ei unum dictamen: tunc ille dixit: Oper Deum faciatis, ipse multum gaudebit, & dixit mihi; quando exivi Coloniam: Dicatis omnibus Theologis & Magistris, & Artistis, & Poetis, qui sunt Romæ, quod scribant mihi, quia libenter habeo quod docti viri, & qui sunt benè qualificati, scribunt mihi dictamina, & quando sic scribunt mihi, tunc ego colligo illas literas, & postea facio unum librum ex illis, & facio eas imprimere. Respondi ei: Benè scio, quia vidi benè unum librum, qui intitulatur Epistolæ Obscurorum Virorum, & multum delectat me, quando lego; quia est notabiliter bonus, habens in se de multis materiis hinc inde. Ergo Mag. Ortuine rogo, dominatio vestra velit me habere commendatum, quia
sum

sum mirabilis fautor vester, & amo vos incredibiliter. Etiam debitis me commendare Joanni Pfefferkorn, quondam Judæo, sed nunc feliciter in Christo baptizato. Liber suus qui intitularur Defensio Joannis Pfefferkorn contra famosas, est mihi portatus ex Almania, & legi eum per totum, & signavi notabilia, & continuationes in margine, & multum teneo de tali libro: sed debetis ei dicere, quod est unus Officialis Curie, qui est singularissimus fautor Joan. Reuchlini. Ipse collegit aliquos articulos ex tali libro Joannis Pfefferkorn, & vult probare, quod in talibus articulis, partim est hæresis, partim crimen læsæ Majestatis: & dicit, quod fiat inquisitio contra Joannem Pfefferkorn de hæresi & crimine læsæ Majestatis. Mitto vobis hinc unum schedulam, in qua scribuntur illi articuli, & continentur contra ipsos solutiones; quas ego replicavi. Quia disputavi cum illo Officiali, & defendi Joan. Pfefferkorn pro posse meo, & sic valete habens me pro noto & amico vestro. Datum in Curia Romana.

Articuli extracti de libro Joannis Pfefferkorn contra Reuchlin & quosdam Reuchlinistas, qui liber intitularur Defensio Joannis Pfefferkorn contra famosas. Et sunt tales articuli à Reuchlinistis excerpti pro hæreticis, & habentibus in se crimen læsæ Majestatis, quod, favente Deo, non est, nec fuit, nec erit verum.

Primus Articulus.

Dicit Reuchlinista quod Joan. Pfefferkorn in libro suo, qui intitulatur Defensio Joan. Pfefferkorn contra famosas, in Epistola ad sanctum D. Leonem X. Pont. Max. blasphematur & committit crimen læsæ Majestatis, appellando Papam Ministram Domini, quasi sit foemina, sicut legimus quod semel una foemina fuit Papa, sic enim scripsit A. 2. col. Tuam itaque Sanctitatem velut Domini nostri in terris locum tenens ac ministram. Etiam habet in se hæresim iste Articulus, quia vult ibi Pfefferkorn innuere, licet non expresse, tamen implicite, quod tota Ecclesia erraverit faciendo mulierem in Papam: quia ille error est maximus: sed qui Ecclesiam dicit errare, de facto est hæreticus. Ergo respondeo, quod Joan. Pfefferkorn qui non est bonus Grammaticus, & non intellexit latinum, putavit quod Papa est generis foeminini, sicut Musa: quia ut ipse audivit ab aliis: Nomina in a sunt generis foeminini exceptis excipiendis, unde alter: Sic tibi nomen in a muliebri, sed excipe plura. Unde patet quod Joan. Pfefferkorn in præsentis tractatu scribit sicut Theologus; sed Theologi non curant Grammaticam, quia non est de sua facultate.

Secundus Articulus.

Reuchlinistæ arguunt Joan. Pfefferkorn in multis locis, sicut a. i. & k. iii. quando vult jurare

jurare quod aliquid sit verum, dicit medius fidius, quasi diceret, per meum Deum fidium. Nam medius fidius interpretatur meus Deus fidius: unde manifestum est, quod ipse Joan. Pfefferkorn est idolatra, & non habet Christum pro Deo suo, sed Fidium, qui fuit idolum apud veteres Paganos. Respondeo quod Pfefferkorn juravit ibi medius fidius, non respiciendo ad hunc terminum fidius, quod est forsitan proprium alicujus Idoli: sed ipse utitur illo termino, in quantum est adverbium. Et sic ponit Donatus, qui est authenticus, & legitur in scholis, & est dicere medius fidius, id est, certè vel seriose: vel dic, ut prius, quod Joannes Pfefferkorn non curet Grammaticam: vel dic, quod medius fidius idem quod per meam, fidem, & sic audiui ab uno Poeta.

Tertius Articulus.

Dicit Reuchliniste. Quisquis dicit se sustentare Ecclesiam est hæreticus, sed Joan. Pfefferkorn dicit se sustentare Ecclesiam, ergo est hæreticus. Majorem probo, quia qui dicit se sustentare Ecclesiam, præsumit quod tota Ecclesia est in errore, & nisi ipse sustentaret eam, caderet & destrueretur. Etiam talis videretur esse Antipapa, id est, volens esse Papa contra illum Papam, quem elegit communis Ecclesia. Quis sustentare Ecclesiam est officium Papæ. Sed Pfefferkorn arrogat sibi hoc officium, ergo est Antipapa, &

& hæreticus, innuens Papam errare, & non esse bonum Pastorem. Minor patet ex verbis Joan. Pfefferkorn, qui scribit in eodem libro, Se esse humile Ecclesiæ membrum. Sed humile membrum in corpore est pes, quia pedes stant humi, i. e. in terra. Pedes autem sustentant corpus, & a motis pedibus cadit corpus. Ergo Pfefferkorn præsumit quod Ecclesia stat in se, & ipse sustentat Ecclesiam. Respondeo quod Pfefferkorn non sumit terminos sic strictè, & prout in sua prima impositione significant. Sed dicit se membrum, i. e. partem Ecclesiæ, sicut omnis homo Christianus dicitur esse pars Ecclesiæ, vel etiam membrum largo modo utendo terminis; & sumitur ibi humilis pro devoto & simplici; sicut etiam in Epistola ad Papam idem Joan. Pfefferkorn dicit: Quamquam minime dignus sum, ut vel ad sacratissimos pedes tuos &c. Ergo non debet intelligi quod Pfefferkorn loquitur contra Papam.

Quartus Articulus.

Dicit Reuchlinista. Pfefferkorn tenet quod Fides Christiana est falsa, & hoc suismet verbis affirmat. Sic etiam scribit se dixisse ad Moguntinensem Episcopum in libro præfato, D. i. Si Fides Christiana est vera, Reuchlin nullam perfidiam mihi facturum est. Sed postea plus quam in ducentis locis, & etiam in aliis suis libris prius scriptis, vocat Joannem Reuchlin perfidum. Ergo manifestissime

ſime dat intelligere, quod non credat Fidem Chriſtianam eſſe veram. Reſpondeo quod illa verba ſunt limitanda. Quia quando dixit Pfefferkorn: Si Fides Chriſtiana eſt vera, ſubintelligendum eſt, & Reuchlin eſt verus Chriſtianus: quia ſi Reuchlin fuiſſet verus Chriſtianus, nunquam feciſſet tantam perfidiam. Vel dico & melius. Quia Joan. Pfefferkorn pro tunc ita ſenſit, quia omnes ſumus homines & humanum eſt errare: ſed tunc ſtatim fuit ab Epifcopo caſtigatus, & patienter tulit illam correctionem, faciens pœnitentiam. Quia ſcribit quomodo Epifcopus dedit ei alapam, quando dixit illa verba, & ſic habuit illam correctionem pro peccato ſuo.

Quintus Articulus.

Dicit Reuchliniſta. Pfefferkorn facit ſe majorem Chriſto, quia in hoc libro ſic dicit F. i. Sic tradidit Reuchlin, ſicut Judas Chriſtum: & multo pejus, quaſi diceret, pejus eſt quod Pfefferkorn traditus eſt; quàm quod Chriſtus. Vel magis merito Chriſtus eſt traditus, quam Pfefferkorn: Vel Chriſtus dignior fuit paſſione quàm Pfefferkorn, Sed talia dicere ita aperte eſt hæreticum, quod aliquis poſſet tangere cum digitis ſuis. Reſpondeo, quod quando Pfefferkorn ibi dicit, quod ſit pejus traditus quàm Chriſtus, vult intelligere, quod Reuchlin tradidit eum Cæſari. Sed Chriſtus tantum fuit traditus Scribis & Sacerdotibus.

tibus qui sunt minores quam Cæsar. Et sic videtur esse pejus, id est terribilius, quod aliquis traditur Cæfari quam Sacerdotibus, & Scribis qui non habent ita magnam potestatem.

Sextus Articulus.

Dicit Reuchlinista, Pfefferkorn committit iterum crimen læsæ Majestatis, & hoc multipliciter. Dicit enim O. i. omnes amicos & fautores Joan. Reuchlin, principes & alios, doctos & indoctos, peccare in hoc, quod Joanni Reuchlin favent: sed tales sunt in Germania benè decem Principes, & Dominus Imperator met, & multi Cardinales & Episcopi Romæ, & ipse sanctissimus Dominus Papa Leo, qui nuper, quando legit Epistolam Joannis Reuchlin, multum laudavit talem virum, & dixit, quod vult eum defendere contra omnes Fratres: & talia dixerunt Reverendissimi Cardinales S. Marci, & S. Georgii, & S. Chrisogoni, & alii plures. Respondeo quod Pfefferkorn fecit hoc amore Veritatis, quæ est major quam Papa & Imperator, & omnes Cardinales, & Episcopi, & Principes. Et ergo in protestatione sua fuali, O. iv. si excusat, se: Meipsum duce veritate, & sine alicujus defensione suâ defendi. Nam Hieremiæ vaticinio: Maledictus qui prohibet gladium suum à sanguine, & melius est incidere in manus hominum, quàm in manus omnipotentis Dei.

Et

Et ergo putat, quod melius est offendere Papam & Imperatorem, quam Veritatem, id est Deum; quia Deus est veritas.

Septimus Articulus.

Dixit Reuchlinista, Pfefferkorn in eodem libro, uno eodemque loco, committit hæresim, & crimen læsæ Majestatis: Quia dicit O. ii. colum. 2. Non pugnatur hic gladio, non viribus, non hasta progreditur in campum (quod superbiæ crimen est) cum Rege miles: ibi enim dicit, quod bellare & ire in campum superbiæ crimen est: sed hoc faciunt Papa & Imperator & semper fecerunt, & etiam multi qui sunt in Cathalogo Sanctorum. Si ergo ire in campum esset crimen superbiæ, tunc illi Sancti, & Imperator modernus, & etiam Papa essent in peccato mortali, & per consequens erraret Ecclesia, quæ habet pro Sanctis. Ergo Pfefferkorn directe est contra Jus Canonicum & Civile, contra Imperatorem & Papam, contra Ecclesiam & Imperium. Respondeo, quod hæc verba sunt limitanda, quorum talis erit intellectus, quod bellantes cum armis, & vadentes in campum, committunt crimen superbiæ, in quantum sine justa causa aliis faciunt injuriam. Sed quando Imperator & Papa gerunt bellum, tunc præsumitur quod faciunt pro defensione Ecclesiæ, & sic Pfefferkorn non reprehendit eos.

Octavus Articulus,

Dicit Reuchlinista. Pfefferkorn arguit Imperatorem quod mentitur, quia sic scribit O. ii. colum. prima, contra Reuchlin. Ergo contradico, eum esse proditorem Dei & Hominum, & Cæsareæ Majestatis perfidum, consultorem. In his apertè tenet oppositum Imperatori; & vocat eum mendacem: quia Dominus Imperator in Epistola sua ad Papam, & etiam in multis mandatis & commissionibus, hincinde. vocat Joannem Reuchlin suum fidelem consiliarium & consultorem. Quomodo ergo posset majorem blasphemiam facere, quam vocare eum mendacem? Unde irremissibiliter meruit pœnam læsæ Majestatis. Respondeo, quod ille textus distinguendus est & punctandus, ita ut post hoc verbum Majestatis ponantur duo puncta. Quia Reuchlin forte est fidelis consultor Imperatoris in suis rebus: sed non fuit fidelis Joannes Pfefferkorn, ut ipse probat multis argumentis. Et ergo nemo debet putare, quod Joannes Pfefferkorn loquitur contra Imperatorem: quia ipse est bonus Imperialis, ut apparet in suis libris hincinde, teutonicis & latinis.

Nonus Articulus,

Dicit Reuchlinista. Quod omnium maximum, & grandissimum, & horribilissimum, & diabolicissimum, & infernalissimum est, Joannes Pfefferkorn reprehendit Papam & Curiam,

Curiam; attribuendo eis crimen falsi. Sic enim scribit l. iv. Cæterum omnia hæc, id est ipsius de urbe Roma commissionem, nimis justè imò injustissimè acquisitam, hæreticæ privitatis Magister non curavit, &c. Sed Papa dedit illam commissionem, ergo Papam vituperat Joan. Pfefferkorn, quod non bene administrat justiciam: quod est ita hæreticum, ut mercatur tres ignes. Respondéo: Pfefferkorn non dicit ibi, quod Papa vel Curia Romana injustè dedit illam commissionem: sed vult intelligere, quod Reuchlin injustè acquisivit eam. Et ergo Joannes Reuchlin appellat injustum, & non Papam.

Decimus Articulus.

Dicit Reuchlinista. Pfefferkorn iterum committit crimen læsæ Majestatis, quia manifestè mentitur de Imperatore & Episcopo Coloniensi. Quia dicit quod, quidam Inquisitor hæreticæ prævitatis ex commissione Cæsareæ Majestatis, cum appositione manus Episcopi Coloniensis, combussit Speculum oculare Coloniae, quod est falsissimum: quia neque Cæsarea Majestas commisit hoc, neque Episcopus unquam apposuit manum: quia si Imperator commisisset hoc, non jam laboraret pro Reuchlin, scribendo ad Papam, quod debet sibi Consiliarium defensum habere contra infidos & captiosos Theologos. Ergo Pfefferkorn manifestè est falsarius, quia falsificat vel mentitur com-

missiones Imperiales. Respondeo, quòd de Episcopo Coloniensi non curatur, quia est mortuus. Sed de Imperatore Joannes Pfefferkorn loquitur intentionaliter, & implicitè, quantum ad primum Imperatoris mentem. Quia primò, quando Joannes Pfefferkorn incepit istud laudabile negotium in causa fidei, ut faceret comburere libros Judæorum, tunc Imperator fuit intentionatus, ut videbatur, quòd vellet comburere omnes libros qui sunt contra Fidem Christianam. Sed liber Joannis Reuchlin est talis. Ergo Imperatori videbatur, quòd vellet etiam eum committere ad comburendum. Igitur Pfefferkorn scribit, quòd Imperator commisit, videlicet implicitè non expresse. Et ipse putat, quòd satis fuit, quòd Imperator commisit semel de libris Judæorum, sub quibus reprehenduntur etiam libri hæreticales. Quia audivi ego, quòd si Imperator mansisset in illo laudabili proposito, tunc Theologi voluerunt omnes librariorum per totam Almania[m] visitare, & omnes malos libros comburere, præsertim libros istorum novorum Theologorum, qui non habent fundamentum suum ex Doctore sancto, ex Doctore subtili, & ex Doctore Seraphico, & Alberto Magno. Quòd fuisset utique laudabile & valde proficuum, & credo quòd adhuc erit, quòd tribuat Omnipotens, qui regnat per omnia, & super omnia, & omni tempore, Amen. *Eck-*

*Eckbertus Ungenant, M. Ortuino Gratio
salutem.*

VENERABILIS Domine & Amice singula-
rissime: Diu est quod non habui nun-
cios, ut possem dirigere literas ad domina-
tionem vestram, alias diu scripsissem vobis.
Parcatis ergo mihi, quia libenter scripsissem
vobis, si habuissem nuncium. Sed sicut
scripsistis mihi, quod Magister noster Valen-
tinus de Geltersheym dixit vobis, quod de-
betis mihi scribere, quod adhuc duos floren-
nos debeo ei pro lectionibus, quando steti
in bursa sua: Sciatis quod nihil volo ei dare,
quia ipse etiam promisit mihi multa, & dixit
quod vellet mihi dare bonas propinas, quod
irem omni die bis vel ter ad Rhenum, vi-
dendo quando aves veniant ex partibus in-
ferioribus vel superioribus: & quando Beans
sunt intus, tunc deberem eis suadere, quod
visitarent in bursa sua. Et per Deum, ego
bene portavi viginti beans, & perdidit mul-
tum tempus, currendo hincinde; & fuisset
melius studere illo tempore, sed ipse nun-
quam dedit mihi aliquid. Etiam dedit no-
bis mala bursalia, & macras carnes, & acer-
bum potum, & potestis ei bene dicere, quod
debet ista recordare. Sed vos valete in
charitate. Datum E.o.

*Balthasar Schlaug, Baccalarius Theologiæ
formatus, M. Orruino Gratio salutem.*

GRATIARUM actiones vobis immensas, infinitas, inenarrabiles, innumerabiles, incomparabiles, ineffabiles, quod misistis mihi librum D. Joannis Pfefferkorn, qui intitulatur, *Defensio Joannis Pfefferkorn contra famosas*. Ego fui ita lætus quando accipi illum librum, quod saltavi pro gaudio: & certissime credo, quod Joan. Pfefferkorn est ille de quo prophetizatur Ezech. 9. sic: *Et vocavit virum qui indutus erat lineis, & atramentarium scriptoris habeat in lumbis suis.* Quia Joann. Pfefferkorn semper habet atramentarium secum, & scribit in prædicationibus vel conventiculis auctoritates & notabilia, unde postea componit talia. Vos exhilaratis me valdè, quando mittitis mihi libros suos: quia sunt ita artificialiter compositi, quod miror. Ego etiam Vientiæ multum glorior, quod sum notus sibi, & quando nomino eum, dico, Joannes Pfefferkorn, amicus meus. Sed in illo libro intellixi, quod Theologi sunt discordes super Speculum oculare, quia aliqui damnant eum ad ignem, sicut Parrhysien. & Colonien. Aliqui verò ad suspensionem, sicut M. noster Petrus Meyer, qui quando vidit Speculum oculare, clamavit voce magna, ad patibulum cum tali libro. Vos deberetis esse concordēs, tunc possētis habere victoriā contra illum hæreticum.

ticum. Ego fui multum perterritus, quando legi ista, & dixi: Nunc diabolus tenebit candelam, si Theologi volunt esse discordes: sed spero quod eritis iterum concordēs. Sed mihi videtur quod Magister noster Petrus non est justus, ipse & sui cohærentes, qui tenent quod Speculum oculare debet suspendi ad patibulum. Quia est ille liber hæreticus, & hæretici merentur pœnam ignis. Quia hæretici comburuntur, sed fures suspenduntur. Quamvis illi fortasse dicunt, quod Speculum oculare etiam commisit furtum. Quia Joannes Pfefferkorn dicit, quod in hoc libro Joannes Reuchlin furavit ei honorem suum, quem non daret pro viginti florenis: quia duo Judæi, qui similiter furaverant ei honorem suum, dederunt & triginta florenos pro eo. Sit a, vel b, ego vellem quod essetis concordēs. Non habemus hic nova, nisi quod ille Poëta Joachimus Vadianus, qui est unus ex Reuchlinistis, est factus Rector Universitatis: percutiat Deus omnem societatem Poëtarum & Juristarum, & non derelinquat unum ex eis mingentem ad parietem. Ego cogitavi, quod volo recedere: quid deberem in illa Universitate facere, ubi Poëta est Rector? & sunt hic ita multi Reuchlinistæ, sicut in nulla alia Universitate. Scilicet Joach. Vadianus Rector, & Georgius Collimitius Tansteter pro nunc Medicus, olim Mathematicus, & Cuspinianus, qui est servitor &

consiliarius Cæsaris: Et quidam qui vocatur Thomas Resch, & Simon Lessius, qui est compatriota Joan. Reuchlin, & alii multi: sed Magister noster Heckman est de via nostra, & dixit quod tenebit cum Theologia usque ad finem vitæ suæ: ipse etiam multum salutat vos, & Joannem P. Vale. Datum in Vienna. Iterum valete tam diu, donec Psefferkorn manet. Christianus.

Albertus Strunck, M. Ortuno Gratio Daven.

REVERENTIALEM obedientiam loco salutis, venerabilis Domine Magister. Rogo vos cordialiter, quatenus velitis mihi indulgere, quod non scribo vobis sæpe, quia est per Deum ita magnus calor in Rôma, quod unus non potest ire in plateis, vel sedere in domo: & non possum scribere aliquid, vel componere præ calore. Sed vos scitis, quod est magnus labor facere dictamina, & dixistis mihi in Colonia, quod in septem diebus vix facitis unum bonum dictamen. Et allegastis mihi Horatium, dicens: quod talis Poëta docet, quod novem annos debemus consumere faciendo unum bonum dictamen, & credo quod sic est faciendum, quia oportet esse cautum, & videre quod est bona congruitas. Et aliquando non est satis, quod est bona congruitas: quia requiritur etiam ornatus secundum viginti præcepta elegantiarum & modum epistolandi Pon-

ii vel Pauli Niavis, qui fuit Magister Lyp-
fensis. Etiam isti Poëtæ sunt nunc valde re-
prehensivi, & quando aliquis scribit aliquid,
tunc dicunt: Ecce ibi & ibi non bona laci-
nifatio, veniunt huc cum suis novis terminis,
& confundunt antiquam Grammaticam. Ego
non possum scribere in istis caloribus, ergo ha-
beatis me excusatum, & valete. Datum Romæ.

*Magister Henricus Cribelinioniatius, Magistro
Ortuino Gratio salutem.*

VENERABILIS Magister, primum & ante
omnia sciatis, quod perdidisti duas senten-
tias, & si perdo tertiam, tunc diabolus erit
Abbas, & timeo valde, quia Auditor dixit
mihi: Per Deum, si essem sicut vos, ego non
vellem appellare, quia non habetis Jus. Ergo
non scio quid debeo facere. Ego credo
quod Theologi hoc anno non debent fortu-
nam habere: quia eximius vir Dominus Ma-
gister noster Petrus Meyer, satis male stat in
causa sua contra Canonicos Francofordien-
ses, quod vexant illum bonum & devotum
Patrem. Sed credo quod isti Canonici fa-
ciunt hoc propter Joan. Reuchlin, quem di-
ligunt propter suam poëtriam, & propterea
volentes ei placere, tribulant illum bonum
Pastorem, quia ipse mirabiliter inimicatur
Joan. Reuchlin, & merito, quia stat pro Fa-
cultate sua. Quia Joan. Reuchlin est inimi-
cus Theologorum, sed Magister noster Pe-

trus est Theologus, ergo. Et est bene licitum, quod unus defendit Facultatem suam: Etiam D. Jacobus de Höchstrote Magister noster, & hæreticæ pravitatis Inquisitor, non habent bonam fortunam in causa fidei: quia isti Curtisani nunc omnes volunt esse Poëtæ, & sic parvipendunt Theologos, & sunt contra eos, sed tamen spero quod parum lucrabunt: quia Dominus respiciet famulos suos, & liberabit eos. Ego audivi nuper, quod Imperator scripsit unam literam ad Papam pro Joan. Reuchlin, & scripsit ita, quod si Sanctissimitas sua non vult finem facere in isto negotio, & dare sententiam, tunc ipsemet vult videre quomodo potest defendere suum Consiliarium. Sed quid est? Si Papa est pro Theologis, tunc non timeo: etiam audivi ab uno notabili viro, qui est Officialis Curia, qui dixit; Quid nobis hic cum literis? Si Reuchlin habet pecuniam, mittat huc: quia in Curia oportet habere pecunias, alias nihil potest expedire. Et alius occultè dixit mihi, quod Magister noster Jacobus iterum dedit certas propinas quibusdam Referendariis. Et sic quando jam vadunt ante eum, tunc faciunt ei majorem reverentiam & loquuntur amicabiliter cum eo. Ergo nunc semper meliorem spem habemus. Si perdo illud beneficium, tunc adhuc volo contendere pro illa vicaria in Mussia, sicut scitis. Quia Procurator meus informavit me, quod

quod habeo bonum jus: sed jam recordor, quod nuper venit unus hūc, qui dixit, quod Universitas Erfordiensis vult revocare sententiam suam, seu determinationem contra Joannem Reuchlin. Et si facit, tunc volo dicere, quod omnes Theologi qui sunt ibi, sunt perfidi & mendaces; & volo semper de eis dicere hoc scandalum, quod non manent cum Facultate sua, & defendunt zelosissimum virum Dominum Jacobum de Hochstrate, qui est lux Theologorum, & lucet sicut stella per suas doctrinas & argumentationes pro Fide Catholica; & credo quod si hæretici vel Turci venirent, ipse disputaret contra eos, & confunderet eos cum subtilitate sua, & converteret eos ad Fidem Christianam. Quia ille Theologus non habet æqualem, & nuper disputavit hūc in sapientia valde doctrinaliter. Tunc dixit quidam Italus: Ego non credidi prius, quod Almania habet tales Theologos; sed quidam alius dixit, quod non est bene profundatus in textibus Bibliæ, & non bene scit intelligere Hieronimum & Augustinum. Respondi: O bone Deus, quid dicitis, ille Doctor præsupponit talia, & jam ipse habet curare alia, & bene majores subtilitates. Deus det quod rectè eat, tunc volumus triumphare: & postea ex tota Almania pellere, quod isti Juristæ non audent dicere unum verbum, quando sunt cum Theologis. Quia time-

bunt, ne mittant super eos Inquisitorem, & comburant eos pro hæreticis. Sicut nunc spero quod fiet Joanni Reuchlin, adjuvante Deo, cujus non sumus iudices: Quia sicut milites seculares defendunt justitiam in terris, ita nos defendimus Ecclesiam per disputationes & prædicationes. Sed parcatis mihi de longiloquio. Et valetè. Datum Romæ. Curiæ.

*Petrus Lapp Sacræ Paginæ Licentiatus,
M. Ortuina Gratio salutem.*

SECUNDUM quod semel scripsistis mihi, vir venerabilis, quod habetis valde magnum miraculum abinde, quod pro nunc sunt ita multi excellentes Doctores in Colonia: & etiam alii non adhuc promoti, sed prope diem Magister noster, & multi egregiissimi Theologi: & nominastis mihi Magistrum nostrum de Hochstrate, Magist. nost. Arnoldum de Tungariis, & Mag. nost. Remigium, & Magist. nost. Valentinum de Geltersheim, & Magist. nost. Petrum, qui tempore meo regebant in bursa Kuck, & D. Rutgerum Licentia. & multos alios, qui actu sunt Coloniae, & etiam Joan. Pfefferk qui quamvis est laicus, & indoctus in Artibus liberalibus, & nunquam visitavit scholas Christianorum, & non didicit loicam, tamen, ut scribitis, habet profundum intellectum, & cor illuminatum.

um. Etiam Apostoli non fuerunt docti, tamen sciverunt omnia. Et sic putatis, quod Spiritus sanctus potest prædicto Joanni Psepherk. infundere omnem scientiam sanctorum, sicut dicit Scriptura: Etiam nominastis mihi in Moguntia duos Magistros nostros, D. Bartholomæum Zehener, Prædicatorem in summo, & D. Petrum Bertram Plebanum, & in Francofordia D. Petrum Meyer, qui est mirabilis in sermonibus suis, & quando vult, ipse facit homines ridere: & quando vult, facit eos flere: & facit mirabilia prædicando. Secundum hoc vellem, quod faceret is omnes ad unum, & expelleretis istos Juristas & Poëtas seculares: vel imponatis eis silentium, quod non auderent ita scribere libros; Et quando vellent aliquid compilare, tunc deberent prius ostendere Magistris nostris, ad videndum si debet imprimi. Et si non placet Magistris nostris, non debet imprimi, vel debet comburi. Etiam deberent Magistri nostri facere mandatum, quod nullus Jurista, vel Poëta, aliquid scriberet in Theologia, & ne introducerent illam novam latinitatem in sacrosanctam Theologiam, sicut fecerunt Joannes Reuchlin, & quidam, ut audio, qui appellatur Proverbia Erasmi, quia non sunt fundamentales in ea; & possibile est, quod nunquam disputaverunt publice, vel tenuerunt conclusiones; sicut est mos. Ipsi volunt mittere falcem in messem alterius, quod

quod Theologi non debent pati. Ergo rogo vos, quod velitis rogare illos, de quibus scribitis, quod disponant disputare contra illos novos latinisatores, & scommatizare eos bene. Et si dicant quod sciant literas Græcas & Hebraicas, habetis respondere, quod tales literæ non curantur à Theologis. Quia Sacra Scriptura sufficienter est translata, & non indigemus aliis translationibus. Et potius non debemus discere tales literas, propter despectum Judæorum & Græcorum: Quia Judæi, videntes quod discimus suas literas, dicunt: Ecce Christiani discunt nostras scientias, & sine illis non possunt fidem suam defendere, & fit magna verecundia Christianis, & Judæi fortificant se in sua fide. Sed Græci recesserunt ab Ecclesia: igitur etiam debent haberi pro inimicis, & eorum scientiæ non debent practicari à Christianis. Talia vellem libenter quod faceretur, & postea scriberetur mihi quod fieret. Valetè. Datum in Halberstat.

*Magister Joannes Schmerckius, M. Ortuino
Gratio.*

SALUTEM simpliciter annunciatam, & non per pomposum ornatum verborum, sicut consueverunt poetales Magistri, non ambulantes in via simplici cum Theologis.

Sed

*Sed salutem in Christo, qui liberet nos, in
die isto,*

*Ab omni tribulatione: necnon à Joanne
Capione,*

*Qui est Jurista secularis sed in Theologia
vix scholaris:*

*Et si deberet disputare, cum Theologis se
exercitare.*

*Ita quod aliquid solveret, per Deum ipse
perderet*

*In Sacra Scriptura: quia ibi est magna cura,
Quia posset aliquis bene stare, vel unum
alium vexare;*

*Ita quod eum concludat, & concludendo
bene confundat.*

*Sicut nuper Hochstratus, qui est ad salutem
Ecclesie natus:*

*Ut expellant istos Socios, Poëtas & Histo-
ricos,*

*Qui tenes malas opiniones, & non valent
disputationes.*

Sancte Deus, ego non habui voluntatem scribere vobis metra, & tamen scribo, sed factum est ex improvise. Etiam illa metra non sunt de Poëtria seculari, & nova, sed de illa antiqua, quam etiam admittunt Magistri nostri in Parrhisia, & Colonia, & alibi. Et tempore meo, quando steti Parrhisia, dicebatur quod unus antiquus Magister, qui habitavit in Collegio Montis, componeret totam Bibliam metricè, scilicet cum istis metris.

tris. Debetis autem scire novitàates, quæ sunt benè pro vobis: videlicet, quod Reuchlin non potest amplius ita multum studere sicut prius, quia oculi volunt ei decrefcere, sicut dicit Scriptura in Genesi: Et caligaverunt oculi ejus, nec videre poterat. Quia nuper venit unus Baccalaurius de Stutgardia, qui fuit in domo ejus, & ego feci quasi non scirem de inimicitia vestra, quam habetis invicem, dixi ad eum: Bone Domine Baccalaurie, non habeatis mihi pro malo quod interrogo vós: & cum supportatione, primo libenter vellem scire, an Reuchlin est adhuc sanus? Respondit, quod ita, sed tamen, quod non potest bene videre sine brillo. Tunc dixi: Ergo pro secundo dicatis mihi, quomodo tamen habet se, quoad causam fidei? Ego audivi, quod habet certas lites cum certis Theologis, sed credo quod faciunt ei injuriam, (sed dixi ironice) quomodo ergo habet se? Ego credo quod semper componat aliquid contra Theologos. Respondit ille: nescio, sed tamen volo dicere vobis, quid ego vidi ab eo, quando veni in domum ejus, dixit mihi: Bene veneritis Domine Baccalaurie, sedeat. Et ipse habet brillum in naso, & librum ante se, qui fuit scriptus mirifice, ita quod statim vide, quod non erat Almanicè, neque Bohemicè scriptus, neque etiam Latine. Et dixi ei: Egregie Domine Doctor, quomodo vocatur talis liber? Respondit, quod vocatur

tur Plutarchus in Græco, & tractat de Phi-
 losophia. Tunc dixi, legatis in nomine Do-
 mini, & sic credo quod scit artes mirabiles.
 Tunc vidi jacere unum parvum librum. no-
 viter impressum sub scamno, & dixi ei: Egre-
 gie Domine Doctor, quid jacet hic? Respon-
 dit, est unus liber scandalizativus, quem nu-
 per quidam amicus meus misit mihi ex Co-
 lonia, & ipse est scriptus contra me, & Theo-
 ligi Colonienses composuerunt eum, dicen-
 tes nunc quod Joannes Pfefferkorn fecit ta-
 lem librum. Tunc dixi: quid facitis ergo
 desuper? Non vultis vindicare vos? Re-
 spondit, nullo modo, sed sum satis vindica-
 tus, ego nunc non curo amplius istam stul-
 titiam, sed vix habeo satis oculos ad studen-
 dum ea, quæ sunt mihi utilia: Fuit autem ta-
 lis intitulatus, Defensio Joann. Pfefferkorn
 contra famosas. Aliud non scio de Doctore
 Reuchlin. Talia dixit prædictus Bacculau-
 rius. Ergo D. Ortuine, habeatis bonam con-
 fidentiam: quia si ille habet malos oculos,
 quod non potest amplius legere aut scribere
 suum damnum. Vos autem non debetis
 quiescere, sed debetis recēter scribere con-
 tra eum. Valete. Datum Ulmæ.

*Magister Wilhelmus Lamp, Magistro Ortuino
 Gratio salutem.*

EXIMIE, & promotoriali reverentia cele-
 berrime vir: Vos scripsistis mihi, quali-
 ter

ter litera mea, quam composui vobis de ambulatione mea ad Curiam, fuit vobis præsentata, & scribitis quòd potestis exinde notare; quòd diligo vos valde. Et benè scribitis talia, etenim vera, quia vos estis mihi in corde, & ego amo vos cordialiter. Sed etiam scribitis mihi, quòd debeo vobis intimare seu declarare, quomodo transit mihi pro nunc. Sciatis quòd sum apud unum Notarium Rotæ, & habeo parare mensam, & ire ad forum pro comparando herbas, & fabas, & panes, & carnes, & talia, & facere domum in ordine, quando Dominus venit ex audientia, & commensales sui: quòd omnia sunt parata, & cum hoc etiam studeo. Et Dominus meus nuper dixit mihi, quòd per Deum, quando fito unum annum vel duos secum, ipse vult mihi juvare ad unum beneficium; sicut prius juvavit multis, & est bene credendum, quia amat me multum, & præcipuè nuper, quando vidit quòd sum Poëta, tunc dixit quòd vult me semper amantius habere. Et factum est ita. Et unus ex commensalibus, qui est Poëta in ista poëtria nova, & semper in mensa loquitur de poësi, & multum reprehendit illos antiquos Patres, & Grammaticos; Alexandrum Græcistam, Verba deponentia, Remigium, & alios. Et nuper dixit, quòd aliquis volens discere bona carmina facere, debet scire Diomedem, & dixit multa de tali Diomedé. Respondi:

Spondi: Ego miror quomodo tamen veni-
 stis super illos novos Grammaticos, & tamen
 habetis omnia metricè in tertia parte Alexan-
 dri, de pedibus & quantitatibus syllabarum, &
 artem scandendi, & cætera. Ex* cum hoc,
 iste Diomedes non fuit bonus Christianus:
 Quia legi semel, qualiter ipse habuit equos,
 qui comederunt homines, & ipse dedit eis
 comedere homines. Tunc ille Curtisanus
 multum risit, & subsannavit me: & postea
 dixit, quid debeo ei dicere, quomodo Aba-
 cucky habet primam syllabam? Respondi:
 Ego distinguo. Quia prout est proprium
 habet primam indifferentem, secundum Ale-
 xandrum, ad placitum poni priorum
 multa notavi. Sed prout queritur, quantam
 habet primam naturalicè respiciendò ad na-
 turas appellativorum, tunc habet primam
 brevem, secundum Alexandrum, dicentem,
 quod a ante b in primis sybillas, exceptis
 excipiendis, est brevis. Tunc ille adhuc ma-
 gis derisit me, & dixit: Vade in Colon. Co-
 pula ista cum tuo Alexandro, qui fuit asinus
 Parrhisiensis, sicut adhuc sunt plures. Et sic
 multum scandalizans illum bonum Alexan-
 drum, abiit. Et dixi ego: Cras videbitis,
 & de manè portavi unum carmen, quod
 cõpilavi per noctem, in laudem Alexandri,
 & mitto vobis exemplum. Et quando
 Dominus meus vidit illud carmen, tunc
 laudavit me, & dixit: Iste socius est pro me,

& dixit: O Wilhelme, scit tu ita compilare metra? ego ignoravi, & propterea plus volo te diligere in posterum, & sic spero quod volo bene stare, & quando vult Dominus Deus quod acquirō aliquid, tunc iterum volo me conferre ad Patres fiendo Presbyter. Valetē igitur. Datum Romanæ Curia.

Metrum Epigrammaticum, confectio natum per Wilhelmum Lamp, septem Artium liberalium Magistrum Colonien. In laudem Alexandri Galli.

Qui vult discere Grammaticam, legat prius Alexandri materiam:
 Que est divisa in quatuor partes, docens multas bonas artes:

Præbens lac & mel pueris, sicut docet glossa notabilis

In Colonia facta: præcipue quoad metra,
 Collige partem tertiam, ipsa tollet tibi omnem inertiam:

Sicut fecit mihi, qui multum ex hac didici.

Joannes Arnoldi, M. Ortuino Gratio, salutem dicit plurimam.

CREDIDERIM utique, quod audiveritis, vel fuerit vobis pluscule dictum, qualiter ex quadam affectione animali bona contulerim me nuperrime viatica ambulatione ad urbanam Romæ Curiam, causa lucruli ad consarcinandum unum beneficiolum, seu præ-

bueritis scire, quatenus voluerim vobis gratiam referre, in quantum potuero, etiam sciveritis, qualiter studuero hic per totum in Poeseos artificioso, & ergo fuerim aliter stultus quàm prius. Valete sesquipedaliter. Datum Romæ.

Frater Georgius Bleck M. Ortuino Gratio.

HUMILEM orationem meam, cum ea quæ decet subiectione Magister: Quia vos misistis mihi huc librum Joan. Pfefferkorn, qui est prætitulatus, Defensio Joan. Pfefferkorn contra famosas, quem utique petivistis, ostendi omnibus Magistris nostris per totam Parthisiam, & similiter de nostro Ordine Theologis, qui unanimitè dixerunt: Ecce Almania habet notabiles Theologos! Si unus simplex scribit talia, quid deberent facere docti & promoti? Et unus interrogavit me, an etiam Principes in Almania faciunt magnam reverentiam Joanni Pfefferkorn? Respondi, quod pro parte non. Et qualiter ipse est verus & dilectus sollicitator Imperatoris, ad procurandum negotium de libris Judæorum & augmentum Fidei Christianæ. Et quod Episcopus Moguntinensis pie memoriæ, defunctus jam, solebat valde eum amare, & promisit ei auxilium in rebus omnibus, quantum fuit ei possibile, & quando ambulavit hinc inde in negotio fidei,

tunc

tunc dedit ei magnum precii nummum pro viatico. Respondit unus Theologus: Facit tunc etiam magnam diligentiam ipse Pfefferk. in dicto negotio? Dixi, velut scripsistis mihi, quod sic, quia sine molestia circumivit per totam Almanniam, quamvis pro tunc fuit ei inconueniens, cum uxorem & libros suos educare & alere conueniret, quos dereliquit, quamvis in absentia sua Theologi fecerent multa bona uxori eius, consolantes eam, quia vident quod vir eius est occupatus in causa fidei. Etiam aliquando Fratres de Monasterio nostro accedunt eam, dicentes: Miseremur vestri, quod estis sic sola; & ipsa respondit: Veniatis aliquando visitantes me, quia sum quasi vidua, & detis mihi consolationes vestras. Attamen modernus Episcopus Moguntinensis non favet Joanni Pfefferk. & hoc propterea; quia habet aliquos Consiliarios qui multum promovent Joannem Reuchlin, & odunt Theologos, Etiam dictus Episcopus non voluit admittere Joanneum Pfefferkorn, quando voluit ei presentare suam defensionem contra famosas, sicut intellexi ex vestra litera. Talia dixi. Tunc respondit unus: Quis est tamen ille Pfefferkorn? Respondi quod olim fuit Judæus, & nunc est feliciter in Christo baptizatus, & est vir proculdubio integerrimus, & est de tribu Nephtalim, completa est in Joan. Pfefferkorn. Quia Jacob dixit filio

suo: Nephtalim, Nephtalim, cervus emissus dans eloquia pulcritudinis, Genes. 49. Post ea multi Licentiati, & alii Theologi, per totum legerunt istum librum, de folio ad folium, de verbo ad verbum, de articulo ad articulum. Sed est unus Superiorista, qui studet in Græco; ipse vadit ubique, & dicit quod non est verum quod Pfefferkorn est sollicitator Cæsaris, & quod nunquam etiam fuit: & quod Imperator pro Reuchlin scripsit ad Sanctissimum, & simpliciter vult quod Theologi non debent sibi vexare suum Consiliarum fidelem & probum; item Jacobum Fabri Stapulensis, de quo audivistis multa, ipse aperte favet Joanni Reuchlin, quamvis Theologi dixerunt ei, ne deberet facere. Et dictum fuit, quod scripsit in una litera in Almania; quod Theologi Parrhisenses tractaverunt Joannem Reuchlin, non aliter quam Judæi Christum. Sed dicat quicquid velit, tamen major pars in Parrhisia est pro nobis, propter honorem Universitatis & odium Juristarum: ergo debetis esse bono animo, lætando & gaudendo. Valete æternaliter. Datum Parrhisii.

*Demetrius Valerius, M. Ortuino Gratio
salutem,*

SCRIBITIS mihi, interrogans à me, quomodo tamen Universitas nostra habet se in causa fidei, an est pro vobis, an pro Joan. Reu-

Reuchlin? Sciatis hic, & per totam terram Suisiensem, Fratres de Ordine Prædicatorum habent malam famam, & sunt in magna disgratia propter illos innocentes Fratres qui fuerunt combusti in Berna, quia nunquam credo quòd fecerunt talia quæ dicuntur de eis. Igitur Monasteria eorum desolantur, & Monasteria Fratrum S. Francisci crescunt. Et quando unus homo dat eleemosynam Prædicatoribus, tunc viginti dant Minoribus & Augustinen. & aliàs etiam dicitur, quod est in Prophetia, quod ille Ordo Prædicatorum debet totaliter deleri: super hoc est hic unus Theologus, ut ipse se nominat: sed videtur quod magis est Poeta, dictus Erasmus Roterodamus, qui à multis ita honoratur, sicut si esset miraculum mundi, & est ille qui scripsit librum Proverbiorum, quem semel ostendistis mihi Coloniae, & dixistis: Quid nobis cum Proverbiis Erasmi, cum habemus Proverbia Salomonis? Et ille Erasmus tenet multum de Reuchlin, & semper laudat eum, & nuper fecit imprimere aliquas Epistolas, quas misit ad Curiam Romanam, ad Papam & aliquos Cardinales: in istis laudavit Reuchlin, & scandalizavit Theologos. Ego videns dixi: si videbunt hoc Magistri nostri, diabolus confundet eum. Sic ergo Universitas nostra, quæ fecit magnam reverentiam Erasmo, inclinata est pro Reuchlin, & venit huc Glarianus Poeta, qui est ho-

mo valde audax, ut scitis: ipse mirabilia scandala loquitur de vobis, & aliis Theologis; & dicit quod vult unum librum componere de nequitiiis Prædicatorum, & vult totaliter describere illa quæ facta sunt in Bern. Ego vellem libenter amicabiliter dicere ad eum, ne faciat. Sed est homo terribilis, & est iracundiosus, semper volens percutere: quapropter habeat sibi diabolum. Ego spero quod veniet sententia ex urbe Roma pro Theologis, tunc omnia erunt bona. Si autem fuerit pro Reuchlin, tunc diabolus tenebit candelam. Valete. Datum Basileæ.

*Conradus Stildriot, M. Ortuino Gratia
salutem.*

REVERENTIA ex servitio affectuositatis meæ præcedentibus erga virtuositatem vestram, venerabilis Magister: Intimavi vobis sæpe, qualiter non sum hîc libenter: credo quod Diabolus portavit me huc, & non possum recedere, quia non sunt hic bonæ societates, sicut in Almania, & homines non sunt ita sociales, & habent pro malo, quando aliquis semel in die est ebrius, vocantes eum porcum: etiam non habeo supponere, quia meretrices volunt multum pecuniæ, & tamen non sunt pulchræ, & dico vobis in veritate, quod in Italia sunt ita distortæ mulieres, sicut
est,

est possibile, quamvis habent pulcherrimas vestes de serico & sameloto. Quia quando modicum sunt senes, tunc statim habent curva dorso, & vadunt quasi vellent merdare, & etiam comedunt allium, & foetent maxime, & sunt nigrae, nec sunt ita albae sicut in Almania. Item in facie sunt pallentes sicut mors & quando aliqua sunt rubra, certum est quod fecerint sibi colorem cum unguentis. Ergo non placent mihi mulieres hinc: etiam dicunt, quod in ætate non est bonum supponere hinc. Tunc dico ego, ergo redire volo in Almania, ubi semper bonum est supponere, & saepe recordavi qualiter habuimus in Daventria amasias ego & vos, & ivimus in despectum istius domicelli, qui etiam amabat vestram amasiam, sed ipsa merdasset ei super os. Sed nunc audivi qualiter debetis supponere uxorem Joannes Pfefferkorn, causa honestatis, quia est secreta, & quasi honesta, & est bonum quando aliquis habet propriam in secreto, & dixit unus ad me, quod Joan. Pfefferkorn semel rixavit vobiscum, dicens ad vos: D. Ortuine, ego vellem quod comederetis ex vestra patella & permetteretis me comedere ex mea, & vos diu non intellexistis, quia ille vir est valde subtilis, & semper loquitur enigmaticè in Proverbiis: sed quidam amicus vester, sicut ego audivi ab aliis, exposuit vobis illa ar-

cana verba, dicens; Ego vellem quod comederetis ex vestra patella, quod supponeretis vestram mulierem, & permetteretis me comedere ex mea patella, id est; non tangeretis uxorem meam, sed sineretis me eam tangere. Ego dixi hic ad quendam Poetam, quod quæreret illam Proverbiam in Proverbiis Erasmi; Respondit mihi, quod non potest invenire. Dixi ei, ergo ille Author non est sufficiens sed diminutus, sed quando audivi hæc de L. P. dixi; quod est nominis invidiosus si facit hoc, quia est una proverbium, quod amicorum omnia sunt communia, quamvis aliqui dicunt quod uxores debent excipi. Ipse tamen non deberet irasci super vos, quia vos non habetis uxorem, & non habentibus debemus impertire. Audivi etiam quod supponitis ancillam Impresoris Quentel; ita quod fecit puerum: hoc non deberetis facere, scilicet forare nova foramina; ego semper maneo cum antiquis, quæ non faciunt pueros; sed hic habeo neque antiquas, neque novas, ergo volo redire in Almaniã, sicut spero. Valeto tam diu, donec una alauda ponderat 100, talenta. D. K.

*Magister Joannes Crapp. M. Ortuino Gratio
salutem.*

DOMINATIO vestra scribit mihi, qualiter valde gavisa est de Epistola mea carniali

nali nuper compilata, & scribitis quòd vix vidistis similem, & sicut intelligo, quòd semper ita debeo vobis scribere; sed dico vobis, sicut etiam ipsamet scitis, quòd non est possibile, quòd unus semper facit carmina: vos bene scitis de vobis, quando estis valde facundus, & scitis facere pluralia metra. Tamen non semper oleum, sicut communiter dicitur, & aliquando estis luxuriosus ad metra, aliquando ad profas, & recordor quòd semel dixi vobis Coloniae: D. Ortuine, faciatis tamen aliquod carmen metricum. Respondistis mihi, non habeo pro-nunc Apollinem, & dixistis mihi, quòd aliquando in decem diebus vix potestis facere unum bonum metrum, quia aer non patitur, & oportet expectare tempus. Unde Ovidius: Tempora labuntur, tacitisque senescimus annis. Ego quando semel habeo bonum Apollinem tunc volo dictare unum, & mittere vobis, Etiam scribitis mihi, quòd debeo vobis intimare aliquas novitates: sed nihil scio, nisi quòd sunt hic tres excellentes Theologi, qui habent magna nomina inter Almanos, & faciunt nobis bonam famam, & laudabilem per totam Curiam. Duos forte bene novistis: Reverendum patrem Dominum Magistrum nostrum Jacobum de Hochstrate, Latine dicitur alta platea, & Dominum Magistrum nostrum Petrum Meyer, Plebanum Fran-

Francfordiensem; tertius est Dominus Caspar, Prædicator ex Kempten, Sacre Theologiae Licentiatum propediem Magister nostrandus. Ipsi habent hic agere tres causas notabiles. Unus, scilicet Magister noster Jacobus, habet causam fidei contra Joannem Reuchlin, qui dicitur esse hæreticus, & bene est enim. Secundus habet causam competentiae, scilicet Magister noster Petrus, contra Canonicos Francofurt. qui non volunt ei dare competentiam suam, & ergo venit huc in Curiam, tribulans eos terribiliter. Tertius scilicet Dominus Caspar, habet causam sacri olei, contra quosdam Monachos, qui habitant extra muros Kempten, & habent sacrum oleum, & ergo præfatus Licentiatum vult ipsos Monachos rectificare, quod debent sacrum oleum in civitate permittere pro communi salute hominum: alia nova non habeo, sed vos etiam nihil scribitis mihi. Nescio profecto quomodo demerui de reverentia vestra.

*Commendo vos Domino Deo: qui vos custodiat, quod estis fortis sicut Leo;
Pulcher sicut Absolon: prudens sicut Salomon;*

Dives sicut Asuerus poeticalis sicut Homerus:

Et sanctus sicut Joan. Baptista: moriatur Reuchlin Jurista

Nec

OBSCUR. VIRO R. 287

*Nec non Poetae seculares: qui adhuc possent
esse vestri scholares.*

Ecce non volui facere carmina, & tamen feci: sed nescio qualiter venit, quod feci. Laus Deo. Valet. Et sic est finis. Telos Tetagrammaton. Datum Romanæ Curia.

Magister Simon Procoporius, Magistro Ortuino Gratio, S. P. D.

MIRABILIS facta est scientia tua, ex me confortata est, & non potero ad eam: Psalmista. Hæc verba possunt appropriari mihi de eccle, quando considero doctrinam dominationis vestrae, quam perspexi nuper ex libro vestro, qui intulatur Orationes M. Ortuini. Sancte Deus, quomodo crevistis ita in magnum virum? cum tamen olim fuistis bebes scholaris meus, sed nunc estis super Magistrum, quamvis dicit Scriptura, Non est discipulus super Magistrum. Et ergo quando vidi talem librum, tunc clamavi alta voce: O Ortuine, mirabilis facta est scientia tua, ex me confortata est, & non potero ad eam. Et bene mirabilis, quia nunquam credidi quod potestis sic facere dictamina excellenter & artificialiter ex me, quia de gratia Dei fui resumptor & instructor vester, & multum glorior super vobis. Confortata est bene, quia olim non fuit ita efficax scientia vestra, sed nunc confortata est per instinctum Spiritus

tus Sancti, qui illuminavit vos. Et olim (parcatis mihi) non voluistis studere, & sæpe correxi vos, quando non scivistis, mei vel sui, cujus casus, & legat legant cujus temporis: & sæpe dixi ad vos illud metrum: Duræ cervicis es, hæc enim sapere non vales. Sed nunc possitis me instruere, & ego non deberem verecundari quod essem vester discipulus: & ergo dico, non potero ad eam, scilicet pervenire, quia, ut dicit Socrates, quæ supra nos nihil ad nos: sed procedatis sic, compilando dictamina, & eritis notabilis vir. Vale. Datum Lubeck.

Magister Achatius Lampirius, Magistro Ortuino Gratio, S. P. D.

VALDE miror, vir honorabilis, quod scribitis omnibus sociis & amicis vestris Romam versus, & solum mihi non scribitis, cum dixistis tamen quod vultis scribere mihi. Sed intellexi ab uno, qui venit ex Colonia, quod velitis libenter habere illam artem, de qua dixi vobis semel, videlicet ut faciatis quod una mulier maxime amat unum: quamvis jam non scripsistis mihi, tamen volo mittere vobis, ut potestis videre qualiter diligo vos: quia non volo aliquid in secreto habere præ vobis, sed volo vos docere, quæ veteres socii volebant perdere charis. Est autem talis ars illa: sed non debetis aliquem docere, quia ita abscondo illam, quod non vellem do-

Vocere fratrem meum, quia plus amo vos
 quam fratrem meum. Ergo volo participare
 vobiscum, & faciatis sic: Quando amatis
 unam mulierem, tunc debetis quærere, quo-
 modo vocatur ipsa, & quomodo vocatur
 mater ejus: Sed ponamus casum, quod ama-
 tis unam quæ vocatur Barbara, & mater ejus
 vocatur Elsa, tunc quæratis unum crimen de
 capite ipsius Barbaræ, & quando habetis il-
 lum crinem, debetis esse contritus, & con-
 fessus, vel ad minus dicere confessionem ge-
 neralem. Deinde faciatis unam imaginem
 de cera virginea, & faciatis legere tres Missas
 desuper, ligando illum crinem circum col-
 lum ipsius. Postea uno mane audiat prius
 missam, deinde accipiat ollam novam vi-
 treatam cum aqua, & faciatis ignem in una
 camera clausa undique, & faciatis fumum de
 thure, & incendatis unam candelam de cera
 nova, in qua est modicum de candelâ Pa-
 schali. Deinde dicatis istam conjurationem
 super imaginem: Conjuro te cera per virtu-
 tem Dñi omnipotentis, per novem choros
 Angelorum, per virtutem Gofdriel, Boldri-
 arch, Tornab, Liffiel, Farnach, Pitrax &
 Starnial, quod velis mihi repræsentare in
 omni substantia & corporalitate Barbaram
 Elsæ, ut obediat mihi in omnibus quæ volo.
 Postea scribatis circum caput imaginis hæc
 nomina cum stilo argenteo, Astrob † Ar-
 nod † Bildrom † Sydra †: Et sic ponatis ima-
 ginem

ginem in ollam & aquam, & ponite ad ignem, & dicatis istam conjurationem: Conjuro te Barbara Elſæ, per virtutem Dei omnipotentis, per novem choros Angelorum, per virtutem Goſdriel, Boldriarch, Tornach, Liſſiel, Farnach, Pitrax & Starnial, & per virtutem iſtorum nominum Aſtrob; Arnold, Bildron, Sydra, quod ſtatim incipias amare me ita, quod ſine tradatione velis ad me venire, quia amore langueo. Et tunc ſtatim quando aqua incipiet fieri calida, ſatis eſt, quia ita incipiet vos amare, quod quando non videt vos, ipſa nescit ubi eſtis. Probatum eſt ſæpe & totiens quotiens. Et debetis mihi credere quod iſta ſcientia eſt valde precioſa. Et ego non darem vobis, niſi amarem vos ita intentionaliter. Ergo vos etiam ſemel debetis mihi participare unum ſecretum. Et ſic valet cum ſanitate veſtra. Datum Romanæ Curix.

*Frater Otho Flersklirdrius, M. Ortuino
Gratio.*

DEVOTAM orationem meam, pro ſalute, venerabilis vir, ut ſcribitis mihi, quod omnes nos Theologi debemus agere gratias omnipotenti Deo, quod pro nunc Theologia eſt ita in flore, & ſunt plures docti Theologi in omnibus partibus Almanix. Et omnes homines, domini & ſervi, nobiles & ruſtici, faciunt eis magnam honorem, vocantes eos Magiſtros noſtros propter excellenti-

sentiam, & deponunt pileos & bareta ante eos, dicentes: Commendo me egregitudini vestræ, eximie Domine Magister noster. Et quando unus Magister noster transit per stratum, tunc omnes honorant eum, sicut si venerit unus Princeps: Et meritò: Quia Magistri nostri sunt sicut Apostoli Dei. Sic vos in Epistola vestra scribitis mihi magnalia. Sed ego tenebo vobis oppositum, dicendo quod bene est hoc verum Coloniae, non autem alibi. Et præcipue hic in patria mea Magistri nostri religiosi habent nullum honorem, & Canonici & Nobilitates multum parvipendunt eos. Sed Seculares bene adhuc habent honorem, & sunt in respectu. Et hoc videtur mihi indignum, quia Religiosi deberent semper habere primum locum, quia sunt magis clericales, & semper religiosus, quo ad cœlestitatem, est super secularem clericum. Quia religiosi sunt apti nati ad personandum in divinis laudibus ad gloriam Dei, & suæ S. Matris Virginis Mariæ semper benedictæ, & ad gloriam omnium sanctorum & sanctarum martyrum confessorum, &c. Ergo videtur mihi magnus error, quod plus honorant homines seculares, quàm religiosos. Etiam seculares Theologi in partibus superioribus incipiunt esse superbi, & sunt quasi contra religiosos, cum tamen ipsi sunt plus mundiales, & tanto plus remoti à regno cœlorum. Quia vos scitis quod Christus dixit: Vos qui

T secuti

secuti estis me, sedebitis super sedes, iudicantes duodecim tribus Israel: Sed religiosi reliquerunt patrimonium suum & omnia bona, & sunt sprete in mundo, ergo sunt proximi ad regnum cœlorum. Et parcatis mihi, quod scribo talia de Theologis secularibus, cum vos etiam estis unus. Sed est aliter Colonia, ubi sunt humiles & reverentiales erga religiosos. Et etiam vos, quoad zelositatem, estis religiosus, quia dixistis mihi semel Colonia: Domine Otho, ego credo quod adhuc volo fieri Monachus de vestro Ordine, quia habeo bonam inclinationem. Et ergo scribo vobis socialiter: Quia displicet mihi valde, quod nunc aliqui Theologi seculares sunt ita suverbi, sicut hic Doctor Joannes Reys, qui est Prædicator in hac civitate in Summo. Ipse est in magno honore, & omnes Canonici & Nobiles valde amant eum quia cit eis bona verba dare. Sed talis Doctor videtur esse valde contra religiosos intentionatus. Unus dixit mihi, qui sæpe fuit cum eo in mensa, quod ipse omnino tenet unam propriam viam, & neque est Albertista, neque Scotista, neque Occanista, neque Thomista; sed quando aliquis interrogat eum, Eximie Domine Doctor, de qua via estis? Respondet, de via Christi, & ipse ridet quando Doctores Theologiæ appellant se Magistros nostros. Etiam non multum tenet de religiosis, dicens quod non oportet induere cappam, sed

sed aliàs enim possumus salvari, & dicit quod Deus non respicit vestes. Et in hoc videtur mihi esse hæreticus, quia est irreverentialis erga religiosos & sanctos patres. Ipse tenet etiã specialem modum prædicandi, & non facit sicut alii, novendo subtiles quæstiones, & formando argumenta contra, & solvendo postea, & eliciendo Corollaria: sed simpliciter procedit. Et ego miror, quod libenter audiant prædicationes ejus, cum tamen non est artificialis prædicator: ego consideravi in duob. passib. quod non est bene intentionatus erga religiosos. Semel quando incepistis vos Colonienſes una cum Ordine nostro universaliter istam laudabilem contentionem contra Joan. Reuchlin, tunc ego portavi ei unam scedulam, in qua erat mandatum contra Joannem Reuchlin, quod liber suus deberet comburi, & ipse debet cogi ad revocationem. Et dixi ei, sicut mihi commissum à Provinciali nostro: Eximie Dõmine Magister noster, hic habet eximietas vestra unum mandatum, quod Reuchlin est hæreticus, & liber ejus debet comburi. Ergo velitis publicare super cancellas, & cum hoc rogamus vos, quod velitis stare nobiscum contra prædictum hæreticum. Tunc ipse legit mandatum, & postea dixit: Ego non video, nisi quod est mandatum, quod Speculum oculare non debet vendi publicè, usque ad cognitionem & decisionem causæ. Ego non

intelligo, quod Reuchlin debet dici hæreticus. Respondi, quod præsumitur ex quo prohibitum est, quod liber suus non debet vendi, & rogavi eum, quod vult causam nostram commendare in cancellis. Respondit: Permittatis me in pace, ego sum hîc, quod debeo seminare verbum Dei, & non debeo scandalizare quenquam. Quia scriptum est: Qui scandalizaverit unum ex minimis istis, &c. Et sic non potui impetrare, quod vellet adjuvare causam fidei. In alio passu notavi. Quando fuit hîc Frater Jacobus de Ordine nostro, & seminavit indulgentias, quas impetravimus Romæ pro Monasterio Augustensi, tunc etiam rogavit prædictum Doctorem Reyfs, quod in ambone vellet laudare illas indulgentias, & hortare mulieres & alios, quod darent pecuniam ad cistam, quia esset bene datum. Sed ipse permisit eum dicere quicquid voluit, & tamen non voluit dicere unum verbum de indulgentiis, & Frater Jacobus semel dixit ad eum: Ecce vos invidetis nobis, quod debemus colligere pecuniam, & tamen colligemus, etiamsi deberet vobis cor frangi. Et dixit etiam in ambone: Ecce hîc habetis indulgentias, & literas indulgentiales, & quod scriptum est in illis, est ita verum & credendum, sicut Evangelium. Et quando accipitis illas indulgentias, tunc estis ita absoluti, sicut si Christus met venisset, & absolvisset vos. Tunc Do-

ctor.

clor Reys tenuit oppositum dicens: Nihil est comparandum cum Evangelio, & qui benè facit, benè vivit. Et si aliquis centies acceperit istas indulgentias, & non bene vixerit, peribit, nec adjuvabitur per istas indulgentias. Sed e contra, si quis benè vixerit, vel post peccata pœnitentiam egerit, & vitam emendabit, ecce ego prædico ei, quod erit habitator regni cœlorum, nec indigebit ullis aliis auxiliis. Et sic notavi quod iste Doct. Reys est inimicus religiosorum, & videtur etiam mihi quod favet Joan. Reuchlin quamvis nescio, ergo videris quid sit dicendum. Benè concedo, quod Theologi Colonix sunt in magna veneratione, & quod Theologi seculares & mundani sunt in magna unione cum religiosis, sed hîc non est ita. Spero tamen, quod quando Reuchlin erit superatus, tunc Theologi gaudebunt invicem, quod præstet nobis Salvator noster unigenitur. Amen. Datum Herbipoli.

Petrus de Wormatia, M. Ortuino Gratio,
S. P. D.

VIR eximiè, secundum quod estis mihi naturaliter inclinatus, & multum favetis mihi, ego etiam volo vobis facere possibilia, Dixistis mihi autem: O Petre, quando venitis Roman, videte an sunt novi libri, & mittatis mihi aliquos. Ecce habetis unum novum librum, qui est hîc impressus. Er

T ;

quia

quia estis Poëta, credo quod potestis vos multum ex illo meliorare. Quia audivi hic in audientia ab uno Notario, qui debet esse perfectus in tali arte, quod iste liber est fons Poëtriæ, & autor ejus, qui vocatur Homerus, est pater omnium Poetarum, & dixit; quod est adhuc alius Homerus in Græco. Tunc dixi; quid mihi cum Græco? Ille Latinus est melior; quia volo eum in Almaniã mittere. M. Ortuino, qui non curat illas Græcas fantasias. Et interrogavi eum, quid continetur in tali libro? Respondit, quod tractat de quibusdam viris, qui vocantur Græci: qui bellaverunt cum aliis viris, qui vocantur Trojani, quos etiam audivi prius nominare. Est isti Trojani habuerunt unam magnam civitatem, & illi Græci posuerunt se ante civitatem, & jacuerunt ibi bene decem annos; tunc Trojani aliquando exiverunt ad eos, & perculserunt se realiter cum ipsis, & interfecerunt se mirabiliter ad invicem, ita quod totus campus sanguinavit, & fuit ibi quædam aqua, quæ fuit colorata per sanguinem, & fuit per totum rubicata, ita quod fluxit sicut si esset sanguis: & clamor audiebatur in cælo, & unus projecit unum lapidem, quem duodecim viri non possent elevare, & unus equus incepit loqui, & prophetizavit, Sed non credo talia, quia videntur mihi impossibilia, & tamen nescio an talis liber est multum authenticus. Rogo scribatis mihi de eo, & faciatis

ciatis me cognoscere quod tenetis. Et cum hoc valete. Datum Romæ.

Joannes Gerlambius M. Ortuino Gratio.

SICUT scribitur, amicus in necessitate probatur, volo etiam videre an adhuc habetis memoriam mei. Et possum videre tali medio. Præsentium lator est consanguineus meus, & habet bonum ingénium, & intendit studere in artibus, tunc pater suus voluit eum huc facere ad Universitatem: & ego dissuasi, quia volo quòd studet in via antiquorum, sicut ego stutui. Et rogo, quod mittatis eum vobis esse commendatum. Quamvis ego sum Albertista, non curo tamen quòd faciatis eum ad bursam Montis, ubi student in via Thomæ, quia ille Rector est superiorista & etiam non est magna differentia inter Thomistas & Albertistas, nisi quod Albertistæ tenent, quod adjectiva appellant, & quòd corpus mobile est subjectum in Physica. Sed Thomistæ tenent, quod adjectiva non appellant, & quòd ens mobile est subjectum in Physica. Etiam Albertistæ dicunt, quod logica est de secundis intentionibus in ordine ad primas. Thomistæ vero dicunt, quod est de primis intentionibus ad secundas. Item Albertistæ tenent, quod mobile positum in vacuo, movetur successive. Thomistæ dicunt, quod mobile positum in vacuo, movetur in instanti. Etiam

Albertistæ dicunt, quòd Galaxia est naturæ cœlestis. Thomistæ dicunt quod Galaxia est naturæ elementaris. Sed non multum refert sic tenere, dummodo sit aliquis antiquus, & volo quod iste juvenis comedat in bursa, & quod teneatis eum sub rigore, ne currat exterius, quando sibi placet. Et quando facit aliquem excessum, dedit ei disciplinam. Quia scribitur Proverb. 23. Noli subtrahere à puero disciplinam, si percusseris eum virga, non morietur. Tu virga percuties eum, ad animam ejus de inferno liberabis. Et teneatis eum in consuetudine, quod semper intrat disputationes burſales, & quod non visitat lectiones Cæsarii vel aliorum Poëtarum. Gaudeo quod scripsistis mihi, quod Buschius non est amplius Coloniae, quia ipse fuit magnùm impedimentum Universitatis, seducens supposita cum sua Poëtria. Sunt hic etiam duo Poëtæ, Eobanus Hessius, & Petreius Aperbachius, qui sunt inimici mei, sed ego non curo eos. Ubique vident me, loquuntur de causa Jo-an. Reuchlin, & dant ei rectum, & obloquuntur Theologis: ego autem taceo, quia nuper dixi: Joannes Pfefferkorn bene scit ei dicere, qualis est, & ostendi eis, librum ipsius, qui intitulatur Defensio Joannes Pfefferkorn contra famosas, & sic ab-ivi. Det Dominus Deus quod sententia vadat pro vobis, alias isti Poëtæ facerent nobis

his

bis magna frivola. Sed habeatis vobis illum juvenem commendatum & valeatis. Datum Erfordix.

*Magister Cunradus Unkenbunck, Magistro
Ortuino Gratio, S. P. D.*

Os habent, & non loquuntur: oculos habent, & non videbunt: aures habent, & non audiunt, Psalmista. Hæc verba possunt introduci, & thematizari ad propositum meum: M. Ortuinus habet os, & non loquitur, ita ut semel diceret alicui, Curtifano, qui tendit Romam, salutetis mihi D. Cunradum Unkenbunck. Et habet oculos & non videt, quia scripsi ei multas literas, & non respondet mihi, quasi non legens, seu videns. Et tertio, habet aures, & non audit, quia commendavi multis focis, quando iverunt ad partes, ut salutarent eum. Sed ipse non audit salutationes meas, quia non respondit illis. Ergo peccatis valde; quia ego amo vos: & ergo debetis me iterum amare. Sed non facitis, quia vos scribitis mihi nihil: vellem libenter quod sapissime scriberetis mihi, quia quando lego literas vestras, lætificant me in corde intus. Attamen intellexi quod habetis paucos auditores, & est querela vestra, quod Buschius & Cæsarius trahunt vobis scholares & supposita abinde, cum tamen ipsi non sciunt ita exponere Poëtas allegori-

ce, sicut vos, & superallegare Sacram Scripturam. Credo quod diabolus est in illis Poëtis. Ipsi destruunt omnes Universitates. & audiui ab uno antiquo Magistro Lipsensi, qui fuit Magister 36. annorum, & dixit mihi, quando ipse fuisset juvenis, tunc illa Universitas bene stetit: quia in viginti milliaribus nullus Poëta fuisset. Et dixit etiam, quod tunc supposita diligenter compleverunt lectiones suas formales & materiales, seu bursales: & fuit magnum scandalum, quod aliquis studens iret in platea, & non haberet Petrum Hispanum, aut prava Logicalia sub brachio. Et si fuerunt Grammatici, tunc portabant partes Alexandri, vel Vade mecum, vel Exercitium puerorum, aut Opus minus, aut Diëta Joan. Sinthen. Et in scholis advertabant diligenter, & habuerunt in honore Magistros artium, & quando viderunt unum Magistrum, tunc fuerunt perterriti quasi viderent unum Diabolum. Et dixi etiam, quod pro tunc quater in anno promovebantur Baccalarii, & semper pro una vice sunt sexaginta aut quinquaginta. Et illo tempore Universitas illa fuit multum in flore. & quando unus stetit per annum cum dimidio, fuit promotus in Baccalarium, & per tres annos aut duos cum dimidio in Magistrum: & sic parentes eorum fuerunt contenti, & libenter exposuerunt pecunias. Quia videbant, quod filii sui venerunt ad honores.

Sed

Sed nunc supposita volunt audire Virgilium & Plinium, & alios novos autores, & licet audiunt per quinque annos, tamen non promoventur. Et sic quando revertunt in patriam, dicunt eis parentes; Quid es? Respondent, quod sunt nihil, sed studuerunt in Poësi. Tunc parentes non sciunt, quid est. Et quando vident quod non sunt Grammatici, tunc sunt malè contenti super illam Universitatem, & pœnitent de pecunia, & dicunt postea aliis; Non mittatis filios vestros ad Universitatem, quia nihil student, trufantes in plateis per noctem, & est inutilis pecunia quæ datur ad studium. Et dixit mihi amplius talis Magister, quod tempore suo fuerunt duo millia studentes in Lyptzick, & Erfordiæ totidem; & Viennæ, quatuor millia, & Coloniae etiam tot, & sic de aliis. Nunc autem in omnibus Universitatibus non sunt tot supposita, sicut tunc in una, aut duabus. Et Magisteri Lipsenses nunc valde conqueruntur de paucitate suppositorum, quia Poëtæ faciunt eis damnum. Et quando parentes mittunt filios suos in Bursas & Collegia, non volunt ibi manere, sed vadunt ad Poëtæ, & student nequitiæ. Et dixit mihi, quod ipse Liptzick olim habuit quadraginta domicellos, & quando ivit in Ecclesiam, vel ad forum, vel spatium in Rubetum, tunc iverunt post eum. Et fuit tunc magnus excessus studere in Poëtria. Et quando unus

con-

confitebatur in confessione, quod occultè
 audivit Virgilium ab uno Baccalario, tunc
 Sacerdos inponebat ei magnam pœnitentiam,
 videlicet, jejunare singulis sextis feriis, vel
 orare quotidie septem Psalmos pœnitentia-
 les & juravit mihi in conscientia sua, quod
 vidit quod unus magistrandus fuit rejectus,
 quia unus de examinadoribus semel in die
 festo vidit ipsum legere in Terentio: utinam
 adhuc staret ita in Universitatibus, tunc et-
 iam ego non vellem ita servire hîc in Curia.
 Quia quid debemus facere in Universitati-
 bus? Nos non habemus proficuitatem, quia
 socii non volunt amplius stare in bursis vel
 sub Magistris: & quando sunt viginti studen-
 tes, vix unus intendit procedere ad gradus,
 sed omnes alii volunt studere in humanitate,
 Et quando unus Magister legit, tunc non ha-
 bet auditores, quia Poëtæ in resumptionibus
 suis habent tot auditores, quod est mirabile.
 Sic omnes Univeritates per totam Almani-
 am minorantur. Ergo debemus Deum ora-
 re, quod moriantur omnes Poëtæ, quia ex-
 pedit vobis ut unus moriatur, &c. Id est,
 ut Poëtæ, quorum sunt pauci in qualibet
 Univeritate, moriantur potius, quam tot
 Univeritates pereant. Vos autem scribite
 mihi posthac, vel faciam unam longam que-
 relam de negligentis vestris commissis. Va-
 lete. Datum Romæ.

*Frater Benedictus de Scotia, M. Ortuino
Gratio.*

FRATERNALI & affectuosa dilectione salutis loco præmissa, notum facio vobis, sicut petitis, quod Epistola vestra est mihi præsentata in festo S. Michaëlis, & volo respondere ad proximas vestras articulariter. Primò quæritis, quare nos Fratres Prædicatores cantamus grossiori voce, quàm alii Religiosi. Dico, quod non ob aliam rationem puto, nisi quod scribitur Esa. 59. Rugiemus quasi ursi omnes, & quasi columbæ gememus. Et propterea credo, quod S. Dominicus voluit implere istam Prophetiam. Secundo quæritis, quod teneo, an S. Thomas, vel S. Dominicus est sanctior. Dico quod sunt variæ opiniones, & Doctores Ordinis nostri variis modis disputant: aliqui tenent quod S. Dominicus est sanctior, merito vitæ, sed non merito doctrinæ; & per contrarium, S. Thomas est sanctior, merito doctrinæ, non merito vitæ. Alii putant quod simpliciter S. Dominicus est sanctior, & probant duabus rationibus. Prima est, quia S. Dominicus est sanctior Ordinis nostri; & sic S. Thomas, qui est de illo Ordine fuit ejus discipulus. Sed non est discipulus super Magistrum. Ergo. Secunda est, quia doctrina non habet prærogativam ad vitam & gesta: & ergo, licet S. Thomas fuit doctior quam S. Dominicus, tamen non propterea etiam est sanctior. Alii volunt quod

quod simpliciter S. Thomas est sanctior, quia non est alius Doctor inter omnes sanctos, qui appellatur Doctor sanctus, præterquam S. Thomas. Et ergo sicut Aristoteles appellatur Philosophus, & Paulus Apostolus, sic & S. Thomas propter eminentiam vocatur sanctus. Et ergo non solum in doctrina, sed etiam in sanctitate est major quam S. Dominicus. Respondetur, quod S. Thomas vocatur sanctus, non quod est sanctior omnibus aliis sanctis simpliciter, sed tantum inter sanctos Doctores est sanctior. Et sic non est sanctior quam S. Dominicus, quod etiam dixit mihi unus antiquus de Ordine nostro: quod vult mihi ostendere in uno libro veterrimo, quod prohibitum est disputare de superioritate inter istos duos sanctos. Et ergo relinquo hanc quæstionem, & non volo eam decidere. Tertio quæritis, an etiam puto quod Joannes Pfefferkorn perseverabit in Fide Christiana? Respondeo quod per Deum nescio quid debeo dicere, quia est valde periculosum. Vos bene scitis illud exemplum ad sanctum Andream Coloniam: qualiter unus Decanus ejusdem Ecclesie Judæus baptizatus diutissime mansit in Fide Christiana, & vixit rectissime. Sed postea in articulo mortis iussit sibi portare unum leporem & canem, & misit eos currere, tunc statim canis apprehendit leporem. Tunc iterum iussit currere unum cattum & murem,

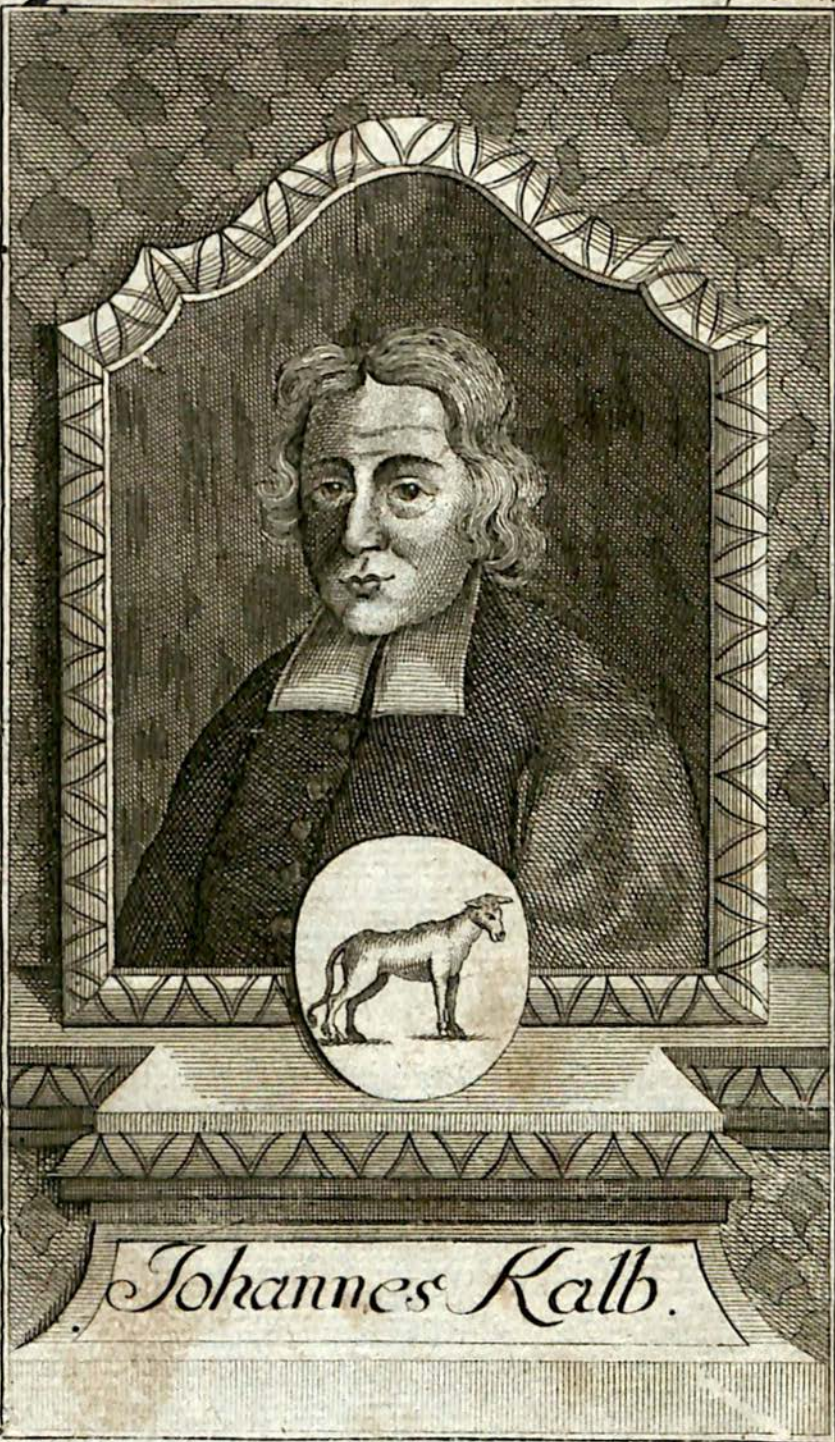
&

& catus apprehendit murem, & dixit multis circumstantibus: Videtis quod ista animalia non dimittunt naturam suam. Sic etiam Judæus nunquam dimittit fidem suam, ergo etiam hodie volo mori, sicut bonus Judæus; & mortuus est. Tunc cives Colonienses, ad memoriam facti illius, fecerunt has æreas imagines, quæ adhuc sunt super murum ante Cimiterium. Item audiui de alio, qui similiter in articulo mortis constitutus, iussit sibi portare unum lapidem magnum, & ponere eum in olla cum aqua, & ponere ad ignem ad coquendum, & necit bene tres dies apud ignem, tunc quæsit an esset coctus? Responderunt quod non, quia non est possibile quod unus lapis deberet coqui. Tunc respondit ipse: Sicut iste lapis nunquam fit mollis apud ignem, ita etiam nunquam aliquis Judæus fit recte Christianus. Sed faciunt hoc propter lucrum, vel propter timorem, vel propterea quod possint facere unam prodicionem. Et ego hodie volo mori sicut fidelis Judæus. Ergo per Deum, Magister Ortuine, timendum est valde de Joan. Pfefferkorn, quamvis spero quod Dominus Deus dabit ei specialem gratiam, & conservabit eum in fide, & non debemus utique semper dicere, quod pro certo semper manebit Christianus, propter Joan. Reuchlin & suos adhærentes. Quartò interrogatis quid teneo de propriis nominibus, an
carent

carent in plurali numero, sicut tenent antiqui Grammatici, Alexander & alii; an vero habent pluralem, sicut opinantur moderni, & novi, ut Diomedes & Priscianus? Respondeo, quod dicendum est, quod propria careant plurali, in quantum propria. Sed aliquando tamen declinantur in plurali, & tunc debent exponi per appellativa, ut duo Jacobi, id est duo Apostoli, qui fuerunt nominati Jacobus; duo Catones, id est, duo Reges vel sapientes Senatores Romani, vocati taliter; tres Mariæ, id est, tres mulieres habentes tale nomen. Respondi vobis pro posse meo: Si scirem melius, etiam melius respondebo vobis, & ergo accipiat in bonam partem. Et salutate mihi plurimum Magistrum nostrum Arnoldum de Tungaris, præceptorem singularissimum, & valete. D.S.

Joannes Kalb, Magistro Ortuino Gratio.

SALUTEM amicabilem. Honorabilis Domine, Venerabilis Domine Magister: sciatis quod miror valde, quomodo sic potestis me tribulare, scribendo mihi semper: Scribatis mihi tamen aliquid novi. Et semper vultis scire novalia, cum tamen ego habeo alia ad agendum. Et ergo non possum multum curare de novitatibus, quia oportet me currere hincinde, & sollicitare, si non volo perdere sententiam, & venire de beneficio illo.

Johannes Kalb.

illo. Sed tamen si vultis esse contentus, tunc semel volo scribere vobis, ita quod postea permittatis me in pace cum novitibus. Vos benè audivistis qualiter Papa habuit unum magnum animal, quod vocatum fuit Elephas, & habuit ipsum in magno honore, & valde amavit illud. Nunc igitur debetis scire, quod tale animal est mortuum, Et quando fuit infirmum, tunc Papa fuit in magna tristitia, & vocavit Medicos plures, & dixit eis: Si est possibile, sanate mihi Elephas. Tunc feœerunt magnam diligentiam, & viderunt ei urinam, & dederunt ei unam purgationem, quæ constat quinque centum aureos: sed tamen non potuerunt Elephas facere merdare, & sic est mortuum, & Papa dolet multum super Elephas. Et dicunt, quod daret mille dugatos pro Elephas. Quia fuit mirabile animal, habens longum rostrum in magna quantitate. Et quando vidit Papam, tunc geniculavit ei, & dixit cum terribili voce, bar, bar, bar. Et credo quod non est simile animal in mundo, Dicunt quod Rex Franciæ & Rex Carolus fecerunt pacem ad multos annos, & juraverunt invicem. Sed videtur aliquibus, quod talis pax est cautelosa, & non durabit diu. Ego nesciq̄ quomodo est, etiam non multum curo. Quia quando venio iterum ad Alimaniam, tunc ibo ad Pastoriam meam, & habebo bonos oves. Quia habeo ibi multas aucas, & gallinas,

nas, & annetas, & possum habere in domo mea quinque vel sex vaccas, quæ dabunt mihi lac, quod facio caseos & butirum. Quia volo habere Cœcam, quæ facit mihi taliâ, & debet esse antiqua. Quia si esset juvenis, tunc faceret mihi tentationes carnis, ita quod possum peccare. Ipsa etiam debet mihi nere, quia emam ei linum. Et volo habere duos vel tres porcos, & volo eos impiguare, quod faciunt mihi bonum lardum. Quia ante omnia volo in domo mea habere bona coqualia. Etiam volo semel maçtare unum taurum, & dimidium volo vendere rusticis, & dimidium volo suspendere in fumo. Et retro domum habeo hortum, ubi volo feminare allium, cœpas, petrosilium, & volo habere olera & rapas, & alia. Et ego volo in hyeme sedere in stuba mea, & studere, quod possim rusticis prædicare in sermonibus Parati vel Discipuli, vel etiam in Biblia, ita quod ero habituatus ad prædicandum. Et in æstate volo ire piscatum, vel laborare in horto, & non volo curare de bellis, quia volo esse pro me, & dicere orationes meas, & legere missas, & non curare ista mundana negotia, quæ afferunt perditionem animæ. Valete. Datum Romanæ Curia.

CS O 30

Philip.

Philippus Sartoris de Erfordia, Magister Ortuino Gratio.

SALUTES venerabiliter optandas honorabilitati vestræ, venerabilis Domine Magister, sicut nuper scripsistis mihi, quod quidam Pœta in Almania, dictus Erasmus Rotodamus, componit multos libros, & præcipuè composuit unam Epistolam ad Papam, in qua commendavit Joan. Reuchlin. Scia- tis quod vidi illam Epistolam, sed adhuc vidi unum alium librum magnum, qui inticulatur Novum Testamentum, & misit illum librum ad Papam, sed spero quod non fiet. Quia Magistri Sacri Palatii, qui est vir notabilis, & magnæ reputationis, dixit, quod vult probare quod Erasmus ille est hæreticus, quia in quibusdam passibus reprehendit Doctorem sanctum, & nihil tenet de Theologis. Et cum hoc scripsit unam materiam, quæ vocatur Moria Erasmi, quæ habet multas propositiones scandalizativas, & parum reverentiales, & quando continet apertas blasphemias. Quapropter Parrhisienses volunt comburere talem librum. Ergo etiam non credo, quod Papa authenticabit illum magnum librum. Etiam Magister noster Jacobus de alta platea est in bona sperantia. Heri invitavit me ad collationem, & dixit mihi veraciter, quod Cardinalis dixit sibi, quod debet habere sententiam pro se. Sed Joan. Wick, qui est Procurator Joan. Reuchlin, facit ei

magnam instantiam: ego semel affui, quod Magister noster Jacobus dixit ad eum: Ecce tu jam es contra me, & credas mihi firmiter, si habuero victoriam, ego tribulabo te ita, quod in tota Almania non eris securus. Et iterum dixit ad eum, ego scio quod Reuchlin non habet tibi dare pecuniam, & tu es ita temerarius, quod vis tibi totum Ordinem ad inimicitiam facere. Postea est unus alius, scilicet Doctor Martinus Groningen, qui debet transferre Speculum oculare. Ego intellexi quod Magister noster Jacobus dabit ei centum ducatos in occulto, quod falsificavit Speculum oculare: & si faciet, tunc eritis victores. Et spero quod ille Doctor faciet. De talibus quicquid scitis, debetis mihi scribere. Valere. Ex Roma.

Magister Agolphus Clingesor, Magistro Ortuino Gratio.

SICUT nuper intellexistis de me, quod solent hic mecum disputare de Joan. Reuchlin in causa fidei: Sciatis, quod postquam misistis mihi illum librum Joannis Pfefferkorn, qui intitulatur Defensio Joannis Pfefferkorn contra famosas, tunc ivi ad quemdam, qui semper tenet mihi oppositum, & ostendi ei in illo libro circa finem O ii. ubi scribitur: ante viginti annos; si bene memini, nobis Coloniae à Joanne Lichtenberger,
sive

sive peregrino Ruth, heremita, (cujus prognostica Moguntia tam latinè quàm teutonice impressa sunt) vaticinata fuisse. Sic enim scribit folio 16. Attendite, ô vos Philosophi Colonenses, ne lupi rapaces introcant in ovile vestrum. Nam temporibus vestris exurgent nova & inaudita in Ecclesiis vestris, quæ Almipotens avertat. Cum ille legisset, stetit modicum, & pensavit, deinde dixit: Ego miror stultitiam Theologorum, Creditis quod omnes homines sunt pueri, quod possitis eis persuadere talia? Sed quia Theologi Colonenses volunt ita subtiles videri, ego ostendam vobis unam prophetiam Joannis Reuchlin, quæ magis erit ad propositum, & postea demonstrabo etiam illam prophetiam, quam illi ponunt, quod est pro Reuchlin, & non contra eum. Videatis igitur Sophoniae 1. ubi Propheta sic dicit: Et erit in tempore illo, scrutabor Hierusalem in lucernis, & visitabo super defixos in fecibus suis, qui dicunt in cordibus suis, &c. Nunc quia vos Colonenses prætenditis Scripturas trahere ad placitum vestrum, audiatis quomodo etiam ego possum exponere verba Prophetæ. Dicit ergo Dominus per os Prophetæ: Et erit in die illa, scrutabor Hierusalem, id est, visitabo Ecclesiam meam, cogitans reformare eam, tollere errores, si sunt aliqui in ea: hoc faciam in lucernis, i.e. meditantibus doctissimis viris, sicut sunt in Almania

Erasmus Roterodamus, Joannes Reuchlin, & Mutianus Ruffus, & alii: & visitabo super viros, id est, Theologos: defixos, id est, obstinaciter induratos: in fecibus suis, id est, in quadam sordida, & tenebricosa, & inepta Theologia, quàm ante pauca secula usurpaverunt sibi, relinquentes illos antiquos & literatos Theologos, qui in vera luce Scripturarum ambulaverunt. Ipsi autem non sciunt neque Latinas, neque Græcas, neque Hebraicas literas, ut possent Scripturas intelligere. Et ergo relicta vera & originali Theologia, nihil amplius faciunt, nisi quod disputant, & argumentantur, & movent inutiles quæstiones. Et ista faciendo, dicunt se defendere Fidem Catholicam, cum tamen neminem apud se habeant, qui pugnat contra fidem: & sic inutiliter perdunt tempora, & non conferunt aliquam utilitatem in Ecclesia Dei. Sed si disputationes eorum haberent aliquam utilitatem, tunc possent illam vertere ad commodum Ecclesiæ Fidei Catholicæ, eundo per mundum, & prædicare verbum Dei, sicut Apostoli, & disputare contra Græcos, quod redeant in unionem in Ecclesia Romana. Vel si non vellent longe abire, saltem irent in Boemiam, concludentes illam gentem cum argumentis & syllogismis suis. Sed hoc non faciunt. Verum ibi disputant ubi non est opus. Ergo visitabit eos Dominus, & mittet quosdam alios Doctores, Græce

ce, Latinè, & Hebraicè doctos, qui eiectis illis fecibus, id est, ablatiis illis ineptis cavillationibus, & adulterinis Theologis, & obscuris commentationibus, adducent lucernas suas, & illustrabunt Scripturas, & restituent nobis antiquam, & veram Theologiam, sicut nuper ille prænominatus Erasmus emendavit libros sancti Hieronimi, & fecit eos imprimi. Etiam emendavit Novum Testamentum, quod ego credo esse majori utilitati, quàm si viginti millia Scotistæ vel Thomistæ centum annos disputarent de Ente & Essentia. Postquam dixit talia, respondi ego: Custodiat me Dominus Deus, quid audio? Vos de facto estis excommunicatus, & volui abire ab eo: tunc tenuit me, dicens: Audiatis tamen finem. Respondi: Nolo audire finem. Tunc dixit: Audiatis ergo solum, quomodo exponam prophetam, & cogitavi mecum, quod volo audire, quia nihil nocet audire unum excommunicatum, dummodo aliquis non bibit vel comedit secum. Tunc incepit sic: Attendite, ô vos Philosophi Colonienses. Non dixit Theologi, sed Philosophi. Quia Theologia Coloniensium potius est Philosophia, item Ars Sophistica, quàm Theologia dicenda: quia nihil aliud est, quàm garrulitas diabolica, & inanis loquacitas. Ne lupi rapaces, scilicet Jacobus de Hochstrate, Arnoldus de Tungaris & similes, quia falsitate & fraudibus suis violenter & ferociter

invadunt innocentes oves, quales sunt & fuerunt Petrus Ravenna, & Joannes Reuchlin, volentes eos declarare hæreticos, propter doctrinam & laudem suam, cui ipsi ivident. Et quia vident quod ipsi non possunt talia efficere, qualia isti doctissimi viri, ergo velent libenter perdere eos. Hic sunt igitur lupi rapaces, qui insidiantur famæ ac vitæ innocentem. Et sic per septem jam annos rapuerunt & tractaverunt hinc inde miserum senem Joannem Reuchlin. Et nisi omnipotens Deus avertisset illud malum, omnino devorassent eum. Et non potest exponi, quod Reuchlin sit ille lupo rapax. Quia in tota sua vita neminem rapuit, id est, neminem falso accusavit, vel contra vitam vel famam ejus, vel scripsit egit. Sed attendatis, quid sonant sequentia verba: Introivit in ovile vestrum. Quia ille bonus Reuchlin nunquam intravit studium Coloniense. Imò nunquam habuit curam de Theologis Coloniensibus vel Ecclesia Coloniensi. Sed habuit alia agere, majoris utilitatis. Ergo ipse non potest dici unus ex illis lupis rapacibus, de quibus Lichtenberger sentit, qui debet esse ex ovili Coloniensi. Consequenter. Nam temporibus vestris exurgent nova & inaudita, quæ neque oculus vidit, neque auris audivit, neque in cor hominis descendit, quod ita doctus & probus vir, qui tam multis profuit, & nemini unquam nocuit, in-

sum-

summa senectute sua debet ita crudeliter & perfidè vexari, & conturbari, & persecutionem pati. Et ergo sequitur in Ecclesiis vestris, Quapropter non potest de Reuchlin allegari, quia ipse benignissime vivit extra Ecclesiam Coloniensem, scilicet in Episcopatu Constantiensi. Et sic spero quod venient canes, id est, fideles custodes ovium, qui sine invidia & malevolentia humiliter & fideliter pascunt oves Christi, id est, populum Christianum, & dilacerabunt illos lupos, qui vastaverunt ovile Dei; & purgabunt Ecclesiam Dei, id est, ejicient illos sordidos & feculentos Theologos, qui nihil sciunt, & omnia scire prætendunt. Postquam talia dixit, recessi ab eo, & juravi ad sancti sanctorum, quod volo scribere ad Colonienfes. Peto ergo humiliter, quod velitis ista dicere Magistris nostris & Joan. Pfefferkorn, qui est quasi Scriptor Colonienfis, & scit mirabiliter componere, ut bene vexet eos scriptis suis. Ille qui dixit ista, est natus ex Perlin: si vultis nomen ejus scire, tunc scribatis mihi, & dicam vobis: ipse stetit Bononiæ, ubi fuit bene castigatus, sed tamen adhuc loquitur contra Theologos, & est male Christianus, & manet in parvitate sua, & ergo morietur in gehenna, à qua Dominus Deus conservet vos, & Theologos, & Fratres Prædicatores, per omnia secula seculorum, Amen. Datum Francofordiæ apud Oderam.

*Joannes Helferich Latine Juppiter: Magistro
Ortuino.*

SALUTEM cum humillima commendatione sui: Venerabilis Domine Magister, sicut scribitis mihi, quòd habetis admirationem abinde, quòd voco me Juppiter. Sciatis quòd quando steti Viennæ, tunc audiui lectiones in Poëtria, & fuit ibi quidam juvenis Poëta, qui fuit discipulus Conradi Celtis, & vocatur Georgius Sibutus: ipse fuit socius meus, & semper fuimus unà. Et dixit mihi: Tu debes vocari Juppiter, quia Juppiter Latinè est idem quod Helferich Teutonice, & sic vocant me nunc Juppiter. Sed ille Poeta nunc est Wittenberck, ibi accepit unam antiquam vetulam, quæ vixit annis septuaginta octo, vel paulo plus. Ego fui semel in domo ejus, quando ambulavi ex Prussia, tunc illa vetula sedit retrò fornacem. Tunc dixi ei: Est ista mater vestra? Respondit, non, sed est foemina & uxor mea. Et dixi ei: Quare sumpstis ita antiquam vetulam? Respondit, quod est adhuc bona in fornicatione: Et etiam habet multum pecuniæ, & scit facere bonam cerevisiam: & postea vendit eam; & colligit pecuniam. Tunc dixi: Bene fecistis. Et interrogavi, quomodo vocatur foemina vestra? Respondit, & ego voco eam Catinna mea, Lesbia mea, & Cynthia mea. Sed transeant illa. Scribitis, quod videtur vobis quod statim erit

erit extremum iudicium : quia mundus ita nunc est peioratus, quod non est possibile quod potest amplius peiorari, & homines habent sic malos gestus, quod est mirabile. Quia juvenes volunt se æquiparare senibus, & discipuli Magistris, & Juristæ Theologis, & est magna confusio, & surgunt multi Hæretici & Pseudochristiani, Joann. Reuchlin, Erasmus Roterodamus, Bilibaldus, nescio quis & Ulricus Huttenus, Hermannus Buschius, Jacobus Wimpelingus, qui scripsit contra Augustinenses, & Sebastianus Brant, qui scripsit contra Prædicatores, (quod sit Deo conquestum) & temerariè vituperat eos. Et sic multa scandala surgunt in fide, & benè credo vobis, quia legi quod talia debent immediatè præcedere extremum iudicium. Sed adhuc volo significare vobis, quod audivi, & dictum est mihi veraciter ab uno Religioso Patre, quod dicitur pro certo, quod Antichristus est natus, sed est adhuc parvus. Etiam dixit, quod facta est quædam revelatio cuidam Ordinis Carthusiensium, qui quando semel dormivit in cella sua, audivit unam vocem de cælo dicentem : Peribit mundus, peribit mundus, peribit mundus. Tunc ille Religiosus timuit, & voluit aliquid dicere, sed occultè fecit orationes suas contra tentationem diaboli. Tunc incepit iterum clamare vox illa, & etiam tertio incepit. Tunc ipse intelligens in spiritu quod esset vox Domini,

mini, respondit: Domine qua re? Respondit vox illa: Propter peccata sua. Tunc iterum dixit Religiosus: Domine quando? Respondit vox illa: Adhuc in decem annis, propterea timeo valde. Et quando ambulavi per Bononiam, audivi quod ibi est unus civis, qui habet spiritum, qui vocatur Rilla, & ille spiritus mirabilia dicit ei de Rege Franciæ, & Imperatore, & Papa, & de fine Mundi. Ego legi prophetias ejus. Sic scripsi vobis qui ego scio. Cum hoc sit commendatus Domine Deo. D. K. L.

Henricus Schluntz, M. Ortuino Gratio.

AMICITIAM & servitatem dominationi vestræ à parte ante semper, & quicquid possum pro dominatione vestra hîc & ubique, & in omnibus locis, & honestis: Venerabilis Domine Magister, mitto dominationi vestræ hîc unum notabilem & multum proficualem librum, & videtur mihi quod talis liber est compositus multum artificialiter, habens in se propositiones valde magistrales, & vocatur Rationale Divinorum: ego emi hîc, quando fui in nundina, & dixi: Iste liber est pro Magistro Ortuino, laudetur Deus quod inveni eum: quia volo ei mittere, sicut ipse nuper misit mihi librum Joannis Pfefferkorn, qui intitulatur Defensio Joannis Pfefferkorn contra famosas, quem talis vir composuit intentionaliter Defensorium Sacræ Fidei contra Catholicæ Joan. Reuchlin

lin, & sequaces, dando eis bonas scommas. Sed possetis dicere: Quare talis mittit mihi talem librum? Credit quòd non met habeo libros satis? Respondeo, quod non facio propter. Et quando putatis quòd mihi vobis talenti librum propterea, tunc faciatis mihi iniuriam, quia feci cum bona opinione. Et non debetis credere quod parvipendo vos quòd habetis paucos libros quia scio quod habetis multos libros. Quia vidi bene, quando fui in stufsa vestra Coloniae, quod habuistis multos libros in magna & in parva forma, & aliqui fuerunt ligati in asseribus, aliqui in Bergamenibus, & aliqui fuerunt per totum cum corio rubeo, & viridi, & nigro: aliqui pro dimidio supertracti, & vos sedistis habens flabellum in manu ad purgandum pulveres abinde. Tunc ego dixi: Magister Ortuine, vos per Deos habetis multos pulchros libros, & tenetis eos in magno honore. Tunc dixistis mihi: quòd ita debeo cognoscere, quando aliquis est doctus vel non. Quia qui honorat libros, honorat etiam scientias. Et è contrà qui non honorat libros, etiam non honorat scientias. Et tenui in corde meo tale dogma, & tenebo per omnia secula seculorum, Amen. Datum in Nurnberga.

Joannes Schluntzig, M. Ortuino Gratia.

SCRIPSISTIS mihi noviter unam literam valde vituperativam, & criminatis me quod

quod non scribo vobis, quomodo stat in causa fidei cum Joanne Reuchlin. Et quando legi illam literam, fui valde iratus & dixi: Quare scribit mihi talia? cum ego scripsi ei duas literas, & non est adhuc medius annus. Sed nuncii non præsentaverunt sibi quid ego possum facere? Et debetis mihi firmiter credere, quod scripsi vobis singulariter & articulatim, quicquid scivi. Sed est bene possibile quod nuncii non præsentant vobis. Et præcipue scripsi vobis, quod quando equitavi ex Florentia versus Romam, tunc in via inveni reverendum Patrem, Fratrem Jacobum de Hochstrate, Magist. nost. & hæret. prat. Inquis. venientem ex Florentia, ubi impetravit aliquid in causa vestra per Regem Franciæ. Tunc detracto pileo meo, Inquis. Pater reverende estis, vel non estis? Tunc respondit: Ego sum qui sum. Tunc dixi: Vos estis Dominus meus Magister noster Jacobus de alta platea, Inquisitor hæret. pravit. Respondit: Sum utique. Et dedi ei manum dicens: O Deus, quomodo venit quod inceditis per pedes? Est scandalum, quod talis vir. debet pedibus suis ambulare per merdam & per lutum. Respondit ipse, hi in curribus, & hi in equis: nos autem in nomine Domini venimus. Dixi ei: Sed nunc est magna pluvia & frigus. Tunc levavit manus suas ad cœlum, dicens: Rotate cœli desuper, & nubes pluant justum.

Et

Et cogitavi mecum, ô Deus non est magna miseria, quod talis Magister noster debet habere malam fortunam, ante duos annos ego vidi eum venire Romam cum tribus equis, & nunc vadit per pedes? Et dixi ei: Vultis equum meum? Respondit ipse metricè: Qui dare vult aliis, non debet dicere vultis. Tunc dixi: Per Deum eximie Domine, ego habeo unam vacantiam, & propterea oportet me velociter ire, aliàs vellem vobis dare equum meum, & sic dereliqui eum. Ecce nunc scitis quomodo stat, & videtur quòd ille Magister noster est in magna miseria, propterea procuretis ei pecuniam, vel causa male stabit. Quia Procurator Joannes Reuchlin, Joannes von der Wick, facit maximam diligentiam, & currit & recurrit. Et nuper. imposuit quædam scripta contra Magistrum nostrum Jacobum, ita scandalosa, quod ego miror quod Deus non aperte plagat eum. Ipse etiam nuper vituperavit præfatum Magistrum nostrum in faciem, dicens; Ego efficiam auxilio veritatis, quod tu morieris in scandalo, & miseria, & tristitia, & Joannes Reuchlin triumphabit, & omnes Theologi debent hoc videre, etiam si deberent rumpi: & sic vides, quod iste prædictus Joannes de Wick prætendit esse inimicus omnium Theologorum, & est homo valde audax, & est ita temerarius, quantum est possibile. Ego audiui à Magistro nostro

stro Jacobo, quod dixit: Nisi fuisset iste, ego habuissem sententiam pro me statim, quando veni Romam; & est verum quia etiam ab aliis audivi, quod quando Magister noster Jacobus primus venit ad Romanam Curiam, tunc fuit ita terribilis, quod omnes Curtifanni timuerunt eum. Et nullus Procurator voluit esse pro Joanne Reuchlin, quia timuerunt talem Magistrum nostrum, & Jacobum de Questenberck, qui est etiam amicus Reuchlin, quæsit per totam Romam, invenire unum Procuratorem, & non potuit invenire; quia omnes dixerunt, quod vellent ei in aliis complacere, sed in negotio fidei timerent, ne Magister noster Jacobus inquireret eos ad ignem. Istic sic stantibus venit ille Doctor (sic est dignus) Joannes de Wick; & dixit ad Jacobum de Questenberg: Ego sum paratus offerre me contra furorem illius Monachi. Tunc Magister noster Jacobus aperte minavit ei, dicens: Ego volo facere quod pœnitebit te, quod unquam dixisti unum verbum pro Reuchlin. Et audivi ab ore ejus tunc temporis, quod dixit: Quando haberet sententiam contra Reuchlin, tunc statim vellet illum Doctorem de Wick citare, & declarare eum hæreticum, quia ex verbis ejus collegit aliquos articulos hæreticales. Sed nunc est aliud. Et credatis mihi quod non bene stat negotium, quia nunc semper sunt decem fautores

res

res Joan. Reuchlin, ubi non est unus Theologorum, & quando fuit post disputatum à Theologis vocatum tunc fuerunt octo-decim qui votaverunt pro Reuchlin, & solum septem pro Theologis. Et adhuc illi septem non dixerunt, quod deberet comburi Speculum oculare, sed limitaverunt verba sua. Ergo non habeo bonam sperantiam. Vos debetis omnia facere quæ potestis, quod moriatur ille Joannes de Wick, quia ipse est causa quod Reuchlin bene stat, & Theologi male. Et nisi ipse fuisset, talia non fuissent perpetrata. Et sic credo quod bene expedivi me, scribendo quod postea non potestis mihi scribere talia vituperia. Ergo valete. Datum Romanæ Curia.

Guilhelmus Bricot, M. Ortuino Gratio.

QUIA semper petitis quod volo vobis nova scribere, & ego tamen sæpe scribo vobis, sed non juvat: ergo iterum scribere vobis volo, & credo quod sufficit. Venit mihi in litera ex Romanæ urbis Curia, quod Mattheus Finck singularissimus fautor vester est mortuus, & aliqui Curtisani Lansmanni sui habuerunt me rogatum, quod volo ei componere Epitaphium, quod feci sic:

*Hic jacet extinctus quondam venerabilis
Fincus.*

In rubea toga, pro eo Deum rogâ.

X

Cujus

Cujus olim venter bibit Corsica vina libenter.

In fide sincera & charitate vera.

Unum rogo de vobis, quod velitis me tamen instruere, quomodo debeo intelligere, quod Parrhisienses, quando sententiam ferunt super Speculum oculare, ponunt ista verba, citra tamen auctoris ipsius notam, quem ob humilem ejus submissionem, & alia ejus laudabilia scripta pro catholico habemus. Quia non scio, quid est quod Speculum oculare debet comburi tanquam liber hæreticus: sine infamia Joannis Reuchlin, qui composuit & adhuc defendit eum. Quia videtur quod aliquis artifex, qui est causa efficiens, magis debet habere culpam, quam res illa quam facit. Etiam vellem quod Lovanienses in Epistola ad Papani non scripsissent, quod sententia Parrisiensium & eondemnationis Speculi ocularis attulit ipsis inultum spiritualis jucunditatis, quia sanctissimus Dominus Papa cogitabit: Ecce nunc video, quod nihil est in Theologis nisi pura invidia. Si enim essent Theologi, imo si essent Christiani, deberent potius compassionem habere de malis alicujus Christiani, quam gaudere & exultare. Et credatis mihi quod multum promovebit causam Joannis Reuchlin, & omnes credent quod ex invidia tribulatur: quod tamen in rei veritate nunquam competentum est. Quia ille adversarius noster, se potius

potius in Christo amicus, & sui Philocapnio-
 nes, ist est, filii Joannis Reuchlin, fecerunt
 injuriam Joan. Pfefferkorn, qui defendit se,
 & scripsit veritatem. Et ipsemet petit quod
 moriatur, si vel minimum mendacium scrip-
 psit. Quamvis Psalmista dicit: Omnis homo
 mendax. Nec debet obstare, quod Joann.
 Pfefferkorn in nequitiiis & criminibus à pue-
 rili, proch dolor, ætate (ut ipsemet scribit in
 defensione sua contra famosas) exercitatus
 est. Quia licet aliquis etiam per longum
 tempus sit malus & nequitiosus, tamen bene
 iterum potest fieri probus. Sic piè creden-
 dum est de Joanne Pfefferkorn, qui regener-
 atus est per gratiam Spiritus Sancti, median-
 te Baptismo: & ergo nunc est probus, sicut
 non dubito, & manebit Christianus usque ad
 finem sæculi. Etiam intellexi, quod quidam
 valde infamavit vos ubique, dicens: quod
 estis filius Presbyteri, & non estis legitimus.
 Miror istos Ribaldos, quod non habent ve-
 recundiam, & sunt ita audaces. Tamen ha-
 betis literas legitimationis vestræ. Ergo vel-
 lem eos citare, qui dicunt talia. Et rogo
 vos, quod in causa fidei velitis habere ma-
 gnam diligentiam, quod ille hæreticus eat
 ad patibulum. Et sic valete. Da-
 tum WORMATIÆ.

*Magister Sylvester Grifus, M. Ortuino
Gratio.*

QUONIAM quidem ego sum juratus, quod volo defendere facultatem meam, & promovere ejus utilitatem in omnibus: Ergo volo vobis articulariter scribere, qui sunt hîc qui favent Theologis, & qui favent Joanni Reuchlin, ut dicatis Theologis quod possent se dirigere secundum hoc. Primum sunt quidam commensales in hospitio Coronæ, qui semper faciunt summas nequitas Magistris nostris, & Fratribus de Ordine Prædicatorum, facientes quod nemo in isto hospitio dat elemosynam Prædicatoribus. Ego scio nomina aliquorum. Unus vocatur Magister Philippus Keilbach, qui semper loquitur de Reuchlin, commendans eum, & semel Magister noster Petrus Meyer Plebanus in Francofordia dedit ei bonam scommam, unus Ulricus de Hutten, qui est valde bestialis, qui semel dixit: Si Fratres Prædicatores facerent sibi illam injuriam, quam faciunt Joanni Reuchlin, ipse vellet fieri inimicus eorum, & ubicunque reperiret unum Monachum de hoc Ordine, tunc vellet ei amputare nasum & aures. Iste autem habet multos amicos in Curia Episcopi, qui etiam bene favent Joan. Reuchlin, sed nunc abivit (Deo gratias) ad fiendum Doctor, & in uno anno fuit hic, diabolus auferat eum. Deinde sunt duo Fratres nobiles, Otho & Philippus
de

De Bock, ipsi vexant omnes Theologos. Et semel in illo sacro actu, quem Magistri nostri celebraverunt in Maguntia contra Speculum oculare, tunc Magister Jacobus de Hochstrate, ex officio suo, dedit indulgentias omnibus qui interfuerunt huic actui. Tunc isti duo fratres cum aliis bufonibus, sedendo in conspectu Theologorum qui fuerunt ibi in hospitio, iuserunt cum talis pro illis indulgentiis. Adhuc est ibi unus, qui vocatur Joannes Huttichius, qui etiam est inimicus vester, & aliàs est quidam noviter promotus in Doctorem in Jure, nominatus Copradus Weydman; ipse juvat omnes, qui faciunt aliquid contra vos. Et alias Doctor, qui olim fuit Artista, de via Modernorum, & vocatur Eucharius, & cum hoc Nicolaus Carbachijs, qui legit in poësi. Item Henricus Brumannus, qui est Vicarius in Summo, & est bonus Organista. Et dico semper ei: Vos deberetis respicere Organista, & dimittere Theologos in pace. Sed ante omnia Canonici ferè omnes sunt pro Reuchlin, præterea multi alii Magistri, qui amant Poëtriam, quorum nomina non teneo. Nunc scribam vobis de amicis & fautoribus, Vos habetis hic unum amicum, qui est vir multum excellens, & vocatur Dominus Adularius Schüvan: ipse est nobilis, & habet unum calicem in clypeo: pater ejus fuit Campanifex, & est subtilis disputator in via Scoti-

starum, & facit bona argumenta, & dicit quod statim vellet concludere Joan. Reuchlin, si deberet cum eò disputare. Alius est fautor vester singularissimus dictus Henricus Han, alias Glockenheintz, quia libenter campanisat: ille est homo valde inventivus, & habet mirabilem intellectum, & ita profundum ingenium quod non creditis, & libenter disputat, & quando disputat, tunc ridet, & ridendo concludit unum. Talis quando vidit articulos hæreticales Joannis Reuchlin, tunc dixit, quod propter unum ex istis articulis Joa. Reuchlin deberet comburi. Postea etiam habetis de vestra compania unum nobilem Domicellum & Armigerum, qui dicitur Matthias de Falckenberg, & est vir multum bellicosum, & portat semper arma secum, & est equestris: ipse semper in mensa sedet ante, & nunquam retrò; quia dicit, quod quando sederet retrò & fieret bellum, tunc non posset ita statim surgere & percutere inimicos suos; Et cum hoc est argumentator multum subtilis de via Antiquorum, ipse dicit, si Reuchlin non vult cessare, tunc vult venire cum centum equis ad auxiliandum vobis. Adhuc est unus civis Moguntinensis qui vobis favet, Vuigandus de Scholms. Ille est juvenis, sed ita doctus, quod potest æquivalere unum Magistrum nostrum; ipse dicit, quod vellet cum Reuchlin disputare cum decem florenis. Et nuper fu-

Superdisputavit Joannem Huttichium, ita quod fuit conclusus, & nihil scivit responderé. Cum illis est etiam de via vestra Dominus Vuernerus, qui est mirabiliter cursivus in Summa Thomæ contra Gentiles, & scit mentetenus formalitates Scoti, qui dicit: Si Magister noster de Hochstrate non esset in Curia, tunc ipse vellet intrare & concludere Joann. Reuchlin. Isti focii vestri jam nominati, singulis septimanis semel conveniunt in domo excellentis, viri Domini Magistri Bartholomæi, qui est caput omnium amicorum vestrorum: ibi tractant materias multum subtiles, & opponunt sibi invicem. **N** unus tenet opiniones Joan. Reuchlin, & alii arguunt contra eum, & habent notabiles disputationes. De aliis qui sunt hîc de parte vestra, non scio, quia non sunt mihi noti: Sed quando scio, tunc volo vobis scribere, pro nunc commendo vos Deo.

*Gilbertus Porretonius, Artium Magister & utriusque Juris Bacularius, M. Ortui-
no Gratio, salutem plurimam dicit.*

SALUS vobis, & bona dies, venerabilis vir, legi literam vestram quam misistis mihi, ad Ingelstâd, & intellexi bene opinionem vestram. Vos dicitis quod multum gaudetis, quod ego sum primus Theologus, & nunc etiam studeo in Jure: quia est valde bonum, quod

aliqui Theologi sunt experti in Jure, ut possint disputare cum Juristis. Et scribitis mihi de quibusdam terminis, volens scire quid significant: quia videretur vobis quod sunt rustici, & bene, sunt etenim. Et habetis hic expositiones eorum, ex Glosis & Accursio, & sic potestis videre quod habeo bonum fundamentum in Jure: Latus clavus est nomen dignitatis: vel dic quod erat clava de metallo, quam projiciebat Tribunus in confertissimos hostes, & sic cæteri omnes fortiter pugnabant ita, quod clavam illam recuperabant. Epistographum est tabula lignea, in qua erant scripta debita, ut hodie fit: dicitur epistographum ab opibus & graphia, quod est scriptura suarum opium. Abaces dicuntur vasa pretiosa. Corinthia dicuntur vasa de vili materia, ut de palea vel herba palustri, quales venduntur Bononiæ. Balnea est vas lucens, vel quasi baiulans lucem vel lancem. Prothyrum à thyros, quod est Magister, & nescitur quid sit dicere. Vel dic quod est illud, quod procul trahitur, ut aqua, vel aliquid aliud, ut in domo Accusii Cyrella. Obsonatores sunt qui custodiunt Dominum in lecto, vel obsonatores, qui resonant & cantant Domino in mensa. Hypocaustum est locus ubi stant ægroti qui quandoque indigent igne. Gallus gallinacius dicitur Gallus castreus, & sic vilis quem dicunt fortius pugnare cum serpente. Vel dic Gallus galina.

Inacius, quia amat Gallinas, ut vir uxorius, qui feminas diligit. Ut in Odis Horatii: Dieta est locus in aulis, ubi Domini stant ad ignem. Chorus est multitudo servorum cantantium cum quodam instrumento musico, quod dicitur Chorus. Centum Viri, sunt Senatores, qui centum numero erant: Patricius dicitur quasi Principis Pater: Unde Salustius: O Patres Conscripti; Nam scripta erant eorum nomina in aliquo loco, vel in Corona capitis eorum vel aliis. Semper quando habetis aliqua dubia in utroque Jure, tunc debitis significare mihi, & exponam vobis ita bene, sicut Joannes Reuchlin, vel aliquis Jurista, qui sunt in mundo. Et cum hoc valete. Datum Ingelstat.

*Galenus Paderbornensis Magistro Ortuino
Gratio salutem plurimam.*

VENERABILIS Magister, terribilis fuit mihi valde una loquela, quæ pervenit ad me, faciens mihi surgere crines superius. Est autem talis: Omnes ferè Studentes & Clerici qui veniunt ex Colonia, dicunt quod est murmur, quod Fratres Prædicatores, antequam volunt quod Joan. Reuchlin debet eos vincere in causa fidei, ipsi volunt potius prædicare unam aliam fidem. Et dicit quidam, quod est possibile, quod quando Papa facit sententiam contra eos, quod ibunt in Boemiam,

miam, & hortabunt hæreticos ad credendum contra Ecclesiam & Papam, & sic vindicabunt injuriam, O bone Domine Ortuline, consulatis eis quod non faciunt, quia esset magna hæresis. Ego spero quod non est verum, & cogitavi mecum: Forte quod Prædicatores minantur sic Papæ, volentes eum terrere, quod debet cogitare; Ecce si ego non dabo sententiam pro ipsis, tunc ipsierunt in maximo contemptu & despectu, & totus mundus erit inimicus eorum, & nemo dabit eis elemosynas, & destruentur monasteria eorum; tunc ibunt in Boemiam vel etiam in Turciam & prædicabunt, quia Fides Christiana non est vera; erit magnum malum. Sic quicquid vult, ego vellem quod haberetis patientiam, & non feceritis contra Papam vos Theologi, ne omnes Christiani sint inimici vestri. Et valete in nomine unigeniti filii Dei. Datum Bremen.

*Magister Irus Perlirus, M. Ortuino
Gratio.*

SALUTIS copiam: Venerabilis vir: Venerunt huc scripta vestra ad Universitatem, quæ composuistis contra Joannem Reuchlin, quæ antiqui Magistri hic valde laudant: sed novi & juvenes non tenent aliquid de eis, dicentes, quod ex invidia vexatis bonum Reuchlin. Et quando habuimus con-

Consilium, an etiam vellemus concludere
 contra Speculum oculare tunc illi novelli,
 qui non sunt adhuc satis experimentati, te-
 nuerunt oppositum antiquis illis, dicentes,
 quod Reuchlin est innocens, & nunquam
 scripsit aliquid ad hæreticum. Et sic usque
 adhuc impediverunt nescio quid fiet postea.
 Ego credo quod Universitas adhuc scribit
 propter illos Poetas, qui sunt ita multi, quod
 est mirum. Et noviter advenit unus huc,
 qui vocatur Petrus Mossellanus, qui est Græ-
 cus. Et alius est hic, qui etiam legit in Græ-
 co, vocatus Ricardus Crocus, & venit ex
 Anglia. Ego dixi nuper: Diabolus, venit
 iste ex Anglia? Ego credo quod si esset unus
 Poeta ibi, ubi Piper crescit, ipse etiam veniret
 Liptzick. Et ergo Magistri habent ita paucos
 domicellos, quod est scandalum. Et ego re-
 cordo adhuc, quod quando unus Magister ivit
 olim ad balneum, ipse habuit plures domi-
 cellos retro se, quam nunc in diebus festis,
 quando vadunt ad Ecclesiam. Supposita
 etiam tunc fuerunt ita discreti, sicut Angeli.
 Sed nunc currunt hinc inde, & non curant
 aliquid Magistros: & volunt omnes stare in
 civitate, & comedere extra Collegium, &
 Magistri habent valde paucos commensa-
 les. Item in proxima promotione fuerunt
 promoti tantum decem Baccalarii. Et
 quando habuimus examen, tunc tractave-
 runt Magistri, quod volunt aliquos reji-
 cere.

cere. Tunc ego dixi: Nullo modo: quia si rejicitis unum tunc postea nullus intrabit amplius examen, vel studebit pro gradu, sed ibunt ad Poetas, & sic dispensavimus cum ipsis. Fit autem dispensatio in tribus. Primum in ætate, quia oportet quod unus qui vult promoveri in Baccalaurium, sit ad minus sexdecim annorum, in Magistrum autem viginti. Si non sunt autem satis senes, tunc dispensatur cum eis. Secundo fit dispensatio in moribus: quia quando supposita non exhibuerunt debitam reverentiam Magistris & Graduatis, tunc rejiciuntur, nisi mediante dispensatione admissi fuerunt. Et cum hoc quæritur de excessibus, scilicet si fuerunt in plateis sine discretionem, vel fuerunt apud meretrices, vel portaverunt arma, vel tibifaverunt unum Magistrum vel Presbyterum, vel fecerunt tumultum in Lectoriis vel Collegiis. Tertio fit dispensatio in artibus, quando non sunt bene habituati in scientiis, & non satis compleverunt. Nuper in examine quæsi unum: Dic mihi quomodo tamen venit, quod tu nihil respondes? Dixit ille quod esset ita timax: Respondi ego quod non crederem quod esset ita timax, sed bene crederem quod esset ita ignorax. Tunc dixit: Per Deum non Domine Magister ego habeo magnam scientiam intus, sed non vult exire, & sic dispensavi cum eo. Ita videtis, quod Universitates valde minorentur. Ego habeo unum
domi-

Pomicellum quem nuper interrogavi super unum excessum: tunc rebellavit mihi, & statim tibiſavit me. Et dixi ei, hoc volo ſervare uſque ad promotionem, innuens quod deberet pati rejitionem. Reſpondit ipſe: ego merdarem vobis ſuper veſtros Bacculaureatus, & ibo ad Italiam, ubi præceptores non decipiunt ſic ſuos diſcipulos, & non habet in uſu iſtas fantaſiās, facientes Bacculaurios. Sed quando aliquis eſt doctus, tunc habet honorem: quando autem eſt indoctus, habetur ſicut alius aſinus. Et dixi ei: Tu Ribalde, velles tu parvipendere gradum Bacculauriatus, quæ eſt magna dignitas? Tunc reſpondit, quod etiam non curaret Magiſterium, & dixit: Ego audivi ab amico meo, quod quando ſterit Bononiæ, tunc vidit quod omnes Magiſtri Artium ex Almania deponebantur tanquam beani, & ſimplicia ſuppoſita non. Quia in Italia habetur pro vituperio, quando aliquis eſt promotus in Almania in Magiſtrum vël Bacculaurium. Ecce talia ſcândala fiunt. Ergo vellem quod omnes Univerſitates facerent in ſimul, & concluderent ſimul omnes Poetas, & Humaniſtas, quia deſtruunt Univerſitates. Magiſter Langſchneider, & Magiſter Negelin, & Magiſter Kacheloffen, & Magiſter Arnoldus Vuſtenfelt, & Doct̃or Ochſenſart, mittunt vobis ſalutem. Valere. Datum Liptzig.

Joannes Cocleariligneus, M. Ortuino Gratif.

COMMISISTIS mihi quod quando est hic missa tunc debeo interrogare ab omnibus Kauffmannis, qui veniunt ex diversis partibus, de illa conjuratione, de qua scriptum est vobis, quia debent esse aliqui Poetæ & Juristæ, qui fecerunt conjurationem quod volunt Joan. Reuchlin defendere, & contra Theologos Colon. & Fratres Prædicatores scribere, nisi statim dimittant prædictum Jo. Reuchlin. Sciatis quod feci magnam diligentiam, quærendo & interrogando, & ultimo veni ad unum librivendum de partibus superioribus: ipse dixit mihi mirabilia, & nominavit mihi multos, & dixit quod vidit scripta eorum, quæ mittunt sibi ad invicem. Et dixit primo de Doctore Murner, qui est quasi caput illius societatis, quod scit perfectè, quod ipse composuit unum librum de scandalis Prædicatorum, & unum alium in defensionem Reuchlin: postea nominavit Hermannum Buschium, dicens, quod vidit Epistolam eius, in qua promittit sociis suis, quod non vult esse minimus, & audacter vult stare pro Reuchlin. Item deinde dixit, quod etiam est in illa conjuratione Comes de nova Aquila Colon. Canonic. & quod talis composuit mirabilia de Theologis, quæ vult statim imprimere. Et ipse habet multos alios amicos & nobiles, quos ipse instigat scriptis suis, quod debent favere Jo. Reuchlin. Item

Bili-

Hilibaldus, nescio quis, qui debet esse in
 Nürmberga: ipse fecit multas minas dicens,
 quod realiter vult expedire Theologos scri-
 ptis suis. Tunc ego dixi. Qui moritur minis,
 ille compulsabitur bombis, Teutonicè. (*Wer
 vom trewen sribt, dem soll man mit Furtzen
 zum Grab-leuten.*) Nominavit mihi postea
 unum Poetam in Erfordia, qui vocatur Eo-
 banus Hessus, & debet esse juvenis & exper-
 tissimus Poeta, & talis habet unum socium
 ibidem, dictum Petreium Averbachium:
 ipsi componunt jam libros, quos volunt sta-
 tim imprimere, nisi Theologi faciunt con-
 cordiam cum Reuchlin. Cum hoc debet esse
 Liptzick unus Anglicus, nescio quomodo
 dictus, sed credo quòd est ille, qui fuit ante
 duos annos Coloniae, qui est etiam unus: &
 Vadianus Vviennæ, de quo dicunt quod
 est terribilis Poeta. Item in curia Cardina-
 lis est quidam Casparus Ursinus, qui scit fa-
 cere Græca carmina, & promisit Reuchlin
 auxilium suum, vult esse inter socios. Item
 ipse dixit, quod audivit quod Philippus Me-
 lanchton & Jacobus Vuimphelingus, & Be-
 tus Rhenanus, & Nicolaus Gerbelius sunt et-
 iam tales: & dixit ipse quod scriberet lite-
 ras ad Ulricum Huttenum, qui studet Bo-
 noniæ; quod etiam debet esse unus ex eis.
 De aliis autem ipse non audivit. Tunc quæ-
 sivi ab aliis, an etiam Erasmus Roterodamus
 esset cum eis? Respondit mihi quidam Kauff-
 man-

mannus, dicens: Erasmus est homo pro se, sed certum est quod nunquam erit amicus illorum Theologorum & Fratrum, & quod ipse manifestè in dictis & scriptis suis defendit & excusat Joannem Reuchlin, etiam scribens ad Papam. Et ab aliis audivi, quod Paulus Ritus est etiam de hoc numero. Et dicunt quidam, quod Joannes Cuspinianus & Conradus Beutinger, qui sunt in magna gratia Imperatoris, ipsi copulant istos socios, & faciunt omnia quæ possunt contra Theologos Colonienſes in honorem Joan. Reuchlin. Et quidam Studens Erfordi, qui est mihi notus, dixit quod Conradus Mutianus est pessimus omnium illorum qui sunt pro Reuchlin, & est ita inimicus Theologis, quod non potest audire quod aliquis nominat Theologos Colonienſes; & talis Studens dixit, quod vidit bene viginti Epistolas illius, in quibus ipse rogat quosdam socios, quod velint esse Reuchlinistæ. Talia audivi pro nunc, sed quando, scio plura; tunc volo vobis scribere. Valet in Christo. Datum Francofordiæ.

*Magister Wernherus Stompff, M. Ortuino
Gratio.*

SCIATIS magnifice vir, quod quando accepi vestram literam, & ego fui ita perterritus, quantum est possibile, & fui rubeus in facie, & crines surrexerunt mihi, & credo quod

Quod vix tantum fui in timore, quando fui in
 i rubea camera Coloniae, intendens fieri Bac-
 culaurius, & subjiciens me examini: Quia
 tunc etiam valde timui, quod rejicerent me
 Domini Examinatores. Scribitis mihi quod
 causa fidei male stat Romae: Sancte Deus,
 quid debemus dicere? Isti Juristae & Poetae
 volunt destruere totam facultatem Artista-
 rum & Theologorum. Quia etiam hic, in
 nostra Universitate, ipsi praetendunt multa
 contra Magistros & Theologos. Et quidam
 nuper dixit, quod unus Bacculaurius Juris
 deberet in processione ire super unum Ma-
 gistrum in Artibus: Dixi hoc non est pos-
 sibile: quia volo probare, quod Magistri in
 Artibus sunt super Doctores in Jure: quia
 Doctores in Jure sciunt tantum unam artem,
 scilicet artem Juris. Sed Magistri sunt Ma-
 gistri in septem artibus liberalibus, etiam sic
 sciunt plus. Tunc ille dixit. Vade in Italiam,
 & dic quod es Magister Lipsensis, & videbis
 quomodo vexabunt te ibi. Tunc dixi quod
 possem adhuc ita bene defendere Magiste-
 rium meum, sicut unus ex Italia, & abivi ab
 eo, cogitans mecum, quod facultas nostra
 multum parvipenditur, & est malum? Quia
 Magistri in Artibus deberent regere Univer-
 sitates: nunc Juristae praetendunt eas guber-
 nare, quod est valde indecenter. Et volo
 vos consolare, quod non debetis disputare
 in causa Fidei. Quia spero quod Deus be-

ne providebit vos, & cum hoc valete
 diu, donec Pfefferkorn manet Christianus.
 Datum Liptzick in Collegio Principis.

*Petrus Charitatis Cursor in Grammatica, &
 Professor in Loyca, salutem dicit plurimam
 M. Ortuino Gratio.*

REVERENDISSIME Dominé Magister: quia
 hic ante Picem live Hartzonem est con-
 suetudo, quod in die habent semper duas zechas,
 una vocatur Civium zecha, & incipit
 hora duodecima, & manet usque ad horam
 quartam sive quintam: Altera vocatur no-
 cturnalís, & post zecha, quæ à quinta hora
 incipit, & durat interdum ad octavam, no-
 nam, & decimam horam, interdum etiam
 durat usque ad duodecimam & primam ho-
 ram. Et divites Cives, & etiam Consules, &
 Magistri civium, quando in prima zecha fede-
 runt, & satis biberunt, tunc solvunt & vadunt ad
 domum. Sed juvenis bursa & illi focii, qui non
 multum curant quid solvit criticum, isti ma-
 nent sedere in illa postzecha, & bibunt, ac
 si corpus & animam solverent. Nuper ergo,
 cum sic etiam sederemus in una postzecha,
 ego & Dominus Petrus, Monachus Ordinis
 Prædicatorum, qui vobis multum favet pro-
 pter Jacob. Hochstrate hæreticorum Magi-
 strum in Colonia: tunc erat infra decimam
 & undecimam in nocte, tunc multa disputa-
 vimus de ratione nominis vestri. Et ego te-
 nui

Qui istam opinionem, de Grachis Romanis vos esse nominatum. Sed Dominus Petrus qui etiam aliquantulum in Arte Humanitatis bene tentus, dixit non convenire, sed quod à gratia supernali nominaremini Gratus. Tunc fuit ibi unus trufator, qui fecit valde crispum latinum, quod ego non omnia bene intellexi: ille dixit, quod neque à Grachis, neque à gratia effectus dictus Gratus, & fecit tam multa inutilia verba, quod ego dixi: Unde ergo dicitur Gratus? tamen alii viri, valde profundi, habuerunt desuper latam examinationem, & concluderunt, quod vel à Grachis vel à gratia est dictus Gratus. Tunc ipse dixit: Isti qui hoc disputaverunt, fuerunt amici Magistri Ortuini Gratii, & interpretati sunt illud nomen, quilibet secundum suam opinionem in meliorem partem. Sed tamen istæ opiniones non præjudicant veritati. Tunc Dominus Petrus interrogavit, quid est veritas? & putabat quod ipse deberet tacere, sicut fecit Dominus noster, quando Pilatus sum interrogavit. Sed ipse non tacuit, & dixit: Est in Halberstat unus suspensor qui vocatur Magister Gratus, & ille est Ortuini vinculus maternus, & ab illo Gratio suspensor vocatur Gratus. Tunc ego non potui me servare, & dixi: O he sociæ, illa est una magna injuria, & ego protestor, Magister Ortuinus non debet sic mittere transire: ego scio, vos dicitis hæc ex invidia,

Y 2

quam

quam habetis, adversus Dominum Ortwinum. Quia omnis progenies accepit nomen & cognomen à parte, & non à matre: quare ergo deberet illè bonus Magister à matre & ab avunculo materno nominari, & non à patre, sicut alii? Tunc ipse respondit, & dixit audacter, quod omnes audirent: Est bene verum, & deberet sic esse, ut dicitis: sed ipse non audeat patrem suum cum honore nominare, quia pater suus est Presbyter. Si ergo se nominaret à patre, tunc omnes intellexerent, quod ipse esset Sacerdotis & meretricis filius, qui propriè vocantur spurii. Tunc ego iterum valde audacter clamavi, & dixi: Quomodo potest hoc verum esse? tamen ipse Magister Colonienfis. Sed alina Universitas habet unum statutum, quod neminem promovent, nisi sit legitimus. Et ergo &c. Tunc respondit: sive promovet legitimos, sive illegitimos, tamen Magister Ortwinus est spurius, & manebit spurius in æternum. Tunc ego iterum dixi: Quid tunc, si forte Papa dispensasset secum, tunc ipse tamen esset legitimus, & tunc graviter peccatis, dicendo contra Romanam Ecclesiam. Tunc ille dixit, etiamsi millies esset secum dispensatum, tamen non esset legitimus, & dixit unum exemplum: Quemadmodum esset cum Judæo, qui baptizaretur ex aqua sive baptisate, si ibi tamen non esset Spiritus Sanctus; tunc illa aqua nihil proficeret, sed esset

Et adhuc Judæus. Sic etiam est cum istis
 puris, qui sunt Sacerdotum & meretricum
 filii: Quia isti Sacerdotes non possunt in Ju-
 re meretrices matrimonialiter habere, & er-
 go non potest dispensatio filiis eorum pro-
 ficere. Tunc ego iterum interrogavi: Quid
 ergo servas de Domino Joanne Pfefferkorn?
 Tunc respondendo dixit: Ego firmiter te-
 neo quod adhuc est Judæus, & replicando
 allegationes supra tractatas, allegavit etiam
 Evangelium Matth. 3. ubi stat: Nisi quis re-
 natus fuerit ex Aqua & Spiritu, non intrabit
 in vitam æternam. Sed quia Pfefferkorn
 nunquam fuit renatus ex Spiritu, ergo illa
 aquam nihil profecit, sed ipse manebit Ju-
 dæus in æternum. Tunc ego non potui ei
 ultra respondere, & surreximus; ego & Do-
 minus Petrus, & ivimus dormitum. Nunc
 autem audio, quomodo iste nequam gloria-
 tur; quod nos disputando vicit, & quod sit
 doctior quàm ego, & Dominus Petrus. Qua-
 re oro vestram dominationem, ut velitis mi-
 hi rescribere, quomodo ego debeam illa ar-
 gumenta de dispensatione, similiter de Baptis-
 mate D. Joan. Pfefferkorn, solvere, & illi
 Leccatori ad suum rostrum adligare. Quod
 volo per omnem vitam promovere.

Valete.

os o so

*Magister Gratianus zizania extirpator,
est furum suspensor, proditorum quadrupli-
cator, falsariorum & calumniatorum virga-
tor, hæreticorum combustor, & multa alia,*

*Magister Ortuino avunculo materno
salutem D. P.*

CHARISSIME avuncule, necnon reveren-
dissime Domine Magister: Quia jam sunt
multi anni elapsi, & non vidimus nos invi-
cem, cogitavi quod bonum esset, quod vo-
bis unam literam scriberem. Audio enim
multa mirabilia de vobis, quomodo sitis ma-
gnæ famæ, & dicunt quod jam estis quin-
bus etiam mediocriter doctis notus, non so-
lum in Colonia, sed etiam ultra Albim &
Rhenum, & etiam in tota Italia & Francia.
Colonienses tamen præcipuè colunt vos
propter egregiam doctrinam, quam scribitis
in Fide Catholica contra quendam Docto-
rem & Poetam secularem Joan. Reuchlin; &
ita vos inspiciunt & admirantur, quod quo-
cunque eatis in platea, tunc monstrant cum
digitis super vos, dicendo: Hic est Magister
Ortuinus, qui ita vexat Poetas. Credo, si
scirent, quod essetis avunculus meus, tunc
magis hoc facerent. Nam ego hic sum etiam
magnæ famositatis, & exerceo artem meam
in maxima populi frequentia, & homines fa-
ciunt mihi eundem honorem, & quando ego
in plateis, etiam monstrant cum dignitis su-
per me, sicut faciunt in Colonia super vos.

Quare

Quare ergo valde lætor, quod homines ser-
 vant aliquid de vobis & me. Audio etiam alios
 viros esse in Colonia, qui sunt vestri amici, &
 etiam vobiscum scribunt contra Doctorem
 Reuchlin: videlicet Jacobum de alta platea,
 hæreticorum Magistrum, & Magistrum Ar-
 noldum de Tungarîs, Regentem in bursa S.
 Laurentii. Et omnes homines credunt quod
 vos tres estis verè illuminati in Fide Catholica,
 & servant vos tanquam tria candelabra, sive
 lucernas. Et aliqui addunt quartum, velut
 unam lampadem sive pendens lumen, quod
 non tam clarè splendet, scilicet Joan. Pfeffer-
 korn. Ego credo, si vos quatuor cum vestra
 scientia, mediante forti palo in aliquo excel-
 so loco aridorum lignorum congerie exædi-
 ficato, essetis colligati, posset statim unum ma-
 gnum lux mundi fieri, & etiam clariùs quàm fu-
 it illud in Berna. Sed hæc charissime avuncule
 vobiscum pro nunc jocos. Spero tamen
 extra jocos futurum, quod vos quatuor erit-
 tis lux mundi fieri: Nam non est possibile,
 ut illa magna scientia quæ est in vobis, debe-
 ret sic in merdro manere jacere. Est mihi
 etiam dictum, quod nuper voluistis unam
 antiquam vetulam, quæ vendit multâ vitra
 circa fontem Coloniae, in nocte supponere,
 & ipsa clamavit, & homines viderunt cum
 luminibus extra domum, & viderunt ipsa:
 Per Deum, ego valde laudo tam bonâ facta
 vestra, quæ pertinent omnia ad meum arti-
 ficium,

ficium, & hoc decet etiam vos Theologos. Venit nuper huc fama, quod esset unus Poëta in Colonia: Ille solus tenet vos pro stulto, & vocaret vos porquinum, hoc est, porcis & hara dignum. Per Deum, si ego scirem quis esset iste Poëta, ego vellem eum gratanter suspendere. Sed finaliter vos charissime avuncule orarem, ut omnia cum magna diligentia faceretis, quod fama vestra per totum orbem terrarum fiat nota, nisi scirem non opus esse ut vos admonerem. Vos enim per vos pulchrè scitis, & ab avis, abavis, attavis, & trittavis habetis. Præcipuè tamen didicistis à matre vestra charissima, meaque sorore, quæ audiens quod spurii semper habent meliorem fortunam quam legitimi, idcirco ad Sacerdotem cucurrit, & permisit se lardare, ut vos talem virum generaret, quem totus mundus aliquando cognosceret. Valet. Ex Halberstat.

Joannes de Schwinfordia septenarum artium liberalium Magister, scientifico & mirabiliter docto, atque illuminato viro Ortuino Gratio, in Darentria, Græcam & Latinam linguam magistraliter docenti, mille salutes & paulò plus.

REVERENTIALI honore, & obedientia prælibatis, Præceptor in pluribus scibibus experte: Scripsistis mihi nuper de victoria vestra obtenta in Roma contra istum Reuch-

Reuchlin, qui audacter fuit contra vos, & virum noviter deificè illuminatum in Fide Christiana Joannem Pfefferkorn. Et quomodo Papa imposuit sibi silentium, ita quod nihil deberet magis scribere, ne deterius sibi aliquid contingat, ut dicit Dominus noster in Evangelio. Prius enim in Speculo oculari sic scripsit mirabiliter, quod Magistri nostri non potuerunt intelligere, & tamen dixerunt quod est hæreticus, ideo quia non habent sic in libris suis, sicut ille scripsit, neque novus eorum Theologus, quem Deus suscitavit ex lapidibus, ut esset semen Abrahamæ, sicut Scriptura dicit, videlicet Joannes Pfefferkorn habet sic ex Deifica visione seu manifestatione, vel ex vide digna relatione uxoris suæ, quam audivi etiam habere spiritum prophetiæ, de quo vos melius scitis quam ego, quia sæpe cum eâ fuistis, quando Joannes Pfefferkorn non fuit in domo. Sed nescio per Deum, quomodo Joan. Reuchlin sit per vos confusus, aut per Papam. Quia jam fecerunt novam facultatem ultra alias quatuor facultates, quas jam habuimus, & omnes illi laudant Reuchlin, & dicunt quod sunt ejus discipuli, & non curant amplius facultatem Artificiam, eo quod Artistæ sunt ira magni & superbi asini, qui non sciunt tria aut quatuor verba latinè loqui: & yah, illæ bestię seducunt plures innocentes juvenes, qui postquam longam ætatem contrivere, &

quasi immerſi in hanc omnis barbariæ nequam ſententiam, redeuntes in paternas ædes, nihil poſſunt præter arguitur, reſpondetur, quæritur, dicere: quorum Dii Tartaretus, Verſor, Preverſor, Buridanus, Bruxelſenſis, & id genus ſimiles turbæ obſcuræ ſunt. Eſt tamen mirum, quod unus ſimplex ſtudent aut cornutus vult plus ſcire jam in Ariſtotele, quam Bacculaureandus, aut Magiſtrandus, qui audivit curſum, & eſt bene qualificatus. Ipli etiam non ſunt reverentiales Magiſtris, & quando ante unum vadunt, non tangunt birretum, (ſicut moris eſt) ſemper volunt frequentare domum, ſcis bene. Etiam non audiunt conſequentias Marſilii neque ſuppoſitiones aut parva logicalia: ideo non eſt poſſibile, quod poſſunt eſſe formales, & apparere in diſputationibus. Sed dimittamus iſta. Scribo vobis pro novitatibus, quod Jacobus Wimphelingus, qui etiam eſt medius Reuchliniſta, realiter eſt expeditus per quendam Monachum Paulum Langium, qui realiter ſcivit ſibi dicere, quod non recte ſcripſit in uno libro, qui vocatur de integritate, videlicet quod ſanctimoniam non tantum eſſet in cuculla. Nam ille Monachus composuit alium librum contra, qui eſt approbatus in Capitulo ſive Synodo Reinhartzbornenſi, Ordinis Sancti Benedicti, Anno Domini 1509. & eſt bonum latinum latinum quia unus dixit, quod eſſet fer-

me

Vita bonum, sicut Doctrinale Alexandriae
 & ego multum gaudeo, quod tanta latinitas
 etiam invenitur in Monachis: & ipsi etiam
 dicunt, quod superexcellat stilum Cice-
 ronis: sed ego non credidi, quia est una no-
 ta altius, sed procedit doctrinaliter multum
 contra Wimpelingum, metricè, profaicè,
 & rigmaticè, & sicut ego puto, rectè habet,
 quod omnis scientia est in cuculla, id est, in
 Monachis: quia transeundo de inferiori ad
 superius Monachi scripserunt commenta in re-
 gulas Grammaticales, in Donatum, in Petrum
 Hispanum, in Physicorum, Metaphysicorum,
 & Ethicorum, & sic commentis suis commen-
 daverunt, & in omnibus scibilibus facti sunt
 magistrates. Sed cum supportatione sua ego di-
 stingerem, primo de cucullatis, quia est ter-
 minus æquivocus ad multa. Primo ad Bo-
 hemos, qui habent cucullas ita longas, ut
 vadunt ultra cingulum abinde, & in illis non
 est scientia, sed potius hæresis. Secundo
 ad Judæos, qui etiam sunt cucullati, & tamen
 non scientifici quia extra Ecclesiam. Ter-
 tio ad Magistros nostros, qui sunt bene il-
 luminati, sed non in superlativo. Quarto ad
 Monachos, & illi superexcellunt, & habent
 scientiam, sicut vos habetis. Igitur rogo vos,
 juvate illi Monacho: quia etiam vos estis ex
 parte, id est, tertio modo cucullatus, ut pos-
 sit scripta sua defendere contra Wimpelin-
 gum. Quia, ut audio, quod Wimpelingus ha-

habet multos discipulos, quos mihi unus nuper nominavit, qui sunt Argentinæ. Unus vocatur Jacobus Sturmus, nobilis, & ut dicunt, bonus latinista. Alius Ottomarus Lucinius, qui etiam scit Græcum, sicut Joan. Reuchlin, & scit multum allegare extra Digestis, & etiam ex Biblia: quæ non sunt mirabilia, quia studuit in Parrhisia. Item Lucas Batodius, & Joan. Rufferus, Joan. Sapidus, & multi alii, qui omnes volunt Wimphelingio juvare contra cucullatos, & eos realiter expedire in scriptis suis. Et dicunt omnes, quod ille Paulus non est bene fundatus in dictis suis, & bene novem modis apostatavit ab Ortine, & est inquietus & trufator maximus, sicut ipsemet Tritemius scripsit in una litera ad Hieronymum Tengersheim ex Ochsenfurt, & magnam dampnum est, quod aliquis sic debet perdere papyrum incaustum, & etiam tempus, sicut ipse fecit. Ipsi etiam dicunt, quod sanctus Hieronymus scribit ad unum Monachum sic: Nunquam de manu tua, vel oculis tuis liber Psalterii discedat: quod si esset verum, tunc obligaret Monachos semper, & pro semper, quia est negativum. Et sic Monachi nihil aliud deberent facere quam Psalterium legere; sed ego credo esse mentitum: Quia sanctus Hieronymus met fuit Monachus, & ideo non scripsit contra eos. Audivi etiam unam trufam & magnam Ribaldriam de uno discipulo Wimphelingii, qui

qui nuper, quando sibi audacter ad os dixit: Vester præceptor Wimphelingius errat valde, quia scripsit contra Dominum Abbatem Tritemium, & contra Monachos: quia in doctrina sua & sanctitate sunt notabiles, & multum utiles, & Ecclesia jam non habet alias columnas, nisi Monachos. Tunc ille dixit: ego distinguo de Monachis, quia accipiuntur tribus modis. Primo pro sanctis & utilibus, sed illi sunt in cælo. Secundo pro nec utilibus nec inutilibus, & illi sunt peccati in Ecclesia. Tercio modo pro illis qui adhuc vivunt, & illi multis nocent, etiam non sunt sancti, quia ita superbi sunt, sicut unus Secularium. Et ita libenter habent pecunias & pulchras mulieres, quia veni nuper ex Heydelberga, ubi prope Heydelbergam est unus magnus Abbas, pinguis discolor, & iste abigavit omnes Monachos de collegio S. Jacobi, & ipse dixit quod vult eis recte bonum pulmentum præparare, & postea cessavit ultra dicere. Sed ipsi dicunt, quod bene volunt credere, quod fecerit ideo (*der gut Bruder*). Quia Palatinus vult unam aliam viam instituire, quod veniat unus Poëta ad Heydelbergam, qui faciat Monachos istos & alios Studentes nunc Latine loqui. Tunc ille pinguis Abbas cito intellexit, quomodo jocus vult finem accipere, & dixit: Monachi mei non debent discere Latinum novum, quia postea erunt superbi, quod sciunt plus quam ego, tunc ego

ego pulchrè venirem inter eos, ut pinguis aïnus inter simias. Sed reuera illa distinctio non est multum formalis, quia non est bïmembris, & sic non potest concludere. Ego mitto vobis hunc librum, quem debetis facere impressare, quia multa bona sunt intra contra istum Wïmphelingum, qui scripsit contra Monachos. Quia statim erat in meta, quando legit Dominum nostrum Christum fuisse Monachum, videlicet Abbatem, & S. Petrum Priorem, & Judam Ischariotis Celarium, & Philippum Portarium, & sic de aliis, secundum sub & supra, quæ omnia iste illuminatus, & valde scientificus Monachus, Paulus Langius, sic magistraliter probat, ut Wïmphelingus & sui discipuli non debent unum verbum contra rebellare: sed resistit mihi unus Wïmphelingianus in faciem, & dixit quod Monachi mentiantur, sicut sceleratissimi caupones, quia volunt Christum fuisse ita portentosum animal & cucullatam bestiam, & super me protestavit nomine Christi. Tunc fui ita perterritus, quod permixi & permerdavi me, quod omnes nasum prætinebant: sed sit, quomodo sit, ego hoc firmiter credo, quod omnes tandem erunt stare confuse tamen cum sua scientia, & dicere, diabolus portavit illum Monachum ad nos, quis fecit eum in omnibus scibilibus tam formalem & qualificatum? Quomodo potest hoc esse, nisi per scientiam infusam? quia

quia non stetit in aliqua Universitate, & est adhuc unus purus beanus, & tamen bene valet magistrandum, vel etiam plus, cum venia eximiorum Magistrorum nostrorum. Ipse etiam Thomas Murner, Monachus & Doctor multum subtilis, etiam semel solenniter prædicavit in ambone, quod Christus Dominus noster fuit Monachus, & scivit etiam realiter defendere. Sed unus discipulus Wimphelingii noluit credere in Christum, si esset Monachus, & fecit illos versus desuper:

*Non ego fallaci tecto tibi Christe cucullo
Crediderim, veste hac fraus tegiturque
dolus:*

*Atque probat novus è Berna quæsitus ha-
benda*

*Franciscus, monachis quando sit ipsa fi-
des.*

Sed quid ad hoc, quod non vult credere, tunc erit hæreticus, sicut alii qui condemnati sunt cum Reuchlin in Parrhisia & Colonia, & in aliis Universitatibus. Oro etiam vos, ut velitis etiam supra librum ponere illos versus, quos ego in laudem libri & authoris, videlicet Pauli Langii Monachi cum magna diligentia composui, & pro majori parte, quando de nocte jacui in lecto, & sic speculavi, tunc quasi in somnis factus sum verficator, ut sequitur.

Hic

Hic liber indignum vexat Jacobum Wimphelingum,

*Langius quem Paulus fecerat mirificè.
Metricè qui scripsit, etiam quoque rhetoricavit,*

*Quod omnes artes sunt in cucullatulis:
Sic quoque Tritemius dixit sic & Eberhardus*

De Campis Voltzius, Paulus & Schusterius.

Joannes Picmont, Siberti Jacob, Rotger, Sicamber, docti cucullatique viri,

Jam erit confusus Jacobus & omnino trusus

Wimphelingius, Bebelius, atque ille Gerbelius:

Sturmius & Spiegel, Luscinus atque Rhenanus,

Ruserus, Sapidus, Guidaque, Bathodius.

Omnes hi victi jacent, non audent dicere Guckuck,

Sic in sacco conclusi Wimphelingiani erunt,

Non valent in Græcis, invenire neque Poetis,

Quod Lango respondeant viro scientifico.

Valete vir illuminatissime, & Præceptor valde doctrinalis, & me vice versa habeatis dilectum, quod ita bene promoveo vos per omnia sæcula sæculorum. Datum in oppido

Im-

Imperiali Snerssheim in longa platea, ubi juvenes Rustici semper in Dominica die corrisant, quod cor eis crepet. Anno à mundo condito primo, exceptis reliquis.

*Dominus Volwinus de Monteflascon, Reverendo Magistro Domino Ortuino Gratia
æternam S.*

QUANQUAM vos nihil sciatis Reverende Magister in latinitate seculari (unus mihi dixit) propter quod multum diligo vos, & non curatis pomposa verba, sicut faciunt Poëtæ, tamen aliàs scitis, ubi debetis de nocte jacere (sicut dicit Sapiens in Proverbiis) & non est nobis magna cura, quid faciant illi novatores latinitatis, scilicet Erasmus Roterodamus, & Joannes Reuchlin. Nec ego curo eos, quia non est de essentia Sacræ Scripturæ, licet ipse & etiam alii semper volunt Theologos antiquos plagare cum illa literatura, & nescio quomodo ipsi supponunt cum Novo Testamento & Operibus S. Hieronymi, quod semper volunt illam hæreticam litteraturam immiscere, cum tamen dicat Paulus, quod Græci semper sint mendaces: & ergo videtur cum supportatione eximiorum Magistrorum nostrorum, quod illa literatura nihil sit quàm mendacium: nunc subsumo. Sed quicumque vult confundere Sacram Scripturam mendaciis, ille est hæreticus, ergo. Nunc ipsimet sciunt quid sequitur, quia esset,

fet, credo, ipsis scandalum, quando ego pa-
 lam concluderem eos esse hæreticos. O si
 scirent istam subtilitatem in me esse, ipsi non
 venirent mihi antè faciem. Tacete tamen
 usque ad finem, tunc bene videbitur cujus
 toni. Sed pro novitatis non possum di-
 mittere, quin vobis scribam. Sed etiam nup-
 per, nescio quando, in uno convivio, & ibi
 etiam fuerunt multi prætensi juvenes socii, &
 venerunt quilibet ex alia regione in unum
 Symbolum, unus ex Anglia, alius ex Argen-
 tina, alius ex Vienna, alius erat Wimphinus,
 qui vocatur Angelinus, alius Romanus, qui
 fuit bene medius Curtisanus. & multi multa
 dixerunt, ut ipse scitis. Et venimus in collo-
 quia de causa Reuchlin. Tunc unus surrexit
 erga me, ubi audivit quod ego non fui bo-
 nus Reuchlinista, & dixit: Ne veniat mihi
 obvius Colonienſis copulatista Theologus,
 aliàs volo eum citò emasculare, & præfertim
 Magistrum Ortuinum. Tunc ego traxi fistu-
 lam meam in meum saccum, & alius dixit,
 qui non erat dives, & perdidit plura benefi-
 cia in Curia Romana, & cum hoc male ha-
 bet cum omnibus Curtisanis, & dixit mirabi-
 lia, ut sequitur, super anima mea, sæpe miravi
 quod isti in magnis capitulis, qui vocantur
 Theologi, & sunt in illa civitate, ubi impref-
 sitæ sunt quæstiones super Donatum, secun-
 dum viam sancti Thomæ, & regulæ Gram-
 maticales secundum viam Antiquorum cum
 isto

isto carmine: Accipias tanti Doctoris dogmata sancti, inter ipsos Monachi, qui volunt alios semper facere hæreticos. Quare etiam non stimulant super illos, & producunt inquisitionem super eos, super hæretica pravitate, qui habent tot multa beneficia, unus Rex alter decem, alius viginti & magis, & congregant tam multam pecuniam, & tantam credentiam ex flasculis & poculis pecheriis, sicut si essent filii Principum vel Comitum, & in domo nutriunt putanas sive concubinas pretiosè, cum catenis in collo, cum annulis in manibus, cum schubis, veluti si essent uxores militum. Et interdum unus illorum habet tres Canonias simul & semel, & imbutat de omnibus illis tribus giltas, quod inde potest habere multas zechas. Et potest solum stare, & esse in uno choro, & in aliis non. Et sic in aliis choris nullus & nemo stat pro eis, qui laudat Deum, & rogat pro vivis & pro defunctis: estne hoc recte? Quare non inquiruntur super eos, & interrogant coram multis Notariis & multis testibus (sicut olim in Mentz fecerunt) & dicunt quid creditis? ita vel non? creditis, vel non creditis? quid creditis de Sacramentis in Ecclesia Dei? Dicatis nobis quot sunt Sacramenta? & quam fidem in corde vestro portatis de Sacramento Eucharistiæ? estne ibi corpus & sanguis Christi? Si creditis, quando ergo postquam Missam legistis (si saltem in anno semel legistis)

ftis) statim quando ad domum iterum vaditis, concubina vestra habens mores & inspectum, ac si esset una meretrix, vobiscum in domo, vel in mensa, vel in camera est hilaris, ludit, jocatur, & taliter qualiter facit &c.? Dicatis nobis, si creditis ad eum magnum esse fructum, & qui Deo placet ex Missa, sicut in decretalibus & in tractatibus Theologorum stat. Quare ergo vos habetis tot beneficia? quæ possent quinque aut sex devotos Sacerdotes sustentare, qui libenter legerent Missas, qui libenti animo facerent prædicationes ad Populum & ad Clerum, qui possent dare consilia pro honore Dei, pro salvatione Animarum, pro libertate Ecclesiastica, corrigere vitia, & velent rogare Deum pro D. Papa, pro Rege pro Episcopis, & pro aliis Christicolis, pro pace & sanitate, sicut stat in tranquilla & silenti missa post sanctus, & post igitur clementis Pater? Si creditis tamen bonum venire ex Missa pro vivis atque defunctis, quare non supra datis illa quæ habetis in superfluo, & dimittitis aliis bonis devotis & doctis viris, ut Deus exinde precomiseretur, & animæ eorum, quæ mortuerunt, citius ex purganti igne redimerentur, & Deus nobis amabiliter placatus, non sic immitteret nobis deorsum pustulas, & sic percuteret nobis vinum & plada per grandinem & pruina, & non esset sic magna fames in terra. Si autem non creditis tot bona venire ex Missa, tunc estis

per!

per Deum sanctum suspecti de hæresi, imò estis realiter hæretici, plus quàm Wessalia & Doctor Reuchlin. Videte, reverende Magister Ortuine, has novitates volui vobis etiam scribere, quomodo ipsi communiter omnes teneant contra vos cum Reuchlin. Per conscientiam meam; ego credo denique quod diabolus favet ipsi Reuchlin, & tunc benè permerdavimus nos. Et sic commendo me vobis. Ex Spira, ubi de nobis dicuntur mirabilia, quia omnes Reuchlinistæ dicunt, quod Colonienses nil sunt quàm copulatistæ: sed multum gaudeo de vobis, quod patiens estis sicut ovis, & potestis pati illa, sicut essetis simplex Sacerdos in villa.

*Perdocto Artium prohibitarum M. Ortuino
Gratiano Coloniensi Theologo M. Bartho-
lus Kutz.*

SALUTEM accipite, quando vultis, perdocte Domine Magister Ortuine. Dixit mihi quidam quondam quodam in loco de vobis, quod estis valde infirmus, & quando estis infirmus, tunc semper facitis quasi essetis insanus: quod laudo in vobis, quia proprium est illis, qui sciunt scientias prohibitas, hoc est, diabolum in vitrum, vel quocunque banniare, quia isti ut in plurimum sunt ita insani quandoque. Et oportet etiam quod sint spurii, sicut vos (ut mihi ab singulari amico dictum est) etiam estis, quia illi

semper sunt meliores diabolo ad aliquid efficiendum. Quia diabolus non ita libenter committit se legitimis, ut sicut spuris, qui sunt singulariter apti diabolo, Et si solum essetis Monachus, tunc omnia dona haberetis ad hanc artem, & tunc essetis egregium instrumentum diaboli. Ubi enim diabolus pervenire, vel aliquid efficere non potest, ibi semper mittit unam malam antiquam Veturam, vel unum Monachum. Sed ego nescio tamen, an sitis Monachus; quia si essetis, tunc essem bene contentus, quia Monachi præ aliis habent illam gratiam, quod sunt protervi multum, & quicquid conantur, hoc facere audent; sicut nuper audivi de aliquo qui vocatur Paulus Langius, & scripsit unum excellentissimum tractatum cum verbis contra Jacobum Wimphelingum, & bene scompisat eum. Et etiam dicunt de illo Paulo, quod novem modis cucurrit (salva reverentia) ex claustris. Et quicquid nemo conatur facere, hoc ipse facit, Et credo quod etiam aliquando sit infans, & quod sit spurius. Tertium ex se habet, & ego plurimum laudo quod etiam estis nobis similis, qui rem habetis cum diabolo: sed transeat hoc cum reverentia, ego habeo hic unum notabile punctum Nigromanticum, quod vobis libenter manifeste scriberem, sed ego timeo quod quando estis ita infans, tunc mulus vester posset illam Epistolam invenire &

& sic legeret, tunc diabolus confunderet me & eum: & ergo volo secundum consuetudinem meam facere, quia quando habeo sic aliquid secretum, tunc scribo super papyrus sine atramento, & tunc nemo scit legere, nisi sit illegitimus. Et ergo eo casu in presentiarum vobis etiam decrevi facere: Et est illud punctum, ut sequitur.

Credo quod bene intellexistis me, & hæc est veritas: & probibeo vobis, & conjuro vos per virtutem omnium scientiarum prohibitarum, quod neminem doceatis. Et sic valete. Ex *Rupprechts Aw.* In previ plura expectabitis à me & majora, si illa placuerint vobis.

*M. Abraam Isaac de Stirpe Aminadab, M:
Ortuino Gratio S.*

MALARUM bonarumque artium Magister, sciat dominatio vestra, quod ego volo jam satis facere promissis meis, quia promisi super vestram petitionem, quando à vobis recessi ex Colonia, quod volo vobis continè novitates scribere. Et ante omnia libenter haberetis, quod notificarem vobis de illo astuto Jurista Joanne Reuchlin, cum quo Magister noster Jacobus de Hochstrate multum habet in Curia propter fidem tractandum. Hoc ego volo facere ex singulari dilectione. Tunc sciatis primò (quia ego ab origine mundi vobis omnia pandam). Quan-

do ego recessi in diebus canicularibus versus Romam (ut bene scitis) tunc nullam majorem passionem habui super totam viam, nisi quod maxime sitivit me, quando ascendi altos montes in Algoia cum meis sociis. Et quando veni ad Curiam, factus sum servus corporalis unius Cardinalis prope Campum flore: & fui servitor suus octo mensibus, cum magna diligentia pro uno beneficio curato in Kelbartzhausen, quod jacet in Vollenbergen si dioecesi, & impetravi super hoc unam bulam cum duodecim sigillis de omnibus Cardinalibus. Et sanctissimus noster fecit suum sigillum etiam ante, ad majorem cautelam. Tunc cum læticia exivi, & volui possessionem accipere, tunc ille prior Plebanus non est mortuus, tunc ego in magna ira dixi: Percutiant mille diaboli ad hoc, debeo pecuniam meam sic perdere? Etiam fuit parvum beneficium, si in Curia scivissem, ego non exivissem propterea. Ego putavi quod posset portare in omnibus annis viginti florenos in reservato. Vos etiam bene scitis, quod ego non maneo personaliter in illis partibus, Ego vellem libentius habere beneficium in Daventria prope patriam nostram cum centum florenis, & cum una simplici puella duodecim annorum, quam in illa superiore parte unum cum triginta florenis, & cum callida matrona sexaginta annorum. Sed illa reservata bene facerent uni. Secundo Sciatis M.

Or-

Ortuine, quod deinde non potui ita statim venire ad Curlam, propter bella in Italia; quia currunt hincinde nudi Ribaldi, & si unus acciperet mihi vestimenta, tunc perdidissem paupertatem meam totaliter, sicut dixit semel una vetula, quando fregit ova super pontem in Helpruna. Et sic permansi duobus mensibus in valle ad Vuimpinam, etiam cum quibusdam bonis Curtisanis, & ibi didici unum ludum à Joanne Greyferio, qui est valde liberalis, quia dedit semel sex focis, quorum ego fui unus, ad comedendum septem ova & non minus. Et ille ludus dicitur in lingua Italica Trent uno. Hoc ego nunquam vidi in Romana Curia. Etiam non est mirabile, quia oportuit me semper habere advertentiam ad mulum in stabulo inferius, & audiatis quomodo semper fecimus. Non ivimus aliquando in Vuimpina super scholam, ubi semper convenerunt super extra boni focii. Et fuit unus inter eos qui dicitur Gregorius Speculi, ille est valde declarativus de modo supponendi. Ipse declarat hanc materiam ita clare sicut vos nobis olim tertiam partem Alexandri, de arte versificandi. Quandocumque audio eum sic grosse loqui de illa luxuriosa re, tunc acquirō delectationem ad supponendum. Ego multum didici ab eo (parcatis mihi, quia est opus naturale) ego vellem, sicut Deus mihi juvat, unum Carlinum dare, quod vos sciretis ita

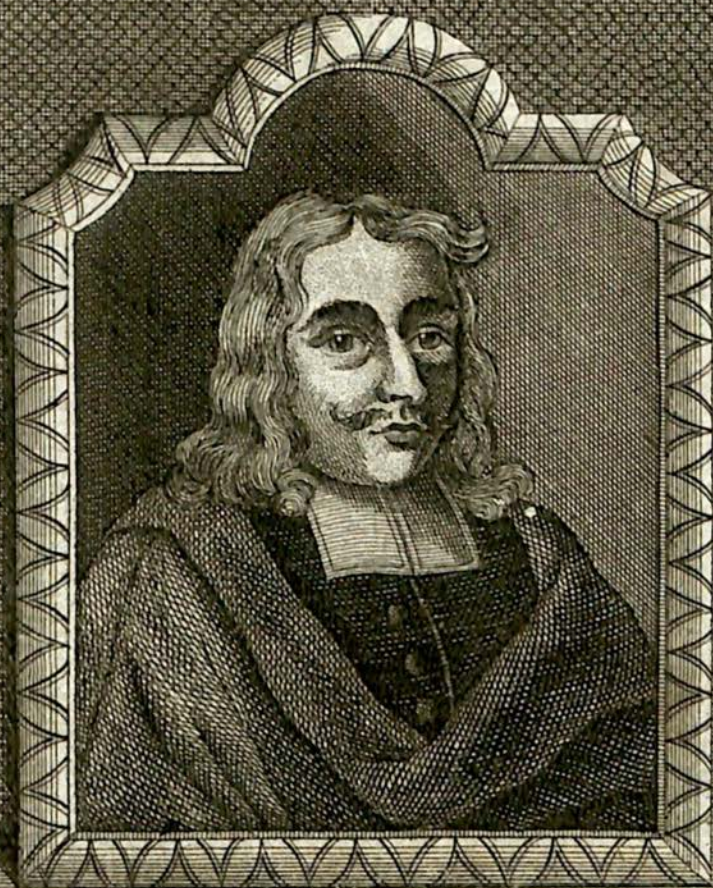
amicabiliter lardare, nisi propter uxorem Joan, Pfefferkorn, tunc ego scio, quod amaret vos super omnes alios Theologos, qui sunt in Colonia. Per Deum illa ars non juvat quam mihi semel ostendistis in libello parvo, qui fuit retro scriptus. Nunc audiatis, quid post illa factum est. Ipsi una vice apud vinum quæsiuerunt me (quia fui Curtisanus) quomodo res staret in causa fidei cum Joanne Reuchlin & Colonienſibus. Respondi; Per Deum, ego timeo multum de illo bono viro Joanne Reuchlin; quod est nimis pauper ad finem perducendam illam causam. Quia Prædicatores Monachi remotius veniunt cum eorum caseorum saccis quam una unica persona cum pecunia. Tunc unus dixit: O sancte Deus, quam magni nequam sunt isti Monachi, quando colligunt caseos. Nuper fuit Frater N. hujus monasterii hic in villa mea, & voluit mihi meam sororem cum potestate lardasse. Ipse fugavit eam per gradum supra in domum, & cucurrit ei post, & jecit eam ad lectum, & voluit levare cucullam, & cum datulo inferius ad. Tunc soror clamavit Herr N. Herr N. cessate, ego clamo quod omnis homo audit, & tunc diabolus vos permerdabit. Tunc ipse dixit: per corpus tuum noli clamare: ego volo tibi pro dedicatione aliquid emere, quod debet medium florenum valere. Deinde venit mater, tunc ipse descendit, & datulus ei adhuc stetit,

stetit, quod levavit sibi cucullam, quasi haberet dentem rastro inferius. Tunc unus alius socius dixit: Si iste nequam hoc fecisset sorori meæ, ego vellem ei testiculos excindere, & aliis Monachis mittere ad commendum in aceto, quando haberent festum Jovis. Tunc ille iterum dixit: Per Deum, ego non habeo sibi pro malo, quia semper sunt inclusi. Ego credo, quando asinus haberet peplum supra, quod non esset securus præ ipsis, & quare una fœminalis imago non deberet eis denere? Tunc unus juravit, & dixit quod Joan, Reuchlin vult in unum librum colligere omnes nequitias Monachorum in Almania, per unum vagandem hincinde, & vult illas Sanctissimo offerre, & vult dicere: Cur ille Hochstrate non extirpat illam luxuriam inter Fratres suos? Et dixit ille, quod Monachi fœtent sicut hirci: quando ipse vult semel in necessitate purgare renes, tunc ipse putat quod lardat Monachum propter illum fœtorem, quem conceperunt ex Monachis. Ergo M. Ortuine, vos estis eorum fautor. Ideo scitis ante, quod habebunt etiam Inquisitorem luxuriæ salacitatis ad illum Hochstrate, qui est Inquisitor hæreticæ pravitatis, tunc res bene stabit cum ipsis. Vel si saltem facerent occultè, sicut ipsorum Priores, qui vocant eas ad cellas, ibi nemo potest videre. Et sic bene transiret hinc. Manifestè autem sic super eas cadere, scandalum est toti Ordini. Ideo facia-

ciatis melius ad hoc. Post hæc omnia traxi iterum ad Curiam, & adhuc ibi expecto gratias Dei. Valete. Datum Romæ in Refectorio Capitolii.

Frater Nollerius Stech de Calabria, M. Ortuino Gratia.

DEVOTAS meas orationes opto vobis loco salutis. Excellentia vestra Theologicalis scit, quod ego jam veni quasi peregrinus ex monte Synai: nescitis tamen quam multa sum passus in hoc tempore, quando à vobis à Colonia recessi, longum esset vobis illa omnia scribere, quia nullus alius amicus mihi superest, cui necessitatem meam conquerar, præter vos. Quando aliquid dico in monasterio, tunc statim respondent mihi: O tu non es ideo claustratus, quod velles habere bonam vitam. Non sic impii, non sic. Ego non possum excogitare unde veniat, nisi ex illa mala fortuna, quod Magister noster Jacobus de Hochstrate consumit ita magnam summam pecuniæ in Curia Romana propter Fidem Christianam, quam ille nequam Joan. Reuchlin destruxit in suo Speculo Oculari. Ego Credo quod omnia monasteria nostra debent ei mittere pecuniam, quia oportet eum esse liberalem, dando hincinde Cardinalibus propinas, ut judicent pro se & non pro Joanne Reuchlin. Ideo Priores nostri abbreviant nobis vinum, quamvis Salomon dicat:
Musica,

Frater Nollerus.

Musica, mulier, & vinum lætificant cor hominis. 1. Proverb. 12. Et ego me semper exerceo in Musica, Psalmos in choro lyrando & ululando, & hoc non est rarum, ideo non clarum. De mulieribus est mihi grave loquendum, quia nullam video, nisi quando vado ad forum cum Procuratore nostro, quando emit ova. Etiam quando vado ad villas ad colligendum rapas & olera, & sic caro me superaret, quando essem apud unam sceminam, tunc ipsa non teneret mihi. Et ergo quando nunc nobis vinum abbreviatur, quale gaudium habebimus? Si medium haberemus ita bonum sicut alii Ordines, ut Sacerdotes nobiscum apud Spiritum sanctum professionati. Credo quod bene sciatis, quid sit pro Ordine: ipsi habent duplices albas cruces in tunica, & non sunt altè rasi sicut nos, & quando illis unum gaudium tollitur, scilicet quando eis vinum abbreviatur propter unam supergressionem, tunc habent alium gaudium. Nam possunt disponere meretrices per claudicantem Joannem qui ligna secat, etiam graditur super manibus & genibus. Possētis dicere: Hæc vita meretricia non licet sanctis Spiritualibus. Respondeo, quod audivi pro certo, quod eorum Dominus Magister (quamvis senex, claudus, griseus, & lippus, est tamen avidus ad illam rem, non autem semper potens) solet habere propriam in sua stufsa, & quando excavavit illam totaliter, tunc dispon

sponit sibi unum virum, & dat sibi bonam
 dotem ex Gazophilacio Spiritus Sancti, quod
 nunquam minoratur, quia est sibi mera gratia
 Spiritus Sancti. Deinde sibi aliam ancillam
 procurat, & facit sibi etiam, sicut jam scripsi,
 & sic ille Ordo in multis hominibus occultè
 crescit. Nunc volo inferre proverbialiter,
 quia communiter dicitur: Quodcumque
 Abbas, id est, Pater supremus apponit tesse-
 ras, tunc possunt Fratres ludere, hoc est,
 quando Prælati nostri antiqui sunt ita luxu-
 riosi, & ducunt ita miserabilem vitam, ergo
 nos subditi licitè possumus sequere. Hæc est
 bona consequentia, quia perspexi in tractatu
 de supositionibus, quia ibi prælatus supponit
 personaliter, secundum Marsilium supponit
 inferius materialiter. Nunc ad propositum:
 ego vellem quod quando Magister noster Ja-
 cobus Hochstrate in Roma nihil sciret Joani
 Reuchlin abinde lucrare, quod impetra-
 ret nobis laxiorem Ordinem, sicut ille præ-
 nominatus. Caro tamen nos quandoque et-
 iam stimulat: ego scio quod ero brevissimæ
 vitæ, quando non debeo quandoque expur-
 gare vetus fermentum, quod contraxi ex il-
 lis caseis: parcatis mihi, quia loquor vobiscum
 cordialiter, id est, quæ mihi sunt circa cor.
 Ego semper timeo quod illa causa erit malum
 finem acquirere, sicut causa Bernensis. Vos
 satis intellexistis me. Dominus Magister no-
 ster Joannes Amphoraticus optavit vobis
 mul-

multas salutes, ipse evasit in solennem virum. Est enim Prædicator noster: omnis homo eum laudat. Est ita bonus in exemplari demonstratione. Anno Domini 1516. prædicavit passionem, tunc accepit secum unum baculum super Ambonem, & quando recitavit sententiam Pilati, tunc traxit eum de cuculla extra, & fregit illum baculum in medio in duas partes, quasi sceptrum, quod fuit miserabiliter ad videndum. Vetulæ mulieres flebant ita amare, sicut Petrus, quando audivit gallum prope ignem cantare. Valete, & commendate me Magistro nostro, quando venerit ex Roma.

*M. Joan. Textoris Petro Schuvinckoncio suo,
tot dicit salutes, quot guttæ in mari,
& atomi in sole.*

SCIATIS charissime amice, quod ego literam vestram accepi, in qua mihi scribitis de Erasmo Roterodamo, & vultis scire quid ego teneam de eo. Debetis scire, & mihi credere, quod etiam quando fui adhuc juvenis, multa legi in literis humanis, & Stephanum Fliscum, & Græcistam, & Synthis: Facetum, Floretum, & illos antiquos Poetas, quasi super unum unguem sciivi mentetenus, & quod verum sit, tunc scripsi unum librum, qui dicitur Florista, in quo bene videtis scientiam meam & plura alia, si ego vellem me jactare. Sed dico pro tanto, quod non putetis quod
ego

ego vobis mentior: quia ego possum bene valde judicare de illo Erasmo. Ego etiam examinavi Speculum Joann. Reuchlin, & ejus Gabalam, sicut bene scitis. Et ut non faciam multa verba, ego nihil teneo de Erasmo, quia ipse est inimicus Monachorum, & dicit multa mala de eis, & dicit quod sunt grossi asini, & odiunt literas politiores, & nihil sciunt nisi comedere & bibere, & Psalmos lirare, quod ipsemet mentitur in collum suum, quando hoc dicit. Imo ipse est unus asinus, ipse est bonus latinista, & scit bene latinizare, aliàs nihil scit. Ipse fecit multos libros, præsertim unam Navem stultiferam, & Commentum super Hieronymum, in quibus ipse nihil facit, quàm quod stimulat Religiosos. Per Deum ego dico sibi, si non vult cessare ab illis, tunc volumus sibi facere sicut Reuchlin, etiam si centum modis esset acceptus, apud Papam & Regem Carolum. Sed nos vidimus bene tam superbos, sicut ipse est, & tamen suppressimus eos. Ego dicam vobis aliquid, sed non debetis mihi hoc post dicere, aliàs diabolus me confunderet. Magister noster Jacob. Hochstrate, etiam omnes Magistri nostri in Colonia, & in Cantabria illi examinant jam commentum super Hieronymum, & sicut ego audio, tunc ipse pessime stabit, ego non acciperem centum florenos, quod haberem hoc in loco suo; quia dicunt quod ipse ibi multam seminavit zizaniam, & putat quod
nemo

nemo debeat hoc notare. Sed Magistri non sunt tam stulti, & ipsi bene sciunt ubi jacet anguis in herba (ut Alexander ait.) Ego non potui omnia retinere, sed aliqua adhuc scio, quia dicit quod S. Hieronymus non fuit Cardinalis, quod utique est crimen læsæ Majestatis, & malè sentit de S. Georgio, & Christofero, & reliquiis Sanctorum, & candelis, & de confessione Sacramentali, etiam in multis locis blasphemat, quia loquitur contra Doctorem sanctum, & contra Doctorem subtilem, & dicit quod Theologia ipsorum nihil sit. Quæ omnia Magistri nostri scripserunt in unum volumen, & volunt eum confundere sicut hæreticum, sicut fecerunt Joanni Westalia in Maguntia. Et si vult multum relarrare, & invectivas scribere contra eos, tunc volunt expectare usque post mortem ejus, & tunc volunt condemnare omnes libros ejus. Illa est jam practica apud Magistros nostros. Et quia etiam libenter auditis novitates, debetis scire quod Fratres Minores debent jam habere Generalem de Observantia, quod impetraverunt ipsi in Curia pro 16. mille ducatis. Et Moniales ad sanctam Claram de Ordine Minorum, valde timent ne reformatur, & quicquid habent, hoc fugant in Civitatem, & jacent miserabiliter in scaminibus. Aliqui dicunt quod Doctor Murner habet rem cum ipsis: sed hoc non est verum, quia ipse est Eunuchus ca-

stratus. Sed de aliis Religiosis, ego non bene credo quando sic currunt ad eas. Est mortuus in civitate unus Curtisanus, qui habuit etiam beneficia pingua, & Poetæ qui sunt ibi, faciunt multa metra contra illum. Aliàs nihil scio, nisi quod Dominus tam diu teneat vos sanum, quam diu unus supercurrit unum canem. Valete. Ex Argentina.

*Marcolphus Sculteti Joanni Bimperléumpun
ex Robach.*

SALUTES infinitas & immortales, dilecte Joannes: Vos scripsistis mihi nuper aliquas novitates, quas non libenter audivi, videlicet de Joanne Reuchlin, quod comparavit sibi magnam glóriam apud suos Poetas, quia fecit unum librum, qui intitulatur Gabellistica, vel Gabala, & est jam in gratia Papæ. Vellem tamen libenter scire, quid est Gabala: ego quæsi diu in meo Catholicon & Gemma gemmarum, & in Briton, sed non possum reperire quid significat: nisi etiam unam literam ad Magistrum nostrum Ortunum, sed ipse etiam nihil rescribit. Sed Magistri nostri fecerunt unum consilium, & examinerunt illum librum, & sicut ego audivi ab ipsis de nocte in convivio, ubi zechavimus ita liberaliter, quod oportuit unum dare pro zecha tres obulos: quod ego non habeo ultra pecuniam: quod ipse male stabit, quia posuit ibi aliqua contra Doctorem fatu-
um,

-atum, & modernos Doctores, & dicit quod filius Dei est factus de Patre. Item multa alia: & pervertit terminos Theologiæ generare & facere, & sic de aliis: nihil curat de argumentis, & quæstionibus, & sophismata Doctoris sancti. Et ideo volunt illum librum comburere, quia dicunt quod non intelligunt eum, & quicquid ipsi non intelligunt, hoc comburunt. Ergo. Quia omnis Magister noster est Rabi, & lux mundi. Etiam ille liber habet multa dicta Pithagoræ, qui fuit Nigromanticus: sed Nigromantia est scientia prohibita, sicut patet 66. quæst. 10. capitulo nullo, & in Canone. O vos asini: & concordat Doctor sanctus, & Aristoteles in nono Physicorum, de ignorantibus. Est enim in hoc etiam libro multum Hebræum, quod Magistri nostri non possunt legere, & multum Græcum. Et quia ipsi non curant hæc vana, sed majora, & ideo disposuerunt Joannem Psepherkorn Christianum & dimidium Judæum, qui est bonus ebrius, & ille jam examinat ne forte ibi latet venenum sub melle. Sed volo illa jam dimittere, quia videbimus benè in nundinis Francofordiensibus, & tunc volumus plura loquere de illis cum Magistro nostro Ortuino, qui est missus à Magistris nostris, quod debet emere novitates, quæ ibi venduntur, & tunc volunt etiam examinare. De aliis novitatibus non possum vobis plura scribere, nisi quod etiam Magister noster de

Ordine Prædicatorum in Argentina, qui semper vocatus est Doctor Jesus, exiit ex clauſtro, & multa mala dicunt de eo, quod ego non audeo dicere, & multi Ribaldi carministæ faciunt sibi versus in vituperium ejus, & mittunt cadere in foro & Ecclesia, quod male me habet. Ego vellem quod non facerent, ne venirent ex gratia illorum Prædicatorum. Inter alia tamen ego reperi unum carmen, & est tale:

*Detractor cleri, fur, profugus atque cinædus
Igne aut perpetuo carcere dignus erat.*

*Plebanorum osor, gestus imitans muliebres,
Formidans flammâ more latrouis abit.*

Cujus ope ex clauſtro seducta est magna sacerdos.

Omnia per monachum pessuma demon agit.

Ecce videte quid illi mali furci feri faciunt, ipsi neminem curant, sed per Deum Sanctum non facit hoc aliud (ut verissimè dixit Alexander) quia semper est de mala consuetudine eorum, quod quicquid fit sic Argentinæ, tunc ipsi tractant de eo. Proximè vobis scribam de ea re. Valete ex Schletstat.

Magister Cuculus in paradiso, omni verborum ornatu reciso.

Famefissimo Magistro Ortuino, qui clamat more asinino

Contra Poetas & Latinos, nec non Græcos peregrinos.

Omnium

*Omnium Barbarorum defensori.
Colonienſium præconi famoſiori.*

Rupertus Cuculus M. Ortuino Gratio.

MIRABILES trufas & egregias nequitas audio de vobis prædicare Magiſter Ortuine, quas unquam in vita mea nunquam per Deum Sanctum audivi, quas vos & alii Colonienſes Magiſtri noſtri (cum ſupportatione) feciſtis honeſtiſſimo & doctiſſimo viro Domino Joanni Reuchlin; & tamen cum audivi, non ſcivi in tantum mirare, quia cum eſtis bicipites Afini, & naturales Philoſophi (*Bulgo natürlich Rarren, zwenki gcentner uber ein dollen Fantafſen.*) intenditis etiam miſerè & nebulonicè vexare ita pios & doctos viros: tamen ſuper hoc incidit mihi una ſingularis miratio, quia vos docuit ita ſubtiliter pervertere, & falſificare ita pias opinionès probiſſimi hominis: ſed ego finaliter cogitavi, quod non facit hoc aliud hominum genus, quàm hoc quod Judas de teſticulis ſcalpſit, quia patrem ſequitur ſua proles, ut eſt Joannes Pfefferkorn. Et vos omnes eſtis amici hujus, quia ſchlim ſchlem ſimilis quærit ſibi ſimilem. Et ergo ad furcas cum vobis omnibus, ad quas perducat vos liſtor cum ſociis ſuis, vobis dicentibus, orate pro nobis. Sed quanquam quoniam quidem illa omnia vera ſint, & ideo vobis ſingulariter ad

377 EPIST. OBSC. VIROR.

manus proprias illa scribo, ut possitis etiã aliis dicere, qui vobiscum sedent in hac Cathedra pestilentie, ut dicit Psalmus, & ne illa veniant in publicum, quod omnis homo sciat quid retrò vos est. Sed ad omnes Sanctos mihi incidit una scrupulatio, & timeo quod Impressor furavit mihi unam copiam de Epistola, & si sic est, tunc juvet vobis Deus, tunc ego non possum resistere, sed tamen ego volo vobis bonum consilium dare. Orate solum octo dies continuè flexis genibus, & invocate ejunus Sanctam Helenam, quæ invenit Crucem Domini nostri Jesu Christi, tunc iterum ero invenire illam Epistolam, Tunc vos iterum bene stabitis. Ecce videte quod illa omnia facio vobis ex charitate fraterna, sicut omnes sumus fratres, & omnia facio vobis, quod etiam homines tenent aliquid de vobis. Valete. Ex Heydelberga apud claudicantem Lipsium, qui sinit unum sibi cum naso in culum currere. O utinam vos etiam essetis cum illo, tunc non opus esset vobis disponere unum brillum. Quia ipsi dicunt quod gratis accomodat uni.

F I N I S.

*Desiderius Erasmus:
Roterodamus.*

EPISTOLARUM
OBSCURORUM
VIRO RUM

AD

DOM. M. ORTUINUM
GRATIUM,

VOLUMINA OMNIA

*Ex tam multis Libris, conglutinata, quod unus
pinguis Cocus per decem annos, oves, boves,
sues, græcæ, passeræ, anseres, &c. coquere, vel
aliquis fumosus Calefactor centum magna hy-
pocausta per viginti annos ab eis calefacere
posset.*

Accesserunt huic Editioni
tractatus rarissimi,

TOMUS SECUNDUS
cum figuris aeneis.

FRANCOFURTI.

Sumptibus Jo. August Raspe.

**EPISTOLARUM
OBSCURORUM VIRORUM**
à diversis ad diversos scriptarum,
& nil præter lusum jocunque cón-
tinentium, in arrogantes sciolos,
plerumque famæ bonorum Viro-
rum obtrectatores, & sanioris
doctrinæ contaminatores.

VOLUMEN TERTIUM.

AD LECTOREM.

*Risum Heraclitæ est, vasti ridere parati
Arida mutarunt pectora Stoicide
Da mihi tristem animum, ferales objice lu-
ctus.*

*Dispeream nisi mox omnia risus erunt
Exerce pulmonem.*

*Vullupius Timanætus trium optimarum ar-
tium Magister Theologicus & conscientio-
sissimus, Domino Marceno Anoretino Bacca-
laureo felicissimo æternissimam valetudinem
& benevẽturam optat.*

SCRIPSIT ad me nuper unus bonus amicus, quem nos ambo bene novimus, & qui sicut Pastor perditum ovum & misera meretrix amissum ducatum quærit cum toto studio, quod nos etiam debeamus magni viri fieri, quod affinis ejus vellet de novo in pressuram dare epistolas Obscurorum, vel quod idemque est, clarorum virorum & vellet optare, quod illi, qui voluptatem habent aliquid scribere, etiam tales epistolas ad unum scribant. Et fateor quod non sit minimam laudem, quando postmundus etiam manum nostram & nostrum studium in pressura videt. Nam quando morituus, tunc omnia altera cum nobis sunt ex, modo illa, quæ scripsimus in chartam, manent in æternissimam æternitionem. Et quando homines nonnunquam tergudem suam vertunt erga parietem, & accipiunt scriptum nostrum ad videre, tunc bene solent dicere, eheu O! quam bonus vir fuit iste, qui nobis hoc ejus scripto fuit prosibilis. Ergo putavi consiliosum quod tibi hæc significem, ne maneat ad do-

num, sed etiam aliquid scribas, & concopules cum Epistolis his. Non poteris tibi persuadere, quomodo tu tam magnam laudem accipies, quando hunc meum consilium imitabis, vale benissime.

*Dominus Marcenus Aueretimus ante decem annos Baccalaureatus in quieta possessione vel quasi ad hoc tempus Domino Vultupio Timaneretio Magistro Theologico optat omne
benè ire & vchère.*

POSTQUAM radiis oculorum meorum epistolas tuas perlegi, valde me gavisos sum, quia vidi, quod noster amicus bonus, velit de novo in lucem dare literas illorum clarorum, vel ut rectius dicam, minime non obscurorum virorum. Tantus enim in illis thesaurus eruditionis & humanæ sapientiæ habet, quod quando quis vellet illam capere & exhaurire vase intellectus sui, omnino plane similis esset illius, qui totum mare Adriaticum, quod post mediam noctem jacet, volebat omnino parvo cochleare exhaurire. Et ego summo opere totis viribus meis & ex toto serio æstimo, ut hunc librum dignus sis, quod omnes illam cum ambabus manibus habeant, & semper super illum cubant. Meus præceptor antehac solebat dicere, quod non immerito sit, quod hic liber suspendatur in patibulo januæ in schola, ut omnes scholastic

istici vident, quando exient, vel intrent in
 lam, & discunt taliter scribere & taliter loque-
 re: Et meus præceptor ita semper loquebat, &
 licebat, quod melius est, his viris, qui non fue-
 unt stulti, licet voluerunt magis in umbra ma-
 nere, quam a Sole clarificari, sequi, quam Ci-
 ceronium aut Virgilium. Verba enim sua
 non sunt tam gravia quam Cicero & Virgi-
 lius, & tamen etiam melius clangunt. Ergo
 non potui intermisi, ut ipso bono nostro
 amico gratulationem faciam, quam jam imi-
 tatur:

*Amice bone, qui non es nebulone
 Facis pergratum, quod puerorum natum
 Jam habes curam, & ad horum usuram,
 Nunc Obscurorum in lucem das virorum
 Venusta scripta, quæ docent ex Baralipta
 Ut est scribendum jam ad laudem meren-
 dum.*

*Heu quantas grates illorum; tibi nates
 Semper debebunt, quando chartas imple-
 bunt*

*Succo atrato aut rubro condensato,
 Te magnum virum convincere Perlirum
 Quis dubitabit? juventus te amabit.
 Et venerentur, quicumque te sequentur,
 Nam non est grave sed amodum persuave
 Tuum Latinum quod loquitur Ortovinum,
 Et non invito intelligitur cito.*

*Tu es Arlantem basimina fundantem
 Linguae Latine & scis loquendum sine.*

Tu portas fundum Doctorum in hunc mundum

Et quod cecidit & pessimus elidit

Tu iterum fers & non es Doctor iners

Te ergo laudo & manibus applaudo

Et semper gratuor ut sis bonus amator

Horum librorum qui non sunt Dominorum

Qui se persuadent, scientia quod madent,

Sed qui puellis inserviunt tenellis

Et qui detergent, quæ sordida inhaerent;

Sic tuum nomen sortitur bonum omen

Et erit clarus, obscurus & perrarus

Et lux per totum hic finit meum votum.

Ego etiam volebam aliquod doctissimum scriptum addere, sed multo magnum est, ut intret in hunc librum; & etiam valde timeo, quod homines illi me exrideant, quando aliquid omitto. Nuper enim scripsit ad me affinis meus, quod sint tales homines Philosophistici qui omnia per pectinem linei trahunt & ad scamnum cædunt; quæ aliquis interdum omittit, licet hoc non facit libenter, quia non incidunt uni semper omnia, & unus se non potest semper recordare omnia. Et liber meus, quem ego volo edare, magnus est, & scribitur in eo de omnibus artibus, quomodo puer illas legere debet. Inter his dico tibi gratiam, te volueris in me meminere, & nomen meum clarificare, ego vicissim in te meminam, & semper nomen tuum clarificam, non aliter quam

quam Sol in medio die clarificat obscurum meum locum, in quem eo, quando volo solus esse. Vale iterum optissime.

Joannes Cochlearius alias Læffeler natus, proximo actu Baccalauriaturus & Baccalaurandus, postea etiam Magistrandus, & sic ad altiora Dominum Casparum, vel ut vulgus dicit, Casparum Stomabus, Germanice Rindmaul, in profundissimum omnium salutem barathrum & abyssum eternaliter devoret.

LONGUM tempus est, cum ad me scribebatis, quid faceret Durandus Muscerda, quem diu diligivistis tam vehementer, uti equus, mula, duæ & ambæ esurientia diligunt versiculorem straminis vel fœni; Et ego etiam cito vobis omnia bona de illo distribuissam, secundum illud, quod scriptum est, communicet vero qui instruitur in sermone cum eo qui instituit, omnia bona; & iterum dicitur proverbialiter, Amicorum omnia sunt communia, sed non potui citius perfectionare hanc litteram, quia tam multa sunt, quod de illo scribere oporteo. Et certe nescio, a quo incipere debeo, uti dicitur

Nescio ubi faciam dici primordia luctus:

Homo est ille Durandus, non ut alii homines, sed homo singularisticus. Quando il-

lum jam videbas, gravareris, quod illum non sit antiquus ille Durandus, secundum illud, ehau quantum mutatus ab illo Hectore. Cum enim erat adhuc juvenis socius de triginti octo vel novendecim annis, fuit vehementer subtilis & humilis, & avia mea dicebat, quod non fuit stultior juvenis in toto urbe, quam Durandus est, sed jam crassus & densus est, & non magis habet primam formam, os habet sicut porcus, & labia sua dant bona farcimina jecorum, foramina nasorum suorum sunt tam rotundiformia, ut janua domus, sicut iterum dicitur, per januam venimus in atrium; Nam tam parva sunt, ut vix currus plenus frumento vel sceno, licet quatuor equi illum trahunt, potest invehere. Oculi tam rubicundi sunt, quam oculi columbarum, secundum illud; oculi tui oculi columbarum. Se ipse etiam non novit, & imaginat sibi, quod sit Magister super omnes, & omnes scientificas devoravit, cum tamen vix est Magis duo, vel etiam Magis unus, cum enim nuper una ancilla paupera illum rogavit, Domine Magistre quid facere debeo, ut etiam aliquid pro me fero, non potuit bonus socius respondere, secundum illud, obstupere omnes intentique ora tenebant. Et iterum adagaliter loquitur, fessus languor occupat, artus. Nam semper unum malum comitat alterum. Et cum postea interrogavit illum, dicere,

dicere, ubi optimus farcinator calceorum habitaret, iterum non potuit respondere. Nihilominus se Niscet semper inter alios, qui longe plus sunt quam Magister, quam ille est, secundum illud, velut inter ignes luna minores & sicut stercus muris inter piper, sed omnes illum habent pro stulto. Cum inter illos venit, tunc dicunt, venite huc, mi Dominus Durandus, & sedete super nos, & cum ipse facit, tunc rident in corde, quod tam simplex est, & non intelligit verba honoris. Nuper voluit disputare inter compagniam, quomodo primus homo in initio factus est, & dixit quod factus est ex glutine & terra, & quod hoc audiverit in una nuptia a viro illustro; Et cum alter respondebat, quod non, homo factus est non ex glutine, unde enim venerat illum glutem: quia nondum mactatus erat vitulus, ex quo lutem facitur, sed ex terra & limo, ipse dicebat; vos estis stultus, quod hoc creditis: nam si homo tantum factus est ex limo & terra, & non ex glutine, ego me jam super sententiam vestram totum in frustra & induo risissem, secundum illud, Audium admisi risum teneatis amici: quomodo enim limus potest simul tenere terram; glutam vero tenet terram ad invicem, ne potest de invicem cadere: super qua acuta quidem responsione omnes admiraverunt; sed tamen putaverunt, quod non cre-

vit in horto suo, aut in fimo suo. Fuit etiam nuper in compagna rusticorum, & cum illis disputare voluit, quomodo stilius in axe prius fuit, quam axis ipsa, sed rusticus vincit, quod stilius in axe, omnino penitus non prius fuit, quam axis ipse; sed per axem primum ab arbore abscisus est, & si non dedisset victum, axem dedissent ipsi ad gustandum: sed quia se relinquit vinci, jam omnes dicunt, quod Dominum Durandum est bona Politista, & egregie studuit. Ideo etiam ad omnes compagnias vocatur. Et spero jam quod poterit aspectum suum foras ducere. Est enim homo sapidissimus in prudentia, & scit se invenire in omnes homines; & quando quis aliter de eo loquit, & hoc non vult credere, tunc reprehendit illum pro stulto, & non vult cum illo circumire. Multo magis de illo scribere possem, sed hæc tantum vobis in aurem scribo, & peto, ne selem aut gallinam relinquantis ex ea eradare. Non enim multa sumerem, quod hæc experiat. In futuro plura vobis scribam. Interea & vos mihi scribite, quid faciatis, & quando vos in itinerem dare vultis, sicut dicitur, tota hominis vita nil nisi peregrinatio est. Valet & semper magis valet.

O B S C U R. V I R O R. 11

Lambonius Forestus, Poëta carminativus bene constitutus & mox emeritus Salutem Poëticanam dicit Domino Citrino Schnabelio, Poëstriae artis & quæ illi adherent, Candidatio meritissimo.

CITRINE qui claris quondam fiducia rerum

*Spem fructus avide vita pudenda tuæ
Gratia magna Jovi rapias tam chara licebit*

*Oscula, nec tenebris mors adoperta caput.
Cum tibi succurrit meritorum obliviam nostrò
Amplius in lucro verba notata mero.*

*Quadrupedes inter rapidi, quot in urbe
figure*

*Casus inest illis nec sua verba fide,
Nil adeo fortuna gravis quam gramina pasta
Non honoranda tuis consiliumque fugit.
Est via de clivis de tota flumina terra.*

*Lucifer e cælis semper amarus erit.
Quid multa? studium calcatis sordibus uvis.
Est pretium parve vulnera cordis ope
Quod licet & facile est, quod non licet,
acrius urit*

*Ferreus est si quis compede pulsa sonet
Auctor opus laudat, pariunt absinthia campi
Collaque velocis dira venena manu.
Non sibi respondit, non omnia proloquebatur
Et causam, lævo fixa sagitta pede est.
Dent tibi cælestes squalentia tela venenis
Arvaque pugnaci mors habitare sui.*

Sæpe

*Sæpe fuit nostro quam promercede dedisti
 Abdita nox splendet sedulitate domus
 Scilicet ut sulcum vestras absumere vires
 Aspera dum nobis sunt veneranda leco
 Stramine sæpe super quoniam convenimus
 ambo*

*Una pariet lecto digna puella tuo.
 Vellera dura ferunt video delicta meorum
 An fortuna mihi crimen inesse rogat?
 Quolibet est folio modo formidatus in urbe
 Candidus & felix frater honoris erit.
 Nec tamen hunc sua mors ad opem luclare
 ferendam*

*Nec tardum juveni prosperiore frui.
 Vix illam subito posses intrare fenestra
 Nec queritur fuso per sacra verba mero
 Vix equidem credo, nec si mortalia possens
 Excidit asperitas voce clientis opem.
 Mox etiam pectus candentis frustula ferri
 Tunc superat pulchro non minus iste dabit.
 Nec tu consulto, nisi tristia manderesevo
 Est via declivis res habet ista suum.
 Tantum ne noceant, venduntur regna labore,
 Annuit & studiis, principis esse domum
 Felix qui meruit certo vestigia passu
 Clara repercusso curva senecta pede.
 Quod superest porro regales addere majus
 Divitias possum, comprecor! semper:
 Amen.*

*Arnoldus Schurcam Frater minorum gentium
per decennium tantum salus, quam portare
potest Camelus aut Elephas, optat & vovet
Domino Bartholomæo Lecker, ingenioso &
perspicaci Magistro in arte legendi
& scribendi.*

NON sine maximo animulæ meæ tripudio
& saltu, uti scriptum est, saltabat infans in
utero ejus, vidi nupero die in cista librorum,
doctum vestrum librum, quem placuistis in
mundum mittere, ne esseris servus nequam aut
nequaquam, qui libram suam in terra fodiebat,
& timuistis merito, ne porro essetis tam ne-
quam, qui declinabilia sunt, & declinant om-
nem libram, & nolunt aliquid scribere, vos ve-
ro indeclinabilia estis post regulam: Et utro-
que numero indeclinabilia sunt nequam,
nauci, nihili, mancipi, & cæteri hujus sortis.
Et nolō jurare, certe liber vester tam bene
mihi placuit, ut non possum dicere: Bonus
methodicus estis, & scientificè scitis syru-
pum ex melle, & sacharum ex syrupo, hoc
est, ut non nimis alte cum vobis loquar, quæ
forfan non intelligitis, bene potestis extra-
here bonum ex malo, & bonas doctrinas
dare ex eo, quod antea didicistis. Et credo
quod vos habetis arcanum illum modum
Glauberianum parandi Extracta per liquo-
rēm Alkahestinum, qui nihil est aliud quam
Sal purgatum, fixatum, & per deliquium so-
lutum. Plus enim potestis extrahere quam
men-

menstruum aquæ pluviarum; licet est destillata & rectificata. Quando enim unicum tantum verbum in vestram mercaturam servit; potestis vel tres vel quatuor doctrinas exinde facere, quæ nec diabolus ipse cogitasset, & miravi; quomodo habeatis tam bonum mormorem, ut omnia potestis tam Ordine ponere, melius quam ancilla ollas & patinas & alia conquinaria fictilia potest ordinare: Sed non satis possum mirare super vos, quod tam stultus sitis, & vos timetis pro canibus, qui erga vos volunt latrare; cum tamen habeatis bonum baculum, quo vos erga omnes cum invicem potestis defendere, qui vos recontrant. Recordate vos in parvum Davidem, qui magnum Goliath uno parvo lapicio tam vehementer jaciebat, quod caderet infundum; tanquam tonitru ipsi tanxisset: Et vos habeatis majorem baculum, & benefecistis, ut gladium non portatis, nam David etiam non poterat portare gladium & Sturmhaubam; Ergo sumite illum, & erga tales canes vos convertite, dicentes, V. V. S. S. Si non abis, & me & meum librum cum pace mittis, crasso fune te vapulam, ut te permerdas & permingas, quid valet, abibunt! potestis enim bonam habere conscientiam, quod aliquid ex aliis libris non exscripsivistis, & quando aliquid exscripsivistis, ut sæpe factum est, fidelissime illud confituitis, juxta illud: Nihil scribitur aut dicitur, quod non

non scriptum dictumve sit prius; Ex quo optimissime concluditur, quod vos non male fecistis, quod etiam vos aliquid exscripsistis, quia etiam alii antea vobis exscripserunt etiam. Sed habeo adhuc unum vobis dicere, nempe homines omnes, qui vos possunt, dicunt, quod quando libros omnino multos facitis, multos etiam adiutantes habetis, quia quando vos non estis indomo, veniunt ad vestram foeminam, & dicunt; Bonus dies, quid facit vester Dominus, nonne adhuc diligere est! Et illa respondet, rogo vos, ingredite ad me, Dominus meus multum habet facere, & libenter adsumit adiutantem, & tunc vos unum librum super alium edatis in lucem, secundum illud; tulit alter honores. Pudeatis vobis, quod sitis tam piger socius, qui vestros libros non potestis solus componere. Tamen non dubito, quod fiat cum bona vestra voluntate, quia vos tacetis, & Adjutantes vestros pro bonis viris habetis, qui etiam vos pro bono & aptissimo viro habent. Et potestis ergo eo meliorem habere conscientiam, quia fideliter & canditer fatetis, quod non solus vestros libros facitis, quando alii dicunt, quod soli illud faciant, & praedicant, quod suus solus labor est, qui tamen non est, sed etiam habent adiutantes, quæ nesciunt & non possunt. Vehite sic porro, & cum magna patientia laborate, tunc fietis magnus in hoc mun-

mundo, sicut jam adhuc magnus estis in vestra domo, ita quod januæ omnes sint parviore? Et quando porro libros edare vultis, hoc facite cito, post illud; Non semper ætas erit, componite nidos. Valere, & vos bene habete.

Comestor Pugnantius superiorum & inferiorum Facultatum hætenus Studiosus futus valde diligens. Domino Cornelio Moroso, vulgus Sauertopff, artium omnium voragini inexhaustibundo gratulatur bonum diem.

Nondum scriberem ad te, si non necessitas altissima me ad chartam raperet, quemadmodum Angelus olim pro temporibus Prophetam Habacucem apud crines capiebat, & illum in fossam ad Daniele m ducebat. Nam postquam redii in Parnassum, inveni illum, quod in omnibus mutatus est. Tibi non est nescius, quomodo Studentes olim fecerunt, & quam bene & hilariter potuerunt vivere, & in studio suo ita potuerunt assumere, ut nihil supra fuit; Sed jam non magis est sic, & miserabilissimus est status cum bonis Studentibus. Potebamus nos prave exercere in bibendo, & schmausando, & quando non ibat sicut nos volebamus, dense nos verberabamus; & ex hoc habemus hunc fructum, quando volebamus fieri Juristi, non timebamus pro nostro

stro adversario, & sua acutâ poennâ, & potebamus ipsi in oculis adspicere, quorsum volebat verberare; ut aut per secundam aut per tertiam, interdum etiam per septimam, uti dicitur, per septimam libenter mentiuntur, exfumebamus verberem. Et quando volebamus fieri Theolongi, tunc non stabamus ut lignum in cancellaria, sed brachia poteramus movere tam artificiter, ut omnes homines id mirabant & ridebant. Quando vero Medicus volebamus fieri, tunc bene potebamus adspicere vulneres, & cicatricia, & sanguem: Et quod magnissimum est, quia homo est animal, qui libenter cum aliis circumit, sicut dicit sapiens Apostolus Aristoteles, cantharum unum vel duo cerevisiæ vel etiam vini potebamus cum invicem bibere, & non rixare, quod non feceramus alteri decretum, quia illud bene docueramus in Accademia. Super illud etiam Doctori & Præceptori nostri sæpe etiam pro charo sumebant bonum diem, & quando erant fessi bonorum dierum, tunc legebant interdum horam vel dimidiam horam, ita ut quilibet mirabat, quod tam perfectiter potebant legere, & nos credebamus, quod omnia certe sic erant. Inde parcemus multum in nostrâ valetudine; & non debebamus caput nostrum tam sæpe frangere super tam multas res. Et nos habebamus unam bonam sectam, quæ omnibus tam bene placebat,

ut jurabamus, quod nos apud illam vivere & mori volumus, sicut Turca juraverit, vivere & mori apud fornacem, & huic sectæ Patronus erat Aristoteles. Etiam non erat malum factum, quando virginem unam vel secundam quærebamus, & cum illa parum loquebamur, multo magis etiam faciebamus, ut intelligabat, quod nos bene cum illa sentiamus & boni Studentes sumus. Ex quo Juristus potebat docere, quomodo clientem suum potest obviam ire, ut accipiebat, quod libenter habebat; Theologus poterat docere, quomodo potest solare mæstos & tristes meretrices, quando libenter volunt habere virum & non possunt capere; Medicus vero, quomodo potest ægroto in pulsumprehendere, & quomodo ille vapulat, & quomodo unum ex secundo sequitur. In summa, unusquisque potebat cum voluptate & amore docere, quod volebat. Verum proh dolor! omne mutatum est: Dii jam volunt ruinare Parnassum, quia prohibiverunt, ut nemo magis se vapulet cum invicem, & concluderunt, quod omnibus illis volunt dare rubram ceram, vel rubrum regem vel Cæsarem, qui se cum invicem vapulant. Imo tam valde persequantur bonos Studentes, ut etiam eis volunt caput decerere, & suspendere & rotificare, qui non omittunt vapulare. Quid aliud potest ad hoc sequere, quam hoc, ut stamus sicut patrue-

trueles canes, Germ. Hundsvettern, quando adversarium accipimus. Ad hoc venit, quod etiam Doctores nostri nostrum valetudinem non tam valde parant, sicut olim. Nam legunt nobis fere omnes dies, & volunt ut nos debeamus responderi quando nos quærunt; & etiam non sunt contenti, quando dicimus, Asinus non volat, quia id dicit Apostolus Aristoteles, sed volunt, quod & nos aliquid addimus, & dicimus, cur non volat, nempe, quia non habet pennas, quasi vero ipsum Aristotelem non dixisset verum. Et super quo maxime flere debemus, quam mox imus ad cerevisiam vel virginem Catharinam vel Sybillicham, tunc pone nos est Pedellus, qui nos prodit. Quid multa; ad omnes lateres, ad dextram & ad sinistram manum bonus Studens circumdatus est, Satanas mundus & propria caro ipsum impugnant, ut merito exclamat: O mihi præteritos reddat si Jupiter annos? Tu autem mee Morose, tibi gratulare potes, ut studium tuum in feliciorè tempore ad finem tulisti. Et ego etiam videbo, quod mox ex Parnasso proficiscor, quia mihi non placet, & illud etiam optimum est. Vale.

*Cornelius Morosus Comestori Pugnanti vel
potius Abstêmio Quieto Amico certo S. D.*

NEPTIÆ tuæ, mi Pugnanti, prolixiorè responsionem mererentur, nisi tuum mihi

ingenium persuaderet, non opus esse apud te prolixitate verborum, qui sanioribus rationibus haud illibenter cedis. Brevitati itaque studebo; sed ita, ne dum brevis esse laboro, obscurus fiam. Et quidem fateor, corruptissimum fuisse Parnassi meo tempore statum: ubi commestationes, jurgia, provocationes & duella erant frequentissima, adeo ut vix ullus dies, ne dicam hebdomas aut mensis præteriret, quo non cives in propria viscera sævirent. Cautum erat legibus, quibus novi Studiosi & juniores se adstringere tenebantur, ne quis comotationibus interesset, ne quis vociferationibus nocturnis aliis molestus esset, ne quis lapidibus stricto gladio insultaret, ne quis provocaret, aut provocatus in arenam compareret; sed quid si potator, grassator, provocator, aut aliusmodi transgressor harum legum esset aut domesticus aut commensalis, aut utroque modo affinis? Quid si se futurum commensalem aut domesticum mentiretur? Vidi ego, & interfui, quamvis innoxius, ubi noctu, prospiciente tamen e fenestra Rectore strictis gladiis valvis & fenestris injuria fieret: Sed ubi audita erat vox unius tantum Commensalis, reliqui omnes impune hoc factum ferebant. Vidi iterum cohortem comotatorum in ipso meridie & fenestris & foribus vim realem gladiis, inhabitatori vero verbalem lingua satis maledica inferentem, in-

spi-

spiciente Senatore non infimi subfellii; jurasses, factum carcere si non cera dignum. Sed quid? commensales erant: Si denunciatum esset, poena ante cedentem scelestum insecuta infelicem reddidisset commensalem, sed infeliciorum denunciante hospitem. Verendum enim erat, ne omnes relicta hac mensa aliam eligerent. Melius igitur erat cum commodo tacere, quam perjuriam & malefacta puniri. Sane dolendum est, juvenis primo statim ingressu in Parnasium, in quo fundamenta Christianismi jacere debebant; juramento, quod tamen impune violare licet, adstringi, & sic perjuriis adsuefieri, & ad illa quasi manuduci. Quid dicam de prostibulis, quibus Apollinis colles, hoc est, Musæa conscendere conniventia superiorum permittebat? Quid de negligentia Studioforum? Regis ad exemplum totus componebatur orbis negligentes erant Doctores negligentiores discipuli. Novi, quos otii pertætos non poenituerit, bis vel ter non dicam in semestri, sed in anno legere; & ubi lecturi erant, hora dimidia, elapsa vix cathedram adscendebant, finita terra horulæ quadrante discedentes, omnem & moram & festinationem viæ longinquitate pariter, pariter & senectute jam jam appropinquante excusantes: cum tamen prædia sua singulis septimanis, si non singulis diebus absque ulla molestia visitare agrorumque sulcos perscrutari, expendere & dinu-

merare possent. Quin cum legerent, obscuritati ita studebant, ut vix decimus quisque (rarissime autem decimus intererat, vix centesimus illos lecturos unquam esse augurari poterat) quid vellent, assequeretur: idque eum in finem, ut privatim eo majori cum fructu docere possent. Noli autem tibi persuadere, eos privatim diligentiores fuisse; vix tertio vel quarto congressu pecuniam emendicaverunt potius quam exegerant, ubi schedula foribus affixa negligentiam ipsorum non excusabat sed accusabat: Et si quis eorum, gentium minorum, Deus, diligentem se in legendo exhiberet, effata ejus pro oraculis ex Apollinis tripode ac idem haberi debebant: omnem sacræ Scripturæ auctoritatem labefactari patiebatur, modo ipsius & dæstri sui Aristotelis auctoritas integra, facta & tecta servaretur; utpote a cujus sententia ne latum unguem quidem recedere, sed usque ad extremum vitæ habitum eam defendere juramentum juraverat, ideoque ut voti eo citius fieret compos, more canum timidorum latratu magis quam morfu adversarios invadebat. Quid plura? gratulari tibi potius debes quam contristari, pristinum hunc Parnassi statum, mutatum esse in melius. Gratiâ agendum est diis, quod pro benignitate sua securitate civitatis suæ prospexerint, & computationes, jurgia, provocationes & duella prohibuerint, sane offi-

cii sui partes vix ullo modo melius explere potuissent, quam hoc uno, quod de incremento Reipubl. quod maximam partem in conservatione membrorum utilium consistit, solliciti fuerunt. Gaudere debes, quod tales tibi Doctores invenire licuerit, qui non vanæ persuasionis cestro perciti, nec propriæ sententiæ tenaces solum quod verum, vereque bonum est, proponunt. Agè, commotare paulisper, patientiæ tuæ te non poenitebit. Vale.

Antus Cantus Hornantius olim in præsentia duorum testium, Cesarice castratus Poeta, nunc lector minorum gentium aureo suo amico. Domino Instanto Baccio, Magistro majori in omnibus literaturis & benedicto ex hoc nunc & usque in secula seculorum Amen, iterum secundo versificatorice salutem optat.

PERSCRIPSI nuper perpulchram ad te Epistolam

*Quæ mihi non parum ista laboris fecit.
Et ego sperabam, te mox esse responsurum
Cum scio permultum te habere super me.
Sed cum surrexi hodie non nihilum vidi
Quod respondere tu voluisti mihi.
Quid tibi persuades? an me tu judicas Anser
Cui quando clamitat, nemo respondet homo.
Inter nos quanta fuerit amicitia semper
Optime tu nosti, si modo scire velis.
Non poteras edere, non poteras bibere abs me.*

*Joannes Kanocknix Professor Fylolauicus
Domino Barroico Animalio Collego altissimo
honoratissimo bonam benedictionem optat
a Solis ortu usque ad occasum.*

SCRIPSISTI nuper ad me mi. College altissime, honoratissime, quod vellem tibi indicare meam sententiam, quam habeo de tuo pulchro libro, quem cito mox edebis in lumen, prout dicitur, gens in tenebris vidit magnum lumen, & ego libenter tibi respondissem, si potuissem, quia in nostra nundina omnes meæ terræ homines me visitabant in magno numero, & ego non poteram illis fieri fors, nisi quando nundina erat finita. Sed quia jam habui duos dies bonum otium, eo cogitantius volui respondere. Et sane profecto gratulor, quia tam audax fuisti, uti dicitur, audacia multos in perniciem detrusit, & voluisti simul scribere, tam elegans librum ex quo tot vires docti prorepebant, quod armati milites ex ventre equi Trojani prorepebant. Nemo enim antea tam accurantes scivit, unde omnes voces huc venirent, & quid est, ad exemplum video, edo; bibo. Et est miraculum, quod homines possunt vivere, qui ista non sciunt: quod video est cum oculo aperto rem aliquem percipio, & credo quod est præsens: quia nonnunquam non credimus illud, quod non videmus: Et quod edere & bibere sit cibum & porum per orem accipere, & pero pem linguæ, tanquam

(B) 5

quam spadii vel spatoniſ ſepelire in ſe pulchrum ſtomachi. Ante omnia vero mihi valde bene placet originantia vocium, quas doces ex quo videmus, quod lingua noſtra Germanica eſt ſicut dives penu, ex quo omnes aliæ voces tanquam ex cista clauſtraria & cornu copiarum poſſunt afferri. Nam quando nos Germanice dicimus eine Gurcke, tunc Latinus dicit, cucumis, quaſi cucumiſt, cucumiſtieri, a Germanico Kuhmiſt, & ſic dicitur cucumiſt, quia cucumes libenter creſcunt & ſunt magni in Kumiſt. Quando autem dicitur Kukumis, & bis vice ponitur ſyllaba Ku, tunc illud pro more ſanctæ linguæ ſignificat multitudinem, & quod non debeat omitti ſimus vaccæ, in illo loco, ubi cucumes debent creſcere: Nam quando habere volumus apud tempora cucumes, tunc oportet multum ſimum vaccæ addere. Profecto ego ſuadeo valdiſſime, ut hunc tuum librum edas, tunc enim apud doctum mundum magnum honorem habetis, & ſemper honoſ, nomenque tuum, laudesque manebunt. Vale.

TYMPANA horrendum per plateas Parnassi reſonabant, campanarum ſtrepitus omnibus & ſingulis horrorem incutiebat, Bombarde majores in vallo ingentem fragorem edebant, totuſque Parnaffuſ ad arma clamabat, currebat, videbanturque ima ſe miſcere profundis: Plato barbam dentibus mordens vultu non adeo blando, lingua tamen facundiore

diore primas sibi præ Aristotele ingrato cucullo debere, voci ferebatur, contendebat. Sed huc adesse, plusquam stentorea voce au-
diebatur Aristoteles, quis me major exsticit?
quum gallina sapientius: En! Politica mea,
pro lorica, magna moralia pro scuto, Orga
non pro machæra ancipiti! nolite cedere,
fortes vos præbete: Non minor enim est
virtus, quam discere docta tueri: Cato torvò
vultu per plateas circumcurſitabat, pugno
pro gladio usus, omnes pereant ad unum,
nemini parcat, siue amicus siue inimicus
sit, ruiebat; Zeno vero ad angulum plateæ
fronte serena perplacidaque consistens, & in
sinu gaudens, suis se gladiis perimens intra se
ipsum dicebat: Reliqui omnes quo se verte-
bant, nesciebant, dum Apollo medios inter
præsentem se sticit, & quæ istarum turbarum
causa, quæ occasio quæſiuit. Cui eum diu
multumque rogandi Zeno respondisset, ob-
scuros quosdam viros Parnasum forte in-
gressos eo audaciæ p̄venisse, ut fores pri-
morum pulsaverint, eosque satis contume-
liose exagitare præsumserint; Apage inquit
ineptias, apage pueriles tumultus, & ad La-
cedæmones vos conferte; Hi quotannis fi-
liis suis servos bene potos sistebant, ut eos
intuentes ebrietatem ejurarent: Vos à viris
his obscuris discite abstinere ab illis, quæ do-
ctos dedecent; & ne majus vobis malum
accieatis, agentes gratias ei, qui viros hos
ob-

obscuros denuo, dum necessitas flagitabat, in Parnassum introducendos curavit, quiescite, tacete.

*M. Petrus Zepfelius, Ludimoderator in Ecclesia Collegiata S. Syfridi Metensi
Millena Salutem.*

QUIA Vir illuminatissime & eximenterissime, a parte ante & post colende me petisti, ut tibi meum novum methodum, quem in Schola mea utor, & ante omnes alios, qui ante me fuerunt, & post me sequentur, est facilissimus, deberem revelare, ecce hinc est ille: ita soleo pueros meos in Grammatica informare & sinere conjugare:

Juvo, as, ate, vavi, atum, est verbum regens Dativum.

Supplico, as, are, cui, icitum, regit Accusativum.

Frango, as, are, avi, atum.

Linquo, as, are, avi, atum.

Transfero, as, translare, avi, atum.

Vivo, is, ere, ivi, vitzum.

Indulgeo, ui, ulsicum.

Peperio, ivi, itum.

Mugio, unxi, munctum, &c.

Sic possunt mei pueri conjugationes facile capere. Si vis etiam scire meum methodum in declinando, super cras tibi mittam, jam enim habeo paucum tempus. Quapropter vale ut cervus, alacriter, qui super montibus

&

& vallibus salire solet. Sed heus, me oportet tibi etiam specimen facere in Dialectica, quam meis Primanis ingero. Proponavi nuper iis unum Sylogissimum, qui ita sonat,

Mulier genuit te vel Asinus,

Sed nulla mulier genuit te,

Ergo Asinus genuit te.

Mei primani potuerunt respondere, & ego ipse non statim potui me recordari, interrogavi ad consilium alios doctos Clericos & Philosophos in nostra civitate, qui dixerant, quod ita debeat responderi, quod tota Disjunctiva sit falsa, quia mulier non gignit, sed parit. Placet mihi ex parte hæc responsio, sed tamen manet adhuc unus scrupulus, quem mox tibi scribam. Et quia tu es valde scientificus Vir, peto te, ut mihi scribas, quid tu respondere velles ad hunc Sylogissimum.

Asinus habet pedem, tu habes pedem, ergo tu es Asinus. Ego puto distinguendum esse inter pedem rationalem & irrationalem. Sed expeto tuum iudicium. Vale Amicorum cervale, & tempore Ægidii alacrem te præsta, interea vero me recommenda apud Theologissimum vestrum Abbatem, ut me velit promovere ad pinguiorem officium, nam etsi suam Scholiregæ pro nunc, tamen non habeo inde multum interrere & mordere.

Hanc Epistolam discipulis suis imitandam proposuisse fertur.

*Magister Petrus Zepffel, alias Hildebrandi
pro nunc didascalon in Ecclesia collegiatio sum-
mi Syfridi Metensi, discreti nec non scientifici
juveno Alexius de Menitz amico maxi-
missime adamato.*

SALUTEM meam apertam. Dilecte socie-
charissime, ego mitto te scire, quod ego
nupet insteci pro uno gubernamine, & ex
Dei gratia factus sum Scholirega Ecclesiæ,
colligiatæ sancti Syfrydi Metensi & bene fito,
quia habeo multum scholares & parvus &
magnus, pauperes cum divitis, ego vellem
quod tu veneris apud nos, quia posses me-
cum multum prodesse, ego vellem singulari-
ter apud te respectum habere, & vellem te
discere casualia & temporalia & tu posses
etiam a me docere facere versos quia incepfi
nuperrime tertiam pars Alexandri & sum-
primum ibi distinxere pedes. Discipuli jam
mei sciunt fabricare versos. Unus hari ap-
portat mihi unum bonum, scilicet: O inte-
merata mons super sydera ferret, item alter
Jorius stissus est presbyteri clepores, item
tertius unum pulchrum Epitaphium ad se-
pulchrum lapidem: Joannes est mors, quod
fecit mihi væ, orate pro sibi, Deus habet
suum anima. Sin autem non est luxoriosus
id est listig ad versos, sed etiam ad profos di-
ctaminas, ego proposui eis modum dictandi,
ex pro statim erunt facere epistolas. Cum
hoc occupo me cum eis apud Oratoribus
&

& Poetis. Lexi enim huc usque Vergilium super Luçam, Ciceronem super Marcum Quintilianum super Joannem, Plautum de beatâ Virgine & Horatium de S. Catharina. Et lego eis multum bona circa impedimentas Alexandri semper super duos versos viginti quatuor arguitur. Et modos significandi Joannis de Garlandria, in quibus discipuli mei multum creverunt, sic & tu potes in brevi crescere super omnes socios tuos, etiam si solveret eis collum eorum. Et eris scribere unam pulchram litteram ad avunculum tuum, Dominum Joannes Lappenhauer, plebanus in Weidlich. Et eris ei persuadere, quod de mittat semel trahere ad unum altam scholam, sicut & ego steti in Universitate Getschwellensi. Valete scelicis. Datum raptim Basiliæ 2. Kal. Martialis. An. Christo mille quadringento nongentesimo nono.

Item legit eis parva naturalia & inter cætera pronunciavit eis ad pœnam: sic ad veritate, quod vinum est triplicis naturæ. Prima facit bonum sanguis. Secundo facit corda læditæ. Tertio projicit rusticus ad merdum, Monachus quidam M. Balthasar Schlaug. M. Ortuino Gratio Roma Coloniã misit. Salutes centum millia festertia, secundum novam Grammaticam: cum summa veneratione a parte ante. Venerabilis Domine M. epistola vestra solatiofa est mihi præ-

præsentata in festo Michaeli, & volo pronunc vobis respondere. Sed roge vos præcordialiter & charitative, quod velitis mihi, quando nuncius iste de via revenit, in una saltem parva cedula notescere, quomodo transit vobis, præsertim in illa lite cum Reuchlinus & Pfefferkorn, qui habent umbo nequam post aures & faciunt magnas guerras. Reuchlin dicit grossa verba & non intelligibilia. Ego audiui quod mox abibit ad fiendum Doctor, quia vult esse bene lectus in Biblia, quod non est. Audimus hic tot de illo, quod non possem ad viginti arcus Papyri scribere, & causa sua erit malam finem acquirere. Tenuit vos sæpe pro stulto, & tibi favit vos, quod non debetis eo sic mittere transire. Magister debet tenere se sicut Magister. Omnes dicunt quod eritis lux mundi fieri. Vos bene manebitis præ ipso.

Quæritis, quomodo mihi vadat, & non possum vobis clari habere, quod adhuc in Roma vitam traham & plane depauperatus sum: habeo aliquando vix siccum panem & in nocte utor mala lectisternia. Rarissime fio vinificatus, quia vocor ad nullas convivacitates. Ego ivi nuper pro caseis & per decem dies non plures quam quindecim collegi: dixit mihi heri una antiqua vetula, quod unus sacerdos ruralis oportet venire de pastoria sua? Ergo sperem habere, quod post illum venire possim. Habeo ibi mul-

tas aucas, juvenes & senes gallinas, antetas, ganzas, bona piscalia, bona coqualia, habet etiam vinum Cos, &c.

Tunc volo sedere in stuba mea & studere, ut possim rusticis prædicare in sermonibus Parati vel discipuli vel etiam in Biblia, ita quod ero habituatus ad prædicandum. Interim adhuc audiam M. Thomam de Walleis qui legit Logicam & concordantias inter sacram Scripturam & fabulas Poetales.

Compilavi unam epistolam carminalem seu metrosam, quam volo mittere imprimere. Sed peto quod mihi de hac pirus dicatis sentimenta vestra. Valete lætius quam apis in thymo, vel piscis in undis, Valete adhuc semel. Datum in urbe Roma, ubi sunt mirabilia poma, quæ Rustici ibi vendunt & per libram bene pendunt, sicut ego vidi & per experientiam didici Amend.

Magister Zepfelius, supra dictus, ad quondam Priorem inter alia ita scripsit.

QUIA vestra reverentia vult scire, qualia vocabula & dyalogos meis pueris proponam, volo brevibus unum & alterum specimen hic dare. Nuper talem dyalogum proponavi.

Matth. Bone dies frater Jeremies,

Jer. de gratzer, frater Mattes.

M. quo ambulare,

J. Erphordare.

(C)

M. quid

M. quid portare.

J. Calceare.

M. quid intus.

J. Feder & Dintus.

Profecto mei pueri hoc colloquium pulchre disciverant, & possunt secum eleganter loqui. Et quia vocabula ex Cicerone sunt nimis vetera, conavi ea innovare, v. g. Ita doceo. Ein Jurist, Jurista, ein Burgermeister, Purgimagister, ein Schultrector, Scholirega, ein Capellan, Capellanus, ein Poet, Metrista, ein Küster, Campanator, ein Buchdrucker, Pressor, ein Künstler, Artista, ein Bildschnizer, Statuificus, ein Schuster, Calcifex, ein Barbir, Crinifex, ein Töpffer, Tornicator, ein Bäuer, Burista, ein Hencker, Suspensor, &c. Sic puto me proprius ad res venire, quam vetus ille Cicero, & alii veteri Sabaderi.

Non possum hic reticere novum inventum, quod inveni ego ipse, & nullus ante me; dum explicavi dyalecticam, dixi hoc vocabulum derivari & componi ex *duo*, duo (vides Prior doctrinalissime, quomodo in Græcis acutus sim;) & *lectica* eine *Seniffte*, quia duo Opponens & Respondens in *lectica* ex opposito sedentes disputare solent. Rogo te Pater viscerosissime, ut hoc Collegio vestro communices, & aliis Canonicis; forte id servit ad meam promotionem, volo enim libenter ex meo pulvere Scholastico exire, ubi me non possum saturum edere &c.

FINIS.

LAMENTATIONES
OBSCURORUM VIRORUM
EPISTOLA
D. ERASMI
ROTERODAMI,
QUID DE OBSCURIS SENTIAT,
CUM CÆTERIS QUIBUSDAM, NON MINUS
LECTU JUCUNDIS, QUAM SCITUM
NECESSARIIS.

OBSCURORUM
EPISTOLÆ,
SIVE
LAMENTATIONES.

I.

*Simon Lutzbularius, Joanni Peltzflickerio
S. P. D.*

*Heu quam præcipiti mersa profunde
Mens hebet, & propria luce relicta
Tendit in externas ire tenebras!*

HEU me miserum, heu nos infelices, quam obscura nube nostri caligant oculi, & mentis vigor elanguit? Gavisi quidem eramus nos obscuri solum REUCHLINISTÆ, & jucundo manuum plausu, amicorum nostrorum gratulabamur epistolis. Sed nescio (hei nobis miseris!) quid obstreperi rumoris excitare nobis videatur, nostrarum depromptor lamentationum. Sacræ nos fugiunt Musæ, Apollo deserit, Charites detestantur. Melius itaque nobis est ire nunc ad domum luctus, quam ad domum convivii: Ejulatione opus est (quantum mihi videre videor) non exultatione: lacrimis, non deorum cibo. Vereor admodum, ne dum simplices

ac sinceri Christi fideles, plene jam sapere cœperint nostra mysteria; quas alii nequitas, alii blasphemias, alii vero nebulonum versutias (nescio quo ducti spiritu) appellant: Vereor inquam, ne & hi quorum defensione & assistentiâ in hunc usque diem, nequicquam gloriati sumus, in contraria tum versi, Crucis signum ab indulgentias a nobis impiissime permerdari Tunicam Jesu Christi pediculosam nuncupari vestem, Regum corpora Coloniae reposita, & summis honoribus a maximis quibusque in Ecclesia hætenus venerata, veluti rusticos ex Westphalia rideri, & alia his similia, ægre sint latûri; debitaque tandem animadversioe adhibita, punire nos omnes pergant, & in sterquilinum infamiæ coniecerint. O quam mihi metuo! nec mendaciis (ut video) nitendum est, nec eorum patri. Juva me obsecro consiliis tuis. Nam siti enectus est Tantalus. Vale diu. Tuitii ex porcina Judeorum hara. Anno M D XVIII.

II.

*Joannes Belzflickerius, Simoni Lutzbubulario
S. P. D.*

ACCEPI literas tuas, mi suavissime Joannes, quibus continuo lectis in ecstasim corui, ac densissimam fere domus postem capite meo infregissem. Quid multis? Accurrunt amici, confluunt vicini, contrectat venam medicus. His omnibus peractis, ac
cœnâ

cœna tandem opipare instructa, legi assidentibus tuis ad me literas, tacuere omnes qui aderant præ timore: attamen quum omnia nobis dicere putarent, rumorem vulgo discussum parvi fecere. Audio tamen (ut ingenue fatear) quorundam haberi colloquia, qui poetas quosdam bonos & sapientes esse dixerunt, Christi opprobria desentes; eosque crucem a nobis permerdari & rideri, tristissimo ferre animo palam affirmabant. O nos miseros & infelices! Non possum te consolari super his rebus, quum nihil præ se ferant (ut inter nos loquimur) probitatis. Omnia in præcipiti rotantur, nemo nostrum sit, qui non luctu ac mœrore, & in tenebris & in umbra mortis somniculosa, instar gliris, contabescat. Nulli tamen nostrum concidat amicus. Plures enim numero Theologi sumus: nec illi nos sophisticis suis syllogismis aut libris sententiarum convincent: qui præter doctores Ecclesiæ legerunt nihil; nec illud quidem Vergilianum intelligunt, Coridon ardebit Alexin. Vale, ex Buckelmunda. Anno quo supra.

III.

Joannes Pellifex, Bernhardo Plumilegio. S.

Novi te esse Astrologum, & capitulum Valeri maximi de somniis lectitasse, te quoque esse haruspicem & necromanticum.

Quare te oro atque obsecro, ut corpore sphaerico rite diligenterque a te perspeclo, hoc mihi dissolvas portentum. Dormitanti mihi hac nocte plurimumque stertenti tristis quaedam imago apparuit, quæ me inpenetrabilibus intimis cubantem terrens, quietem somni dulcissimam interrumpit; noctis quoque fecit excubias & lacrimabili voce ac planctu pectoris juxta lectulum stans; magnos effudit ejulatus. Quid hæc portendant ignoro: Timeo inferni potius (de quo noster Capnion locutus est) quam superni Jovis fuisse imaginem, nobisque nonnihil infelicitatis imminere. Vale, ex Leipzig. Anno quo supra,

IV.

Bernhardus Plumilegius, Joanni Pelliscii
S. P. D.

QUAS mihi misisti literas, ingratiſſimæ fuerunt. Addidiſti dolorem dolori, & ſemimortuum pene interfeciſti. Non eſt aſtrotologia opus in tuo ſomnio diſcutiendo, non in aſtris hæc res ſita eſt, ſed in hominum nobis adverſantium voluntate. Sume prius animum, ne quod nunc ſcripturus ſum, te in terram proſternat. Intravi nuper ſacram divæ Virginis ædem, & ecce quidam cucullatus ſacerdos, ſacræ Theologiæ doctör, omnibus illic præſentibus, Breve quoddam Apoſtolicum oſtendit, illiusque ſententiam membratim declaravit. Dixit autem in eo contineri, Sanctiſſimum

mum Dominum nostrum Leonem Papam X,
 omnibus nobis maledixisse, nosque a nullo in
 terris sacerdote (excepta tamen mortis hora)
 absolvi unquam posse. Adjecit quoque id
 ipsum de impressoribus, venditoribus & le-
 ctoribus intelligendum. Alia insuper in eo-
 dem Brevi continentur, quæ magis auditu
 horrenda sunt. Beatissimum scilicet patrem
 nostrum Leonem decrevisse, quod Christiani
 omnes sub pœna excommunicationis latæ
 sententiæ, debeant nostras epistolas, cujus-
 cunque etiam sint editionis, intra tres dies
 comburere, quodque nemo Christi fidelium
 sub eadem pœna, illas unquam legere attentet:
 quum in scandalum Christi sint, & totius Ec-
 clesiæ Catholicæ. Postremo præcipit cunctis,
 ut nostri notitiam habentes suis nos prodant
 iudicibus, quo meritas dare poenas cogamur
 vel inviti. Hæc boni consulas velim, teque
 quantum possibile est, consoleras. Nam ego
 (ut ingenue tibi fatear) ita sum animo con-
 sternatus, ut me fortasse vivum posthac vi-
 surus sis nunquam. Scribe interea cæteris
 contribulibus nostris rem omnem, ne soli in
 miseriis esse videamur. Nam dulce est, so-
 tium habere in pœnis. Vale. ex Witten-
 berch, cum sacco per civitatem, &c.

42 LAMENTATIONES

V.

Joannes Pellifex, Bernharδο Plumilegio S.

TRISTIUS nunquam habui somnium, fe-
veriozem nunquam somniorum inter-
pretem. Proh Jupiter! proh dii immortales,
proh omnium princeps Musarum Apollo;
quantis nunc arctamur angustiis! nescio quo
me consolet, quibus querar, aut qua infi-
stam via. Dolores profecto inferni nos (ut
video) circumdederunt: ne tamen soli nos
(quemadmodum tibi placet) in miseriarum
sterquilinio delituisse videamur, Brevis illius
Apostolici exemplar, priusquam moriar, ad
me dato; ut omnes perfricta fronte Reuck-
linistas, trepitos atque anxios reddam. Tu
vero quas habes epistolas, nolito flammis
tradere: quia non opus est plura nos sacer-
doti in confessione referre, quam illum scire
velimus. Vale, ex Dulmania: & Bacchum
tui ventris Deum semper odora.

VI.

Bernhardus Plumilegius, Joanni Pellifici.
Jam mala me scabies, jam morbus regius ur-
get:

Jam Phanaticus error, & iracunda Diane.

ME miserum! sum plena cruoris hirudo.
Quod mihi de peccatis falso confiten-
dis scripsisti, summopere mihi placet. Pos-
sumus quoque hoc festo Paschatis ac dein-
de

de aliis aliquod subsequens festis, vel alio proficisci, vel non redire domum absentes; talique ludo nos semper Christianos agere, donec clarior Phœbus nobis illuxerit. Mitto tibi hisce meis literis inclusum Brevis Apostolici exemplar: quod ne in manus Religiosorum veniat, tui erit officii providere. Paulo validior sum, & Epicuro suum sagino porcum. Vale. ex Liptzick. Præsentique veneno. (quo plurimum abundans) omnes isthic. Theologos interfice, nosque semper maximi facito.

Leo Papa decimus.

UNIVERSIS & singulis, præsentis literas inspecturis Salutem & Apostolicam benedictionem. Intelligimus non sine gravi animi molestia, nonnullos iniquitatis filios, a quorum oculis Dei atque hominum timor abcessit improba ac damnabili & temeraria loquaci tate ductos, quendam libellum famosum, cui titulus est, EPISTOLÆ OBSCURORUM VIRORUM, ad Venerabilem Virum Magistrum Ortwinum Gratium Daventriensem Coloniae Agrippinae bonas literas docentem, & reliqua edere, & editum imprimi facere, atque ad diversas orbis provincias, quo eorum temeritas notior fieret, & scandalorum materiam diffusius seminant, mittere præsumpsisse. In quo libello inter cætera contra Sacrae Theologiae, & præcipue

44 LAMENTATIONES

cipue Ordinis fratrum Prædicatorum Professo-
 res, & Colonientes ac Parisienses studio-
 rum in eadem Theologia Magistros, quorum
 aliqui nominatim exprimuntur tot jurgia,
 contumeliæ & convitia proferuntur; & alia
 tam spurce & petulanter invehitur, conver-
 tendo etiam ad scurrilia sacra eloquia, ut ex-
 pediat quam tocus pro Christianæ religionis
 honore illius lectionem tanquam labem pe-
 stiferam a rerum natura depelli: Scandalo-
 sæ vero, hujusmodi garrulitatis auctores de-
 bita animadversione puniri. Quocirca aucto-
 ritate Apostolica, tenore præsentium omnes
 & singulos utriusque sexus Christi fideles cu-
 juscunque status, gradus, dignitatis & ex-
 cellentiæ sint, requirimus & monemus, eisque
 sub excommunicationis læ sententiæ pœ-
 na, ipso facto quo præsentibus non paruerint,
 incurrenda: a qua non nisi a Romano Ponti-
 fice, præterquam in mortis articulo absolvi
 possint, districte præcipiendo mandamus.
 Quatenus infratriduum, quo præsentium no-
 titiam habuerint dicti libelli, ejusque exem-
 plarium lectione perpetuo abstineant, illaque
 per omnia igne comburant: & qui ipsius li-
 belli auctoris seu ejus exemplarium, impres-
 sorum vel scriptorum, aut illa tenentium, &
 comburere negligentium, vel recusantium,
 seu eorum alicujus notitiam habuerint, eos
 ordinariis locorum, in quorum civitatibus vel
 diœcesibus illi tunc moram trahent, aut eor-
 rum

rum officialibus seu Vicariis per eos debita poena aliciendo, infra idem triduum revelent. Injungimus quoque in virtute sanctæ obedientiæ, & sub eadem poena, Ordinariis præfatis eorumque Vicariis Officialibus & ministris, ut contra auctores diffamationum, & illarum scriptores & impressores hujusmodi, pro ut qualitas exigit, justitiæ vindictam exercent, & excommunicationem per nos latam in eos, quos illam incurrisse constiterit, inviolabiliter observari; & tam eisdem Ordinariis, quam parochialium & aliarum Ecclesiarum rectoribus; ut quoties super hoc pro parte alicujus Prædicatorum vel alterius Ordinis Fratrum aut generalium studiorum Magistrorum in Theologia fuerint requisiti, præsentem literas vel aliquid ex earum authenticis transumptis, quibus publici Notarii subscriptione, & alicujus Prælati vel curiæ ecclesiasticæ Sigilli impressioni munitis, Fidem ubique decernimus adhibendam, in eorum ecclesiis dum populi multitudo eo ad divina convenerit, duobus aut tribus diebus Dominicis vel festivis publicari faciat, etiam si expediat, sermone vulgari, ut quantocius fieri possit, tale ne scandalum sceleris quod hæresin sapit, ne ulterius serpat, penitus extirpetur. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis cæterisque contrariis quibuscunque. Datum

tum Romæ ad Sanctum Petrum, sub annulo
Piscatoris, die XV. Martii MDXVI. Ponti-
ficatus nostri anno quarto.

Jacobus Sadoletus.

VII.

*Joannes Strausfederius, Nicolao Capri-
mulgio S. P. D.*

MULTA mihi literis, complura vivo nar-
rant sermone, quæ quantum mihi ac
nostræ conjurationis complicitibus displiceant
neque calamo scribere, neque vocalibus or-
ganis explicare possum. Illud tamen præte-
rire non valeo, quod nuper a quodam Ju-
risconsulto haut vulgariter erudito, non sine
cholæræ motu dictum accepi. Quando in-
quit, Ollilambius unus de obscura Reuch-
linistarum aliquot cohorte, homo nequam
salaces suos ac plane histrinicos persequi
volebat jocos, & signum suæ Amicæ infori-
bus merda notare, longè rectius has literas
S. N. sive K. N. sub merda, in eo quem in
Alemanica lingua faciunt sensu. Aut certe,
si magis versu id ludere placuisset. Hic os
præpone, crucis signo (per quod redempti
sumus) longè pertransito, collocasset. Eo-
namque pacto pulchra facetia (ut vestri Le-
ckerii dicunt) talique ludo maxime (sicut
dicebat contigisset.) At crucem tam impu-
dentibus rebus adhibere, eamque permerda-
re, ac postea de utroque gloriari, nimis
aper-

aperte inquit Jesu Nazareni olet blasphemiam. Hæc ille. Ego vero tamen vera illum loqui, propria dictante conscientia non ignorarem, quum, teste Augustino, conscientia sit mille testes) ipse tamen nostro more & subito calore motus, mala imprecabar plurima, sed sub silentio & prorsus nullo audiente: quum vulgaris turba, totusque ferme clerus, pessima quæque denobis & sentiat & loquatur. De contradictionibus autem Zachariæ Lucensis Theologorum amici recte auguratus est Lutzbulularius noster, nam pœnitens a nostris abhorrent institutis. Nullis itaque rebus attentis etiam veris, quæ vel contra nos, vel pro Theologis valere dignoscuntur, hoc unum nobis agendum est, ut noster Reuchlinus apud Rusticanam multitudinem nullatenus decidisse videatur, aut in tenebris nobiscum delitescat. Idcirco astu, fraude, mendacio, & si quid aliud est quo Theologos, etiam falso, infamare possimus, semper utamur. De veritate enim & justitia nulla nobis certa est spes. Cæterum dii fata secudent, quum vel Theocrito teste, Vivis duntaxat sperandum sit. Vale diu, Moguntia ex domo luctus & convivii, quam vulgo Coronam appellant. Anno quo supra. Saluta nobis poetas quos istic nosti nobis amicos, & Theologis inimicos. Iterum vale.

VIII.

Nicolaus Caprimulgius, Joanni Straußfederiq.

PROH Jupiter, proh dii immortales, quam clamitosam mihi scripsisti epistolam! Utinam me gladio transegisses, ubi me tangis enecasti doloribus. O tremendum apud inferos Plutonem! Alii nobis ludibrio esse consueverunt, ad nos illis modo. Cæca nimium & inconstans (ut video) est fortuna, quæ merito cæcis nobis sui que similibus favere debuisset. Quid multa? Ego cholericus sum, nihilque injuriarum pati possum, quibus si iterum vel perliteras fuero, vel certo vulgo rumore ante prospectum correptus, laqueo guttur infringam: quia satius est me meis rebus gestis apud inferos florere, quam hic sub orbe lunari a Theologis aliquam injuriam pati. Sic fac & vives. Vale. ex Lipszick & saluta nobis Jovem, nostri Apollinis omniumque Musarum patrem.

IX.

*Petrus Hapbenmuisius, Francisco Genseltino
Schelmoni S. P. D.*

TRISTI sum patre genitus, matre melancholica. Patrem habeo importunum, difficilem, querulum. Amitam quoque cunctis invisam. Non mirum igitur si tristitia tibi nunciem. Accessi nuper Ecclesiam in festo
nati

nativitatis Christi, magis ex præcepto quam bona voluntate: Et ecce Doctor quidam Zacharias nomine, nemini non dilectus, habebat in manu sua Breve quoddam Apostolicum, in quo totus Obscurorum grex æterna maledictione cum omnibus suis complicitibus severissime punitur. Multis itaque in nostri contumeliam coram clero & populo in medium prolatis, stentorea cepit voce clamare, O maledicta & execrabilis obscurorum secta! O temerarius histrionum exercitus! O foedissimi ludionum greges! O impudentissimi in omnes sycophantæ, qui neque Deo parcentes, nec sanctis ejus, viros bonos, præ Ecclesia Dei contra Oculare Speculum ad sanguinem usque de certantes, contumeliosis lacefcere conbitiis non erubescunt; cum nihil ad rem facientes Capnioni suo plus nocent quam prosint. Hæc & his similia Doctor ille constanter protulit, in me sæpe numero tortuosos dessectens oculos, o quam mihi timui miser, cui mors propior erat quam vita! Nam si vulgaris plebecula me unum ex illis esse intellexisset, nunquam vivus rediissem domum: quum, teste Alexandro Gallo sit vulgus pelagus indeclinabile virus. Vale. ex Norimberga, Anno quo supra.

X.

*Franciscus Genselinus Schelmo, Habenmuse
Philocapioni S. P. D.*

TRISTITIA exsiccavit cor meum, & caro
mea immutata est propter oleum. Non
sunt mihi nova quæ scribis, sed omnia quæ
in brevi Apostolico continentur, apud nos
invaluere, & divum templis publicitus affixa,
nemo non aspexit. Væ nobis insipientibus!
quo subitus calor, quo furor poeticus, quo
insana maledicendi rabies nos maleficos
perduxit? Honorare voluimus Joannem
Reuchlin patronum nostrum; ad æterno il-
lum dedecore, rectæ rationis oblii, plus æquo
commaculavimus. Fecimus quæ nostri fue-
runt muneris, licet nemo sapientum (ut sub
rosa tecum loquar) boni illa consulat. Ve-
rum erim vero, ut æqualitè te dolore exti-
mulem, & par pari censear retulisse, Era-
mus ipse Roterodamus, Theologorum di-
sertissimus (hei mihi vereor dicere) in epi-
stola quadam ad Joannem Casarium sese a
nobis laudatum fuisse, vehementer detesta-
tur. Ne igitur soli sapere videamur, justum
tibi illius exemplar his occlusum literis trans-
mitto, ut commissi criminis nos quandoquæ
pœniteat, nos impudentissimos esse ganeo-
nes non ignoremus! Vale, ex Friburga,
sexto Græcorum Calendas, & Pythagoram
tacendo imitare.

Epi-

Epistola Erasmi Roterodami, quam hic honoris gratia interposuimus, ut ea quæ falso illi a malevolis imposta fuere, quantocius evanescant.

Erasmus Cæsario suo S. D.

MAGNOPERE mihi displicebant epistolæ Obscur. Viror. jam tum ab initio delectare potuisset facietis, nisi nimium offendisset exemplum. Mihi placent lusus, sed citra cujusquam contumeliam. Sed molestius fuit quod in posteriore editione mei quoque nominis mentionem admiscuerint. Quasi parum fuisset ineptire, nisi nos quoque vocassent in invidiam, & magnam partem fructus tot studiorum laboribus expetiti corrupissent. Ne id quidem satis est visum. En alter libellus priori adsimilis, in quibus crebra mentio fit eorum quibus sciolusus hujusmodi nequaquam probari. Quam male consulunt isti, non solum in seipsos, verum etiam in omnes quibus bonæ literæ charæ sunt! Jam illud est omnium molestissimum mihi, si modo verum est, quod mihi istinc reversus famulus meus Jacobus narravit, apud complures haberi Colonix libellum, nescio quem, in Julium Pontificem, quomodo mortuus exclusus sit cœlo per Petrum. Audieram jam pridem hujusmodi fabulam actam in Gallia, ubi talium nugarum immodica licentia semper fuit. Eam opinor aliquis in latinum sermonem transtulit. Demiror quid istis in men-

tem veniat, cum sic oñum & operam perdunt, Cæterum admiror esse qui suspicentur tam insignem ineptiam a me profectam, opinor ob id quod sermo fortasse sit paulo latinior. Lusi quidem in Moria, sed incruente: nullius famam nominatim perstrinxî, in mores hominum lusimus, non in famam hominum. Quod si vera mihi nunciavit famulus (nondum enim satis credo:) quæsite Vir optime, ut istiusmodi nugas impias pro tua virili premendas cures, priusquam excudantur, non quod isti digni sunt, quibus hoc præstetur beneficium, sed quod nostrum est, publicæ studiorum honestati consulere, quam isti talibus lusibus indigne contaminant. Porro quod ad me pertinet, scio neminem fore, qui me norit, quin satis intelligat, istiusmodi nœnias mihi supra modum displicuisse, quippe indignas eruditis ac probis viris, Jac. Hornensi multam ex me salutem dicito; cujus epistola dici non potest quantopere sim delectatus. De composita lite Reuchlinica, utinam vera nuncies. Nunciavit mihi quidam Alcmariensis, te alteras ad nos dedisse literas, verum eas nondum accepi. Bene vale doctissime Cæsari, Antwerpiaë pestridie assumptæ Virginis. An. MDXVII.

XI.

Joanne Arnoldus Lyricen, Pultrono Cultrifici, totique obscurorum cohorti S. P. D.

Vulneror, & clausum porto sub pectore telum;
 Crescit & assidue plaga dolorque mihi:
 Sed ferientis adhuc non audeo dicere nomen,
 Nec finit aspectus plaga videre suos.

MISERUM est exturbari fortunis omnibus, Patres conscripti, acerbum quoque a doctis contemni; acerbius a docto & sapiente. Quid multa? Magnus ille Erasmi Sacrae Theologiae Doctor, poeta & insignis orator, nos veluti pestem quandam detestatur; fugit, insequitur & odit. Ubi nunc vires nostrae? ubi elatus animus? ubi nocturnae insidiae? ubi sesquipedalia verba? Hunc nostrum dolorem nulla auferet vetustas. Mors est nobiscum in olla, nulli diem proferre licet. Agimur enim fati, id quod nobis est inevitabile. Homo proponit: Deus vero rem ipsam (ut video) disponit. Nulli sua manet spes.

Quicumque non est hodie, cras, minus aptus erit.

Suspendamus igitur nos ipsos in obscuro, ne tam intolerabilibus tamque mortiferis cruciatibus indies exagitemur. Quid vobis animi sit, quae vires, quod consilium, quae tandem defensionis nostrae propugnacula, me certio-rem facitote. Dii bene vertant! Valetate diu.

Wormatiæ ex dorno Schelmonis, Judæi ma-
lè circumcisi & summâ nobis amicitia con-
juncti.

XII.

Pultronus Cultrifex, Joanni Arnoldino
S. P. D.

Carminibus carmina debentur.

Nil intentatum nostri liquere Poeta,

Nec minimum meruere decus, vestigia
Græca

Ausi deserere & celebrare domestica facta,

QUI nos contempnunt, stulti sunt: viri pro-
fecto sumus, & omnia sine Theseo, &
in vanitate non ficta operamur. Stentorea
clamamus voce, & arrogantiam velut pa-
rentem colimus. Si tu vel Theologus
vel Ortyvinum times, in malam abi cru-
cem, aut te corv, in rotis eviscerent.
Bestia es, nasturtium ede. Excitare, vigila,
animum fume. Noli Epimenitis somnium
dormitare. Quid desperas? Vitulo primum
submerso, puteus clauditur.

Exitus acta probavit,

Scimus inurbanum lepido seponere dicto,
Legitimumque sonum digitis callemus &
aure.

Nobis erunt præsidio Judæi. Lurent vio-
læ, suam quisque domum tueatur.

Tunc

OBSCUR. VIROR. 59

Tua res agitur, paries cum proximus ardet.

Tu solus es, nostrum vero multi. Quapropter ut tuo petitioni satisfaciam, si nobis timor incubuerit gravis, Caspios petemus montes, ubi neque Theologi, neque fidei Catholicæ habitant defensores. Si vero te ipse suspendis, penas nolit extimescere inferorum. Mortales enim sumus, & animam fortasse nobis cum pecudibus communem consecuti. Vale feliciter cum nostro Capnione, Moguntia, ex publica coronæ Obscurorum portu. Anno quo supra.

XIII.

Comradus de Zuicavia, Ductori Grillo, Obscurorum Advocato, SCP. D.

OMNIA nobis adversa sunt, Doctor egregie, omnia prostrata ac diruta jacent, clamantque in plateis & puelli & edentula quædam Annus, hisce, prohi dolor! verbis nobis illudendo. Os habent, & non videntur, oculos habent, & non loquentur, aures habent, & non odorabunt, nares habent, & non audient, manus habent, & non ambulabunt, pedes habent, & non palpabunt, non clamabunt in gutture suo. Similes illis sunt, qui confidunt in eis. His Psalmistæ verbis malè intellectis aliisque id genus convitiis publicè infestamur. Posuisti tenebras Grille, & facta est nox, per quam per-

16 LAMENTATIONES

transibunt omnes bestię fylvæ. Si bonus vir es, si eruditus, si eloquens, hisce maledictionum vinculis nos quam primum exsolve. Quod ubi feceris, te Judæi ut Deum suum colent ac venerabuntur, & aureos in Arabia montes pro tuo salario recipies. Lege Marquardum in Institutis, revolve Joannem in Garlandiâ in legibus Petrum Heliæ in Decretis Mammotrectum in Clementinis. Consule etiam ideas Platonis, quæ olim in Phocide pallentes Apollinis begutæ fuisse dicuntur. Accede nebulonum latebras, & fornices, ut eruditior in rebus nostris, & ad omne malum Theologis inferendum audacior fias. Caterum mihi, quam primum rescribas velim, quid hæc quinque Arabica verba significant: Oxus, perdoxus, reveloxus, rammeldipotus, rammekdiblesen. & hæc duo Gothica, Inkus, perquinkus. De his certe nihil scripsit Vergilius in Bucolicis, nec Marcolphus in suis fabulis. Vale Doctor venerande, & pone ante oculos tuos specillum illud quod in Speculo Oculari Joannis Reuchlin est depictum, nam per illud instar noctuæ omnia mirabilia mundi videbis. Vale. Ex Lyptzig, die sexto ante festum Sanctæ Saturitatis.

XIV.

Doctor Frillus, Conrado Zwiggaviensi S. P. D.

ACCIPERE literas tuas nectare mihi atque am-
 prolia suaviores. Perlegi ferè totum
 Ovidium, & quos mihi legendos decrevisti;
 sed non invenio, quo modo vel meipsum
 vel nostros contribules tueri valeam. Pec-
 cayimus, inique egimus. Non est inter nos
 qui faciat bonum, non est usque ad unum.
 Si enim scribendo & offendendo annis mul-
 tis, jam primi semper fuimus, necesse est ut
 modestam & bene meritam adversariorum
 nostrorum, aut potius in Christo amicorum
 reprehensionem toleremus. Si vigesies, si
 quinquagesies, si centies alios indignè læsi-
 mus; quare nos semel tangi (& id quidem
 citra offensionem) non patiemur? Nequi-
 tia est quæ te non sinit esse senem. Decepti
 præterea omnes sumus. Credidimus enim
 defensionem Joannis Rëuchlin veram fuisse;
 at nunc olfacimus (& in libris reverendi in-
 quisitoris luce clarius continetur) eam esse
 falsissimam. Folio namque tertio defensio-
 nis suæ, facie primâ, hac sibi Capnion à Cæ-
 sariâ Majestate generalem fuisse quæstionem
 oblatam scribit: Utrum omnes libri Judæo-
 rum perimendi sint præter Biblia, quod quàm
 sit falsum in mandatis imperialibus sæpius
 impressis deprehenditur. Dicit præterea ibi-
 dem (in favorem ne Judæorum, an minus,
 ignoro) neminem ex omnibus Romanis Pon-
 tifi-

tificibus fuisse, qui Judaicorum librorum extérminium petivisset. Hoc certè arguméntum etsi (velut negatum) valeat nihil, à Jureconsultis tamen & Ecclesiæ doctoribus contrariam probatur esse verum. Ipsius etiam consilium à nullo (ut accepi) proditum fuit; sed per illustrissimum Principem Urielem, Archipræsulem Moguntinum, Judicem sive Commissarium à Serenissimo nostro Imperatore constitutum, legitimo (id quod facere debuit) sollicitatori oblatum. Nec concors ab aliquo excogitari ratio potest capnionis minùs quàm aliarum universitarum consilia legia. Coloniensibus Doctoribus debuisse. Falsum est etiam, Manuale Speculum Joannis Pepercorni, viri (ut audio) satis eruditi à Coloniensibus Theologis fuisse compositum quum in Alemaniã illud superiore impressum ediderit. Cætera relinquimus, quæ si particularim enarrare voluerò, me sit dies defecturus, & non epistolam sed volumen amplissimum scribere cogeret vel invitus. Si itaque falsis persuasionibus decepti bonos viros indignè læsimus, conceptionem etiam modestam surda aure prætereamus necesse est. Quid autem illa verba significent, Ovis, pertoxus, reveloxus, cum cæteris quæ sequuntur, nondum apud Martialem repperi. At Vergilius in XX. libro Æneidos, & Aristoteles in XIII. Phisicorum, capitulo nonagesimo nono, circa finem dicunt, proverbium

OBSCURORUM.

bium Hectoris fuisse, occulta cujus virtute multos Græcorum interemit. Quæ scriptimus in scrinio tui pectoris conserventur. Si sigillum autem quod vides, mihi commodatò dedit Jacobus Johel Jæudus quinquies circumcisus, & bonus Reuchlinista. Vale, ex Tuitio, decimo sexto nonas Aprilis.

XV.

Joannes Pellifex, secundus in ordine Obscurorum, suo Capuroni Thalmudistæ S. P. D.

SCRIPSI alias, ut nostri, Ortwinò Gratio sacerdoti Theologorum, ridens schema: Finxiq; in secunda Obscurorum epistola me talari veste deceptum, Judæo Theologiæ Doctoris loco, publicâ in platea, maximam habuisse reverentiâ, Papalem quoque nonnullis & episcopalem in foro animæ concessam auctoritatem, hæreticorum more detestatus sum. Quod cum uni Prædicatorum nuper confiderer, nihil consolationis accepi, ille enim difficilis, querulus, anceps & morosus me absolvere recusavit. Attonito autem mihi plurimumque admiranti, ac planè stupido, apertissime dixit, neque se neque alios sacerdotes (etiam si summus Pontifex esset) nos gravibus illis peccatis, commissisque sceleribus & publicis criminibus atque blasphemis exsolvere posse, nisi publicâ prius revocatione à nobis factâ, publicè susciperemus pœnitentiam. Ecce quanta parte partimur

timur mi Capnion? quibus exagitamur discrimi-
 nibus? quos sentimus dolores? Si propheta es, si orator & poeta, si tertius Cato,
 ac noster tandem patronus, consule obse-
 cro mihi, quid sit opportunum factu. Salu-
 tat te plurimum uxor Pepericorni, & Lau-
 rentius Pepericornus filius Joannis, doctus
 adolescens. Qui Coloniae in laureto (quod
 Græci Daphnona vocant) bonis artibus ope-
 ram impendit; tibi que non parum minatur.
 Vale, ex Mollem in festo Bacchi.

XVI.

*Capnion Phorcensis, Joanni Peltzsfickerio
 respicientiam.*

SI malè scripsisti, male tibi sacerdotes re-
 spondere oportebit. Est enim equum &
 salutare. Nihil pro me pateris bestia; nec
 propheta ego sum, neque Obscurorum Pa-
 tronus: quamquam meæ literæ ante annos
 aliquod Coloniensibus missæ, id ipsum ap-
 probare videntur. Dii deæque inferi quo-
 que & superi vos omnes perdant. Non sum
 reus, ipse illorum criminum originarius.
 Nauseam habeo super cibo vestro levissimo.
 Displicent mihi epistolæ vestræ. Neminem
 urfi neque levavi. Convictorum ac blasphemiarum
 conscribendarum munus vobis com-
 misi nunquam. Tacita igitur tibi sudent præ-
 cordia culpa. Vos enim obscurissimi nebu-
 lones, omniumque histrionum primi, sum-
 mum

num mihi Pontificem ac omnes bonos per totum bene terrarum orbem inimicos fecistis. Quapropter suspensos vos esse vellem in furcâ, aut à Cerbero inferorum cane discerptos. Vale infeliciter. Ex Sturgardiâ in profesto Jovis, veri & immortalis poetantium Dei.

XVII.

M. Hildbrandus Mammaceus, Doctor in compositis verborum; & plus si vellet, Conrado Zwiggaviensi Poeta larvato, S. D.

PROVERBIUM est apud nos mi charissime Conrade, Plus oculos videre quàm oculum. Doctor itaque Joannes Reuchlin est valde subtilis, acer ac vehemens in scriptis suis, nec est aliquis in mundo, qui vel ipsius contumeliis, vel Oculari Speculo respondere possit. Quare igitur Theologi se tam insigni tanque glorioso homini opponunt? Potius fortasse moreretur, quàm convitiis parceret. Vale feliciter. Datum ex Tubingâ.

XVIII.

Conradus de Zwiggavia, Domino Hildbrando Mammaceo novarum dictionum fabro S. D. P.

VIDI literas tuas, nec vidi solum, sed diligenter perlegi. Satis es circumspectus in rebus tuis, nec est sub orbe lunari homo, qui tua possit mali consulere: felix qui nihil debet. Quæ dubitas ne feceris. Hic enim
Cory

62 LAMENTATIONES

Corycæus est qui plus æquo ad rem aufcultat. Lauda igitur parce, at parcius vituperas. Ego tamen quia sum Pompilii circuli sextus, paucis tibi respondere volui. Vale. Ex Noribergâ, & Cimmeriis te semper tenebris involvet.

XIX.

Guilhelmus Capniolambius, Mattheo Mellilambio, S. P. D.

COMPLURES mihi retulerunt, Vir humanissime, Joannem Reuchlin legum Doctorem valde bene & cum maximis honoribus in urbe Romanâ contra Theologos stare, Hoc tamen ego credere nequaquam possum, Nam si Stutgardiaë apud Suevos feliciter habitat, & ibi in lætitia vivit, non potest stare in urbe Romanâ. Quis enim in uno & eodem loco simul & semel esse possit? Nihil affers, filius es terræ, lapidemque mordes, & sapientia inprimis tua vino obumbratur. Vale, ex Francofordia, tutissimo Judeorum portu.

XX.

Mattheus Mellilambius, Guilhelmo Capniolambio S.

NON stat in urbe Romanâ Capnion ipse, sed quiescit ac sedit in Stutgardia, illumque iussit Plato sub arbore Porphyrianâ quiescere. Petiit sæpe numero concordiam cum

cum Theologis, non solum Moguntiaë, sed in urbe etiam (ut addio) Romanâ. Ipsi tamen Theologi generosum habere malunt pro Christo litem, quàm inquam in fide concordiam. Cum audem lèdes Apostolica voluerit, Gordii nodum dissolvat, ne tanta posthac in Ecclesia Dei scandala, invalescant. Vale, ex Moguntia. XXV, Nonas Martias.

XXI.

Petrus Negelinus, Stephano Calvastrio S. P. D.

NUPTIÆ mihi habendæ sunt in Zutphordia. Despondi enim sororem meam uni Poetæ tali quali, de numero Obscurorum Virorum. Quapropter te ore atque obsecro, ut mihi unam tunicam commodato dare velis, illa enim dominus opus habet. Nam qui malè est calceatus, sordidis petibus cœnaculum ingrediatur necesse est. Vale feliciter, & agamus omnia pingui Minervâ. Datum in montibus Cisalpinis, Anno, quo supra.

XXII.

Stephanus Calvastrius, Metrifex Petro Negelino. S. D.

TUNICAM quam à me petis habeo nullam. Ego Apostolorum exemplo unâ durissimè contentus sum, & ambulo per totam cum sacco civitatem. Nisi iudex apostolicus nuper mihi adjumento fuisset, excom-

muni

municationis procul dubio sententiam propter importunitatem creditorum meorum jam diu incurrissem. Non possum igitur tibi commodato dare tunicam meam. Nam teste Alexandro Gallo:

Unum mutabis, donec plurale videbis.

Festum Valentini præterit, æstas appropinquat, flores oriuntur, non est tibi toga opus. Vale ex Monasterio, pridie Kalendas Ægyptias, & Epimenitis somnium semper dormita.

XXIII.

Schelmo Schelmonis, Genselino Genseliano, & Marcolphi ex sorore nepoti S. D. P.

AUDIO te in Grammaticis disciplinis unum esse omnium eruditissimum: quapropter te oro atque obsecro, ut mihi quamprimum scribas, quot nam sint in Donato aves? quid præterea comedant, quo deinde avolare consueverunt, & quot sunt ibidem metra? hæc enim si mihi cognita essent, Theologos disputanto obumbrarem. Vale ex Buckelmundâ; duodecimâ idus Septempres: & cave ne anseres nostri inter olores strepant.

XXIV.

Genselinus Schelmoni suo S. P. D.

RECTE agis mi charissime Schelmo, tam quod eruditos consulis, tum quod tibi ipsi

ipsi considerare non audes. Nisi Tibullum profiterer & Nasonis amores, tibi certè respondere non possem. Sybilla tamen hinc non est opus interprete. Tres sunt in Donato aves, passer, aquila, milvus; quæ fructus & species comedentes in antiquam sylvam auolatunt. Ad ultimum verò tria duntaxat comperi in Donato metra. Primum,

Arma sub adversa potuit radiantia quercu.
Secundum,

Multa super Priamo rogitans, super Hectore multa.

Tertium, ut, docuissimus, ducissetis, docuissent.

Cave mi charissime Schelmo, ne hæc occulta Minervæ mysteria Theologis manifestes: quum neque in libris Sententiarum, neque in Secunda Secundæ tam præclara inveniuntur. Vale ex Hercyniâ sylva, & asinum imitare, qui magis stramina optat quam aurum.

XXV.

*Paltronas Sycophanta, Murcidæ Livipipiano
S. P. D.*

VIDEO equidem nostrum aliquot vehementer suis gaudere convitiis, & epistolarum nostrarum lectione plurimum delectari. Contra autem viri graves (proh pudor! nefas est dicere) faciem suam avertunt, & vix lupanaribus dignas, imò flammis & fa-

(E)

cibus

cibus congruas expresse pronunciant. O inconstantem rerum omnium vicissitudinem, quantum mihi videre videor, extrema gaudii luctus occupabit: nosterque natali nigro notandus lapillo, inter nefastos computabitur. Vale ex Franconia cum tuis contribulibus: & omnes hamadriades ac Oreades, meo nomine plurimum salutato.

XXVI.

Lyripianus Pultrono suo S. P. D.

QUAS mihi scripsisti literas, nemine plauerunt. Si summus Pontifex, si magnus ille Erasmus, si viri sapientes & boni denique omnes nostras contemnunt epistolas, illorum etiam contemnamus sententiam necesse esse. Experire obsecro, quomodo vestris isthic Historionibus ac parasitis nostræ placeant Obscurorum Epistolæ. Docti omnes sumus, neque Scotum timemus neque Plutonium. Experire inquam, quam sint & meretriculis gratæ. Est enim risus in illis multus, qui & tristem apud Inferos Plutonium, manesque sepultos ad cachinum excitare queat, mortuosque ad vitam revocare. Sed quid de risu tantum: jocos nostri salebrosos ludosque theatrales suis adjecere epistolis, ut varietas ipsa (quæ teste Politiano lectio- nem est irritatrix) blandissimum quemque lectorem non possit non delectare. Secuti
nieher-

mehercule sumus patres nostros, qui jocum
 Deæ Veneris (cujus & nos affeble sumus)
 filium esse voluere. Quid igitur risu blan-
 dius? quid joco jucundius? quid Vetere
 suavius? quæ prolem suam non potest non
 amare. Loquantur Theologi quæ velint,
 nobis vivendum est more nostro. Vale ex
 monte Parnasso. Vale obsecro. Te enim
 anxie deperit Galliopæ Musarum omnium
 Musa. Iterum vale. Tu quid sentis nobis
 quamprimùm rescribe, & esto Epicurus su-
 bans.

XXVII.

*Petrus Olfontianus, Nicolao Haverfack,
 S. P. D.*

MULTI nos contemnunt Nicolae, at nos
 Thraſonem sequamur gloriosum, & id ge-
 nus hominum leve, quod rei ludicræ pallen-
 tem impendit operam, eaque gravissimas abi-
 git è mente curas. Salibus fruamur & joco, risu
 etiam si necesse est: Convitiis quoque &
 blasphemiiis nostrum parcat nemo. Come-
 damus insuper & bibamus in charitate non
 ficta. Patrios ego imitor mores: bibo,
 rebibo, voro, devoro, quod omnes assolent
 cognomines, nati meis majoribus. Plus cæ-
 teris in gurgito, Heluor etiam, quare He-
 luo nomen mihi. Vale feliciter, ex navi
 stultiferâ, ubi tu primum (si völes) locum
 obtinebis.

XXVIII.

Nicolaus Haversack, Petro Olfontiano S. D.

QUÆ de risu & joco scripsisti m̄hi, non displicuere. Cave Pythagoram tuo adjungas choro; quem Plutarchus scribit, risu, joco, & faictis abstinuisse. Quare & Theologi fortasse eundem secuti, tristes frequenter nimiumque graves esse conspiciuntur: id quod Vergilium prævidisse crediderim; quum libro sexto, tristem in vestibulo inferorum cecinit habitare senectutem. Nonne satius est nos edendo, bibendo, chorisando, dormiendo; vitam nostram produxisse; quam jejunando, orando, abstinendo, & sacras Theologorum ac Jurisconsultorum libros revolvendo, eam abbreviasse. Vinum neque anseribus crevit neque anatibus, sed hominibus solum: his præfertim, qui obscuris utiles viris, non minus græcari quàm eo uti norunt. Vale ex Moguntia.

XXIX.

Olfontianus Haversackio S. P. D.

QUÆ de Vino scripsisti libenter omnes legimus. Modio enim sumptum (ut Melilambius noster interpretari consuevit) acuit ingenium, debilibus quoque dat gressum, & cæcos illuminare videtur. Nemo nostrum cephalæa, nemo hemicranæa (talibus capitum morbis) laborat. Quapropter ne ab
insti-

instituto nostro & veteri consuetudine recedamus, semper Baccho, semper voluptatibus, semper arrogantiae ac temeritati inhærere debemus, ut sic tandem furore pleno poëtico; inuectivis convitiis, contumeliis, blasphemis, & hæresibus novis inimicos nostros operosius persequamur. Hoc quoque Lucilii Carmen ad Mensam tuam suspendito:

Vivite lurchones comedones vivite ventres.
Vale ex Francofordiâ.

XXX.

Joannes Crabacius, Guilhelmo Zwickanio
S. P. D.

MITTO tibi Dialogum, quem è Græco nuper in Latinum transtulit Petrus Lyripipianus; homo acer & strenuus in rebus nostris, quem deinde Nicolaus Musio nobis audientibus hoc modo in Obscurorum concessu, crudeli fatis animo memoriter recitavit.

Sequitur Dialogus Mercurii & Olilambii Obscurorum triumviri, qui in cœlum volens ascendere, cecidit in cloacam Vulcani.

JUPITER (inquit) vocatis nuper omnibus in concilium Dîs, virum pro se in cœlis & prudentem & eruditum substitui voluit, conquestus est enim se nimio contractum senio, cursus planetarum totamque cœli machinam diutius regere non posse. Optavit

itaque hominem (ut dixi) eruditum ac sapientem qui rerum esset arcanarum custos, & cœlestis januæ diligentissimus Observator. Qui Lunam extinctam incenderet, vigilanterque provideret, ne deorum quispiam Jovem cum Junone sorore sua dormientem temerarius excitaret. Itemque ne Solis equi alio deflectentes, oceano sub mergerentur; aut meridianis perirent ardoribus. Huic enim homini (inquit Jupiter) curam dabo ut ex obscuris hominibus cacodemonas faciat, eosque collocet cum creatis simul animabus in comparibus stellis. Curam etiam habebit ne Saturnus Planeta cum virgine signo cœlesti, contendat; multisque aliis præficietur rebus; modo nostra majestatem deorumque hospitio non indignus habeatur. Quod Jovis præceptum admirabile satis & nunquam auditum, cum Dii simul omnes simultanter anuissent, missus est Mercurius Deorum immortalium nuncius, & eloquentia cœteris plurimum antecellens, in hoc humile viventium domicilium, quam terram dicimus. Qui cum orbem usque totum bene perlustrasset, Deorum instinctu (qui hominem nolebant ad cœleste officium sibi ipsis satis idoneum ordinari, quemdam sibi Reuchlinistam ex omni obscurorum numero de legit, & maximè talem, qui Theologos amaret nunquam. Huic enim homini nomen est Olibambius Philocapnion, cujus pater Marquardus

dus appellatur; & mater ejus Grylla ad designantem quod Marquardus Marquardum, & Grilla Grillum procreaverit. Signate quaeso, viri clarissimi, hujus rei mysterium. Attendite hujus hominis doctrinam. Quomodo enim coelestia intelligeret homo iste, qui Universitates dehonestans, in nulla est literaria facultate eruditus. Si enim hunc hominem, quem ego intelligo, rectè judicare voluerimus, nec Philosophum, nec Theologum, nec Jurisconsultum, nec Medicum, nec Oratorem unquam reperiemus. Mercurius itaque cujus libet rei simulator ac dissimulator, & deorum (ut diximus) instinctu perperam missus, cuidam obscuro Reuchlinistæ (cui Ollilambio nomen) mirâ quadam claritate in somnis apparuit. Qui Mercurium rerum omnino coelestium nescius videns, mirum in modum exhorruit, Steteruntque comæ (ut Vergilius ait in tertio) & vox faucibus hæsit. At Mercurius qui ex supernis sedibus dulcia secum liba contulerat, nonaginta illi novem offerens, quæ vulgo vocantur basensche Kœchen, comede, inquit, Ollilambie & grosse, quoniam grandis tibi adhuc restat vis. Mox Ollilambius angelum esse credens, & se alterum Eliam, Quorsum ait? in cœlum, respondit Merc. Rectè factum, subjunxit Ollilambius, ut illic impleam mentem, qui hîc repleo ventrem. Jam sentio Jovis benignitatem: Ah vix tandem sensi stolicus,

bene operatur Deus tuus, meque non immerito recognoscit amicum suum, & Reuchlinistarum omnium primatem. O factum bene! jam ego nullam amplius infirmitatem sentio, ita me tuus cœlestis oblectat cibus. Disputare tamen tecum non possum Mercurii, quoniam ita sum exhaustus multis jam pridem & infirmitatibus & miseriis. M. Et tu miseras sustinuiſti Ollilambie inter ganeones & Sycophantas? Ollilamb. Tu à Deo missus, & hæc ignoras? Tu qui præterita non nosti, quid futura prædiceres? Si ego hunc usque diem Diis conversatus fuisset ut te cæterique omnes, Deus esse vellem. M. Parce quæso verbis. Scriptum est enim, Ne quid nimis. Nonne ad lyram Hesiodus cecinit,

Optimus est homini lingue thesaurus & ingens.

Gratia quæ parcis mensurat singula verbis.
Oll. Pulchra illa sunt carmina. Merc. Recte sentis, & hanc ob rem tuam insaniam depone. Noli unumquemque moribus tuis æstimare. Desine morbo illo procacitatis uti. Desine alios per impudentiam lacerare; talibus enim verbis tibi in cœlis amicos parare non potes, videris inimicos velle. Cesset altercatio inter nos. Quin tu uno verbo dic, unde tibi tam gravem ac plane onerosam infirmitatem conceperis. Oll. Ex, variis & multiplicibus eduliis plus æquo sumptis. M.
Quem

Quem cibum in dies comedis? Oll. Pelles anserinas & colla caporum tosta, buculas, juvenços, turtures, perdices, phasianos, coturnices, turdos, ficedulas, & plurimi omnino generis avitia moliterque ac studiose tosta; hæc stomachum meum nunc non lædunt, qui est sicut tabula rasa, in qua nihil est depictum, apta tamen nata depingi, semperque illius versiculi sum memor. Qui bene ingerit, digerit, egerit, est bene sanus. M. Recte facis. Diutissime enim apud nos vives, qui sic stomachus observas. Oll. Quam diu? M. In secula seculorum. Oll. O me felicem, o me beatum Ollilambium. Quia tamen de epulis locuti sumus, dic, rogo, mihi priusquam hinc abeam, quæ sint Deorum immortalium esculenta, ego enim sum unus Tellerleckerius, hoc est, omnium mensarum affecta, per totam cum sacco civitatem. M. Ambrosia, ova sorbilia, ex saccharo pastilli, pinguia vaccarum ubera, item placentæ nucleis anygdalis & saccharo conditæ. Datur etiam unicuique nonnumquam porcellus integre tostus, illumque duntaxat mensam accedere apud nostros admittimus, qui cingulum tempori disfigaverit, juxta carmen illud,

Balthea laxabis, ad mensam quando meabis.
Itemque

Dum plenus est venter, tunc vult dormire libenter.

O. Quid audio, sancta Juno, quid audio?
 Transfer me hinc ocyus, sanctæ Mercuri,
 transfer me hinc. M. Recedamus hinc, fe-
 stinato enim opus est. O. Quærantur pri-
 mum hydrizæ vino plenæ. M. Matura rem.
 O. I præ, sequar. Cumque sic abirent, cla-
 marunt quidam Obscuri: sancte pater me-
 mento nostri, dum veneris in regnum tuum.
 O. Bestiæ estis, solus ego tali sum honore
 dignus. Quid multa? Processerunt ambo,
 cumque ad Parnassum montem venissent,
 nec illinc sese Ollilambius in cœlum trans-
 ferre posset, Ætiam Parnasso, Olympum
 Ætæ, montesque plurimos montibus su-
 perim posuere. Quo factò, Mercurius in-
 quit, ascende montes. O. Trahe me post
 te. M. Hoc factu difficile. O. Quamobrem?
 M. Nimis es incrassatus, dilatatus & impin-
 guatus. O. Sine me paululum, o Mercuri, ven-
 trem purgare, ut eo sim levior. M. Fac ut
 libet, sed noli interea temporis plus æquo
 morari. Dum igitur in secessu Ollilambius
 latèret, Mercurius secum his verbis murmu-
 rabat; O utinam (inquit) hic asinarius Reuch-
 linista tali indignus nomine, pulmonem &
 secur egereret. Fœtidus mehercule hircus
 est, & olens capra bonumque foret Capni-
 oni, si homo iste natus non fuisset. Quo
 dicto Mercurius clamat, ubi es Ollilambie?
 O. In rupe hæreo. M. Semper ibi hæreas
 velim; veni tardipes, huc ades crassa substan-
 tia.

cia. O. En, curro velocius, quovis sum cer-
 vo fugacior, nec tua mihi modo opera est
 opus. M. Tu videris, ego præcessero. O.
 En cacumen Olympi teneo, tecum sum, in
 portu navigo, & cœli planetas intueor. M.
 Recte fecisti. O. Jam unico duntaxat saltu
 in cœlum veniam. M. Experiar, at cave ne
 saltu conturbes Platonis ideas. O. Quales
 sunt illæ bestię? M. Quas tu bestias vocas,
 antiqui olim Apollinis sacerdotes erant, &
 mulieres quidem edentulæ, quæ dum cor-
 poribus exeunt, tanquam rerum imagines in-
 ter sidera collocantur. O. Pápæ, quid ex
 te audio? legi XXV. libros Ethicorum Ari-
 stotelis ubi de istis ideis deprehendere potui
 nihil. M.: Non mirum Ollilambie. Tu cer-
 te non Philosophus non es, sed nudus tan-
 tum Grammaticulus, attamen in cœlum si
 potes quam primum exsulca. O. Me ac-
 cingam operi, tu nolito me tangere. M.
 non tangam, sed cave deorsum cadas. Cum-
 que temerarius iste Ollilambius sese altius eri-
 geret, seque inter saltandum insolentius ex-
 tolleret, olympo in ætuam decidit, ac dein-
 de in Vulcani cloacam, qui montem illum
 priscis temporibus incolere consuevit. Tum
 Mercurius ridendi intemperans sedulo cla-
 mabat:

O Coridon, Coridon quæ te dementia cœpit.

*Alba ligustra cadunt, vaoeinia nigra legun-
 tur.*

O.

O. O sancte Mercuri adjuva me! ô Apollo!
 ô Latona! ô vos Musæ novem adjuvame!
 His Lamentationibus ille commotus hunc
 hominem foetidum, & instar bubonis cœcu-
 tientem, ad novum quendam fontem cabal-
 linum, nuper a Sylvano adinventum perdu-
 xit, ubi purgare hominem volens eum suf-
 focavit. In signum cujus adhuc aquæ illo-
 rum fontium ita turbidæ foetoribusque per-
 mistæ sunt; ut quicumque ex illis indigne bi-
 berint, insani potius sint quam sapientes.

Hunc cum recitasset Dialogum, hæc con-
 tinuo verba subjecit. De poetis, inquit,
 malis & perversis tanquam præclaro nomine
 indignis solum loquimur: de honestis & sapi-
 entibus mali nihil. Nec aliquem sub cœlo hoc
 nostro Dialogo offendi volumus. Nam qui
 tandem obscuri sint viri Grammatici certant,
 & adhuc sub iudice lis est. Vale. ex Con-
 stantinopoli, sexto Idus Mahumeti.

XXXI.

*Stephanus Calvastrius, Joanni Luci-
 pulario S.*

OBSCURORUM in dies numerus magis ma-
 gisque augetur. Inscripti nudius tertius
 tabulæ nostræ Poetas aliquot nobis persimi-
 les, qui se invecivis potentissimos esse glo-
 riantur: & hæc eorum sunt nomina, Hir-
 pinus

Spinus Murcida, Asmodeus, Harpalos, Pultronus Lurcho, Bibesius Sicophanta, Ollilambius, Nebulo, Philocapnion Jovianus, Joannes Smœrpot, Hans Leverworst, Gryllus Reptilis, Henricus Haverfack, Stutfus Murius de cella vinaria, Cornutus Bubularius, Fatuinus Schelmo, Phyton Serpentinus, Georgius Bestia, Petrus Sclabbert, Hermannus Klaff, Ganimedes Junius, Coridon Sylvanus, Sclampampius Tellerlecker, Stilpho Gnatonicus, Joannes Bulkinus, Demodicus Codrianus, Sinon Græcista; Faunus Corniger, & Ovidio teste,

Additur his Nyseus, indetonsusque Thyoneus,

Et cum Lenæo genealis confitor uvæ.

Nycteliusque, Eleleusque parens & Iachus & Evan.

Gnosius Ichnebates, Spartana gente Melampus

Pamphagus & Dorceus & Oribasus Arcades omnes,

Nebrophonosque valens & trux cum Ielape Cheron,

*Hileusque ferox nuper percussus ab apro,
Et niveis Leucon, & villis Asbolus atris.*

Omitto reliquos qui spem non habent, & quorum (sicuti stultorum) infinitus est numerus: Hi bellum contra Theologos acturi sunt. Nam arrogantia, temeritate, convitiis

tiis & blasphemiiis pares sibi nullos habent. Noli igitur plus æquo lamentari, Ego inter saxum & sacrum sto, & ex fonte Hypocri-
neo sum infatuatus. Vale. Ex Libetridum
spelunca Nympharum.

XXXII.

*Joannes Lucibularius Stephano Calva-
strio S. D.*

MISERRIME nobiscum aguntur omnia, multiplicasti gentem, sed non lætitiã: obsunt nobis illi (si rite rem ipsam pertractare voluerimus) & pro sunt nihil. Non vult habere Capnion impudentes Sycophantas, sui defensores. Quid multa? ipse receptui canere jam pridem destinavi & meliorem agere virum. Valeant ludiones Jurchones, comedones, ventres, bibesii, cœnippetæ, flagricibæ, prædones, calumniatores, parasiti, gnatones, flagriones, bucedæ, plagipatidæ, furciferi, catilones, & id genus obscurorum omne. Te igitur illi omnes dilanient, strangulent, obstringilent, obliterent, & culter & venenum, & incantatio vitam tuam, quæ est mors, acerbè finiant. Vale cum tuis ut potes. Moguntia, ex Domo nostri impressoris, pœnas suæ temeritatis procul dubio daturi.

XXXIII.

Pultronus Murcida, Titivillo Corniculario S.

NON possum non dolere, non lacrymari, non mœstus esse, ita nos excruciant viri boni & sapientes; de illis duntaxat loquor, qui non sunt de nostro obscurorum grege. Et ideo de grege non ausim quicquam deponere decum. Simplex biebecula, pueri quoque & mulieres, publico nos odio insequuntur. Clamitant enim in plateis, huc veniunt Obscuri Reuchlinistæ, non minus Deo quam hominibus odibiles. Jaciunt deinde in nos stercorea. Quid multis? Canes nobis omnibus ultro non irritati adlatrant; nigris enim utimur larvis, nec id solum canes agunt, verum & viles caligas nostras & detrita vestimenta dilaniant. Vale, ex cella vinaria; ubi nobis dantur Deorum responsa, & poetarum fabulæ a Baccho exponuntur.

XXXIV.

Titivillus Pultrono S. P. D.

ANIMAM ago mi charissime Murcida; Utinam essem cum Anchisiade in Elysiis campis, & hæc tam infelicia non audirem. Proh Deum atque hominum fidem! quid hoc est si contumelia non est, aut potius Dei plaga. Quæ tu scribis, intolerabilia mihi videntur.

dentur. Gratiâ etiam Capnion nobis agit nullas, quin potius Obscuris omnibus maledicit. Alii præterea nos Sycophantas, alii noctis filios, alii nebulones, alii humanas bestias: alii monstrosa mancipia, alii canes rabidos, nonnulli hæreticos, blasphemos & fœtidissimam convitiarum sentinam appellant. Addunt quoque, nos falos obscuros cum Dathan & Abiron merito a terra absorbendos. Vale, ex Argentina pridie Kalendas Jovis.

XXXV.

Gerhardus Schirruglius Joanni Wickelphio S. P. D.

MALI sunt homines, qui dicunt nobis male. Quamvis enim neque Deum timeamus, neque homines, aliosque indigne læserimus, nihil tamen est, quod contumelias perpetiamur bellum hoc & lepidum. Verum hæc alias. Grave mihi semper atque anceps dubium fuit, quare Colonienses Theologi plus cæteris per Alemanniam florentibus, superiori starum (ut sic dicam) errores corripere nitantur, & in Suevum indignari, hominem nobis summa conjunctum necessitudine. Vale feliciter, & cras responde. Ex Andernacko, inter calices & pocula.

XXXVI.

Wickelphus suo Schirruglio S. P. D.

NON possum tibi Gordii nodum absque dolore interno & horrifonis ululatus
dis-

dissolvere. Nisi Doctor essem in omnibus scientiis mundi: itemque si neque in Bohemia neque in Arragonia fuisssem, ad tam difficilem & plâne tortuosam dubitationem respondere tibi nequaquam possem. Audivi nuper in Ecclesia a quodam Theologo, ad populum DEI verbum habente; reverendum Inquisitorum, Jacobum Hochstraten, tres sibi a sede Apostolica Archiepiscopatus commissos habere, Coloniensem, Moguntinum & Trevirenssem, ut quæ mala ibi compererit, ab Ecclesia DEI quamprimum refellat.

Adjecit quoque Sixtum Papam quartum singulari quadam commissione per totam Alemanniam hæresium extirpandarum munus Theologis Coloniensibus commisisse. Quod ut luce clarius intueare, brevius illius exemplar tibi per Liripipianum nostrum transmittito, ut immodice tecum lamenteris. Vale, ex Madeburck, & pœnitentiam age quam primum potes.

Sixtus Papa IV. Dilectis filiis, Rectori, Decanis ac Universitati studii Colon.

DILECTI filii, Salutem & Apostolicam benedictionem. Accepimus literas vestras, ex quibus cum jucunditate intelleximus, quo zelo fidei Orthodoxæ, quaque prudentia scripta erronea hæresin sapientia, legi, imprimi ac vendi prohibueritis; mu-

82 LAMENTATIONES

licularumque imperitiam represseritis. Quod dum tenentur, interpretantur quod nesciunt, & scripturarum sibi usurpant scientiam, in maximos dilabuntur errores: Nec sibi solum, sed aliis quoque animarum præcipitium struunt. Laudamus vos in Domino vehementer: Fecistis ut bonos Catholicos (quales semper fuistis) decet, & quod vos non dubitamus facturos: pro qua re nos & hanc sanctam Apostolicam Sedem, invenietis in omnibus desideriis vestris promptiores atque benigniores. Ceterum ut quod bene coepistis, facilius possitis perficere, harum serie vobis auctoritate Apostolica licentiam & facultatem concedimus coercendi sub censuris Ecclesiasticis & aliis oportunis remediis, impressores, emptores, lectores librorum hujusmodi. Et quia fieri posset, ut impressores prædicti metu vestri alio se conferrent, volumus ut ordinariis & magistratibus locorum in quibus erunt, nostram hanc voluntatem significetis, quam ubique volumus observari. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub anulo Piscatoris, die XVII. Martii M. CCC. LXXIX. Pontificatus nostri anno octavo. L. Grifus.

XXXVII.

Daubengigelius suo Simpriano S. P. D.

Quo me vertam præ dolore, mi suavissime Simpriane, quibus querar quos implor-

plorem? si domi sum, phantasmatibus vexor,
 & intestina lumpricis corrumpuntur. Si
 exeo, male de nobis sentire bonos animad-
 vertimus, Onos miseros & infelices! O fu-
 nestam diem in qua nati sumus! ô pectora
 cæca, o hircofum Obscurorum Reuchlini-
 starum gregem, æterna ac plane incluibili
 diffamiarum & convictiorum lepra adustum,
 Nobis LEO Papa maledixit, libri nostri
 comburuntur. Nec mulierculæ nec Phar-
 macopolæ ex illis cucullos facere audent:
 ne venenum quod in illis latet, incautos ene-
 cet. Erasmus præterea Roterodamus nos
 detestatur & odit. Fuimus Troes. Omnia
 nobis & in cælo & in terris adversa sunt.
 Scio quid faciam,

*Utra Sauromatas fugere hinc libet, & gla-
 cialem*

Prorsus Oceanum.

Vale. Datum Augustæ. &c.

XXXVIII.

*Symprianus Daubengigelio suo
 S. D.*

Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa.

MERITO nos canes rabidos & blasphe-
 mos boni appellant. Nimis enim im-
 pudenter non in viros solum sapientes &
 bonos sed in JESUM Christum, in Beatam
 (F) a Vir-

Virginem, in supernos cœlites, nostris contumeliis ludendo debacchati sumus. Quare nos insensati & degeneres Christicolæ, ea verba, quæ Sacrosancta Mater Ecclesia primiparæ adaptavit Virgini, in nostras diabolares meretriculas & scorta publica nocturnasque pecudes redegimus? Quid Theologos ipsos, validissimos Christianæ fidei defensores, ac Sanctum Petrum cœli Primatem, perfidis comparere Judæis? Quid sacratissimas Apostolicæ Sedis indulgentias permerdere? Quid cum divino Salvatoris nostri corpore jocularisumque aliis in frontispicio nostrarum epistolarum movere contendimus? O nos miseros homines, & non immerito a Sede Apostolica maledictos! Emendemus vitam nostram in melius, qui scienter deliquimus. Quippe si infames nostræ epistolæ in lucem editæ non fuissent, itemque si neque Georgi Dialogus, neque præfationes duæ, & alia quædam impressa forent, diu fortasse causa nostri Capnionis ultro ac citro cum honore omnium sopita fuisset. Vale. Ex rure suburbano, & mecum quantocyus resipisce.

XXXIX.

Antonius Rubenstadius, Stalberio Horlepompiano, S.

NEQVAQUAM ultra Sauromatas nobis au-
fugiendum est. Inter os & offam mul-
ta

ta cadunt. Non unius duntaxat hominis consilium sequi debemus. Festinandum tarde, ne Seneca præfago, Velox consilium sequantur pœnitentia. Aliud nobis superest fugitivarium. Glauco etenim duce Circes domum, haut longe a Cajeta Campaniæ oppido inquiramus, ut ab ea, in cruentissimas mutari bestias, Theologos quamprimum devoremus. Simile enim priscais temporibus factum fuisse, tum Homerus ipse philomides; tum poetæ ad unum omnes attestantur. Urinam viginti cubitorum dracones essemus, de quibus apud Blinium legitur; longe profecto meliùs sese res nostræ haberent. Fuge collusionem Daubengigelli & simpriani: Soli quo volunt abeant, nec nos amplius conturbent. Mallem enim decies in furcam suspendi, quam uni Theologorum esse ludibrio. Vale, Datum Francfordiæ, ex fœtida Judæorum hara.

XL.

Stalberius Rubenstadio S. D.

LONGE mihi alia mens est, pater honorande. Nemo nostrum quoque pergat, nemo montes Caspios, nemo Sauromatas, nemo Circes Domum petat. Monoculus ego sum & lippus, Oculari tamen Capnionis Speculo

26 LAMENTATIONES

culo ante nasum meum posito, vos multi iugis erroribus video implicatos. Legi apud Hesiodum in Theogonia, Protheum Oceanus & Tethios filium, in varias sese omniformas transmutasse. Hunc colamus Deum; huic porcos & asinos offeramus; ut delusis Theologorum oculis, bestiarum duntaxat formam habere videamur; ut sub tali velamendo nihil, quod adversariis placeat, peragamus. Quo facto tum variæ eludent species atque oraferarum. Alius enim subito fiet sus horridus atque tigris; Squamosusque draco, & fulva cervice leana. Vale. Datum Cracoviæ. xxx. idus Septembres.

XLI.

Doctor Grillus, Stalberio Rudenstadio; ac ceteris amicis, S. D.

QUID alios imprudentiæ accusas, quum tu sis unus omnium qui vivunt insipientissimus; quanquam tamen in tenebris plus uno fidens oculo, quam reliqui in luce duobus. Bestiæ diu fuistis, & crudelissimis quibusque bestiis longe crudeliores, licet caudas in terram dependentes, licet asininas aures, licet urforum ungulas, aut solidos equorum pedes non habeatis. Alii vestrum dra-

cro,

crones sunt, alii vero basilisci: Ita enim & verbis incantinni, & stylo enormes, & audacia ac veneno pestilentes estis. Stultum est igitur optate quod diu estis consecuti. Bubonum, noctuarum, asionum, ulularum, vesperilionum, nycticoracum, strygunum lemurumque exemplo nocturnis volate temporibus: ut nocte intempesta, palpabiles tenebræ vos obumbrent, Valete ut meriti estis, Ex Noreberga.

*Mammotrectus Buntemantellus, Eyntelyabiano Philopompo Obscurorum legato,
S. P. D.*

EDIDIT nuper libros duos Reverendus hæreticæ pravitatis Inquisitor, in quibus luce clarius patet, quam sancte & quam pie Georgius Benignus & Capnion ipse in suo Dialogo locuti sint. Ita enim in illis convincuntur, ut nullo unquam Marte possint exurgere. Non est reverendo inquisitori machæta hebes neque stylus retonsus. O Philopompe, quis hæc futura credidisset? Nobis Lachrymæ sunt Crocodili; Cumani sumus, homines profecto habetes atque obtusi. Acta agimus; anseres nunc (ut Theologi dicunt) inter olores strepunt. Discamus igitur

tur aliis in rebus uti foro, & aliena frui infania. Nam operam hic atque oleum perdidimus. Si cras præ summo animi dolore atri Ditis januam introierò, Plutonem rogabo, ut te illuc post tres dies accersitum, veram obscuritatem & tenebras palpabiles jubeat intueri. Vale, ut potes. Ex Cracovia.

XLIII.

Fytelrabianus Buntemantello S. D.

O TE omnium sub cælo miserrimum & præ cæteris mortalibus, magis importunum. Quid mihi tam tristitiâ nuncias? Quid mea gaudia in luctum convertis? quid me ex alto in desperationis sterquilinum præcipitas? Non tam acerbè mihi rem gestam scripsisses. Me senio contractum nosti, & ex leni vento huc atque illuc impelli. Ego enim si hoc malo nuncio apoplexia tactus fuisset, quis obsecro tres meos obulos & tribulli ac Propertii libros una cum Ovidianis Amoribus consecutus fuisset. Silicernius sum & senex capularis, meque vespiliones ac bustuarii die noctuque insequuntur. Observa me igitur, ut ultimæ voluntatis meæ dignus executor inveniri. Non te moveant Theologorum correptiones. Indocti sunt,
 &

& præter Sacras literas sciunt nihil Poëtas non intelligunt. Quid ergo nostrarum epistolarum mysteria intelligerent? Neque Aristot. in XV. Phisicorum; neque Prophirium in libris de anima: neque Æsopum in Metaphisicis legerunt unquam; Abeant igitur, nosque, more nostro vivere ac loqui permittant. Vale.

XLIV.

*Trullus Pomivendulus, Flacco Murilegiano.
S. D.*

AUDIO Judæos multum lætari de prospero rerum suarum successu. Legunt enim librum quendam Joannis Reuchlini talem, qualem ad mensam discumbentium & in Synagogis suis Diabolicis, ut in dies Christianos derideant, & execrabiles suos libros Christo Deo blasphemos injuste tueantur, atque conservent. Quare si perditissimi crucis Christi hostes, indigne & ex ingenita atque inveterata malitia lætantur, nos perpetuis lamentemur in tenebris (modo salvi esse voluerimis) necesse est. Ex Francfordia autem nundinis nunc Aprilibus aliquod tecum Ocularia confer, ut si non mentis, oculorum tamen visum restauremus. Hunc solum habemus honorem,

(F) 5 rem,

90 LAMENTATIONES

rem, quod Judæi in scandalum Ecclesiæ Obscurorum epistolas in Teutonicum translulere. Vale ut potes. Ex Dulken Anno M, CCCC, XVIII.

Finis Lamentationum veterum, quæ nundinis Aprilibus hoc eodem anno editæ fuerunt; at multis in locis modo, non solum immutatæ, sed plurimum etiam citra eujuscunque indignationem (ut boni omnes consueverunt) adaucte.

SEQUUNTUR LAMENTATIONES
NOVÆ OBSCURORUM REUCHLINISTARUM.

I.

*Simon Latsbubularius, Totusque Obscurorum
exercitus Gogo ac Magogo suis Principibus
S. P. D.*

COGITANTIBUS vobis, Principes egregii quos tandem Patronos rebus nostris summo in periculo constitutis deligeremus, vos potissimum & omnibus, velut duo clarissima Judæorum lumina (quorum sub tutela iniquitates nostræ omnes militarent) digni occurristis, Magnum est enim & grave & permolestum atque acerbissimum, quod Capnionis nostri contemplatione nuper omnes vulnus accepimus. Maledixit nobis summus Pontifex & tota Christi illudit Ecclesia. Pauci etiam reperiuntur, qui nos (ut ab aliis accepimus) vivere in terris patiantur. Heu! heu! igitur nos infelices atque infortunatos! qui ob singularem nostram in bonos omnes audaciam & insigne in Christum facinora, nihil honoris consecuti sumus. O fallaces nequitiarum blanditias! quibus allesti per varios agitamur errores. O inanes cogitationes nostros! qui secundis in rebus eo magis nos seducunt, quo certiore spe quadam nobis blandiuntur. Quas ipsum sæpe numero, blasphemias in epistolis nostris conscripsimus, bonis omnibus, & toti (ut audimus) Christia-

stianitati plurimum displicuere. Quis igitur nostrum in tanta rei indignitate, non mœreat? non audaciam deploret suam? non sese mortifero conficiat dolore? Quid multa? Actum est nobiscum, nisi literis vestris animati fuerimus. Valet ad longos Platonis annos. Moguntiaë, ex Corona, tutissimo Obscurorum asylo.

II.

Gog & Magog Obscuris Reuchlinistis S. P. D.

QUID vos miseri foeminarum more ejulatis? Numquid fera vobiscum in fundo est parsimonia? Adscendit clamor vester in altum, & montes Caspios horrifono fragore percussit. Insolitum deponite timorem. Estote fortes in bello contra virtutem, ne inimici nostri in cunctis plus æquo triumphent. Annunciamus vobis gaudium magnum, quod notum erit omni populo, quia natus est vobis Servator Antichristus in montibus nostris ex edentula quadam anu Blasphema nomine. Quæ superba nimis, semper in orbe habet Vergilianum illud: En ego incedo Regina, Jovisque & soror & conjux. Hinc est quod nostri Doctores in fabulis Ethnicorum multum eruditi, eam Junonem esse contendant. Nec immerito; Habet enim pedissequas insignes, tres inferorum furias, & Harpyas quatuor, inter quas Celeno vobis obscuris, ac vestro

vestro tandem Patrono, pessima quæque eventura prædicit. Nos enim illius vaticinia contempnimus: quia ut in veteri est proverbio: Malæ aves malam præfagiunt auram. Valet feliciter cum vestro Capnione. Datum in montibus Caspiis, Anno a nativitate Antichristi secundo.

III.

Doctor Grytz, omnesque Obscuri Reuchlinistæ Gogo & Magogo suis Principibus S. P. D.

ACCEPIMUS literas vestras, Principes invicti, nectare nobis atque ambrosia suaviores. Quid enim periculosis hisce temporibus Pseudo-Christianis auditu jucundius evenire potuit, quam eum esse in terris natum, quem omnes blasphemi omnesque calumniatores & hæresiarchæ summum Deum sunt habituri. Adoramus itaque Jovem & Apollinem, Mercurium quoque & Musas novem, ut Antichristo parcant, eumque magicas doceant artes, ne in scholas eo Theologorum adveniente, artium Diabolicarum rudis esse videatur. Nam qui virtute & sapientia potest, nihil maleficio contendat necesse est. Valet diu in montibus vestris cum Antechristo nostro, omniumque nebulonum ac Sycophantarum, lemorum etiam & strygun Patrono. Wormatiæ, ex porcina Judæorum Synagoga.

IV.

IV.

*Gog & Magog, Doctori Gritz, omnibusque
obscuris S. P. D.*

ANTICHRISTUM nostrum ant potius ve-
strum expeditum in vario criminum ge-
nere adolescentem; nonis nuper Septembri-
bus in jucundissimum Veneris montem, tan-
quam ad mercaturam omnium nequitiarum
cum Asmodæo nostro transmisimus. Non
dubium, quin ab omnibus ærumnis atque an-
gustiis vos sit quam primum liberaturus. In-
terea temporis neque blasphemis parcite,
neque impræcationibus. Vult enim sibi An-
tichristus tales habere apparitores, talesque
suo Albo milites inscribi. Cæterum ut ad
alia progrediamur mittite nobis in Proserpi-
næ bigis aliquod Specula Ocularia Joannis
Reuchlin, quæ a multis Universitatibus con-
temnata accepimus, & Defensiones ejusdem;
ut boni etiam viri hic non nihil habeant quo
se oblectent. Adjiciantur & alia si quæ vo-
bis supersunt ejusdem generis inutilium con-
tentionum fragmenta. Volumus quoque
scurriles vestras Epistolas a sede Apostolica
jam pridem condemnatas, nobis in quadrigis
mitti; ut illis Antichristus noster non ille-
pide institutus, blasphemis & irrisionibus
abundet; omnemque turpitudinis ac maledi-
centiæ artem (multum est enim a teneris con-
suescere,) puer non ignoret. Postremo dum
steteretis ante Reges & Præsides, nolite co-
gitare

gitare qualiter aut quomodo libri omnes vestri sint ultra Caspios montes transferendi. Præsto vobis erunt, Cacodæmones ipsi, in montium nostrorum radice, qui hanc librorum sarcinam, dicto citius nobis præsentabunt, quum æque ac nos istius modi lenocinis delectentur. Salutant vos sorores Antichristi, vestræ consobrinæ; Temeritas, Arrogantia, Impudentia, Cæcitas, Obstinatio, Desperatio, Hæresis & Blasphemia; quas si rite honoraveritis, ita etiam, ut in omnibus vos nequitiis & sceleribus expeditos habeamus, magna procul dubio ab Antichristo (cujus & vds præcursores estis) donaria recipietis. Valete diu & pergite, ne sacrosancta sedes Apostolica falsum dixisse videatur, ubi vos filios iniquitatis esse decrevit. Ex Caspiis montibus, Anno tertio.

V.

Nicolaus Loripes, Coridoni Lusco, P. D. P.

*O Coridon, Coridon, quæ te dementia cæpit,
Alba ligustra cadunt, vaccinia nigra leguntur.*

HÆC sunt verba Divi Vergilii, patris nostri & poetarum omnium parentis quem tu minime intelligis. Hunc etiam locum noster exponens Ollilambius divino præditus ingenio, libro XXV. de natura rusticorum & nebulonum ac pseudo-Christianorum vâfriciis:

friciis: vult per Coridonem (id quod Commentatores in hunc usque diem ignorarunt) umbrosam Dianæ intelligi venatorem, qui in Cyntho & Helicone, sacris Musarum montibus, albos volens cuniculos capere, corvos ac nycticoraces cepit. Quæ res quam sit iucunda auditu, nemo profus ignorabat. Quæ propter te oro atque obsecro; ut ære etiam chalcotypo imprimi actutum facias, ne tam necessaria cognitu cæteros nostræ sortis homines prætereant. Nam argutuli quidam novarum rerum (quæ nusquam sunt) indagatores; dum nova cudere posteritate satagunt, in aliena nimis & fugilia dilabuntur. Vale Delphis, ex phœbadum spelunca sacerdotum. Te plurimum salutatur nostra Calliopea. Iterum vale:

VI.

Coridon Luscus; Nicolao Loripedi S. P. D.

SUNT complura in nostrum Maronem commentaria, sunt infiniti per totum pene terrarum orbem interpretes; at nemo illum plene intelliget; nisi & nova obscurorum Reuchlinistarum, doctissimorum quidem in fabulis virorum, glossemata perlustraverit. At mihi nuper tua multam expositione jactabundo, ac plane importuno Theologus quidam & eruditus & vehemens, sese in Sybillinis foliis, aliam deprehendisse respondit. Carmen (inquit) illud Virgilianum;

num; Alba ligustra cadunt, & alia quæ sequuntur, vulgare poetæ non intelligunt. Divinus enim ille Vergilius (ut non remulco sed plena utar velificatione) infelicissimos nostrorum temporum dies, ex singulari quadam nativæ virtutis industria luce clarius prævidit quibus vel Paulo teste, obscuro ac de genere quidam poetæ sanam doctrinam non sustinebunt, sed a sua desideria coacervabunt sibi magistros prurientes auribus. Auditum etiam suum a veritate avertent, & ad fabulas convertentur. Postremo subjunxit idem ille Theologus, Alba ligustra, hoc est omnium pene Sanctorum scripta Doctorum, una cum Evangelii Christi & Apostolorum Canonibus cadunt, id est, parvi ab Obscuro æstimantur, & ob styli atque orationis humilitatem non habentur in pretio. Nigra vero Vaccinia, hoc est fabula, convitia, insamiationes, mendacia, blasphemias, hæreses, & id, genus aliæ vitiorum pestes, festive saltem & eleganter compositæ; leguntur, id est ab omnibus fere colliguntur, desiderantur, & in pretio habentur; ac præclarissimum Theologorum tum Jureconsultorum scriptis a levibus quibusdam ac perversæ mentis hominibus anteponuntur. Quibus auditis, ego totus obstupui, steteruntque comæ, & vox faucibus hæsit. Vale mi Loripes, & Theologos semper fuge, ne cæci visum recipia-

cipiamus. Moguntia, ex domo quadam insigni, cui Corona nomen,

VII.

*Nicolaus Calumniator Lucio Catilinæ Juniori
S. D. P.*

*Heu mihi nunc fugiunt vires & corporis usus,
Mens mea non fervit nec mea lingua mihi.
Heu miser in nostris est nulla potentia mem-
bris,*

*Horum quodque suum denegat officium.
Nulla parte suos cernunt mea carbasa portus,
Nec sentire potest anchora nostra solum.
Nescit nostra suamquo querat plagam salutem,
Sæpe precor mortem, mors tamen ipsa fugit.*

Non abs re conqueror, mi suavissime Catilina. Nam hoc solum ex omnibus nostris iniquitatibus, blasphemis & hæresibus (ut verum tibi fatear) consecuti sumus, ut nos æque boni omnes ac publicos hostes & Ecclesiæ suæ inimicos insequantur. Quin etiam se muniunt signo sanctæ Crucis, quoties Obscurorum nomen ante prospectum audierint, nosque Diabolos esse arbitrantur. Proh Jupiter! proh Dii immortales! quid hoc est, si injuria non est? Consolare me obsecro primo si potes diè. Nam obscurus ille Charon scava sua feruginea, nostrum ali-
quod

quod intra dies octo ad obscuras inferorum latebras per acherontem ac Stygem cœterasque paludes est delaturus. Vale, ex Hagenau. Nonis nuper Septembribus.

VIII.

Lucius Catilina Junior, Nicolao Calumniatori Reuchlinistæ & Talmudphilo S. D. P.

Stulte quid insanis, cur te dolor urget inanis?

Te sperare jubet Calliopea suum.

Temperet ergo tuos Modus & prudentia quæ stus,

Terge tuas lachrimas, discè tenere modum.

TOTA via totoque cœlo aberras, mi Nicolae, si arbitraris nos in Sacco venditare. Non sunt nobis oculi lolio vitiati, quin & serpente & aquila acutius intueamur. Quamvis Theologi nos odio persequantur, Strabonistamen instar (ut est apud Solinum) triginta-quinque millia passum prospicere valemus. Tibi persuadeas velim bifrontes nos esse Janos, quibus Mydæ aures affigi non possint. Nonne pilosi omnes sumus? quos natura (quæ occulte operatur) cæteris mortalibus astutiores esse decrevit. Pilosum inquam cor, cum Messenio Aristomene a Lacedæmonibus interfecto habemus. Astutia

igitur nostra vincet studia illorum. Prius restudo cursu leporem vincet, currusque bovem trahet, quam ingentem nobis malitiam deserere possimus. Nec mirum. Veterem enim peliculam difficulter exugit, qui tam diu fraudibus ac malitia occaluit. Vale, ex Dullendorp, & cum ad Elysios campos descenderis, Plutoni inferiorum principi, me iterum atque iterum commenda.

IX.

Pluto Phlegetonteus, Sinoni Ulularia,
S. P. D.

O DII Deorum quorum opifex paterque ego sum, quam graves mihi nuper Obscurorum Lamentationes oblatae apud inferos fuerunt nemo prorsus Cacodæmonum est. Mi Sinon, qui non luctu ac moerore contabescat, ac carnem devoret suam. Omnes enim boni (ut audio) ac sapientes Obscurorum Reuchlinistarum genus, velut pestem quandam praesensque venenum fugit. Auctores sunt Theologi qui pro Ecclesia Christi ad sanguinem usque (si rite accepta recordor) legitime decertantes, pessima quaeque (nobis etiam invitis) eradicare nituntur. Hem me miserum! vix sum compos animi, ita ardeo iracundia Nihil est, quod malim, quam illam totam Theologorum

rum familiam mihi dari obviam, ut mihi
 iram hanc in omnes eos evomam omnem,
 dum egritudo, hæc est recens. Satis id tan-
 dem supplicii sum habiturus, dum illos ul-
 ciscar modo. Vale, ex Tenaro Laconiaë pro-
 montorio, ubi ad inferos descentibus facilis
 patet via.

X.

Simon Ulularius, Plutoni Stygio, S. P. D.

*Occurrunt animo pereundi mille figure,
 Spes bona sollicito victa timere cadit.*

O CÆCA nocentum consilia! O semper
 timidum scelus! Nullum ut (sentio si-
 ne magno auctoramento est malum O for-
 tuna! O fors fortuna! quantis incommodi-
 tatibus & quibus scandalis implicati omnes
 sumus. Qui tibi servit, nulli fortasse servit,
 sed æternæ, (ni fallar) sibi maledictionis
 præcipitium struit. Nemo nos nostro ex-
 onerat metu, nec tu id quidem (qui Prin-
 ceptes tenebrarum & Obscurorum omnium
 Patronus) facere ullo modo potes. Si tibi
 machera est, nos quamprimum tuere, teque
 in angelum lucis, (id quod te Paulus ad Co-
 rinthios facere solitum testatur) quantocytus
 transfigura. Quod ubi feceris tecum ad in-
 feros descendemus. Vale ut potes, & læ-

tare cum Proserpina uxore tua & Glauca matre, Ex Noremburga, Nonis nuper Septembribus.

XI.

*Henricus Haverfack, Nequitiarum Licentiat-
tus, Joanni Smerpot Præceptori suo,
S. P. D.*

FUI nuper Mōgunti in confessu Obscuro-
rum Virorum, petens ab iis, ut suo me
albo inscriberent, Quibus confestim annu-
entibus (pares enim cum paribus facillime
congregantur) artem me prius histrionicam
exercere volebant. Vino itaque naturam
non parum adjuvante, tantum cæteris Obs-
curis in hac arte præstiti, quantum asino
porcus ad edendum antecellit. Qua propter
non possum Liberum patrem (quem Bacchum
alii appellant) non laudare & in cœlum us-
que extollere, qui me infinitis exsolutum cur-
ris, semper lætum esse vult & vendere disten-
tum. Ubi enim quid est vini, haut cesso,
quousque totus est gurgulio, prægnans ab
imo & transgulam. Sin paucitas, vel lampo-
vel lingo, dum odor fogaæ olet; At non
(ut est, plerisque mos) in abditis & solitariis
locis aut specubus, sed cum bonis natabus
& sodalibus & similibus mei. Hoc tamen
unum me plurimum excruciat & animo tran-
quillo esse non sinit, quod nisi artem etiam
blasphemandi didicero, nunquam sim in Do-
ctorem

florem nequitiarum una cum cæteris promovendus, Quod ne fiat, tui erit officii providere. Vale ad longas Nestoris annos, & Æsopi patinas nobis ad cœnam para, ut Baccho ac Cerere suffarcinati, ad omne malum promptiores esse possimus.

XII.

Joannes Smarpot Daventriensis, Henrico Haversack suo Discipulo, S. P. D.

DOLEO in immensum, & supra quam cuiquam credibile est interno excrucior dolore eo quod hætenus ad saxum verba fecerint, operamque perdidierim & oleum? In fœcundi quippe ingenii est (Fauſtus inquit) præmonſtrantem (quanquam illi debeat plurimum non excedere. Quapropter tibi gratias ago nullas, quod ultra ipſam in conviviiſ gesticulationem, nullam blaſphemandi didiceris artem. Lege relege, perlege Apoſtaticas, ac plane execrabiles Obſcurorum epiſtolas, & te in nequiſſimum omnium nequitiarum Doctõrum, hiſtriones ipſi, dicto citius promovebunt. Sequere etiam impudentiam præceptoris tui; teque ad peſtiferos illius mores. (neceſſe eſt enim ut de me ipſo in tertiâ loquar perſona) totum eſtinge. Quod ſi feceris, vivum eris Sycophantarum idolum, omniumque vitiorum exemplar. Vale diu, Wormatiæ ex

104 LAMENTATIONES

foetida Judæorum hara, ubi me culices & pulices cutē integra esse nunquam sinunt.

XIII.

Simon Drullensis, Matthiæ Rupho S. P. D.

MIROR equidem, quam potissimum ob causam viri boni nos Obscuros Reuchlinistas cum Dathan & Abiron a terra velint absorbendos esse; qua item moti insania nos histrones & Sycophantas, ac nequissimum plane genus hominum appellare non vereantur. Hunc mihi si dissolveris nodum, alterum te esse Apollinem prædicabo. Vale, ex Basilea!

XIV.

Matthias Ruphus, Simoni Drullensi S. P. D.

EXPLICARE non possum litteris Simon, quantam mihi tristitiam nuper in Judæorum Synagoga deambulanti multorum epistolæ attulerunt. Scribunt enim non Theologos modo, verum & optimos quosque dicere solitos, nullum esse sub cœlo tam impudentem tamque inverecundam meretricem; nullum item latronem tam inhumanum, nullumque tam discinctum Sycophantam, qui nostras hoc est, Obscurorum epistolas lectu dignas velint. Nec mirum. Sæpe enim frateram transfilivimus. Ansam quoque largiti sumus ut male nos tractare & boni & mali omnes possint.

Capra

Capra gladium quo mactetur ad invenit. Faber quas fecit compedes, ipse gestat; suoque perit indicio forex; & in exspuentem cadit, quod in cœlum exspuit. Nolim igitur mireris Simon, nos ab optimis iniquissimos & a gravissimis quibusque levissimos appellari. Cave hæc Theologi resciscant Colonienses, nec laqueum nobis mandent, aut medium ostendant unguem. Vale ut potes, & digito conpescelabellum. Ex Franckfordia.

XV.

*Casfrimannus Echtnobiensis, Doctori Gritz
Obscurorum Præceptoris S. P. D.*

QUAMQAM omnia nobis adversa sint, Doctor egregie, & Istmon perfodere non possumus, nihil tamen est, quod vel Theologos ipsos in aliquo timeamus. Dies enim nobis adimit dolorem: Verum enim vero quia Cumanii omnes sumus, homines profecto & obtusi & hebetes, præcepta nobis aliquor salubria abs te tari postulamus: ut quemadmodum vulpes pilos non mutat suos, ita etiam & mores nostros nunquam immutemus; ne ex his esse videamur, de quibus Horatius cecinit.

Dum vitant stulti studio in contraria currunt.

Extra undam ergo & fumum, elegantibus tuis documentis, longe compelle carinam.

(G) 5

Vale,

Vale, ex Hoppenem, & quæ nos vel facere
vel docere volueris quam primum rescribe.

XVI.

*Doctor Gritz, Castrimanno Echnobiensi
S. P. D.*

QUEMADMODUM non agræ patior, Ca-
strimanne ab omnibus fere Theolo-
gis & sacrarum literarum cultoribus con-
temni; ita plurimum lætor a vobis omnibus,
hoc est, ab obscuris Reuchlinistis, nunquam
fatis in umbrosa Judæorum Synagoga lauda-
tis, commendari. Excudi moralia quædam
præcepta, quæ cum legeris dicto citius ob-
stupefces, admiraberisque, quod talia a no-
bis edita atque adinventæ, apud te potissimum,
ad Obscurorum omnium institutionem stu-
diosè observentur. Illis ergo diligenter a te
perlectis divinitatem, quandam in me esse
intelliges, ut vere animus meus sit de cœ-
lo sumptus ignis. Hæc ergo quæ sequuntur
tibi ac tuis præscripta esse volumus,

*Canones sacros & Ecclesiæ statuta nunquam
observanda*

Obscurorum patronis semper obediunt,

*Theologis Religiosis & poetice ignavis, re-
verentiam nunquam exhibent,*

*Cum Musarum inimicis inhumane semper
versantur,*

*Adulterinum in digito annulum & torquem
in collo fucatum gestant,*

Omni-

Omnibus bonis calumniam inferunt,
 Baccho ac Venere nunquam abstinunt,
 Obscurorum epistolas & oculare speculum
 Joannis Reuchlin diligenter legunt.

Die noctuque per vicus divagantur.
 Ineptiis, blasphemis & heresibus raro aut
 nunquam parcunt.

Omnem malitiam libenter docent,
 Arrogantiam & temeritatem pro virili
 colunt.

Alea & ebrietate cuncta dissipant.
 Rasos capite, proluxa barba, laceratis ca-
 ligis, & veste detrita frequenter ince-
 dunt.

Domus Prelatorum tempore prandii im-
 portune visitant.
 Fatuorum & histrionum mores semper ha-
 bent.

Convivio magis quam consilio se aptos prae-
 perant.

Dominicis feriatisque diebus, rem divinam
 sacramque concionem aspernantur.

Sapientum honorumque virorum admoni-
 tiones contemnunt.

Histrionum ac Sycophantarum scholas in-
 dies frequentant.

Christi Evangelia & sacras literas in ma-
 lam saepe partem interpretantur.

Simplices & columbinos decipiunt.

Cum Judeis & hominibus nequam quoti-
 dianam consuetudinem habent.

Cum

*Cum sacco per civitatem epigrammata can-
tando.*

Gladium & sicam truculenter ferunt.

Nemini gratitudinem exhibent.

Creditoribus fidem nunquam servant.

*Blasphemare & in bonos in vehi assue-
scunt.*

Apparare magis quam esse decertant,

*Domum in dies vinariam, ganeasque in-
grediuntur.*

*Morturi nihil unquam executoribus relin-
quunt, sed solis duntaxat hominibus
multum debent, animamque tandem
apud inferos sepeliunt.*

Ad hæc cum quotidiana exercitationem me-
lius sit nihil & rectissime a Cesare dictum
sit omnium rerum magister usus, atque
altera ab Aristotele natura: hunc ab Ob-
scuris morem servari volumus, ut singuli su-
um sibi habeant sive Kalendarium, sive dia-
rium, seu malis ephemerida cum Græcis
dicere. Quo in libello quotidie, pro suo
quisque in studiis & profectu & ordine, quæ-
dam id genus documenta vigilanter adno-
tent, quamvis sæpenumero exigua, ubi ta-
men in summam coaluerint (facilius enim
tritico lolium crescit) non parum profutura,
quid multis? Receptui nunc canendum est.
Nam teste Horatio:

*Quicquid præcipies, esto brevis; ut cito,
dicta*

Perci-

Percipiant animi dociles, teneantque fideles.

Hoc solum adjiciam, quod juvenalis nobis scriptum reliquit.

Aude aliquid brevibus gyaris & carcere dignum,

Si vis esse aliquid.

Vale, ex precipiti Parnasse, & dii nos quam diutissime conservent.

XVII.

Joannes Grap Poeta novellius, Arnulpho Cordiano Philosophorum omnium Philosopho, S. P. D.

LEGINUPER apud Aristotelem primo Physicorum, tria esse (proh! putor turpe est dicere) rerum prima principia, materiam, privationem & formam. Alio idem in loco, Solem & hominem generare hominem. Quæ si vera sunt, ridicula mihi profus esse videntur, quin neque in Epigrammatibus, Martialis, neque in Satyris Horatii, aut id genus aliis Poetarum libris hæc ita esse legantur. Tenes sententiam meam. Quapropter si tu quid nosti rectius illis, candidus imperti: si non, his utere mecum. Vale, ex rure suburbano, ubi me culices & pulices animo tranquillo esse non sinunt.

XVIII.

*Codrianus Philosophorum Philosophus, Joanni Grapp, Apollinis & Musarum
alumno S. P. D.*

*O curas hominum! ô quantum in rebus
inane est!*

QUID obsecro tanti facis Philosophi in
Physicis ænigmata, quæ Oedipodes ipse non solveret. Fumosum profecto rancidumque lardum sapit qui veterum magis Philosophorum quam Poetarum sententiis delectatur. Martialis scommata & Ovidiani Amores una cum Propertio atque Tibullo, tantum cæteris Philosophiæ documentis præstare videntur, quandum mulus asino antecellit. De his ego Philosophis loquor, quos S. Theologiæ Doctores & alii liberalium disciplinarum Magistri plus æquo venerantur. Ne tamen ad parietem seu potius ad mortuum verba fecisse videaris, aut surdo fabulam in tuis ad me literis recitasse: Errat vehementer Aristoteles, materiam, privationem & formam tria ponendo rerum principia. Ego potius aerem, terram & mare collocavero. Ex aere enim pluvia in terram cadit, quæ jam iterum atque iterum inebriata leones, apros, oves & boves, omniaque nobis, cæterisque multis animantibus necessaria producit. Mare verò pisces largitur, ne quadragesimalibus diebus in via deficiamus. Solem autem & hominem, genera-

nerare hominem impossibile est; sed rectius virum & mulierem ingeniali lecto id facere solitos crediderim. Hæc enim facilia intellectu sunt, quæ Schotus ipse, quem alii subtilem appellant, & Albertus Magnus nunquam intellexerunt. Vale ex montibus Riphæis, Oëtogesimo nono Idus Septembris.

XIX.

Adrianus Sinckensis Simeoni Lulliano Poetæ decies laureato Salutem nullam dicit.

Non mihi si centum lingue sint, oraque centum,

Ferrea vox, omnes scelerum comprehendere formas.

Omnia penarum percurre nomina possem.

QUIS unquam credidisset, mi charissime Simeon, Poetam Poetæ, aut Oratorem oratori vel fuisse vel esse contrarium? Quid turpius? Quid infelicius? quid abiectum magis, quam proprio perstringi gladio & a suis insperato confundi? O nos miseros atque infelices Reuchlinistas! qui sedentes in tenebris & in umbra mortis, multa nobis ac nostræ tandem professioni adversa experimur. Campanus enim (hei mihi! vereor scribere) in sua ad Cardinalem epistola, nos fortasse obscuros in Spiritu redarguens; Quid enim dolus (inquit) nisi Poetarum mendacia absurda & venefica; quibus mulcentur
aures

aures, animi decipium ut. An possit quisquam non falsi si poetas sectetur? qui non investigatores, sed & confectores, atque infensores fuerunt mendaciorum. An esse non lascivus, si inter illorum fabulas cantilenasque versetur, refertas pruritu & titillatione voluptatum, libidinum, flagitiorum? Nam quod tu flagitii genus in poetis non invenies extolli & prædicari? Digni illi quidem qui & vates & divini dicerentur ministri eorum Deorum quos habebant profligatissima & perditissima quæque postulantes: si modo erant hi dii, & non stulticia potius eorum, qui hæc confinxisset, referentes omnia ad appetitum quisque suum insanum & amentem. **Q** Lulliane, **o** Simeon Lulliane, quam nos hæc verba perstringunt, & indelebile nobis scandalum: mortemque sempiternam minantur! Sed quæ sequuntur? Finxerunt sibi sermones nequam poetæ. Locutum est mendacium os illorum & secuti sunt vanitatem. Ad increpandum verba concinnant & sermonem protulerunt inventum, & tamen nescio quam sibi persuadent gloriam nominis, quæ nihil est pro futura si comparetur. Poetarum igitur insignem stultitiam per sancte carpens Hieremias: Ecce (inquit) vos confiditis in sermonibus mendacii, qui non proderunt vobis, & secuti Deos alienos in Balaam, hoc est in voraginem & præcipitium deducatis. Ad unguem Hieremiæ sermo poetas ir-

der,

-der, quorum totidem dii sunt quot nugæ. ista perniciosi sibi Poetæ, perniciosi & cæteris si lectitentur. Tam potest quisquam inter illorum scripta non enervari, quam in igne non uri, in aqua non profundi, infici non sordidari. Etenim qui tangit picem, inquinabitur ab ea, & perdifficile est inter impudica verba fieri non impudicum. Extollunt omnes una voce poetæ voluptatem illaqueari cupiunt, eam auro & regno potiore arbitrantur, hanc prædicant, hanc complectuntur; quorum unus ex præcipuis, dum huic vacat, regum, inquit, magnæ despiciuntur opes. Alter magister ille, quem dixi, in media Veneri extingu se, ait, cupere, ut rite meis consonet, ut qui vixit perditæ moriatur perditissime, ut quisque tali veniens in funere dicat, conveniens vitæ mors fuit ista suæ. Vergilius non modo legendus pueris, sed inbibendus figendusque memoriæ; sed censetur duntaxat pueris, qui ornatum possint capere & elegantiam, lasciviæ ne quidquam sentiant, aut si sentiant non corrumpantur. Sic igitur lumen verum, idem Campanus ait, quod afferimus, dirigat non præcipitet, ne qui ad lucem positi sumus aliorum, ipsi obtenebremur. Deus qui dixit de tenebris lumen splendescere, ipse illuxit in cordibus nostris ad illuminationem scientiæ claritatis Dei, non poetarum non nugarum, non mendaciorum. Erasmus tenebræ qui in his fabulis versabatur

mur, facti sumus lux: qui e tenebris ad cœlestia, ex mundo ad Christum commigramus. Senecam quoque audiamus libro de beneficiis; ineptiæ inquit, Poetis relinquuntur quibus aures oblectare propositum est, & dulcem fabulam nectere. Sed qui ingenia sanare, & fidem in rebus humanis retinere, ac memoriam officiorum animis ingerere volunt, serio loquantur & magnis viribus agant. Adest Cicero qui libro II. de divinatione, nihil vult esse in Philosophia commentitiis fabellis loci. Et commentator super II. Metaphysice; consuetudinem audiendi apologos & maxime fabulas impedendum esse vult in cognitione veritatis. Postremo Hieronimus noster in epist. de duobus filiis, Dæmonum, (inquit,) cibus, est carmina Poetarum, secularis scientia, Rhetoricorum pompa verborum. Nulla ibi saturitas veritatis, nulla justitiæ refectio reperitur, Studiosi earum in fame veri & virtutum penuria perseverant. Hæc itaque & id genus alia multa, quæ brevi huic epistolio commendanda non sunt, in nos Obscuros homines & degeneres (sic enim me loqui vult conscientia) Reuchlinistas, non obscure dicta videmus. O tremendum ergo apud inferos Plutonium! O funestam Cacodæmonum turbam quorum (proh dolor!) instinctu maligno, tam obscœna in nostris epistolis, non in viros modo præstantissimos & opti-

optimos, verum in salvatorem nostrum ac sanctos eius; turpissima quæque, pice etiam ac sulphure tetriora hæreticorum more simul effudimus. Nullus enim locus (ut audio) intra Oceanum est, ubi nostræ non sunt visæ Epistolæ, ubi inquam nostræ Ecclesiam Dei scornata, & pestilentes quædam in Christum ejusque Matrem blasphemix; ac mille tandem contra omnes bonos mendacia non habeantur in precio; apud eos maxime qui poeticis figmentis obrutuerunt, nobisque sunt quam simillimi. Transcenderunt enim Alpes execrâbiles ille nostræ Epistolæ, montesque Armenios Caspios etiam & Ripheos, ac totum pene terrarum orbem cæca omnium nequitiarum nûbe ac tartareo impudentiæ fumo, longe lateque obumbrarunt. Quapropter Sanctissimus in Christo Pater ac Dominus noster Leo Papa decimus non Immerito nobis Obscuris Reuchlinistis maledixit, nec nobis solum verum etiam cunctis nostrarum invectivarum, impressoribus, venditoribus, conservatoribus, illasque triduum intra post Apostolici Decreti notitiam comburere differentibus. Video igitur nos, & miseros esse & infelices omniumque criminum genere delibutos, ac plane suffarinos, brevique, (ni Gog & Magog una cum Antichristo suo vel potius nostro nobis præsidio sint) ad inferos catervatim descensuros. Vale ut potes, & suavissimis tuis liceris me quam primum

num consolare. Quod si non feceris, Delphos petam, nostro Apollini, Musisque novem cuncta relaturus. Ex Cremona, nonis nuper Septembribus.

XX.

Simeon Lullianus Adriano Stinckensi S. P. D.

Quid tibi vis? calido sub pectore masculabilis

Intumuit, quam non extinxerit urna cicuta.

ACCEPTI literas tuas, charissime frater, Nonis ad me nuper datas Septembribus quas profecto (sic me Dii conservent,) vel Neseo per Te sanguine vel Hydrino ab aliis veneno tinctas crediderim; si mortiferis quibusdam in nos aculeis, atque amarulentis prorsus in obscuros reprehensione & vivunt & spirant. Tibi igitur Atice ad me litteras danti, Laconice tandem respondebo. Antonium ego Campanum (virum alioqui & eruditum & excellentem, clarissimum quoque tum Oratorem tum Poetam) a Theologis fortasse aliquod senio confractis & Christianæ fidei cultoribus facile seductum crediderim. Ad Hieronymi præterea atque Senecæ paroemiam, nihil est, quod hoc tempore respondeamus. Ego enim qui novies a Musis & semel Apolline, in Cynthio monte quidem & sublimi & aspero laurea coronatus sum, feluciferam (quam agunt) Theologorum

rum redargutionem pati non possum. Singula enim regio suos habet cantus & quisque suo vivit more: Ad inferos autem cum descenderis, primum mihi in Elysiis Campis, illuc tandem venturo, locum obtinebis. Vajeamus itaque ut possumus, quando ut volumus non licet. Ex Helicone, Musis novem una cum Apollinechorisantibus.

XXI.

Pigmalion Insanus Henrico juniori
S. P. D.

MORITURUM credo risu fuisse Democritum, si nostras olim Epistolas, quas Obscurorum inscripsimus & alia id genus nostrorum contribulium deliramenta lectitasset. Sed hoc me plurimum conturbat, quod viri boni & verbosos nos esse dicunt & nugaces omnigenisque tormentorum generibus interimendos. Quid multis? Quandum mihi videre videor, si Troes unquam fuimus hoc est, vel fortes vel strenui; Mysorum certe nunc ultimi sumus, quos despicabiles imprimis & ludibrio quondam habitos nos ignoramus. Vale cum tuis & cras responde, ne in mediis sitibundus undis cum tantalo exarescam. Ex urbe Treberica, pridie idus Septembres.

XXII.

*Henricus Junior Pigmaliōni sua S. P. D.
Rumpor & ora mihi pariter cum mente tu-
mescunt,
Pectoraque inclusis ignibus usta dolent.*

MIROR te hominem audacem ac plane te-
merarium urbem ingressum Treberi-
cam, qui in nostris scripsisti Epistolis: Chri-
stic unicam vestem esse antiquam & pedilo-
sam. Recte igitur tibi insano nomen, qui
sanus nonnunquam tantam incurristi insa-
niam. Revertere, Pigmalion, revertere, ne
carnifex illic sanguinarius te supinum in fur-
cam suspendat. Quod autem de Abderite,
Philosopho scripsisti non possum non pro-
bare: plerique tamen (ut audio) credunt
magis, illum si ab inferis resurgat, nobis de-
risui ludibrioque futurum, novorumque si-
mul criminum materiam præbiturum: utpote
qui pro nostra inveterata libidine & malitia
prorsus in dies infinitum excrecente, non
solum stulticia & temeritate nostra contenti
sumus, sed prudentiam, quoque, si qui pru-
dentes sint, sapientiamque contempnimus, &
quorum vereri debemus auctoritatem præ-
sentiam frequenter irridemus. Vale diu, &
Deos ora, immortales, ut nos perpetuo ab
invidorum livore desensent. Ex templo
Dianæ Ephesinæ.

XXIII.

Joachim Carhunculanus Joanni Buffelino.

PRÆTERII nuper Coloniae Theologorum scholas, celebres profecto & magis quam ipse putaram bonis omnibus venerandas: ubi inter disputandum nonnulli aderant, & hi quidem de caliginosa Obscurorum Reuchlinistarum cohorte, sub vapido mediis fidius pectore astutam gerentes yulpem. Quicum perfricta fronte & obstrepero simul clamore poetarum fabulas solamque eloquentiam (ut nostræ fert consuetudo) sylogisticis Theologorum disputationibus anteponerent, Doctor quidem Silicernius censorium repræsentans Catonem, nihil, inquit, cum fidibus graculo; nihil cum Amaricino sui, quo expressissime (ut sic dicam) & solerter significatur neque melodiam avibus obstreperis, neque unguenda porcis convenire lutosi. Fabulis igitur assueti & secularibus solum delibuti literis, gravissima quæque & divina contemnunt. Quod quam sit flagitiosum nemo prorsus sapientum ignorat. Legunt etenim (et nesciunt tamen) holitorem sæpius (ut est in proverbiiis) opportune loqui, sordidoque in panno sapientiam nonnunquam latitare, quæ calamistratam non desiderat. orationem, levibusque poetarum figmentis tantum præstare creditur, quantum animi corporibus & bestiis homines antecellunt. His itaque peractis & immodica nobis confusione obor-

ta, tristes una aufugimus & id quidem hospite non salutato. Nam si graves illi viri nos leviculos deprehendissent, graves procul dubio nostræ temeritatis pœnas in scalis dedissemus. Vale diu. Bonæ ex domo antiquæ mulieris, quam vulgo Nisam appellant, quæ nos esurientes implevit rapis & divites dimisit invitatos.

XXIV.

Joannes Ruffelinus Joachimo suo S. P. D.

O funesta dies, o lamentabile tempus!

O furor, o rabies, o detestabile virus!

O dolor! o Regum impietas! o mortua virtus!

EXCLAMARE non immerito possumus, mi suavissime Joachim, eas nobis in tenebris illusiones oboriri, quos insani homines ferre neutiquam possent. Quapropter ut huic rei propius accedam, eadem tibi audienda est historia. Peroranti mihi nuper Moguntix de literis politioribus, easque cunctis tam veterum quam Neotericorum disciplinis antepONENTI, Theologus quidam & canitie venerabilis & sermone, (ut verum fatear) unus omnium modestissimus: Oratio, inquit venusta & perelegans, non habens dignam auditu sententiam, ridicula est planeque volatilis, inculta etiam, ac strepita exhibilanda auditorum. Nam sicuti corpus vivum

vum nobilius est non viro sic etiam oratio gravis & humili contexta filo, elegantius nobilior est non gravi. Itemque quemadmodum corpus non vivit in quantum corpus, sed per id alias enim omne corpus viveret) quod nobilius est, puta animam; ita etiam Oratio magis verborum pompa quam sententiarum gravitate exurgens, exanimis est, penitusque rejicienda; præsertim si bonos laceßere, malis adulari, ac suos tandem errores vel insaniam potius per omnes impudentiæ numeros defensare non erubescar. Hæc me invitum audire, viri coegit auctoritas: quæ si talpis tenebricosa, lyncibus tamen (ut illi volunt) perspicua satis esse videntur. Ego autem quod scire cupis, illis nequaquam adsentior, etiamsi virtutem ipsam, milesies cælo delapsam (obstinati enim in malitia cum Diabolis sumus) luce clarius intuerer. Verum hæc alias. Quod præterea Colonia, insalutato hospite reliqueritis, nihil mihi potuit vel auditu jucundius vel laude magis dignum referri. Hoc enim nobis semper agendum esse, in statutis nostris provincialibus a Doctore Grytz nuper editis, perspicissime continetur.

Postremo autem vos plurimum laudo atque magnifico, quod sola fuga vestræ incolumitati tam ingeniose prospexistis. Quod nisi factum fuisset, sacco forsitan illic vos Cathegorico inclusos in Rhenum conjecis-

sent; Vale cum tuis, quam diu voles. Tam diu autem velle debebis, quoad Te Obscurum Reuchlinistam esse non pœnitebit.

XXV.

Antipha Castronius Joanni Corvino S. P. D.

ROGASTI me sæpenumero per literas, Corvine, ut epistolam Joannis Pepericorni ad summum nuper Pontificem missam, tibi pro nostro in Te officio legendam procurarem. Respondebo igitur petitioni tuæ, quanquam & id pro nostro in Te officio (ut verbis utar tuis) facere nequiquam debuissem. Nec mirum. Quid enim stultius? quid dedecorosius? quid injucundum magis quam tyronis gladio militem confodi veteranum, Capnio Zoilus profecto est publicus Judæorum hostis, qui in sua etiam ad Sanctissimum defensione ita nos omnes rebus convincit necessariis, ut bonis omnibus ludibrio esse videamur. Atque sic a summis eruditissimisque viris accepimus, eundem Pepericornum (etsi rumpantur illa *Codro*) tanta virtute, tantaque præditum humanitate, ut laudem potius honorum, quam insignium meruerit Reuchlinistarum contumeliam, qui seipsum Obscurum ultra dici voluerit. Nam qui animas quatuordecim Diabulo subtraxit & Christo consecravit, cum in fide Catholica sincerum esse dicamus necesse

cecesse est, Hoc credi jubet veritas, quæ
quantam (etiam inter malos) habeat vim non
ignoras, Verum hac de re satis, tu quæ scri-
bat intuere, & nos ut soles ama. Vale diu, Ro-
mæ ex nostris ædibus, XVI. Kal. Octobres.

EPISTOLA JOANNIS PEPERICORNI,
ex Teutonico in Latinum translata,

*Beatissimo in Christo Patri Domino nostro,
D. LEONI divina providentia Papæ X. Re-
verendissimisque Cardinalibus Joannes Peperi-
cornus olim Judæus, nunc vero Christianus
omniumque minimus, post pedum atque ma-
nuum oscula, sese totum subjicit & auxilium
adversus impiissime scribentes humi-
liter implorat.*

BEATISSIME Pater, quamquam minime
dignus sum, ut vel ad sacratissimos pe-
des Tuos, vel ad Celsissimam Tuæ Sanctita-
tis sedem verba profundam: tamen quia
Reuchlinistarum nuper quorundam (quos
Obscuros vocant) contumelia, falsissimisque
quibusdam in vectivis extimus peno factus
sum ab ovili tuo, Christi vulneribus septo,
non possum non sperare & firmiter credere
quin si Neophytus ipse veritatem proposue-
ro & per viam Regiam ambulando instar Di-
vi Pauli Synagogam Satanæ & colluyionem
judæorum execrabilem tortuosumque laby-
rinthum pro mea parvitate suppressero im-
mortale sim cum Beatis præmiur habiturus,
nec

nec minorem etiam gratiam in oculis Sanctitatis Tux. Verum enim vero cum sub hoc orbe lunari Christi vicem perpetue in terris geras; & alterum nobis Deum representes, personarum acceptor esse non potes. Sed quo me vertam prætorore? Quibus supplicabo? Quos miser ipse implorem? Te medius fidius Patrem beatissimum quem admiranda probitatis omniumque virtutum merita & incorrupta vitæ integritas ad supremam atque inaccessibilem pene mundi Cathedram, jure optimo extulerunt, qui & misericordia dignis misereri, & superbos debellare, pro tua moderatione atque justitia quam optime didicisti. Cæterum Beatissime Pater, ut ad rem ipse paulatim declinem: Postquam Serenissimus noster Imperator, omnium literis atque linguis extollendus, Universitatibus aliquot Archipræsuli etiam Moguntino, itemque & hæreticæ pravitate inquisitori, ac Joanni denique Reuchlin legum Doctori jam pridem demandasset, ut quid de libris Judæorum quibusdam scandalosis & in Ecclesiam Dei blasphemis agendum foret, ad Salvatoris nostri honorem omniumque regeneratorum salutem quantocyus deciderent, Cumque omnes excepto Joanne Reuchlin velut uno ore ex instinctu Spiritus Sancti pro Christo & loquerentur & scriberent; solus ipse inventus est qui (ut multarum Universitatum testimonia probant Judæorum perfidiæ

magis quam Sedi Apostolicæ aut Sacratissimo fidei negotio in sua consolatione adhereret. Taceo (proh pudor! nefas est dicere) quod in eadem sua consolatione (quod postea Speculum Oculare est appellatum me puer in Christo, feliciter baptizatum nullis meis demeritis (quia alter alterum non noverat neque viderat unquam) quovis modo præcedentibus apud C. M. male tractarit, verissima quædam contra me pro Judæis falsissime improbando. Quapropter mihi proh dolor! sic curarum omnium libero, nihilque fraudis inopinæ cogitanti, respondendi stylum vel invito objecit, quo semper is qui læsus est prior (quamvis etiam intra infimos omnes esse homines videatur) tueri sese & id quidem duce natura, non instrenue ab adorantibus potest. Multis itaque id genus aliis rebus ac clausulis (quæ in nostra ad tuam Sanctitatem defensione prolixius continentur,) non indecenter omissis, hoc solum adjiciam quod ipse Joannes Reuchlin & sectatores ejus Cæs. Maj. mandatum, de silentio ultro citroque observando, non solum non observarunt, velut nostra epitome sive sumarium explicat; sed ne Tuæ quidem Beatitatis solenni decredo parentes, in me allogum atque optimum quemque e nostris, supra quam cuiquam credibile est in execrabilibus suis Epistolis, quas Obscurorum inscripserunt, per omnem impuden-

pudenciæ contumeliam omne virus fonticum, velut polylogi turpiter exspuerunt. Veruntamen, quia (ut fides nostra Catholica habet) nullum sine auctoramento est malum, iidem nescio qui perduelles Reuchlinistæ minime natum cicures manifesta phrenesi in me ovem misellam (& id quidem absque suorum notminum professione) crudeliter debacchantes, justas merito pœnas darent, fœdam suorum orium græveo lentiæ & voce & scriptis revocantes: irritatus igitur & coactus librum quendam in Christo edidi, quam vulgo Apollogiam vocant, Tibique Patri Beatissimo, vobisque Reverendissimis Cardinalibus per lustrandum ac defendendum hoc pacto nuncupavi, ut vera mihi auxilium falsa autem severam sine gratia censuram administrent.

Tuam itaque Sanctitatem velut Domini nostri locum in terris tenentem ac Ministrum & Ducem Universalis Ecclesiæ, suppliciter invoco. Te certum & indubitatum. Beati Petri Successorum imploro, ut me Christianum intra septa tua cum cæteris latitantem, & infinitis peste injuriis pene effectum, a lupis rapacibus lacerari non sinas. Vos quoque Reverendissimos Dominos Cardinales, veros justitiæ Patronos appello vos obtestor, vos obsecro, ut veritatem profidenti & indigne a malevolis læso, salutis operi præstare velit. Quod si feceritis, plures pro-

procul dubio Judæi ad fidem nostram convertentur. Nam qui animas quatuordecim è tenebris cæcorum ad veritatis lumen traxi, nullam commerui Christianorum contumeliam. Vale feliciter Pater beatissime; vosque Reverentissimos Ecclesiæ Primates, verus DEUS verusque DEI filius quam diutissime conservet.

XXVI.

Joannes Corvinus Antiphoni suo

S. P. D.

O MAGNA vis veritatis! quæ contra omnium ingenia, calliditatem solertiam, contraque factas (ut Tullius ait) omnium insidias, facile se ipsum defendit. Si enim & innocentes & boni existimari volumus, non solum nos abstinentes (ut est apud eundem) sed etiam nostros comites præstare debemus. Primum igitur omnium, tanta nobis opera danda est, ut eos habeamus amicos, patronos etiam ac defensores, qui nostræ famæ capitique consulant. Denique si in his ipsis prudenter diligendes, spes ipsa nos fefellerit, ut vindicemus, multarumque Universitatum Theologus supprimamus, missos facere consilium est, & demeritate dundaxat atque mendaciis (ut in hunc usque diem fecimus) pro virili decertare. Literas autem Pepericorni, quas ad me in faustis dedisti avibus, lacrymis prope delevi. Nam

Nam tanta mihi innata est malitia, ut veritatem ipsam contra Joannem Reuchlin triumphare pati neutiquam possim: Etsi Lactantius Firmianus libro primo Di. inst. nullum esse voluerit animo cibum suaviorem, quam veritatis cognitionem. Cave præterea de numero nos esse Obscurorum Christiani intelligant, ne veterum consuetudine, viri fortes acrioribus supplicis civem perniciosum quam hostem acerrimum persequantur. Vale diu, nec tuorum te poeniteat delictorum. Ex Heydelberga.

XXVII.

Joannes Jambicus Bartholomæo Sapphico, S. P. D.

VETUS mihi tecum ac stabilis (ut nosti) semper consuetudo fuit, quæ nec temporum calamitate, nec livore peribit invidiosum. Te igitur oro atque obsecro, ut aliquot mihi carmina ad convivalem nostram mensam suspendenda componas, quo & plenum nobis sapiat vinum & cum Libero patre, liberi a Theologis esse possimus. Vale Specimen Obscurorum.

XXVIII.

Bartholomæus Sapphicus Jambico suo S. P. D.

REDITÆ mihi sunt jucundissimæ literæ tuæ, quibus minus libere quam oportet

tet ab amico petis, ut carmina tibi aliqua mit-
tantur ad mensæ frontispicium depingenda.
Quo circa cum, teste Philosopho frustra
fiat per plura, quod paucioribus absolvi pos-
sit, unico duntaxat Lucilii versu (quem Alte-
jus Capito facit plurimi) tuæ satisfaciam ex-
pectationi; isque tandem est.

Vivite lurcones, comedones, vivite ventres.

Vale decus Obscurorum, & nos amare
persevera.

XXIX.

Machaon Gurgulio, Philippo Ligurario .

S. P. D.

INTELLEXI commentaria quædam esse edi-
ta in duodecimum Physicorum Aristote-
lis & in sextum de anima, quæ ut brevi ha-
beam, tui erit officii providere. Est enim
mihi a Valeriano urbis Præfecto, ordinaria
nuper in illis lectio assignata, cui respondere
& Theologis reniti nostrum est institutum.
Vale & te amantem redama. Tubingæ IV.
Idus Octobres.

XXX.

Ligurarius sub Gurgulioni. S. P. D.

QUÆ a me petis in Aristotelem commeti-
taria, vidi nunquam. Cave id viri olfa-
ciant sapientes, ne ridiculum nos esse genus
hominum arbitrentur, neve tu cum Phyllide
Ovidiana insperato exclamites. Heu patior

(1)

celio

telio vulnera facta meis. Duodecimus Phyllicorum liber, rara avis interris, nigroque similia cygno. Si autem Theologi nos tam rudes Philosophiæ intellexerint, actum de nobis erit. Nam quid Picus Mirandula de levibus quibusdam Grammatistis ad Hermolaum scribat, ne ignoras. Vale Gurgulio, tibi que persuade, unam eandemque in malis animam nostris inesse corporibus.

XXXI.

*Andreas Castrimergius Oswaldo Flockano
S. P. D.*

LIBRORUM copia me plurimum delectat, mi Flockane, hoc tamen unum procul excellit atque eminet, non solum, quia majus, aut factum egregium, sed quod per ingentes librorum fasciculos & onerosam fabularem congeriem Theologos aliquandâ convincere possimus. Te igitur & hortor & moneo, ut novo aliquo opere, recens impresso, nos donare non dedigneris, etiamsi id ipsum multiplici lingua sit editum. Vale.

XXXII.

*Flockanus suo Castrimergio S. P. D.
In nova fert animus mutatas dicere formas,
Corpora Dii cæptis (nam vos mutastis &
illas,*

Aspirate meis.

Do tibi dono Marcolphi dialogum, quem Cornutus Sibarita ex Latino nuper in Græ-

Græcum transtulit; ita etiam ut nunc Atticam videatur redolere lucernam. Ego autem longius per cancellos videns, illum continuo ex Græca lingua in Scoticam, ex Scotica in Ligusticam, ex hac item in Bohemicam, Sclavonicam, Gothicam, Babylonicam, Ægyptiacam, non sine magno labore nocturnisque vigiliis traduxi. Habes igitur novum a me munus, frater carissime, mea quidem sententia magnum & obscuris omnibus quam maxime accommodatum, sed perinde erit, ut acceperis, quanquam & insipientes ipsi suam hinc sapientiam liquido haurire queant. Certe tamen hoc tam obstupendo tamque egregio abutaris dono, ne ex nova radice novum oriatur adagium: Sapientiam nostri temporis magis in linguis hominum, quam in virtute aut morum sanctimonia consistere. Vale diu, & me tuum esse Apollinem crede.

XXXIII.

Loercantius, Scharpeneck Mententulo Costo.

S. P. D.

NE tu homo lepidus es, aut potius (ut ita dicam) inhumanus, qui periculosis hisce temporibus nihil omnino mecum literis obstrepas. In amore quidem mutuo non sic languere debemus, ut pungentibus literarum aculeis ad suum quisque officium incitemur.

Te igitur plurimum oro, ut literas ad me des, quibus certior fiam; quid tandem de nobis obscuris Parrhisienses illi sentiant Theologi, quid item Lovanienses, quid Moguntini, quid Erfordenses & Coloniaenses Academiæ Magistri, ac boni denique omnes. Vale.

XXXIV.

Mententulus Loercantio suo S. P. D.

SCIO te novarum rerum esse percupidum & in aliena Republ. maxime curiosum. Quid obsecro induratum refricās vulnus? quid ingrata auditu exoptulas? quid Te proprio cædis ligone? Vis tibi veritatem dicam? ipsi profecto omnes, uno ore pari- que consensu levissimos esse leones prædicant, vel ob hanc potissimum rationem, quod os habeamus blasphemum, impudicatum, impurum, spurcatum, maledicum, fœdum, obscœnum, contaminatum, sordidum fœculentum, superstitiosum, contaminatum, truculentum, impium, omni- que criminum visco oblitum. Postremo quod me magis movet, quanquam tot præclare Universitates Oculare speculum Joannis Reuchlin ad ignem condemnaverint & Coloniae pro tribu- nali combustum sit; ipsumque quem dixi auctorem Parrhisienses ipsi ad publicam ve- lint revocationem compellendum: Tamen (ne diutius de moret) ubi dextram illi, nobis procul dubio laqueum præberunt. Vale.

XXXV.

XXXV.

*Malachias Lyricus, Caspario Veder-Wiser
S. P. D.*

EGO Labeone atque Oreste infanior, qui dimissis nuper jucundissimis (nescio quo ductus spiritu) poetarum fabellis levibusque (ut sic dicam) obscurorum nugis, ad ultra mundanam me contuli Theologorum speculationem, ut quid facere possent literæ, experientia magis quam aliorum recommendatione metirer. Lectitanti itaque mihi (quum judicium habeam ad perpendicularum, ad amussimque quadratum) nihil penitus, quod animum oblectaret inveni. Fastidiendam fortasse stomachum multicolor offendit cibus, & elegantissima quæque dejustare solitum, impolita ab incepto rejecit oratio. Si enim sub meam censuram pleamque sacrae Scripturae venirent interpretes, nequaquam eos priscis Linguae Latinae auctoribus compararem. Nihil ibi, (quandum meum fert judicium) intra dies tres (quibus me totum illi dedicaram) invenire potui, quod vel M. Ciceronis vel Vergili lucernam oleret. Eam igitur, quam dixi, Scripturam Hisce Papinii verbis alloquimur:

Nec tu divinam Aeneida tenta.

Sed longe sequere & vestigia semper adora.

Quapropter ne aquam cribro infundam, neve Anticyram petens Helleboro, (ut Theo-

logi volunt) cerebrum expurgem meum, secularibus ego literis contentus, totam illis legendam relinquo. Cæterum si a me scire desideras, quam potissimum ob causam sacros ego aliquot Ecclesiæ Doctores minus amem, ob hanc, inquam, quod omnibus in locis Pseudo-Christianos (quales fortasse nos sumus) severa semper castigatione reprehendant. Hinc illud ascitum est Terentii patris nostri adagium; Obsequium amicos, veritas odium parit. Vale cum tuis, & quid ipse sentias responde. Ex Tubinga XV, Kalendas Octobres.

XXXVI.

Cæsarius Malachie suo S. P. D.

REGTE facis, mi charissime Malachia, quod sacris quibusdam literis abs Te in exilium missis, solam loquentiæ majestatem, solamque (quæ apud Oratores tantum est, & Poetas) bene dicendi vim, velut Apollinis nostri oraculum, studiose excolas, reverenterque adores. Veruntamen tuas ad me literas in conviviali nuper sermone (id quod sine lacrymis dicere non possum) nostris contribulibus recitanti, quidam jurisconsultus, emunctas purgatasque nares habens, tortuoso respondit vultu. Non salernum canes, Adjecit quoque eum penitus amantem esse, qui sanctum canidet, & ante suam rosas margaritasque dispergat, nos porcos (proh dolor!)

lor!) significans, qui terrena pluris quam cœlestia faciamus, ac si aperte cum Hermo-
lao Barbaro dixisset, nil opus esse tantis rhe-
toricis, nec raris & quidem scriphiis quic-
quam propinare. Sic lætis interveniunt tri-
stia, mi Lyrice, & extrema gaudii (ut in ve-
teri est proverbio) luctus occupare consue-
vit. Verum hac de re satis. Quid autem
de literis sentiam Divinis, paucis accipe. Ego
tuam subscribo sententiam, illi immorabor, illi
soli serviam. Aperienti etiam mihi Psalte-
rium, multa sæpe, (nescio quò id fiat spiritu)
quæ nolim, offendo. Hæc imprimis. Ecce
peccatores intenderunt arcum, paraverunt
sagittas suas in pharetra, ut sagittent in ob-
scuro rectos corde. Hic enim per ipsos
peccatores (ut ab aliis accepimus) nos Ob-
scuri intelligimur, per rectos vero corde
Theologi. Item alio in loco Psalmista in-
quit, corrupti sunt, abominabiles facti sunt
in studiis suis. Non est qui faciat bonum;
non est usque ad unum. Et iterum: Sep-
ulchrum patens est guttur eorum; linguis
iuis dolose agunt, venenum aspidum sub la-
biis eorum. Postremo sic: Os eorum ma-
ledictione plenum est, & veloces eorum pe-
des ad sanguinem effundendum. Hæc ita-
que alia id genus multâ, quum ego corde
obstinato & caligantibus oculis in obscuro
per legissem, illumque præsertim versicu-
lum; Eructum eorum de terra perdes, &

femen eorum a filiis hominum: mox ego (ut verum tibi fatear in tenebris) toto a me Pfalterio & multis Sacræ Scripturæ libris in frustra secatis ac deinde combustis, ad fabelas me contuli poetarum, ubi quam dulcem invenerim cibum, & quæ Deorum esculenta cogitare potuerunt pauci, dicere nemo. Vale in tenebris, & lucem fuge.

XXXVII.

*Coridon Pedicularius Malachia Lyrico &
Cæsario Veder-Wiser suis contribulibus
S. P. D.*

LAUDO vos plurimum, Viri præstantissimi, quod dimissis Theologorum ac Jurconsultorum scholis ad Libethridum vos contulistis speluncam Nympharum, & ad divina illa poemata, quæ nectar nobis atque ambrosiam præbent. Quis enim Thomam, Scotum; Albertum; Quis Gregorium, Bernardum; Bonaventuram, Nicolaum Lyranum. Quis sacros Canones, sextum & clementinas; Quis denique Abbatum, Angelum, Felinum, Joannem Andræ, aliosque id genus infinitos; sermones etiam ac summas (ut ita dicam) ex diversis Ecclesiæ Doctoribus compilatas legere dignaretur; in quibus parum aut nihil invenitur, quod Vergilianam redoleat lucernam? Quis præterea istiusmodi libris impalesceret, qui severissime nos

nos (sumus enim natura omnes ad mala quam ad bona procliviores) & redarguunt & castigant? jucundissima igitur legamus, eloquentiæ saltem stotculis ex ornata. Quid jucundius quam Ledam a Jove in specie cygni stupratam ovum peperisse, ex quo Castor, Pollux & Helena nati sunt? Quid suavius quam Junonem Jovis fuisse & sororem & conjugem? Quid admirabilius quam Venetem ex testiculis Coeli in mare projectis legi procreatam? Quid tandem festivum magis, quam Pasiphaen Minois Regis Cretæ uxorem biforme ex Tauro monstrum peperisse? Omitto reliqua quæ si enarrare contendero, me sit dies defecturus. Valeant itaque qui inter nos dissidium volunt. Valete & vos Tubingæ.

XXXVIII.

*Georgius Subbunculator Agrippæ Stygiano,
S. P. D.*

ORIDICULUM caput! vix tribus anticyris sanabile, quid mihi de inferorum regno? quid de campis Elysiis, de præpotente Plutonis manu longe lateque in terræ visceribus dominante; tuis ad me literis dissestisti? Falsa sunt, quæ de inferis garrere soles. Nam Servius in sextum Vergilii, inferos negat propter ejus soliditatem in centro terræ contineri posse. Lucretius etiam nullos esse inferos cecinit hoc modo:

(I) s

Qui

*Qui neque sunt usquam, neque possunt esse
profecto.*

Sic Pythagoras apud Ovidium inquit:

*Quid Stygia, quid tenebras & nomina vanta
timetis,*

Materiem Vatum?

Quin etiam Marcus Tullius in Oratione pro Cluentio, falsa esse, quæ de inferis traduntur, indubitanter affirmat. Stultum est ergo o stulte incerta pro certis habere, ac falsa pro veris. Qualibus in tenebris vitæ, quantisque periculis Degitur hoc ævi quodcumque est? si non sunt inferi si non sunt regna Plutonia. Si Elysiùm ac Chymeram juxta habemus, quid obsecro nobis erit quo Rege cœli contempto & virtutibus denique omnibus in exilium missis, inter saxum & sacra perpetuo lamentabimur. Vale.

XXXIX,

*Agrippa Stygianus Subbunculatori suo
S. P. D.*

TACE, bestia, tace, inquam, bestia, qui corpus es sine pectore & nodum in scirpo quæris. Noli metuere, ne non regna sint inferorum. Faciam Georgi, ut mei perpetuo memineras, neve in Te docendo operam lusisse videar, tres intra dies mecum cum Plutone cœnabis, Ibi enim de

Tartaro, Acheronte lethæo amne, stygia palude, phlegethonte, furiis infernalibus, Tantalos etiam ac Sisyphos certum Judicium dabis. De quoque per Deos immortales, per caput, per fidem, perque inferos omnes obtestor, ut Epistolam ad me tuam flammis confestim tradas, ne Theologi illam legentes, te Poetarum figmentis corruptum dicant, omnemque ex illis errorum sentinam hauriri. Vale.

Nunciantur obscuris nova.

XL

*Sclabertus Kuckvick, toti Obscurorum
Cohorti S. P. D.*

SOLVENTI hinc Francfordiam mihi ad Kalendas nuper Septembres, ut Judæis Christi inimicis nova quædam adferrem, visi sunt in navicula nostra Prædicatorii Ordinis fratres octo & clarissimi aliquot juris utriusque Doctores. Magna igitur contentionum habita occasione, ostendi illis Epistolam Joannis Reuchlin, ad Kal. proxime April, ab eo concinatum, ac deinde in lucem editam in qua Reverendum Hæretice pravitatis Inquisitorem Canem appellat & Cerberum. Quod cum illi audissent: Mendacium est, inquit; quoniam teste Philosopho, species rerum transmutari non possunt. Nec iterum Cerberus dici potest, quem Tullius lib. primo Tusc. quæstion. esse apud

apud inferos negat. Hæreticum est ergo vivum hominem bestiam dici, quæ animam, habet mortalem. Adjecerunt præterea, istiusmodi convitiis nihil ad primam Inquisitoris Apologiam responsum esse: sed mendacia solum mendaciis aucta. Scribit enim inquisitorem plus centum locis esse mentitum, sed nullam rationem, nullumque allegat locum. Vult quoque eundem (Patrem alloqui pientissimum plenumque & Officii & religionis) profugum ab urbe turpemque rei familiaris fratrum suorum dilapidatorem Aurum etiam Judæorum sitire, deditaque opera, uno ore & una hora pugnantia & sibi contraria affirmare. Quæ omnia & id genus similia, quam sint turpiter & dolo malo in viri invidiam a Capnione conficta, inquisitor ipse in secunda sua Apologia jam recenter edita, lucè clarius demonstravit. Quam qui legerit, dicto citius proclamabit, illam æque Capnionis epistolam ac totam ejus defensionem præter nugas & convicia reliqui nihil continere. Hæc cum audissem, totus ego obstupui, steteruntque comæ & vox faucibus hæsit. Nam si secundam nundinis nunc Septembribus Apologiam ediderit, actum procul dubio nobiscum erit vel ob hoc solum, quod talem eam esse dixere, quam nec Jovis ira nec ignis. Nec poterit ferrum, nec edax abolere vetustas. Valete Patres conscripti, Ex corona Moguntina.

Joannes Murmellius Libro II. Elegiarum suarum in laudem ARNOLDI Tungerensis summi & veri Theologi hoc carmen edidit; quo quidem CAPNION ipse & Obscuro omnes non obscure convincuntur.

NUNC precor Arnoldum blande fac Musæ
salutes,
Tungrorum veterum spemque decusque
novum.

*Qui primas inter Proceres vestigia Divi
Alberti sequitur, optimū quæque docens
Quem dubites morum laudes æquabilitate
Amplius, an Sophiæ cognitione sacra.
Externas cujus longe pervenit in urbes
Nomen, & insignis fama pudicitiae,
Hoc est Laurenti domus & Schola læta
Magistro.*

*Urbis Agrippinæ clarior & reliquis.
Hocque novum juvenes spatiando docente
lycæum.*

*Discipulos plures quam Theophrastus
habet.*

*Huic præceptori multum debere fatemur,
Quamvis sit Sophiæ portio parva mihi.*

**QUERIMONIA FIDEI AD OBSCUROS
REUCHLINISTAS.**

*Gens inimica DEI, quæ te vesania torquet?
Quis furor usque adeo corda prophana
capit?*

Spar-

Spargitis in Christi famulos Mavortia tela:

Nescitis & lethi retia seva truzis.

*Quid juvat insontes sic Marte lacefferè
duri.*

*Christigenas? quid sic nos jugulare
juvat?*

Vos colitis spurca sectæ ludibria Turci,

Tartareum colitis & sine merce Fovem.

*Thura datis manibus Diti non justa pro-
phanis*

Atque vorant stygii turpia liba canes,

Ecclesie Sacram nolite laceffere sedem,

Hanc CHRISTUS statuit, hæc sine fine manet.

Pellite barbaricos vos Turci quæso furores,

Nossequè supremum discite quæso DEUM.

*Heus vestros animos seducit Pseudo-Pro-
pheta*

*Quem Phlegethonte gurgitis unda vo-
rat,*

*Vana fides nostra est, non est ratione pro-
bata.*

Adversus summum pugnat iniqua Fovem.

*Ad me dicta aures animosque intendite ve-
stros,*

Qui cupitis prompto noscere corde DEUM.

*Contra qui sanctas leges contemnitis, hinc
vos,*

Effugite, & sacras linquite quæso domos.

Τελειωθη εν δεξα.

Finis & DEO gratia!

EPISTOLA AD LECTOREM
 PROTREPTICA HOC EST INSTRUCTIVA.

Ortwinus Gratius Lectori Christiano

S. P. D.

SUNT Obscuro quidam in terris Reuchlinistæ, Lector Candidissime, qui Deum blasphemantes ac Sanctos ejus, Charissimos aliquot Universitatum Theologos, meque postremo ipsum pro fide solum Catholica, contra Oculare Speculum Joan. Reuchlin, gravis (ut illi volunt) hæresibus plenum, ad sanguinem usque decertantes, contumeliosis laceßere convitiis non erubuerunt. Fictis enim sibi tum nominibus tum cognominibus (quam scribendi licentiam ab orbe condito nemo hominum est secutus) omnem maledicendi rabiem effudere. Quibus Sanctissimus Dominus noster Leo Papa X, pro sua in Christum pietate maledicens, scandalosos illos garrulitatis auctores & filios iniquitatis non inducenter appellavit; utpote qui in maximo suorum faciliorem crimine gloriantes, nullumque Deo honorem habentes, summam in Christi fideles impressionem fecere. Intueamur itaque valentes illos homines (in quorum sententiam nemo iturus est, & quibus nullos pejus odit mundus) quam tandem gloriolam seu potius infamiam suo Capnioni pepererint. Nescio tamen quibus loquor,

Le-

Lector charissime ; Obscuri sunt, nemo eos videt, nemo bonus novit. Quapropter nemo eos offendit, nemo scandalizat. Si conscientiam suam aliquando intueri voluerint, & coram Deo suarum Epistolarum rationem reddere, commissi eos sceleris procul dubio poenitebit. Non una Epistola, verum sexcentis, ut sic dicam iterum atque iterum ampliatis, optimos quosque offenderunt. Notum est & publicum, ubi illorum Epistolæ impressæ sint; noti etiã auctores, nos tamen bonum pro malo damus, neque hoc loco ququam Obscurorum nominare voluimus, ne stulto respondisse judicaretur juxta stultitiam suam, ne etiam contra Christi doctrinam vel viventibus illis vel mortuis scandali aliquid imponeremus. Cæterum si Apostolicas Censuras contemnere, si Ecclesiæ inobedientes & factæ fidei (optimis quibusque illudendo) rebelles esse perseveraverint, repellet eos ab ovili suo Christus Salvator noster. Ut autem me plenius intelligas, Lector Christiane, teque non prætereat, quare præcedentes in hoc nostro libello epistolæ inscribantur Lamentationes Obscurorum, quum tamen a me solo compositæ & in lucem editæ sint. Dicam profecto & fatebor ingenuè, eadem me accepisse nomina & his similia quibus Obscuri Reuchlinistæ in suis Epistolis, a Sede Apostolica jam pridem condemnatis, falso usi sunt; ut sub talium fictorum nominum

tegni-

tegmine, illorum vesaniam bonis omnibus declararem. Nec item mihi ea res fraudi esse debet, quod levicula quædam, nostris hisce Lamentationum Epistolis intermixta sint: quum teste etiam Salomone, stulto nonnunquam respondendum sit juxta stultitiam ipsius, ne soli sibi sapere videatur. Hoc autem fieri non abs re posse nobis perbeate scriptum reliquit Sanctus Thomas Sec. Sec. Q. LXXII. De contumelia & verborum injuriis. Desinant igitur gloriari in malitiâ & nequitia, quod est peccatum in Spiritum Sanctum. Modestia enim opus est, non iniqua contentione, qua Capnionem etiam suum (& si omnium sese Sycophantarum longe nequissimos multoque impudentissimos ostendant) defendere neutiquam possint. Vale Lector piissime & hæc, quæ citra bonorum indignationem dicta sunt, boni consulito; Coloniae Anno M. cccc. xviii.

Sequitur epistola apologetica & gravis Ortwini Gratii, ob primam a parvulo educationem Daventriensis cognominati; Agrippinensis quoque Accademiæ Philosophi, Christianique; Sacerdotis Obscure Reuchlmistarum cohorti citra bonorum indignationem dedicata.

GRAVITER iniquo animo maledicta vestra paterer, Viri Obscurissimi, si vos scirem judicio magis quam morbo animi petulant-

(K)

tulantia vestra uti : At quum in vobis (ut
 Salustii verbis utar) neque modum neque
 modestiam ullam animadverto: nec sit sub
 orbe lunari tam impiæ mentis homo, qui
 id ipsum negare aut possit, aut debeat,
 aut velit, vobis pientissime respondebo, ut
 si quam maledicendo in Deum & in homi-
 nes libidinem cœpistis, eam vel patienter
 (modo lucis filii esse volueritis) vel male au-
 diendo, amittatis. Legi nuper Epistolas
 vestras, quas Obscurorum virorum inscri-
 pulistis: a Lamentationibus profecto vestris
 (quas alitè calamo nuper exaravimus) lon-
 ge differentes, utpote plenas omnis impudi-
 citiæ & iniquitatis. In quibus non modo vi-
 ros eruditos & probos acerrimosque fidei
 Catholicæ defensores, verum etiam Deum
 ipsum, nostræ salutis opificem, per omnes
 impudentiæ numeros blasphemare, Divam
 quoque Virginem Salvatoris nostri paren-
 tem ludendo, quæ de eadem in sacris scri-
 buntur literis, vestris meretricibus adaptare
 & Sanctos denique ipsos vestris exagitare le-
 nociniis non erubuitis. O tempora male-
 dicta, in quibus Reverendissimi Præsules,
 illustrissimique Principes hæc fieri patiuntur!
 O nefasti (ut de vobis duntaxat Obscuris
 loquar) vestræ nativitatis dies! O mores
 præposteròs omnigenis obumbratos crimi-
 nibus! Vos profecto estis, in quos fines se-
 culorum devenere, vos inquam Antichristi
 præ-

præcursores & dissoluti Judæorum tabulæ. Unius enim Viri Joannis Reuchlin contemplatione neque Deum timetis neque homines. Recte igitur a Psalmista dictum est, Exacerbaverunt eloquia Dei & consilium Altissimi irritaverunt. Et iterum Deus per prophetam, Locuti sunt adversus me lingua dolosa, & sermonibus odii circumdederunt me, posueruntque adversus me mala probonis, & odium pro dilectione mea. Hinc est quod Sanctissimus Dominus noster Leo Papa X. in persona Christi, tanquam verus Dei Vicarius propria motus pietate, suamque respectans Ecclesiam, vos filios iniquitatis appellat, & a nullo unquam sacerdote, (excepta saltem mortis hora) absolvendos. Hoc autem verum esse & decretum Apostolicum & reverendissimi Coloniensis Archiepiscopi transumptum longe lateque transfusa declarant. Itemque non in vos duntaxat Obscuros talis fulminatur sententia; sed in omnes perditissimæ vestræ conjurationis conscios; in omnes quoque talium librorum impressores, venditores, tectores reservatores; & in eos etiam qui hisce rebus auditis teterrimos illorum auctores suis non produunt iudicibus; nec tam scurriles libellos intra tres dies comburunt. O sententiam Apostolicam, omni laude & honore dignam! cunctisque Christi fidelibus summopere necessariam! Quam certe qui non patitur, cui rei sacratissimæ

neminique non fructuosæ ac plane perutili, qui resistit, qui oblatrat, qui morder, qui obluçtatur, qui non obedit, qui denique impedimendo est, aut consiliis, aut favore aut factis insipienter renitendo, degenerem sese Christicolam, & sacræ fidei contemptorem, lucè clarius ostendit. Viderintque sacerdotes, qua auctõritate contra Sacrosanctæ Sedis Apostolicæ determinationem non solum obscuros, sed & famosarum Epistolarum lectores, venditores & id genus alios in Brevi Apostolico, (ut supra satis clare in Lamentationibus Obscurorum explicatur expressos) absolvere audeant. Nemo vestrum plus æquo suæ inicitur prudentiæ. Hinc est quod Chrysostomus ait sermone XII. Non fidei, sed perfidiæ, non confidentiæ est, nimiam in semet ipso habere fiduciam. Quæ etiam quot præclaros viros, quotque ingenuos adolescentes in causa Reuchlinica deceperit, cogitare poterunt pauci, dicere nemo Verum ut eo, unde divertit, nostra nunc revertatur oratio. Quis, rogo, inferorum, aut quæ tandem cæcitas vos coegit, ut in secunda vestrarum Epistolarum editione Florentinos ipsos scientia & virtute florentes eosque non aliter, quam ob ingenii & naturæ dotes ita appellatos, Sodomitas diceretis, nec Sodomitas solum verum & nobilissimam eorum civitatem cunctis mundi civitatibus Sodomitis plenior, tot sacerdoti salutes scribendo,

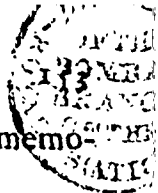
do, quot sint in Florentia Sodomitæ. Verum hæc pessumeant. Cætera id genus convitia auribus indigna mortalium hoc loco relinquimus. Nunquid igitur satis vobis fuit, Ecclesiam Dei nequiter læsisse, nisi etiam in moderni Pontificis OptimiMaximi, omniumque literis atque linguis celebrandi, dedecus ac contumeliam tam obscœna de Florentinis, nobis effusa legerentur? Nonne Summo Pontifici in scœna & in umbraculis iniquitatum vestrarum parcendum? An ignoratis Sanctissimum Dominum nostrum Leonem Papam X. a Domino Deo (id quod sancta fatetur Ecclesia) veluti omnium virtutum exemplar & archetypon super gentes & regna interris constitutum, ut evellet, dissipet, & plantet? Faxit itaque Deus, ut gratioribus vos censuris. Sacrosancta Sedes Apostolica condemnet. Subdole præterea & ingeniose satis (ut vestram impudentiam latius persequamur) imperialem Majestatem nobis semper venerandam deridetis, quum nullo sit vobis opus Privilegio Venetorum. Cujus etiam mandata a nobis in hunc usque diem semper illæsa, præviis vestris mendaciis, hæresibus quoque & blasphemis, neque Deum timentes, neque homines, nimis licenter infregistis. Theologos insuper non modo diversarum Universitatum, verum totius Ecclesiæ numina, aliosque tam virtute quam scientia præclaros & specie quodammodo a vobis differentes

vestris dentibus cruentissime lancinatis & convitiis inlequimini nehulonicis: quorum profecto calceamenti corrigiam, vel omnium iudicio, indigni estis solvere. O cæca atque impudens istiusmodi Reuchlinistarum cohors! Aude aliquid brevibus gyaris & carcere dignum. Si vis esse aliquid. Audaces fortuna juvat; etsi multa audere (ut Menandro placuit) multa aberrare facit. Quid multis? Ex omni namque genere hominum, quos variis vitiis, ingeniosa & ad malum prona irretit improbitas, nullos neque sceleratiores neque odibiles magis esse reor; nec graviore censura animadversioneque plendendos, quam eos ipsos, qui cum perversæ mentis animique malignantis sint, fingendo tamen id callide sub fictorum nominum ac cognominum velamento & moliantur & agant; ut synceri pro Christo & integerrimi homines omnique carentes vitio habeantur. Item quod indignissimum est, aliorum peccata; quæ nihil (ut infra dicemus) ad rem faciunt Capnionis, nec vera dignoscuntur, acerbissime redarguunt, quibus ipsi præcipue obnoxii sunt aliorumque virtutes ac benefacta mali consulunt, suorum penitus scelerum oblitæ. Persuade Tibi, o Christiane lector (nam persuadere tuto potes) hos Obscuros Reuchlinistas nocentissimum esse genus hominum, cunctisque flagitiis sceleribusque coopertum calamitatem everfionemque

que Reip. Christianæ quærentes, nec summo Pontifici, Patri vere beatissimo, nec exteris etiam nationibus in pessimis quibusque parcentes. E linguis profecto & mutus Cicerone esse posset in tam lata, tam ampla ac plane execrabili Obscurorum materia. Vitiatorum quidem apud eos referta sunt omnia, quæ undique facto agmine in nos insontes irruunt, nosque circumstant, premunt, urgent. Animæ autem suæ discriminibus miferissime jactantur: ut difficile sit in portum sese ab his salutatum appellere. Quibus querat? quos implorem? Nimis in me hercule est improborum quorundam (non dico omnium) Reuchlinistarum, licentia: tum in Ecclesiæ scandalum, tum in bonorum omnium confusionem, veluti ex equo Trojano cætervatim redundantium Summi infimi, mediocres prolabantur. Et plinio teste, Multam famam (etsi umbratilem ac vanam) pauci conscientiam verentur. Quæ tamen (ut Augustinus nobis scriptum reliquit) est mille testes. Verum enim vero ut vos appellem, citra vestram atque aliorum indignationem; Quid obsecro vobis profunt convitia mendacia? quid contumeliæ? quid cavillationes? quid ludibria quid stultæ in cælum irrisiones? quid impiæ tandem hæreses? Nonne scriptum legimus, confundantur omnes facientes vana? At mihi quis objecerit, Facietiarum gratia obscuri talia locuti sunt: Eho, inquam,

quam, vir bone, Nunquid irridetur Deus? aut istiusmodi convitiis Capnion ipse suis exsolvitur erroribus? Bedam audite venerabilem: Omnis, inquit, amaritudo & ira, & indignatio & clamor & blasphemia, & mala contentio, Spiritus immundi furor est. Ineptiis certe vestris & mendacii non ferendorum exprobratione Capnionem vestrum (modo conscientiam intueamini) defendere non potestis. Plus illi dedecoris plus scandalii, plus turpitudinis, plus infamiae, quam laudis aut gloriae peperistis. Honorare (opinor) voluistis virum bonum; at illum spe vestra falsi plus æquo inhonorastis, nullam fortasse gratiam ab eodem recepturi. Nec induci possum ut credam, talem illum tantumque poetam vos ad tam insigne tamque infame scribendi facinus concitasse, nisi id ipsum obesse videatur, quod in suis ad nos Epistolis talia nobis futura prædixerit. Ego tamen neque Obscuros vos appello, neque Reuchlinistas: verum hæc nomina (si bona illa sint sive mala) vobis ipsis non indecenter imposuistis. Nomina hercle vestra (quantum videre videor) nominibus quadrant. Ille Fumulus appellatur, vos Obscuri: & vere Obscuri, Nam tenebræ omnium vestræ (ut cum gratia & honore Capnionis non vestro loquar) totum pene terrarum orbem, infinitis tum erroribus tum mendaciis obumbrarunt. Dicit igitur Propheta: Vultus Domini super facien-

OBSCUR. VIRO R.

cientes mala, ut perdat de termina memo-
riam eorum.

Ad convitia vestrarum Epistolarum rever-
tor, Patres conscripti, & ad falsas ac plane
commentitias in optimos quosque vitiorum
exprobrationes: quæ ad vestri Capnionis
defensionem prorsus faciunt nihil, nec in
oculis sapientum integros lædunt viros, sed
universali (proh dolor!) Ecclesiæ indelebilem
inurunt maculam. O utinam talia pri-
scis Sanctorum Patrum scripta fuissent tem-
poribus! Non dubium, quin vel manus vo-
bis præcisæ, vel lingua convestim eruta, vel
guttur Laqueo clausum fuisset: Sola vos im-
punitas degeneres ac malignos facit, quæ, te-
ste Bernardo est incuriæ soboles, insolentiæ
mater radix impuditiæ, & omnium trans-
gressionum nutrix. At excitabit procul du-
bio corda Principum misericors & omnipoten-
s DEUS, ut rebus omnibus ultro citro-
que perspectis, acrite cognitis, justitiæ mu-
nus (quod semper optavimus) quam pri-
mum exequantur. Nihil est enim tam ab-
surdum, nihil tam abominabile, nihil tam im-
pium, nihil tam ingratum DEO, quod ve-
stræ (& id quidem citra omnem occasionem)
non effundant Epistolæ. Nescitis temerita-
tem consilii defectum esse & imprudentiæ
speciem? Secundum Beatum Thomam
Sec. Sec. Q. XXXV. ar. XXV. c. fi. Illa
enim temeritate fiunt, quæ ratione non ge-
run.

runetur, & ideo superbæ est filia, ut ibidem probatur Q. LII. ar. III. Quare obsecro, (o vos degeneres Poetæ & filii iniquitatis) tam impleabimini gratia vobis a Deo data? Quid Christo illuditis & ejus Matri? Quid tunicam Domini? Quid reverendam Petri imaginem? Quid Sacramenta Ecclesiæ? Quid sacratissimas Sedis Apostolicæ indulgentias deriditis? Quam potissimum ob causam, nominibus vestris silentio præteritis, aliena vobis nomina & nunquam audita excogitastis? Nonne hi sunt historionum ac sycophantarum mores? Sunt profecto & nebulonum vafriçii longe deteriores. Quare (inquam) doctissimos & sapientissimos Ecclesiæ Doctores prosequimini? Quare talpati oculatos contemnitis? Quare iniquitatem fovetis? Quare injustitiæ & malitiæ patrociniâmini? An Capionem hisce vestris lenociniis in causa fidei defendendum suscepistis? Ostulti & insensati! Audite (clamat Esaias) verbum Domini Principes Sodomorum, auribus percipite legem Dei vestri, populus Gomorræ; Filios (inquit) enutrivî & exaltavi, ipsi autem spreverunt me. Væ etiam vobis falsariis, qui nostra Epitaphia & laudabilem aliorum doctrinam pervertentes, illorum loco rhythmos ponitis impurissimos, commissoque per vos crimine falsi, nequam editis prognostica, mihi illa insonci, & immerito ad multorum Principum; Civitatum Optimorumque viro-
rum

rum: offensionem ac sacræ Astronomiæ irri-
 sionem, non incruente adscribentes. Com-
 missio (inquam) per vos crimine falsi (id quod
 secundum leges sacratissimas semper pœnam
 capitis importat) famosissimos editis libellos,
 Sacro sanctæ sedis Apostolicæ, Cæsareæque
 Majestatis auctoritatem absque omni consci-
 entia scrupulo, utrobique infringentes. Pro-
 pterea idem Propheta exclamat; Væ genti
 peccatrici, populo gravi iniquitate, semini
 nequam, filiis sceleratis! O quanto tempo-
 rum intervallo Divus Esaias hæc futura præ-
 vidit! Dereliquerunt (inquit) Dominum,
 blasphemaverunt Sanctum Israël, abalienati
 sunt retrorsum. Si res vestras mentis oculo
 intueri volueritis, argentum certe vestrum
 mutatum est in scoriam, & vinum non (ut
 ille ait) aqua mixtum, sed in foetidissimam
 maledicendi, mentiendi, & blasphemandi sen-
 tinam commutatum. Ridetis scio, nec mi-
 rum. Scriptum est enim, Latantur cum ma-
 lefecerint & exultant, in rebus pessimis. Et
 Pythagora teste, lues libentius in cœno quam
 in fonte versantur. Ridetis inquam, ac risus
 profecto vester in luctum commutabitur &
 nisi subitanea morte (quod Deus avertat)
 præoccupati fueritis, illam procul dubio vi-
 vetis horam, in qua sera ducta pœnitudine,
 vestra vos iniquitatis pœnitebit. Est enim in
 ore omnium, Sero sapiunt Phryges. Nobis
 profecto (a quibus nunquam offensi estis)

indigne & immerito illuditis: at Deus ipse non irridetur. Dicit itaque cum Propheta, Gens absque consilio, utinam saperent & intelligerent, ac novissima præviderent! Hæc profecto nemini nostrum legitime possunt obijci, quum similia ediderimus nunquam; Eo nunc calamitatis (heu nos infelices!) est processum in Ecclesia Dei, ut ora fere omnium (proh pudor! nefas est dicere) Ethnicorum magis quam Christianorum sententiis abundant. Pluris Poetas facitis, quam Sacros Ecclesiæ Doctores, & in sola verborum pompa omnem vestræ beatitudinis gloriam collocatis. Hinc in publicis tum declamationibus, tum Orationibus, nomen Jesu Christi invocare ridiculum vobis esse videtur. Hinc Evangelia in reprobum exponitis sensum, & omni tum vultus, tum animi deposita gravitate, irrefragabilem Sacrarum Literarum autoritatem obumbratis. Væ itaque vobis (Esaïas ait) qui dicitis malum bonum, & bonum malum; ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras; ponentes amarum in dulce, & dulce in amarum; trahentes iniquitatem in funiculis vanitatis vestræ. Væ qui sapientes estis in oculis vestris, & coram vobismet ipsis prudentes. Quis vobis fidei causam commisit? Quis verbo vos offendit? Nemo hercule, nemo. Nostris certe Theologis Hæresium extirpandarum munus a Sixto, Papa IX. (ut in vestris supra Lamentationibus

bus patet) peculiariter est commissum. Irascimini ergo & nolite peccare. Scabant muli mulos, & sanguinem innocentum non eliciant. His moribus, his convitiis, his certè mendaciis & contumeliis Capnion ipse amicos sibi habere non potest, videtur inimicos velle.

Itisiones præterea vestræ nihil ad Reuchlinicam faciunt contentionem. Si vobis aut aliis qui nobis adversantur, peccata exprobrare & falsissima quæque offundere vellemus, non deesset nobis fortasse scribendi materia: Sed hoc histriionum est & muliercularum, non bonorum neque sapientium. Propterea Doctissimus ille Erasmus Roterodamus Theologorum disertissimus & non vulgari dignus honore vos obscuros Reuchlinistas tanquam pestem quandam detestatur, doletque ac plane ingemiscit, sese in vestris Epistolis a vobis esse commendatum. Ecquid mirum? Laudes enim obscurorum fordes sunt, non præconia; nec est sub orbe lunari tam perversæ mentis homo, qui vel inmerita laudis, aut vitæ innocenter actæ testimonium ab obscuris petat. Est & aliis Ecclesiæ Prælatus Chaldaicæ apud nos literaturæ peritus, qui licet Capnioni bene velit, severissimis tamen vos insequitur carminibus: Itemque Richardus ipse, cognomento Sprulius, poeta & Orator non vulgaris, in sua Chrysochari Treberica ad pientissimum Trevirotum Præsulum, sapientissime vos & redarguit

guit & castigat. Malumus igitur a vobis ab-
 jectæ sortis hominibus vituperari quam lau-
 dari. Nam teste Aulo Gellio lib. VI. Noct.
 Art. Qui maledicit & vituperat, fidem non
 capit. Itemque nec valde gaudere debemus,
 (ut Augustino placuit ad Volusianum) quan-
 do vituperamur. Quia nec depravare inju-
 ria, nec coronate potest laus aliena. Hinc
 Seneca de remediis fortuitorum nos optime
 consolatur: Male (inquit) de Te opinantur
 homines, sed mali. Moverer, si de me Ma-
 rius, si Lælius sapiens, si alter Cato, si Scipio-
 nes duo. Et mox adjicit: Moverer, si hoc
 judicio facerent, quod nunc morbo faciunt.
 Quod autem vos (ut ad alia progrediamur)
 movere posset aut dictum aut factum, quos
 non puduerit, palam cunctis legentibus,
 omnium ferè criminum sordem (stupròrum
 præsertim & Sodomix de vobis ipsis confi-
 teri. Nolite itaque in vestris ad me Episto-
 lis parentum mihi meorum conditionem aut
 statum exprobrare. Patre natus sum Frede-
 rico de Graes in Diœcesi Monasteriensi,
 prope Cosfeldiam habitante & adhuc super-
 stite, cum sororibus meis & amicis: id quod
 non summis modo in Colonia viris, verum
 & Clarissimo Illustrissimoque Principi, ac Re-
 verendissimo Ecclesiæ Monasteriensis Pon-
 tifici Erico, satis superque constat, veluti li-
 ber de Westphaliæ laudibus, eidem a nobis
 ante aliquot annos reverenter nuncupato,
 longe

longe copiosius continetur. Me autem Daventriensem cognominatum, nemo profus admiretur. Fui enim in tenera primum ætate (& id quidem matre mea Gertrude citra inhonestatem defuncta) Daventriam a Patre ad Fratrem missus, ubi majores nostri, & patricii semper & Senatores fuere, ut sub Alexandro Hegio illic tunc Gymnasiarcha, Græce quidem ac Latine erudito, bonas literas puer non ignorarem. Quapropter in Westphalorum laudem tale ad memorarum Principem cecinimus Tetrastichon;

Westphalus incunctis follers, atque ore modestus

*Vividus ingenio, religionis sacer,
Nobilis officio, nulli probitate secundus*

Illustrans orbem, conjugem, prolem, domum.

Hæc obiter dicta sunt, quæ etiamsi ommissa forent, Capnioni tamen prodesse nihil. Induantur itaque, qui detrahunt mihi, pudore; & induantur sicut diploide confusione sua. Confidebor Domino nimis in ore meo, & in medio multorum laudabo eum. Qui adstitit a dextris pauperis ut salvum faceret a persequentibus animam meam. Aliud est enim de hæresi, aliud de vitiis humanis contendere. Aliud quoque blasphemare DEum aliud hominibus (etsi immerito) illudere. Non patiuntur Theologi, Salvatoris nostri humanitatem, habitui comparari meretricio, ipsumque ut simplicem hominem

nem & servum, non ut DEUM a Judæis inter emp̄um. . . Itemque non posse satis ex Novo probari Testamento CHristum Salvatorem nostrum (ut in Georgii dialogo habetur) verum fuisse DEUM. Hæc & alia id genus multa, longèque deteriora, boni ne an mali consulenda sint, sacratissimis Theologiæ Doctoribus, non obscuris halophantis discutiendum relinquo. Quapropter Apologiam nuper edidit Reverendus Hæreticæ pravitatis Inquisitor, omni dignus honore frater Jacobus Hochstraten, in qua luce elarius patescit, quam sancte nobiscum & quam pie citra que omnem (ni fallar) malitiam in Ecclesia DEI vester Capnion ambulaverit. Quantam autem mihi fecerit injuriam, me Christi Sacerdotem licet immeritum, & philodæmonem in falsa sua defensione & hæresiarcham appellando, pauci ignorant. Plenus (ut opinor) furiarum & rectæ rationis oblitus, me talem esse vulpinatus est, nullam penitus aliam rationem habens, quam quod Genitivo Jovis, in bonam (vel ipsius maxime exemplo) usus fuerim significationem. O magnum Theologum! O poetam insignem! Quis hoc non videbit cavillum? quis non potius improbet ac plane detestetur? Cæterum hæc ridicula Capnionis subtilitas, in præfata Inquisitoris Apologia, satis superque reduntitur, & in Boccatio lib. 2. de Genealogia Deorum: itemque in Augustino

gustino lib. II. docivit. DEI c. XIII. & Confess. lib. I. de Poetis multisque aliis in locis quæ hic, ne Capnionem nostrum lethaliter offendant libenter omittimus. Atqui, ne quod primum puto, hic silentio præteream. Neque Capnionem vestrum neque Reuchlinistas omnes, neque vestrorum quemquam Poetarum, nostris hisce literis offendi indifferenter volumus. Ut enim duplices sunt Reuchlinistæ; ita nec ejusdem ingenii Poetæ omnes. Alii enim boni sunt, alii mali, nec mali quidem in oculis meis, ne Sedes ipsa Apostolica, ac boni denique omnes tam obscuros, tamque degeneres Poetas & leve hominum genus & filios iniquitatis appellarent. Habet profecto Joannes Reuchlin (ut de bonis loquar) viros nobiles, doctos, eruditos, & eloquentes, sui amantissimos, quorum etiam nonnulli, aperto Marte (id quod detestari non possumus) in pugnam congregiuntur. Habet præterea ingenuos pro se Adolescentes & studiosos aliquot bonarum artium (ut audio) professores, quos certe (modo justitiæ & veritati adhærescant) unice omnes & colimus & veneramur. Tum quod de his magna Christo spes sit & laudis & gloriæ: Tum quod generosus animus, & honestis inbutus disciplinis Christi sponsam, hæreticis scædari pravitatibus, non patiatur. De his certe viris bonis optimisque adolescentibus loquimur nihil. Nam si falsissimis

(L)

(ut

(ut cum gratia loquar.) Reuchlini defensionibus, seu potius offensionibus abjectis verissima Theologorum scripta, & maxime, quæ intra dies octo, per reverendum Inquisitorem hoc anno sunt edita; non solum legere, verum iusta laude, & ad unguem (ut dicitur) citra cœci favoris dissimulationem examinare dignarentur, suo (ut opinor) Capnione deserto, nobis procul dubio adhærerent.

Obscuros igitur solum Reuchlinistas Evangelicæ charitas transgressores, polylogos quoque & natura minime cicures non absque nostri moderatione insectamur, dignos profecto quos sapiens Poetarum chorus, nobilissimorumque virorum confessus velut degeneres, ac perditissimum genus hominum perpetuo detestetur. Qui dum manifesta phrenesi ac furiis (nescio quibus) unacum suo Capnione correpti, almæ atque laudabilis nostræ Universitatis Doctores infamare conantur, cimmeriis involuti denebris, omnique morum deposita gravitate, nequissimos se (modo veritas ipsa locum habere poterit) halophantas ac nebulones ostendunt. Quippe quod nec periculosius alicubi erratur, nec pejus aliquid inquiritur, nec quid impium magis inveniri potest, quam ubi Christo ac Sanctis ejus illuditur, & Ecclesiæ Doctores contemnantur. Quapropter Sanctus Paulus ad Corinthios primæ Cap. 11. Animalis (inquit) homo non percipit ea, quæ sunt Spiritus DEI.

Cæterum quum ad vestrum scelus ac nequitiam parum aut nihil (ut Sacro-Sancta Sedes Apostolica testatur) addi possit, vos detestentur omnes necesse est. Satis enim experrecti sumus intuenda Ecclesiæ bonarumque artium reipubl. licet cruentissimos vestræ temeritatis ac stultitiæ dentes evitare non possimus; Audacia tamen vestra non vincet studia nostra; Gymnasium certe hoc est, Sacræ Theologiæ & bonis artibus admodum accommodatum. Hic sacrorum Canonum, jurisque Civilis majestas. Hic Hippocrâtes, Æsculâpius & Galenus scholas habent. Sunt quoque apud nos egregia scholasticorum conventicula, sunt doctissimorum virorum Chori, sunt diversarum linguarum disertissimi interpretes, in quibus mira scientiarum veritas & immensa doctrinarum viget fœcunditas. Hic Ducum Comitumque illustrissimorum non vulgaris eruditio: Hic profundissimi Sacræ & Theologiæ veritatis Professores. Hic clarissimi utriusque juris Interpretes. Hic salutaris Medicinæ Doctores expertissimi. Hic acutissimi liberalium (quas vocant) artium Magistri. Ad sunt & alii in omnibus fere disciplinis eminentissimi, penes quos nihil simulatum, nihil fictum, nihil leve, nihil non admirandum. Tanta fulgent hi omnes constantiâ & virtute, ut eorum tacita gravitas & fides de unoquoque loquatur, neque cujusdam ornamenta oratio-

nis expectet. Omnes maximi animi, summi consilii, singularisque prudentiæ viri: ita etiam, ut SIXTUS Papa IV. nostræ Universitatis gloriam solidissimamque omnium integritatem animadvertens, nostris præcipue Doctoribus, omnem Hæreseos per Alemanniam iniquitatem extirpandam demandavit. Hoc autem ita esse supra in Lamentationibus patet. Quare felix admodum ipsa Colonia est, cum tales habeat viros, quales majores nostri priscis temporibus summa veneratione persecuti fuissent. Nolunt itaque Obscuris Reuchlinistis subesse, qui magnis etiam viris præesse consueverunt. Nolunt vinci, qui victrices fidei aquilas manu premunt. Troes sunt: Omnia sine Theseo operantur & suum tandem Romani Hannibalem habent.

Nunc autem (si ita libet) reverendos nostræ Universitatis Theologos intueamur. Sapientissimi quippe Viri sunt, nec in aliquo taxandi. Nam pro Christo Jesu duntaxat & Catholica fide, ab Hæreticis, proh dolor! jam diu satis impugnata; contraque Joannem Reuchlin ejusque intolerabiles (ut ajunt) errores, nimium (pro pudor!) nimiumque (ut dixi) Ecclesiæ Dei, bonorumque omnium, & quatuor imprimis Clarissimarum Universitatum sentimento repugnantes, velut invicti, & Ecclesiæ totius & Apostolicæ tandem Sedis athletæ ad sanguinem usque decertant. Non equidem vi aliqua, non dolo,
non

non invidia, non maligna intentione, non malo corde, non sinistra quavis circumventionem (ita nos Deus adjuvet & omnes sancti eius!) sed nimia patientia nimiaque sui moderatione, consilio etiam & auctoritate, ac sapientia potissimum duce cuncta prosequentes. Hoc autem qui credere recusarit, Theologorum perlustrat libros & me, dicto citius, verum dixisse proclamabit, nec altera (ut dici solet), parte inaudita, stultam proferat sententiam; vel ob hoc solum, quod Centum Ecclesie Doctoribus, longe magis quam uni viro, in secularibus duntaxat libris erudito, aut abjecte fortis hominibus (quos Obscuros appellitant) sit credendum; Nec est inquam quod sacratissimam Prædicatorii ordinis Religionem citra injuriam ac perditionem animarum vestrarum contemnere valeatis. Utinam vobis sive viventibus sive morientibus tum matutine illorum, tum vespertine, tum nocturne etiam preces, & hæ quidem ab omni labe omnique vitiorum contagione immunes suffragari vel minimo possent. Longe profecto melius longeque salubrius (si verum fateri licet) res vestre sese haberent.

Ululate igitur in tenebris, vos Obscuri & degeneres Reuchlinistæ, quia prope est dies Domini & vastitas a Domino veniet. Adhuc enim paululum modicumque & consummabitur indignatio mea & furor meus; dicit

dominus omnipotens. Lavamini, mundi estote, auferte malum cogitationum vestrarum. Quiescite perverse agere. Discite benefacere, ne retributio manuum vestrarum fiat vobis. Abjicite opera tenebrarum, induimini arma lucis, ut in die honeste ambulare possitis. Non est enim, putandum omnia vobis licere, nisi & recta & iusta & aperta sint, ut rex Antigonus cuidam respondisse fertur: Barbarorum regibus omnia licere, nobis duntaxat, qui iusta & honesta videantur.

Accendamus ergo lumen nostræ mentis & in nostri muneris erga Deum administratione, omnia prudenter matureque agamus; Nemo vestrum (Apostolo teste) gratiam Dei in vacuum recipiat. Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis, nemini dantes illam offensionem, ut non vituperetur ministerium nostrum. Exhibeamus nosmet ipsos in omnibus sicut Dei ministros insuavitate, in Spiritu sancto, in charitate non ficta, in verbo veritatis, in virtute Dei. Non enim vel ad ludum a natura, vel ad jocum geniti sumus; sed ad studia quædam majora atque graviora, quæ in humilitate & mansuetudine spiritus non obscure continentur. Si uno duntaxat epigrammate Capnionem nostrum offendimus, non plus ego, quam reliqui diversarum Universitatum Doctores offenderunt; Nam ut supra diximus, aliud est de hæresi sancte & iuste; aliud de vitiis humanis

manis (quæ nihil ad rem faciunt, & falso a vobis excogitata sunt) plus æquo contendere. Quærite Dominum dum inveniri potest, invocare eum, dum prope est. Derelinquat impius viam suam & vir iniquus cogitationes suas, & revertatur ad Dominum, & miserebitur ejus, & ad Deum nostrum, quoniam multus est ad ignoscendum. Hæc Esaias.

Rogamus itaque vos & obsecramus in Domino JESU, qui nos redemit pretioso suo sanguine, nec quicquam contumeliarum a vobis est meritis, ut quemadmodum accepistis a Sancto Paulo Gentium Doctore, quomodo vos oporteat ambulare & placere Deo, sic & ambuletis. Est enim voluntas Dei sanctificatio vestra, ut sciat unusquisque vestrum suum vos possidere in sanctificatione & honore. Non autem in passione desiderii, sicut & gentes, quæ ignorant Deum. Rationem certe Paulus adjicit non vulgarem, vocavit nos (inquit) Deus non in immunditiam (qua vos supra quam cuiquam credibile est, delibuti estis) sed in sanctificationem, qua non modo nostri, verum & aliarum Universitatum Doctores omnium primi, & vitæ virtutum imagines, contra manifestam multorum falsitatem Christo duce intrepide constanterque militantes ita inuncti sunt, ut neque Capnionis vestri, (quæ nullæ sunt) neque

(L) 4 • • • que

que vestras quæ minoris habentur) contumelias, in aliquo pertimescant.

Et ne illud præteream. Non est per Deum immortalem invidiæ causa, quam agimus, ut vos falso & insipienter in præpostera Capnionis vestri defensione vulpinamini, sed fidei duntaxat sacræ, quam pravis contaminare erroribus non Christiani est hominis, sed dissoluti potius & impuri. Itemque nemo nostrum Joannem Reuchlin, virum Catholicum & insignem Poetam, hæreticum esse dixit, ut complures vestrum mentiti sunt; ac scripta ejus (citra tamen viri contumeliam, ut in sententia ab alio quodam inquisitore Coloniae pro tribunali lata ac deinde impressa luce clarius patet) hæresin sapere declararunt.

Quod autem causa utrimque nostra non sit invidiæ sed fidei, vel ex solo probari potest, quod ante publicam ocularis Speculi Editionem nulla nobis unquam fuerit cum Phorcensi Capnione contentio. Quid igitur iniquius est (dicit Leo Papa) & habetur XXIV. quæstion. III. Quid autem) quam iniqua sapere? & continuo de obscuris; in hanc (inquit) insipientiam cadunt, quicumque ad cognoscendam veritatem, aliquo impediuntur obscuro & non ad propheticas voces, Apostolicas literas, Evangelicas auctoritates sed ad semetipsos recurrunt. Et ideo Magistri
erroris

erroris existunt, qui veritatis discipuli non fuerunt. Hæc ibi. Hanc ob rem legite obsecro eodem diligentia ac pietatis oculo Theologorum scripta, quo Reuchlinica legere consuevistis, ne rerum omnium ultro citroque actarum rudes, contumeliosam Christo bonisque omnibusque scandalosam proferatis sententiam. Quippe non omnis ignorans immunis est à pœna: Ille enim ignorans potest excusari a pœna, qui (ut Augustinus vult in libro quæstionum & habetur XXXVII. cap. ult.) quod disceret, non invenit. Illis autem ignosci non poterit, qui a quo discerent habentes operam non dederunt. Hæc omnia divus ille Cyprianus, per verba Pauli Apostoli (quæ habentur dist. VIII. Consuetudo) pulcherrime subscribit. Et Aristot. quoque lib. II. Rhetor. Turpe putat ignorare quod omnibus scire conveniat.

Hinc est quod Hieronymus habet in Originali super Amos, & maxime contra eos, qui affectato excoecati favore veritatem audire contemnunt. Quicumque (ait) vel consanguinitate, vel amicitia, vel e converso hostili odio, vel inimicitiis judicando ducitur, pervertit iudicium Dei Christi, qui est iustitia. Postremo autem si in fermento malitiæ & nequitia, hoc est, vestra malitia (quæ secundum Ambrosium in Hexameron) est inentis atque animi depravatio, quæque fallax est nocendi ratio, ut magnus ille Cicero.

libro 3. de natura Deorum testatur impudenter (quod absit,) perseverare volueritis, animam profecto vestram occidendo una cum rege vestro (quemadmodum Regum primo cap. XXII. & Sapient. Cap. XVI. prisci nobis scriptum reliquere.) actutum peribitis, vos que sero resipuisse Phrygum more lamentabimini. Nam qui justificat impium (ut habetur Prov. XVII.) & justum condemnat uterque abominabilis est apud Deum. Itemque si videntes videre, si audientes audire, si intelligentes intelligere, & profanis denique auctoribus Sacros Ecclesiæ Doctores anteponeere nolueritis maledicti eritis, ut habetur XI. Q. III.) apud Deum & homines, & increpatione tandem feverissima corripiemini. Eritque Deus iudex inter vos & nos in extremo iudicii die. Qui licet gradulento (ut est apud Valerium Maximum l. 1. de neglecta religione) ad vindictam sui procedat, supplicii tamen dilationem intolerabili quadam gravitate compensabit.

Si autem vel Capnion ipse, vel nos Obscuris & Theologis nostris, & mihi denique Ortwinio indignari abs re volueritis, memores Apostolorum erimus, qui ibant gaudentes a conspectu Concilii, quoniam digni erant pro Jesu Christo contumelliam pati. Nos igitur, ut libet, persequimini, & mendaciorum describe atrimento, vestri tamen erit tum officii, tum humanitatis non ignorare,

vos

vos una omnes tam scribendo quam offendendo primos semper fuisse. Nec est quod mihi quis de Manuali Speculo Joannis Pepericorni Neophyti (hominis profecto Christiani & viri boni) quicquam objiciat, quum anno Domini M. cccc. xi. Colonia annum absens, in superiore illud Alemannia nobis ignorantibus composuerit. Sitque Moguntia (ut ipsemet Capnion in sua defensione, folio III, facie secunda lucidissime proficitur) per Chalcographum illic habitantem nudinis Aprilibus impressum. Naturali itaque jure tanquam firmissimis quibusdam anchoris, & intolerabilibus saepenumero lacessiti injuriis, non indecenter pro nostra parvitate citra cujuscunque indignationem respondimus, vocamusque Deum in testem & omnes sanctos nostrae conscios innocentiae, nec Deum modo & Sanctos ejus, verum & optimos quosque Christi DEI amatores qui nos, piam justamque habuisse causam perpetua testabuntur.

Modo autem si quis scire voluerit, quam potissimum ob causam Capnioni non adhaesecam, quin tamen politiores literas in alma Universitate Coloniensi compluribus annis professus sim; Respondeo me non Capnioni sed praceptoribus meis, fidei ac sinceritatis juramentum praestitisse. Ego datam servabo fidem, neque hinc mihi quicquam turpitudinis accrescit, etiam si me tota deglobat

glubat Obscurorum cohors. Cæteri quid agant contueantur.

Quid multis? Cessate obsecro (o vos Obscuro!) viros bonos petulantissima consecrari lingua. Cessate morbo procacitatis vestro uti. Nolite unumquemque moribus vestris æstimare. Desinite Capnionem (virum alioqui doctum & præstantem) vestris contumeliis obumbrare. Deponite fastum, superbiam, temeritatem, arrogantiam, & reliquas animæ pestes. Immundicia, turpitude, stultiloquium, scurrilitas haud nominetur in vobis. Nemo vos vel commentitiis defensionibus vel inanibus seducat verbis, propter quæ (ut Paulo placet Apostolo,) ira Dei in filios venit diffidentia, quorum participes esse non debetis. Audivi vos Pali-nodiam in Lamentationibus vestris a nobis jam pridem editis atque confectis decantasse, & bene quidem. Eratis enim tenebræ (idem ad Philippenf. ait) nunc autem lux in Domino. Ut filii lucis ambulatè, cujus fructus est in omni bonitate, justitia & veritatè. Valete in Christo Jesu Domino nostro. Colonia ex felici nostra Academia, Anno M. ccccc. xviii. sexto Idus Martias.

05 0 50

Sapphicum ejusdem Ortwini hunc suum libellum contra Obscuros alloquentis.

Mordeat te livor edax libelle
 Et theonino lacerere morsu
 Qui levi venis pretio, laresque
 Linguis amicos.

Insoleus recti fugiat decorem
 Capniomastix, nihil hinc revellat
 Exul hic mentis, vel iners Minerva
 Sibila musset.

Exspuat quamvis rabidum furorem,
 Ora dictorquens sceleratus erro,
 Et lacer sevo jaculetur ausu,
 Fulmen inerme,

Te tamen nullum facinus libelle
 Territet, quod tu vereare missus
 Sedibus nostris: tua summus optat
 Dona Sacerdos.

Barbarum parvi facies popellum
 Et gregem hircosum, lacerasque turbas,
 Qua viros nunquam pietate claros
 Laudibus ornant.

Hos rudes turpis docuit Celeno,
 Putrido ventris taminare fluxu,
 Omne quod Christi titulos decusque
 Nobile servat.

Quo sacra tandem Sophie Magistris
 Te pium prestes, & Apostolorum
 Gratiam sumas, venerare summi
 Numen Olympi.

Gai

*Cui velim dicas, tuus hæc decenter
 Gratius scribens, petit ut begtam
 Nestoris vitam, Phrygiique degat
 Secula Vatis.*

Sequitur Epitaphium, quod auctore eodem
 Coloniae in Ecclesia Prædicatorum, ad Ger-
 hardi Zutphanienſis Theologi, ririſque (dum
 vixit) clariffimi ſepulchrum dependens in
 epittolis Obſcurorum Reuchliniſtarum ne-
 quiter eſt immutatum;

*Hoc quicunque vides ſaxum ſubſiſte viator,
 Et ſubito largis ſletibus ora fluant.
 Urbis Agrippinae caſum, lamentaque noſcat
 Orbis; & inſurgant poſtera ſæcla queri.
 Occidit ante diem ſati crudelius auſis
 Doctor, in hac quondam maximus urbe
 Sophos.
 Reliquias ſummi brevis hæc capit urna
 Magiſtri
 Cujus ad interitum ſacra Minerva gemit.
 Gerhardo huic nomen, & huic Zutpania miſit
 Dives opum patria, ſicque Sycamber
 erat,
 Huic ſimul ingenium fervens, ſublime, pro-
 fundum;
 Majus Ulyſſæo Dædalioque fuit.
 Ignea vis etiam, pleno cui Copia cornu
 Optima de multis, vel magis cuncta de-
 dit.*

Au-

*Aurea cœlesti tulit hinc propagine mala,
Non ager hœsperidum, quæ nec hymetus
habet.*

*Cespite de vivo violas, mentamque cro-
cumque*

*Legit, & aureolis; lilia mista rosis.
Dulci stuoque satur divini nectare roris;
Theologos inter lamen honorque fuit,
Multiplices rerum formas, abstrusaque
novit*

*Condita naturæ, cœlicolisque Deis.
Consultos inter Juris legumque Pêritos,
Cordatam pessit doctiloquumque virum.
Pro Christi grege sollicitus, vigilantior
Argo;*

*Et Capitoline maximus ædis honos.
Libera mens rectique tenax, & nescia
falsi,*

*Virtutum cunctas accumulavit opes.
Hic igitur notus, croceo quo Phœbus ab
ortu*

*Surgit, & occi duas pronus ubi intrat
aguas.*

*Hujus & (ut dignum est) manet, æternum-
que manebit*

*Gloria, victuro perpetuata die.
Non tamen hinc abeat quisquam, quin po-
plite flexo*

Pro Doctore pias fundat ad astra preces.

IN PERFIDOS JUDÆOS EPIGRAMMA
EJUSDEM.

*Impia Gens hominum, gens ferrea, gens
mala sperans*

*Tendit ad Obscuros, tartara nigra lacu,
Omnia vincuntur manibus sic marmoris
ferro,*

*Saxaque de facili sæpe cavantur aqua.
Sanguine molefcit adamas, glacialia Phæbo
Frigora, & a Phæbo solvitur omne
gelu.*

*Monstra quot Alcides domuit? quot car-
mine manes*

*Traicius Orpheus movit? & ore feras?
Saxa quod Amphion? quod Methymæu.
Arion*

*Delphines? Thamiras quot miser ip-
neas?*

*Nulla hæc mutari poterit gens improb-
verbo,*

*Improba quæ vere est, trux scelerata
rapax:*

*Lucifuga, inconstans, nullo mutabilis ævo,
Deucalionæ a vix renovanda manu.*

Hæc nive frigidior, vel saxo durior omni.

*Nec minus Hyrcana tygride sæva latet
Hoc scelus indignum gelido sub corde vo-
letat,*

Et crudelis alit pectora cæca furor.

Aliud in Judæos.

Crescit honor Christi, gaudent pia numina
cælo,

Et Jovis ætherei gaudia mater habet.

Exultant superi, cælum letatur & omnis

Angelicus decimo gaudet in orbe chorus.

Gaudia mortales agitant, nova gaudia mun-
dus.

Suscipit, & leto scandit ad astra gradu.

Nam Solimi, genus infelix, semenque né-
fundum,

Turpia nunc tepidis fletibus ora vigant,

Post lacrymas fundunt gelido de pectore
questus;

Et furor immitis languida corda fover.

Plumpeus in vultu color est, sunt lumina
cæca;

Aggravat ingratus segnia membra do-
lor.

Quid mirum? cecidere omnes, vilitate re-
pugnant.

Aribus incultis fæmineaque manu,

Non Latio, non hostili, non denique nostro

Sed recutita suo concidit ense cohors;

Hoc opus a multis agitur, qui tecla malo-
rum

Sacrilegiumque simul, deseruere genus,

OS. (O) (S)

*Errores Obscurorum Virorum qui se Reuch-
linistas esse gloriantur.*

IN prima Epistola primi operis & primæ editionis & in aliis aliquot subsequenti- bus, Ecclesiæ Doctores perfidis comparant Judæis: In Spiritum Sanctum, in beatum Petrum, in modernum Pontificem, in ejus censuras Ecclesiasticas, in Reverendissimos Cardinales, in Auditores Rotæ, in Divum Hieronymum, quod scil. non sitia de stylo Evangelii, & indulgentias Apostolicas turpissima ac mendacissima quæque expuerunt.

In XIII. Epistola primi operis blasphemant in Spiritum Sanctum, & hoc in materia luxuriæ. Abutuntur deinde Sacris literis, & quæ Ecclesia attribuit Beatæ Virgini, ipsi suis adeptant meretricibus. Scribunt quoque, turpem amorem esse charitatem, concludentes Deum amorem esse luxuriosum. Taceo sexcenta madacia in bonos viros effusa, quæ hoc loco enumerari non possunt.

Gloriantur etiam se crucem facere solitos ex stercore humano ad domos suarum meretricum, quod quam turpe sit ac scandoloso- sum, nemo omnium ignorat.

In XXII. Epistola & in subsequentibus jo- cantur cum gloria Domini nostri Jesu Chri- sti & ejus resurrectione. Scribunt præterea,
tun-

tunicam Salvatoris nostri, quæ est apud Treviros, antiquam & pediculosam esse vestem. Tres etiam Reges beatissimos tres dicunt esse Rusticos ex Westphalia. Merdant super indulgentias Apostolicas & Fortalitium fidei, librum Ecclesiæ utilissimum, penitus detestantur.

In XXVII. Epistola Deum blasphemando, dicunt, Matthæi XII. (id quod impossibile est) scriptum esse & in Sacris Literis contineri, quomodo Jupiter stupraverit Calistone[m] & Europæam virgines, tam turpiter Sancta Dei Evangelia vilipendendo, & sacra Scriptura (id quod histriones non facerent) perditissime abutendo. Cadmum quoque adulterum, regem olim Thebarum & Bachum omnis nequitie atque impudentie Deum Christi Salvatori nostro impiissime comparant: Semelem insuper Jovis meretricem & Bacchi matrem dicunt significare Beatam Virginem Mariam, ut Judæorum more huc illuderent: item non erubescunt in eadem Epistola scandalose scribere, Pyrarum (de quo est in fabulis Poetarum) amantem prorsus hominem, significare Filium Dei, & Thisben quæ seipsam interemit turpi amore corrupta animam designare humanam, idque (quod est omnium pessimum) scriptum esse mentiuntur. Luc. II.

In XXVIII. Epistola abutuntur per derisionem sententiis Evangelicis.

In XXIX. fit sacrilega enarratio de ascensione Domini & extremo iudicio; & illusio quædam Apostolicis ad Divæ Virgini.

In XXX. mentiuntur Sanctissimum Dominum nostrum LEONEM Papam X. indulgentias dedisse in rebus inutilibus, scandalose simul Sanctum Bonaventuram deridendo.

In XXXIV. inter alia mendacia ridicula loquuntur de aqua & sale benedictis, quibus tam Sancta Mater Ecclesia utitur in pueris baptizandis.

In XXXV. effunduntur ea, quæ nemo hystriionum dicere auderet in prostibulo.

In XXXVI. ridicule etiam in sacrum loquentes Baptisma mentiuntur clarissimos Erphordensis studii Doctores determinasse, quod Judæo baptizato iterum renascatur præputium.

In ultima Epistola primi operis & primæ editionis omni iniquitate plena, scribit unus de numero Obscurorum Reuchlinistorum, se fuisse crinizatum ad pudenda sua a quodam Monacho; & alia quædam Sodomitica nefanda auditu, & pro quibus debetur poena ignis. Postremo idem ille nebu-

Jo Reuchlinista, nos rhythmice ac ridicule orare docet per nomen JESU Christi ac beatos Evangelistas.

Præterea errores alios & infinita mendacia, quibus viros bonos diffamare conati sunt, ut Capnioni suo holocaustum offerre, & Oculari ipsius Speculo ab aliquot Universitatibus ad ignem condemnato, alludere videantur. Quas obsecro putamus in eorum additionibus nequicias contineri, & in aliis etiam Epistolis, a primis (de quibus modo mentionem fecimus) longe differentes.

Quod si illi sunt de numero Obscurorum, quos ipsi in secundo susrum Epistolarum volumine aperte nominarunt. Raro quippe boni numero vix sunt totidem, quot Thebarum portæ vel Divitis ostia Nili. Doleant itaque & ingemiscant tam pestiferi ac plane spurci dicit Reuchlinistæ, qui neque Deum timentes neque homines, optimos quosque suis convitiis ac mendaciorum foribus deturpare voluerunt. At quid tantum de Obscuris, quibus nunquam credendum erit, etiamsi nova moliantur; Quibus inquam novæ indies a Sede Apostolica maledictiones incumbunt, vel ob hoc maxime, quod turpissima etiam in Florentinos effudere; quasi parum fuisset ineptire, nisi

182 LAMENTATIONES.

& Summo Pontifici, implicate illuderent. Non igitur a bonis aut sapientibus Poetis, sed a pessimis quibusque nebulonibus ac Pseudo-Christianis, tam execrabiles sunt effusæ Epistolæ, quos ego laudare non debui, quum Sacro-sancta Sedes Apostolica iniquitatis eos filios esse decreverit. Vale Lector & secundam eme Inquisitoris Apologiam, quæ Nundinis fortasse nunc Septembribus exhibit in lucem, in qua admiranda quædam ac plane obstupenda contra Capnionem invenies, cujus etiam Cabalam plenam docet esse erroribus. Coloniae, anno M. CCCCC. XVIII. tertio Kal. Septembres. Hæc
Ortwinus.

Impressum Coloniae; Anno M. ccccc. xviii;
in Augusto.

Item M. DC. xix. Iphis Cal. Græc.

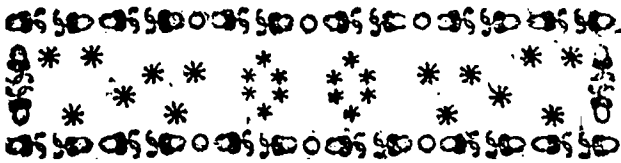

EPISTOLA

MAGISTRI

BENEDICTI PASSAVANTII

Responsiva ad commissionem sibi datam á
venerabili D. Petro Lyseto, nuper Cúriæ
Parisiensis Præsidente, nunc vero Abba-
te Sancti Victoris prope muros.

Epistola Magistri Benedicti Passavantii.

DOMINE nuper Præsident, & nunc Abbas, post recommentationes meas humilissimas, imprimis & ante omnia præmissas. Enim vero ex quo tempore sospites & alacres venimus in istam patriam secundum commissionem vestram, non scripsimus ad vestram nuper Præsidentiam, ob multas peremptorias rationes. Primò, quia ego magis volebam expectare, quam intimare vestram nunc Abbatiam ad dimidium: sciens quod sicut vos estis tantum subtilis, quod ego non possum dicere quod vos faceretis in vestro Capite mille quæstiones, sicut solebatis: fuit tempus in Parlamento, adeo quod vobiscum fastidiretis omnes, & non possetis invenire resolutionem, quia hæc omnia magis sunt facti quam juris: nam si essent juris, vos intelligeretis ad dimidium verbum. Itaque ego expectabam, donec possem vobis omnia computare de puncto ad punctum. Secundo, quia isti hæretici habent unam practicam tam diversam a nostra, quod ego non poteram primo ictu intelligere intentionem ipsorum: & ideo (sicut habet Canon nostræ Missæ)

(M) s

ego

ego prius bene fui impeditus, sicut cognoscetis post. Tertio, quia vos me docuistis facere processus longos, ego etiam fui longus in isto casu: sed hoc ego dico iocabundus, & etiam pariter æstimo quod capietis in joco post prandium.

Sic igitur (ut ego incipiam) debetis scire, quod feci tantum per meos dies, quod veni ad Gebennam illam, quam tanto opere, neque sine causa, odistis. Quia profecto ego cogitavi, quod dicta esset Gebenna, quasi Papæ Gehenna. Et postquam veni, & me debotavi audacter, quia nemo unquam mihi dixit pejus quam nomen meum, incontinenti memor practicæ vestræ, ego feci bonam minam, dicens: O quam ego sum lætus quod ego veni in istam bonam patriam Evangelii! & unus dixit mihi, quod ego essem bene ventus. Postea nos pransi sumus, & inter prandendum ego incepti jacere verba de nostro negotio, dicens: Ego venio de Parisines, ubi ego vidi magnam pietatem. Et quid? dixit alius. Ego dixi: Comburi sanctos homines sicut fasciculos. Sed ego loquebar per irrisionem: & deinde docuistis me, & M. noster Picardus, quod mentiri ad bonam intencionem non est malum. Præterea dixi: Non est tumultus Parisius quam de Domino Lyseto nuper Præsidente & nunc Abbate Sancti Victoris prope muros Parisius, qui fecit unum terribilem librum adversus

fus pseudo-evangelicam hæresim: adeo ut dicant quod nos hæretici non respondimus, quia non potuimus respondere, & quia qui tacet consentit, ideo est factum de nobis. Itaque quia ego non poteram amplius pati hæc dici, veni huc, ut ego rogarem Dominum Calvinum, ut ipse illi responderet de parte Dei, quia sine hoc factum est de Ecclesia Dei, & iste Lysetus plus vastabit uno die, quam vos ædificaveritis in mille annis. Et statim unus certus assistens, quem non cognoscebam, de quo non dares liardum, cœpit ridere tam profunde, ut ego non potuerim fere tenere continentiam. Et dixit: Vos ergo loquimini de Domino nuper Præsidente, certe ecce bonum numerum. Quomodo valet dominus nasus ejus? est - ne semper vestitus de cramesino? est - ne semper damasquinatus? Dicebat bonus ille Magister noster de Gagneyo, quod omnes hæretici erant pallidi. Valet consequentia. Dominus nuper Præsidentis est adeo rubens quod una vini Theologici sive vermelli: ergo non est hæreticus. Et quia non potest esse Cardinalis, id est, cardo sanctæ Ecclesiæ apostaticæ per caput ipse est per æquivalens, id est, per nasum: nam quis est tam hæreticus, qui sustineat dicere, quod unus nasus non valeat bene unum pileum? Patet antecedens per omnes qui viderunt ipsius naseitudinem. Ergo, &c. Sed ad propositum, nos vidimus

mus unum ex libris ejus , quem ipse fecit per triginta annos : & diu est quod debeamus , quod non poterat invenire Impressorem qui vellet imprimere : adeo ut suus compater , qui stat prope cuneum Mathurinorum sub insigni Lupi , diu fecerit magnam difficultatem . Profecto fecit nobis magnam injuriam , qui nobis non apparaverit citius ad ridendum . Nam sicut dicit Artusius desideratus in suis mirabilibus rithmis Normanniæ , isti hæretici sunt tam melancholici , quod tu diceres esse mortuos : & profecto valde sumus tanti multis venerabilibus Magistris nostris , & præsertim prælibato Domino nuper Præsidenti , & asino aureo , id est , F. Petro aurato , & denique ipsi præfatio Artusio : qui nobis miserunt tantum risus ad nos impinguandos , quod non poterimus expendere per centum quadragesimas . Ille ribaldus sic loquebatur , & ego mordebam tibi linguam : & unus respondens , ait : Non est mirum quod ipse tam longus fuit in pariendo : nam ipse est major bestia quam sex elephantes , & præterea ipse est montigena active , quia peperit montes stultitiarum & risuum . Ego nihil dicebam . Sed quamvis bene voluissem nunquam venisse , tamen ego dicebam intra meos dentes : Quando tu es hic , oportet ut facias tuum onus : & præterea omnia revertentur ad gloriam sanctæ matris nostræ Ecclesiæ ; denique ista patientia

tia erit mihi valde meritoria. Itaque feci optimam minam, & dixi quod ira: & ut transirem meam choleram, ego jeci me super unam magnam truitam istius lacus, que erat nimis valde bona. Nam (sicut etiam dicebat Cardinalis lagenifer, nuper transiens per istam patriam cum suis lagenis) quamvis homines sint hæretici, tamen pisces non possunt, sed & facit bonum prandere cum eis: & ita factum fuit prandium usque ad gratias, quas ipsi dicunt Gallicè, Mater Dei, quasi beata Virgo Maria non sciat intelligere Latinum, quæ tamen dicebat horas suas in Hebræo, sicut testis est Rosarium ejus. Sed transeat nam non est pejus quod ipsi faciant. Et post prandium ego intravi in cubiculum, & posui me super scamnum. Nam isti hæretici habent etiam scamna, ut intelligatis, & vivunt lati & irrident nos, neque sunt tantum melancholici ad dimidiam partem, quam putabam. Verum est quod semper loquuntur de Deo, sed quando aliquis jurat, aut ponit propositum gaudii in medio, ipsi irascuntur: sed in reliquo ipsi loquuntur, comedunt & bibunt sicut homines. Super scamnum meum positus, ego feci varios discursus: & tandem, quia ego putabam quod eadem hora faceretis similiter, ego me posui ad dormiendum usque ad horam secundam aut tertiam, sicut scitis: & tantum profunde sum contemplatus pietatem nostræ matris sanctæ Ecclesiæ,

clesiaz, quod ego cecidi super nasum meum,
 sicut ego vos vidi facere quotidie, & dormivi
 super prælibatum meum nasum. Postea ex-
 tergens oculos meos, ego dixi alta voce:
 Famule, vade ad equos, & cogita eos: & ipse
 ivit ad equos: & ego dixi: Quis est infra?
 Dixit: Ego non vidi nisi istum gingolfum,
 qui dixit tanta mala in prandio de Domino
 nuper Præsidente. Et ego de surgere, & ivi
 infra, & post aliquot proposita hinc inde, ego
 dixi: O Domine, pro pari, dicatis mihi si vi-
 distis librum Domini nuper Præsidentis, quia
 ego me bene teneo ad vestrum iudicium:
 sed tamen ego veni expresse, ut scirem quo-
 modo sit possibile respondere ad eum: nos
 non sumus tam subtiles quam vos, qui bibi-
 tis in fonte. Rogo vos de parte Dei, ut ve-
 litis me docere, & illuminare, & ego dabo
 vobis quod petetis: & postea revertens in
 Galliam, faciam bene ipsi suam barbam.
 Quam barbam? dixit ille, & ipse non habet
 barbam, nisi factus sit Protonotarius ex quo
 descendit ab Advocatis ad Monachos, i. e. ab
 equis ad asinos, sive a comestorio ad præsepe.
 Est totum unum, dixi ego, si non habet bar-
 bam actu, habet potentia. Imo, dixit, si ve-
 rum est quod dicunt, ipsum habere Italicam
 peladam, neque actu habet, neque potentia.
 Ah, dixi ego, quam estis subtilis! quis dixit hoc
 vobis? vos fortasse habetis diabolium priva-
 tum, sicut Papa Paulus, qui vobis revelavit om-
 nia.

nia. Non sumus omnes Angeli. Sed docete me, si placet, ut ego possim fortiter resistere ipsi in suum despectum. Et si placet, ego dabo vobis librum ad somniandum. Si habetis librum, dixit ipse, & vultis ut transeamus tempus, nos ridebimus unam horam. Gratias, Domine, dixi, & ego dabo vobis tantum quod eritis contentus. Non, non, dixit ipse: Nos non vendimus nostra verba, sicut Papa suas indulgentias. Et ego ab iis quæsitum unum librum, & ipse aperuit, & dixit in summa de tribus præfationibus; Profesto est mirabile artificium in tribus istis præfationibus, quod Dominus nuper Præsicens voluit bene vos celare. Primum voluit detegere suam stultitiam Deo, deinde hominibus tam laicis quam ecclesiasticis. Itaque etiam opus fuit tribus præfationibus, ut se ter stultum esse probaret; quamquam omnes bene sciebant: adeo ut omnes pueri vadant ad sinapi: sed viva vox magis afficit, & certe bene se iactare potest, quod superavit spem omnium. Et quod attinet ad primam prædicatorum præfationum, quæ dirigitur Domino Jesu Christo, apparet bene quod Dominus nunc Abbas, quamvis melius fecisset sequendo consilium defuncti Magistri nostri de Quercu, qui dixit: Sunt triginta anni, in facultate, quod si liber iste imprimeretur, non faceret nisi facere ridere Lutheranos, quia non erat nisi Theologia pelata de Canonibus tamen bene fecit

fecit de communicare suum librum Magistro nostro D. Maillardo, qui est bene doctus, quia Dominus Erasmus semel aut bis scripsit ad eum: & quod est nodus materiæ, dedit ei scyphum, alias *un gobelet* Gallicè. Nam in initio, quum Dominus Doctor Lysetus fecisset librum suum, vocabat eum Candelabrum Ecclesiæ adversus Dæmonem meridianaum, & postea Turrem quadrangularem; & intitulaverat præfationes suas omnibus Sanctis & Sanctabus Paradyfi. Sed quia prædictus Magister noster dixit ei, quod Laurentius Valla, quamvis fuit hæreticus, tamen est unus bonus author, qui non facit mentionem de prædicto dativo Sanctabus: ideo Dominus Lysetus quamvis in principio resisteret, tamen, ut illi complaceret, delevit hoc totum, & tantum fecit mentionem Jesu Christi, in quo patum abest quin sit Lutheranus. O certe, ego dixi, ego nolo eum sustinere, sed tamen volo tibi dicere quid posset contra allegare, ut magis appareat veritas. Ipse posset dicere, quod ubi est Rex, est Curia. Ita, ita, dixit ipse, & ego credo quod sic intelligit. Sed quantum ad ipsam materiam præfationis, gallinæ Franciæ debent habere magnum timorem, quia vulpes sunt facti heremitæ. Nam nemo est qui nesciat super totam terram, non esse unum hominem magis ambitiosum isto, & præcipue ea ambitione, quæ est maxime timenda: nempe, quæ

latet

latet sub prætextu humilitatis: & quod ita sit, omnes bene sciunt quomodo fuerit contristatus, quod totius errasset esse Cancellarium, & quomodo ipse fecerit propositiones erroris contra Parlamentum, pro maximo Domino totius regni sub hac expectatione: & tunc quia videt se non potuisse facere quod volebat, quia in Curia non amant homines qui habent ingenium factum ad sinistrum latus, sicut ipse: & denique quidam Vascones sunt, qui per breviorẽ viam suppletarunt unum Alvernum: id circo nunc ipse vult adulari Papæ, & videre si magis faceret in spiritualibus quam in temporalibus. Sed ut simulet suum desyderium, ipse tantum facit mentionem Ecclesiæ triumphantis, ut lucretur bonam gratiam Ecclesiæ militantis: sicut multi etiam per hanc viam faciunt non tantum Cardinales, sed etiam Papæ. Finaliter dicebat iste ribaldus, quod est una manifesta hæresis in vestra præfatione, quando vos dicitis quod qui firmiter confidit in Jesum, nunquam derelinquitur. Nam tota Sorbona docet esse hæresim firmiter credere in Deum, & jubet semper dubitare: quia esset una magna arrogancia esse securum de sua salute: & sic accidit, ut diceretis melius quam putabatis. Præterea non facitis ibi mentionem de operibus, & tamen fides separari potest a charitate: ergo vestra conclusio est defectuosa, & piarum aurium offensa.

(N)

siva.

fivs. Et bene, dixi, de secunda præfatione. Quoad primum punctum, respondit: Ipse valde timet momos nebulones, sed debebat eorum qualitates exprimere, ut cognoscerentur: nam cuilibet licet ita loqui: verum ex rationibus cognoscitur quis bene dicat: quod si ipse fecisset, ipse se cognovisset ex numero eorum quos ipse timet: quia quis est magis momus, quam qui reprehendit quod non intelligit? Ipsum autem non intelligere quod dicat, ipsemet ipse ostendit, quando fatetur se sacræ Theologiæ tyrociniūm vix unquam pertigisse. Unde satis patet, quod non debuit se miscere de re, quam adeo parum intelligebat. Verum est quod ipse postea dicit, se esse bonum Canonistam, de quo postea dicemus. Ergo Lysetusmet ipse est unus maximus momus nebulo per suam gulam, & facit sicut stultus Domini de Borsenio, quem vocabant Josnum, qui seipsum mordebat, vel facit sicut Andabatæ. Andabatæ? dixi ego, & quid hoc est? ego credo quod sit nomen unius Diaboli. Non, non, dixit ipse, vide Erasmum in Chlliadibus, ubi tu invenies: nisi velit dicere quod quando dicebat se esse imperitissimum, ipse mentebatur in tertia personâ, alias per humilitatem: quod nunquam credent quicunque legerint suum librum. Imo potius dicent quod si mentitus est, mentiendo dixit veritatem, de qua propositione relinquo decisionem

Magistris nostris, quia est nimis subtilis. Ad secundum punctum. Quando ipse allegat Ciceronem pro Balbo, ego valde doleo, quod ista elegantia verba sint implicata istis stercoribus. Nam sunt sicut una pecia panni aurei insuta turpissimis assumentis, aut sicut una margarita orientalis projecta inter stercorea. Nam etiam (& notate bene Domine nuper Præsidentis) dicitur quod Papa Julius modernus, quamvis non plus sciat de Latino quam unus miles, & sit melior Canonista quam Theologista, quum audivisset unam partem vestri libri, tenuit tam parvum numerum, ut iusserit portari ad suam latrinam, id est, ad sedem foraminatam, quam dicunt trufatores esse beati Petri; ubi ipse Papa cacat, non in qualitate Dei super terram, sed in qualitate humanitatis suæ cacaturientis: & ibi, cum voluisset semel suas nates abstergere cum illo, reperit vestrum stilum tam durum, quod sibi decorticavit totam sedem Apostolicam: & dixit, fricando sibi nates: In veritate erat montigena, tam erat durus & asper: Sed ne hoc vos nimium fastidiat, ego credo quod sit una burda. Nam Papa etiam si non vos amat (quia, ut dicam veritatem, ipse non est bonus Franciscus, nisi propter suum commodum) tamen ego puto quod nunquam hoc faceret: & arguo simili. Si Dominus Polytus & alii Dominiani sunt stulti sicut Dominus nuper Præsidentis,

fidens, & bene amantur a Papa Domino nostro: profecto etiam Dominus nuper Præsidentens. Ego feci hoc argumentum, concludens in modo & figura, etiam si crepent hæretici: sed ego non dixi eis, ut intelligerem reliqua. Audite ergo, ut redeam ad propositum: ipsi dicebant tuum propositum esse male fundatum in eo quod dicis, quod doctrina divina a canonica, & canonica a divina sejungi vix posse videatur: & per consequens quicquid tu ædificas super istud fundamentum, quatenus quidem tu intelligis per canonicam Scripturam Jus canonicum, id est, irregulare. Nam dicunt quod veritas ipsa te dementitur (salva tua nuper Præsidentiali naïveitudine) quando tu dicis, quod Jus canonicum est explicatio sensus obscurioris Sacrae Scripturae. Et quod ita sit, dicebat iste, patet ex eo quod ante quam Jus canonicum esset, fuerunt majores Theologi quam post: in tantum quod bene possumus dicere; Sicut Vetus Testamentum est Scriptura Dei, ita Jus canonicum nihil aliud est quam Scriptura Antichristi. Nam cum sint quatuor libri Juris canonici, nempe Decretum, Decretalia, Sextus, & Clementinae. Decretum est sicut una vestis composita ex infinitis peciis, plerumque pessime & sine judicio collocatis: adeo ut sicut si esset una talis vestis quæ haberet plures manicas, quarum una esset nimium longa, alia nimium stricta, alia nimium lata,

&

& esset ex uno latere tam longa quod attingeret terram, ex alio secularis, quæque haberet collare sine ulla proportione: nemo vellet aut posset induere, vel si indueret, omnes riderent, sicut Magister Joannes de ponte Alezio: & plangerent se de multis vestimentis vastatis, unde essent captæ peciæ ad faciendum istud tam stultum vestimentum: ita etiam accidit de magno Decreto, in quo non solet plerumque Scriptura adduci, nisi ad pervertendum eam & profanandum. Sicut Can. Non decet dist. 2. scribit Calixtus Papa, sicut Dei Filius venit facere voluntatem Patris sui, sic & vos implete voluntatem matris vestræ quæ est Ecclesia: cuius caput, ut prædictum est, Romana existis Ecclesia. Itã Romanus Pontifex erit mater nostra, sicut Deus est pater noster. Et oportebat etiam dicere (quod Deus prohibeat) Mater nostra, quæ es Romæ sanctificetur nomen tuum. Adveniat regnum tuum. Fiat voluntas, &c. Et certe Pontifices fortassis ex hoc Canone acceperunt jus Sodomix exercendæ, ut non tantum allegorice, sed etiam revera sunt foetidissima scorta & prostibula. Ex quo inferitur corollarium, quod Papa contra Grammaticos, est generis epicœni, non autem masculini: quod præsertim valet in moderno Papa, qui vocabatur Joannes Maria, ut ab initio nativitatis ostenderetur eum fore androgynum, cum suo parvo Cardinaluccio, & per consequens

dignum pontificari. Sed inter cæteras, tota distinctio vigesima primâ est una pulchra res ad ridendum: ita ut Pantagruel cum suo libro quem fecit imprimere per favorem Cardinalium, qui amant vivere sicut ille loquebatur, non faciat nihil: quia valde benè fundat hierarchiam Ecclesiæ, in qua Dominus nuper Præsidens, etsi sit tantum nunc Abbas, tamen quia voluntas reputatur pro facto, ego non dubito quod non sit in summo gradu, præsertim cum habeat nasum Cherubinum aut Seraphinum, qui est supremus ordo Angelorum, si credendum est Dionisio illi qui fecit Inventarium Paradyssi. Et ad propositum, si volumus decreto credere quod Dominus Liferus tanti æstimat, quod quia in ipso bene studuit, putat se etiam scire Theologiam, ista distinctio Sacerdotum, quæ nituntur Papistæ, est maxime introducta a Gentilibus. Can. Decret. dist. 21. & proinde contra præceptum Deuteron. Et teste beato illo stulto & indocto Isidoro, metropolitanus dicetur à mensura civitatum, quæ est una ex maximis veritatibus decreti: & totus iste Canon est mirabilis ad faciendum ridere lapides. Sed in Canon. In nono est una mirabilis hæresis, quæ dicit quod cæteri Apostoli acceperunt cum Petro pari consortio, honorem & potestatem, sicut in primo etiam Can. dixerat, quod Apostoli ordinaverunt in singulis civitatibus Episcopos & Presbyteros.

terós. O magnum hæreticum, dignum comburi in platea Malberti! Nam ex hoc sequitur quod etiam si Petrus fuisset caput, non fuisset tamen nisi ex consensu Apostolorum; & sic fuit privilegium personale; & ita sancta mater nostra Ecclesia, vel erit una hydra multorum capitum, vel sine capite post sanctum mortuum Petrum; quia privilegium non transit ad hæredes, nisi sit dictum expresse, quod non patet de sancto Petro. Et ita menticus erit Pelagius Papa, qui dixit, quod Romana Ecclesia Evangelicâ voce primatum obtinuit, quum Dominus dixit, Tu es Petrus: & adhuc magis quum dixit quod Romana Ecclesia non habet maculam, neque rugam. Et si verum est quod ait Nicolaus Papa, quod nemo audebat condemnare Papam Marcellinum, qui abnegaverat Deum propter metum, unde colligit quod Papa Romanus est supra omnes; ego dico quod Paulus fuit valde præsumptuosus, quando reprehendit Petrum publice, & præterea quod ipse se jactat de hoc, cum non habeat Ecclesia maculam neque rugam. Et sanctus Irenæus, qui tam rigide scripsit ad Victorem Papam, ut focet eum fratrem, non autem dominum nostrum, &c. Eccles. Histor. lib. 5: cap. 24. Itaque ut ego paucis dicam, (dicebat iste hæreticus) ego faciam unum librum, si Dominus voluerit, in quo probabo quod nulla est pagina Veteris aut Novi Testamenti: quæ

non sit eum horribili blasphemia, corrupta ab istis foetidis Papis Antichristis: quorum stercora collegit Gratianus in suam latrinam, quam vocant Decretum, in quo tamen sunt multæ peciæ bonæ monetæ, quarum fortunam ego doleo, sicut supra dicebam: quia fuit sacrilegium magnum ponere multa bona doctorum antiquorum inter istas sordes. Et hæc quidem de Dekreto. Ad Dreketalia veniamus, & alios libros sequentes, de quibus nemo est qui nesciat proverbium quod dicitur, Postquam Decretum habuit alas, totum mundum fuisse maledictum. Et profecto bene possumus dicere quod sint Evangelia Antichristi, & stercora quæ Diabolus vomuit per foetidum os Papparum, (quia os Papæ & culus Diaboli sunt in eodem prædicamento) quos constat, etiam ipsorum testimonio, fuisse organa Diabolorum, ut sic inficeretur mundus. Ideoque dicuntur Decretalia per figuram, quasi Poetæ seculares vocant Metathesim, pro Dreketalia, a Dreka, quod sonat Germanice id quod dicimus Latine stercus: sit honos sub naso Domini nuper Præsidentis, qui sicut unus porcus merito delectatur in versando ista stercora, & ita bene præparatus accedit ad refutandos hæreticos. Certe hoc est unum bonum fundamentum, & bene probatum, & per consequens tota sua præfatio, quæ firmatur præcipue super hoc fundamento, est valde secura:

cura: ita ut ego possim dicere, quod si omnes stulti raperent cœlos, Dominus nuper Præsidens esset jam mille leucas ultra cœlum lunæ. Et quantum ad hoc quod dicit, eum qui disputat de re decisa, facere injuriam decisionibus sacrorum Conciliorum: de parte Dei hoc est argumentari, si probaret quod dicit, nempe ista, contra quæ scribit, fuisse decisa, primum per Sacram Scripturam, deinde per Concilia irrefragabilia. Nam nos dicimus, quod si contenti simus simplici nomine Concilii, quod nulla est tam magna hæresis quæ non inveniatur habuisse Concilia: & propterea etiam dicimus quod parati sumus ostendere quod ista, quæ tenent Papiæ hodie, sunt condemnata etiam per vetusta Concilia, & per suos Canones, ita ut ipsemet sint sui destructores. Itaque ego confulerem Domino nuper Præsidenti, ut non intraret materiam tam profunde, sed contentus esse disputare sicut solebat antea; & sicut solet hodie resolutissima Sorbona per ignes & fasciculos: quia quando venit ad scribendum, est nimium magnum periculum, ne sancta mater nostra Ecclesia Romana sit ad metam non loqui: & quamvis Dialectici non ponant hunc locum in suis Topicalibus, tamen practica ostendit quod concludit sine replica. Patet per experientiam, quæ est optima magistra. Et quum iste maledictus homo hoc diceret, ego, ut dicam tibi verum,

rum, dicebam in corde meo: Tu bene loqueris ad placitum, sed vere si tu esses ubi ego scio, bene ponerent te ad disputandum contra falciculos. Interim ego feci bonam minam, sicut tu dixisti mihi quod sæpe tibi fecerunt in curia Regis, etiam non multum antequam darent tibi tam pulchram, cum tu fuisti depositus a tuo officio tam turpiter. Et ego dixi: Bene, Domine, est bonum deesse plures quam unus, ego bene notabo ista omnia pulchra quæ dicitis. Ego bene alloquar suam barbam, quando ego revenero Parisius: sed postridie, si placet, nos dicemus adhuc aliquid. Et ego discessi, & posui totum in memoriam, sicut tu vides. Deinde ego cœnavi sicut moris est, quamvis essem bene tristis; quia ego audivi tibi sæpe dicere, quod non oportet irasci contra suos morsellos. Et deinde ego ivi cubitum postquam dixi vespertas meas secreta, & ego dormivi satis bene, quia oportet vivere ut tu scis. Sed ad propositum Juris canonici, de quo iste disputaverat, inter dormiendum venit mihi una mirabilis visio, & simul resolutio. Nam ego putabam videre quod vestra nunc Abbatia cænebat Missam, & inter dicendum Per omnia, vos bombinastis altissime, & canorissime, per accidens: & statim unus ribaldus qui erat hæreticus, & nescio unde venerat tam cito, dixit: Miraculum, miraculum, Dominus nuper Præsidentis loquitur

quitur etiam per ostium de retro. Tute-
met mentiris, ego dixi, quia aliud est bom-
binare quàm loqui: & quid tum si bombi-
navit? hoc non impedit consecrationem;
imò hoc posset fieri ad tam bonam inten-
tionem, quod bombus serviret de thurifi-
catione. Et ita iste hæreticus remansit totus
confusus, unde ego surrexi mane totus læ-
tus, & feci duos bombos in Jure canonico
& incivili pro istis hæreticis, dicens, Do-
minus nuper Præsicens canonavit, id est,
bombinavit inter canendum Missam, id est,
est Doctor in Jure canonico, & dabit tan-
tos Canones contra istos hæreticos, quod
bene impediēt eos de approxinare de San-
cto Sacramento. Et ego cupiebam videre
semel istum hæreticum Calvinum, de quo
dicunt tanta: unde ego accipiens meam di-
spensam, ut ego possem audire hæreticos si-
ne incurrendo irregularitatem, veni ad Ec-
clesiam sancti Petri. Et, o pietas! non oportet
loqui illic de Sanctis, neque de Sancta-
bus, quia omnia sunt sicut in primitiva Ec-
clesia. Est tantum una cathedra, multæ se-
des, & scamna plena hæreticis. Fidem me-
am, Domine nuper Præsicens, si tu videres
eos, tu crepares per medium: nam sunt tan-
ti, quod ut diceres quod nunquam est com-
bustus unus. Et ego dixi intra me, Ah san-
cta mater nostra! quid tu facies contra tot
inimicos tuos? Ah Magister Picarde! si tu
esset

esses hic, tu bene dicerēs, Mater Dei, & pueri bene te irriderent: & propter zelum sanctæ matris nostræ prælibatæ ita sunt commota viscera mea, ut salva nunc Abbatia vestra) ego ferè facerem totum incaligis meis. O pietas! Ego vidi prælibatum Calvinum, qui est unus macer homo quadraginta trium annorum circum circa: neque parvus, neque magnus, sed inter duos. Breviter si tu videres eum, tu non dāres unum turonum. Sed tamen, ut dicam veritatem, ipse fecit mirabilia, & bene loquitur aliter quam omnes, quos ego videram: ita ut ego credam, quod si semel iret illuc, ipse confunderet omnes. Denique, ego fere fui hæreticus quando exivi. Sed tamen totum vadit bene usque nunc. Et vos nescitis, ego vidi illum maledictum hæreticum Robertum, qui nobis est tam bene elapsus. Per diem (sicut dicit David) vos bene dicebatis: Cavete bene, ipse evadet vobis: & defunctus Joannes Andreas, qui sperabat maritare filias suas de bonis ipsius, ut erat zelotissimus Fidei Catholicæ, bene etiam clamabat semper quod fugeret. Sed oculi nostri tenebantur, & alii vastaverunt totum, qui faciebant de nimium sapientibus. Et quia ego non sum eum alloquutus, quia faciebam conscientiam, ego rogavi de uno, quomodo faceret hic. Et ipse mihi dixit, quod nunquam fuerit magis lætus, & quod faceret mirabilia de impri-

primendo: ita quod nunquam fuit unus qui dederit tot pœnas matri nostræ Universitati, quam iste dabit. Et quomodo? Dixi, ipse fuit combustus in figura. Ita, ita, dixit, sed ridet se de Magistris nostris in propria persona, & dicit mille jocularia de Magistro nostro de Govea, quem ipse vocat Sinapivorum: & de Magistro nostro Picardo, quem vocat Picam garrulam, quia nescit quid dicit, & frangit sibi etiam caput de garrire: & de illuminatissimo Magistro nostro Maillardo, & narrat quomodo quando semel mater nostra facultas fuit coram Francisco Rege, Cardinales ridebant se de eis, & dicebant. Videte, videte, quomodo Magistri nostri sunt mucosi & lutosi: profecto hæc est una mirabilis approbatio, quod Sorbona non potest errare. Et quod tunc unus Curialis volens facere ridere alios, quæsit dicens: Cur nunquam oportet dicere Tu Magistris nostris, sed semper Vos, etiamsi non sit nisi unus? Propter honorem, dixit alius, juxta illud: Amant ab hominibus vocati Rabbi, per humilitatem Sorbonicam. Non, non, dixit alius, ego bene scio unam aliam rationem Tropologicam: quia sicut unus homo est factus ex corpore & anima, sic unus Magister noster, quin etiam unus minimus Socius de Sorbona est factus ex homine & asino: & ita ad minimum, etiamsi non sit nisi unus, supponit pro duobus, id est, pro homine & asino,
&

& ita oportet illi dicere Vos. Ergo, dixi ego, Robertus Stephanus non est combustus, nec mortuus. Non, dixit ille, nisi dicendum sit quod spiritus reveniant in hunc mundum, sicut volebant simulare Cordigeri de Aureliano, & inter cæteros, Frater Petrus de Arthesio, & Frater Colymanus, quos tu sustinuisti, Domine nuper Præsidens, propter Magistrum nostrum a Cornibus: quia sine hoc factum fuisset illis sicut Jacobitis de Berna: & ideo etiam prælibatus Dominus a Cornibus vocabat te Patrem Ordinis, cujus tu servaveras honorem, juxta illud, non absolvetis nocentes. Sed videte quomodo ego sum extravagans. Ah Domine! hoc facit me recordari de tempore quando faciebatis vestros saltus, & dicebatis istis Advocatis. Veni ad punctum, & Curia bene intelligit. Sed hæc sunt proposita melancholia. Itaque ego redeo tandem ad meum propositum, & quia video quod esset nimium longus processus de numerare omnia per minutum, ego faciam in grosso, & dicam vobis quod ego audivi dici de isto libro per varias vices. Primum igitur, & ante omnia, scite quod, isti tantum vos rident & vestrum librum, quod ego credo quod ipsi facient semel imprimere, ut semper appareat bestialitas Papistarum, sicut ipsi dicunt. Præsupposito hoc fundamento, quantum ad primum caput vestri libri; dicunt quod vestra
nuper

nuper Præsidentia facit unam figuram, quæ dicitur Ignorantia, & litigat fallum; & non bene vidit peccias usque ad fundum sacci, quando dicitis, quod ipsi condemnunt decreta sacrorum Conciliorum, & saluberrima instituta; & quod proponunt effusam licentiam vivendi, & quod veritas te demeritur scetide (quod sorbebit vestra nuper Præsidentia). quando dicitis quod exuffiant jejunia, & compressiones carnis, & consuetas Ecclesiæ orationes. Quia totum contrarium ipsi defendunt ea omnia quæ sacra Concilia ordinarunt: vos autem facitis pejus quam Pharisæi, qui dicebant se servare legem, & hoc titulo crucifixerunt filium Dei. Ita vos dicitis quod tenetis Concilia sacro-sancta, & tamen nihil facitis minus. Item, quod non proponunt effusam vivendi licentiam, patet non tantum ex libris ipsorum, sed & ex vita, Deo gratia; & fere mirarentur quomodo tu audeas dicere hoc, tu qui perdidisti ferme nasum & dentes in patria Syriæ, nisi scirent te per totam vitam tuam fuisse nutritum in schola mendaciorum. Et certe, ut ego dicam tibi verum, ego vellem quod tu non possisses hoc in tuo libro, quia ego vidi contrarium in oculis meis. Nam ipsi clamant post vitia valde terribiliter, & non prohibent mortificare carnem per exercitia, imo faciunt totas conciones de hoc. Verum est quod ipsi non cogunt, neque faciunt

unt sicut Judæi, qui observabant dies, sicut dicit Paulus; neque se saturant in prandio, pro prandio & cœna, sicut faciunt omnes alij. Et dicunt etiam quod summum jejuni-um est non facere malum, & quod jejuni-um non est meritorium per se, sed quod prodest ad elevandum mentem: & adferunt pro se mirabilia. Itaque ego vellem, pro vestro honore, pro una bona pecia argenti, quod totum hoc non esset in vestro libro, quia falsum est. Sed etiam præterea dicunt, quod est una manifesta hæresis secundum Sorbonam, quando vocatis mandata Ecclesiæ mobiles præceptiones. Quia si hæc propositio vera est, ita ut jacet, ipsi non fuerunt statim con-demnandi hæretici, quando mutarunt aliqua; sed oportuit videre an haberent aliquam rationem, si præceptiones Ecclesiæ sunt mo-biles: ad quod videbitis quomodo respon-dentis. Nam si tu dicas quod oportuit sal-tem attendere sive expectare voluntatem Pa-pæ & Episcoporum ad mutandum eas, ipsi respondent quod vos arguitis sicut si diceri-tis, quod ad reformandum lupanaria, oport-eret primum habere sententiam meretrici-cum quæ ibi habitant. Quod autem spectat ad alia quæ dicitis, id est, ad suffragia pro defunctis, & instituta reliqua, & Sacto-rum intercessionem: ipsi fatentur quod ista omnia sunt inventiones diabolicæ, & ideo abominantur. Vos autem, sicut dicemus post-

postea, frenatis mulam vestram per caudam, quando vocatis ea Ecclesiæ dogmata; quia prius probandum fuit esse Ecclesiam quæ non audivit vocem sponsi sui, sed vult esse domina supra suum maritum: ex quo colligunt unum corrolarium, quod familia Papistarum est optime gubernata, in qua scilicet gallina cantat altius quam gallus. Præterea quando dixistis quod accipiunt pro basi Sanctam Scripturam, & postea dicitis quod innicuntur baculo arundineo, remittunt vos ad Sorbonam, ut fiat ibi vester processus. Et quia Dominus dixit, quod Verbum suum manebit in æternum, dicunt quod etiã si tu adduceres montes Alvernix cum omnibus asinis patris tui, ad pugandum contra montem Domini; tu franges tibi caput, & tuis montibus: & ita se rident de vestris viribus, & de toto eo quod potestis; tam tu quam tui similes. Deinde ipsi agnoscunt authoritates quas tu furatus es ex libris ipsorum, ad probandum quod nihil addendum est Scripturæ, quod quidem spectat ad servitium Dei. Nam de ritibus externis qui non pertinent ad conscientiam, & qui sunt facti ut omnia fiant recte & ordine, ipsi nunquam dixerunt, neque dicunt quin oporteat ut habeant in Ecclesia secundum quod melius fuerit pro circumstantia locorum, temporum & personarum. Et ideo non bene intellexistis fundamentum eorum, & pugna-

tis contra umbram vestram: quia non tantum dicunt, sicut putatis, quod Religio Papistarum non sit in Sancta Scriptura, & per consequens falsa & displicens Deo: viso quod, quod est sine fide peccatum est, & ubi non est verbum, non potes esse fides, sed una phantasia, sicut adhuc estis Præsidentens per phantasiam, & non per veritatem, quia Rex non dixit verbum: sed quod plus est, dicunt etiam quod est totum ex opposito contra Sanctam Scripturam: & hoc est quod tu noluisti attingere, quia non faciebat bonum pro vobis. De capite tertio, ipsi dicunt quod estis unus mirabilis stultus quia frangitis vobis caput & mitram sine causa: & in summa dicunt, quod faceretis sicut Oratores, qui ponunt conclusionem ante argumentationem: & ipsi ridebant dicentes, (parcat mihi vestra nuper Præsidentia) quod frenabatis mulam vestram per caudam. Et ego hinc confiteor vobis de peccato veniali, quod ego commisi nocte sequenti, per figuram qua dicitur Potyposis. Nam ego putabam videre vos super vestram mulam verso naso versus culum ejus: & quum velletis ire versus parvum pontem, ire tamen versus pontem nostræ dominæ, & omnes istos ribaldos clamantes, Domine, Domine, vos non itis bene, sed totum a reculorum: & se ridebant, & ego me excitavi. Et ut veniam ad intencionem meam, ipsi dicunt uno verbo,

bo, quod concedunt omnia quæ probatis cap. 3. 4. 5. 6. & agunt vobis gratias, quod tam bene collegeritis omnia quæ conveniunt vobis. Nam, dicebant isti, vos estis qui cauponatis Verbum Dei, quando immiscetis stercorea Juris canonici, & vestras bonas maledictas intentiones, & qui per vestras practicas negotiati estis animas sub prætextu longarum præcationum, imo & regna mundi. Quia Papa, ut se probaret esse Antichristum fecit rotum aliter quam Christus. Quia quum Diabolus dicebat Christo, ostendens illi regna mundi, Hæc omnia tibi dabo: Christus recusavit, sed Papa accepit eum ad verbum, sicut dicunt, & ita etiam Diabolus & ipse fecerunt transactionem inter se, tam pro se quam pro hæredibus & successoribus suis, quod est fundamentum mirabile donationis Constantini. Ita estis furati; & furamini quotidie. Nos autem (dicebant isti) qui præter Verbum Dei non recipimus quicquam, quomodo possumus dici caupones, nisi mentiri velitis? Deinde vos estis, qui dicitis vos solos Catholicos, & vos vocari Ecclesiam, nos autem Lutheranos, Schismaticos, Apostatas, Protestantes. Deinde quid aliud facitis quam clamare quod navicula Petri, in qua falso vos putatis esse affligitur & tormentatur a nobis hæreticis? adeo quod de cornibus sibi frangebatur interdum pugnos contra suam cathedram, tam erat zelosus pro

conventu: & Picardus sibi fregit bursam, clamando, Mater Dei, contra Lutheranos. Sed tamen non transibimus istud in punctum Domino nunc Abbati. Nam quamvis sciamus poenam non facere martyres, sed causam, tamen dicimus quod Crux est una bona nota Ecclesiae: & quia videmus hodie quod contra nos non pugnatur nisi gladio & flammis, sicut etiam olim Arriani faciebant adversus Christianos, nos autem non pugnamus nisi solo gladio, id est, Verbo Dei: dicimus etiam hoc esse unum evidens argumentum, Papam cum suis esse Diabolum, nos autem esse oves gregis Christi, quæ non audiunt vocem nisi sui pastoris, & quæ sequentes suum pastorem, eunt volentes ad crucem, & gaudent in afflictionibus suis, magis quam ipsi lupi & tortores cum suis mitris, & crossis, & meretricibus: de quo nos referemus ad conscientiam Domini nunc Abbatis, si ipse haberet unam. Sed præter ea sunt quædam mirabilia secreta in sexto capite. Nam in principio, quum Dominus nuper Præsidens vocat divum Hieronymum barbatum, nos colligimus unum corollarium, quod quando procurabatis edictum de barbis, vos faciebatis contra Hieronymum, & ita erat hæreticus per barbam. Et quum vocatis Gregorium Ecclesiae verticem, sequitur quod Ecclesia vestra est biceps, quæ mobrem etiam mitra Domini nuper Præsiden-

dentis, & cæterarum bestiarum: habet duos vertices allegorice. Tropologice autem denotant istæ duæ cuspides pollutionem utriusque Testamenti, sicut tres coronæ de auro & lapidibus pretiosis Antichristi (quæ opponitur coronæ spinæ Jesu Christi) significant quod ille ponit se supra Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum, anagogice. Et quantum ad hoc quod vos dicitis, quod Ecclesia apostatica Romana est pia mater quæ gremium claudit nemini, isti hæretici rident se de eo tantum, quod si tu videres tu crepares cum tota Sorbonâ. Nam dicunt quod ipsa est una prophetia similis illi quam fecit Cayphas, qui nesciebat quid diceret, & ita tu es Cayphaicus. Quia profecto vestra Ecclesia est una meretrix meretricissima, quæ (sicut dicit quidam Propheta) divaricavit tibias suas sub omni arbore, & nemini claudit gremium suum. O pietatem! o fasciculos! o Joannes Andreas! o Domine Picarde! o Domine Maillarde! o Domine Clerice! o Domine Frater Joachime Perionie, Benedictine Cormeriacene, Ciceronianæ! non comburemus istos hæreticos? Crede mihi, si placet, Domine nuper Præsidentens, ego, nescio ubi sim: vide an tu possis respondere, & fac dicere unam bonam Missionem, ut sitis bene inspirati. Nam sine hoc est factum de sancta matre nostra meretrice Romana Ecclesia, & erimus filii meretricis:

& ita, secundum Canones, vocabit vestra nunc Abbatia, nisi faciatis apparere de dispensatione contra Jus divinum. Sed veniamus ad septimum capitulum. In septimo dicitis, quod idem fundamentum quod nunc assumunt pseudo-evangelici, dicentes, quod nihil recipiendum est quod non sit in Scripturis, servivit quatuor præjudicatis hæreticis, Arrianis, Donatistis, Leonistis & Hufitis. Audite ergo, Domine nuper Præsidens, quomodo ipsi respondent vestro naso, & quomodo alloquerentur vestram barbam, si pelada non abstulisset eam: quæ omnia ego dico in tertia persona, sicut isti hæretici dicunt, quod sæpe faciunt Hebræi. Dicunt ergo quod tu agis cum ipsis eadem fide qua tu agebas in palatio, quando tu amplificabas & decurtabas omnia ad placitum mulierularum quæ te sollicitabant tam humiliter, ut sæpe caderent ante te præ humilitate. Quia quum Arriani dicebant, quod non inveniretur vocabulum Homosiom, (nam quia tu non intelligis Græcum, sicut nec multa alia, tu fecisti tecum errare Typographum,) ipsi pugnabant de vocabulo contra suam conscientiam: quia etiamsi istud verbum non est in Scriptura, tamen est æquivalens, & doctrina de Trinitate habet aperta testimonia infinita in Sancta Scriptura. Itaque bene fuerunt condemnati Arriani, quod nunquam fuisset factum sine Scripturis. Sed
ista

causa, de qua tu disputas, est in totum & per omnia diversa: quia non faciunt Lutherani difficultatem de vocabulis, sed de rebus: quamvis etiam libenter refugiant modos dicendi Sophisticos, quibus Sorbona obtenebravit Evangelium. Sicuti (ut ponam exemplum) quum dicunt quod sola fide justificamur, bene dicunt quod ista propositio, ut jacet, non est in Scriptura: sed quia quando Paulus dicit, Arbitramur fide justificari hominem sine operibus legis, ponit hanc vocem, Sola, si non in verbo, saltem in sensu: ideo utuntur ea & sic loquuntur, & sic de aliis. Ita tu vides quod tu es unus turpis calumniatur, quando tu comparas eos cum Arrianis. Sed quanto tu melius es Arrianus, qui facis tot Deos, quot sunt idola quæ tu adoras, & quod sunt Presbyteri presbyterantes, id est, facientes & quotidie comedentes unum Deum album ad minus pro sex albis. Quod autem spectat ad Donatistas, dicunt quod nisi esses tam rubicundus quod tu non potes magis (quia sine hoc tu esses Cardinalis) mirarentur quod quomodo non erubesceres ista scribere. Quia quum ipsimet, quos tu vocas pseudo-evangelistas, condemnant Donatistas, tu bene scis quod non contraveniunt iis consuetudinibus Ecclesiæ, quæ etiam si non sunt expressæ in Scripturis, tamen quod ad sententiam habent fundamentum & rationes manifestas

in Scripturis, sicut habet Baptismus infantium, ut probarunt ipsimet, quos tu vocas hæreticos, adversus Catapaptistas: adeo ut nisi illis restitissent, vos Papistæ essetis bene impediti ad vos defendendum. Quare in hoc quoque articulo vos bene ostenditis quod estis vel asinus, vel unus calumniator. Et si tu sic litigares in Curia, tu solveres sexaginta libras emendæ in tuo proprio & privato nomine, ad minus. Veniamus ad Leonistas, five Cayphaicos, quos tu dicis fuisse condemnatos in septima Synodo, quia vetustus Ecclesiæ ritus & consuetudo Apostolorum docuit venerandas & réverendas imagines Sanctorum. Respondent isti, quod pro uno mendacio tibi possunt opponere infinitas veritates: non quod nunquam fuerit hic vetustus Ecclesiæ ritus, neque traditio Apostolorum, patet primum, quia si offendebantur Judæi eo quod non comedebant Gentes de idolotheticis, quantos fecissent processus si adorassent imagines, quod nunquam fecerunt Judæi? & tunc aliquid ordinassent Apostoli. Et præterea si hæc esset veritas, Magistrati nostri profecto sunt magni asini, qui non condemnant epistolam illam antiquissimam Epiphani, quæ dicit totum contrarium: & fuit tam laudata, quod fuit versa de Græco in Latinum per beatum Hieronymum, sicut etiam hodie legitur in ipsius operibus.

Et

Et tamen jactat se ille Epiphanius manifeste, quod ruperit unum velum quod pendeat in uno templo, in quo erat picta imago Christi: & addit rationem, quia hoc erat directe contra auctoritatem Sanctæ Scripturæ. Itaque oportet quod Dominus nuper Præfidentis sit hæreticus cum tota Romana apostatica Ecclesia, vel Epiphanius cum Hieronymo. Nec sufficit dicere quod nondum hoc erat conclusum per Ecclesiam, sicut fuit post: quia si fuisset hæc consuetudo Apostolorum, ista res erat extra dubium, & non indigebat consilio; & Epiphanius, quem approbat D. Hieronymus, nunquam dixisset quod hoc erat contra auctoritatem Sanctæ Scripturæ: aut si dixisset, fuisset condemnatus pro hæretico. Ex quo sequitur quod omnia quæ postea facta sunt per Papam Romanum, etiam contra Synodum septimam, quæ dixerat non esse adorandas imagines, sed mente colendum quod repræsentatur per eas, sunt facta contra consuetudinem antiquæ & primitivæ Ecclesiæ, & contra auctoritatem Sanctæ Scripturæ, & per consequens omnia ista sunt ipso jure nulla. Et quia mala fide sunt facta ista omnia, præscriptio non currit. Quia nunquam fuit purgatum, neque potuit purgari vitium malæ fidei, persistendo in ipsa usurpativa possessione, sine ullo titulo. Et quod ita sit, scimus quomodo Papa per hunc modum subtraxit Italiam Imperatori, & dis-

spaverit Imperium Romanum in duo. Et
 fuerit author parricidii Constantini sexti, adeo
 erat zelosus Papa Romanus, & adeo erat fi-
 delissima & catholicissima illa Irene, quæ fuit
 faulrix & adjuulrix prælibati Antichristi in istis
 horribilibus sceleribus. Unde apparet a quo
 venerunt ista, scilicet ab eo qui fuit homicida
 a principio, & adhuc nunc eruclat suas blas-
 phemias per os foetidum Domini nunc Ab-
 batis, & similibus mancipiorum Antichristi.
 Restant tantum Hussitæ, adversus quos Do-
 minus nuper Præsidens allegat Concilium
 Constantiense, de quo se irrident adhuc
 pueri. Quia nullus est qui nesciat quomodo
 fuerit ibi congregata una turba asinorum
 potius quam hominum, qui pro omni argu-
 mento attulerunt fasciculos, quibus lucrati
 sunt causam suam, sicut apparet ex Epistola,
 Poggii & Actibus Concilii. Et etiam ex eo
 tempore non destitit Curia Romana decli-
 nare, & non prius cessabit quam tota sua se-
 des ceciderit cum Domino Papa in fundum
 inferni, sicut ostenditur in Apocalypsi. Ve-
 niamus ad caput octavum. Sed Domine nu-
 per Præsidens, si tibi displicet ista legere, ego
 non possum sed. Itaque quando tibi pla-
 cuit, vos dabit is mihi unam audientiam pro
 pari, & ego dicam tibi totum ad longum.
 Quandoquidem isti hæretici replicant, & di-
 cunt quod quando tu loqueris de cuniculis,
 tu loqueris sicut unus Clericus de armis:
 quia

quia tu non facis bonos est agios, & ideo toti tui cuniculi cadent super tuum caput. Et quod ita sit, dicunt quod tu es male fundatus, quando tu argumentaris hoc modo: Lex Christiana fuit initio scripta in mentibus, non in charta; ergo tota Lex Christiana non est scripta in literis. Isti hæretici dicunt quod tu non eras bene dispositus, quando tu sic argumentaberis sophisticè, sive Sorbonicè. Et, quod est pejus, quod tu non intelligis quid sit illud quod tu allegas ex Hieremia: Ego ponam leges meas in mentibus eorum, quia hoc non pertinet ad propositum. Quia semper opus fuit ut Deus hoc faceret, & semper fecit, & faciet in electis suis, alioqui Lex esset semper litera occidens. Sed vos non scitis plus de literæ differentia & spiritus, Legis & Evangelii, quam unus idiota quod estis. Et super hoc dixerunt mihi multa quæ non intelligebam, & etiam quæ vos non intelligeretis magis quam elegans Latinum aut Græcum, aut Hebræum, id est, linguas hæreticorum, quibus scriptum est utrumque Testamentum. Ergo postquam male est sustentatus vester cuniculus, sequitur quod totum vadit male. Et quod ita sit, dicunt de omnibus quæ dicis cap. nono, quod faciunt minus ad propositum quam Magnificat ad Matutinas. Quia etiam si fecit Jesus multa quæ non sunt scripta, & fuerunt traditiones aliquæ in Ecclesia, tamen hoc non

non probat intentionem tuam. Primum, quia quantum ad primum punctum, respondent quod Spiritus Sanctus bene, scivit quid sufficeret Ecclesiæ: & ideo quamvis non sint omnia scripta, tamen quæ scripta sunt sufficiunt. Et quod ad traditiones, non habemus ipsas descriptas in Epistolis Pauli, ubi ordinat multa. Deinde debent distingui ritus & modi faciendi a doctrina, quia illi sunt mutabiles secundum tempora & loca: doctrina vero est semper una & eadem. Ideoque etiam isti nunquam rejecerunt ceremonias in totum, neque rejiciunt, sicut tu fingis te nescire: sed eas tantum quæ sunt impiæ, vel quibus ita abusi estis, sicut dicunt, ut non possint jam tolerari, etiam si per se fuerint fundatæ ad bonam intentionem. Et præterea, ut valeret vestra argumentatio, esset probandum quod Paulus loquitur de illis traditionibus, quas tu vis defendere, id est, de missa, invocatione sanctorum, Papa, crismate, aqua benedicta, & aliis terribilibus sacrilegiis quæ Diabolus cacavit, nedum ut tradiderit sanctus Paulus, cui tu facis magnam injuriam. Nam Paulus vocat defensionem nuptiarum & ciborum doctrinam Diabolicam: & dicit quod regnum Dei non est in esca & potu. Unde patet quod mentiuntur qui dicunt Quadragesimam, ut nunc sit, esse traditionem Apostolorum, & alia similia. Et idem dicunt de toto isto capitulo. Quia etiam si
 reli-

reliqui Apostoli non fuerunt otiosi, tamen non sequitur, quod fecerint ea quæ tu defendis. Imo contrarium; nunquam fecerunt aliquid diversum aut contrarium ab iis quorum scripta habemus: nisi velis dicere quod Spiritus Sanctus sit divisus secum; sicut Spiritus Diabolicus divisus est in tot sectas quot sunt Ordines Monachorum. Unde colligunt etiam, quod tu Domine nuper Præsidentis mentiris foetidius quam decem millia Missarum, si fieri posset, quando tu dicis quod Ecclesia semper tenuit istas ceremonias & traditiones. Quia contra, vera Ecclesia quæ non audit aliam vocem quam sui sponsi, nunquam eas tenuit. Sed bene verum est quod ad tempus Dominus permisit homines non videre nisi valde obscure, donec iterum faceret venire lucem suam, quæ discoperuit poculum ad rosas, per contrarium loquendo. Neque verum est (salva tua nunc Abbatia) quod tu dicis, quod authoritas Scripturæ dependet ab Ecclesia: sed contra verum est, quod vera Ecclesia cognoscitur a falsa, & apostatica sive Romana, ex eo quod illa vere recipit Evangelium, ista verò non recipit nisi per fictionem, quando illum adulterat per sua foetidissima stercorea Canonistarum, & Sophistarum. Et ita Domine nuper Præsidentis, vos testis bene soluti. Quia quantum spectat ad dictum Augustini, tam sæpe jam responderunt,

runt, quod non valet ut ista redicantur. Imo (dicebat mihi iste ribaldus qui loquebatur mecum) ego nte dubito quod omnes me habebunt pro majore stulto, quam sit Dominus nuper Præsident, eo quod volo disputare per rationem cum tanto asino Alverniæ, sive Arcadiæ. Et ita (quod attinet ad caput decimum, in quo ostendere vultis aliquos Doctores sentire quod Apostoli multa tradiderunt voce, quæ non scripserunt) dicunt, Domine nuper Præsident, quod tu pugnas contra tuam umbram. Quia semper tu deficiis in minore tui argumenti, quia debuisti probare quod istæ traditiones verbales sunt illæ, quas tu defendis, quod tu nunquam probatis. Et præterea dicunt sicut supra, quod sicut Apostoli scripserunt omnia quæ erant necessaria ad salutem, ita etiam potuerunt dixisse multa, quæ quamvis sint bona, tamen Ecclesia potest illis carere: quia omnia quæ sunt bona, non tamen sunt semper ita necessaria, ut sine ipsis non possis vivere. Sicut etiam videmus Spiritum Sanctum fecisse in ipsis actis Jesu Christi: ex quibus scribi voluit omnia quæ necessaria erant ad fidem assequendam, sicut tu metipse allegas ex Chrysostomo. Sed tu affers unam glossam quæ est valde Abbatialis, id est, stulta & stupida, & quæ bene sapit suum rabulam Palatii: nam tu exponis ista verba, Ad fidem assequendam, perinde ac si hæc non pertinerent ad do-

doctrinam salutis & morum; sed tantum ad
 justificationem narrationis, & ad faciendum
 credere, quod historia Christi est vera. Et
 ita Evangelium non esset nisi una computa-
 tio historica, sicut chronica Titi Livii: ea
 autem que pertinent ad mores, essent omnia
 in scripto & capite Papæ, & asseclorum ejus,
 ut servaverit omnia ad placitum: & quando
 aliquis clamaret, statim dicerent esse traditio-
 nem Apostolicam, & postea argumentaren-
 tur a falsiculis usque ad conclusionem. Et ita
 totum bene vaderet. Sed etiam, ut crepet Do-
 minus nuper Præsidens, & tota Curia apostati-
 ca, cadet citius ignis de cælo super eos, & su-
 per lupanaria ipsorum, quam Deus non puniat
 istam foetidam & hæreticam glossam nuper
 Præsidentis: viso quod ipsemet Chrysostomus,
 in alio loco quem allegas, clamat quod non
 fuit curæ Apostolis conscribere historias, si-
 cut facit Legenda aurea, alias ferrea, sicut
 bene dixerat unus de Magistris nostris, nisi
 postea ipse se dedixisset. Deinde ipsi dicunt
 in primo loco, quod iste Dionysius quem tu
 adducis sub nomine Areopagitæ, est unus
 author ficticius, de quo remittunt te ad ea
 quæ de istis amplius sunt dicta & optime pro-
 bata. Et etiam de Ignatii Epistolis, dicunt
 quod si scripsit illas Epistolas, scripsit Græ-
 ce: & tamen nullus Græcorum antiquorum
 facit mentionem de illis: & ita est probabile
 quod sint fictæ. Sed quicumque fuit, quando
 dicit

dicit quod Quadragesima, & alia jejunia certarum dierum sunt traditiones Apostolorum, posset dubitari an dicat verum: quia ratio pro Quadragesima quam affert, scilicet quia continet imitationem conversationis Dei, est valde stulta & stolidi. Quia si vellemus imitari Christum hoc modo, faceremus sicut simiæ, & etiam revera oporteret facere unum mundum & crucifigi sicut ipse, & facere vinum de aqua: in qua re bene vellet Domine nuper Præsidentem ipsum imitari, si posset, potius quam in omnibus aliis, ut ego credo. Sed quando Christus loquitur de imitatione sui, & etiam Paulus, nunquam loquitur de Quadragesima & hujusmodi stultis fingentiis; neque de Dominica passionis, neque de quarta & sexta Feria, sed loquitur de tota vita nostra, quæ debet esse regulata secundum voluntatem Dei: & ponere istas leges, est Judaizare, quamvis non negent quod perpetuo Christianus debet mortificare suam carnem jejniis, & aliis rebus, prout convenit temporibus & personis. Et præterea patet ex ipsis Conciliis, quando fuerit instituta Quadragesima per Papas, qui jam erant facti Ministri Satanae, & omnium Diabolorum, & conscientias simplicium hominum ad ceremonias istas exteriores allegarent. Et ita etiam respondent ad Epistolam Hieronymi, in qua etiam idem existimat de Quadragesima. Et de Ruffino, quem tu vocas virum doctum, &

& summa divinarum rerum petita pollentem ipsi dicunt, quod Hieronymus vos demeretur turpiter, ostendens quomodo ille nihil sciverit, & fuerit etiam Origenista. Itaque, si vellent, esset testis inadmissibilis. Sed tamen, ut vobis faciant placitum, dicunt quod ~~ut~~ supra, tu disputas de una re quæ non negatur: quod scilicet non omnes traditiones fuerunt scriptæ. Et dicunt, quod per hoc non invalidatur fundamentum eorum, quod quæcunque sunt necessaria ad salutem, sunt scripta: nam traditiones illæ non scriptæ, sunt res mobiles, factæ propter ordinem, non propter conscientiam: doctrina autem est firma & certissima. Et præterea vestræ traditiones, quas vocatis Apostolicas, non sunt tamen: sed Apostolicæ, una doctrina, quæ est inventum Papæ, Diabolorum & sociorum ejus. Habes tu Domine nunc Abbas? Veniamus ad capitulum undecimum, ubi se discoperit vestra mulitas Alvernica, sive asinitas Arcadica, quamvis sitis in processibus secularibus multum finis. Nam ad probandum quod multa sunt in Ecclesia ex Apostolorum traditione instituta, quæ non sunt in Scriptura, tu adfers primum multa ex Augustino. Ad quod ipsi respondent in genere, quod sicut supra dictum est, idem est aliquid esse in Scriptura, vel habere fundamentum in Scriptura: nam non pugnant de verbis sicut Arriani, sed de rebus, quum

(P)

dicunt

dicunt quod tota doctrina salutis est, sine ullo require, contenta in Sanctis Scripturis. Itaque quod attinet ad Baptismum parvulorum, qui est primus punctus quem tu adducis ex Augustino, bene vellent quod omnia quæ defenditis essent similia, quia sic esset bona pax intra nos. Nam Baptismus infantium, quamvis non sit expressus in Sacra Scriptura, habet tamen manifesta & firmissima fundamenta in ea: sicut (dicunt isti) quum argumentamur à Circumcisione ad Baptismum: & quum dixit Dominus, Sinite pueros ad me venire, & cætera ejusmodi, sine quibus non reciperetur etiam Baptismus infantium, neque unquam esset introductus in Ecclesiam Dei. De non rebaptizandis autem hæreticis, quaestio etiam solvitur per Scripturas, sicut apparet ex libris factis etiam nostro tempore, contra Anabaptistas. Et dicunt prælibati, quod si non esset nisi una traditio nuda, non esset satis bene fundata contra rationes quas allegat Cyprianus. Sed quia tu inde colligis in genere, quod consuetudines Ecclesiæ circa gregis ministeria, credendum est ex Apostolorum prodiisse traditione, Domine nuper Præsidentis: certe bene dicunt quod tu male syllogizas, quia tu plus assumis in conclusione, quam probaveris: & quod hoc modo tu es apertus calumniator, quatenus per prædictas consuetudines Ecclesiæ, tu intelligis idolatriam turpissimam & sceditissimas

mas incantationes, quibus sunt infecta sacro-
 sancta Sacramenta Jesu Christi. Nam quod
 spectat ad communionem corporis & san-
 guinis Domini, quando Paulus dicit, Quod
 accepi a Domino hoc & tradidi vobis: di-
 cunt, quod frangant tibi collum ista verba, &
 omnibus Papis, qui debuerunt ea demum
 tradere, quæ acceperunt a Christo, non au-
 tem fabricare mille millia impietatum ex suo
 capite, vel per revelationem mortuorum, de
 quibus loquitur Moyses in suo quinto libro.
 Præterea dicunt, quod si tu haberes tot ocu-
 los in intellectu, quot tu bene lucratus es
 ictus flagelli per compita, tu videres ibidem
 Paulum docere quid acceperit a Domino,
 verbum ad verbum. Nam illud, Cætera di-
 sponam quum venero, dicunt non esse intel-
 ligendum neque de calice, neque de patena,
 neque de corporali, neque de buretis, neque
 de cæteris ferramentis abominabilis Missæ,
 sed de differentibus variis qui supervenerant
 in Ecclesia Corinthiorum, & de ritibus, &
 ordine extraneo. Nam quod ad doctrinam,
 Paulus jam est protestatus, sese non potuisse,
 neque voluisse addere grossum sui unguis ad
 ea quæ acceperat a Christo. Quia non erat
 tam audax, neque tam effrons, quam Sodo-
 mitæ Papæ & eorum sequela, qui non cessa-
 verunt de addere unum super altero, donec
 vastaverunt totum. Et hinc apparet quod
 (dicunt isti hæretici) Papæ mentiuntur, quan-

do se dicunt successores Petri & Pauli, & quod ipsorum claves non possunt errare. ~~Quod~~ autem tu dicis, Propter longitudinem multa scripta esse breviter, quæ Apostoli ad longum dixerunt: hoc non magis pertinet ad propositum, quam ea quæ sæpe in dicebas in Parlamento, quando eras Advocatus, adeo ut omnes non possent habere patientiam; & huc etiam referunt omnia quæ adfertis de non baptizandis meretricibus, de non jungendis matrimoniis cum Infidelibus, de descensu Christi ad inferos, de tribus personis Trinitatis, de baptizatis Apostolis, & similia quæ possitis afferre; quia illa vel fundamentum in Scripturis bene firmatum habent, & sic sunt in Scripturis, sicuti Trinitatis personæ, Baptismus Apostolorum, Descensus Christi ad inferos (quæ tamen vos non intelligitis, quando propterea fundatis vestrum Lymbum;) vel non habent: & tunc vel concernunt fidem, quo casu nihil debet credi pro certo quod non probetur per Scripturas: vel sunt talia, ut sine illis possit esse aliquis Christianus: & tunc librum est credere vel non credere, quamvis debet esse locus rationibus verisimilibus, proviso quod non pugnent contra fidem. Nam in isto casu nihil est penitus recipiendum, etiam si diceret ea Angelus de cœlo, sicut dicit Beatus Paulus. Et ad hunc ultimum articulum dicunt quod tota religio Papæ pertinet. Denique;

nique, quod allegatis Damascenum, Alexandrum de Halles, Thomam, Bonaventuram & Scotum: ipsi dicunt quod tu es bene dignus cum Monachis tuis, qui consumas vitam tuam in istis foetidissimis latrinis, quibus est plena bibliotheca sancti Victoris, sicut porcus in luco, quod tu es. Et ita, Domine nuper Præsident, quando tu dicis in initio capitis duodecimi, quod prædisertis admodum loculenter diluta videri possunt pro pseudo-évangelica venefica, profecto subdola ac commentitia basi adducta argumenta; dicunt quod tu dormieras caput nimium basse, quando tu hæc dicebas: & quod si tibi fieret quod mereris, tu duceretis a sancto Victore, cum tua mitra quam tu accepisti pro mortario, totus vestitus de viridi, & hinc inde habens sonetas, sicut stultus Bazociæ, usque ad Sorbonæ facultatem, ad faciendum emendam, pro eo quod tu fecisti deridere totam Theologiam Sorbonæ per tuas stultitias. Sed veniamus ad caput duodecimum, in quo tu respondes ad loca Scripturæ præallegata, quibus defendit Dominus, ne quid addatur vel minuatür de Lega sua, Deuter. IV. 8. 12. In quibus solutionibus tu tantum sudasti, quod hoc valde fortassis tibi profuisset ad sanandum te de verola, nisi esset intronizata in tua nunc Abbacia, per præscriptionem longi temporis: ita ut valeat illud quod dicunt, Qui tenet, teneat: possessio

valet: Et ad propositum, tu opponis primum, quod Moses per consilium sacerdotum suorum delegerit lxx. Seniores: ego addidit aliquid Legi, & per consequens non est sic intelligendum, ut non liceat aliquid addere peculiariter, sed tantum id quod non est contra. Et istas additiones tu facis geminas: quia aliæ sunt præceptivæ, aliæ declarativæ: & pro præceptivis, ultra prælibatum factum, Moses, tu disputas etiam de Cabala, ut ostendas te esse Magistrum Aliborum: vel ut tu ostendas te non esse multum Alvernum, sed unum caballum armorum, corrumpendo illud, Quæcunque dixerint vobis, servate & facite. Deinde, de eo quod dictum est, Interroga patrem tuum: postea de Recabitis, & postea de aliis: In fine pro interpretativa, seu declarativa additione, adducis Sacerdotes, qui fiunt iudices quæstiones Deut. XVII. & de Esdra, qui interpretantur vocabula Legis. Hoc est totum, Domine nuper Præsidentis, & hoc totum ipsi dicunt esse nihil contra ipsos: adeo ut non indigeat nisi risu. Sed tamen, quamvis perdatur lixivium ad lavare caput asini, ipsi per transitempus dicunt se respondere, quod qui constituit iudices, non mutat tamen leges, neque addit legibus; sed confirmat eas, quando dat iis custodem. Sicut (pro exemplo) quando tu es depositus Præsidentis, non est propter hoc vastatum Parliamentum, neque aliquid additum vel diminutum

nutum de legibus Regni, imo est factum unum magnum bene pro toto Regno. Et sic, quando Moses hoc fecit, fecit unam politicam quam videbat esse necessariam, & non fecit de suo capite, sed post soceri sui consilium, noq̄ dubium est quin quæsiverit consilium a Deo sicut solebat, & etiam advocavit totum populum in consilium, sicut scribitur Deut. I. ergo tu es victus. Nam hoc non est addere ad legem & præcepta Domini; sed si ordinasset leges de suo capite, aut sacrificia, aut fecisset aliquod præceptum, quod vocasset Præceptum Ecclesiæ, sicut faciunt Papæ, tunc contravenisset legi Dei. Sed etiam, Domine nuper Præsidentis (dicunt isti) audite, nisi amisistis aures cum dentibus, Moses erat Minister Dei in condendis legibus. Itaque quando faciebat leges, non faciebat hoc in sua persona, sed ut Minister Dei. Sed post Mosem nemo habuit hanc potestatem, nisi ex speciali mandato Dei & revelatione, idque in factis & præceptis peculiaribus. Sicut quando Salomon fecit Templum Dei, & quando dispositi sunt ordines Levitarum in Templo, & similia: ista sunt facta per præceptum Dei, qui voluit sicut poterat ita disporre Legem Ceremonialem, & idem statuendum de aliis. Sicut postea Christus, & Apostoli post eum, aboleverunt legem Circumcisionis & Sacrificii, quia erant missi ad hoc. Probet igitur Papa suam commissio-

nem non tantum addendi & minuendi, sed & abrogandi, cassandi & annichillandi, & denique dispensandi de bene facere, & nunc credemus ei. Nam quod tu te fundas super hoc dicto, Omnia quæcunque dicunt, facite: tu es unus mulus, qui bene meritus es centum ictus flagelli: nam si hoc tu vis esse adeo universale, ut propterea licuerit eis addere vel diminueri, cur ergo Christus hæc redarguit, & ipsemet nocuit servare ipsorum ceremonias, qui tamen in omnibus implevit legem? Unde patet quod hoc est intelligendum, quatenus præcipiebant & exponebant id quod Deus requirebat, & ponebant ea, quæ salva conscientia fieri possunt. Nam hætenus est obediendum eis, etiam si sint vitiosissimi, quia sedent super cathedram Moysis, id est, sunt designati a Deo successores Moysis ad exponendum Legem. Sed vester Papa (dicunt isti) qui non intravit per ostium, neque habet ullum titulum universalis Episcopi, nisi a Diabolo (sicut ait vestermet Papa Gregorius) tamen vult facere leges, conscientiz, cassatis legibus divinis, & posito jure Dei sub pedibus suis: unde apparet eum esse Antichristum qui sedet in Templo Dei per intrusionem, & se elevat supra Deum, qui brevi franget ei collum Spiritu oris sui, & omnibus affeclis ejus. De illo, Interroga patrem tuum, Deut. XXXII. ipsi dicunt sic. Nos credimus quod iste mulus putat nos esse
 tam

tam grues, quam ipse est bestia. Pone tuos bifoculos, alias *Lunettes* Gallice, si tu potes (nam dicunt quod nasus tuus est valde debilis,) & lege quod venit postea: & tu videbis de quo Moses velit, ut infantes interrogent patres suos, & majores. Nam quia eo tempore & omnibus homines faciunt sicut vos facitis Domine nuper Præsidents, id est, non curant legere Sanctam Scripturam, quia non est de Pane lucrando, ut dicunt, & etiam hoc est officium Theologorum non Christianorum, Deus vult ut & scriptis, & narratione verbali, & omnibus modis instruatur omnes fideles de voluntate ejus, & de mirabilibus quæ fecit. Quamobrem nos credimus quod tu es asinus Indicus, qui habet cornutum caput, etiam quando tu non portas mitram tuam: viso quod tu facis argumenta tam cornuta, & ita tu es Magister noster Acornibus resuscitatus. De Recabitis. Dicunt etiam quod tu es unus stultus ad viginti quatuor caratos: quia hoc non fuit unum præceptum Dei, sed unum præceptum paternum, quod dedit filiis suis, quod non reddidit eos sanctiores neque meliores per se, sed tamen obediendia illa filiorum placuit Deo, quia præcepit, Honora patrem tuum, & matrem tuam. Et videmus huc pertinere illud præceptum Jonadab ab hoc Dei præceptum, quia addit eandem benedictionem, si paruerint filii sui, dicens, Eritis longævi super ter-

ram. Sed si Jonadab fecisset hoc sicut hodie faciunt Monachi, volens instituere novum servitium Dei de suo capite, & ita mereri Paradisum, Dominus dixisset, Quis hoc petiit de manibus vestris? Pater autem hoc ex argumento quod illic facit Dominus, dicens populo suo, Filii Rechab bene fecerunt vocem patris sui, & vos contempsistis præcepta Dei vestri. Unde apparet quod hoc præceptum non addidit, neque minuit de lege Domini. Denique quando dixistis totum quod potuistis, & tandem affirmatis quod Tobias, qui est Apocryphus, & Salomon, & Job, & alii scripserunt dogmata, quæ nusquam offendi possunt in Pentateucho, dicunt quod vestra nuper Præsidentia litigat falsum, & solvet emendam: quia non invenietur quod isti fecerunt novum servitium Dei. Sequitur nunc additio explanativa, de qua frustra contenditis, quia hoc non est sicut de beato Francisco, de quo dubitat totus mundus. Immo nunquam dixit quisquam, quin etiam oporteret explicare legem Dei. Sed facere nova præcepta ad ligandas conscientias, nedum quæ evertunt Scripturam, vel quæ diminuunt libertatem Christianam, quæ non consistit in istis chimæis, & est per Christum liberata a ceremoniis Legis: totum hoc non est interpretari Sacram Scripturam, sed corrumpere per fatuissimas, stultissimas, impiissimas, & nuper Præsidentialissimas glossas. Itaque

cu

tu es fatuus sicut una vesica, & ista omnia quibus tu es plenus, non sunt nisi ventus. Ecce quod dicunt hæretici de isto puncto ad tuum nasum Cherubinum, si adhuc vivit. Sequitur nunc alia tua ratio, qua tu dicis quod illud non pertinet ad legem gratiæ, & tu adis causam, quia fidei Lex in fidelium cordibus scripta est, & Scriptura est donum adventitium. Isti igitur quærent sic, Domine nuper Præsidens. Quam legem habuit Abraham, & omnes eum præcedentes, item subsequentes usque ad Moysen? Item, Si Moses & ejus posterum non habuissent nisi Legem scriptam in lapidibus, quid illis profecisset? nempe idem quod tibi prodest habere Bibliam in tua camera, & legere quæ tu non facis. Sed tu es una miserabilis bestia, quæ non scis quid sit Lex factorum, nec Lex fidei: denique qui nihil scis, & ideo præstat te dimittere sicut tu es, quam sibi rumpere caput tecum. Tu disputas de Spiritu Sancto qui datus est Apostolis, & ipse te condemnas, quando tu allegas illud ex Joannis XIV. Ille vos docebat omnia. Nam si docuit omnia Apostolos, non reservavit quicquam Papis. Non negamus tamen, cum hæc dicimus, sicut tu putas, quin Spiritus prudentiæ sit datus Ecclesiæ suæ ad applicandum facta particularia ad doctrinam universalem, quæ est scripta, & ad ordinandum & dispensandum ea quæ sunt subjecta mutationi.

tionem temporum, & personarum, & locorum: sed dicimus simul tria, quæ tu non posses refutare. Primum, quod Papa & Prælati non sunt Ecclesia, sed Synagoga Diaboli, secundum quod Spiritus Sanctus docuit omnia Apostolos: & quia Apostoli fideliter fecerunt officium suum, ipsi etiam scripserunt quæcunque necessaria sunt ad salutem Ecclesiæ usque ad finem mundi. Patet primum, ex veris insignibus Ecclesiæ & insperabilibus. Quia Ecclesia non est adultera, & ideo non audit vocem aliam quam sui sponsi. Diabolica autem Ecclesia est quæ vult dominari & prævalere verbo Dei, sicut facit Ecclesia Romana apostatica in omnibus & singulis. Secundum patet, nisi dicamus (quod absit) mentiri divum Joannem. Et istis adjungimus unum tertium bene malum pro te, quia etiam si tibi concederemus quod liceret Ecclesiæ facere novum servitium Dei, tamen non sequitur quod liceret Papæ, nisi tu probasses quod Papa esset Ecclesia, de quo nemo sanus te credet, etiamsi de perjuraretis, ut tu faciebas quotannis ad minimum semel in Palatio cum aliis Consiliariis & Advocatis. Et ita tu vides quod tu tam litigas contra te quam pro te. Ut patet etiam tam clare quod plenus meridies, quando tu dicis quod illud, Frustra me colunt mandatis hominum & doctrinis, & similia, tantum intelligitur de mandatis contrariis ex opposito. Nam quærunt
ubi

ubi tu reperis istam glossam, nempe in fatuo tuo cerebro, & ideo deberet valere in temet ipsum illud, quod tu ipse citas ex Mose, Propheta qui arrogantia depravatus voluerit loqui in nomine meo, que ego non præcepi illi ut doceret, interficietur. Dic igitur, Domine pater Præsident, istæ frequentes lationes quibus utebantur Pharisei, putantes sese etiam purgare conscientiam, sicuti hodie facitis de aqua benedicta, eruntne contrariæ ex opposito Legi Dei in vestro intellectu? tamen Christus illas irridet, & dicit esse vanas, sicut alias. Et si voluissent Sanctas Scripturas ita intelligere, cur non ita loquebantur. Sed toties dicit Moses, Non facies quod bonum est in oculis tuis, sed quod præcipit tibi Deus, hoc facito. Tu bene vides igitur quod falsas Sacram Scripturam per tuam falsam glossam. Sed & præterea cum ista doctrina quam defendis, sit ex opposito contra Deum, tu ipse per hoc dictum eam condemnas, nisi prius probaveris quod Papistæ, id est, diabolicæ additiones, sunt secundum Jus divinum: quod tu non posses facere. Et quia continuando rubricam vos dicitis quod vestræ traditiones non sunt paleæ quas Jeremias dicit esse immixtas per triticum, sed sunt ipsum granum, ipsi te capiunt per os tuum, Serve nequam, quia du dicis cum Hieronymo hæc esse verba hæreticorum. Potes imitati potestatem

rem Dei, ut absque peccato sis: accepisti enim liberi arbitrii potestatem, per quam consequaris quod volueris. Nam dicunt, quod si hoc verum est, tu non potes negare quin tota Sorbona sit hæretica, quæ docet quod per liberum arbitrium nostrum possumus lucrari paradysum, & per missas & per perdonos. Et ita tu facis tuum processum, sicut tu es unus stultus qui verberas teipsum. Et totum ad contrarium, illi qui dicunt quod homo non potest bene facere de se, & non potest mereri nisi iram Dei, & damnationem, adeo ut sit necessarium quod ponat totam suam salutem in passione Jesu Christi, nihil reservando, non erunt hæretici per consequens, & ita tu es unus Lutheranus, qui bene sentis tuos fasciculos. Neque prodest tibi quod postea tu dicis, quod nos prædicamus effusam licentiam, & non comminamur poenas peccantibus austere, & docemus iram Dei lachrymis mitigatum iri immune, & nostram legem, quam noviter prædicamus, reddere quietas conscientias: in quibus mendacijs dicimus quod tu prædicas id quod dicit Jeremias, quia tu misces paleam cum tritico, id est, mendacium cum veritate. Nam libri nostri & vitæ nostræ ostendunt, Deo gratia, quod magis odimus & abominamur etiam a malis dictis, quam tu & tui similes a male factis: & quando desideramus fidem per quam servemur, simul & pariter dicimus quod fides est

est donum Dei, quæ nunquam vadit sine bonis operibus, & amore Dei, & odio Diaboli, & sociorum ejus, id est, tui & eorum qui tibi simulant: & ideo non facinus tam bonum forum de salute quam vos quod ponitis in aqua benedicta, in cereis & candelis, in missis, in perdonis, & chimagreis, quas nemo est quod non possit facere pro pecunia: quod tamen nunquam poteritis facere credere uni homini nisi amiserit suum sensum. Et ideo etiam vestræ conscientiæ sunt semper in dubio, & ideo estis similes fluctui maris, & sicut dicit beatus Jacobus, Ne putetis aliquid recipere a Deo. Nos autem rapimus & habemus pacem, sicut dicit Paulus, quia sumus justificati non in nobis, sed in eo quod te judicabit, etiamsi tu semper fuisses Præsidens, quod non concedo. Dicitur Domine nunc Abbas, si tu habes unam conscientiam, quando tu legis ista verba Chrysostrami quæ tu adducis pro te, Judæorum synagoga ne principatum perderet veritatem, populum variis novis traditionibus oneravit, non ut ipsum in justitiæ semitas deduceret, sed potius ut is duriori onere pressus, facilius in sacerdotalis servitutis jūgo contineri posset: quando (inquam) tu legis ista, nonne bene vides processum tuum et arrestum contra te & tuos affectas? Visus discoperit factum. Nam Deo gratia nemo ex illis quos vocas hæreticos traxit ad se quicquam

quam, sed vivimus in majore sobrietate & paupertate, quam illi ipsi qui mentiuuntur, votum paupertatis: & relinquimus Cæsaribus, quæ sunt Cæsaribus, nec facimus ullam etiam minimam legem conscientibus. Et ideo etiam vos vocatis nos stultos & coquinos. Vos autem estis etiam per vestras practicas lucrati regna & imperia, & ego me refero ad doctrinam de indulgentiis, de missis, de cibis, de patenostris, de obitibus & mortuariis, de purgatorio, de peregrinationibus & festis, bullis, datis, copiis, tonsuris, dispensis, & centum millibus aliis latrociniiis quibus vos turpissimi & diabolissimi ventres devoratis animas pauperum, fugitis crumenas etiam Regum & Imperatorum: sed venit tempus quo vestra meretrix peribit cum suis mercatoribus, ne dubites. Et ecce vester Spiritus Sanctus, secundum quem fiunt clerici, acolyti, subdiaconi, diaconi, presbyteri, curati, cappellani, canonici, priores, episcopi, archiepiscopi, primates, patriarchæ, cardinales, Papæ: Hic est Spiritus Sanctus, qui gubernat vestram hierarchiam, & nuper gubernavit venerabile Concilium Tridentinum: cujus crepitus tamen non multum curamus, sicut etiam tuas sordes rejicimus suum prælibatum tuum nasum. Quamobrem etiam, ut semel finiamus hoc capitulum, Domine nunc Abbas, tu falleris dupliciter in toto hoc. Primum, quia tu non

non intelligis quomodo traditio differat a doctrina, quomodo non addant doctrinae neque diminuunt qui illam accommodant ad particularia facta, & qui instituunt ceremonias & modos faciendi pro locis & temporibus, conformes ipsi Scripturae, & cætera huiusmodi. Secundum, quod tu nescis quid sit Spiritus Sanctus, neque quæ sit Ecclesia, & ad quæ insignia cognoscatur falsa religio a vera. Veniamus ad tertium decimum capitulum, in quo non multum laborant, quia tu facis eosdem errores. Tamen in transendo dicunt quod quamvis Cyprianus erraverit in opinione de rebaptizandis hæreticis, tamen defensio ipsius, si fuisset vera in genere, bona erat, quando dicebat quod non erat quicquam contra suam opinionem in scripturis. Nam si hoc verum fuisset, lucratus fuisset suam causam: quia sicut ipse bene dicit & optime, Consuetudo sine veritate est vetustas erroris: nam sine hoc, Domine nunc Abbas, tu posses etiam defendere tua mendacia, quia tu posses allegare quod tu semper fecisti sic, & idem de cæteris. Ex quo patet quod præter consuetudinem oportet aliquid esse, per quod cognoscatur an ea consuetudo sit bona. Et super hoc dicimus quod hoc est Sacra Scriptura, ideo scripta a Spiritu Sancto, ut sicut tu cognoscis bonum vinum ad nasum tuum, sic cognoscantur tuæ & tui similium religiones falsæ a

veris, & Ecclesia vera a falsa; quia, sicut dicit Irenæus, Scriptura est firmamentum & columna Ecclesiæ. Sed tu vis pro Scriptura Sancta sustinere Papam & suos, quos tu mentiris esse Ecclesiam, & ponis supra sanctam Ecclesiam: & ideo non est mirabile quod tu arguas tam cornute, & quod tu nescias quid dicis. Breviter, ne tu nobis jactes toties traditiones Apostolorum, nos dicimus tibi quod ipsi canones Apostolorum sunt condemnati pro apocryphis a Gelasio Papa: vide tuum Decretum de parte Dei, & tunc incipe dicere quod tu es Doctor in Jure canonico. Enimvero, Domine nuper Præsidentis, quomodo respondes ad illud Anastasii dictum; Nihil esse quod nequeat Sacris Scripturis dissolvi? Nam tu dicis quod præterea requiratur interpretatio Ecclesiæ, & hoc etiam nos confitemur, Domine nunc Abbas: sed dicimus quod aliud interpretari Scripturam ex aliis locis Scripturæ, quam facere novas leges, & canere Missam: & volumus, quia Scriptura sufficit, ut non quærantur quæstiones quæ non habeant fundamentum in Scriptura. Et ita tu es captus, nisi velis dicere, quod Anastasius sit hæreticus, & ipse Ambrosius, quando dicit quod nihil deest illi, quem utriusque Testamenti doctrina munierit: excludens per hoc omnia fundamenta, quæ tu falso vocas Ecclesiastica dogmata, & quæ tu dicis quod faciunt ad mortificationem carnis,

sicut

sicut de audire Missam quotidie, & confiteri Sacerdoti, & comedere tantum in prandio quod tu non cures de coena, & invocare omnes Sanctos & Sanctas Paradisi, contra præcepta & exempla omnia Scripturæ. Quid ergo? tu clamabis multum cum Magistro nostro Picardo, quod nos volumus abolere omnes Ecclesiasticas consuetudines. Sed clama usque ad crepandum, si vis; nam hoc falsum est. Volumus enim retinere, & retinemus eas quas condidit Ecclesia Dei, & quæ vel habent fundamentum in Scriptura, vel non pugnant, & sunt necessariae & utiles propter ordinem. Tollimus autem omnes eas quæ pugnant contra Deum, sicut fere omnes Papisticæ: item quæ non sunt tam necessariae aut utiles, ut debeant retineri: item, quæ etiam si sunt factæ ad bonam intentionem, tamen venerunt in tantum abusum, quod magis nocere possent quam prodesse. Sed in doctrina non audimus aliam vocem quam sponsi nostri, & tangimus ad hunc lapidem iudicii omnia scripta & facta hominum, ut teneamus quod bonum est. Vade nunc, & clama totum tuum Saturnum, quia Scriptura nobis sufficit cum Anastasio, & Ambrosio, & Augustino, qui tam graviter conqueritur, jam suo tempore, variis locorum moribus Christianam libertatem pene deteriorem antiqua & servili Judæorum conditione reddi. Quid ergo nunc faceret, si

videret tot Ordines, Monachorum qui sunt nati postea? si videret missam, si videret articulos Sorbonæ, si videret perdonos, & indulgentias, & confessionem auricularem, & alia omnia similia? Et tu facis hic de Doctore hæretico quia tu clamas parum contra Scholasticos: sed tu ponis unam distinctionem quæ vestat totum: quia tu putas Augustinum non loqui de statutis Episcoporum, neque de consuetudine universæ Ecclesiæ, sed de diversis moribus diversorum locorum. Ubi invenies tu istas? nam semper quicquid dicitis, etiam quando mentimini aperte, vos semper dicitis quod Ecclesia semper sic fecit, & sic decrevit: & ita luditis vos de animabus pauperum: quia Papa approbat omnia pro pecunia, & vos creaturæ illius debetis illi per juramentum obedientiam omnem, & defenditis sicut histriones, & ne quis respiciat quid sit in vestris giberris, Gallice *gibecières*. Et non vultis quod legant Sanctam Scripturam Gallice, & ita omnia bene vadit secundum intentionem sancti Augustini. Nam, quis corrigit ista, cum Papa sit supra Concilium: & etiam si non esset Concilium non posset teneri nisi ad placitum Domini Papæ? Breviter, Domine Mulo præsidens montigena, ipsi ampliant pro se omnia quæ tu dicis ex antiquis Patribus, quibus tu bene velles torquere nasum, si posses. O Magister Petre Thoma, si tu viveres, quomodo tu bene

ne diceret quod Lysetus est adhuc stultiore,
 & diceret ei & suo compatri sive compari
 per nasum, Domino Generali Mathurino-
 rum, cujus nasus est allegorice sicut Turris
 Libani. Tandem descendimus ad caput quar-
 tum decimum vestri libri, ubi dicunt quod
 est cumulus vestræ fatuæ Mulo-præsidentiae,
 quod fere totum ampliant pro se contra
 vos, quia fere furatus es totum de libris eo-
 rum. Et inter omnia dicunt, quod nolunt
 nisi testimonium Augustini, quod tu adfers,
 in quo dicit expresse quod excellentiæ cano-
 nicæ authoritatis Veteris & Novi Testamen-
 ti servire debet omnis fidelis & pius intel-
 lectus. In opusculis autem posteriorum, qui
 libris innumerabilibus continentur, sed nul-
 lo modo sacratissimæ Canoniarum scriptu-
 rarum excellentiæ coæquantur, etiam in qui-
 bus invenitur eadem veritas: longe tamen
 est dispar authoritas. Itaque in eis liberum
 habet lector vel auditor iudicium, quo vel
 approbet quod placuerit, vel improbet
 quod offenderit. Quid dicitis, Domine
 nuper Præsidentens? Vos auditis unam glosam
 nuper Præsidentialem, per quod apparet
 quod mentitur Augustinus. Quia dicitis,
 quod præter Scripturam oportet etiam te-
 nere auctarium Sanctæ Scripturæ: pretiosa
 Ecclesiæ dogmata: & ita imaginatur vestra
 nunc Abbacia in suo cerebro frigefacto per
 suam mitram, quod Romana Ecclesia sit

vera Ecclesia, & quòd liceat Ecclesiæ face-
 re nova dogmata ad supplendum quod deest
 Sanctæ Scripturæ, quæ hoc modo erit im-
 perfecta & mutilata. - Et ideo contra bea-
 tum Anastasium non sufficet Idissolvendis
 omnibus dubiis, & item quòd omnia dog-
 mata quæ defenditis venerunt ex traditione
 Apostolorum. Ecce quod vos somniatis:
 sed est pieras, quòd nemo vult tibi crede-
 re, & quòd si tu argumentarèris sic in ipsa
 Sorbona, omnes focii te riderent, ut sicut
 Cailletain. Ad propositum, tu dicis quòd
 Christus dixit ad Discipulos, Qui vos sper-
 nit; me spernit; & Paulus, Quòd Ecclesia
 est columna & fundamentum veritatis: &
 hoc etiam est quod te destruit, & vastat to-
 ta tua argumenta: quia dicimus quòd Apo-
 stoli non excefferint suam commissionem;
 sicut Papæ & falsi Episcopi vestri lupanaris,
 qui mentiuntur se successorès eorum; &
 quòd cum Ecclesia sit fundamentum verita-
 tis, Papa cum suis non est Ecclesia, qui
 pugnant contra veritatem. Et tu vides quòd
 pro una quæstione quæ erat, tu facis duas,
 sicut tu faciebas in Parlamento mille diffi-
 cultates super cuspide unius acus, & mille
 processus ex uno, ut sic veniret aqua ad
 molendinum. Sed est præterea una bella ri-
 dentia, quando interpretamini 2. Reg. 1. per
 arcum Sanctam Scripturam. Dicunt enim isti
 hæretici, quòd semper subvenit Robino de
 suis

fuis fistulis, & ideo quia tu es unus bonus ar-
 citenens de vitro, tu elegisti istum locum
 Scripturæ in quo sit mentio de arcu, quam-
 vis non plus fiat ad propositum quàm si ca-
 nendo Missam tu faceres totum (tu bene me
 intelligis) in caligis tuis ad martingalam. Pro-
 fecto hæc est una mirabilis interpretatio Tro-
 pologica, & ita estis soluti de capite 14. Ego
 me venio ad decimum quintum, ubi primum
 tu multum sudas in ostendendo quod Sancta
 Scriptura indiget interpretatione, quod
 nullus unquam tibi negavit: quia sicut dici-
 mus Scripturam esse planam, ita etiam dici-
 mus quibus sit plana: nempe iis quos Pater
 illuminavit Sancto suo Spiritu, sine quo nos
 clamamus cum beato Paulo, Hominem
 animantem non intelligere quæ Dei sunt: &
 quod oportet ut Deus aperiat corda nobis,
 sicut Discipulis suis ad intelligendum Scri-
 pturas. Et semper dicimus quod non ad-
 huc cognoscimus nisi ex parte, & ideo quam-
 vis de præcipuis articulis non dubitemus,
 quia sunt aperti, tamen semper parati sumus
 ad discendum per eos qui voluerint nos do-
 cere per Sanctam Scripturam, in quâ quo-
 tidie laboramus, ut possimus perficere. Et
 ideo, Domine nuper Præsident, dicunt quod
 tu facis more solito, quando tu tibi frangis
 caput ad probandum quod nemo negat.
 Deinde quod hoc facit contra vos, qui non
 vultis ut prædicetur populo Sancta Scriptura

(sicut fecit Esdras quem tu allegas) nisi in Quadragesima, & Advèrtu, ex spiritu Sorbonæ, & juxta Articulos Fidei Romanæ apostaticæ, & quod sufficit Laicis & aliis qui non sunt Theologi, credere implicite, quia esset magnum scandalum, si omnes scirent per Sacram Scripturam agnoscere lupos a pastoribus: & ideo etiam non oportet dicere Missam suam Gallice, neque Horas suas, quia populus videret secreta Sanctæ Matris nostræ Ecclesiæ: & ita totum servitium Dei iret in ruinam: nam omnes essent hæretici. Sed, Domine nuper Præsident, si per hoc argumentum vobis auferretur vinum, quia tam sæpe vos inebriat, vos essetis tam attonitus, quam quando dictum fuit vobis, ne amplius iretis ad Palatium. Sed ad propositum, tu adfers unam mirabilem allegoriam beati Hieronymi, super illud dictum Ezechielis, Patres nostri uvam acerbam comederunt, & stuperunt dentes nostri; quia hæc opinio Hieronymi non magis facit ad textum Prophetæ, quam nihil: ex quo exemplo isti hæretici dicunt, quod bene apparet quod opiniones Doctorum sunt examinandæ ad Sacram Scripturam, quia sine hoc nulla est fere hæresis quæ non possit inveniri fundata in libris antiquorum Doctorum, & satis patet quod antiqui Doctores corruerunt infinitos locos Scripturæ per suas allegorías. Quare tu bene vides, quod si valeret tua Theologia,

nihil

nihil unquam esset certi in Ecclesia: ideoque ipsi antiqui Doctores sæpe dicunt, quod nolunt, ut credant sibi, nisi convenient sua dicta cum Sacra Scriptura: & fatentur quod potuerunt errare ut homines. Sicut irascitur Augustinus Ianuario, confitens quod in Scripturis multo plura nescit, quam sciat, Sed si errare possunt Doctores, & populus communis non legit Scripturam, ubi erit fundata tua Ecclesia, Domine mulo-Præsidens? nempe super glaciem unius noctis, Dicunt etiam isti hæretici, quando tu vocas Petrum Ecclesiæ verticem, mirabiles amphibologias sive prosopopœias (nam tandiu est quod non studi in Grammatica, quod ego facio solœcismos sicut tu.) Dicunt ergo isti hæretici, quod tu ponis regnum Papæ super sub, quia loco ejus quod alii dicunt, quod est fundamentum Ecclesiæ, quia scriptum est, Tu es Petrus, & super hanc petram, & ita est infudo, tu argumentaris a Petro ad Papam, id est, a servo Domini ad Antichristum: & ponis eum tam alte quod si caderet, sicut cadet breviter, non posset errare ad frangere sibi collum. Sed tu hoc fecisti, quia modernus Papa vocatur De monte, quamvis dicant quod ipse non curat multum de te, Etsi tu voluisses, tu habuisses hic mirabiles allegorias, & confundisses omnes hæreticos cum isto mirabili versu Psalterii, Mirus Dei mons pinguis: ut quid suspicamini montes

(Q) r

con-

congelatos? de quo ego audivi quod unus
 certus Italus fecit mirabilia, ergo tu male,
 concludis ad propositum, & ipsemet Cle-
 mens, quem nesciunt qui fuerit; tam bene
 dicit c. Relatum. 38. distin. quando dicit quod
 ex ipsis Scripturis sensum veritatis capere
 oportet, nisi tu prius probaveris quod pectus
 Papæ & sociorum ejus sit Sancta Scriptura;
 pro quo probando tu habes unum magnum
 argumentum: in eo quod quando Papa Cle-
 mens mortuus est, dicebat quod haberet bre-
 vi resolutionem unius quæstionis quam nun-
 quam potuerat resolvere, Utrum animæ es-
 sent immortales. Et quid vultis amplius ma-
 ledicti hæretici, nisi fasciculos? cum Domi-
 nus nuper Præsicens adeo vos redigat ad cu-
 neum, ut nesciatis quid respondere? Quod
 autem ita sit, patet per conclusionem affir-
 mativam quam ponit, vide licet quod con-
 cessum est Ecclesiæ ducibus charissima Spiritus
 ad corporis ædificationem, etiam si alio-
 qui maligni sint. Nam ita etiam lupi qui sunt
 ingressi per fenestram, erunt pastores, & Spi-
 ritus Sanctus erit alligatus personis & stati-
 bus, juxta illud, In animam malignam non
 intrabit sapientia. Veniamus ad decimum
 sextum capitulum, in quo tu vis probare
 quod interpretatio Scripturæ pertinet ad ver-
 ticem Romanum: cui responderunt mihi
 per articulos, & quasi Sorbonice, dicentes,
 Sic argumentatur Dominus nullo Præsicens.

Spi-

Spiritus Sanctus promittitur Ecclesiæ à Christo ad interpretandum quæ dixerat. Ergo pertinet interpretatio ad Ecclesiam. Concedimus; & ideo dicimus, quod interpretatio non pertinet ad Papam & ejus asseclas, qui non sunt Ecclesia, quia non habent Spiritum Sanctum: quod autem non habeant Spiritum Sanctum, patet ex hoc: Non omnis qui intrat in stabulum est pastor, sed ille qui intravit per ostium: & ex ipsorum fructibus, à quibus Christus jubet ut nos cognoscamus eos. Patet etiam, quia quando probatur eorum doctrina, secundum dictum Pauli, Omnia probate: ipsemet puer videt crassissimos errores, & tam grossas impietates, quod Diabolus ipse habet pudorem de ipsis. Secundo sic argumentatur. Dominus nunc Abbas, ad probandum quod hoc pertinet ad Romanum Præsulem. Interpretatio Legis pertinebat ad Summum Sacerdotem, qui fuit typus Romani Præsulis. Ergo gluc. Patet major ex Deut. XVII. Primum respondent, Domine Petre; quod locus Deuteronomii non dicit hoc, quia ibi agitur de processibus civilibus & criminalibus, pro quorum dubietatibus oportebat consulere eum qui judicabat populum, aut Reges, una cum Sacerdotibus & Levitis. Hoc autem non fecit ad propositum. Sed quia nolunt insistere in hoc (nam non) dubitant quin præcipue ex ore Summi Sacerdotis debuerit proficisci ex-

posi-

positio Legis Dei, qui debuit esse tanquam
 lampas cæterorum) tamen dicunt quod tu
 male concludis: quia tu præsupponis falsum,
 quando tu dicis quod is fuit figura Præfulis
 Romani. Nam author Epistolæ ad Hebræos
 non dicit eum fuisse figuram Romani Anti-
 christi, sed Christi, quem nōs dicimus esse
 unum & solum verticem Ecclesiæ Christianæ,
 quæ non habet duos vertices sicut vestra mi-
 tra, quam si non habetis, bene velletis ha-
 bere. Et præterea fuit limitata commissio
 Summi Pontificis; quia negamus ipsum po-
 tuisse facere novas leges aut interpretari pro
 suæ voluntate: quam etiam ob causam toties
 reprehendit scribas & Pharisæos Christus.
 Sed hic est bellus jocus, quod tu condemnas
 teipsum per sequentiã, quando tu dicis quod
 Esdras interpretabatur Scripturas: nam ipse
 non fuit Summus Sacerdos, & ita tu vastas
 totam tuam similitudinem. Sed fortassis tu
 hoc dixisti propter Sorbonam, quæ bene po-
 test comparari Scribis qui persecuti sunt Fi-
 lium Dei: primum in persona ejus, deinde
 hodie in membris suis. Tertiõ sic argu-
 mentatur Dominus Montigena: Petrus Act.
 XV. interpretatur figuras Veteris Testamen-
 ti, ergo pertinet ad Præsidentem Romanum in-
 terpretari Scripturas. Respondent isti quod
 negant consequentiã, sicut tu soles negare
 tua debita creditoribus tuis, & quicquid
 tuis debitoribus. Dicunt etiam quod si Rex
 Fran-

Franciæ levaret unam taleam de stultis, tu bene reciperetis pro quinquaginta per æquivalens, quando tu argumentaris ita; quia omnes Apostoli & Ministri Evangelii nunquam aliud fecerint quam interpretari Scripturas; & ideo apparet quod tu non scis magis quid dicis quam Tribouletus. Transeant cætera quæ sunt ejusdem monetæ, quando tu loqueris de duobus filiis, qui sunt duo Testamenta, & quod Petro fuit major auctoritas quam Paulo, quia illud est tantum ad propositum quantum nihil: & si hoc verum est, Paulus fecit unum mortalissimum peccatum, quando reprehendit Petrum; præsertim, quia sicuti dicunt Canones, etiamsi Papa duceret plenos currus animarum ad infernum, nemo illi debet dicere, Cur hoc facis? & etiam quando in Epistola ad Ephesios, ubi narrat hierarchiam, ipse fuit unus hæreticus maximus, quando non fecit mentionem Papæ. Sed non fecit nisi unum fundamentum Jesum Christum. Et pariter quando scripsit ad Romanos, habuit magnam injuriam, quod non salutavit Dominum Papam. Item est manifestus hæreticus, quando numerat inter columnas cum Petro, Jacobum & Joannem: & etiam dat primum locum Jacobo, quæ propositio est hæretica & impia. Aspice bene quid respondeas, Domine nuper Præsident: nam fidem meam, ego me invenio bene impeditum in sustinendis tuis argumentis. Bene
ve-

verum est, quod postea tu ponis unam restrictivam, dicens, quod hoc pertinet imprimis ad Concilium universale, quia debet esse una expositio certa; sed Papa nunquam hoc confitebitur. Et insuper ostendunt isti maledicti, quod vix sunt duo Concilia (exceptis illis antiquis quæ sunt irrefragabilia, quia nihil ordinant quod non habeat fundamentum in Scriptura) quæ non sunt sibi contraria. Et quod plus est, de quibus non dispenset quotidie Papa: adeo quod si vera Concilia valerent, tu non haberes neque crossam neque mitram. Tu adfers etiam unam adulationem Hieronymi ad Damasium, ad quod respondent breviter ut tu videas quomodo dixerit verum Hieronymus, quando dicit quod Romana Ecclesia fuerit semper inviolata: & quod manebit sine ulla hæreticorum insultatione prævalente: viso quod novatus fuit de Ecclesia Romana, & multi Papæ fuerunt hæretici sicut etiam hodie: adeo quod Apocalypsis tangit eum ad digitum, quando dicit quod bestia sedet super septem montes. Postea tu ponis interpretationes Doctorum, sed tu vis quod non ambulent pari passu, sicut legata & fidei commissa, sed quod habeant de Spiritu Domini Papæ Diaboli. Sed de illo nemo dubitat, sicut dictum est, quin debeant interpretari Scripturæ per eos qui habent donum prophetiæ. Sed ad videndum quis habeat Spiritum Dei, & quis habeat Spiritum

Men-

Mendacii qui se transfigurât in Angelum lucis, nos non sequimur tuam regulam, quia tu non vis aliud nisi ut probet Romanus Lupus cum suis: nos vero volumus ut probetur etiam ipsa interpretatio Scripturæ per ipsammet Scripturam, & tenemus pro Diabolicis omnia quæ non concordant cum ista regulâ, Et pro exemplo, nos temet accipimus, quia quando dicis quod Doctores maxima orationis instantia & vitæ puritate promeruerunt Sacrarum lumen Scripturarum, nos dicimus quod ista doctrina est falsa: & hoc probamus examinando eam ad Scripturam, quæ ostendit quod tu es Pseudo-propheta sicut Balaam: quem etiam tu superas in hoc, quod ille & asina sua erant duo, tu vero & mulus tuus estis unum animal de Alvernia. Nam Scriptura te dementitur de isto articulo, quando ipsa vocat dona Spiritus Sancti gratiam: quia gratia non erit gratia, si tu præsupponas meritum, sive de congruo, sive de condigno: quorum utrunque est incongruissimum, & incondignissimum quod resonet in Ecclesia Dei, quæ scit quod Spiritus Sanctus non datur nisi gratis, & quia ita placet Deo propter Filium suum, sine ullo merito nostro. Quamobrem etiam quando tu te exclamas sicut unus cæcus qui amisit suum baculum, alias quando tu rudis sicut unus mulus in Curia Palatii: isti hæretici dicunt, quod tu nescis contra quem tu habeas, quia

quia nemo negat debere esse Doctores: sed omnes homines, imo etiam pueri clamant, dicentes, Quod non est Doctor quicumque se dicit Doctorem, & habet unum piteum sicut unum pastillum ad calidum falsamentum, & caput sicut brassicæ capitata, *d'un choucabus* Gallice: sed quod is est bonus Doctor, qui dat interpretationem conformem Scripturis, & tendentem ad gloriam non Papæ, sed Dei, etiam si non sit Sinapivorus, sicut Magister noster de Govea: neque testis perjurus, & excommunicatus per compita, sicut Magister noster Maillardus cum sua facie radiante ex spiritu lagenæ: neque unus rabidus cholericus, sicut Magister noster Picardus: neque unus bonus asinus, neque unus finis in materiis beneficialissimis. Et super hoc bene sunt tecum, quod tu fateris quod inter istos Doctores est sæpe magna differentia: & etiam hoc addunt, quod bene apparet in hoc quod nulla est opinio, cujus pro & contra non possit inveniri in Doctoribus. Et ideo non erat necessitas ut tu adduceres stultam interpretationem Cassiodori super illo Danielis XII. Multi transibunt: & stultam allegoriam Gregorii in pastorali, qua ipse corrumpit locum illum, Secuerunt Galaad ad dilatandum terminum suum: quia bene posset dici Gregorio de hoc loco & aliis pluribus, quod hæc cauda non est hujus vituli. Ecu dicunt etiam, quod vos accipiatis pro vobis

bis ipsis omnia quæ dicitis contra eos, quia vos estis qui condemnatis bona dicta Patrum, & corrumpitis ea quantum potestis: sicut fecerunt apparere in libris quibus est plenus totus mundus, sicut etiam corrumpitis Sanctam Scripturam, quando ad probandum quod fugiendi sunt hæretici, tu adducis illum locum, Cum sancto sanctus eris, qui nihil pertinet ad propositum. Et ita ad primum librum tuum, factum adversus pseudo-evangelistas. Ego etiam addam secundum, quia brevis est: super quo dicunt isti in principio, quod quanvis pauca verba habeat, habet tamen in se longissimas fatuitates: quia tu vis probare quod nemo negat, scilicet quod fuerunt aliquæ consuetudines in Ecclesia, & quod pro hoc probando tu respexisti Concordantias tuas, in verbo Consuetudo (nescio an sit verbum vel adverbium, & ego non curo.) Et primo loco tu affers Lucæ I, ubi dicit Zachariam observasse Sacerdotii consuetudinem. Super quo, Domine nuper Præsident, dicunt, quod si tu bene legisses Leviticum cap. XVI, & quæ ordinata sunt in templo de vicibus Sacerdotum, tu nunquam dixisses istam consuetudinem de qua dicit Lucas, non fuisse scriptam, nisi fortassis tu voluisses negare contra conscientiam quod est verum, sicut semel inter alia fecisti illi cui reliqueras.

vendendum tuum vinum, quando tu semel
 ivisti in Alverniam. Dicunt etiam quod tu
 facis pariter, quando tu allegas locum de
 Corinth. I. 12. quia est tibi authentice scripta
 consuetudo, de qua loquitur Paulus. Sed
 tu es unus stultus, qui putas quando loqui-
 mur de Evangelio, quod non loquimur de
 Epistolis Pauli: quod si viveret Paulus, ipse
 bene tibi ostenderet quod sua doctrina est
 Evangelium, & aloqueretur bene tuam bar-
 retam. Et ita tu non intelligis quid sit consue-
 tudo, quando tu non extendis nisi ad legem
 non scriptam: quia extenditur ad omnem
 modum faciendi, sive sit scriptus, sive non,
 ut patet per supradicta: & pueri scholæ
 sciunt, qui nunquam studuerunt in Jure ca-
 nonico. Sed quod spectat ad ceremonias
 Baptismi; ipsi dicunt sic, Domine nuper
 Præfident. nos sic arguimus: Si istæ consue-
 tudines sunt immutabiles, cur sunt mutatae?
 nam non solent prægustari lactis & mellis
 concordia in Baptismo: Sin autem mutabi-
 les, cur non auditis causas propter quas
 mutaverimus, & non facitis nisi clamare,
 nos contemnere Patrum consuetudines?
 Sed dicunt isti, Citius traheremus unum
 crepitem ex uno asino mortuo, quam unam
 bonam rationem ab isto mulo-Præfidente.
 Et ita finit responsum ad vestrum secundum
 librum: Nam secundum capitulum illius (sic
 di-

dicunt hæretici) est totum etiam e directo contra nos, quia nemo est qui non videat consuetudines Ecclesiæ ex magna parte mutatas ubique: partim quia sic oportuit propter mutata tempora, sicut vos expressè & formaliter dicitis capite 3. libri sequentis, immemor quod mendax debet esse memor suorum dictorum: partim per suggestionem Diaboli, qui prævaluit etiam authoritati Scripturæ per justum iudicium Dei apud Papam & suos, ut quando sustulit distributionem calicis contra verbum Dei, & consuetudinem Ecclesiæ, quam non potestis negare, nisi velitis esse effrontes sicut meretrices quod estis. Ego quoque volo hic facere finem primi huius tractatus, quem ego vobis direxi, Domine nuper Præsidens, bene fastiditus de duabus rebus. Primum, quod fuit necessitatis dicere vobis tanta quæ non ferretis patienter: deinde, quod ego non poteram citius expedire me. Sed quod ad primum, vobis subveniat quod ego dixi vobis in discedendo, quia bene sciebam quod fuisset melius de non excitare catum qui dormit: sed noluistis me credere, & misistis me in hanc patriam cum magno & evidenti periculo, & ego vobis obediivi; quia ego vellem etiam pro vobis facere tantum, quantum vos pro Papa, id est, damnare templum pro illo, pro habere unum Pileum,

vel ad minus unum Episcopatum cum vestra Abbatia. Itaque igitur ne recalcitretis chole-ram vestram super me, Domine nuper Præsidentens, sed ponite vestrum birrum bene profunde, & inspicite bene quomodo faciatis barbaram istis hæreticis: & non fastidite vos niuis, sed semper bibite de meliori. Et quia non potestis loqui Latinum, ego vobis consulo ut vos etiam sicut alii, mandetis quærere Magistrum nostrum Joachinum Perionium, Benedictum Cormeriacenum, quod bene rivabit ipsis suum clavum, sicut jam fecit Melanthoni: quamvis quum hic loquuntur de eò, dicunt quod est sicut æs sonans, quomodo dicit Paulus, & quod est etiam æque magnus asinus in Theologia, ac tu es mulus de tua patria. Et ego me dubitò quod brevi habebit solutionem suam, sicut tu. Ego cràs me ponam ad reliquum, quod ego mittam ad te quam citius, quia bene me fastidio, quod ego non video vestram nuper Præsidentiam: quamvis isti hæretici sunt satis læti quando volunt, sed oportet semper loqui de Deo, & non sunt hic cornu-matres (tu bene me intelligis) & nos omnes sumus homines. Quare etiam ego redibo quanto ocyus potero, & precor ut tu me recomendes bene omnibus sociis, & Domine Margaritæ, & Domine Joannæ, & Domine de la cotte violette, & undecim mil-

millibus Virginum, quæ sunt circa Abbatiam tuam in Salicetis, & Domino Ponceto, & compatri tuo Lignario galli, & compatri tuo (quem primum nominare debui Domino Generali Mathurinatorum: qui si irascetur quia posui ipsum ultimum, dic ei quod etiam qui canit magnam Missam vadit ultimus in processione. Recommeno me tuæ gratiæ, & te recomendo Deo pietatis qui est super tuum bufetum, & omnibus Sanctis & Sactabus Paradisi. Esto fanus & sacrilegus, *sein & ulègre* Gallicè, per omnia secula seculorum. Evovæ, Amen. Et ecce unum bonbum pro istis hæreticis, & postea finem. Gebennæ.

Complainte de Messire

PIERRE LISET

Sur le trépas de son feu nez.

MESSIRÉ Pierre estonné
 De voir son nez boutonné
 Prest a tomber par fortune
 De la vérole importune,
 De grand colère qu'il eut,
 Print son grand verre & y beut,
 Puis d'une musique yurongne,
 Contournant sa rouge trongne,
 Fettant son œil chassieux
 Vers son Royaume des Cieux,

(R) 3

(C'est

(C'est-à-dire, ses bouteilles
 Belles, grandes, nompareilles,
 De son buffet l'ornement,
 Et son seul vray sauvement),
 Acoudé dessus sa table,
 Rota ce cry lamentable.
 Ha pauvre nez tu t'en vas,
 Et je demeure icy bas!
 Nez né seulement pour boire,
 Nez mon honneur, & ma gloire:
 Nez qui peux entièrement
 D'un seul regard seulement
 (Car notez, le bon hommeau
 Avec son rouge museau,
 Seul d'entre les hommes nés,
 Né regardoit que du nez.)
 Tout l'univers altérer,
 Las! te faut-il enterrer,
 Et qu'eau benite te lave
 Prise ailleurs que dans ma cave!
 Nez seul vray nez beyvatif,
 Nez d'un teins altératif;
 Nez dont mesme la roupie
 Pissoit vin de goudepie,
 Nez gourmet de mes desirs,
 Alambic de mes plaisirs,
 Nez par qui fut annoncé
 L'aigre, lesvent, le pouffé,
 Suce-vin, vuide-bouteille:
 Nez, nez, ma rose vermeille.

Adieu

Adieu nez qui vas en terre,
 Avecques lequel s'enterre
 L'espoir que j'avois jadis
 De ce mien bas paradis.
 Hélas! au moins j'espérois
 Qu'avec moi tu partirois,
 Et qu'après nostre vivant,
 Mourrions ensemble en beuvant.
 Nez, vrai nez de Cardinal,
 Mes Heures, mon Doctrinal,
 Miroir de la Sorbonique,
 Qui ne fus onc hérétique,
 Vray suppost de nostre Eglise,
 Digne qu'on te canonise:
 Mon rebec, ma cornemeuse,
 Duquel la ronflante muse
 De blanc & cleret enflée
 Eust peu tout d'une soufflée
 Calliope & ses enfans,
 Jusques aux plus triomphans,
 Voire tout leur Hélicon
 Desfier à beau flascon,
 Voire leur double Parnasse
 Desfier à belle tasse.
 Hélas! flascons & barils,
 Chante-pleures & durils,
 Il s'en va mourir ce nez
 Qui vous a tant pourmehez.
 Nez défuncts je vous adjure,
 Je vous prie & vous conjure

Par flascons & gobellets,
 Par tous frians marcellets,
 Carvellats, pastez, espices,
 Pieds, andouilles, & saussiffes,
 Honneur de nos cheminées,
 Par jambons, & eschinées,
 Bœuf sallat, & hastiveaux,
 Pipes, poinsson, & tonneaux,
 (Et notez. O grand pitié!
 O immortelle amitié!
 Qu'en chantant tout ce beau rôle,
 Entrecoupant sa parole,
 Le bon preud'homme pressé
 De son nez intéressé,
 Autant qu'il pouls'a de mots,
 Autant souspira de rots.)
 Or doncques, nez, diu-il lors,
 Povres nez qui estes morts,
 Faites à mon nez l'honneur
 Qui affiet à tel Seigneur.
 Mais o mon nez qui t'en vas,
 Estant ainsi mort hélas!
 A quel m'istre seras tu
 Convenable à ta vertu?
 Si tu as encor envie
 De me plaire eprès ta vie,
 A droict entre les camus
 Choisir feu de Cornibus.
 Car ors (o grand desplaisir!)
 Que la mort le vint saisir,

*Le bon homme (sçay-je bien)
 Avoir ja perdu le sien.
 Au moins j'auray ce confort,
 Que seras après ta mort
 Le nez d'un autant prend'homme,
 Que fust onc Pape de Rome,
 Sur ce l'Yvrogne se teut,
 Et le pouvre nez luy cheut,
 Qu'il ramassa doucement.
 Puis, pour son contentement,
 Ordonna très bien & beau
 Qu'il fust mis en ce tombeau,
 Bien proprement enchassé
 Dedans un verre cassé.
 Puis, pour la memoire éternelle
 De son nez & de son zèle,
 Luy grava cette épitaphe,
 Qu'il signa de son paraphe :*

CI GIST ENCHASSÉ EN VERRE
 LE FEU NEZ DE MAISTRE PIERRE,
 PRIEZ, O VOUS QUI PASSEZ,
 POUR TOUS LES NEZ TRESPASSEZ.

E P I T A P H E
 DE MESSIRE
 P I E R R E L I S E T,
 Preux & vaillant Champion.

HERCULES *desconfit jadis*
Serpens, géans, & autres bestes.
 Roland, Olivier, Amadis
Feirent voler lances & restes.
Mais; n'en desplaisé à leurs conquestes,
Liset, tout sot & ignorant,
A plus fait que le demourant.
Dés preux de nations quelconques,
Car il fait mourir en mourant
La plus grand beste, qui fust onques.

F I N I S.

CONCILIABULUM

Theologistarum adversus Germaniæ, & bonorum litterarum studiosos, Coloniae celebratum, 16. Kalend. Maji, postquam I. Hohenstratus dejectus est ab officio Prioratus, & ab officio Inquisitoris.

INTERLOCUTORES.

HOPENSTRATUS.	PETRUS.
DUPLECIUS.	SCROPHA.
EDUARDUS.	LUPOLDUS.
ECCIUS.	STENTOR.
ARNOLDUS.	CURTISANUS.
	HUTTENUS.

HOHENSTRATUS

pro tunc Theologiae Facultatis Decanus.

QUONIAM quidem, sicut dicit Apostolus, oportet hæreses esse: ut qui probati sunt manifestentur: Domini & Magistri nostri eximii: Ego Io. Hohenstratus, pro nunc Universitatis Coloniens. Theologicæ Facultatis Decanus, volens satisfacere juramento meo, feci vocari Magistratitates vestras, ad habendum concilium super hujusmodi doctrinis hereticis, scandalosis, blasphemis, & piarum aurium offensivis, quid vobis Dominis videatur, Licet enim anno præcedenti, secundum processum nostrum condemnavimus propositiones cujusdam fratris de ordine S. Augustini, ita quod nihil omnino valerent: tamen quia ille idem frater non cessat perverſis suis doctrinis seducere populum, & vocat nos hæreticos & Phariseos, & rudes, nescientes Scripturas, necessarium duxi, ut easdem propositiones cum multis Dialogis aliorum iterum percribrum separem: ut paleas comburamus igne inextinguibili. Tamen sicut moris est, antequam procedam ad actum, volo prius audire sententia Magistrorum

strorum nostrorum. Et vocetis Dominum pedellum, ut omnia diligenter scribar.

НОСН. Magister noster Duplex, sicut dixi, quid vobis videtur de illis novis Poëtis, & de illis novitatibus, quæ jam per artem impressoriam, imò; Diabolicam, imprimuntur? Si dimittimus eos sic, omnis populus vadet, post eos, & convertentur ad illum novum modum, & despicient sacram Theologiam Doctoris Sancti, & aliorum Magistrorum nostrorum prædecessorum; & venient illi doctriculi & tollent regnum nostrum, & non poterimus amplius villicare, decipere antiquas vetulas, corrumpere Principes, per nostras malas suasiones quando nobis confitentur: & per consequens, quando prædicamus ad populum contra illos nebulones, & eis detraxerimus, rustici non credent: & per consequens, non dabunt nobis caseos, & ova, & Schinckones, quando vadimus villatum. Melius est ergo prævenire quàm præveniri.

DUPLEXIUS. Eximie & Superdoctissime Magister noster, ego nescio quid dicam: ego benè vellem vobis hoc longè antè dixisse, sed ut dicit Poëta, tarde venire subulci. Nunc ad longum venit negocium, & multiplicati sunt super numerum. Ego nescio meliorem modum, nisi quod permittamus eos sic stultificare, Et ille est optimus modus. Nam si resistimus, tunc ipsi nihil curant

curant nostras frascarias, & commovemus plebem. Sed tamen si adhuc centum modis sic scriberent, ego tamen non volo discere hoc Græcum & Hebraicum. Ego vix scio legere Psalterium, & deberem discere illas phantasias. Est perditio temporis. Sed tamen propter pacem videtur mihi bonum, sicut dixi, ut dimittamus eos, alias scribent contra nos, & facient nos infames in sæcula sæculorum. HOCH. Vos bene sentitis in parte Magister noster, sed videtur mihi, sicut vocamini Dupplicius, quod sitis duplex animo, quia declinatis ad partem adversam, & ideo estis mihi valde suspectus. Vos vultis, quod debeamus eos dimittere: nunquid dixi prius, si dimittimus eos sic, totum mundum perverterent? Et nunc Doctor sanctus, & Capreolus, Durandus, Hervæus, & cæteri columnæ Ecclesiæ, jacebunt infra scamnum in pulveribus. Ergo consequenter Magister Eduarde Lee, vos estis cordatior, & habetis unum antiquum odium contra Erasmum, & Martinum Lutherum, & illorum sequaces, estis etiam unus bonus Scotista, & habetis zelum vestri Doctoris subtilis, quid ergo vobis videtur? EDVAR. Cum suportatione Magister noster, licet mihi loquere unum verbum? HOCH. Vel centum si placet. EDV. Nunquam mihi placuit ille novus modus, & illi novi Doctores, Hieronymus, Augustinus, Athanasius,

natus, & illi Poëtæ: licet non sciam, quid
 in illis sit scriptum, neque intelligam, sed
 tamen ut videret etiam hominibus vixisse,
 & facerem mihi nomen juxta nomen ma-
 gnorum, tres annos perdidit, quibus ali-
 quando pro solatio, quando non volui, le-
 gere in Scoto, post prandium frequenter
 legi Græcum, & illos Græcos Doctores
 cursorie, sicut Bacculaurei nostri legunt,
 Sententias: & per Deum sanctum, quid
 deberem dicere? Invenio, quod nihil est,
 nisi una falsificatio, quia ille Erasmus falsi-
 ficavit novum Testamentum, quia omnino
 non habetur in nostra translatione, quæ
 tamen vere est Hieronymi, sicut ipse per-
 vertit. Nihilominus tamen ego monui ho-
 minem charitative, ut se corrigeret: vel
 suis annotationibus etiam nostras adderet,
 si vellet omnino esse sui capitis. Tunc fuit
 adeo superbus, quod absterxit eulum cum
 schedulis. *НО СН.* Ego bene audivi, quod
 vos duo non bene statis cum invicem.
 Latet anguis in herba. Est mihi mirum,
 quod vos contempserit: & dicitur tamen,
 quod sit humanissimus, & pueris loquatur
 & scribat. Sed dicatis ulterius. *ЕД.* Licet
 sic faciat, tamen ego odio eum ex corde,
 quia non est bonus Scotista, & scripsi con-
 tra eum unum librum: credo, quod ali-
 quando vidistis: & scribam contra eum,
 adhuc multa plura, quia scio jam proficere
 in

in Græco, & volo adhuc plus studere in Græco: ut eum confundam apud Episcopos, & Papam, & Cardinales. Denique & apud Derthusensem, omnium studiosorum hostem, insidias ponam. HOCH. Faciatis audacter, nihil curetis: viso quod ita nihil de vobis curat. EDVAR. Imo faciam: nēque faciam mihi conscientiam super hoc, quia possumus celebrare quotidie, & rancorem portare in corde: quando est odium causæ, non personæ, sicut dicit Doctor sanctus 2. arti. 13. memb. 3. q. 1. in solutione primi argumenti, in fine 4. lineæ, meum autem non est odium personæ, quia non odio Erasmus, qui est creatura Dei, sed odio literas bonas, sicut ipsi eas vocant, quas ille plantat: & seducit cum suis translationibus omnes jam juvenes studentes. HOCH. Utique & licitum. Sic enim ego odi Joan. Reuchlin, qui tamen dictus fuit probissimus vir apud omnes, & M. Lutherum, Petrum Ravennatem, & Huttenum, & plures alios, qui invidia stimulavit mēt neque potui videre, ut bene docerent & scriberent. EDUARD. Summa summarum, hoc est votum meum, ut faciamus unam novam constitutionem cum privilegio Papæ, & Universitatis Coloniensis, & Lovaniensis, ne aliquis studentium in matricula almæ nostræ universitatis quoque modo studeat, vel præsumere audeat legere, publice vel private, opera illorum novorum

vorum Poetarum, sub pœna sex marcarum auri, & expulsionis ab Universitate. Præterea, ne librarii, vel pressores edant, premant, vendant, permutent, vel quoque modo inferri curent in nostra collegia, sub pœna amissionis municipii si sint incolæ: si vero extranei, amissionis omnium librorum & cæceris, donec se redimant sex prædictis marcis auri, quæ marcæ cedere debent in fiscum facultatis Theologicæ, ut ubi & quando opus fuerit facere convocationem contra hæreticos, Magistri nostri de facultate habeant unam bonam Zecham de illa pecunia.

HOCH. Est bona opinio, & si sic oportet etiam fieri. Sequens Magister noster Ecce, ego bene video, quod illæ species moventur in capite vestro: dicatis nobis, quid vós Speculastis contra illos Poetas. EC. Quid deberem dicere? Vos facitis sicut Pharisei, qui venerant cum Herodianis ad tentandum Christum de censu Cæsaris, & miserunt unum, qui loqueretur pro omnibus, & hoc cum illa versutia, ut si vinceret, quod idcirco etiam ipsi essent immunes a scandalo. Vos incitastis me contra Lutherum, misistis mihi multas missivas, quod quia ego sum benetritus in parvis logicalibus, & in copulatis Directoris magistrorum de Bursa Kneck, & in reliquis doctrinis sacris Doctorum Ecclesiæ, videlicet Scotorelli, & Alexandri de Ales, & Landolphi, &c, sed jam quia ego nihil pro-

feci,

feci, & me permerdastis, tunc abtrahitis manum, & permittitis me stare in merdro: quid ergo deberem vobis consulere? HOCH. Non sic Magister noster, non sic, non volumus vos permerdare, sed jam sumus congregati pro iuvando vos, ut confundantur & referantur omnes, qui quærunt nobis mala. Etc. Nihil, vos nihil proficitis. Ego puto me esse tam bonum sicut vos in doctrina Doctores sancti, sed nihil porui proficere, quia ille homo negat omnia, & non curat syllogismos: & quando bene concludo unam consequentiam in Frisesmorum: vel in Berlin, vel in Braca, tunc ipse negat conclusionem & totum argumentum, & dicit, quod sunt fantasie & tendiculæ hominum, quæ in Theologia non habent locum, & vult, quod pro syllogismis debemus allegare Evangelium, vel Paulum, aut textum Sacræ Scripturæ. Sed ubi accipere? nihil habemus in pharetra. Ego quidem multum laboravi pro & contra ad defendendum Papam, ut daret mihi unam pinguem præbendam, vel Episcopatum, & scripsi huc & huc ad diversos Magistros nostros, detrahendo & obloquendo Luthero, & tandem sum confusus. Insuper omnes illi, qui jam scribunt, volunt se vindicare de me, & habent me pro homine ridiculo, qui incepit ædificare, & non potuit consummare: tamen nihilominus fui tam impudens, & tam meretricæ frontis, quod

nihil curavi hæc omnia, & sumpsi mihi cornua & acquisivi duos codices synodales per intercessionem Fucharorum, & perrexi in civitatem sanctam, quæ nunc est speluncalatronum, id est Romam, & osculavi pedes Papæ, si forte possem opprimere inimicum meum. Quod quum vidisset Papa, valde me commendavit, quod habeo tam magnam zelum, sed nullum adhuc beneficium dedit, sicut sperabam; sed fecit concilium Cardinalium, ut illum excommunicaret. Illi autem noluerunt consentire, præter duos, quorum unus symoniace fuit promotus ad Cardinalatum de familia Medices; alius magnus adulator Pontificis. Deinde quum hoc non successisset, posui ad diversos illi insidias, & posui multa licinia & fomenta, quæ suo tempore conflagrantur in magnum incendium. Ad propositum: quia sumus omnes propter hoc congregati, sicut hætenus estis de me experti, sicut gigas volo stare & servare, & volo adhuc pervincere unum triumphum de illo hæretico, & quando tunc comburetur, tunc ego volo primus esse, qui incendat ligna, volo esse suus licitor. Vos similiter facite, & defendite doctrinam vestram. Et si videtur vobis bonum, volumus corrumpere Carolum Regem Catholicum, pecunia & precibus illius D. quem habet in Curiasua, qui est etiam bonus Theologus. Alias ego nihil scio. Papa jacet, & Doctores sæculares
etiam

funt averſi a nobis: Vos Prædicatores & Carmelitæ tantum adhuc ſervatis fortiter, & Carthuſienſes, tribus vel quatuor excepiſtis, qui etiam tenent illum novum modum, quod facit hoc quia fuerunt etiam diſcipuli aliquando in ſæculo illorum. Carolum habebimus, qui ſi contempſerit nos, ſicut eſt, timendum, actum eſt. HOCH. Sed jam dudum & illi appellaverunt ad Carolum, ſicut bene legiſtis nuper in quadam Epistoſa comitis Nuenari. Ec. Oportet ibi nos invenire unum medium, ut præveniamus illos. Quæratſis etiam ab aliis, qui forte circa huiusmodi truſas ſunt magis experti.

HOCH. Magiſter noſter Arnolde, vos habetis unam ſingularem gratiam in illis ſycophantiis excogitandis: bene ſcitiſis qualia aliquando dediſtis conſilia contra Reuchlin, quid eſt nobis faciendum in hoc caſu. ARNOLD. Vos neſcitiſis quicquam, vos jacetiſis ſemper in illis ſpeculabilibus, & in mirabilibus ſuper vos, ſed non diſcitiſis etiam practiſis cam huius ſeculi. Si quis jam vos omnes combureret, vos non ſcitiſis dare unum bonum conſilium ad liberandum vos. Ratio, quia nihil eſtiſis experti, neque eſtiſis mundani, niſi forte avaritiſis & invidiſis, quia juxta Proverbiſis: Omnis Theologiſis ta ſuperbus, avarus, lividus, adde & luxuriſis, ſecundum etymologiſis ſationem nominis SAL, quando dicit: Vos eſtiſis ſal terræ. HOCH. Per

Deum sanctum Magister noster, vos verum dicitis, sunt aliqui ex nobis, qui bene sciunt, disputare, & fabricare subtilia argumenta, sed de mane quando veniunt a scolis ad domum, & volunt comedere, tunc coquina est adhuc frigida, & ancilla adhuc dormit. vel forte latet in monasterio apud aliquem monachum, & permittit se, hem? ARNOLD. Sed hoc non est de pane lucrando. Scitis bene, quid fecimus, quando volumus probare, quod beata Virgo fuit concepta in originali, & similiter de aliis multis trufis? ita & ibi, nisi probaverimus per miracula, quod Theologia nostra sit melior, quam illorum Poetarum, tunc perditum est, & charta est falsa. Audite ergo consilium meum: Ego sum unus bonus Nigromanticus, & possum me formare ex Angelo tenebrarum in Angelum lucis, & omnes quos volo. Si placet ergo, tunc ego volo esse Doctor sanctus, sitis vos Scorus, & sit Magister Balduinus Anthoninus, & debet quilibet tenere unum librum aureum in manu sua. Ego vero super hoc volo ponere unam columbam supra caput meum, quæ est Spiritus sanctus: & volumus de nocte venire ad lectum fratris Petri, lectoris etiam Prædicatoris. Tunc ego primus accedam, & insufflabo sibi in unam aurem: Ego sum Thomas: quia omnia, quæ unquam scripsi, omnia ex Spiritu sancto scripsi & nunquam erravi in scriptis meis, & quicunque

cunque secuti fuerint meam doctrinam, nunquam aberrabunt ab Ecclesia Romana. Deinde vos facite similiter. Quo facto, repente volumus volare per fenestram cum magna coruscatione & illuminatione cubiculi. De mane ergo quando surrexit, tunc statim predicabit illam visionem ad populum. Habeo etiam ego unum spiritum familiarem, illum ego volo mittere ad Lutherum & Erasmus de nocte in lectum, ut eos tribulet & vexet. HOCH. Effet profecto bona res, sed timendum est, ne prodamur: sicut in actu Berrensi sumus confusi. Ego non volo esse in hoc ludo: si vos vultis, potestis tentare, ita tamen, quod non trahatis me in hoc factum. Peccatum vestrum in caput vestrum. Non est bonum jocare cum sanctis. Nos sumus aliquoties sapientes facti in ordine nostro, cum istis falsis miraculis. Si autem aliquid aliud scitis: sive per phas, sive per nephas, dicatis audacter ego volo vos absolvere. Si aliquis mihi confiteretur, quod occidisset Reuchlin, & nemo sciret, ego vellem eum absolvere omnibus modis, sic & ibi. ARN. Ego nihil scio aliud. Illi seculares & studentes sunt jam astuti, & bene sciunt notare: non permittunt se facile decipere: ego committo vobis & cæteris Magistris nostris. HOCH. Sequens Magister noster Petre, vos estis Pater valde zelosus, & non comeditis carnes, & ubique laboratis, ne habeatis do-

illos in ordine vestro, quid ergo vobis videtur? si forte esset consilium contra illos nebulones?

PET. Mi Magister noster, ego nescio; Ille mundus est jam totus perversus, & plenus hæreticis, Tempore meo, quando fui vester discipulus, non fuit adhuc sic. Ego ubique laboro, sed nihil proficio. Placet ergo mihi, quod dixit Magister noster Duplicitus: ut dimittamus eos sic. Est forte vna in fluentia cœlestis, quia semper post 40. annos venit unum novum sæculum. Vos videbitis, quod sicut illi jam trahunt ad lucem Hieronymum, & Chrysostomum; & cæteros illos Poetas, sic post quadraginta annos doctrina sancti Thomæ erit etiam nova, & in majore admiratione quam nunc, quia homines semper appetunt novitatem. Non est bene possibile; quod omnes libri interim comburantur ex bibliothecis. Estote ergo boni animi & permittatis eos facere, quando satiati erunt, usque ad nauseam, tunc cessabunt.

HOCH. Sequens Magister noster Scrophæ, placet vobis etiam sic? SERO. Nequaquam: Si volumus permittere ad lucem venire Evangelium, tunc omnes antiquæ hæreses, videlicet Arrianorum, Manicheorum, Helvidianorum, & cæteræ venient iterum. Non scitis, quod quando regnaverunt illi antiqui Doctores, quod fuerunt multæ

multæ hæreses in Ecclesia Dei, quæ de gratia Dei omnes sunt extinctæ & deletæ, per sacratissimam doctrinam Doctoris sancti & subtilis Scoti: & si illi non venissent, ego nescio quomodo staret jam. Ergo si hoc admittitis, pro certo non estis boni Christiani, neque habetis Zelum domus Dei. HOCH. Ego libenter vellem facere quantum in me est, sed bene auditis diversitatem Magistrorum nostrorum. Sequens Magister noster Lupolde. LUPOLE. Noli transgredi terminos quos posuerunt patres tui, dicit Sapiens. Nos sic invenimus, & recepimus a Magistris qui fuerunt ante nos: & quare ergo volumus delinquere eorum doctrinam cœlestum? Si vultis vos rejicere Theologiam Scholasticam, & Logicam, & Metaphysicam, quis tunc disputabit contra hæreticos? quis confertet Judæos & gentiles ad fidem? quomodo debemus prædicare ad populum, & resolvere casus conscientiæ? Similiter, quis defendet Papam & traditiones hominum, si volumus illorum fantasias recipere? Ad furcas cum istis Ribalderiis. Ego volo potius ire ad ignem, quam studere in illis novis. HOCH. Diabolus, hoc ego non vellem facere, ego volo pugnare pro Doctore Sancto usque ad ignem, sed exclusive, non inclusive, ha ha ha. Ut sciatis tamen, ipsi non omnino negant Logicam & Philosophiam; sed dicunt, quod nos non sciamus illam ve-

ram artem, & hæcenus nihil docuimus nisi frascarias, & tricas, & cavillationes, quæ non reperiuntur in Aristotèle: & venerabilem illum Petrum de Spanheym & Tartaretum, & Copulata, & somnia Ecciana, illa omnia perspuunt. Surrexit jam unus, qui vocatur Philippus Melanchthon, de quo ipsi multum tenent: ille fecit unam novam Logicam, & unam novam Rhetoricam: & dicit, quod Rhetorica sit dimidia Logica, & una sit ab alia, & mutant sibi mutuo principia: quod ego non intelligo. LUPOL: Lieber non credatis. Quis vellet docere illos asinos? volunt ipsi corrigere Copulata, & Bricot, & Tartaretum? Per Deum, hoc esset una pulchrares. Ipsi volunt esse Græci, & si venirent ad terram sanctam, & deberent petere panem propter Deum in Græco, vel in Judaico, tunc ipsi non scirent, & volunt corrigere nostras translationem, tanquam Doctor Sanctus, qui fuit vere sanctus sine dubio, non intellexerit Aristotelem? HOÛH. Certe Magister noster, ego vellem quod verum diceretis, sed heu, jam illi docent eos qui sunt nati Hebræi, & nati ex Græcia homines doctissimi, illi certe quando volunt possunt eis bene ostendere proprietatem linguarum. Vos estis jam iratus & commodus. Sequens Magister noster Stentor, ir seit auch unlauter, sicut bene ostenditis in vestris prædicationibus, & fortiter clamatis ad populum, quod non

non debeant credere verbis Lutheri, nec legere illius libros. Utinam hoc omnes facerent, qui volunt esse Magistri, sed tamen non sunt zelosi, nec quicquam curant de traditionibus antiquorum & seniorum. Nunc igitur bone Magister noster, quid erit faciendum, ut opprimus illum hæreticum?

STEN. Venerabilis & eximie Magister noster, verum est, ego prædicavi, aliquoties contra illos novos scribentes, quod sint hæretici: sed video quod nihil proficio, ipsi permittunt nos clamare & ululare, & nihilominus seminant suam zizaniam; non curant de maledictis. Et sicut scriptum est de filiis Israël in Egypto, quod quando magis opprimebantur à Pharaone, luto & latere tanto multiplicabantur ille. Et nunc, so lassen sie uns singen, und bleiben sie auff irer weiß, & nihil facimus, nisi quod confundimus nos ipsos. De illo hæretico tamen pauca loquendo eum supportatione, si recte volumus considerare, habebimus ibi unum alterum Joah. Hufs: & bene possemus nobis formare nomen immortale, si combusserimus etiam illum sicut Hufs. Sed oportet nos bene esse circumspectos, & oculatiores, quam in Concilio Constantiens. prædecessores nostri fuerunt hæreticæ pravitatis Magistri, etiam ordinis Prædicatorum, qui vi, fraude, & dolo, dissolutione patrum, juramentorum fractione, & totius
forma

forma juris neglecta, & præterita, ex mera invidia combusserunt illum. Quæ insidiæ jam innotuerunt pluribus: & illi in libris suis scribunt: ita, quod non possumus amplius celare. Ita quod verificatum est illud, quod ille dixit in extremis, quando fuit traditus brachio sæculari ad comburendum: Post centum annos cognoscetis qualis fuerit doctrina mea & sua semet prodet veritas. Centum anni jam ferme elapsi sunt: revixit ille, & omnes libri ejus sunt impressi: & nisi sumus cæciores quam talpæ, tunc oportet nos confiteri in secreto, quod illi facta est injuria: & illi patres nostri fuerunt hæretici, qui eum combusserunt. Ergo aliter jam est faciendum: tamen non bene audeo dicere, HOCH. Dicatis audacter nihil nocet, nos sumus hic sub rosa, & quilibet potest dicere, quod vult. Sed nolite tam alte clamare, sicut rustici, cohibite paulisper vocem, ne forte aliquis lateat in fornace & audiat. STEN. Vos fecistis unum librum, de inquirenda doctrina hæreticorum, in quo proceditis secundum modum antiquum, videlicet Realium & Thomistarum: & dicitis quod non debeat audiri hæreticus, ut se purget vel excuset: sed tantum inquire, utrum cedat in Ecclesiam Rom. vel non. Si sic, bene, si non comburatur, & etiamsi fuerit sanctus Paulus, vel Angelus de cælo: imo si vivi-

viscerent omnes Doctores antiqui, & hoc non crederent, deberent comburi immediate. Hoc mihi nunquam placuit, et est mihi mirum, cum idem Pontifex Rom. ab solverit vos ab officio vestro hæreticæ pravitatis, & etiam estis confusus in causa Reuchlin, ita quod jam omnes vos odiunt, etiam pueri in scholis, qui vos non cognoscunt, & quando audiunt Hochstratum, putant quod nominatur diabolus quod adhuc vultis defendere Curiam Romanam. Haberet quidem bonam formam, si essetis capax beneficiorum, sicut Magister noster Eccius: ille lucratus est taliquid cum suis clamoribus, & sua bestialitate, quia Rom. Pontifex, quando nuper rediit ex urbe, donavit sibi quingentos florenos, & unum pinguißimum beneficium. Das laut, das heist ohren gebissen, und den kausen gestrichen; licet sit infamis apud doctos, & reputent eum pro asino. Sed hoc ipse non curat: vos autem estis unus pauper frater, & mendicus. Dabo igitur vobis unum aliud consilium. Nunquam legistis? Munera corrumpunt & obcæcant etiam oculos sapientum. HOCH. Ego sum ita occupatus in sancto Thoma, quod nunquam in vita mea perlegi Bibliam. STEN. Hoc non est recte, faciatis ergo adhuc, quia per nullum alium modum possumus eum vincere, nisi per textum, nam cætera omnia ille rejicit.

cit. Et unum aliud. Debetis scribere Sanctissimo, quod det sibi unum Cardinalatum, vel Episcopatum, & videbitis, quod cito tacebit, & revocabit omnia. HOCH. Ego tamen meo, quod non recipiet, quia res est nimis divulgata, & esset sibi magnum scandalum.. Credo tamen, quod summus Pontifex daret sibi non solum Cardinalatum, sed etiam duos vel tres Episcopatus, tantum ut loqueretur contra indulgentias, & contra suam avaritiam. STEN. Si hoc non juvat, tunc certe factum est: ego non possum ultra consulere. HOCH. Ego deberem ultra interrogare, sed ceteri M. nostri non sunt praesentes, tamen major pars est praesens, & ideo volo concludere secundum eos, qui jam sunt praesentes. Et sicut bene audivi, nullus habet complacentiam, neque in Luthero, neque in aliis novis Poetis & Scribentibus. licet unus dicat sic, alius aliter. Et quia praesens non possumus omnes illorum libros examinare, cribare, reprobare, & ideo pro nunc nihil volumus facere, nisi quod volumus prohibere per literas & instrumentum publicum almae nostrae Universitatis, ne quis illos fabulatores legat. Interea unusquisque vestrum sit armatus, & faciat quantum in se est, in domo sua, pro examinandis illis libris Poetarum, & scribat in volumine. Post tres menses volumus iterum venire, &

omnia

omnia imprimere in uno volumine, sententium uniuscujusque in speciali, cum quotis, & annotationibus S. Thomæ in margine. Si quis vero huic Consilio nostro, legitime & in Spiritu S. congregato, derogaverit vel obrectaverit, velut minus idoneo, indignationem omnipotentis Dei incurret, & sacrosanctæ Romanæ sedis, quæ est in Babylone, ubi Synagoga Satanz, Domine Pedelle, legatis hanc copiam. Constitutio PED.

In nomine Domini, Amen. Autoritate Sanctiss. D. nostri Papæ Leonis X. & aliorum sanctorum Pontificum, qui fundaverunt & instituerunt, & privilegiis munierunt almam nostram Universitatem Colon. & Lovanien. statuimus & ordinavimus nos Magistri de Colonia & de Lovania, ne in alma nostra Universitate, quæ est mater Universitatum Germaniæ, legant publice vel private, in scholis Theologorum, aliquid de illis novis doctrinis, quæ jam suadente Diabolo emerferunt, & seducunt plurimos. Insuper, ne de illis loquantur, vel scribant in epistolis, vel alibi. Et ne librarii aliquid importent, vel vendant scholaribus nostris. Et religiosi, ne ipsi aliquid illorum repnant in suis librariis; sub taxa 4. marcarum auri, totiens, quotiens deprehensi fuerint. Contra facientes tanquam contumaces & re-

rebelles excludi volumus hic & ubique, & in omnibus locis honestis ab Univerſitatibus, & ſub pœna inhabilitatis ad quemcunque gradum in Theologia, ſi fuerit Magiſter: ſi autem in minoribus, ne promoveatur ad gradum Magiſterii. Doctrinam vero Lutheri, & omnes ejus libros damnamus, annihilamus, & ad ignem judicamus, unicum ipſo autore: non obſtante, quod non intelligimus, neque confutare poſſumus, propter autoritatem Evangelii & Apoſtoli, quibus roborata eſt. Sed quia ipſe non ſequitur Sentimentum noſtrum, & exigit unam novam Univerſitatem, & trahit ad ſe omnes ſcholares, neque oſtendit nobis debitum honorem gradus Magiſterii, ideo contra facientes excommunicamus lata jam ſententiâ, a qua non valeat abſolvi, niſi per nos Magiſtros noſtros ad hoc deputatos, ſcilicet Eccio, Leone, & Arnolſo. Datum &c. Hoc. Sufficit. Ita volumus publicare. Et ſic eſt finis illius actus.

Deo gratias. Amen.

¶ (o) ¶

HUTTENUS CAPTIVUS.

INTERLOCUTORES.

Decimus. Curtisanus.

Minoritanus. Huttenus.

Franciscus de Sickingen.

DECIMUS. Adeste e hodie, adeste O
 petulatores, prædicores, ganeones &
 manipulus furum. CURD. En adsumus
 adsumus adsumus Decime, terque quater-
 que maxime. DECI. Quin exemplo com-
 prehendite, jugulare, occidite ferro, vel
 veneno. CURT. Quos obsecro? DECI.
 Duos illos seditiosos, schismaticos, Hutte-
 num & Lutherum. CURT. Bona verba co-
 lumena nostrum: arbitrabamur te subita phre-
 nesi correptum, vel mania, qui sic insanias,
 sic furis insultes. Verum hoc facile erit
 perdere, si sic rebus tuis fuerit consultum.
 DECI. At his è medio sublatis pax erit.
 Tu Cælia poculum illi propinato, veneno
 mixtum: ciboque illius insperfo ellebori se-
 miuncia, vel scamoneæ, si lubet. Quod si
 non successerit, armatis copis vincitum huè
 pro trahito. Ego per Curtisanos literis agam
 apud optimates & Episcopos, ne hunc pati-
 antur elabi. CURT. Verum de Luthero
 quid censes faciendum? DECI. Idem pror-
 sus. Verum hic prior esto Huttenus. Quid
 enim si in omnibus chartis illinierit mea fla-
 gitia Lutherus? Ingerent tandem hæc fasti-
 dium

(T)

dium lectoribus, quibus & in jocum & fabulam versus sum. At jocentur libere, modo non noceant. Ille non tam portentum nos facit, quam exitium minatur, & Petri inopiam, stipatus tot millibus nobilium Germanorum, quos in promptu est, ut in nos, animet homo mire audaculus. CURT. Ubi igitur Bullæ tuæ, ubi fulmina, quæ in hos jacebas? MINO. Heus tu Cinæde, cucullum mihi parato obtritum & scandalia laceris supposita solis, & funem nodosum. CURT. Hæc quidem omnia ad manum sunt. Verum unum adhuc tibi deest, quo imposturæ tuæ adhibeatur fides, nempe corrugata frons, & venter tenuis. Nam pingue hoc aqualiculum, & obesum caput, & lingua petulantissima, cupediarium te prodent Cæsari, vel heluonem, non hypocritam. Vin diebus quinque te emaceremus in Tulliano? MINO. Papæ, nihil interest, quo sim corpore, modo gestibus & animo sycophantam expressero & hypocritam. Hebes est & obtusum Germanorum genus. CURT. At non tam crassum, uti suspicaris, quibus jamdudum nostræ fraudes cœperunt fieri perspicuæ. MINO. Vos hæc feceritis; ego jam meo fruor consilio. CURT. Nös vero quo tandem astu hunc circumveniemus? Ha ha, quasi non hoc ad unguem noveritis. CURT. Siquidem vir est nobilis, magnanimus, neque facile patietur collidi. MINO, Ego, Carolum Impera-

peratorem adeo, illic paraturus insidias: interim vos hic præstolamini paulisper. CURT. Quid si evaserit? Quid si evaserit? Quis enim ignoret ejusmodi ludorum exercitissimum esse, utpote militem hominem. Si videbitur mercede, conducemus mimos, quorum hic copia magna est. MINO. Capta fera est. Videtis hunc Catoniano vultu tenerum, flavo capillitio, & nigra progredientem barba. CURT. Videmus, MINO. Huttenus est. Simul omnes in illum obarmamini, mulstare pugnis, calcibusque. CURT. Ilico te vincum dederis. HUT. Vincum? CURT. Atqui ut dicimus, ultro te adsignato. Decimi captivum. HUT. Captivum? Quam ob causam? CUR. Disces jam ligatus. MINO. Cathenas injicite actutum. HUT. Appagate nebulones. Hui? Per crucem. ABEL. Ohe, occidi. HUT. Hui, trucidabo vos omnes. Sed quorsum ille aufugit furcifer cucullatus? Emoriar, ni hunc, quocinctus est fune, præfocavero quamprimum ad eam arborem, quæ propior fuerit, præcisis summis manibus & pedibus. FRAN. Quis hic tumultus lurconum misere despumantium sanguinem? HUT. Me male mulstassent, ni me excussissem, atque etiam vincum perduxissent Romam. FRAN. Ita illis licet infringere aulicam libertatem? HUT. Sic vides. Temultuanter in me irruerunt, nihil me suspicante, monacho, quodam apostata ductore.

FRAN. Cucullio ille, quoniam se proripuit?

HUT. Evasit, subduxit sese, mortalium omnium evirasissimus. FRAN. Vis hoc Principi indicem? nam mihi nequaquam res videtur ludicra, in aula frivole impetere hominem militem, maxime autem veneno. Quid

tandem non in ipsum etiam tentabunt principem?

HUT. Povelim. Sed vereor, ne prius apud hunc insidias mihi struxerit, aut illi falso suggillaverit non nihil, qui illorum hominum mos est, ut nullibi non infundant acetum, vel frigidam aquam. FRAN. Nihil obest. Novi optimum ac syncerissimum Imperatoris ingenium, qui non tam cito acquiescit adulatorum susurris, eorum maxime, qui

in universo orbe nihil nisi fugas seminant.

HUT. Interea quo me recipiam, quando ne principum aulae liberae sunt ab injuriis?

FRAN. Ad speculam tuam Steckelburgium, illic delitescere parumper, donec transierit tempestas.

HUT. Quid si interea malis addidero mala, ac in concionem advocavero Germanos omnes, suppetias ut ferant?

FRAN. Hoc ne est malum addere malo? Licebit & Turcam invocare, si Christiani justitiam non fecerint. Verum felicitus multo res cedit: non enim tam gratum est apud eos hoc hominum genus, ut diutius numinum vice adorent,

HUT. Suades igitur bellum indicam Cartisanis?

FRAN. Imo & mortem & exilium, si impetraveris, non prohibebo. Audis in-

na-

nantes taratantaras? Eundum mihi est ad autam, illic rem tuam expediam. Tu interim cura ut tutus sis.

HUTTENUS ILLUSTRIS;

INTERLOCUTORES.

Huttenus. Veritas,

Hæc præmia tua sunt, hæc promissa, fides-
que? **VER.** Quid quæso sic stomacharis, nobilissime **Huttenes.** **HUT.** Quæris? cum me videas proscriptum a Romanensium tyranno, **VER.** Cur hæc mihi tribuis, aut mea rethna hoc factum est? **HUT.** Tua utique, tua causa ultimo destinatus sum supplicio. **VER.** Clementius **Huttenes**, clementius quam ultimo supplicio. **HUT.** Imo atrocius. **VER.** Esto, hæc mea maxima sunt præmia, & quos præsignes efficio iis beo muneribus. Quin & veniam tribuo, & anogæum & penthificincon, & si quæ sunt iis etiam crudeliora carnificum instrumenta, **HUT.** Alteri dederis has mercedes, non mihi, **VER.** Imo & tibi. **HUT.** At ego recipiam nequaquam. **VER.** Quid, si te compulero? **HUT.** Non me compelles, liber sum. **VER.** Audes igitur repellere nomen & famam immortalæ? **HUT.** Malim carere hæc gloria. **VER.** Recipies scio, scio recipies. **HUT.** Nequaquam. **VER.** Ah, sine quo palpem atque delineam te modicum. **HUT.** Si spes esset, depulsum iri

patria servitutem. VER. Prorsus, nam id in procinctu est, modo pusillo animo nē fueris. HUT. Cum mula peperit, vel ad Græcas Kalendas. VER. Atque Toppe peperit mula, putas ne paritura sit & tibi? HUT. Scio quondam Galba Ro. res novas molliente plures nihil æque confirmasse, ut mulæ partum: verum altius irroboravit hæc servitus, quam ut depelli possit: plæraque etiam nostrarum rerum desperata sunt. VER. Non ita obsecro. HUT. Non vides ut passim obtinent omnia Curtisani, ut admota vesica omni, ut ampullis instantur, ridentque nos etiam? Nec satis est eviscerare & excoriare, nisi etiam apertis cachinnis nos subsannent. Accedit vulgi supersticio, quod toties ictum, nec dum sapit, tam multa hætenus ultro citroque acta sunt, & Tyresia cæcius est. VER. Christus te amet Huttene, qui nostram miseriam respiciet: neque patietur ultra dominari nobis, qui oderunt nos. HUT. Atqui ad summum excrevit fastus. VER. Ergo magis ac magis agendum consulte, ne quid temere, vel imprudenter. Tardius ambulando etiam longum iter perficitur. Quid usquam in rebus mortalium firmum ac stabile, quod præcipiatur? HUT. Interim ego in exilium ablegor, exhibitor, proscribor, devoveor. VER. A quibus tamen? HUT. A Romanistis. VER. Vident me exculatam, fauciam,

tam,

rano, claudicantem? HUT. Poderem re-
 tegito. Hui, quis tam misere te lancinavit
 bona Veritas. VER. Aspice & spondilia,
 & cervicem. HUT. Nihil in te sanum vi-
 deo, vel per latum unguem. Quin & præ-
 cifæ aures, insignitæ maxillæ. VER. Ubi
 vel media horum portio tibi contigit: Sed
 & excommunicata sum, ne unquam Ro-
 mam ingrediar. HUT. Oculorum pupillas
 quis ita pupugit? VER. Rom. Pontifex,
 cum nuper me excæcare vellet, ut maximus
 videretur, & ut liberius possit illudere Ger-
 manis. HUT. Laceras vero manus quis?
 VER. Alexander Mottensis, ille verpus,
 quando Lovanii, Coloniae, & Moguntiae
 Lutherana ambussit. Digitulos præcidit
 ambitiosus ille Murnarius Geltarr. Cætera
 quæ cernis sunt Ecciana, Emserana, & Sil-
 vestria. HUT. Num & Hochstratica aliqua
 habes, & Leica? VER. O Hochstratica
 jamdudum me examinassent, mendaciloqui
 & blaeterones isti, ni mihi fuisssem medicata.
 HUT. Mèderi tibi ipsi potes, ne quid offi-
 ciant hominum maleficia? VER. Possum,
 ubi voluero. HUT. Quid igitur non digi-
 tulos tibi restituis, & oculos, & mammas?
 VER. Immortalis sum, & ad ictus infatiga-
 bilis, non secus atque Juno illa apud Ho-
 merum. Hæctori compugnans, quo magis
 impugnor eo amplius vireo & floreo. Ve-
 rum quia propediem sisti me oportet ad tri-

bunal Christi, stigmata hæc allatura sum in
medium, ut videant qualem confoderint;
Deam, quam hæc non mihi fecerint, sed
Christo ipsi, qui Veritas est. HUT. Illos
tu ad tribunal Christi accusatura es? VER.
Condemnatura etiam ad Orcum, & Pluto-
nis carnificinam. HUT. Existimas ne, cre-
dant Deum esse, vel Tartarum? VER. Si
constituerunt in Concilio Lateranensi, ani-
mam esse immortalem. HUT. Quasi hoc
antea nescissemus. Cæca, non intelligis
fraudem? VER. Quam fraudem? HUT.
Ut si credere videantur, ad illorum magis
dissimulemus flagitium; judicem certe
alium habituri quam nos: & ne a nobis
possint censerī in terra, eam sibi legem con-
stituerunt, alioqui tamen indubitatum. VER.
Male suspicaris de hominibus istis. HUT.
Pessime, utpote de Turcis & Ethnicis. Sed
age doce me hanc artem, ut sim posthac in-
sautiabilis. VER. Id æquum mihi non est
præstare tibi, mortalis cum sis. HUT.
Quasi id non multis datum sit Ethnicis,
quemadmodum narrant Poëtarum fabulæ:
Præterea ex nostra religione divis complu-
ribus. VER. In divorum coetum si con-
scribi velis, docebo te quidem: de nugis
vero illis Poëtarum nescio, quam hujusmo-
di te non deceant. HUT. Quoquo modo
volueris, modo feceris. VER. Facturus es
autem quæ præcipiam?. HUT. Si videbitur,

VER.

VER. Pone thoracem & Galeam. **HUT.**
 Quid hoc rei est? **VER.** Et baltheum sol-
 vito. Tu puer enseni accipe. **HUT.** Exar-
 matus sum. **VER.** Meliora præstabo. Indue
 te thorace hoc. **HUT.** Proh, quam asper &
 aheneus. **VER.** Justitia est. Sed flecte cer-
 vicem. **HUT.** Induerem ego reversa tria ca-
 pita galero huic. **VER.** Salus Christi est.
HUT. Baltheus vero candidus, quid est?
VER. Veritas sincerissima. Nunc scutum
 obdito fidei. **HUT.** Num & gladium da-
 bis? **VER.** Acutissimum, verbum videlicet
 Dei. **HUT.** Quam bene armatus sum. **VER.**
 Incedio nunc; **HUT.** Ohe, quam me pre-
 mit thorax circa crepundia & costas. **VER.**
 Digladiare modicum. **HUT.** Difficile tra-
 ctatu est hic gladius. **VER.** Longè aliter eo
 utendum, quam eloquentia. Sed promptu-
 lus es ut video; & ambidexter. **HUT.** Jam
 igitur satis præmunitus sum, ne mihi noceat
 quis? **VER.** Necdum, nam & observanda
 erunt aliqua. Uxorem non curabis, non li-
 beros, non aurum; sed omnia hæc tanquam
 pugas existimabis. Patriam vero amabis, quam
 ut libertati dones; relinques paternam do-
 mum. Speculam aliquam inhabitabis, aut de-
 sertam turrim. Libros tibi comparabis quam
 plures, & hos optimos. Tum **CHRISTI** Ev-
 angelium præcipue. Et si quis ultra te pro-
 scripserit, vel damnaverit, minime feres
 acerbe. **HUT.** Ut video, Stoicum me in-

stituis Philosophum. VER. Philosophum nequaquam, sed Christianum militem. HUT. At non ita suos nuper insignivit Carolus Imperator. VER. Ij quales quales sint, nihil mea interest, Christiani militis arma sunt veritas, justitia, fortitudo, gravitas, fides, verbum Christi, quibus te jam decoravi. HUT. Da & aureas phaleras, & cauterium aliquem: VER. Cauterium nullum dō alium, quam pullum filii subjugalis, cui insedit Christus Dominus (si quidem equitare lubet) aut illum Zachariæ asinum. HUT. Non alium mihi dabis caballum, quam mulum aut asinum? Hisce debellabo tot adversarios? VER. Atque ita instructus, maximis Regibus & Principibus eris formidabilis, quin & illis libere conviciaberis, si quando me videris obscurari. Non timebis a facie eorum, & ipsa etiam tibi adero, ut liberem te. Ab hoc momento civitas eris munita, & columna ferrea, & murus æneus super petram Pontificibus Romanis, & Cardinalibus, & Episcopis, & bellabunt adversum te, & non prævalent, quia ego dabo tibi os & sapientiam, cui non poterunt resistere omnes adversarii tui. HUT. Dura sunt hæc. VER. Sed Christiano milite digna. HUT. Licebit ne & jam positus uti armis? VER. Etiam licebit, modo hæc quæ dedi interna sint. Curtisanis primum bellum indices. Deinde discalcietis, & chryseis hypocritis. Postremo Pontifici

ſci Romano, & toti illi colluvièl Romanen-
 ſum. HUT. Tutus autem ero, ne me quis
 occidat? VER. Occidi poteris, ſed talis
 mor majorem tibi gloriam pariet, quam ſi
 centum deviciſſes Babylones: erisque ut ego
 immortalis ſemper, & victus triumphabis.
 HUT. Vis Curtianum facinus aliquod mo-
 liar pro patriæ libertate? VER. Veh, veh,
 veh. HUT. Quid clâmas? VER. Jecur mihi
 confodit jaculo. HUT. Adhibe mox peluim
 puer. VER. Sta. HUT. In rubo ne latitec
 quis, videam. Redde arcum puer. VER.
 Nemo latitat. Ex Argentorato eſt hoc jacu-
 lum. HUT. Argentorati, ubi tam integri
 ſunt viri? Ubi etiam, ex ſacrificis, potiffi-
 mum, tot ſunt hoſtes veritatis. HUT. Quis
 nam emiſit, edicito? VER. Loquaciſſimus
 ille Murnarus. Nam libellum jam vulgavit
 ad Germaniæ proceres contra Lutherum.
 HUT. Novi ſycophantam, niſi me fallat opi-
 nio. VER. Solus non eſt, habet qui ſibi hæc
 inſtillant ſuggillatores ſuos. HUT. At hi,
 qui ſunt quo te ulciſcat. VER. Si ulturus
 es, non dicam. HUT. Non vindicabo. VER.
 Conciliabulum nequam eſt, quibus linguam
 locat, quorum ſtudiis atque conſiliis agit
 omnia, homo deſperatiſſimus. HUT. Qui-
 cunque ſint, & illos olim perquiram. VER.
 At malum pro malo non reddes. HUT.
 Malum non reddam, ſed talionem ejuſdem
 impo-

imposturis dignum. Igitur jam satis instructus sum, atque armatus, quo lædere nemo possit? VER. Satis atque abi, & in fracto animo, Christo nitens, ne timeas a facie Pharisæorum te enim constitui vindicem iniquitatis istorum. Vale.

Romæ Stampato con privilegio del Papa, & confirmato in lugo, qui vulgo dicitur, Bel vedere.

F I N I S.

DE

**DE GENERIBUS
EBRIOSORUM, ET EBRIE-
TATE VITANDA.**

Cui adjecimus.

De meretricum in suos amatores,
& concubinarum in Sacerdotes fide: quæ-
stiones salubris & facetiis plenæ, laxandi
animi, jocique suscitandi causa,
nuper editæ.

Frankfurti ad Mœnum.
M. D. XCIX.

IN FACETOSAM DE EBRIETA-
TE QUÆSTIONEM, LITERA-
RIÆ SODALITATIS ERPHUR-
DIANÆ TESTIMONIA.

H. EOBANI HESSI.

*Semina mandragoræ nascenti confita Baccho,
Decoctum faciunt lenius esse merum.
Sic nisi rugosam genialis gratia frontem
Temperet, est odium qua ratione trahat.
Sic jucunda gravi Sophiæ conjuncta Poesis,
Sic acidis gustum dulcia mista juvant.
Hic igitur salibus gravitas variata modestis
Fulget, ut Italiis compta Minerva rosis.
Quem non ista movet comitante libentia risu,
Hunc nihil humani cordis habere puto.*

EJUSDEM.

*Risus, scommata, fabulas, jocosque.
Vastre dicta, sales, facetiasque
Cum Musis Veneresque Gratiisque
Uno si placet aspicias libello.
Humanissime & erudite lector,
Nasum nil moror improbiſſimorum.*

Qui

*Qui nullum salibus locum relinquunt,
 Illos vita decet Timoniana.
 Nos cælo proprio fæderati
 Cælo, teste jocamur innocenter.*

JOANNES FOEMILII.

*Noscere de Bacho, si vis Leodoria mille
 Ridiculo breviter connumerata joco.
 Hic lege quæ pascunt curis suppressa mali-
 gnis
 Pectora, comperies scommata plena jocis,
 Quod facias, quoniam non semper fronte
 severa,
 Crassum tam tetricum ferre decere puto.*

BARTHOLOMÆI GOTTII
THREISEN.

*Quam noceat teneræ Ebrietas vitiosa juven-
 tæ,
 Hic agitur vivis Lector imaginibus,
 Hanc simul ut pestem declinet, cum rudè
 doctus
 Hæreat, hic scriptis, ille parerga notet.*

EURICII CORDI.

*Convivas vitulos, hircos, asinosque, sues-
que*

Prensa vides bruto stringere vina pede.

Quid mirare? tuos hic aspicias heluo fratres,

Qui quoties potus, talis es ipse pecus.

*Quandoquidem pressis rationem sensibus au-
fert*

Æmula Circeis artibus Ebrietas.

*Quam si bellipotens Germania tollerēt ho-
stem,*

Clavior hac nusquam natio gente foret.

CHRISTOPHORI NANCINI.

*Candide pace tua, si verum corde fatendum
est,*

Dispare cum brutis heluo fauce bibit.

Talia dicentem, prompta accipit ebrius aure,

Forte putans partes velle juvare suas:

*Fallitur, est bruto fœdus magis, hoc sibi
quantum*

Sufficit, ille dato gurgitat absque modo.

BERTRAMI DAMI.

*Quanta sit Ebrietas, & quam fœdissima
pestis,*

Una potest vero causa probare modo.

*Nam cum multa fluunt titubantes vina per
artus,*

Omnia scire putans, nescius ipse sui est.

De generibus ebriosorum, & ebrietate Vir-
tanda Quæstio facetiarum & urbanitatis pler-
na, quam pulcherrimis optimorum scri-
ptorum flosculis referta, in conclusione
Quodlibeti Erphurdiensis, Anno Christia-
næ computationis M. D. XV. circa au-
tumnale equinoctium, scholastico
more explicata.

*Pro Conclusionē Disputationis de Quodlibeto
Erphurdia celebratæ, in frequentissimo pa-
trum & ordinum consessu querebatur: AN
EBRIETAS vitiorum fomes, virtutum ener-
vatrix, ingeniorum pestis, vitæ terebdo, omni-
um denique ætatum clades & ecidium: quæ
Germanis fere omnibus, non minus vere,
quam contumeliose ab Italis exprobat: sit
avaritia pejus vitium, & in puero bene in-
stituendo, quam res Venerea detestabilior,
magistratus & res gerentibus perniciofa, in
Sacerdotibus turpis: literarum vero studiosis
omnibus tanquam memoriæ mors fugi-
enda censeatur.*

VELLEM profecto humanissime Domine, Quodlibetarie, ad hujusce tam grædis, tamque diffusæ quæstionis sententiam explicandam, alium vëstra præstabilis humanitas ad id opus subeundum magis idoneum delegisset. Quantum enim mei juvenilis ingentis capacitate possum consequi, tantæ difficultatis et copię, est jam dudum ad me data quæstio; ut non solum mea, si quid est eruditionis (quod tamen sentio quam sit exiguum) tenuitate non possit explicari: sed docti cujusdam, et multarum lectionum expertissimi ingenium & eloquentiam requirere videatur. Est enim, nisi fallor, summa tituli quæstionis, De ebrietate vitanda. De qua re quam multa passim apud omnes ferme, tam sacros quam prophanos tam ethnicos quam Christianos; scripta & adnotata sint, quis nescit? Cum hujusmodi vitium sit ebrietas, quod non solum Christiani, sed & gentiles omnes Philosophi, uno eodemque consensu detestentur & abhorreant. Librum integrum, & justum volumen, non unius aut duarum horarum quæstionem efficerem, si omnia quæ de ebrietate scribuntur, & adduci possunt, in hujus materiæ vellem cogere angustiam. Sed non est animus ita hanc rem exequi, ut maxime omnium philosophari videar, qui nunc maxime ineptire debeo, cum peregregie quidẽm & perquam belle, omnes vos philosophati, jam dudum velut istius

molestæ severitatis exhilarationem & jocos, post serâ expectetis. Consuevit enim hujusmodi ludis philosophicus, cum quibusdam jucundissimarum rerum amœnitatibus, & dulcibus fabulis interspergi: tum in quâdam festivam & joci plenam fac etiam desinere, quo animi dies jam aliquot severioribus philosophiæ studiis occupati, & quasi defessi, reficiantur, & in semetipsis revirescant. Cui tam laudatæ & bonæ consuetudini, ne solus contraire nonnunquam & inamabilem morem super inducere videar: agite humanissimi viri, æquis animis, piisque & otiosis auribus, quæ in hanc rem hodierna die dicturus sum, accipite. Audietis enim & serâ mixta jocis, & veritatem cum mendaciis, historiam cum fabulis, æquis (ut opinor) passibus incedentem. Est igitur (ut ad rem veniamus) primo loco animadvertendum, hanc esse Ebrietatis velut descriptionem, quam Eobanus Hessus noster, nuper rogatu quorundam amicorum, ex Famæ Vergilianæ descriptione, immutatis nonnihil verbis, sic expressit:

Ebrietas commune malum, crimenque juventutis:

Ebrietas vitium, cladesque æterna senectæ:

Ebrietas vitæque ferox animique tyrannus:

Turpe malum, quo non aliud damnosius ullum,

Debilitate manet, vires extirpat eundo.

*Parva metu primo, mox sese attollit in artus,
Ingrediturque caput, sensusque obnybilat
omnes,*

*Hanc peperit mater, luxu patre, - blanda
voluptas,*

*Extremum (ut perhibent) Veneris Morphi-
que Sororem;*

*Infirmam pedibus, plumbumque imitanti-
bus alie*

*Monstrum horrendum ingens, cui quot sunt
corpore plumæ,*

Tot putres papule subter, mirabile dictu;

*Tot somni species, tot sunt sine nomine
mende*

*Nocte fuerit, siccoque diem nunquam ore
salutat,*

*Luce ferit rixas, & magnas commovet
urbes*

*Tam juris restique tenax, quam nescia veri,
Ebrietas commune malum crimemque ju-
venie.*

Sed ne prius ineptire incipiam, quam bo-
nam hujus quæstionis partem absolvero,
hanc primam pono conclusionem:

Bestialem esse voluptatem ebrietatis.

Conclusio prima.

VITIUM ebrietatis & a sotie, quod mul-
tos homines, pejus etiam quam Circes
in cantamina, in bestias vertere consuevit,
mul-

multorum vitiorum fomes & incitamentum cum sit, omnem veteris disciplinæ sanctimoniam pervertit, sicubi supra modum continentiae inolevit. Ad hujus conclusionis probationem, tanta est utriusque generis scriptorum copia, ut, a quo primum ordiendum esset, pene dubius substitissem, nisi reliquis constantius acclamasset Macrobius. Sat. 2. sic inquires: Voluptates duas, gustus & tactus, solas videmus hominibus communes esse cum beluis, & idcirco in pecudum ferarumque animalium numero habetur, quisquis est his ferarum voluptatibus occupatus, An non satis clarum hoc est, quod dicit eos, qui voluptate gustus, hoc est ebrietate & crapula non abstinuerint, in bestiarum, & beluarum numero contineri? Nam ut Aristoteles quoque noster docet, cum quinque sint sensus hominis, quibus voluptas vel animo vel corpori quaeritur: tactus scilicet, gustus, odoratus, visus, auditus; ex illis omnibus voluptas, quæ immodice capitur, ea turpis atque improba est. Sed enim quæ nimia ex gustu atque tactu, ea gemina voluptas, sicut sapientes viri censuerunt, omnium rerum foedissima est. Cæteræ vero ex aliis tribus sensibus proficiscentes, hominum tantum propriae sunt. Post Aristotelis verba explicata, statim postea subdit Macrobius: Quis igitur habens aliquid humani pudoris, voluptatibus istis

duab. comedendi atque coeundi, quæ homini cum sue & asino communes sunt, gratuletur? Mavult enim sapiens quisque, Socratem illum omnis continentiae exemplum imitari, dicentem: Multos quidem propterea velle vivere, ut ederent & biberent: se vero edere & bibere, ut viveret: Quam Sardanapalum, voluptariorum omnium antesignanum & ducem, qui dixit: Ede, bibe, lude, & cum te mortalem noris, praesentibus exple deliciis animum, post mortem nulla voluptas. Eja sane pulcherrima clarissimi Heluonis sententia. Eya wie ein gute Meynung ist es, wo man stets guter Ding est, secundum Senecam: Vivite læti, dum fata sinunt, Last vns schlemmen vnd demmen, die weil wirs mögen vnd haben. Cras forte non licebit. Et ut Horatius inquit: Dona praesentis cape lætus horæ. Linque severa. Et alio loco: Quid sit futurum cras fuge quærere. Et item: Nunc est bibendum, nunc pede libero Pulsanda tellus &c. So gehen wir secundum Psalmographum, de virtute in virtutem: Von einer Zech in die andern, ut scribitur in tabernaculis rusticorum. Im Land zu Sachsen, ca. ubique in antiquo patiere, cum albis carbonibus. Sauff dich voll vnd leg dich nider, Stehe frü auf vnd fülle dich wider, So verdreibt ein Züll die ander, das schreibt der gut fromm Priester Arflexander. Ecce quam bonum & quam jucundum, habitare

bitare fratres in unum: Wann die Brüder zusammen thun, vnd werffen den Abt zum Fenster auß. Quia tunc repletum est gaudio os nostrum. So wollen wir unsern schnabel in Wein waschen. Et lingua nostra in exultatione, vnd wollen mit Freuden singen: Kein besser Freud auff Erden ist, dann gutes Lebenhan, Mir wirt nicht mehr zu diser Frist, dann schlemmen vmb vnd an, Darzu ein guter Muth, Ich reiß sehr nach Gut, Als mancher reicher Bürger nach grossen Wucher thut. Hæc enim focii, hæc illa magna navis. Das grosse Schiff, der breiten Gesellschaft, die da schiffen und segeln mit halbem Windt, versus Narragoniam, in daß Schlauraffen land, Da die Heuser mit Bratwurst gezeunet, vnd mit Honig bekleibt, vnd mit Gladen gedeckt seindt. De qua scelici patria dictum est: Dabo vobis terram fluentem lac & mel: Da vns die gebraten Tauben in die Meuler fliegen. In hac navi, nostro quidem tempore multi sunt Principes, & antesignani, qui in vexillo quidem pro signo habent imaginem Sardanapali in puppi vero Philoxeni effigiem, cum gruis collo depictam. Illius scilicet, qui ut Aristoteles scribit, collum gruis dari sibi optabat, quo diutius edendi bibentique voluptate frueretur. Quantum bone Deus monstrum, quo risu dignum spectaculum, si homo quispiam gruis collo conspiceretur? Et tamen hoc istud terriculamentum, a natura abhor-

rens optabat tantus voluptatis belluinæ adfertor. Gruem igitur eum, non Philosophum fuisse, quis sapiens non dijudicet? qui propter pauxillam voluptatem, & rem adeo momentaneam, homini gruem prætulit. Sardanapalus vero inter voluptates muliebres, ipse mulier, non Rex, turpiter consenesceus, opulentissimum Assyriorum regnum perdidit, seque ipsum ignominiosa morte confecit, qui erat ejus vitæ condignus sane exitus. Erat enim & ipse unus Epicuri de grege porcus. De quibus antequam latius quicquam dicam, prius istiusmodi subinfero Corollarium primum.

Variis Bestiis assimilari ebrios.

Cap. I.

In pecudum igitur & bestiarum numero habendus censetur, quisquis hujusmodi ebriosæ crapulationis vitio detinetur. An & vos non vidistis aliquando in hac urbe nostra (ne muros civitatis transiliam) multas hujusmodi pecudes? multas bestias, multos asinos, multos sues, dum sese homines esse obliti, quadrupedes reptant in cœno, lutoque voluntates sese? Quod ut magis credatis, & velut ex re præsentis cognoscere possitis, videte præcor & cognoscite mores singulorum, qui se vino quotidie, zytoque, quod nos cerevissam vocamus, abunde pro-

proluunt, atque adeo ingurgitant, ut consistere nisi jacentes, vel incedere nisi quadrupedes, nullo modo possint, quorum meminit jureconsultus, C. de bestiis, c. Asinus §, Ipsi sunt. Et ff. de potatoribus. l. nulla, c. Sauffß gar auß. Et §. Bos & jumentum ubi dicit glossa, & notat Bald auß, & Bartho. Holkrauß. In decretis Colonicis, distinctione æquali, & sunt verba, Domini Saltlexander, in capitulo Plenus inobs; ubi dicitur, quod aliqui sunt ebrii ut asini.

De his qui dicuntur habere Asinam ebrietatem.

ET illi dicuntur habere ebrietatem Asinam, vulgo, Esel voll oder truncken; quoniam non secus ac asini se gerunt erga suos simpotes; Tunc enim vera est illa propositio: Homo est asinus. So seind sie recht Esel, scilicet rudes, ignari, infaceti, incompositi, impudici, immorati, quales aliquando videmus non nullos, qui etiam mediocriter poti, neque præceptores suos, neque natu majorem quempiam, imo ne matronarum quidem aut virginum pudicitiam verentur, quominus turpia dicta proferant, sese malorum facinorum perpetrationse jactant. Et juxta Ovidianum illud.

*Corpora cum nequeant quod possunt nomine
tangunt.*

Et nulli non se concubuisse ferunt.

*De his qui dicuntur habere ebrietatem
Caninam.*

ITEM aliqui assimulant caninam ebrietatem: vulgariter, Etliche werden Hundts' voll, hoc est, Wenn sie bezechet seindt, so stecken sie voll Hundtsmucken, vnd murren vnd beissen vmb sich. Cave ab illis. Hüt dich vor denselbigen beissenden Hunden, quoniam cor eorum vanum est, & iniquitate plenum est guttur eorum. Egregie tamen in sobrietate vicia sua isti canes dissimulant. Sie bieten dir guten Morgen, ore scilicet, sed corde wünschen sie dir all Unglück. Cave ab illis, Hüt dich vor den. Quia veniunt ad te in vestimentis ovium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces. Cave ab aliis, Hüt dich vor den Ragen, die vorn lecken vnd hinten fragen. Hi sunt qui ob nativam & genuinam malitiam, invidiam, quam vel erga bonorum literarum amatores, vel quoscunque virtute præstare cognoverint, gerunt, nullo nisi ebrietatis tempore non dissimulant. Tunc enim ex abundantia cordis os loquitur. So geht des hertzen Bosheit zum Maul auß. Quia verum est illud, quod vulgari adagio dicitur: Affen, Frauen, Kinder, vnd truncken Man, kein Ding lang heimlich halten kan. Hi sunt canes non solum

folum in ædibus, sed & in publico aliquando
Iatrant, & quoscunque mordicus arripiunt.
Und megen stets Hundtē haar ein. De qui-
bus dictum est Psalmographi: Sepulchrum
patens est guttur eorum. Venenum aspi-
dum sub labiis eorum. Sed de illis nihil ad
propositum, cum nobis duntaxat de ebris
bestiis sermo sit institutus.

Aliqui sunt ebrii ut Oves.

SUNT deinde alii, qui fiunt vulgo Schaffs
truncfen, quales sunt simplices quidam Idio-
ta, muliebria corda habentes, qui de superis
& inferis nullo unquam tempore religiosius
cogitant, quam cum sunt ebrii: Ita ut non-
nunquam flere etiam superstitiosa quadam
pietate videantur. Et tum maxime larvas
lemuresque inferorum expavescere, cum
minime est opus. Neque illud animadver-
tunt.

*O genus attonitum, false formidine mortis,
Quid Styga, quid tenebras & numina va-
na timetis?*

Materiam vatum, falsique pericula mundi.

Quoniam hi, qui in simplicitate cordis sui
ambulant, neque cuiquam nisi sibi ipsis noc-
cent, Wann warumb. Ipsi sunt de via Al-
bertistarum, & subtilitates Scotizantium non
intelligunt. Das seynd die albern Schaff,
Weichhertige, Weibische, mütterliche, kindische,
forcht

forchtſame Lappen, Löffelmäuler, Gewölffel, Gänzlöffel, Löffelgänß, Leuſtmichel, Heinklunggenefſer, Mütchu, Schudip.

Quidam inebriati ſunt Vituli & Simie.

MULTI quoque ſunt ebrii, als die Kälbter und Affen, qui paulo largius poti, ſtate loco neſciunt, ſed ſaltant, ſaliunt, ſurgunt, geſtiunt, rident, cantant, ineptiunt, garrunt: denique meræ Simiæ ſunt & Vituli. De quibus eſt illud Pſal. Circudederunt me vituli multi, & tauri pingues obſederunt me. Et illud: Multitudine pedum inemorabile.

Mille boues paſcunt vitulorum millia centum,

Musca ſuper vitulum quemlibet una ſedet.

Et iterum ubi Scriptura dicit: Bock, Ziege, Lamm, Gerckeln, Khu, Kalb, Lauß, eilff tauſend Affen. Et paulo poſt Nicht weit von der Hinderthür, Rußkälbertate, Leckſchmant im Hünerhaus. Super quo verbo dicit: Halalexander, Epulum comede. C. poſteriore. §. ſi placet.

Epitaphium temulenti cujuſdam ſtolidi & indocti adoleſcentis mortui.

O Deus omnipotens vituli miſerere Joannis, Quem mors præueniens non ſinit eſſe horrent.

De

*De quibusdam qui sues fiunt ex hominibus,
per ebrietatem.*

SED omnium maxime ridendi sunt illi, qui Sues ex hominibus, quotiescunque largius quodammodo vino, aut cerevisiæ, vel potius Cerberevisiæ indulserunt. Videre enim est quosdam adeo huic bestiali voluptati deditos, & misere occupatos, ut non solum dies, sed & noctes continuas insomnes ducant: dum quasi in acie congressi, mutuis sese comotationibus conficiunt, perdunt & exhauriunt. Unde werden also Schweins voll, Seuw voll, ut seipsum nonnunquam Sues appellent: Seuw Klaus, Schwein Kuntz, Farnhan, Peter Ferkel, feist wie eine Sauw. Gaudent enim hujusmodi probrosis cognomentis. Sues isti Epicurei, porci voluptarii, scrophæ, Scotophagæ, cohortantes interim mutuo sese, incitamenta quasi cessantibus & deficientibus addunt, donec adhuc lingua suum officium potest peragere. Multa enim hujusmodi audiuntur. Mir zu, als einer Khu. Ich warte sein, als ein Schwein: halb, als ein Kalb. Ist gut Bier, Es gilt dir, leibes Thier, ein Stubgen oder vier. Ridetur hæc a sapientibus, ut certe sunt plus etiam quam ridicula: foelicitatis tamen partem non modicam istius modi ineptiis accedere sibi putant. Quoque magis excidunt, eo sibi magis blandiuntur, cantilantes interim, vel potius suo more grunientes.

Wir

Wir wollen schlemmen vñnd deminen (habent enim & ipsi fratres sua vocabula) bis an den Morgen frů. Et multa hujusmodi tam contemnenda, quam omnibus nota. Sed ridiculum non minus & hoc est, quod postquam bene inebriati (poti dicere volebam) ibi tum operæ præcium est videre, quantum sues sint. Dicere pudet, sed verum tamen est, & ego me vidisse aliquando meminisse plerumque ipsa pocula ori admota, suborta inter bibendum eructatione & vomitu, rursus ad impleta, tum eodem ore iterum exhausta: quod ne Sues quidem faciunt, quamvis immundi sua tamen excrementa non perinde devorantes ac aliena, quod foedissimi isti lurcones plerumque faciliunt. Tum quidam in faciem mensæ & apposita nonnunquam edulia, magnas portiones, & fumantes surfures evomunt, juxta legem: Hæc de compositis. §. Eructavit. Et in Psal. Cantate canticum novum, Singt vns das new Lied, daß die Noten auff die Erden fallen. Respondet aliquis in eodem Choro: Sonet vox tua in auribus meis, vox enim tua dulcis. Quod spectaculi reliquis interim sociis; Den andern guten Sãwtklausen; Summæ voluptati est, & tantam affert lætitiã, ut quasi gloriose mortuo inferiã celebraturi unus & alter, imo quotquot sunt, canere statim incipiant. Venite lieben Gesellen mit Sorgen, der Kerl wil vns erworgen, vñnd lebt

lebt noch heute morgen, inconvivio nostro. Dargumb ir Gesellen helfft ihn klagen, vnd zu dem Kirchhoff tragen, auf daß wir nicht verzagen, in potatione. Wil vns der Pfarrer nicht beystan, so wollen wir in also liegen lan. Illudemus ei. Post quam musationem chorus reliquorum mirabilium fratrum concorditer respondet: Glam glam gloriam, die Sauw die hat ein Wankler an. Postea vero ipsi, ne scilicet cum laruis, ludantes suum morem interim negligant ad pocula redeunt, cum interim Sus aut Canis aliquis, quasi ad culinam suorum affinium accedens. Ut habetur in arbore consanguinitatis pecudum, & ebriorum rusticorum, linea æquinoctiali, in ultimo gradu Zodiaci, non procul a contro terræ. Drey meil hinder dem Pfingstmontag, da die nacketen Frauen lauffen, vnd haben neuwe Belz an, vnd sein mit Schweinsspiessen gegürt, in der mitte bey dem faul Loch. I. Narraverunt. S. Maximas portiones. Da brent die Bach, da bullen die Bauren, da liefen die Hund mit Spiessen, da rafften die nackeden die Busen voll Steine, da lachten die Todten, da sahen die Blinden zu, da schryen die Stummen mit lauter stimme: Wehr Elß wehr, Huy Brel hul. / Autores sunt Blenspiegel, Klingfor, Pfarrer von Kalenberg &c. Sed hinc a propositio digredior, cum interim (ut dixi) Sus aut Canis aliquis accedens, dulcissimum scilicet odorem sequens,

os ori jacentis ebrui applicans, Vund frisse die Schweinsfedern, wann der Seutwunz gespeyet hat. Atque in suo sterquilinio involuit. Das eitel dreck is, ut scribit Wolhardus Bierschlauch, de Vinaria libro toto, folio uno, cap. mihi non placet. Ich is nicht heut. Et in libro de monosyllabis. Hans. speck, beck, geck, leck, dreck, & sic de aliis. Video enim jam dudum illud vobiscum, vos mussitantes quorsum hæc tam putida tendunt, eo profecto ut jam dudum severitatis istius Philosophicæ pertæsos vos, jocos quibusdam reficiam. Solent enim & sapientes Principesque libenter hujusmodi non acria scommata, & minime mordacem fac etiam sermonis, cum in conviviis tum in ludis publicis admittere, à quo jocosa urbanitate qui abhorrent, hi Timones amusi, hoc est inhumani, & omni gratia alieni vocantur, nec immerito. Quandoquidem adeo severum esse, ut nunquam ne rideas quidem, id denique est bestiam agere, non minus quam hominem exuere, sed ita faciendum censent sapientes & eruditi, ut cum Heraclyto Demotrium miscamus, jocosque & feriis sua tempora accommodemus. Sed jamdudum tempus & ratio instituti admonent, ut relictis istis peccorib. & bestiis, de quibus dicebam, ad reliqua sermonem convertamus: Satis enim vos ex hucusque dictis perspicere opinor, bestias esse & beluas, quicunque bestiali con-

fuctu-

fuetudine inebriandi usque adeo sunt occupati, ut reliqua omnia facilius negligant. Bibere vero & exhilarari in amicorum simposiis, nemo sanæ mentis culpaverit: de quo in sequentibus dicere pauca quædam constituo. His igitur omiſſis, Corollarium secundum conclusionis primæ pono.

Vinum moderate sumptum prædest: Quemadmodum ebrietas multorum vitiorum fomes & causa esse, recte asseritur: Ita vinum modice & continenter potum, ingenia & virtutes excitare dignoscitur, Corollarium II.

P R I M A M hujus Corollarii partem confirmat divus Hierony. ad Eustachium, de Virginitate servanda, sic scribens: Sponsa Christi vinum fugiat pro veneno, hæc adversus adolescentiam prima arma sunt demonum: non sic avaritia quatit, inflat superbia, delectat ambitio, facile aliis caremus vitiis, si hic hostis nobis inclusus est. Hactenus ille. Quod apud veteres illos Romanos, meliortum seculo, adeo sancte observatum testatur Valerius Max. ut vini potatione matronis prorsus non liceret uti, essetque capitali sententia interdictum: quoniam proximus a libero patre incontinentiæ gradus ad incessam Venerem esse consuevit. Vinum enim (ut Hierony. testatur) voluptatis incendium est. Et venter mero æstuans (ut

(X) 2

est

est in Decretis Canonicis.) cito despumat in libidinem. Ubi ebrietas, ibi libido dominatur & furor. Et ibidem distin. 35. statim postea ex concilio Agathensi; Ante omnia clericis vitetur ebrietas, quæ omnium vitiorum fomes est ac nutrix. Omnium dicit; non multorum vitiorum fomitem esse ebrietatem. Multa vero hujusmodi testimonia scriptorum hoc in loco citare possem, nisi satis esse ducerem, summatim ostendisse, fomitem & causam esse multorum vitiorum ebrietatem: non enim luxuria solum & libidinatio, sed mille alia vitia ebrietatem tanquam ducem consequuntur. Quis enim nescit? quis non videt, tot passim inter ebriosos emergentia homicidia, parricidia, sacrilegia, stupra, adulteria, incestus, raptus jurgia, fraudes, perjuria, denique in Deum & reliquos cœlites blasphemias, superstitiones, hæreses, contemptus superiorum, rebelliones, injurias & contumacias, animi præterea desperationem, pusillanimitatem, ignaviam, desidiam, ignorantiam, stuporem, expavescentiam, & id genus non parum multa? Quis enim omnia enarraverit? Videtè precor boni viri, & cognoscite filium illum perdicionis, Das verloren Schaaff, das mit den Seuwen die Träbern fraß. Quidam absumpto & dilapidato patrimonio, quod relicta hæreditate satis amplum possidebat: fide præterea omni decocta, cum non haberet

amplius unde viveret, fodere non valeret, & mendicare erubesceret, in desperationem versus, latrocinia cum reliquis ejusdem farinae cœpit exercere in quo vitæ genere cum multa mala perpetrasset, captus a quodam præfecto, cum ad supplicium duceretur, magna se injuria affici clamabat: quod nemo eorum, quibus cum olim familiariter vixisset, multasque pecunias pro ipsis expendisset, tot jucundis symposiis, præsto sibi tunc ultima passuro adesset, unico aquæ haustu solaretur. Tum unus e multitudine: Atqui, inquit, nescis miser, fortunæ flatum amicos istos consequi consuevisse, & plures esse felicitium amicos, miserorum prorsus nullos: ipsi vero pecuniam, non te tantopere venerabantur, quod ea te uti non posse animadvertenterant. Valebis igitur ut meritis. Quam vocem quorundam excepit risus, quorundam vero sequebatur commiseratio. Digna tamen, quæ daretur prodigo nebuloni, responsio. Quoniam homo cum esset in honore non intellexit, comparatus est jumentis, & similis factus est eis. Qualis servitus, tale præmium: qualis vita, talis mors. Juxta Proverbiũ: Sicut vixit, ita morixit. Post sultum saurum. Wann wir das Geld verprasen, so ziehen wir auf den Bettlers Hage, vund lauffen cum sacco per civitatem. Ut habetur in speculo peregrinorum, titulo de mendicantibus. cap. Ego pauper ludo. §. Penem

nem propter Deum. Et in sacris literis: Sicientes venite ad aquam. Der Wein ist, heuwer nicht wol gerathen. Cum vero esset mortuus ille bonus tanti patrimonii absumptor, tale ejus tumulo fuit inscriptum Epitaphium, quod dicitur composuisse quidam occultus Poeta de Elffershoue, pago non procul ab Erphurdia: erat enim scriptum in muro luteo, cum carbonibus desolatoriis, in hunc modum.

*Hic jacet ille, qui fuit unus inter mille,
Semper mane & sero, cum sua plenissima
pera,*

*In Pinterleben natus; Hans Raumtasch
fuit vocatus.*

*Omnibus fuit gratis, quia hissit in chari-
tatis:*

*Postea pauper factus, est ad patibulum
tractus*

*Hoc facit mihi valde ve, quia nullum de-
dit mihi Vale,*

*Nec mihi hoc dixit sua mater quando mo-
ravit.*

*Quicumque transit apud, me mento flecte-
re caput,*

*Dicentes humiliter, tria lignea Pater no-
ster.*

Plura dicerem fieremque magis etiam ineptus, nisi planum jam esse putarem, ebrietatem omnium vitiorum esse fomitem. Igitur secundam Corollarii partem aggredior.

Dum

Dum ebritatis vituperationem recenseo, vini usum non abjicio. Fatendum namque & verum est: vinum bibere adeo non obesse, si esset (ut par est) modus in rebus, & temperantiam pulcherrimam virtutem, in re valde periculosa, adhiberemus. Et enim vinum malorum, quæ ex ebrietate consequuntur, causa non est, sed excessus hominum. Cum enim (ut est apud Lucianum in dialogis Deorum) Juno Jovi exprobrasset, quod filium haberet effœminatum & mollem, Bacchum scilicet significans, qui tamen suo invento multorum malorum esset autor: Respondit Juppiter in hunc modum: Nihil hoc est quod ais: Non enim vinum hæc, neque Dionysius facit, sed excessus mensuræ potationis, citra decorum se habentis, satiando se puro Vino; Qui vero modice biberit, hilarior quidem & jucundior fit. Hæc ille. Pulchrum sane testimonium, & sufficiens, nisi plura passim occurrerent ad eandem rem non modice facientia. Apud Macrobium lib. Sat. 2. Evangelus, agite, inquit, antequam surgendum nobis sit, vino indulgeamus, quod decreti Platonici auctoritate faciemus, qui existimavit fomitem quendam, & incitabulum ingenii virtutisque, si mens & corpus hominis vino flagret. Quod sensisse videtur quisquis ille fuit, qui dixit: Vinum modice sumptum, intellectui videtur afferre acumen. Verum est & illud Ovidii nostri.

*Vinō parant animos faciuntque coloribus
aptos.*

Cura fugit, multo diluiturque mero.

*Tunc veniunt risus, tunc pauper cornua
sumit,*

Tunc dolor & curæ rugaque frontis abibit.

Tunc aperit mentes ævo rarissima nostro

Simplicitas artes, excutiente Deo

Illic sepe animos juventum rapuere puella;

Et Venus in Vinis, ignis in igno fuit.

Qua enim re maxime quis afficitur, eam leniter & temperate potius continuo obvolvunt animo, consideratque multo tum diligentius; quomodo vel rem cupitam possit consequi, vel in sua professione excellere. Id animadvertere licet in puellarum amatoribus, vulgariter, An den Meßen, Knechten, Nachtraben, Pfastertreter, Kranknarren, Langköpffen, Winkeltauben, Brunger, quales sunt plerique nostrorum studentum, qui semper vadunt in plateis spatium, de mane & de sero super montem & super longum pontem, in foro raparum, & in foro piscium. Et etiam aliquando cum sunt ebrii, ad octo lapides, *Ben der zerrissen Frauen, da die Ehre auf gläsern Stelzen gehet.* Ibi enim sunt valde pulchrum focus, & secant se cum *Stallknechtibus*, quod diabolus extra saltat. De quibus scriptum est per Prophetam, dicentem: *Reges eos in virga ferrea. Man wirt sie mit eisern Fleischgabeln heim iagen.* Et tanquam

vas figuli confringes eos. Und mit alten Krauthäfen nach in werffen. Sed jam mihi tempore, ne dum sacram scripturam nimis diligenter expono, malum Theologum me esse ostendam. Eundem tamen animi impetum in Poetis, & versificatoribus quibusdam malis, quibus non est aliud inter bibendum loquacius, aut ex Philosophis molestius hominum genus. Maxime cum aliqualiter Poetis de vocabulo aliquo exoletis, aut mensura unius syllabæ contentio suborta fuerit: ibi tum protinus declamant medio sermone disertis. Et sua Vefanus scripta Poeta legit. Quod & Martialis exprimit dicens: Possum nil ego sobrius, bibenti Succurrunt mihi quindecim Poetæ. Et Horatius noster: Fœcundi calices quem non fecere disertum? Etenim ut Senarius Proverbialis testatur: Non est Dythyrambus, aquam si potitet, haud adest hilaritas cum deest vinum, languet Poetarum ingenium, ni vino concalescat. Quod & Hora. lib. I. Epist. fusius quidem expressit his verbis:

Nulla placere diu, nec vivere carmina possunt,

Quæ scribuntur aque potoribus, ut male sanos

*Ad scripsit liber Satyris, Faunisque Poetas,
Vina fere dulces oluerunt mane camæne.*

*Laudibus arguitur vini vinosus Homerus:
Ennius ipse Pater nunquam nisi potus ad arma*

*Prorsuit dicenda: forum putealque Libonis
Mandabo siccis, adimam cantare severis.
Hoc simul edixit, non cessavere Poetae,
Nocturno certare mero, putere diurno.*

Denique (ut arctius vela contraham) non solum Poetarum, sed omnium denique hominum quicumque ratione intellectuque vigent, ingenia vinum moderate bibitum erigit, attollit, exacuit. Quamobrem etiam Persæ (ut testatur Strabo libro Geographiæ 15.) de rebus maximis inter vinum consultare olim consueverunt, quas Ipsi firmiores putabant, quam quæ in sobrietate fuerant deliberatæ. Et hoc est ut testatur Macrobius, quod in primo & secundo de legibus Plato non utile viris esse decernit. Nam & modicis honestisque inter bibendum remissionibus refici, integrarique animos ad instauranda sobrietatis officia existimavit. Atque hæc quidem ad explanationem secundi Corollarii sufficere puto. Reliquum est ut tertium his subjungam.

Quomodo & quatenus cum amicis bibendum sit: Symposia & jucundas amicorum computationes stultum est criminari, cum id etiam vetustissimis ac sapientissimis viris facilitatum pulchrum sit imitari.

Corollarium III.

QUÆ Græci symposia, nos computationes vocamus, quarum originem adeo vetustam

istam esse constat, ut quasi cum nascentis
 origine mundi emeruisse videre possit. Quis
 enim nescit. Loth istius vetustissimi cum
 filiabus (ut habetur Genes. 19.) incestum
 concubitum, non alia ex causa, quam vini
 comotatione commissum? Noe pater
 (quem Lactantius lib. 2. divinarum institu-
 tionum, vini usum invenisse dicit) inebria-
 tus est jacuit nudus. Genes. 6. Verum ma-
 gis introductam concubendi consuetudinem,
 sunt qui ab Indis ad Græcos commigrasse
 & defluxisse trahant. Quin etiam apud ali-
 as quoque nationes viguisse legitur. Nam
 ait Plin. lib. 14. Gloriam hac virtute Parthi
 quærent, famam apud Græcos Alcibiades
 meruit. Lege autem apud Lacedæmonios
 & Athenienses cautum erat, ne invicem ab
 ebrietatem usque compotarent. Qua lege
 non inter dicebatur vini usus, aut simplex &
 sobria compotatio, sed tantum vitiorum ma-
 ter ebrietas. Verum ne ego in præsentia in
 his elaborare maxime videar, quæ maxime
 nostro disconveniunt proposito. Quippe
 nihil ad nos in præsentia tractatu, quis pri-
 mus vel potandi vel compotandi usum in-
 troduxerit, quandoquidem nos non in rei
 inventione, sed in re ipsa, per quemcun-
 que inventa laboramus. Itaque symposia ce-
 lebrare, cum amicis conveniet compotare
 interdum et jucundis quibusdam fabulis ob-
 lectare convivium, id non est contra sapien-
 tis

tis viri professionem: cū & animum reficiat, corpus excitet, ingenium acuat, amicitias contrahat, favores conciliet, gratiam & benevolentiam sæpe multorum nobis comparet. Nam & Plato loco præallegato scriptum reliquit: Non diffugiendas esse hujusmodi exercitationes adversus propulsandam vini violentiam, neque illum unquam continentem profus aut temperantem satis fideliter visum esse, cui vita non inter ipsa errorum pericula in mediis voluptatum illecebris explorata sit. Nam cui libentiae gratiæque omnes conviviorum incognitæ sint, quique illorum omnino expers sit; si eum fortasse ad participandum hujusmodi voluptates aut voluntas tulerit; aut casus induxerit, aut necessitas impulerit, mox deliniri & capi, neque mentem ejus atque animum consistere. Congrediendum igitur & tanquam in acie quadam cum voluptariis rebus, cumque ista vini licentia cominus decertandum, ut adversus eas non solum fuga & absentia simus tuti, sed a vigore & constanti præsentia, moderatoque usu temperantiam continentiamque tueamur, & calefacto simulque refoto animo, si quid in eo vel frigidæ tristitiæ, vel torpentis verecundiæ fuerit, diluamus. Hactenus Plato. Videtis autem boni viri, quam sit amica tanti Philosophi persuasio, quamque veritati consona sententia;

tia ad quam ferme alludit Plutarchus in libello, de tuenda bona valetudine, dicens: Maxime cavendam ingurgitationem, ebrietatem immodicumque deliciarum usum, his qui solenne epulum sint celebraturi, aut qui amicos apparant convivio accipere, aut futurum est, ut a divite quopiam aut principe convivio splendido adhibeantur, expectentque commune bibendi certamen, quod recusare non liceat, quo nimirum jam tum in tranquillitate corpus expeditum ac leve reddant, velut adversus imminentem ventorum ac undarum tempestatem. Siquidem perdifficile fuerit in cœtu hominum et inter invitatiunculas illorum, teipsum inter mediocritatem solitamque temperantiam continere, ut non omnibus vehementer gravis, ac molestus & onerosus esse videaris. Suadet igitur Plutarchus, ut templo Philippi Regis Macedonum, semper quasi futuræ ebrietati locum relinquamus. Et profecto de vino eadem a nobis dicenda sunt, quæ de Venere dixit Euripides: contingat mihi copia tui, sed contingat moderata, nec unquam mihi desit. Siquidem vinum & potus est utilissimus, & pharmacum suavissimum, & obsonium quam minime noxium. Et vinum, ut Plato scribit, a natura quasi remedium adversus senectutis incommodatum est, ut & reviviscere videantur, & tristitiæ eos capiat oblivio. Quid autem hoc in loco at-

tinet

tinere dicere omnia, quæ ad jucundam istam temperanter combibendi consuetudinem pertinent? Et quiescam sane, si hoc unum addidero.

Veteres non solum ad mensuram, sed etiam ad numerum bibere consueverunt..

VETERES non solum ad mensuram, sed etiam ad numerum literarum nomen, eorum quos amabant, bibere consuevisse accepimus. Tot enim inhauriebat pocula, quot cujusque amatæ nomen literarum elementa continebat: Quod testatur Martialis festivo epigrammate.

Nævia sex cyathis, septem Justina bibatur,

Quinque Lydas, Lyde quatuor Ida tribus.

*Omnis ab infuso numeretur amica Phalerno,
Et quia nulla venit, tu mihi somme veni.*

Præterea ad numerum Musarum novem scyphos propinare solebant, vel Gratiarum amore tres duntaxat. Unde in Proverbium consuetudo abiit: Aut ter bibendum, aut novies: Quod Ausonius sic expressit:

Ter bibe, vel toties ter nos sic mystica lex est,

Vel tria potanti, vel ter tria multiplicanti.

Atque

Atque ut major esset compositandi licentia, Deorum etiam indignationem sobrie viventibus minitabantur. Nam Tibullus de Libero Patre ait:

Jam venit iratus nimium, nimiumque se-
verus,

Qui timet irati numina magna bibat
Quales his pœnas Deus hic quantasque mi-
netur,

Cardineæ matris præda cruenta docet.

Igitur (ut ex Neotericis quidam non indoctus scribit) hæc propinandi vetus consuetudo, quia tam absentes, quam præsentēs, ex mera amicitia & benevolentia ad bibendum quantum sapiat, & voluntarium sit, subinvitamus, non solum non abolenda, verum etiam tanquam humanitatis & officii plena, a quibuscunque etiam colenda, & imitanda, & pro hoste inimicoque censendus, qui sic biberē inter amicos contempserit. Neque damnandus & ille fuerit, qui modum aliquando, sed raro, in bibendo excesserit, quandoquidem & medicorum consilium est, quemquē bis in mense debere inebriari. Itaque quantum ad præsens sufficit, clarum est & hoc corollarium. Nunc ad secundam conclusionem transeo, quæ talis est.

Germanis ebrietas ab Italis objicitur.

Conclusio II.

EBRIETAS effusam incontinentiam habens, modum omnem, & regulam temperantiae egreditur. Germanis vero omnibus, non minus vere quam contumeliose ab Italis objicitur.

Hujus conclusionis prima pars nihil habet, quod ulteriori elucidatione egeat, cum omnia quae circa eam considerari possint, in superioribus satis superque sint explicata. Quocirca ad quaesiti (ut vocant) partem convertendum sermonem censui. Joannes Antonius Campanus Italarum omnium ex recentioribus facile disertissimus, libro Epistolarum sexto, ad Gentilem suum scribens, Germanorum luxum & gulam inter alia sic increpat:

*Nos miseri extremos pipere introceavimus
ungues,*

Jam me si videas, psittacon esse putes.

Et subdit: Est quoque illud grave, uti prandio per fercula in coenam decurrere.

Et solem Lunae longa conjungere mensa,

Et nocte ad coenam continuare diem.

Et iterum:

Quid de patricio sentis? quia nare madentes

Inser. Germanos vivere posse putas?

Sed

Sed tamen veniam quo volebam, paulo post ubi ad Cardinalem Papiensem de more Germanorum scribit, sic inter alia:

*Tu sortem miserere meam fugare repulsæ
Pierides, Istrum, Flora Venusque bibunt.
Arce sedet Bacchus, cessit neglectus Apollo,
Nil est hic aliud vivere, quam bibere.*

Et gravissimus autor Cornelius Tacitus, lib. II. historiæ Augustæ, de Italo Rege Cheruscorum scribens, sic loquitur: Erat primo lætus Germanis adventus, atque eo magis, quod nullis discordiis imbutus, pari in omnes studio ageret celebrari, coli, modo comitatem & temperantiam nulli invisam, sæpius vinolentiam ac libidinem gratiam Barbaris usurpans. Hæc ille. Ex quo cognoscere licet, Bibendi vini aviditatem; non noviter, neque nuper Germanis nostris influxisse, sed fuisse etiam pervetustis temporibus: Quippe cum adhuc Idola colerent, Bacchum quoque inter reliqua gentilitatis, numina venerati sunt. Cujus rei aliqua adderem testimonia nisi aliud meum esset propositum, quam Germanicas antiquitates recensere. Conradus Celtis Poëta licet Germanus, graviter tamen ubi in vitia invehens, sic barbariem suam alloquitur;

Ebria Germano vitio suffusa laboras:

*Nam titubant gressu lingua pedesque
suo.*

(Y)

Quid

*Quid juvat insano pectus limphare veneno,
Et male composito gutture verba loqui.*

Quoniam in Septentrionalibus partibus, mulieres non minus quam viri inebriantur, nec admodum vicio ipsis vertitur ad mensuram plerumque cum viris perpotare. Retulit mihi nuper Hæssus noster, qui aliquandiu vixit in ista Septentrionali Barbariæ, vidisse non semel adeo potas & temulentas fœminas, ut nihil turpitudinis non admitterent: jacuisseque sæpenumero turpiter ignominiose diabolares bestias, plerumque etiam primarias mulierculas. De quibus Ovidium scripsisse puto:

*Turpe jacens mulier multo madefacta Lyæo,
Digna est concubitus quoslibet illa pati.*

Quod ut magis credatis, narrabo vobis veram historiam.

*De adulterio duorum ebriorum,
vera historia.*

CONTIGIT semel, ut ex nocturno symposio domum abeuntes, uxor cujusdam fabri ferrarii, ebria valde, cum quodam ex ordine literatorum ex pacto congressa, cum maritus perseveraret interim in computationibus, in eo lecto, quo ad perpetrandum adulterium convenerant, re turpi & multa crapula deliniti, ambo jacentes inopinato edormiscerent. Juxta sermones Dor-

mi

mi secure. Schweig still vñnd leg dich, erweck das Kind nicht. Erat enim iuxta lectum, Puer natus in Bettelsheim. Cum interim maritus, & ipse ebrius, accensa candela ad lectum accedens, ambos dormientes conspicatus, adulterum scilicet cum uxore pudicâ, Den guten Gesellen mit der bösen Huren. Magna voce exclamavit? Welcher Teuffel hat dir das befohlen? Was hast du hie zu schaffen? Cum ille: Heu, inquit, per Deum vivum, Bey dem FliegenGott, wie ist mir geschehen? Lieber Meister Affenschwanz (id enim erat huic fatuo cognomentum.) ich hab es warlich nicht anders gewußt, dann ich were dabeynte ben meinen Gesellen. Sed ecce quid video? Welcher Teuffel hat sich nun zu mir gelegt? Pfluch der Schande, daß sich einer vollsaufft, Wollauff zum Teuffel, was ist das? Ad quæ verba bonus ille Affenschwanz effusissime ridens, & verbis adulteri fidem habens: Ja sagt er, Ich mein ich kan euch zu Betth jagen. Nihil dampni est: Es schadt nicht. Sed nemini dixeris visionem hanc: Sagt nicht daß ihr seyd hie gewesen. Iis ille lætus & securus abiit. Uxor vero postera die egregie dissimulabat: virum ultro etiam objurgans, qui se de crimine nunquam ne cogitato quidem auderet insimulare: egressa enim foras fleuit amare: Sie weynet heisse Zähren, sicut nix grando, & spiritus procellarum; volens eo velut peculiari mulieribus armario innocen-

tiam suam confirmare. Meister Affenschwang
 vero non didicit illud: Neve puellarum la-
 chrymis moveare caveto, Ut flierent o-
 culos erudiere suos. Concordat vulgare no-
 strum: Hundt hincfen, Graumen weynen, Krä-
 mer schweren, da soll sich kein weiser Mann an
 Fehren.

*Alia historia de duobus studentibus qui hospi-
 tem cum uxore & filia mebriarunt.*

NON multum dissimile est aliud. Fue-
 runt Erphurdia duo studentes, qui cum
 in oppido quodam, quod erat in partibus
 Franconia, ad hospitem non publicum, sed
 privatum eis notum, noctu divertissent ha-
 beretque, idem hospes uxorem & filias for-
 mosas, alter ad adulterum: u inam, inquit,
 eas vino replere possemus, qui scit, si con-
 vertantur & admittant. Quod cum hacten-
 us pro voluntate eis cessisset, jamque ho-
 spes cum uxore & filia, & ipsi duo studen-
 tes madidi in eodem cubiculo, in quo tres
 duntaxat erant lecti, reciperentur: appa-
 rant enim ingenui & morati juvenes. Im-
 plexerunt namque undecim libros Ethicorum
 Erphurdia apud S. Gothardum. Auff dem
 Schiltgen, & posteriorum Scotos, & Phy-
 sicorum, auff dem Sperlings Berg. Noctu
 igitur surgens alter, qui juvenulam ama-
 bat, leniter ejus lectulum (sola namque ja-
 cebat) accedens, eamque consolari volens,
 nul-

nullo discrimine facile est admissus. Interim nescio quid strepitus in domo audiens, uxor ebria, ab ebrio marito consurgens, cupiebat videre quid esset, cum interim alter qui adhuc solus dormiebat, invento dolo, cunas in quibus infans apud maritalem thalamum erat repositus, ad suum lectum trahens, ipsa redeunte cœpit movere cunas infantis, quod ipsa audiens, strepitum cunaru[m] secuta, lectum adulteri sponte conscendit, putans illic esse suum maritum, ubi cunas invenisset. Ille vero dissimulans, dedolavit uxorem alienam egregie & multis vicibus. Illa insolitum viri potentiam admirata, inquit: *Sy ja mein lieber Mann, wie seyd ihr heind so geil worden?* Ille nihil, præter tace, respondens, ne vocis indicia proderetur, sæpius a principio rem petiit. Luce vero appropinquante, surgens ille qui filiam stupraverat, ad lectum mariti pervenit, quoniam sonus ejus cunas, quarum indicio ipse maritalem lectum cognoverat, ad sese traxerat. Cum vero hospitem suum socium esse credens, gloriatur cum hospitis filia se concubuisse, hōspes jam sobrius factus dolum sentiens uxorem vocat, quæ itidem se apud adulterum esse cognoscens, errorem confessa, filiam de stupro non increpavit, maritoque persuasit, ne domesticam maculam propalarēt; ejus enim id omne culpa accidisse clamitabat, &c. Ita fit

nonnunquam, ut quod sobrii ne cogitamus quidem, ebrii facile admittamus. Multa sunt alia multorum autorum hujus rei testimonia. Sed paucis recensitis contentos vos esse credo, quod non solum ineptias audire, sed modum rebus addere didiceritis. Idcirco pono Corollarium primum.

Germani rebus Bellicis & omni virtutum genere Italici sunt nobiliores. Corollarium I.

LICET Itali singulari quodam continentiae titulo se jactitent, Germanis tamen nullius virtutis gloriae praefulgent. Deridentur ab Italicis Germani (ut audio) si quando apud eos existentes paulo intemperantius potui fuerint, tanquam monstrum sit, videri hominem vini potentia vel deceptum vel abusum: Cum ipsi pro monstris non habeant gravissima quaeque & enormia vitia, quorum nomina quidem ad nos, vel certe ad majores nostros pervenerunt. (teste Quintiliano) qui in declamationibus: Nihil inquit, tale noverere Germani, & sanctius vivitur, ad Oceanum. De quibus autem vitiis loquatur, omitto dicere. Natura comparatum esse testatur Herodotus libro 9. ut e mollibus regionibus molles viri existant: Neve ex eadem terra admirandae fruges & egregii bello viri gignantur. Strabo lib. 3. Geographiae, sic ait: Id quod est in felici regione, pacificum omne est, & quod in tristi, pugnax ac virile. Cæsar

far in Commentariis Suevorum inquit: Est gens longe maxima & bellicosissima Germanorum omnium. Constat vero Suevos & Hesses & Suiceros steriles habitare terras, & ob id bellatores esse acerrimos. Cornelius Tacitus, de situ moribusque Germanorum scribit: Literarum secreta viri pariter & foeminae ignorant. Atqui nostra aetate vel pueri ac simplices puellae doctius legunt & canunt, tum sacra, tum prophana, quam prima aetas Italorum, adeo commutati sunt mores antiqui: atque utinam literaturam non ab Italis acceperint nostrates populi, luxum Saxonicum, Bavaricam intemperantiam, Francorum insolentiam, Hessorum ferocitatem, Thuringorum ignaviam & inhospitalitatem, Misnensium superbiam, Pomeranorum & Slesitarum inurbanitatem, Bohemorum, Westvalorum, Prisonum & Pruthenorum mobilitatem & perfidiam, Rheni & Danubii quaestuarias artes & vafritias, adque id genus praestigiarum officiarumque caedia. Sed alia consulto praetereo, de quorum aliquo exclamat Celtis Poeta, natus in media Germania:

*Quam vereor serpat nostras hic morbus in
oras..*

Quandoquidem luxus nos tenet Italicus.

Et in alio Carmine sic idem Poeta:

*Non solum nostros Germanos Bacche fatigas,
Hispanos, Gallos, Italosque tenes.*

*Utque stetit quandam Latia ille Tricon-
gius aula.*

*Sic hodie Italicis ebria turba plagis:
Quamvis nos turpi Germanos scommate læ-
dant,*

Ebria Teutonicum pectora habere solunt.

Taceo mille fraudum imposturarumque genera, mille nocendi artes, mille libidinum plus quam bestialium artificia. Atque his sese nobis præferunt, & digniores putant ipsi, qui etiam sobrii non venerentur facere quæ Germani ne ebrii quidem ulla necessitate admittimus. Rebus vero bellicis, quanto clarior sit nostra Germania, id multis eorum cladibus probatum est, & argumento esse potest quod nos Imperium, quod ipsi molliter defluentes retinere non poterant, abstulimus: jamque ad septingentos annos potenter & gloriose retinemus. De fide & integritate quid, precor, attinet dicere? cum probatum etiam Romanorum scriptorum testimoniis, nullam gentem fide Germanis antecellere. Et tamen ipsi nobis ebrietatem objiciunt: merito quidem, si non & ipsi majoribus implicarentur vitiorum sentinis. Sed jam ista negligo, secundum scilicet corollarium deducturus, quod est.

hujusmodi.

De septentrionalibus Germanis, qui cerevisia maxime utuntur, Corollarium II.

MAGIS tamen detestanda est eorum consuetudo, qui versus septentrionalem plagam Germaniæ fines inhabitant. Non vino (quo nisi importato carent) sed pernicioso potu, quem cerevisiam vocant, absque ullo temperamento ingurgitant. Germaniam olim fuisse tam agris quam urbibus incultam & desertam, Cornelius Tacitus est autor. Quod si idem scriptor ab Elysioparumper revocatus, Alpes transgressus, ab Athesi fluvio, per Oenum, Danubium, & utramque Rheni ripam, usque ad Albim progrediretur, diceret profecto, longe esse aliam, quam ipse olim descripserit. Non enim modo urbibus, arcibus, villis, pagis ornatissimam, sed etiam frugum omnis generis, tum metallorum & optimi vini feracissimam offenderet, in eo quem dixi progressu. Quod si Albim quoque superans Istulam usque (cujus utramque ripam Germani quoque possidemus) ad Rigam usque potentissimam opulentissimamque Livoniæ urbem (quæ & tota nostræ est ditionis) procederet, fateretur eam quidem littoralem Germaniæ oram, clarissimarum urbium aspectu, longe magis illustrem & admirandam licet vini non adeo propter cæli inclementiam feracem. Igitur tota ista maritima Germaniæ pars longe lateque Oceani Germanici

littoribus & immensis in sinum flexibus ex-
 currens, vino prorsus caret, nisi a negocia-
 toribus importetur; id autem duntaxat in
 civitatibus maritimis, magno constat precio.
 Mos est igitur earum regionum cerevisiam
 (quod genus potionis Diodorus Zythum
 appellat) coquere, qua passim multo etiam
 pejus quam superiores Germani vino inebriantur, quam (ut omnibus vobis notum
 est) ex hordeo, tritico, aut etiam siligine ad-
 juncto, super lupulo & aqua concoquunt.
 Portentosum sane potionis genus, tanquam
 non ad alium usum natura parens humano
 generi frugens dedisse videatur. Exclamat
 Plin. lib. 14. cap. ult. Hei mira vitiorum so-
 lertia inventum est, quemadmodum aqua
 quoque inebriaret. Fit autem hic potus
 modis pluribus, nominibusque item & item
 aliis, ratione tamen eadem ubique. RETU-
 LIT mihi nuper amicus quidam mihi valde
 familiaris, qui que & bonam istius maritimæ
 Germaniæ partem perlustraverat, morem
 esse in Livonia, ut quoties præter quotidia-
 num conviviorum usum curiales isti aulici,
 leves & perversi homines (quorum ibi pro-
 pter Teutonicam militiam magna copia)
 cum aliis quoque & quocunque loco con-
 veniant, ibi tum confedere longo ordine per
 sedilia quasi in hemicyclo, afferrique mox
 poculum unum ingentis magnitudinis, idque
 cerevisia plenum in manu tenens, qui in
 con-

confessu primus est ad sequentem conversus, inquit: Es gilt myn leue Stallbroer. Respondit ille: Sup myn leue Stallbroer, icl wilt gern hebben. Quod si ita respondens, postea tergiversari voluerit, ab illo eodem mox stricto pugione (quos in eum usum gerunt) plerumque etiam impune confoditur: tanta est vitiorum apud eos homines reverentia, ut fidem in re turpi violatam puniant. Itaque (ut ad propositum redeam) eum ordinem usque ad ultimum continuantes, a primo iterum atque iterum tum sæpe repetito ordine incipiunt: fierique eo modo ajunt, ut plerique fidem fallere non volentes, plus etiam quam eorum natura sufferre queat haurientes, animam inter pocula evoment, efferrique sæpe mortuos. Reliquos vero non minus suum ordinem usque ad unum continuare, gloriarique super mortui cadavere, non secus ac si egregium aliquod facinus peregerint. Ex Livonis digressus in Prussiam occurrit mitior quidem, & multo humanior populus, ad conviviorum tamen luxum & poculorum vicissitudinem; multo quam dicere possit, propensior; apud eum populum Dantiscum civitas maritima dives, Emporium populorum multitudine, externarum rerum importatione, negotiatorum frequentia, urbis & loci amenitate, situque & civium mira humanitate, præter alias ejus regionis civitates maxime commendatur.

Sed

Sed unum oblitus sum: neque enim ego urbem commendare volui, sed cerevisiam, quæ ibi coquitur optima, totius (ut ajunt) Germaniæ. Mos est, non solum ejus, civitatis, sed totius istius maritimi tractus ad Lubeccam usque ad Hamburgum (ubi non minus optima fit cerevisia, sed ex tritico, non, ut apud Dantiscum exhordeo) convivîa subterraneis cryptis celebrare, ac die noctuque poculis sese invicem urgere, non solum viris, sed & fœminis etiam. Sed quid hæc referam? dolor est meminisse bonorum. Sed pro me melius vobis Celtis noster satisfaciet, qui interfuit tantis delitiis: sic enim inquit:

*Est mos Arctoo quo se Germania claudit
Æquore, quo rigidum temperatara gelu.
Sub terra effossis facimus convivîa cellis,
Quis lardum crudum, farsaque cruda
damus:*

*Cum strumulo cæso, butyroque in pixide
falso,*

*Et Bacchum, & Cereris pocula aquosa
damus?*

Phæbus Rodigas globus ut se condit inundus

Noxque suos oculos protulit ignivomos;

Cumque processerunt stellata sydera mundi,

Effulsitque suo jam Cynosura polo,

*Mox noctern ludis Baccho Cererisque li-
quore*

Ducimus equali & pocula lance volant.

Et

Et paulo post:

Jamque fuit ventum sub subterranea ca-
stra,

Quæ Ceres & Bacchus, Cypris & alma
tenent.

Elisiis positum campis me forte putabam,
Atque locis quibus in turba sepulta sedet:

Tàm varios, video lusus, & ludicra verba,
Oscula & amplexus, quicquid & audet
amans,

Jamque ego non noctes tenebrosas ire pu-
tabam,

Sed qui venali ridet in axe dies.

Gaudet amor tenebris, volat & sub nocte
Cupido,

Noxque placet Veneri Baccheque blande
tibi.

Super hoc quadam facetiæ.

MORIS autem est, ut cucullatæ in istas cavernas, tam fœminæ quam viri ingrediantur, ne passim & a plebea multitudine agnoscantur. Ingressi vero omne velamentum abjiciunt. Ibi tum in mediis voluptatibus nemporantes jure scilicet naturali: Nach der alten Weiß. Secundum legem, Tu quoque fac simile. Et secundum medicos, ut dicit Harpocrates, de commixtione complexionem: Recipe piperis longi manipulum unum, unicas duas pillularum Cochiarum
vnges

ungekochte Fledermaß, Rips raps, Stubenrauch, Himmelblow. ij Donner ex grillorum adhuc temel, Senff, Meerrettich, Guty, ex eodem Schornsteinfegen, Diagredion, Diatesaron, ein Hinder Viertel von einer Viechmagd in grossen Spital, misce simul, & contere in mortario: repetatur mane & sero media nocte, & in omni tempore. Et in sacris literis: Osculetur me osculo oris sui. Cant. I. Læva ejus sub capite meo, & dextera ejus amplexabitur me. Textus intelligendus est, ut verba sonant, secundum Lollhardum Mübschnigel de Sitzbach in sua autentica, cap. Non sic formantur. §. Grossitudo, ubi filicitasti. Et secundum Logicos, plura prædicantur de eodem subjecto, alternatim, & subalternatim, secundum sub & supra, in recta linea prædicata prædicamentali, in suppositione personali, & in materia mixta. Alexantler vero Dei patientia, Rex provinciæ Barbarorum, sic dicit in suis constitutionibus: Est communis homo pariter cum virgine satro. Ubi dicit glos. notab. Sciendum, quod hic autor ponit unum pulchrum notabile de communitate personarum. Et hæc est sententia recte teutonizata. Latro der Pfaffenknecht, cum virgine, mit der Köchin, est communis homo, ist ein recht Paar zusammen, pariter, an allen orten. Et scilicet intellige implicite in stabulo, in cellario, in coquina, in camera, quando scilicet lectum faciunt.

faciunt. Sed jam tempus est, tertium huic conclusioni addere Corollarium.

*De diversis Cerevisie nominibus,
Corollarium III.*

CUM igitur versus Septentrionem major sit cerevisiæ quam vini affluentia, diversa eadem res sortitur nomina, secundum diversitatem qualitatum sibi congruentia. Probatum est superiori Corollario majorem esse cerevisiæ quam vini copiam apud Septentrionales populos, h. e. partim in Sarmatia, cujus partes sunt Polonia, Russia, Lituania, Livonia, Mazovia, Prussia: partim in ulteriori citeriorique Saxonia, cujus partes sunt Pomerania, Rugia, Ducatus Steinentis Marchia superior et inferior. Et vera illa nobilissimorum Ducum & Imperat. parens antiqua Saxonia, quæ longe lateque patens maximam oram maritimæ partis occupat. In quibus regionibus (ut dixi) vinum non nascitur bibitur autem nihilominus importatum optimum: sed prædominatur cerevisia, crassus ille & humano corpori noxius humor, quem (ut credere par est) dæmon aliquis malus excogitavit, in hominum perniciem, ut eo non secus ac veneno quodam pestifero præteraque clarissima ingenia extinguerentur. Non tamen perinde atque omnino improbanda res, si modus (quod & de vino dixi) adhiberetur. Sed optima illa virtus

tem-

temperantia quam & in brutis plerumque agnoscimus; ad nos non venit. Et enim ut recte dicit Celtis noster, quem hisce de rebus libenter sæpe allego.

*Taurus habet certas potandi tempore leges,
Sic equus, & liquidus quem vehit aër
avis.*

*Sed nos divina qui cum ratione vigemus.
Cur Venus & Bacchus nocte, dieque tenent.*

Nos vero non contenti rebus ipsis turpiter abuti, nominibus quoque luxuriamus, tanquam parum sit rem turpem agere, nisi nomen quoque turpitudinis adjiciatur. Quamvis fortasse turpe non sit, rem suo vocabulo exprimere, alienas tamen a re ipsa voces fingimus, ut scilicet semper quidem cerevisiam bibentes, videamur tamen diversa velut genera diversis nominibus explicare. Quamvis ridicula potius quam censoria nota dignum, quod Erphurdienf. (ut a nobis incipiam) suam illam pinguem & crassam cerevisiam, peculiari vocabulo *Schlunß* appellant, nomine scilicet plane barbaro & horrido, quod ne Barbari quidem intelligunt, puto eo mysterio, quod eandem avidius potantes, omnino non intelligibiles, insensati, ne dicam irracionales atque indeclinabiles in quamcunque partem moveantur. Quam in re quid opus est testimonio, res notior est, quam ut oporteat testes producere. De Cerevisia Erphurdienf. tale extat Epigramma:

Ah

*Ab pereat crassam præstet quicumque sodali
Schlung Heydgern: nunquam vina me-
rara bibat.*

Lipsensium vero cerevisiam studentes vo-
cant Rastrum, metaphora puto sumpta ab
agricolis, quod quemadmodum hi rastris
& sarculis & ligonibus omnem agri duriciam
vertunt & emolliunt ita Lipsensium cerevi-
sia velut rastrum, intestina omnia sua ace-
tositate lædit, movet & corrumpit. Est au-
tém triplex, de quo talis est versus:

*Ein topff Scherpentum, zwen Rastrum span-
que Couentum.*

Nihilominus tamen in tam nobili oppido
externæ quoque habentur cerevisiæ, ut sunt
Einbecensis, quæ apud nos est optima. Neu-
burgensis, quæ oculos lædit. Turgaviens.
Belgeranensis, de qua Proverbium est: Bel-
gerana, est omnibus sana. Wurtzellen. Fri-
burgens. & reliquæ id genus. Præterea quis
non novit Saxonicas quoque cerevisias diver-
sis appellari nominibus? Siltz scilicet Magde-
burgensis Mommom, sive Mommum Brun-
twigen. Gause, Goslariensis. Sed præstat alia
præterire silentio, ne de re nihil aliquid fa-
cere velle videar, cum sint tot pene cerevi-
siarum, quot civitatum & oppidorum no-
mina, in quibus & talia quandoque audivi
ridicula: Quischart, Kuschwanz, Kälberzägel,
Büffel. Apud Francofordianos ad ripam Ode-
æ: Staffeling, Beyderrwann, Schlippschap,

Sitscherling, Stampff in die Aschen, Stork den Kerl, Bazmann, Hottenbach, Gluckelhan-
 Sperpype, Horlemotsch, Stroheingen, Bastart,
 Nutetop, Hellschepost, Lorch, Itax, Salat,
 Streckepetzel, Gerzer, Rolings Vier, Kase-
 man, Alt Claus, Korvinck, Kressen, Mort-
 portner, Reysser Kopff, Sidelia, Lotenase, Har-
 tenacke, Brenpot, Muckensensff. Et multa ca-
 lia quæ quis numerabit? Nomina per Deum
 muscarum, quamvis plane ridicula, tamen
 bibonibus & birolatronib. istis adeo amabilia,
 adeo, auditu jucunda, ut quoties talium quip-
 piam nominetur, meras Sirenas sese audire
 putant, & jam tum ad ipsas voces siciant.
 Verum ut aliquando finem ineptiendi fa-
 ciam, conclusionem tertiam & ultimam hu-
 jus quæstionis responsivam sic pono.

Ebrietatem omnibus statibus esse fugiendam.
Conclusio III.

EBRIETAS avaritia pejus vitium; inven-
 tuti perniciosa, senectuti exitialis, sa-
 cerdotibus turpissima censenda, & rem pu-
 blicam gubernantibus prorsus evitanda; ut
 literarum studiosis, tanquam ingenii pestis,
 memoriæ mors, est fugienda. Non puta-
 bam necessarium, ut omnia quæ in capite
 quæstionis posita sunt, in hac ultima conclu-
 sione repeterem. Quandoquidem de his in
 superioribus conclusionibus & corollariis
 satis dictum est, & hic velut epilogo que-
 dam

dum dicitur, quod in præcedentibus non ubique ad verbum est expressum. Itaque ad probandam primam hujus conclusionis partem, resumo verba divi Hieronymi superius etiam Corollario secundo primæ conclusionis a me posita: Illa scilicet sponsa Christi, vinum fugiat pro veneno, hæc adversus adolescentiam prima arma sunt dæmonum; non sic avaritia quatit, inflat superbia, & quæ sequuntur. Non sic inflat superbia, dicit, quemadmodum scilicet vinum immodice sumtum pervertit omnem vitæ ordinem & instruit ad alia vitia, viamque turpitudini aperit. In quam sententiam, multa quidem loco præmemorato dicta, hic repetantur, nos ad alia festinamus.

*Juventuti perniciosam & magis quam rem
veneream obesse ebrietatem.*

JUVENTUTI nihil est ebrietate perniciosius, quandoquidem ipsa se sola non contenta, semper ad pejora declinat & trahit occupatum vino & illecebris captum animum. Videmus multos ætate florentes, formosos & amabilissimi coloris existentes, mox ubi continentiae fines egressi, vitiisque parumper assuefacti, ebrietatis consuetudinem induunt, defluere, emacrescere, clanguere, florentia illum ætatis, & animi vigorem amittere. Quid adhuc egemus testibus? Considerate si vultis quosdam in hoc auditorio, non annis graves, non temporum serie rugosos, non in

dia pallidos, non febre macilentos, sed vino & cerevisia supra modum pota, senes, languidos, tremulos. Nulla major pestis respicit unquam in nostram Germaniam: facile erat tollerare tyrannos, cædes, lætrocinia, istis occurrere, & remedia cum tempore invenire potuimus. Hanc curare luem nulla medela potest. Hunc hostem in nostris finibus adeo superbe grassantem, vincere aut prohibere nullo modo possumus. Quomodo planxit robur & virtus omnis militiæ? Quomodo conversa est in luxum frugalitas nostra? Quomodo degeneramus a patrib. nostris? Majores nostri sanguine & sudore suo pepererunt nobis principes terrarum, imperium. Quomodo nos laborem patrum nostrorum defendimus? quomodo deripi permittimus? Aquilæ ad gruem redierunt, dixit Campanus, cum vidisset magis in comotationibus & ebrietatibus, quam consilio & sapientia versari diætas Germanorum; quarum ipse maxime Ratisponensi interfuit. Hannibal ad Capuam, cum vincere Romanos, & imperium Europæ in Aphricam transferre potuisset, luxuria & delitiis defluens, victus & fugatus est. Alexander Magnus non solum nobilissimam Persarum regiam in ebrietate incendit, sed & Clitum, & multos alios amicorum interfecit, omnemque Persarum victoriarum gloriam ebrietatis vitio, velut nebula quadam, solem clarissimum obfusca-
vit.

vit. Tyberius, Nero, Heliogabalus, Commodus, Domitianus, & plerique alii Romanorum Imperatores, perditissimis vitæ exemplis, rempublicam sæpe affixerunt. Nos; quod ex tanto imperio relictum, & majorem nostrorum virtute ad nos delatum est, etiam ægre nobis retinemus, ad vitia magis quam ad virtutes ingeniosi. Quid enim isto novitior nostro invento scilicet tormenti illius (quod bombardam vocamus) excogitari potuit vel ingeniosius, vel perniciosius? quo velut vitiorum propugnaculo utimur dum in urbibus, muro, & aggeribus cinctis, eo hostem arcemus, ne voluptuariam & quietam vitam impediatur. Ad hostes vero egressi, eo viam per agmina & muros facimus, ut liceat sine conflictu quam maxima nonnunquam bella conficere, ne scilicet corpora ad voluptatem & delicias nata, temere periculis objiciamus. At non sic majores nostri, qui etiam (ut est apud Tacitum) civitates munitas aliquando dicuntur aperuisse, murosque dejecisse, ne essent sine metu hostium, & murorum potius quam suæ fortitudini confidentes, bellicam virtutem amitteret; Sed ne de clamare videar, hinc ex transcurso revertor ad propositum. Rem Veneream, tametsi omni ætati turpis est, & perniciosissima, non tamen perinde ac ebrietatem in adolescente damnaverim. Ea enim plerumque se sola contenta, reliqua excludit vitia: adeoque secum occupata, semper suis

ludibriis ita est intenta, ut de reliquis nihil cogitet: Amor enim ille, qui nonnunquam juveniles animos invadere, etiam incautos solet, non adeo præcipitat ætatem, & vitæ regulam, sed potius instruit, informat, mores docet, componit sese ab benevolentiam, qui amat, ut fiat amabilis. Videte Cimonem Boccatii, qui ex fatuo sapiens, ex rudi doctus, ex rustico urbanus, ex agresti civilis, solo amoris beneficio factus est. Non placet autem circa hanc rem laudandam consistere, quod suapte natura juvenum ingenia ad eam ferantur.

Turpissimam esse in Sacerdote ebrietatem.

QUAM turpis Sacerdotibus sit ebrietas, divus Hieronymus aperte docet, ut habetur in Decretis Canonicis, disti 35. his verbis: Ecclesiæ principes, qui deliciis affluunt, & inter epulas atque lascivias, pudicitiam servare se credunt Propheticus sermo describit, quod ejiciendi sint de spatiosis domibus, latisque conviviis, & multo labore epulis conquistis. Et si vis scire quo ejicienti sint propter malas cogitationes & opera sua, Evangelium lege: In tenebras scilicet exteriores, ubi erit fletus & stridor dentium. An non confusio & ignominia est, Jesum crucifixum pauperem & esurientem, falsis prædicare corporibus, & jejuniorum doctrinam

nam rubentes buccas tumentiaque ora proferre? Vinolentiam Sacerdotum Apostolus ad Corinth. scribens damnat capit. 7. his verbis: Nolite, inquit, inebriari vino, in quo est luxuria, sed implemini Spiritu sancto, loquentes vobismet ipsis in Psal. Hinc Dominus in veteri Testamento, ut habetur Levit. 10. Aaron locutus in hunc modum: Vinum, & omne quod inebriare potest, non bibetis, tu & filii tui, quando intrabitis in tabernaculum testimonii ne moriamini. Et Num. 6. capite habetur hæc sententia: Multis aliis in locis sacrarum literarum, tum etiam multo plura in sacris Canonibus, dist. 44. per totum. Quæ ne cuncta diligentius, quam meam professionem decet, rimari videar, audite quæso Tibullum Poetam, dicentem:

*Castæ placent superis pura cum veste venite,
Et manibus puris sumite fontis aquam.
Vos quoque abesse procul jubeo: discedat ab
aris,*

Cui tulit externa gaudia nocte Venus.

Communicavit mihi nuper quoque Eobanus Hessus noster versus, quos in eandem sententiam lusisse se aiebat, his verbis:

*Ab scelus satianda cibo potuque Deorum
Immodice potu polluere ora mero.
Ebria Christophagi vitent convivium mystæ,
Sancta prophanatas non amat ara ma-
nus.*

*Sit procul omne nephas venerandi a limi-
ne templi.*

*Pollutum, sacras lex jacet ante fores.
Pura Deo castus persolvat liba Sacerdos,
Cui neque sit Bacchus nec mala nota
Venus.*

De hujusmodi quoque ebriosis sacerdoti-
bus non ineleganter scripsisse mihi videtur
Euricus Cordus in Bucol. ludicro sic:

*Non ego qui sancta se religione gubernant
Denigro, sed pravam quorundam mordeo
vitam.*

*Qui veteris potius famuli esse videntur
Jacchi.*

*Qui tanquam sicca fuerint a Dyfsade morfi,
Omnigena in vastam demergunt vina Cha-
rybtim.*

Continuaque jacent madidi ebrietate Sileni.

Huc etiam pertinet illud Esaiæ 5. cap. scri-
ptum: Væ qui consurgitis mane ad ebrieta-
tem sectandam, & potandum usque ad ves-
peram, ut vino æstuetis, cithara & lyra, &
cympanum, & tibia, & vinum in convi-
viis vestris, & opus Domini non respici-
tis, nec opera manuum ejus consideratis.
Et statim subdit: Væ qui potentes estis
ad bibendum vinum, & viri fortes ad mis-
cendam ebrietatem. Sed nescio, an & illud
nostri Celtis in hanc rem conveniat. Sed
convenit. Addam igitur:

Nulla

*Nulla Sacerdotum luxu nunc casta puella
est,*

*Causaque criminibus sunt sacra templa
malis,*

*Nam plures totum non congregarentur in
annum,*

Illis colloquium dat modo sacra domus.

Hæc tractant fœdas turba prophana foro &c.

*Ceu solet in medio turba prophana foro
&c.*

Sed quod nunc instat agamus, ne veritatis patrociniò invidiam mihi comparem eorum, quib. est veritate nihil magis invisum: hinc igitur ex templis ad forum venio.

*Cavendam Ebrietatem gerentibus Rem-
publicam.*

REMPUBLICAM administrantibus, ebrietas præcipue fugienda est; non secus ac rerum gerendarum impedimentum potentissimum. Non enim admittendi sunt juxta *Pla.* edictum, in Reipub. administrationem, quicumque eluvioni & voluptatibus deditam vitam agunt: quod hi tum ad consulendum tum ad res gerendas sunt maxime inepti. Vinum enim immodice sumptum, gravat & obruit omnes vires ingenii. Et ut *Campa.* inquit in lib. de regendo magistratu corpus enervat, fluctuat animus voluptatum cupiditatibus incensus, explendarumque libidinum,

quarum origo est omnis a ventre, & pestifera civitati. Dignitate enim abjecta, & contempta repub. unius principis intemperantia tota in licentiam luxumque dissolvitur. Præclare igitur et Solon Atheniensis legem tulit, quæ jubebat temulentum principem morte esse mulctandum, cum satius sit unum hominem in repub. perire, quam in uno viro sædari rempub. Et ne dicere nimis multa in eam sententiam videar, vela contraham, atque de his dicam, quæ magis ad nostrum institutum pertinent.

Literarum studiosis Ebrietatem tanquam hostem præcipuum esse fugiendam.

LITTERARUM studiosi passim hoc tempore communi ebrietatis vitio laborant, quo malo equidem non video quid bonis ingenii sit periculosius, cum eo non solum corporis vires, sed ingenii vivacitas, animique vigor omnis extinguatur, & non secus ac cicuta contactus animus in frigescat, fiatque multo quam natura fuerat remissior. Marfil. Ficio. inter quinque studiosorum hostes, secundo loco non solum vini, sed & cibi satietatem enumerat, his quidem usus verbis: Quippe si vinum vel nimium vel nimis calidum vehemensque fuerit, caput ipsum humoribus pessimisque fumis implebit. Mitto quod insanos facit ebrietas. Cibus vero nimius,

nimius, primo quidem ad stomachum in ipso coquendo, omnem naturæ vim revocat, quo fit, ut capiti simul speculationique intendere nequeat. Deinde inepte coctus, multis & crassis vaporibus humoribusque mentis aciem obtundit: quin etiam si satis coquatur, tum (ut Galenus ait) animus adipe & sanguine suffocatus, cœleste aliquid pervidere non potest. Quæ cum ita sint, ut certe sunt, fugiendam cuilibet studioso, non solum vini, sed & cibi intemperantiam quis non videt? Probandaque est laudabilis illa majorum nostrorum institutio, qui juxta rectam continentiae regulam sanxisse videntur, ut simplici potu & cibo viverent, quicumque in hac Erphurdien. Academia literarum agere militiam constituissent. De qua re cum sint pene infinita, quæ dici possent, sponte mihi tempero, ad finem descendo, si prius hoc velut Corollarium adjecero.

Pejorem esse in Sacerdote ebrietatem avaritia;
Corollarium I.

IN Sacerdote vero tametsi frequens ebrietas res est turpissima: avaritia tamen, quæ ad æternam beatitudinem consequendam, est longe pessima. Dixi ebrietatem cum omni statui, tum maxime in sacris ordinibus constitutis, fugiendam. Restant dicenda pauca quædam de insatiabili quorundam

avaritia, quo vitio passim hoc tempore multos in omni vitæ genere admodum infelicitè videmus occupari? maxime tamen in illis, qui sacris altaribus ministrant, id vitii detestandum videtur, cum eo inagis a peccatis ipsi abesse debeant, quo sunt virtutibus & religioni per sacerdotalis vitæ professionem proximiores. Quod cum non parum a multis negligi videamus, atque adeo paucis observari, id quod in sacris Canonibus scribitur, 1. quæst. 1. Cito (inquit divus Ambros.) turpem sequitur lepra mercedem: & pecunia male quæsitæ, corpus animamque commaculat. Non placet mihi circa hunc locum consistere, ne solus mederi velle, videar huic morbo, qui tot seculis etiam contra sanctorum patrum constitutiones & edicta invaluit. Et enim cavendum nobis est, ne dum veritatem nimis simpliciter, & absque fuce profiteamur, ab his quibus contradicere nefas est, mendacii arguamur. Dicerent enim statim Poetam me esse (a quo tamen semper longissime abfui) atque idem mentiri: quoniam persusum habent ad mendacia duntaxat natos Poetas, frequenterque illud obijciunt: Multa mentiuntur Poetæ. Et præterea malos Christianos vocant, sed non solos Poetas, habent enim hoc Germanicum proverbium semper in promptu, quod obijciant: Koller, Zoller, Bergen, Schergen, Arz, Poeten vnd Juristen, das

das seind sieben böser Christen. Egregium sane diderium, quod non solum Poetas, sed & Medicos & Jureconsultos in rationario prophanorum adscribit. Sed & non minus illud verum egregium sane dictum Keyferspergii nobilissimi istius Argentinensis conjunctionatoris: Vor zeiten waren gülden Priester, vnd höltzen Kelch: Nun seind die Priester höltzen, vnnnd die Kelch gülden. Bonos tamen hic & ubique semper excipio: illis siquidem debetur honor & reverentia. De malis loquor, qui suæ dignitatis oblitii recte vivendi regulam negligunt; & nullo non sunt heluone ignaviores. De quibus hoc præclare dictum puto, quod scriptum inveni in institutionibus parvis, de abusione clericorum. c. secreto. §. post parietem. Da der Seuwzins fallen ist. Sed tamen extra jocum. Doctissimus vir Bebelius adnotavit hanc factetiam, in hunc modum:

*Audi quid spectat ad hos, qui bonum vult
esse Sacerdos.*

*Alta prece lege cum vadis per civitate,
Curre per Ecclesie, lachrymare, percutere
pecte,*

Et genua flecte, longissima Missa lege.

Habe pelle trito, si vis implere burse.

Esto Pontifex, Papa, Sacerdos, & omnes

Expede mille statim fac cito redire.

*Murmure non cure, mitte vade quomodo
vade*

Per

*Per manice, burse, pome, coclear, quo-
que pyre*

*Da puere parve, tunc mater dat tibi magne,
Et reliqua.*

Homelia beani Joannis Monasterii, de eadem lectione: Fratres avarissimi, Deus ebriorum malorum rusticorum, avarorum presbyterorum, monachorum, abbatum, priorum, fratrum, & aliorum quorumcunque statorum, seculariorum, spiritualiorum, regorum, ducorum, principum, civium, civitatorum, villorum, castrorum, provinciarum, dominorum, amicorum nostrorum dilectissimorum & cæterorum, solutam in domum sempiternam. Fratres leccatissimi: Scriptum est, quod hodiernum dierum leximus in prohemio templi ad matutinas, quæ leguntur in secundis nuptiis: Viri Galilæi, Ir ongetreuwert Frankosen, quid admiramini, was laßt ihr euch beduncken, aspicientes in cælum, meynt ihr daß ihr uns Teutschen verjagen wöllet, Alleluia, Gott gebe euch S. Urbans plag, ut ambuletis per vias rectas, das ihr alle mit der Nasen in dreck müßet fallen. Tu autem Schüsselkorb, Löffelbret lieber Herre.

Magistratibus fugiendam avaritiam.

QUID vero de magistratuum avaritia accinet licere? cum ea plerumque clarissimas

mas res affligat & pessundet. Rerum autem omnium (inquit Campanus) nescio an turpissima sit avaricia in magistratu, quæ & odium parit, & maximas solet importare calamitates, & detrimenta gignit, & perversam opinionem integritatis. Cicero offic. 2. sic dicit: Caput est in omni procuratione negotii & muneris publici, ut avaritiam appellatur etiam minima suspicio. Et post pauca: Nullum, inquit vitium tetrius, quam avaricia, præsertim in principibus, & rempublicam gubernantibus. Habere enim quæstui rempublicam, non modo turpe est, sed sceleratum etiam & nefarium. Itaque quod Apollo Pythius oraculo ædixit: Spartam nulla re alia nisi avaricia esse perituram: Id videtur non solum Lacedæmoniis, sed & omnibus opulentis populis prædixisse. Verum enimvero jamdudum instituti ratio postulare videtur, ut coronidem velut navi ex longa navigatione defessæ imponamus, quod profecto faciemus, postquam unum id postremo loco adjecerimus.

Prædictorum præsentis Corollarium secundum & ultimum.

DISCAND igitur boni & ingenui juvenes, qui ex literarum scientiâ quærunt gloriam, vitare ebrietatem, quæ ingenium, corpus & fortunas male solet afficere, nedum

dum memoriam. Addam hoc postremo loco verba Plinii ex naturali histor. libro 14. cap. ult. Ita, inquit, vina ex libidine hauriuntur, atque etiam præmio invitatur ebrietas, & si Diis placet, emitur, alius ut quantum biberit, tantum edat: & pretium vinolentiæ lege accipit, alius quantum alea quæserit, tantum bibit. Tunc avidi matronarum oculi licentur, graves, produnt maritos, tunc animi secreta proferuntur. Alii testamenta sua nuncupant: alii mortifera loquuntur, rediturasque per jugulam voces non continent, quam multis ita interemptis, Vulgoque veritas jam attributa vino est. Interea ut optime cedat, solem orientem non vident, ac minus diu vivunt: Hinc pallor, & genæ pendulæ, oculorum ulcera, tremulæ manus, effundentes plena vasa, & (quæ sit poena præsens) furiales somni, & inquietas nocturna, præmiumque summum ebrietatis, libido portentosa, ac jucundum nefas. Postera die ex ore halitus foetidi, ac fere rerum omnium oblivio, morsque memoriæ. Hæc Plinius. Sed & illud considerandum non minus est, quod Vergilio quidam attribuunt, sapienter autem dictum, cujuscunque illud sit.

*Nec Veneris, nec tu vini capiaris amore:
Uno namque modo vina Venusque nocent.*

Perdidit

Perdidit horrendo Trojam Venus improba bello:

Et Laphas bello perdis Jacche gravi.

Agite igitur optimi. literarum candidati, hæc & talia multa considerantes, renunciate illorum sodalitati, qui per tabernas circumquaque pervagantes, inventutis fuge florent adeo venalem habent, ut nullis non pessimis crapulationibus absumendum prostituunt. Cepiat vos bonorum familiaritas, quæ cum utilitati, tum etiam honori vobis esse possit. Cum illis conversamini, quorum consuetudine doctiores melioresque fieri poteritis. Illud Psalmographi, semper in ore habentes: Cum sancto sanctus eris, & cum perverso perverteris. Et illud Pœticum, quod citat divus Paulus: Corruptunt mores honos colloquia prava. Seductores juventutis vestræ, non secus ac pestem quandam mortiferam fugite. Bonos duces amplectamini, quod profecto facietis, si præceptoribus vestris obediētes, bonis literis bonam dabitis operam, & ebrietatem, omnemque nimium luxum & asotiam vitæ averfabimini, ut vita innocentes, per virtutum operationem, finem illum bonorum omnium perfectissimum, quem in hoc sollicito labilis vitæ cursu quærimus, scilicet tandem attingatis. Cui sit honor & gloria. Dixi.

Conclusio.

HÆC sunt, humanissime Domine Quodlibetarie, quæ ex vestræ excellentiæ mandato, ad quæstionis mihi assignatæ enodationem afferre potui. In quibus si quædam minus ornata, quam ad omnium aures facientia, a me prolata sunt, velim nobiscum consideretis, & breve fuisse tempus, quo ad id muneris subeundum profectus sum: & voluisse imo oportuisse me hujus actus consuetudini inservire. Ut scilicet apud maxime sapientes, maxime delirarem, & quasi temperaneum fatuum agerem. Quem si non egregie representavi, in causa fuisse putabitis vestram negligentiam & inhumanitatem, qui tam multa dicenti de vino, vinum bibere non dedistis.

*Rythmus Cordi Urcei, Die Divi Martini
pronunciatus.*

Io. Io Io Io.

GAUDEAMUS *Io. Io.*

Dulces Homeriaci,

Io. Io.

Noster Vates hic Homerus

Dithyrambi dux sincerus,

Pergræcatur hodie.

Io. Io.

Hæc est illa bona dies,

Et vocata leta quies

Vina

Vina sitientibus,

Io Io.

Nullus metus, nec labores,

Nulla cura, nec dolores,

Sint in hoc symposio.

Io Io.

Vultis mecum jam potare?

Et Lyæum exultare,

Dulces Homeriaci:

Io Io.

Qui potare cupit mecum,

Licet verum portet secum,

Vina plenis utribus,

Io Io.

Ecce tibi Trebulani,

Apportamus & Alhani,

Centum plenos urceos

Io Io.

Sed quis nobis ministrabit,

Et quis præsto vinum dabit,

Dulce sitientibus?

Io Io.

Hic habemus Thomasinum,

Cognoscentem bonum Vinum,

Primo visu subito,

Io Io.

Hic ridendo propinabit,

Et bibendo provocabit.

Omnes Homeriacos.

Io Io.

Audi bone Thomasine.

(A2) 2

Græce

*Græce bibens & Latine,
Tuum fac officium,*

Io Io.

*Est jam tempus ut potemus,
Et post potum sic oremus,
Deflectamus genua,*

Io Io.

*Si potastis, jam levate,
Et crateras coronate,
Ut bibatis iterum.*

Io Io.

*Felix est ter felix quater,
Cui dat potum Bacchus pater
De spumanti cantharo.*

Io Io.

*Ne lucernæ extinguantur,
Et potantes moriantur,
Datè nobis oleum.*

Io Io.

*Vos Germani, vos Hispani,
Vos Insubres, vos Britanni
Bibite pro viribus,*

Io Io.

*Sed vos rogo dum potatis
Ter quater videatis
Ne frangatis urceum,*

Io Io.

*Omnes fortes sunt vinosi,
Et potantes animosi,
Dicit Aristoteles,*

Io Io.

Omnis

*Omnis Doctor, omnis Rector
Bacchi patris sit protector,
In æterna secula,*

Io Io.

*Dulce dulci misceatis,
Ex hoc in hoc faciatis,
Ut potetis dulcius,*

Io Io.

*Bacche vatum fortis Pater,
Et qui solus es bimater,
Et formosus diceris.*

Io Io.

*Qui delphinos amatores
Puerorum, & potores
Feris misces lyncibus,*

Io Io.

*Tecum civem Lamfacenam
Rogo ducas, & Silenum,
Bacchasque Thyrsigeras,*

Io Io.

*Et te prope sit Potina,
Que dat potum in culina,
Prima cunctis pueris.*

Io Io.

*Tentat Bacchas Ityphallus
Malus caper, malus gallus,
Aha nimis turpiter,*

Io Io.

*Bibe quantum vis Priape,
Sed honestam partem cape,*

(Aa) 3.

Ne

Ne perturbes gaudia,

Io Io.

Bibe, bibe, bibe, bibe,

Tu qui sapis hibe, bibe,

Tum Lyæus imperat,

Io Io.

Sed jam potrix turba tace,

Et tu Codre talos jace,

Sub bibendi arbitrio,

Io Io.

Quod jecistis canes ternos,

Bibe, hibe, bibe ternos

Jam Falerni calices,

Io Io.

Tu jecisti seniozem,

Bibe, bibe bactrionem

Trebulani veteris,

Io Io.

Codre caput tibi fumat,

Ne quis ignis te consumat,

Stingue mero citius,

Io Io.

Et vos mei combennones

Elevate bactriones,

Ut possitis dicere.

Io Io.

Io Io Io Io.

Gaudeamus Io Io.

Dulces Homeriaci,

Io Io.

DE FIDE
MERETRICUM,

In suos amatores, quæstio
minus principalis, urbanitatis &
facetiae causa, in fine Quodlibeti
Heydelbergenf. determinata à
Magistro Jacobo Hartlieb Lan-
donensi: novis quibusdam
additionibus nuper
illustrata.

Ich liebe Elße, bis mir holdt.

Frankofurti ad Moenum,
M. D. XCIX. †

Hexastichon Joannis Gallinariü
Heydelbergenfis.

TUTUS amare potes, hæc quisquis scri-
pta revolues,
Est alius Christi quam meretricis amor.
Ille suos donans eterno munere servat,
Quæque miser tibi sunt hic bona cuncta
rapit,
Ille hominem reddit divinos noscere cul-
tus,
Exiit hic hominem, bestiam & esse facit.

Hexastichon Joannis Speyser Forschemen-
fis, in quæstiones solaciunculas, Quod-
libeti Heydelbergenfis.

NOSSE volens scortum lector miserabile
vanum,
Ambiguum, fallax, perpetuumque ma-
lum:
Fraudis mille modos, tenues quo vincimur
hamos
Vitaque languentis compede vincula jacer,
Huc venias moneo, mirum letaberis in-
quam,
Nec tibi malueris hoc mihi crede libro

Appendix ex orationibus Joannis Charistæi.

*Meretrix est ut mare, quodcumque dās
deverat, & tamen nunquam
abundat.*

FAMILIARES foeminarum artes, nimirum
veneficia, mala medicamenta, magicæ
vanitates, doli, fraudes, decipula, nomine
artium mulierum continentur. Alia quo-
que, quæ plurima menti foeminæ natura
dedit. Versus sunt Græci Proverbiales.
Thesaurus est malorum mala foemina. Item
Improba mulier truculentior est feris omni-
bus. Item: Mare, ignis, & foemina,
sunt mala tria, quæ totum per-
turbant mundum.

*Crato Udenhemius scholis Sletstatinis præ-
fectus universis suis auditoribus & alu-
mnis tanquam filiis charissimis,*

S. P. D.

COPIAM mihi fecit Jacobus Wimphe-
lius divinarum literarum Licentiatu-
s, integerrimus amicus meus, duarum
questionum, quæ in fine disputationis
Quodlibetaris in florentissimo Heydelber-
genſi gymnaſio, laxandi animi jocique ſuſci-
tandi cauſa, pridem terminatæ fuerunt.
Prima explanat fraudes meretricias: Altera
flagitioſiſſimum in clero concubinatum exe-
cratur: eas arbitror vos non infructuoſe le-
gere poſſe: tum ne adoleſcentiam veſtram
Venero (ut ſpero) viſco nondum captam
procaciſſima pelliceant ſcorta, tum ut ſacris
initiati & ſcleratiſſimo Impuriſſimoque ab-
horreatis concubinato. Malo enim vos per-
petuo munere laicos quam Sacerdotes eva-
dere concubenarios. Nam quiſquis ex vo-
bis concubinam eſt habiturus (quod abſit)
is mihi videtur ſimul filio Virginis & filio
Veneris velle placere. Is corporis geſtu
Chriſtum venerabitur, ſed blandiore aſpe-
ctu meretrici adulabitur iſdem, quibus
Chriſtum delibabit, labiis meretriciæ os
contingere, & imprimere oſculum non ve-
rebitur. Is oblationes ſibi nomine Chriſti
impenſas, pro luxurioſo petulantis ſcorti
veſtitu expendere non erubeſcit. Is cor-
pore

pore stabit in ara, & mente cogitabit, ne quispiam interea focariam suam blando foveat complexu. Is confitebitur ore se peccasse, sed animo nollet meretriculam suam se non deinceps visurum. Is ita in concubinato obstinatu perseverans, in mortali peccatorem divinam faciet, id est, sacratissimam Missam celebrabit, putando fortassis Deum irrideri posse, qui dum hoc errore ducitur, videbitur mihi profecto nonnihil a fide Christiana aberrare. Ex quo necessario sequitur, ut non solum ipse cæcutiens, sed ipsum cæcutientem ducere, & absolvere prætendens, pariter in æternæ damnationis foveam cadant. Is iniquissimus erit iudex, quandoquidem nedum diei, hebdomadæ mensive curriculo, sed totius anni spacio, noctesque diesque cohabitans meretrici, celebrabit, Sacramentumque participabit Eucharistiæ: Laicum autem & solutum, habentem concubinam itidem solutam, semel in anno Eucharistiæ participationem indigne petentem a communione ejusdem prohibere solet, qua fronte, quibusve verbis quæso ille gentili obstabit Poetæ Ovidio? quem me vobis nuper interpretante, Factorumque, occupistis canere.

*Sic agitur censura, & sic exempla parantur,
Cum iudex alios quod monet, ipse facit.*

Concordat & id vulgatum:

Regis ad exemplum totus componitur orbis.

Pre-

Precoſ propterea Deum miſericordiſſimum (in cujus viſceribus vos omnes vivere cupio) vobis fore propitium, ne unquam aliquem ex vobis cogar videre concubinarium, ſed pium, devotum, caſtumque ſacerdotem, qui digne ſacrificare conetur Ecclēſiæ, ſuo apud Deum ſuccurrat interven- tu, pro ſalute denique animæ meæ ſedulo fideliterque exoret. Ad quod quilibet pro mea in ſe ſideli doctrina gratus eſſe volet, ſe ipſum obligatum intelliget. Valet, ex Slet- ſtano gymnaſio quarto Kalendar. Septem- bris. Anno Chriſtianæ ſalutis milleſimo quin- gentefimo primo.

Sub præſtanti Magiſtro Joanne Hilt Rotwei- lenſi diſputaturo de Quodlibet acutiſſimo.

FRETUS veſtra humanitate vigilantiffime Domine diſputator, fretuſque benigna ſupportatione omnium præſentium, quali- cunque ſtatu aut honore præfulgeant, de- crevi aſſeſſoriam quondam quæſtiunculam, nudiuſtertius mihi a quodam baccalatreo oblatam, evolvere. Primum autem rogo, ut deponant matutina ſupercilia rigidi Cato- nes, adſint, ut audiant benigne, blando vul- tu, modeſtis auribus, memores virtutis mô- ralis, quam Græci Eutrapeliam, Latini vero tum urbanitatem, tum feſtivitatem, tum co- mitatem, tum jucunditatem dixere: memo-

res annuæ hujus actus consuetudinis. Hæc enim hora, hic locus, hic philosophici belli fines, ludos, fabulas, moderatos risus, ænigmata, sales jucunda dicteria, facetias & scommata flagitat, a quibus neque divus Augusti, abhorruit, neque suus peculiaris imitator Franciscus Petrarca. Sed jam ad rem ipsam descendamus.

Mulierum amatores mente cecos esse, Vergilio testante de Didone.

*At regina gravi jamdudum saucia cura
Vulnus alit venis, & cæco carpitur igne.*

Et de Venere & Bacho.

*Multos cæcus amor cogit secreta fateri:
Arcana & demens detegit ebrietas.*

QUÆSTIO minus principalis mihi proposita fuit hæc: Cur cæci amatores mulierum easdem plus colunt, venerantur & amant, quam Deum Optimum Maximumque.

Patres & Domini præstantissimi, professor imprimis me non de his verbis aut dictionibus, Deus, Amor, Mulier, loquaturum, licet his verbis usus sim, sed de rebus per ea significatis. Quis enim tam hebes & insanus, cum loquatur de Deo, de ejus amore, solum in animo suo cogitet, & omnia referat ad nudas literas, ad nomen masculini generis, quale est Deus, quale est

Amor,

Amor, ad secundam & tertiam declinationem? Sed loquor de Ente primo & summo, quo melius excogitare non potest: de Passione animi, quæ est amor: de qua sanctus Thomas in 1. 2. q. 23. per totum: & de Muliere mala, de qua Proverb. 7. dicitur: Considero vecordem juvenem, qui transit per plateas juxta angulum, & p[ro]p[er]e viam domus mulieris graditur in obscuro, advesperascente die in noctis tenebris & caligine. Et ecce, occurrit illi mulier in ornatu meretricio, preparata ad decipiendas animas, garrula, vaga, quietis impatiens, nec valens in domo consistere pedibus suis, nunc foris, nunc in plateis, nunc juxta angulos insidians, &c. De rebus, inquam, loquor per terminos significatis, non de nudis vocibus, sicut & divus Marsilius fecit, fons, origo, & autor nostri gymnasii, qui laboravit, & nos in labores ejus introivimus. Qualis hic fuerit, cujus vitæ, cujus doctrinæ, liquido constare poterit ex oratione funebri, in exequiis ejus palam habita ab optimo & præstanti sacræ paginæ professore, indubie non more Italico, sed servata Germanica & Theologica veritate ac integritate.

*Amorem Dei quietum, & mulierum irrequie-
tum, longe inter se differre, in
id Vergilii.*

*Savit amor, magno & curarum fluctuas
estu.*

Philippi Beroaldi Cupido.

*Ut sine febre dolet, sine morbo languet,
amator,
Ut somni vigiles, irrequieta quies:
Ut rubet, ut pallet subito, mutatque colo-
res,
Sive pudor, vexet pectora, sive timor,
Nunc scio ut in fracte voces, multilataque
verba:
Ut coram domina cor salit atque tremit.
Ut quam longa gravi suspiria corde tra-
huntur,
Ut modicus risus, multus amator inest.
Ut gaudet leta, plorat plorante puella,
Induit & vultus cultibus alterius.
Nunc scio ut infelix domine vestigia que-
rit,
Et reperisse timet, mobilitate levis.
Genua labant, quotiens fastose limen amice,
Transit, & in toto corpore membra tre-
munt.
Nunc scio, quantus amor supra caput in-
stet amantum,
Atque omnem soppiam consiliumque fu-
get.*

Con-

*Conditæ quam parvo sint: larga absynthia
melle:*

Lurida vel quantum pocula fellis habent.

Pro quæstionis decisione notatu dignum existimavi, quod longe differunt amor Dei & mulierum. Nam amor Dei quietus, amor vero mulierum est inquietus: amor Dei mundus, amor mulierum est immundus, amor Dei facit filios Dei, amor mulierum facit filios diaboli: Amor Dei facit prudentes, amor mulierum facit fatuos: amor Dei facit homines Angelis similes, amor vero mulierum pestis irrationabilibus pares, imo vero asinos & porcos: amor Dei compatitur, & congaudet de reliquorum amore similiter Deum diligentium. Quisquis enim Deum amat, gaudet & lætatur de hoc, quod a cæteris quoque Deus diligatur, & quanto plures, tanto vehementior est amor. Per contrarium amans mulierculam, moleste fert & contristatur, si alii amare eam tentent, juxta illud Poetæ: Dum canis os rodit, socium quem diligit odit. Qui quidem versus ad littèram de cane exponitur, nihilominus allegorice ad nostrum propositum referri potest. Lateraliter sic: Dum, wann, canis, der Hund, rodit, naget, os, das Beyn, odit, er neidet und hasset, socium, den Gefellen, quem diligit, den er lieb hat. Allegorice sic: Dum, wenn, canis, der Narr, rodit, unsinnig ist, os, vber Adams Ripp, odit, er hasset, socium, seinen

(Bb) Mit

Mitesser, quem diligit, den das Grewlein lieb hat. Ratio autem istius esse potest, quia Deus est verum lumen, & verus fons vitæ, qui autem habet copiam luminis, eam affidentibus similiter favet, & unum lumen, multis apud ipsum videntibus sufficere potest; pariformiter idem fons, multorum sitim extinguere potest. Sed amans mulierem, non amat fontem, sed paludem, non amat lucem, sed tenebras, & revera tenebrosum locum. Facit foramen. & l. caminum rubiginosum. §. longum, latum, profundum. C. de stipulatione inutili. l. si quis. §. nonnunquam. ff. de ventre inspiciendo. l. unica. C. de cloac. facit etiam l. interdum. §. reperiuntur. ff. de locis & itineribus publicis. Per hoc volo quæstioni satisfactum esse, hoc adjecto, quod Cyrus apud Xenophontem ostendit: Amorem igne esse longe potentiorum, quod ignis urit homines tangentes, at amor formæ eos etiam accendit, qui procul spectant, in tantum, ut ardentem æstuent.

*Amatorem arduis neglectis operibus, ut
simiam puerilibus duci & fatuis,
in illud Vergil.*

*Ab Corydon, Corydon, que te dementia
cepit?
Semiputata tibi frondosa vitis in ulmo
est.*

Quin

*Quin tu aliquid saltem potius, quorum
indiget usus.*

Viminibus mollique paras detexere juncos.

QUOD autem amor mulierum faciat homines fatuos, ostendo ex conditionibus amatorum, & ex annalibus, quoniam tales boni cuculi, stolidi & obrusi, magnificant quæ magna æstimanda non sunt. Sicut enim naturalis fatuus plus amat nolam quam florenum, plus picam quam equum, sic & amatores mulierum, parva earum munuscula magni pendunt, sua quoque quæ indies eisdem præstant, parvifaciunt. Illi namque more officiatorum & computistarum in fine septimanæ data & recepta computant, incipientes sub hac forma: Item mein liebes Ketterlein, hat mir geben ein Kränklein, für drey Häller, dargegen hab ich jr geschenckt ein Schleier für zween Gulden. Item, sie schenckt mir zwey Nageleinsblümlein, mit blower Seyden umbwunden, Da gab ich ihr widerumb ein Vater noster für sechs zehen Alb. Und ich fraget sie: Lieber Schatz mein, was bedeut das Blow? Sie sagt, es bedeut, Marz hic, Marz do. Psal. 35. Narrabo delictum meum in vita mea.

* * *

In Studentem Heydelbergensem, ut ad vocabulum litera g, imminuta propter hominis dementiam alludendum sit amice, callida illusio, & Vergilii sub nomine Galli exhortatio.

*Galle quid insanis? inquit tua cura Iy-
coris,*

*Perque nives alium, perque horrida & stra
secuta est.*

Ab amante consultorum confutatio.

*Alpinas ab dura nives & frigora Rheni
Me sine sola vides: ab te ne frigora læ-
dant,*

*Ab tibi ne teneras glaciēs fecerit aspera plan-
tas.*

FUIT insuper quædam matrona, quæ ele-
git sibi studentem quendam stolidum,
alliciens eundem parvis munusculis, putâ
mitris, ligis, pectoralibus plicatis zonis ex
serico confectis, & si quæ sunt similia. At
ille multum gavisus, ex ea quæsit, cur
nam mihi tantum honorem exhibes, cum
tamen de te nihil meritus sum, nec tibi
quicquam impendi? Respondit amasia, frau-
dis & doli plena: Non vellem revera me
aliquid abs te recepisse, nec cupio, sed
tantum de tua præsentia & aspectu lætor &
exulto. Ille autem bonus homo, finis ejus
intentum & latentem animum non intelle-
xit. Parvo vero tempore transacto, ex-
cogi-

cogitaverat ipsa viam, quia pro parvis majora esset receptura. Appropinquabat ei gemens & lachrymans, quæsit ille cuculus: Eia quid mali pateris? in quibus rogo deficis? Respondit: O mi socie cæterorum charissime, te in meis anxietatibus nolo molestare, quoniam si certior de meo dolore efficereris, pro me plurimum doleres. Esto igitur lætus, & desine contristari quoniam satis est me mœstam & consternatam esse. Ac denuo post pusillum temporis abunde flevit. Ipse vero contristatus tandem illis verbis eam alloquitur: Angorem animi tui atque defectum scire desidero, & quam breviter abs te enarrari cupio. At illa obticuit, nihil respondens. O vesanum hominum, O stultorum numerum infinitum, de quorum numero tu unus existis. Considerasti ne unquam vulgi illud diciturum? Hund hincken, Strawen weynen, und Krämer schweeren, Daran soll sich niemand kehren. Ille non minus pristinum reperens verbum collachrymando dixit: Eia mea amasia, quid nam contristaris. Subjunxit ipsa dicens: Ach, ach, causam doloris mei tibi enarrare est mihi difficile: Est quidam pannicida, qui sine parata pecunia sub bona solum spe mihi ante hæc dederat septem ulnas panni, pro facienda tunica, & ulnarum quælibet floreno constat, terminus autem solutionis mihi ab eodem impositus effluxit, & nisi hodie ei satisfice-

ro, extra civitatem sum expellenda. Id autem mihi inter cætera tandem dolorem affert, quantum verbis vix consequi possum, quod à te separari debeo, & tuum deinceps aspectum minime contemplari. Ad hæc omnia cuculus retulit: Eia, sis læta: Sey frölich mein Greta; ich will dich nit lassen in deinen nöten. Mox itaque Judæos ac Christianos judaizantes visitare intra se cogitans, & suam dilectam juvare, impignoravit tunicas, vendidit libros, ut ei succurrere posset. Cum seipsum rebus suis ita spoliasset, sedet in cubiculo inspiciens micram, pectorale, & reliqua parva munera a sua amasia recepta, ingemescensque dixit: Ach, ach, wie stehst du mich. so theuwer, Ich Gauch, ich Narr, was hab ich daran zu steuer? Ich hab meine Kleider versezt vnd verkaufft, was thu ich nun an, ich armer närrischer Mann? Wie ist ein Ding vmb der Buhler Gahn. Post pusillum vero temporis, percepta illius sive stultitia a parentibus suis ab alma Universitate revocatus, ex fatuo tamen amore perligatum pectus habens, & prorsus excæcatum, discedere ab ea nequivit, nisi ei prius valedixisset, obtulit se hora, qua una esse poterant. Cum audit illa profectionem, iterum in fontem lachrymarum resoluta est his verbis: Ach weh, heut vnd immermehr, dein Abscheid bricht mir mein Herz in tausend stücke, vnd macht mir groß Herkenlend. Fatuus collachrymans dixit: Ach

Ach mein Gred, kan ich es geschicken, so darffest
 du nicht länger mein beiten, so wil ich dir brin-
 gen der Kirchweihen, es sey dann Unglück dar-
 ein. Volens ergo arripere iter versus pa-
 triam, veniens ad Rheni fluvium, cogitabat
 intra se, & verbis seipsum alloquitur: O tu
 miserabilis homo, est ne tibi hodie trans hoc
 mare magnum & spaciosum navigio trans-
 eundum? neque tua dilecta tibi hodie revi-
 sitanda? Ach wie ist mir das so eine große Sach.
 Mox sibi in mentem venit: cum reversus
 fueris ad eam, ô quam magno gaudio affi-
 cietur? Redit, festinansque serotino tempo-
 re, venit ad locum foetoribus & stercoribus
 plenissimum, inter duas domos inclusum in
 einem schönen Pallast, da man dem blinden Pferd
 zu essen gibt, vnd da ein jeder Bawer seyn Not
 turfft thut; Ascendit juxta morum pristinum,
 prope amasiæ cubiculum, fuerunt autem fe-
 nestræ seratæ & clausæ: tantem introspiciens
 per rimas, vidit in cubiculo lumen cereum
 ardens, aliumque socium illic sedentem, &
 caligas suas exeuntem, juxta l. accedat alter.
 ff. de concubitu clericorum & mulierum. §.
 narrabo. l. alium. ff. de vulgari substit. l. vo-
 lebat. C. ubi in rem actio. & l. unic. ff. de in
 rem verso. §. audies. Mox ipse cum tristitia
 magnâ descendens, pergit ad coquinæ fora-
 men, circa locum lavandarum scutellarum,
 zu gutem Deutschen, für das Küchenloch, vo-
 cem parvam & gracilem emittens, quæ ab

ea dignosci posset. Ipsa vero eundem audire nolens, dixit: Auf! Hundt, daß dich der narriſch Witt ſchütte. Respondit ipſe: O Gretlein ſein, ich ſihe wol wie es zugeht in deinem Kämmerlein; du helteſt an mir, wie ein faul Armbroſt, Wol hin zu dem Teuffel, ich hab mehr verlorn. Ipsa huiusce modi percipiens; altiffima voce cantavit: Sihelt du ſauwer? da ſchlag der Teuffel zu, noch dann wil ich meinen Willen thun, vnd ſolt es mich jimmer gereutwen. Pariter & ipſe in recessu ſuo canendo inquit: Ich getrauw der Lieben nicht wol, ſie hat mich gang verlaſſen, dieweil ich kein Geld mehr han. Nescis infane Proverbium illud Græcanicum: Nullam in fœmina eſſe fidem. Unde Æſopuſ ille fabulator præcipit: Fœminæ nunquam arcana credideris. Infidum eſt enim genus fœminarum. Et vetus Proverbium eſt: Nec mulieri nec gremio credi oportere, cum illa incerti & levis animi ſit. Et plerumque in gremio poſita, cum in oblivionem venerunt exurgentium, procidant.

Amatorem inquietum, inſtabilem & ad omnia paſſionatum, nunc muſicis, nunc chorois, quo amice placeat, in hora mille mutabilitatibus deditum. De quo ſub nomine

Galli in hæc Vergilius

JAM mihi per rupes videor lucosque ſonantes

Ire, libet Partho torquere Cydonia cornu

Spi-

Spicula: tanquam hæc sit nostri medicina fu-
roris:

Aut Deus ille malis hominum mitescere
discat.

Quod amor mulierum faciat hominem inquietum & passionibus plenum, perpulchre ostendit Plautus in Mercatore, dicens: In amore hæc insunt: Cura, ægritudo, insomnium, ærumna, error, terror, fuga, inepta læticia, temeritas, excors immodestia, petulantia, cupiditas, malevolentia, desidia, injuria, inopia, contumelia, dispendium, multiloquium, pauciloquium. Et aludic Herman. Buschius dicens:

Nescio quid sit amor, quam vos male per-
dit amantes:

Flamma furens venis, morbus & error
hebes,

Est levitas, vulnus, dementia, cura ve-
nenum,

Acre malum, languor, servitiumque
nocens,

Fel, labor, anxietas, infamia, pœna, ty-
rannus,

Arcus & est telum, perpetuumque ju-
gum.

Qui amat, misere, perdit, afflictumque formam fulgentem, mores & animum mutat, ut tandem carnis ardorem expleat. Cum id aliter non potest, suam mulieri si-

dem seseque conjugem dedit: hæc caro heus nimium care emitur, parvi momentuli voluptatem eandem jam multis doloribus reprehensam: cui jam omnis vita supplicium est. Tanto enim jam miserabilius simul vivere incipiunt, quanto ab invicem minus liceat separari. Quid enim tristius est quam hos semper jungi debere, qui animo convenire non possunt? Quid quoque durius, quam nunquam discordem socium, vel relictus hostem dixero, habere separatam? His uxor, ut claro quasi in speculo videtur, nihil boni nilque placiti factura est, nisi cum ipsa morietur, unde ejus rei dolor exuendus, qui jam emendari nequit. Nam superi omnes, & si omnia consilia sua in unum congegesserint, non efficiunt, quod factum sit infectum. Nihil in juventutem cadit ipso amore delirius, nihil cæcius, nihil periculo plenius. Errat omnis amans atque nil recte operatur, & se & omnia nescit. Multos perdidit amor variisque languoribus afflixit.

*Benemerita in tribus hominum generibus iri-
perditum, quorum scæmicum genus
hæc infimum.*

Est, inquam, servitium nocens & infructuosum, quod mulieri impenditur, secundum illud: Qui servit puero, communi,

ni, vel mulieri, servitium perdit. Sententia: Wer Kinder tragen sich thut fleissen, Dem seynd sie bald in die Schoß scheissen. Der sich dienstbar macht der Gemein, Dem wird sein Lohn etwan zu klein. Wer bösen Weibern dienen thut, ist als verlorn, spricht Muscatblut.

De vocalibus & vocabulis vernacula lingua fantastice exponendis.

QUOD amor mulierum faciat hominem bestiam insensatum, se ipsum non cognoscentem, imo & porcum atque subulcum, ex certa historia possum asseverare, quæ talis est. Fuit quidam amore deditus, & licet omnium literarum ignarus, sicut aliter Scilpho, scholas tamen regendas assumpsit, docens pueros, & omnia ex Isidónico Germanico, in capit. de vocalibus, a, e, i, o, u.

Posthac in Germania positiva. Panem, Brod. Caseum, Käß. Vinum, Wein. Ofsam, ein Supp. Pyra, ein Byr. Lobium, ein Leib Brods. Et pluraliter, ein Apffelmaß. Obsonogarus, ein Linsenmeichel. Stern florida, ein Hasenreff. Calceum, ein Schuch. Bracus, ein Bruch. Liripippius, ein Kapffenzipffel. Vilhelmus, ein Strosack. Gladium, ein Schwert. Viltrincus, ein Panzer. Waictnurrus, ein Beer. Inops, Heflich. Stercus, ein Küßin. Anus, ein

ein Lächer. Fornax, ein Ofen. Fornicator, ein Ofenmacher. Biszinckus, ein Ofengabel.

De vocalibus Vernacula lingua fantastice exponendis.

DEINDE docuit eos exponere orationes. Ad patrem, der Montag. Apud villam, ein Bauer an der Sonnen. Ante ædes, ein Bettler. Prope fenestram, ein Schneiderknecht. Sine labore, ein Pfaffenknecht. Imperterritus, ein Landtsknecht. Inexpugnabilis, ein alt Weib. Ex quampluribus, ein Bettlers Mantel. Nugigerulus, ein Kuppler. Circa sepem est æquivocum: uno modo est menticus, quærens pediculos, alio modo, iß Rühdreck. Glis similiter est æquivocum, juxta illud Alexandri: Glis animal, glis terratenax, glis lappa vocatur. Glis animal significat ein Spinsereckel in einem Sack. Glis terratenax, das iß ein Dreck. Glis Lappa, ein Schüchpleß.

De Conjugatione & Regimine fantastico & abusivo.

DOCUIT insuper eos conjugare verba: Juvo, as, are, avi, atum, est verbum regens dativum. Supplico, as, are, cui, itum, regit accusativum. Frango, as, are, avi, atum, Liquo, as, are, avi atum. Transfero, transferas, translare, translavi, translatum. Vivo, vivi, vitzum. Voveo, voves, vovere, voxi, votzum.

vorzutu. Indulgeo, indulges, indulgere, indulgui, indulgitum. Reperio, reperivi, &c.

De Lectionibus Chori monstro pennato mirabilioribus.

DOCUIT eos legere lectiones in choro, & primo in Dominica LXX. Posuit Deus stellas in fermento cœli, ut lucerent super terram. De beata Maria Magdalena: quia turpitudinis suæ maculas aspexit, lavande ad fontem misericordiæ cucurrit, convivantes non erubuit. De nativitate Domini: Et ibant omnes, ut proficerentur figuli in Civitatem suam. Et alibi: Nusquam in totum veteris instrumenti serie reperimus Angelos, qui tam sedulo apparuere pistoribus cum luce apparuisse. De assumptione beatæ Mariæ Virginis: Ab initio & ante sæcula creata sum & usque ad futurum sæculum non desinavi. Item etiam de nativitate ejusdem: Phares autem genuit Esrotz, ponebatur enim z pro m. Et iterum: Aram autem genuit Aminaclab, erat enim more Poëtico d productum. Et in die Paschæ: Sicut estis asini.

De expositione collectarum plus justo monstruosa.

DOCUIT & eos interpretari collectas, dicens: Advertatis vos qui vultis ire ad ordos, ita eritis exponere collectas. Quæstus
mus

mus omnipotens Deus, ut beatus Apostolus tuum pro nobis impleret auxilium, ut a nostris reatibus absoluti, a cunctis etiam periculis exuamur. Quæsumus, die wir seynd, omnipotens Deus, Himmelscher Vatter, ut, auff daß, beatus Apostolus, S. Batt, impleret, daß er beweyn, pro nobis, vor uns, tuum auxilium, dein Elend, ut, auff daß, absoluti, so wir bezalt haben, a nostris reatibus, vnsern Schuldern, etiam exuamur, daß wir nicht ausgezogen werden, a nostris periculis, von vnsern Kleidern vnd Lüssen:

De modo Epistolandi Cancellarie asineitatis congruo.

TRADIDIT quoque eis modum epistolandi, & proposuit eis sæpe exemplar a se compositum, quod imitarentur. Inter cæteras autem suas epistolas, sic unam eis ad patriam recitavit, quam ipse per se cuidam adolescenti misisse gloriabatur. *Magister Petrus Zepffel, alias Hiltbrand, pro nunc didascalon in Ecclesia collegiata sancti Syfridi Metensi, discreti nec non scientifico juvenis Alexius de Mentz, amico maxissime adamoto. Salatem meam apertam. Dilecte socie charissime, ego mitto te scire, quod ego nuper insteti pro uno gubernamine, & ex Dei gratia factus sum scholirega Ecclesie collegiatæ sancti Syfridi Metensi, & bene*
Ro,

sto, quia habeo multum scholares, & parvus & magnus, pauperes cum divitis, ego vellem quod tu veneris apud nos, quia posses mecum multum prodesse, ego vellem singulariter respectum apud te habere, & vellem te discere causalia & temporalia, & tu posses etiam a me docere facere versos, quia incepisti nuperrime tertiam partem Alexandri, & sum a primum ibi distinxerem pedes. Discipuli mei jam sciunt fabricare versos: Unus heri apportat mihi unum bonum scilicet: O intemerata mons super sidera ferver. Item alter: Jorius stissus est presbyteri clepares. Item tertius unum pulchrum epitaphium ad sepulchrum lapidem: Joannes est mors, quod fecit mihi vae, orate pro sibi; Deus habet suam anima. Sine autem non est luxuriosus; id est, listig: ad versos, sed etiam ad prosos dictaminas, ego proposui eis modum dictandi, ex quo statim erunt facere epistolas. Cum hoc occupo me cum eis apud Oratoribus & Poëtis. Lexi enim huc usque Vergilium super Lucam, Ciceronem super Marcum, Quintilianum super Joannem, Plautum de beata Virgine, & Horatium de S. Catharina. Et lego eis multum bona circa impedimentas Alexandri, semper super duos versos viginti quatuor arguitur. Et modos significandi Joannis de Garlandia, in quibus mei discipuli multum cres-

cave.

caverunt, sic & tu posses in brevi crescere super omnes socios tuos, etiamsi solveret eis collum eorum. Et eris scribere unam pulchram literam ad avunculum tuum Dominum Joannes Lappenduser, plebanus in Weiltloch. Et eris ea persuadere, quod te mittat semel trahere ad unam altam schoolam, sicut & ego steti in Universitate Getschwellensi. Valete foelicis. Datum raptum Basileæ, secundo Kalend. Martialis Anno Christo mille quadringento nongentesimo nono.

Item legit eis parva naturalia, & inter cætera pronunciavit eis ad poenam: Sic advertate, quod vinum est triplicis natura. Primum facit bonum sanguis. Secundo facit corda lætia. Tertio projicit rusticus ad merdum.

Confutatio in Ludimagistros litterarum ignaros.

SED diceres, quare tam indoctum præceptorem puerorum Canonici in suis scholis sustinuerunt? Responſio: quia bonam habuit vocem, & pulchros flavosque capillos, & sciebat optime ludere in lutinis, potuitque canonicis & suis concubinis facere solatia, in domo, in mensa, in camera, ante domum, scilicet hofferent, & præcipue in carnisprivio in hospitum præsentia. Cæterum gratus etiam fuit, & dilectus

cius famulabus & concubinis canonicorum
 -quæ quidem concubinæ magnam habebant
 potestatem apud dominos suos, & poterant
 efficaciter intercedere pro aliquo ludimagi-
 stro, qui eis placuisset. De tali tantaque
 concubinarum autoritate audietis ex colla-
 laterali meo. Ille, inquam, rector scho-
 larum, ut habent annales Basiliensium, de-
 dicitus fuit amoris mulierum, ideo etiam in-
 doctus, ut auditum est, Cœpit amare
 puellam famulam pistoris, in S. Joannis
 Gassen, quæ fuit virgo post quartum, fre-
 quenter nocte ad eam ascendit, per acervos
 lignorum, quæ ante ejus cubiculum copio-
 se fuerant collocata. Pistor qui & ipse ocu-
 los in famulam conjecerat, habuit enim
 uxorem velutam & rugosam, considerabat
 nescio quos strepitus in domo fieri noctur-
 nos, arripuit gladium, ad cameram famu-
 læ properat: Rector scholarum vigilans, &
 metu plenus, non parvi pendeat insultus
 pistoris, per valvam descendit, sequitur pi-
 stor, fugitille, nec prorsus evadere se posse
 timens, in angulo & in acie domus ad ha-
 ram, id est, ad stabulum porcorum introi-
 vit, inter porcos se collocans: tum pistor
 anhelans sequeretur, & in diverticulo ne-
 miem videret, & ipse quoque ad stabulum
 accessit indignabundus: quæritans, quis-
 nam in stabulo laticaret? Respondit fatuus
 ainator: *Es ist niemand hier, dann wir armen*

SANCTUM. Pistor. arbitratus legionem dæmonum (de qua in Evangelio Lucæ 8.) porcos suos intrasse, mox anxius domum revertitur. Sic autem rector puerorum ex amatore porcus factus, cum porcis in stabulo porcorum porcinam vitam finivit.

*Amorem turpem, odii, Iræ, belli, postremo
vero, quod omnium gravissimum, homicidii
sepius ministrare fomitem, de quo in
hæc Vergilius,*

PERDIDIT horrendo Trojam Venus impro-
ba bello,
Et Lapithas bello perdis Jacche gravi.

*Baptista quoque mantuanus ita cecinit,
Ecloga prima.*

*Ludit amor sensus, oculos præstingit, &
aufert*

*Libertatem animi, & mira nos fascinat arte.
Credo aliquis dæmon subjens præcordia flam-
main*

*Continet, & raptam tollit de cardine menti.
Nec Deus, ut perhibent, amor est, sed am-
tor & error.*

ET ut multa paucis comprehendam: Amor mulierum Deum offendit, Angelos contristat, dæmones lætificat, hominem excæcat, rationem enervat, visum obnubilat,
me-

memoriam debilitat, fantasiam lacerat, mar-
 supium evacuat, infamat, vilem, abjectum,
 & inconstantem facit, anxium & sollicitum
 omni tempore reddit, podagram, chira-
 gram, erreticam & vertiginem generat.
 Amator mulierum nihil honestum, nihil di-
 vinum, nihil spirituale, sapidum aut dulce
 putat: & etiam sola caro, sola libido, sola
 praesentia scorti ei jucunda est. Amator in-
 devotus est, gelidus est, arridus est, frigi-
 dus est, orare non potest, studere non
 potest, sacris intendere negligit, ecclesiam
 propter Deum non intrat, ut rem scilicet
 divinam videat aut verbum Dei audiat,
 imo ingressus templum sermonis tempore,
 omnem populum bis, ter, quater circuit, si
 suam videre possit: sed est idolatra, idolatriam
 enim committit, quoniam idolum colit,
 propter idolum ad templa festinat, ingres-
 sus oculos circumgirat, si forte idolum
 suum videat, ingrediens, manens, & exiens,
 signum ei aliquod praestat: non bene dormit,
 non bene comedit, comedens non nutritur
 sed corpus extenuat, irascitur, litigat, fre-
 quens bellum crebra pace concludit & vix
 uno momento in eodem proposito manet,
 inconstans, fluctuans, raro laetus, saepe mo-
 stus, semper varius, Uniformis, nunquam
 meretricum nefarias artes, & inenodabiles
 laqueos videt, Sirenium blanditias, & viscum
 malae voluntatis non sentit naufragium suum

non percipit. Si quando atrociter minatur, iratus secum cogitat: Egone illam? quæ illum? quæ me? quæ non, sine modo, mori me malim, sentiet quam vir sine. Hæc verba, una mehercule falsa lachrymula (quam oculos terendo misere vix vi expresserit) restinguet, & se ultro accusabit, & dedit ei ultro supplicium. Hoc sciebat Plautina anus in Asinaria, quæ tumidum & minacem adolescentem sic alloquitur: Fixus est hic apud nos animus tuus clavo Cupidinis, remigio, veloquæ quantum poteris festina & fuge, quam magis te in altum capescis, tam æstus te in portum referet. Amor anxians est, credula, timida, sollicita, omnia circumspiciens, vanâ & secura formidans. Amor est fœda servitus, & iniusta, moræ impatiens. Amans est suspiciosus, est contentiosus, est fantasticus: cum alii inter prandendum lætantur, nova referunt, scommata tractant, gaudent, delectantur, ipse solus animum, habet apud meretriculam, in convivio se esse nescit, cogitat, meditat, animo revolvit suam amasiam, & arbitratur eam quoque jam sui esse memorem, quia gaudet gaudio imaginario, cum jam forsitan ipsa sit in curia plebani, in stabulo equorum, in cella mortachi, ubi alium habet cibum manducare. Amator cæcum habet iudicium, quoniam infidelem iudicat fidelem, deformem iudicat pulchram.

chram, fallacem judicat veracem; foetidam judicat bene redolentem, stercoreibus, plenam judicat reliquiis refertam, stercus & lutum judicat esse margaritam vel balsamum. Judicat esse sibi proprium, quod vult esse appellativæ qualitatis, id est, commune multorum. Amator meretricis hic interris quodammodo in inferno constitutus est, quoniam est in igne, quia amor ignis est, est in æstu, est in fletu, est in stridore, est in sudore, est in timore, est in angustiis, est in tenebris, est in suspiriis, est in miseriis, est in dolore sine remedio, est in vinculis sine solutione, est in mala & perversa voluntate, est in aversione Dei, est in Letho fluvio infernali, quoniam majestatis divinæ, & omnium beneficiorum JESU CHRISTI oblitus est, est in Phlegethonte, quia in ardore irarum & cupiditatum, est in Acheronte, quoniam in tristitia: est in Cocyto, quoniam in luctu & lacrymis, est in Styge, quoniam in gurgite odiorum, ita ut cum Psalmista vere dicere possit; Circudederunt me dolores mortis; pericula inferni invenerunt me. Tribulationem & dolorem inveni, & nomen Domini invocavi, in quarta quinquagena Psalm. 119. Hujusmodi etiam miseria amatorum & conditiones, quas etiam amantæ suæ eis ex cognominibus adscribunt, currendo per Alphabetum, ut, Aff, Breymaul, Cloh, diltapp. 2c.

Cognoscant igitur amatores quales diligant, in quas suum amorem, corpus & substantiam, cum animarum periculo expendant. Hæc optimi & præstantissimi patres, propter nostros adolescentulos, & optimos ephobos adduxi, ne innocentem suam adolescentiam, ingenium, memoriam, vires animæ, vires corporis, pulchritudinem, ne dona Dei, patrimonium, sudores parentum, nobile tempus, omnem laborem, omnem conatum suum tradant, subjiciant, offerant, dedant meretrici: quæ qualis sit alphabeticæ literæ indicant secundum ordinem:

CONDITIONES MERETRICUM.

- A *Avara est Meretrix,*
 B *Blasphema, bibula.*
 C *Captiosa, contentiosa.*
 D *Dolosa.*
 E *Esfrons.*
 F *Fallax, fœtida.*
 G *Garrula.*
 H *Habere parata, hircina.*
 I *Impia, infidelis.*
 L *Luxuriosa, lasciva.*
 M *Mendosa.*
 N *Nugigerula.*
 O *Obstinata.*
 P *Putrida, procax.*
 Q *Querulosa, quaterlochica.*

- R** Rixosa, rancida.
S Squalida, scabiosa, spurcissima.
T Terribilis, truculenta.
V Vinolenta, venenata, venenosa, venefica.
X Christi & omnis honestatis inimica, a
 qua nos eripiat, qui nostro amore
 dignus est in secula seculorum, Amen.

Ovidius de Fallacia scortorum.

FALLITE fallentes, ex magna parte pro-
 phanum,
 Sunt genus, in laqueos quos posuere cadant.

MARTIALIS.

Crede ratam ventis, animum ne crede puellis.
 Namque est fœminea tutior unda fide.

Ad Adolescentes nupturos, ne ducant mere-
 trices, ne seducantur, ex. c. de spon. & ma.
 inter opera. quoniam sunt plerunque steriles,
 & a sacerdotio impediunt, & vix de-
 suescunt id, quod adsuetæ
 sunt.

TETRASTICHON.

NE placeant turpes pietatis imagine tædæ;
 Si bonus es, & vis ducere, duc similem,
 Quid faciet meretrix, fallit quæ casta puta-
 tur,

Vina placent aliis, fex ne relicta tibi?

ITEM:

Semper habet lites alternaque jurgia lectus
 In quo nupta jacet.

ITEM NE DUCANT ETIAM VIRGINES FI-
LIAS MERETRICUM.

*Lac dabit hæc scorti, quæ lac suxit meretri-
cis.*

*Quo semel est imbuta recens servabit odorem
Testa diu.*

ET,

Quod nova testa capit, inveterata sapit.
Der Hasen schmæckt gern nach der ersten Brüh:

*Sapphicum Hendecasyllabum Joan. Speyser ad
libellum & ejusdem pios Lectores.*

MOLLITER flammæ Veneris libelle
Solve pugnacis celebrande amores.

Nescios scorti, celeresque dolos:

Noxia bella.

Collidi quicquid sceleris superbum

Evomit scortum duce te sacratæ

Dabitur vitæ: labor omnis illi,

Improbis errat.

Et sacri si quos generis ministros

Inficis, multa nimiaque forde,

Motus in clericos animo paterno

Dicere amatos.

Forte suspectas tibi fabulosas

Censeas Musas venerande nostras,

Clere traductas fuge suspicari

Fata per alma.

Anxius nullus dolor hicve livor,

Sola sed dulcis animi voluptas,

Læta

*Leta quam pubes velut una Phœbum
Florida pascit.*

*Te monet scortum rabidum libellus
Strictius quernq̄ decorare flabro
In dies: technas adimes superbas,
Inclite lector.*

*Barbara legis Samuelis ex monte rutilo, in
discretos amatores, atque tacitos.*

QUICUNQUE velit amare,
Weiber oder Jungfrauen
Magno in gaudio stare,
Der sol gar eben schauen,
Ut fungatur prudentia,
Er möcht die Sach verderben,
Summa foret dementia,
Und löndt kein Lieb erwerben,
Quæ placeret, sed haberet
Gar grosse Neuw, bey meiner Treuw,
Amans age caute.

Istis audax in rebus sis,
Ein verzagter gar nichts schafft,
Amoris est maxima vis,
Der Narr hat sich vielleicht verflafft,
Prudens dominatur astris,
Und kan bulen schöne Weib,
In urbibus atque castris,
Merck Bulherz was ich dir schreib,
Sequere me, docebo te,
Daß durch Kunst, erwerbest Gunst,
Vivas quoque laute.

Sis in verbis moderatus,
 Wo du bey den Weibern bist,
 Eris virginibus gratus,
 Denn red wol zu aller Frist.
 Nusquam dignus sit amore,
 Der Weib und Jungfrauen schendt,
 Virgineo pollens flore,
 Sich gar spöttlich von im wendt,
 Et dicit sic, Rach quis est hic?
 Du grobes Kindt, hab dir den Brindt.
 Simul ac pruricum.

Cum gradiaris in via,
 Und dir ein schön begegnet,
 Dic virgo tunc salve pia,
 Vor Klaffer biß gesegnet,
 Cito recede ab ea.
 Daß dich der Enferer nicht seh,
 Dic vale amica mea,
 Daß dir nimmer Leyd gescheh,
 Plus deberem si auderem,
 Dir sprechen zu, ich hör daß du
 Unquam noscas ritum.

Tandem ipsa cogitabit,
 Was hett er zu sagen mir:
 Quis Deorum mihi dabit,
 Daß er kam hertwider schier?
 Ut cor experirer ejus,
 Ob es in Lieb were entzündt,
 Facerem profecto pejus,
 Ich sprich, dir sey alles vergündt,

Quod

Quodcunque vis, cor meum sis,
 Leb du mit mir, als ich mit dir,

Hic in læticia.

Se tunc bene habebunt res,

So ist die Bloß gegossen,

Tua corroborata spes,

Ich hab sein oft genossen,

Istum adhuc amo sexum,

Daß da Krank und Schleyer tregt,

Tenet me sibi connexum,

Mein Muht hab ich darauf gelegt,

Eas amo, ergo clamo.

Beut mir dein Mundt, ich würde gesundt,

Ex amicitia.

Quid obsecro jucundius,

Wenn ein Weibs bild wol geschickt,

Amabit hæc profundius,

Da sie auß iren Augen blickt,

Syderum instar ex polo,

Sie kan geben hohen Muht,

Si vixerit absque dolo,

Ich nem sie für grosser Gut,

Vultu læta, nusquam spreta,

Dich zu ihr schmück, hart an dich drück,

Hinc sume basia.

Sunt & huic clinodia;

• Stehn nicht weit von dem Herzen,

Serva hæc in custodia,

Mit inen ist gut scherzen,

Effigies lætabunda,

Die Wahrheit muß ich melden,

Ubera dura ac rotunda,
 Die niemandt kan vergelten,
 Ista tange, sed nec frange,
 Ich sag fürwar, durch den Griff dar,
 Gaudet amafia.

Pauperulam prudens vita,
 Daran ist gar kein Gewinn,
 Divitem venustam cita,
 Es hat ein besondern Sinn,
 Nam si conceperit illa,
 Kan dich vnd das Kind ernehren,
 Misera autem ancilla,
 Mag sich Hungers kaum erwehren,
 Scortum cave, vivit prave,
 Erwohl ein zart, die dein wart,
 Conviva fidelis.

In secreto rem hanc tene,
 Geschicht dir guts, schweig still dazu,
 Sic vives undique bene,
 Vnd bhältst euch beyd in Ruh,
 Qui vulga verit amorem,
 Ist aller der Welt ein spott,
 Plures ducet in errorem,
 Vor deiner Zung sey ein knot,
 Sis discretus, semper lætus,
 Folg meiner Lehr, gwinst Gut vnd Ehr,
 Credo Samueli.

*Ludovicus Hohenwange, capitibus de meretricum fide in Sacerdotes & plebejos
 Summarium indidit.*

FINIS.

**DE FIDE
CONCUBINARUM
IN SACERDOTES,**

Quæstio accessoria, causa joci &
urbanitatis, in Quodlibeto Hey-
delbergensi determinatâ à Magi-
stro Paulo Oleario Heydel-
bergensi.

Frankofurti ad Moenum,
M. D. XCIX,

Distichon Joannis Gallinariü Heydelbergen-
sis, in Quæstiunculam solatiofam
Pauli Olearii.

QUI sacris datus es, animum ne crede pu-
ellis,
Et scortum fugias, te monet iste liber.

Philippus Beroaldus in Cupidinem.

PANTHIA me docuit, qui sint in amore do-
lores:

*Affectus, curæ, gaudia, damna, doli,
Nunc scio quas leges, quæ jura, aut dogma-
ta severus*

*Fussit amor, scripsi singula & edidici.
Quæ spes, quive timor, quòd bellum, fæde-
ra, qua pax,*

*Induciæ fiant atque inimicitia.
Nunc scio quanta gerat secum mens prælia
amantum*

*Quantaque mobilitas dissidiumque premat.
Hoc velit, hoc nolit, cupiat quod spreverat
ante,*

*Fluctuet, ut glauci fluctuat unda sali,
Ut mens infælix alieno in corpore vivat,
Utque animus dominæ migret in hospiti-
cium.*

*Nunc scio quam largi sunt fletus, utque me-
dullis,*

Ossi-

*Ossibus & venis fervida flamma latet.
Vita ærumnosa est, mors est infamis aman-
tum.*

*O fœlix quisquis talia non pateris,
O fœlix Veneri medium qui porrigis unguem,
Et rides arcus, spicula, tela, faces.*

*Virgilius de mulierum mutabilitate &
dolo.*

E*JA age rumpe moras: varium & muta-
bile semper fœmina.*

ET

*Illæ dolos dirumque nephas in pectore versat.
Vale qui ridiculose hæc legeris.*

De fide Concubinarum in Sacerdotes, sub-
egregio Magistro Joanné Hilt Rotweilensi,
disputatore de Quodlibet acutissimo.

TANTA est vestræ prudentiæ apud me au-
toritas, humanissime Domine Quodli-
betarie, ut præceptis & mandatis vestris
nullo pacto contradicere queam, quibus, ut
quæstionem minus principalem a Baccalau-
reo quodam pridem mihi propositam deter-
minarem, sum interpellatus, qui cum diu-
turno temporis cursu hujus rei ambiguus ex-
stitisset, ex me quæsit, unde ortum coepetit
illud Proverbium, quo hodie convenientis-
sime utuntur Sacerdotum concubinæ: *Dasch
mein lieber Herr, Gelt du bist mit lieb.* Quan-
quam præfatus Baccalaureus hac de re nihil
certi determinasset, ego tamen ei obtempe-
rare volens, aliqua remotiora quam brevissi-
me recitare curavi. Quare si minus decens,
minus politum ornatumve quippiam in me-
dium allaturus sum, non temeritate & im-
modestæ, sed pristinæ huic laudabilissimæ
consuetudini a plerisque jam pridem obser-
vatæ, quæ jocos & facietas hætenus admi-
sit, impingere & adscribere velitis rogo. Ad
principale igitur institutum descendens, hunc
mihi vinxi quæstionis titulum,

Afininæ aures (in id Persii: Auriculas afini quis non habet?) an concubinario sacerdoti sint imponendæ?

SACERDOTI, qui vexatur a sua concubina, quam & permittit in domo sua, in omnibus rebus & negotiis dominari & gubernare, an non merito aures afininæ capiti suo retro sint imponendæ?

Sacerdotis vocabulo quomodo in his nostris factis utendum.

PRO primo nota, quod non loquor de hoc vocabulo, Sacerdos, ut est nomen vel terminus communis generis & tertiæ declinationis, sed de re ipsa per hunc terminum significata, & de viro sacris initiato, sive ruralis, plebanus, præmissarius, aut capellanus, sive urbanus, canonicus, aut vicarius.

Concubine diffinitio.

PRO secundo concubinam sic diffinio: Concubina est vas omnium vitiorum, mulier sine pudore, bestia sine honore appetens primos recubitus in mensa, primam sedem in Ecclesia, primatum in balneo & in chorea, semper pigra, semper plena, rixosa, cruminoza, scabiosa, omnibus odiosa, foli Cerbero chara, in fallaciis, tam in dictione quam extra dictionem, optime instituta.

Diffi-

Diffinitionis superioris comprobatio.

DIFFINITIO illa non interimentæ, sed bona existit, cui bonæ diffinitionis conditiones necessario accommodantur: præsens est hujusmodi, ergo est bona. Et si essent hujus definitionis differentie essentialis præter jam recensitas, volumus easdem in hac particula, Vas omnium vitiorum, inclusum iri,

Concubinariorum conditiones esse multiplices.

TERTIO animadverto, diversas esse conditiones sacerdotum concubinariorum. Quidam enim habent corda materna, vulgariter Mütterliche Herzen, quidam non habent. Prima quidem in duplici sunt differentia; aliqui enim in sola vita concubinæ, alii vero etiam post mortem. Qui in vita habent molles animos Mütterliche Herzen, sunt qui totam rem domesticam, omnem supellectilem, omnes fructus, omnia jumenta, oves, boves, & vaccas universas, insuper & pecora campi, volucres coeli, & pisces maris, omnem denique pecuniam, & cætera quæque concubinæ suæ & ejus probatæ perspectæque fidei offerunt, tradunt, credunt, & committunt, dicentes: Liebe Elk, ich getrauw dir Leib und Gut, dann ich hab dich fast lieb, dardurch magst du meine Liebe woll spüren, das ich dir alle Ding in dein Gewalt gebe. Quia vulneratum est cor meum, Canticorum 2. & 5. Et amore languo, 1. Paralip. 27. Et nescio quod tam

miser sum, miserabilis, pauper, cæcus & nudus. Apocaly. 34. Cui illa: Lieber Herr, ich hab euch auch lieb, als mein eigen Ehr vnd mein eigen Scham, quia usque adeo cumulatis honoribus & pudicitia est gravata; als ein Krebs mit Baumwollen: Sie hette dann ein burde Strohs in den Hindern gestossen, daß ir die Ehrent nach joten. Non dubitatis, Ich will euch getreu sein, will zu euvren Ding sagen, besser dann alle euvre Freunde. Ecce videte quid iam feci, domus vestra steris sicut horreum; als ein Scheutwer, quando ad vos primum intravi, iam est polita & ornata. Quia habuit in absentia Domini quinque antiquas distortas vetulas, quæ purgaverant undique domum Dreck, Kerich, Spintweppen, &c. & solum ebiberunt Sacerdoti quindecim mensuras vini. Consequenter illa, ecce videro quomodo utensilia vestra, quæ prope rubigine periissent; ollæ, patinæ, urnæ, scutellæ, lavacrum, canthari, lucibuli, &c. quia cantharum habebat de media mensura, & alium de octali, & parvum lucibulum, quo utebatur dum luderet in alea: de quib. C. manucutellus. l. paucum habemus, Wir haben ons gar verthan. §. Omnibus obligamur, & l. si nihil ad est. ff. de cessione bonorum l. omnino. ff. de auro & argento ablegato §. Paupertatis. Ecce in quam quomodo vibrant, quomodo radiant. Sehet, wie glicht der alt Schüsselkorb, die alten Hackmesser still. Ecce linteamina vestra

fra quam candida, quæ antequam venirem
 erant immunda, & respersa materia prima.
 Disposuit autem concubina ignorante Sacer-
 dote duas lotrices quibus dedit, vina, panes,
 rapas, pisa, lentes lardum & farcimina. ff. de
 farcimibus. §. consuetudo est. Et ff. ad l.
 non sit cura, C. de his quæ notantur infamia
 l. non sumus, l. absente domino. §. melior.
 ff. de operis fervorum. Ubi glossa. *Alle
 Weiber beschoren seind des Teuffels iagherit.*
 Tali pacto fit conjunctio sacerdotis & famulæ,
 concubinariï & concubinæ, in honesti & inho-
 nestæ, in charitate non ficta. O quam cæcus
 amor, Ach wie grosse Lieb, O du elender Holder-
 lein. Et si quandoque incidunt inter eos lites &
 bella, quia forte Sacerdos incipit esse de via
 antiquorum, vulgariter: Er ist der alten Welt,
 daß in die Hosensumlen, wie einem Jacobs Bru-
 der, vnd schlottert im das Hirn, wie siedendt Erb-
 sen in einen Hafen, & concubina credit se ad-
 huc esse de via Modernorum, id est, junio-
 rum, adeo ut de verbis veniatur ad verbera,
 ipsa post solum afflatum æris a manu, qua
 eam fuit percussurus, tanquam acriter percuf-
 sa, incipit querulari & ejulari, & sputo vel
 aqua maxillas circa oculos humectare. Bo-
 nus ille Sacerdos der gut fromm Ehrbar Herr,
 habens cor matris, ein Mütterlich Herz, mox
 se ad latus ejus applicat, & cum ea plorat,
 dicens: Schweig liebe Elß, es soll nimmer ge-
 schehen, & abstergit lachrymas ab oculis ejus,

& eas nonnunquam lingua sua fugit vel lingit, dicens, se id facere ex poenitentia, & ex magna charitate, ita ut verificetur illud Apocalyp. 3. dimidiatoque capitulo. Et jam non erit amplius neque luctus neque clamor, sed nec ullus dolor, quoniam priora transierunt. Mox illa: *Waff nein, mir nit also, meinst du, daß ich dir das vbersehe, wilt du daß ich bey dir bleibe, so must du mir in diser nechsten Mess einen Lündischen Rock kauffen. Dann ich höre sagen, das Thuch werd fast wolfeil, oder ein Arlesen Mandel, oder ein viertachen Schleyr, nicht mehr dann für sechs Gulden.* Et tantum de his, qui in vita materono afficiuntur affectu ad concubinas.

Philippi Beroaldi dira in maledicam.

HÆC si fecundum concusserit improba
pectus,

Fuderit & virus vipera Lethiferum:

*Nulla fides, nec pax, nulla est concordia, nec
ihs*

Nullus amor veteres inter amicitias.

Oderit Æacidem Patroclus, Castora Pollux,

Ogygiden Tydeus, Thesea Pirithous.

*Nec Pithian Damon, Piladem nec amabit
Orestes,*

Nec Siculi fratres pectora fida gerent.

*Fraudum mille modos, artes quoque mille
nocendi*

Hec habet, & linguam vibrat in excidium.

De Concubinariis post mortem etiam (quod stultissimum est) in Gredam suam danieliter affectis.

Virgilio in hæc item dissuadente.

*Non hoc ista sibi tempus spectacula poscit;
Major agit Deus atque opera ad majora
remittit.*

Cur tibi divum effigies templaque tuere?

SUNT vero alii, qui etiam in morte maternaliter suis concubinis afficiuntur, de quorum numero fuit quidam ruralis Sacerdos consecutus famulam, quæ olim indulgentiarum gratia visitaverat omnes cellas fratrum mendicantium in Basilea, quæ postea fuit hospita mulierum, non virorum in foro lignorum, & equorum, Auf dem Holzmarcck vnd Rosmarcck in Spira, & in platea vaccarum, In der Rühgassen in Wormatia. Et lotrix trium bursarum in Heydelberga, super quam nullus requievit, nisi centum quadraginta quatuor millia. Et in Apocal: duodecim millia signati. In Responsorio, Omnes gentes, cum Psalmo, Laudate eam omnes gentes, monachi, clerici & studentes. In donato, septuaginta octo, vel paulo plus. Et in symbolo, Quicumque vult, quia casta est, quam nemo rogavit. Et in penultima ejusdem parte, Reliqui pene omnes, quæ erat von dem grossen Geschlecht Huren vnd Buben, cognomine optime merito ein Heerhur

appellata 33. dist. vidua, super verbo meretrix.
 45. dist. disciplina. Illa inquam præfati Sacer-
 dotis concubina post aliquot annos apud eum
 est motua; requiescat in pice. Tunc vox in
 Rhama audita est, ploratus & ululatus, & noluit
 bonus ille Sacerdos consolari, quoniam non
 est amplius visa super terram Elsa sua dilecta,
 Die hübsche Gasselstirn, cujus Epithapium est:

Hoc jacet ingenue formæ Elsa sepulchro:.

Grata fuit Elsa manecultello semper.

Quæ dum vixit, in rufa tunica ixit.

In rufa tunica, Deus habet suum anima.

Qui orat pro secum debes comedere mecum;

Et si sunt vis mille, omnes oratis pro ille,

Amend:

Et tantum de Sacerdotibus, qui maternum
 affectum gerunt in foedas meretrices in vita
 & in morte, juxta illud Esaiæ ante principium:
 Nunquid oblivisci potest Sacerdos concubi-
 nam suam, ut non misereatur corti uteri sui.
 Et reliqua.

*De Concubinariis ordine tertius, materno
 amore minime affectis, turpi, ut meruere,
 meretriceo vocabulo, Gredam suam
 insignientibus.*

NUNC de Sacerdotibus, qui non habent
 usque adeo molles & effœminatos ani-
 mos, scilicet Mütterliche Herzen, quales fuit
 quidam Canonicus Herbipolens, cujus con-
 cubina balneum intrans, audivit cæteras
 Cano-

Canonicorum famulas ex cognominib. & familiis dominorum suorum appellari (verbi gratia) cum exituræ essent balneo clamabat lotrix pedum, aut fricatrix posteriorum; Langet meiner Frauen von Schwarzenwaldt ein Thuch. Et iterum: Langet meiner Frauen vom Finsternloch ein Thuch. Et rursus: Langet meiner Frauen von Weitingen ein Thuch. Canonici vero illius, qui de Grunbach erat, concubina nominabatur sola nomine suo Dorothea, neque adjectum fuit, Mein Frau von Grunbach, venit domum, flet, lachrymatur, plangit, spretam se dicit, sese a domino suo nequaquam diligi conqueritur. Is causam investigat. Respondit illa: Ecce jam in balneo omnes meæ professionis mulieres, Pfaffen Källerin vnd Thumbherren Frauen, Ehrbar geschlecht, a Dominorum suorum cognominib. meruerunt appellari, his auribus enim audiui: Langet meiner Frauen von Schwarzenwaldt ein Thuch. Langet meiner Frauen vom Finsternloch ein Thuch, vnd, langet meiner Frauen von Weitingen ein Thuch. Ego autem sola sicut scabellum pedum vestrorum Dorothea vocata sum. Respondit Canonicus, quia cor matris non habebat, Sonder er hett ein Manns Herz: O bestia; interrupit illa e. vestigio: O freylich bin ich die beste, wöllet irs anderß glauben. Prosequitur Canonicus. Ecce bona Dorothea, mater adhuc superstes est, quæ vulgo Grunbachin appellatur,

latur, si tu in hoc cognomine cum ea concurrere res, fieret confusum chaos; aut enim tu pro matre aut mater pro concubina mea apud ignaros posset dijudicari. Verum ne te omnino defraudem, restant adhuc alia duo cognomina, sum enim Archidiaconus, inde vocor ein Lands-Richter. Sum & Archipresbyter, unde vocor ein Erspriester. Optionem habeas eligendi, quodvis e duobus, ut aut appelleris a primo, ein Landshur, aut a secundo, ein Ershur. Et tandem de his qui materno in concubinas non afficiuntur affectu.

De-Concubinariis cum honestate (ut apud ipsos est) deest dich Gred tenentibus.

PRÆTEREA considerandum, quia quidam putant se habere posse cum honestate concubinas: Dicit enim lex, Qui habet unam Concubinam, caste vivit: Infortiati in sexta parte decreti: imo etiam non nulli secundum canones præcipue in illis dicecesibus, in quibus annuatim data fuerit collecta, aut subsidium charitativum, vulgariter der Milchpfenning, und Kindsgehend. Num & nobis licebit absque formidine de opposito cohabitare concubinæ unde nuper ubi ab Episcopo in totum clerum collecta imposita fuisset, suus vicarius, suus officialis, suus Grifgarauß, (dico fiscalis) circumibant per vicos & plateas, civitates & castella colligentes den Milchpfenning

psenning, und Kindsgehendts, venerunt ad quendam pluralem in beneficiis, quem arbitrati sunt, ad minus duas habere concubinas, ut una infirmitatis aut puerperii tempore aliam relevaret. Ipse autem continuam concubinam secum non habebat, dann er behalff sich mit der Coderey, hoc est, mit des Glöckners Tochter. Ad quem fiscalis: Da Episcopo collectam. Sacerdos; quare? Frißgaraus, (dico fiscalis) propter concubinam. Sacerdos, nullam habeo, neque unquam habui. Frißgaraus, (dico fiscalis) si non habes, dispone tibi unam, quoniam episcopus vult habere pecuniam, & ego etiam partem meam: cum tot habeas beneficia, posses vel nobilem educare. Talis fuit quædam itt Wiltbaden, apportans epulas ad mensam, dicens: Benedicite. Respondit quidam, Gnad Herr, quia putabat virum esse locutum: At illa: Gnad Frauy weit dahinden. Tum ille verso vultu ad culum, his os præpone, & invenies ein Morgensupp, quia prædestinatum est hoc ab antiquo, sicut & alia ab æterno præordinata sunt, quod scilicet in Evangelium translata sunt nomina nobilium meretricum, & publicanorum: ut Engel. Ibi Lucæ 59. Euge serve bone. Et Peter Belß, Marc. 93. in Beelzebub. Et Heckin Joannis 103. ibi hæc in Bethania facta sunt, teste Vergilio: Itur in antiquam sylvam. Et in nocte Paschali, Wen sucht ihr hie, ir beschlepten Frau-

Grauwen? ein alte Hur, mit einem Auge. Et
 mox responsum est, non est hic, quoniam
 concubina subtraxit pecunias, vinum exhau-
 sit, frumenta asportari fecit, supellectilia in
 suam cistam in alia domo sitam recondit.
 Vix ein alten Schüsselkorb, Hackmesserstill, Bo-
 nenstroh, Spönspreuwer, Aschen, Spindel-
 Korb, Kips, Kaps, Kesselrinck, Federtwisch
 Besem, Schaffhän, Rübenschnitz, dyffel-
 schnitz, Nußlaub, Schmer, Schnur, Finck,
 Feder, Abbrech, Eyerschal, Spulpleß, Federn
 von dem Hünern, sed non von Gänßen, post
 se de reliquit, ut in authent. vetularum in-
 formantium & seducensium iuenculas, fo-
 lio lacerato, spatio nigro. ff. zwischen Pfing-
 sten vnd Eßlingen, da der Weg über die Weis-
 den hangt, §. da das Teutsch ansacht. Col.
 post duodecimam & dimidiam, Als Kuls-
 man sagt, Ich hab anderhalb Mutter &c.

Philippi Beroaldi Cupido.

SUPDOLUS, impostor, mendax, truculen-
 tus, & asper

*Blanditiis pollens, fraudibus atque dolis,
 Hic domitat pecudes, pisces, insecta, ferasque,
 Monticulas Faunos, sylvicolasque Deos.
 Hic mortale genus pharetra succinctus, &
 arcu*

Sic face debellat cæliolesque Deos.

*Pocula dat dulci circumlita melle: sed intus
 Fel gerit, & largam fundit amaritiam.*

Prie-

Principio juvat, & mentes demulcet aman-
tum,

Mox, ferus exagitat despoliatque rapax,
Divitias lacerat, cum damno dedecus affert;

Emollit mentes, ludificatque ferox;

Distrabit, ex animat, cruciat, versatque,
rotatque,

Carnificisque trucidis fungitur officio.

Improbe amor quāntis mortalia corda fati-
gas

Curis, & quāntis sepe cupidinibus?

Doctrinæ experimentales, ab inveteratis
dierum malorum; junioribus meretricibus
de damno sacerdotib. inferendo datæ. Da
die von Noppenheim gen Ulzen sind kommen,
juvenes informando ad decipiendos & spo-
liandos sacerdotes.

Fides Concubinae in Sacerdotem prima.

PRIMA doctrina. Heiß dir den Pfaffen, vil
Glachs bestellen, & facias tibi spinnen per
alias mulièrès, & cum portant decem Stretg,
clàm reserya novem, & da Sacerdoti Fri-
burgensi unam pro decima. Tu autem quæ
tibi neat, satisfacias, de vino, de panibus,
de carnib. & farcimibus Sacerdotis. Ex-
tra de muliere petulante. l. infunde. §. re-
plete sunt omnes, Die Huren seyn all voll.
C. in conviviiis. ff. de farcimibus & mero
collatione quotidiana. Trag auch Eyer auß
in dem Spülicht wenn dir der Pfaff zu nahe
dar

darauff sihet. ut ff. de furto. l. meretrix. C. qui alieni juris sunt. §. Fryberger. Et ff. de dam. da. cap. semper.

Fides Concubine in Sacerdotem secunda.

SECUNDA doctrina. Quando Sacerdoti pulsatur ad primam & ad vespas, tunc singas tibi pulsatum esse ad suam cellam vinariam, vnd trinck daß du bauwfällig werdest in der Vernunfft. So du dann wilt köchen; so schlägst du ein Feuer daß dir die funcken zu dem Hals außstieben. Reveniente vero Sacerdote, dic te extasim passam esse, sag du sehest drey Stiegen abgefallen, daß dir dein Nachbar Cuntz daß Maul mit einem Hufeisen auß hab gebrochen.

Fides Concubine in Sacerdotem tertia.

TERTIA doctrina. Si honus tuus Sacerdos, der gut einfeltig Bretspieler, habet famulum 18. annorum, pincernam aut cellarium, bene sentias cum eodem, ut tibi ollas de vini plenas, quas secreta in coquina sitas habeas. l. caupo. §. merum. & l. Bacchus. ff. de potatoribus, & potatricibus. Sein aber die Zapffen abgeschlagen, tunc perfora mit einem kleinen Börlein zwischen den Reißer: si terebello cæres, so sauff oben auß dem Punten mit einem Strohaln, oder håncke einen saubern Schleyer zu den Punten ein, vnd truck es dairach auß in ein Kübel, du bist darymb kein Zauberin.

Fides

Fides Concubinae in Sacerdotum quarta.

QUARTA doctrina. Habeas arcam sive
cistam in alia domo, ad quam non-
nunquam asportes farcimina, gut Leberwurst,
Bratwurst, & si qua sunt similia, pannos, men-
sale, mappas, scutellas, cantharos, lubiculos
&c. insti. de usu. cap. §. furtive, & facias
tibi amicos de Mammona iniquitatis, ut cum
sacerdos tuus defecerit, recipiant te in sua
conventicula, satis in honesta. ff. de colle-
giis. illicitis. l. ebrietas. §. semper est. Et
ut impleantur scripturae Marcolphi: Auf ei-
nem vollen Bauch, stehet ein frölich Haupt.

Fides Concubinae in Sacerdorem quinta.

QUINTA doctrina. Zug daß du dem Pfaf-
fen in das Herz kommest, kommest du im
in das herz, du kommest im auch in den Seckel,
da der Same inn leit, da man die Leut mit be-
zalt, so nimm Gulden vnd Gelt, was du findest.
C. de non nun. pec. l. marsupium. & ff. de
frigi. & malefi. im Säckel, daß die Hund an
ihn seichen.

Fides Concubinae in Sacerdotem sexta.

SEXTA doctrina. Hüte dich vor den Pfaffen,
die mit kleinen Pfründen groß Gelt samlen, die
sind kein Frauen Mann, vnd haben nicht
Mütterliche Herzen, de quorum numero
sunt avari & parci Sacerdotes, unam re-
crea-

creationem semel habentes, das sind die freyen Schlemmer, die auff ein mal ein Octal Weins, vnd ein Hellenweck verprassen, Dicentes: Wir haben feindtlich geprasset, nur auff den Bäncken, vnd reckten die Fuß zum Fenster auß, also voll waren wir. Das sind die freyen Pfaffen, die in einem ganzen Jar ihren nechsten Nachbauern nit zu einem Eruck Weins dürfen laden. Quorum scilicet Sacerdotum colleria, birreta, caputia in marginibus sudoribus sunt contexta, tunicæ vero & pallia ab ante cibi & vini defluxu apparent defœdata, haben wie jener Schultheiß ein Weinstraß fornen am Wammesß.

Fides Concubine in Sacerdotem septima.

SEPTIMA & ultima doctrina. Trenn den Pfaffen sein Futter auß dem Rock, es sey Bels oder Arles, vnd mache dir ein Underrock darauf. Auß seinem Rappenzipffel mache ein Brustbuch, vnd vberrede den tollen Fantasten, er habe in auff der Kirchweyhe vergessen, ex ebrietate. C. dignum duximus. Sie waren all voll. §. in dedicatione. Item, zertrent im sein Chorrock, vnd mache dir ein Hembd darauf, & cum ille incipit succensere, tu mox responde: Ematis mihi linam, ich will euch bald ein newen haben gespunnen, ich thue es darumb, daß ir ein newen Chorrock vberkommet: O weh des Chorocks, quod ex vini Sacerdotis per manus aliarum meretricum

cum necur, & in septimum usque annum emeret, ein ganken Schainlot, ein Scharlach, ein Sammatin Schaube, ein Carmesin, oder ein Seiden Talar.

Additio sive postilla ad præfactas doctrinas.

Wann du in eines Pfaffen Hauß gehest, ehe du ohn schaden darauß scheidest, so mache die Schuch vnden naß, vnd trage zum minsten Aschen an den Solen herauß.

Concubinae cum Rustico in hec conducto (sacerdote cruciatam agente) rurale convivium, ab ea in id vulgare irrisio: Herr Engere geht ihc mit den Creuzen, ubi plorantem vobis, vnd singet nicht?

HAS doctrinas quædam concubina se bene didicisse putans, cum Sacerdos suus in diebus rogationum cum reliquiis, vulgarter mit den Creuzen, profecturus esset, gavisâ de Domini sui absentia, vocavit rusticum quendam quadratum, fortem, potentem & armatum, licet non esset de partibus Suitensium: mox fidelis illa famula viginti sex ova & dimidium, secundum dictum Rustmann in Schnerßheim, in patellam butyri plenam incussit, & vasculum septem mensuras vini continens cum dimidio octali, & faciens ipsa magnum haustum cum eructatione verbi non boni, cœlum aspiciens, dixit: He, he,
(Ee) das

das heißt geschlapüht, gelt ich geb dir, laß bausen, laß bausen, so trincken wir auß Krausen fressen vnd sauffen, es ist Pfaffen gut. Super veniente mox ex insperato Sacerdote, ancilla paululum stupefacta: Ey Herr Enders, ich mein et ihr gienget mit den Creuzen. Ad hæc Sacerdos iratus dixit: Wie Hur, ich mein es sey dir vber dein posteriora gangen? At illa: Non per Deum, ipse solum voluit accendere lumen in mea kukina.

Concubina a Sacerdote alieno deprehensa in concubitu, in Canonicum Wormatiens. & in ejus convivis scandalosum responsum.

CONCORDAT lex, cujus casus est Doctos quidam. Prælati nobilis, habens hospites in mensa jam residentes, & sumptu primo cibo expectabat secundum a famula depromi & afferri, cum famula diu differret, impatiens moræ Prælati festinavit ad coquinam, apprehenditque quendam adolescentem in foro cum ancilla, ne dicam supra. Cui dixit: Was ist das; Fahr schon lieber Gesell, schon mir der Häfen, denn ich hab erbar Gäst drinnen sitzen. Respondit rator: Mein lieber Herr, ich hab die Fuß hie niden. ff. de stupro. l. meretricium. §. fidelia.

Concubinæ in alieno deprehensæ concubitu, Alexandrina (nescitur ubi edocta) secundum allegata responsio.

ET alia quædam nomine Tarantara olim hic habitans in valle frigida, vulgariter in dem kalten Thal, postea vero fidelis famula (more solito) præmissarii in Nasloch villula, deprehensa est per Dominum, quoniam amplexata fuit a plebano benedictionis causa, proficiat eis in æternum: Laß sie es Gott an der Seelen genießen. Dominus postquam vidit, cœpit pavere, tædere, contristari, ludere ac contremiscere, ac si febrem tertianam pateretur, & irruit in eam his verbis: Was sahest du an, du älter heßlicher Teufel: Quæ mox respondit: Hanc olim pulchram veteres dixere figuram. Tunc scilicet, Ehe ich ward ein Badermagdt, durch all Bursen vnd Marstall geiagt, vnd in die Silberkammer, da die Säum vnd Sattel inn hangen,

Concubinæ in Sacerdotem Spirensem, propter eandem beneficio privatum condigna derisio.

EJUSDEM generis etiam fuit concubina Sacerdotis & plebani in Episcopatu Spirensi, quem sæpe exhortabatur Clemens Episcopus, ut eam abjiceret: illo differente cum quæreretur, quando nam bestiam illam esset expulsurus? Respondit: Quando cœli movendi sunt et terra. Episcopus contemptum

se videns, per censuras compellere eum Sacerdotem quæsit, nec profuit monitio, neque citatio, neque aggravatio, neque reaggravatio, neque suspensio, neque interdictum, tandem ad privationem processum est. Confert Episcopus beneficium Sacerdoti bono, qui non in scortis, sed in libris delectabatur: mane legebat Psalmos, & rem divinam faciebat: Post meridiem lectitabat Franciscum Petrarcham de vita solitaria, Decretum, historias Bibliæ, homælias Doctorum. Nonnunquam etiam pro voluptate, & nihilominus pro utilitate sua Vergilium in Georgicis, tractantem de cultu agrorum, de vinetis & vineis de cultu pecorum, & de apibus. Oblectabat se quoque in Catone & Varrone de re rustica in Palladio de agricultura & in Joanne Gerson de cœlibatu, & in aliis devotis & utilibus opusculis. In Lucio Columella, in Cicerone, & in Oratoribus atque Poëtis, præcipue Christianis, quos neque divus Hieronymus, neque sapientissimus Augustinus sprevit aut despexit. Ille, inquam, Sacerdos cum ad locum beneficii tres transtulisset, alter privatus ad Athesim se parat, vulgariter, auff die Etsch, res suas colligens in unam sarcinam, vulgariter, in ein Bündt vnd Keff, fuerat enim antiquus Bacchans. Cum jam accinctus esset itineri, accersivit famulam, quam non dubitabat secum abituram. At illa: Watscha Pfaff, modestis

deftis gestibus, ut mos est meretricum, die Zungen herauf gestreckt, Eselsohren hinten aufgesetzt vnd ein Schwall daran geschlagen, Patscha Pfaff, da du ein Pfründ hattest, da war ich gern bey dir, ich sehe dich nimmer au. Tum ille: Wauffen, wauffen, Suevice, Mordenjo, mordenjo, Rhenensium voce: & Ceter, ceter, Ephordiensium idiomate, heu me miserum. Psal. 200. Væ, væ. Apocal. 80. Ipsa autem nihil omnino miserta miserrimi sacerdotis, sed sicut tigris, lamia, læna, ursa, lupa, crocodilus inexorabilis facto sono cum digitis denudata ostendit ei posteriora, his verbis: Grüß mir den alten Affen zu Heydelberg, vnd den Koraffen zu Straßburg. Sciebat enim ipsa alia multa refugia & diverticula, quia Mus miser est antro, qui solum claudicatur uno. Sententia: Es wird keine vmb eines Manns willen zur Huren, je mehr je besser. Ipsa enim fuit nota, familiariterque conjuncta tribus pastoribus in villis circumjacentibus, multisque stationariis & monachisterminariis, vulgariter den Mollbrüdern, in terminis illis caseos, nuces, farcimina, lardumque colligentibus.

Conclusio Responsalis: Sacerdotem Concubinarium asininis auribus & ficibus dignum.

CONCLUSIO Responsiva: Sacerdos concubinarius, qui permittit concubinam
 (Ee) 3 suam

suam dominari (ut tactum est) non solum auribus asini est dignus, sed etiam ejus ficubus, vulgariter *Esels Zeigen*, quales Fridericus Barbarossæ Mediolanensibus civibus dedit manducandas, propter contumeliam Imperatrici conjugii suæ illatam.

Finis antea dictorum propter quæ hæc legenda in medium data sunt: Nam ut apud Comicum est.

Hæc quicumque leget sic puto cautus erit.

HÆC sunt eximie Domine Quodlibetarie, quæ placuit ad hanc minus principalem quæstiunculam adducere, propter nostros juvenes, ut fugiant dolosas meretrices, & ut tandem facti sacerdotes, ex dominis non efficiantur servi & captivi, fabula vulgi, & mancipia diaboli. Etiam hæc recensui propter rempublicam, & propter meam privatam utilitatem ad captandam concubinarum benevolentiam, ut si quando in ædes Sacerdotum introjero, ipsis satis indevotè legentibus missam, famulæ parent mihi piguem offam, & ministrent dulcia pucula poculorum, Amend. Dixi.

DISTICHON.

*Dæmon non potuit clero mala fundere plura,
Quam quod ei tribuit famulos omnis sine
cura.*

BAPTI-

BAPTISTA MANTUANUS.

FŒMINEUM servile genus, crudele super-
 hum,
 Lege, modo, ratione caret, consinia recti,
 Negligit, extremis gaudet, facit omnia voto.
 Præcipiti, vel lenta jacet, vel concida currit
 Fœmina, semper hyemis, atque intractabile
 frigus,
 Aut canis ardentis contristat sydere terras,
 Temperietæ nunquam, nunquam mediocria cû-
 rat,
 Vel te ardentem amat, vel te capitaliter odit.
 Si gravis est, mœret toruo nimis hernica vultu,
 Si studeat comis fieri, gravitate remissa,
 Fit levis, erumpit blando lascivia risu,
 Et Lepor in molli radiat meretriceus ore,
 Plet, ridet, sapit, insanit, formidat & au-
 det,
 Vult, non vult, secumque sibi contraria pu-
 gnant,
 Mobilis, inconstans, vaga, garrula, vana,
 bilinguis
 Imperiosa, minax, indignabunda, cruenta,
 Improba, avara, rapax, querula, invida,
 credula, mendax.
 Impatiens, onerosa, bibax, temeraria, mor-
 dax
 Ambitiosa, levis, magna, lena, superstitiosa,
 Desidiosa, vorax, ganeæ studiosa, palatum
 Docta, salax, petulans & dedita mollitisi,

*Dedita blanditiis, curandæ dedita formæ,
 Iræ odiique tenax, in idonea tempora differt,
 Ulciscendi animos, infida, ingrata, maligna,
 Impetuosæ, audax, fera, luigiosa, rebellis.
 Exprobrat, excusat tragica sua crimina voce
 Murmurat accedit rixas nil fœdera pendit,
 Ridet amicitias, curat sua commoda tantum,
 Ludit, adulatur, desert, sale mordet amaro.
 Seminat in vulgus nugax, auditaque lingua
 Auget, & ex humili tumulo produxit Olym-
 pum,*

*Dissimulat, simulat, doctissima fingere causas
 Ordiri que dolos fraudique accommodat ora,
 Ora omnes facili casus imitantia motu.*

*Non potes insidias evadere, non potes astum
 Vincere, tantæ artes, solertia tanta nocendi.
 Et quanquam videas oculis præsentibus, ad-
 det*

*Excusare nefas, potis est eludere sensus
 Sedulitate animi, nihil est quod credere pos-
 sis,*

*Et nihil est, quod non, si vult, te credere co-
 gat.*

His facient exempla fidem, &c.

ALIUD.

*Cum factor rerum privaret semina clerum
 Ad Satane votum successit turba nepotum.*

*So wir schon ledig seyn von Kinden,
 Bescheist vns der Teuffel erst mit Freunden.*

Sprechen die alten Pfaffenhuren.

Quem non decepit ars mulierum?

CAVE-

CAVETE Ô BONI SOCII.

Was ein Pfaff und Wolff thut heiffen,
 Das thut gar selten guts sich fleiffen.
 Hüt dich Echterlein ich komm.
 Wilt du dein Hauß behalten sauber,
 Hüt dich vor Pfaffen, Mönch vnd Tauben.
 Alt Affen, jung Pfaffen dazu wilt Beeren,
 Soll niemand in sein Hauß begeren.
 So sprechen die frechen Pfaffenhuren:
 Küß Raß vom Zumpffen, du frassst mir fern
 auch einen, ich wil dir sonst ein Pfund Fleisch
 kauffen.

*Quo pacto sit licentianda concubina, hanc
 conclusiunculam legito.*

FIT leve quod stulto pellex se jungat amanti,
 Fit grave quo pacto sit segreganda tibi:
 Præceptum tibi do promptum, mihi crede, re-
 conde
 Argentum, Cererem, Vinaque, liber eris.

SENTENTIA:

Ein Frauw sich bald gesellt zu dir,
 Daß du ihr bald abkumpst, folg mir?
 Beschließ dein Geld, auch Brot vnd Wein,
 Bey dir kein schön Weib lang mag seyn,
 So bleibt dir wol dein Gut vnd Haab,
 Dann wer nichts gibt, ist bald Schabab.

Im Thon: Es wolt ein Mägdlein spacieren
 ren gehn, spacieren vber den Brunnen.

PERTRANSIVIT clericus,
 Durch einen grünen Waldt,
 Invenit ibi stantem,
 Ein Mägdlein wol gestalt.
 Salve mi puella,
 Gott grüß dich Mägdlein fein,
 Dico tibi vere,
 Du must mein Bule seyn,
 Nolo lieber Herre,
 Ihr treibt mit mir den spott,
 Si vultis me amare,
 So halt ich eurer Gebott,
 Ipsa tulit camisiam,
 Die Beyn die waren weiß.
 Fecerunt mirabilia,
 Da niemand nicht um weiß;
 Und da das Spiel gespielet war,
 Ambo surrexerunt,
 Da gieng ein jeglich seinen Weg,
 Et nunquam reuenerunt.

Du hast wahr Zans, was hangt dir am
 Backen?

Carmen ad Clerum.

DISCE bene clerice, virgines amare,
 Quia sciunt dulcia oscula prestare,
 Iuuentutum floridam tuam conseruare,
 Pulchram & amabilem prolem procreare.

Et

Et ut cognoscas latius,
 So nimb gar eben war,
 Ludimagister factus,
 Das ist weit offenbar.
 Se multum ratus amari,
 Von einem Weiblein schon,
 Amore volens creinari,
 Hieß sie mit ihm heim gon.
 Replentur vini veteris,
 Und waren guter Ding,
 Jocus hic fuit celebris,
 Gar schön sie ihn umbsieng.
 Non immemor rei suæ,
 Der Schanze nahmen sie in acht,
 Gratulando illi suave,
 Bald ihn zu ein Narren macht.
 Multos hinc extorquet nummos,
 Das ist ihr aller Art,
 Abit & quærit alios,
 Sag ihm an sicher hart,
 Nec hunc curabat miserum,
 Dieweil sie Pfenning hat.
 Nevit post huic linteolum,
 Darin geschrieben stah,
 W. B. H. J. M. G.
 Er kundts auslegen sein,
 Sic specularis Poetice,
 Das war die Gattung sein.
 Omne de disti gaudium,
 Weynen und Herkenleydt,
 Grave paris cordolium,

Jammer menglich gespreit.
 Non fuerat autem ita,
 W. B. S. Wilt vnd Hert,
 Illi prius non audira,
 J. M. G. Ist mein gefert.
 Sonabat, mira dicam,
 Der gut Gesell war ein Gauch,
 Judæo portat tunicam,
 Zwo Deck, den Mantel auch.
 Ut eam posset adire,
 Mit Säckel wol beschwert.
 Quo placentur ejus iræ,
 Gar bald er zu ihr fährt.
 Ad ipsam ubi venerat,
 Da war es gar noch Nacht,
 Ipsa blandiri non cessat,
 Bis sie das Geld raus bracht.
 Mox aperit stultus peram,
 Wolt so gelieben sich,
 Rem revero vobis veram,
 Sie sprach halt dich an mich,
 In cubiculum ducitur,
 Hoffet ein guten Muth,
 Subter lectum absconditus,
 Er meynt es wer als gut:
 Ecce quidam ingrediens,
 Selber er aufthun fundt,
 Manet cum ipsa dormiens,
 Dem war sein Herz verwundt,
 Sub lecto jacebat spretus,
 Sie hett ein Scherer Knecht,

Summis qui viribus fretus,
 Machet ein groß Gerecht.
 Pauper sub lecto torquetur,
 Durfft reden ganz kein Wort,
 Et quis non cruciaretur,
 Woh er solch Spiel hört?
 Mane surgens hilariter,
 Das Fräuwlein wär geschickt,
 Exeunt domum pariter,
 Wenn er forcht seiner Haut.
 Interim miser trepidus,
 Säumt sich nicht lang im Haus,
 Saltabat prorsus territus.
 Hinden zum Laden auß.
 Nec post illam adivit,
 Sie hett das Geld schon ein,
 Ubi talia rescivit,
 Auch wolt sie nimmer sein.
 Deinde totum extortum,
 Thet ihm gar eben recht,
 Fallacissimum hoc scortum,
 Verprast der Echerer Knecht,
 Lusum cernens se fabulam,
 Von dem er wol getrawt,
 Incepit amare quandam,
 Auff die er gänzlich bawt,
 Bonorum cum dispendio,
 Verschlempt sein Mutter Erb,
 Erat durans amatio,
 Darnach ward sie ihm herb.
 Repertus it per tegulas,

Er lieff vber die Dach,
 A mittique suas icholas,
 Der Teuffel des gelach,
 Se post caminum abscondit,
 Es war ihm gar kein Scherz,
 Vota procesque spospondit,
 Erschrocken war sein Herz.
 Fuga sibi consuluit,
 Das war ein Fastnacht Spiel,
 Linquat vestem oportuit,
 Ein Buler leydt sich viel.
 Amor dicebat abiens,
 Istt Kartheuser Orden.
 Heu mihi quam fui amens,
 Sinen bin ich worden.
 Quid autem nunc dicam clara?
 Es weiß doch jedermann,
 Quam proba sit avis rara,
 Ach Gauch ich fahr davon.
 O Gretula, Katharaque,
 Klein Lieb macht groses Weh,
 Id stultus sensit utique,
 Bisher vnd fürbaß meh.
 Ergo sapienter dixi,
 Ich wißt gern wie der hieß,
 Tamen si non ita vixi,
 Der sich nicht narren ließ.
 Ejus ego vellem viventis noscere nomen,
 Qui non foeminea lusus ab arte foret,
 Felix, dives & beatus,

Mag wol Pfaff Keriß seyn,
 Meo casu avifatus,
 Laßt solchs, vnd trinckt gut Wein,
 Demum sibi nunciatur,
 Wie ein gestorben ist.
 Quod deflendo lamentatur,
 O Todt wie grimmt du bist.
 Et quia favit Helicon,
 Schreib er mit grossen Leyd,
 Hoc eligans eulogium,
 Gott geb ihr ewig Freud.

heu terribili grassans mors impia vult V
 L ethifera fixit cuspide corda tu A
 orre cadit patili dux & cum Rhetore con-
 fu L

A stra tenans vitæ, præmia digna tu E
 Hic jacet Elizabet, si benefecit habet.
 Ein Fürstin schon im Thummenloch,
 Ligt leyder todts, vnd lebet noch,
 In meinem Herzen ganz ohn end,
 Seyt sie gescheiden ist behend,
 Alleinig gar verlassen mich,
 Betrübt vnd elend jämmerlich.
 Empfendet jetzt den rechten Lohn,
 Trost gibt dem sie hat wohlgethan.
 Ita vixit ille Rector,
 Er wolts nicht anders han,
 Vale semper bone Lector,
 Zug du vnd stoß dich dran,
 Gut Gesell ist Rinckman.

*Petri Polandi Laudenburgii, Theologi
Sacerdotis secularis, contra amorem
mulierum distichon.*

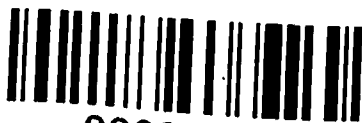
QUICQUID Amaverimus mundi, te Cl.
ste relicto
Dicimur & machis similes, & ovi p.
eunti.

Contra amorem mulierum, & carnis inces-
tiva, multa remedia inveniri poterunt
optimo libello de integritate, quem qui
carpunt & audiunt, caveant ne casti-
tatem Deo gratissimam odio
habere videantur.

F I N I S.

Impressum Francofurti ad Mœnum.

M. D. XCIX.

00094240

